Duiliu T. Sfinţescu

RĂSPUNS

LA ÎNTREBĂRI ALE TINERILOR CARE DORESC TOT ADEVĂRUL despre MIŞCAREA LEGIONARĂ

CRATER

SUMAR

Precuvântare 9
Prezentarea cărții 11
Prezentarea autorului 13
Familia Zelea Codreanu 19

i

Personalitatea lui Corneliu Zelea Codreanu 33
Atitudini, poziții şi gesturi 37
Poziția anticomunistă 37
Respectul demnității omului 39
Viața austeră 40
Problema evreiască 45
Violența 56
Succesiunea la conducerea Mişcării 70
Vizita unor ziariști nemți 72
Pactul de neagresiune 74
Rezultatul alegerilor din 1937 81
Oameni politici din afara Mişcării 82
Ultima mea convorbire cu Căpitanul 84

i

Frățiile de Cruce 87
Taberele legionare 117
Cântecul 141

Personalități legionare şi prieteni 150
Cetățuile 341
Doamnele 373

Masacrele 377
Tragica deviere 417
Valea Piersicilor 489
In memoriam Ion Antonescu 509

ADDENDA

Adevăruri frânte (Însemnări 12.2-10.3.1934) 517
Legământul dintre România şi Dumnezeu (1.10.1934) 523
Mişcarea Legionară în viziunea lui Constantin Noica 528
Trădările de neam ale Întâi Stătătorilor Bisericii Ortodoxe Române (1784 – 1916 – 1989) 544
Soarta postumă a scrierilor lui Corneliu Zelea Codreanu 548

Concluzii 561
Mulțumiri 565
Gândul la cei care au trecut 567

Cuvânt de încheiere 569
Ultima oră 571
C. Z. Codreanu. *Însemnări* (1938) 581

Corneliu Zelea Codreanu
1899-1938

A înviat Hristos. Aşa va învia şi dreptatea neamului românesc. Dar pentru aceasta se cere ca fii de ai lui să bată drumul pe care a mers Isus; să li se pue pe cap coroană de spini, să urce Golgota în genunchi, cu crucea în spate, şi să se lase răstigniți!

Legionari, fiți voi copiii aceştia.

Corneliu Zelea Codreanu
15 aprilie 1928

PRECUVÂNTARE

Ion Neculce (1672-1745), mare cronicar al Moldovei, biv-vel-vornic de Țara de Sus, întors la bătrânețe în patrie după îndelungate pribegiri (de nouă ani) prin țări străine, spune despre sine însuşi, în **Predoslovia** la **Cronica** sa, că *îndemnatu-s-au ... a scrie întru pomenire ... au scris singur... Nu i-au mai trebuit istoric strein ..., că* ***au fost scrisă în inima sa.***

... vă poftesc, cetitorilor ... să nu gândiți că doară pre voia cuiva sau în pizma cuiva, ce, ... ***cu adevăr s-au scris.***

Prefața Cronicii scrise când împlinise 60 de ani şi în care (capitolul XIX), povestind nefericirile pricinuite de alianța funestă a lui Dimitrie Cantemir cu Muscalii, alianță căreia i s-a împotrivit zadarnic, Neculce dă tinerelor generații înțeleptul sfat următor:

Rugăm pre dumneavoastră, iubiți cetitori tineri, să luați sama aceştii scrisori, de s-ar tâmpla vrodată / să mai vi0e nişte lucruri ca acestea în țara noastră, să vă ştiți chivernisi, să nu pățiți şi voi ca şi noi.

PREZENTAREA CĂRȚII

Această carte este urmarea necesară a volumului intitulat „**DIN LUPTELE TINERETULUI ROMÂN – 1919-1939**“, publicat în 1993, al cărui text se oprea deci la anul 1939. Nu cuprindea evenimentele care au succedat, până în ziua de astăzi.

Pentru cititorul care nu cunoaşte scrierile de bază ale lui Corneliu Zelea Codreanu („Pentru Legionari“, „Cărticica Şefului de Cuib“, „Circulările“), este utilă consultarea primului volum. Trimiterile specifice sunt indicate sub forma: (DLTR. pag....).

Chiar şi cititorul care cunoaşte Mişcarea Legionară va citi (sau reciti) cu folos primul volum. El va înțelege astfel mai profund faptele şi documentele expuse în acest al doilea volum, prin coro-borare cu cele prezentate în primul.

Ambele volume, cel din 1993 şi acesta, sunt **cărți de istorie**, scrise pentru tineretul român de astăzi şi de mâine, pentru ca să cunoască ce a animat generația tânără din perioada interbelică. Se urmează aşadar şi aici cuvântul lui Miron Costin pus în fruntea primului volum: „Scopul istoriei este a fi urmaşilor de învățătură.“

În cartea de față s-au folosit documente şi contribuții prezentate cu ortografia clasică românească, dar şi altele cu cea actualmente în uz în România. Cititorul ne va scuza dacă n'am (sau n-am) reuşit să realizăm o ortografie omogenă pentru integralitatea cărții. Am păstrat totuşi, pe cât posibil, ortografia originală pentru textele Căpitanului.

PREZENTAREA AUTORULUI

Am 88 de ani.

Timp de o jumătate de secol (1941-1990), am trăit în exil neîntrerupt, fără a fi revenit în țară. În schimb, în ultimii ani, am făcut 15 peregrinări prin România, în decursul cărora, din ce în ce mai mulți tineri, şi chiar şi mai puțin tineri, doritori să cunoască adevărul asupra celor petrecute în România Mare, mi-au pus tot felul de întrebări referitoare la lupta celor din generația mea pentru binele neamului românesc. Firește, întrebările ținteau în special factorul esențial al acestor lupte: Mişcarea Legionară.

Eram în măsură să răspund acestor întrebări, deoarece am lucrat zi de zi în biroul lui Corneliu Zelea Codreanu în anii cruciali 1936-1938, până la arestarea lui şi am fost martor direct la evenimentele cele mai importante legate de Mişcarea Legionară.

Un prim răspuns, alcătuit dintr-o înşiruire de documente, l-am dat în volumul „**Din luptele tineretului român, 1919-1939**", publicat în 1993. Al doilea volum - cel de față - este o completare necesară a primului, atât prin perioada pe care o acoperă (în special din anul 1939 până în anii din urmă), cât şi prin natura textelor, mai ales evocări şi mărturii.

Ca şi pentru primul volum, întrebările şi răspunsurile nu sunt date explicit, ci rezultă implicit. M-am străduit să alcătuiesc un text global, divers dar coerent, capabil de a aduce răspunsuri clarificatoare în chestiuni fundamentale, unde adevărul a fost sistematic ocultat. O mare parte a cărții este acoperită de mărturii - ale mele sau ale unor persoane de incontestabilă credibilitate - unde adevărul este expus integral, fără înconjur, indiferent dacă el

convine sau nu unora sau altora şi chiar dacă este dureros sau greu de suportat pentru unii.

Acesta este cazul celor nu destul de bătrâni pentru a fi cunoscut Mişcarea Legionară în timpul Căpitanului, cu legile şi spiritualitatea ei, şi care au luptat, au pătimit şi s-au sacrificat ani şi decenii de-a rândul, urmând cu elan şi devotament exemplar, în numele Mişcării Legionare, directive pe care nu le ştiau neconforme cu doctrina şi voinţa lui Corneliu Zelea Codreanu.

Mă înclin cu respect în faţa devotamentului şi credinţei lor. Le revine totuşi obligaţia ca, ajunşi la maturitate (sau chiar la senectute), să privească cu curaj adevărul în faţă şi să se comporte în consecinţă.

În încheiere, denunţ confuzia creată şi întreţinută în spiritul tineretului român din ţară, de către unii veleitari cu interese meschine, şi-mi expun cu claritatea necesară punctul de vedere asupra semnificaţiei originare a doctrinei Legionare.

Cum am ajuns în Mişcarea Legionară

Îmi amintesc că am auzit de grevele studenţeşti de la 1922 (aveam 12 ani) din frecventele convorbiri ale tatălui meu cu profesorul Ion Petrovici, pe atunci ministru în guvernul prezidat de Mareşalul Averescu (locuia la noi în casă). Mai departe, în liceu şi la studiile universitare (Paris, apoi Berlin), nu aveam nici o preocupare politică.

La Berlin eram membru în Societatea Academică Română, care avea înscris în statutele ei de la 1897 că nu se primesc decât studenţi creştini. Se înfiinţase şi o altă societate studenţească, Junimea, cu mult mai mulţi membri, în majoritate evrei. Am auzit pentru prima dată numele de *Codreanu* în iarna 1928-1929, la un fel de cafenea-berărie* frecventată de studenţii români, de la un student evreu sionist: *Are dreptate Codreanu. Ce căutăm noi în România? Trebuie să ajungem în ţara noastră, în Palestina.*

---

* Numită „BERTRAM", în Stuttgarter Platz.

Îmi terminam studiile de inginerie la Berlin, în timpul primului an de guvernare hitleristă (1933-1934), pe care l-am trăit acolo. Schimbările din Germania mă lăsau oarecum indiferent; era o treabă care-i privea pe nemți și eu nu aveam, nici atunci vreo preocupare politică.

În 1934 m-am întors în țară. Am lucrat ca inginer la uzinele Reșița, după o prezentare obligatorie la Max Auşnit, care mi-a făcut o impresie foarte dezagreabilă*. După puțin timp am intrat prin concurs ca inginer la CFR în București. Între timp, am auzit despre Codreanu și acțiunea lui, lucruri care m-au interesat, dar nu cunoșteam pe nimeni din jurul său. În vacanța de Crăciun și Anul Nou 1936 eram la Predeal, unde părinții mei aveau o vilă. În ziua de 2 sau 3 ianuarie, eram cu schiurile într-un cap de pistă (pe Cioplea). Aud pe cineva: *Uite-l pe Codreanu.*

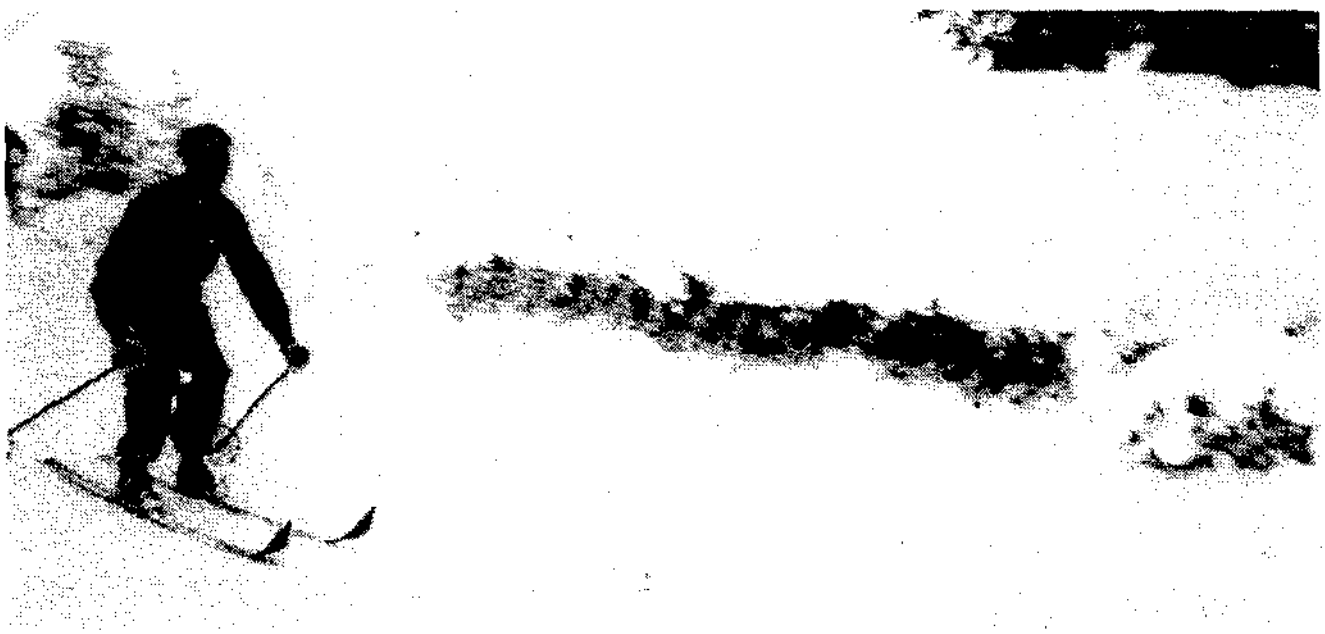

Îl văd, înconjurat de 5-6 tineri, gata să se lanseze.

Cu oarecare inconștiență, nepregătit pentru acest contact neprevăzut, mă îndrept spre el și-i spun: *Vă rog să-mi iertați îndrăzneala. Am auzit de Dumneavoastră și-mi permit să vă întreb*

---

* Max Auşnit era marele magnat al industriei metalurgice din România. Patron absolut al uzinelor Reșița, era și proprietarul uzinelor Titan, Nădrag și Călan din regiunea industrială a ținutului Hunedoara.

dacă n-aş putea face şi eu ceva în ceea ce întreprindeţi (citat aproximativ, eram destul de emoţionat).

S-a uitat la mine, vădit surprins (şi poate amuzat) de această prezentare neobişnuită, dar - cred - şi cu simpatie.

M-a întrebat cum mă cheamă, de unde vin şi ce fac. Când i-am spus *inginer la CFR,* m-a întrebat: *„Îl cunoşti pe inginerul Predescu?" „Da, facem parte din aceeaşi Direcţie." „Ei, stai de vorbă cu el."* După încă un gest prietenos, şi-a dat drumul pe pistă urmat de ceilalţi.

Pe Predescu îl ştiam, dar încă nu avusesem raporturi personale cu el. Sub impresia întâlnirii de pe Cioplea, m-am pus imediat să caut informaţii în jurul meu. L-am întrebat, într-o doară, pe Gheorghe Dragomir, casier de bilete în gara Azuga, pe care îl cunoşteam bine şi care venea deseori pe la noi la Predeal, fără să ştiu că era unul dintre principalii colaboratori ai lui Codreanu, cunoscut în acel mediu sub numele de Dragomir-Jilava. De la el am căpătat o mulţime de informaţii care mi-au permis, peste vreo două luni (pe la începutul lui martie 1936), să mă duc la sediul din str. Gutenberg nr. 3, în perfectă cunoştinţă a modului şi termenilor în care se cuvenea să mă prezint.

După ce am urcat treptele de la Sediul Mişcării Legionare din str. Gutenberg 3, am găsit biroul Căpitanului, care se afla în partea dreaptă.

În antecameră erau câteva persoane care-şi aşteptau rândul pentru a intra. Biroul Căpitanului era despărţit printr-un perete de sticlă complet transparent. Căpitanul era la masa lui de lucru, în stânga. Peretele din fund avea ferestre mari, care dădeau spre malul Dâmboviţei. Mai lucrau acolo doi inşi, mai spre peretele din fund. Am aflat pe urmă că cel din stânga, de lângă Căpitan, era inginerul Horodniceanu. Celălalt era un teolog, pe nume Arnăutu.

Am intrat; m-a recunoscut imediat. I-am pus, de fapt, aceeaşi întrebare, dar în forma cuvenită: *Căpitane, nu v-aş putea fi de vreun*

folos aici? M-a convocat în aceeaşi zi, la o oră cu mai puţină afluenţă de lume şi a stat de vorbă cu mine vreo jumătate de oră. I-am spus că funcţia mea la CFR îmi permitea multă libertate de organizare a timpului meu şi că mă puteam deplasa oricând în ţară. În mod evident, l-au interesat legăturile mele din străinătate şi faptul că vorbeam curent mai multe limbi europene. Incidental, în cursul convorbirii, am aflat că îl cunoştea pe tatăl meu.

La sfârşit, mi-a spus: *Bine, ai să lucrezi aici,* şi mi-a arătat locul din faţa biroului său, care era liber! A scos o foaie de hârtie şi a scris:

Inginerul Sfinţescu
1. Şeful biroului de primire a străinilor.
2. Deplasări posibile în ţară.
3. Misiuni interne la sediu şi în exterior.
4. Ţine condica de grade.

Mi-a spus: *În tot ceea ce priveşte vizitatorii străini, iei deocamdată instrucţiuni de la Polihroniade sau de la inginerul Virgil Ionescu. În rest, pentru orice problemă, îi referi lui Horodniceanu sau mie, după caz.* Astfel, a început perioada celor doi ani pe care i-am trăit lângă Corneliu Zelea Codreanu. În umbra lui, aş zice.

Gestul de a mă pune în acel loc, l-am resimţit, din prima clipă, ca pe un dar de neînţeles: al lui?... al lui Dumnezeu?... Gest care în decursul anilor şi deceniilor, şi peste peripeţiile vieţii, mi-a dat din ce în ce mai profund sentimentul unei datorii ultime, a cărei concretizare ar fi, poate, şi în această carte.

Ar fi imens de mult de scris despre clipele trăite în acel loc, dar n-am avut darul şi vrednicia de a da mai mult decât crâmpeie de mărturii. De se vor ivi cândva alţii mai vrednici, ca să facă acest lucru, fie ca să aibă şi ei aceeaşi fidelitate faţă de vrerea şi jertfa lui Corneliu Zelea Codreanu.

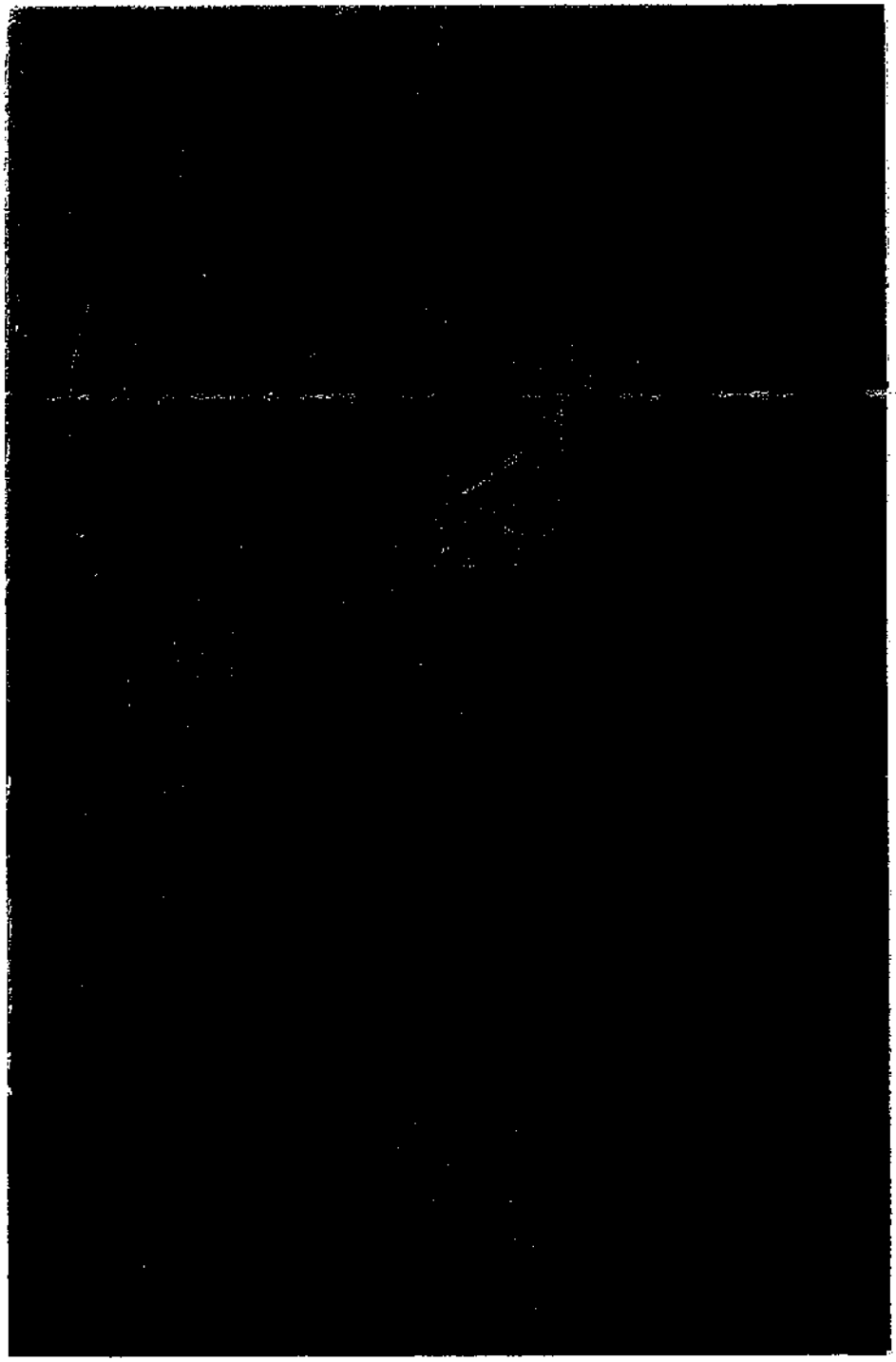

Cu ajutorul acestei icoane, din cele mai grele şi desperate situaţii, am ieşit învingători. Sfântul Arhanghel Mihail şi-a arătat puterea lui către noi

Corneliu Zelea Codreanu
26 februarie 1934

FAMILIA ZELEA CODREANU

Nenumărate au fost denigrările prin care pătura înstrăinată a încercat să micşoreze statura morală, patriotismul şi curăţenia sentimentelor Căpitanului. Calomniatorii lui nu s-au abătut nici de la cele mai sfruntate neadevăruri, dar nimic nu-l putea atinge. Căpitanul îşi continua neturburat drumul, misiunea lui fiind cu mult deasupra meschinăriilor pigmeilor politicieni. Campania de denigrare a atins însă paroxismul în momentul în care, lipsiţi de argumente dar dorind să-l condamne cu orice preţ, oculta s-a legat de românitatea lui, atribuindu-i o origine poloneză!

Argumentul a fost întrebuinţat în procesul intentat de Rege şi de Armand Călinescu, în care se cerea condamnarea lui ca trădător de ţară. Originea lui poloneză, deci neromânească (atestată prin numele de Zelinschi) nu putea decât să justifice şi să explice actul!

Această nemaiînchipuită obrăznicie a primit un răspuns magistral din partea avocatei Lizeta Gheorghiu (cf. DLTR, pag. 361).

După ce enumeră un buchet impresionant de nume româneşti de rezonanţă străină, se întreabă: ce vor spune Iamandi, Franasovici, Cancicov, Macarovici, Dombrovschi, miniştri, generali, profesori?

Nu este nici un secret pentru un om de bună credinţă că, atât polonezii cât şi ruşii au încercat pe toate căile să deznaţionalizeze pe românii care au avut nenorocul să cadă sub stăpânirea Austro-Ungariei sau a pravoslavnicei Rusii, unii în Bucovina iar ceilalţi în Basarabia. Terminaţiile în -schi, -ov, -vici, abundă în nomenclatura românească. Nicolae Iorga (el însuşi cu nume străin) menţionează în „Histoire des Roumains de Bucovine", că în Bucovina devenită un simplu district

al Galiției poloneze, numele românilor au fost polonizate de autorități în școală sau în armată, de unde și acest *Zelinschi* care nu-i altceva decât Zelea românesc. Același lucru s-a întâmplat și în Basarabia. Poate cineva contesta românitatea lui Mateevici, cel cu „limba noastră-i o comoară"?

Dacă românii au putut salva ființă și cuget național, asta s-a datorat încleștării cu care s-au legat de ortodoxie, singura care putea prin certificatul de naștere să ateste orginea etnică a unui supus austriac. De altfel, când a fost lansată această minciună, tatăl Căpitanului a publicat în ziare facsimilul actului său de botez semnat de consulul român de la Cernăuți. Dar șacalii nu înțelegeau să admită un adevăr care le ruina teza. Pentru o mai bună înțelegere a acestui fapt, dăm un arbore genealogic al familiei Codreanu.

Dau un arbore genealogic al familiei Codreanu și al lui Mihai Eminescu.

Străbunicul: Petre Eminovici,

Bunicul: Vasile Eminovici

Tatăl: Gheorghe Eminovici,
căsătorit cu Raluca Iurașcu

au împreună 11 copii din care
al 7-lea nu este altul decât

Mihail Eminescu

Familia ZELEA CODREANU (şase generaţii)
Originea şi istoria numelui

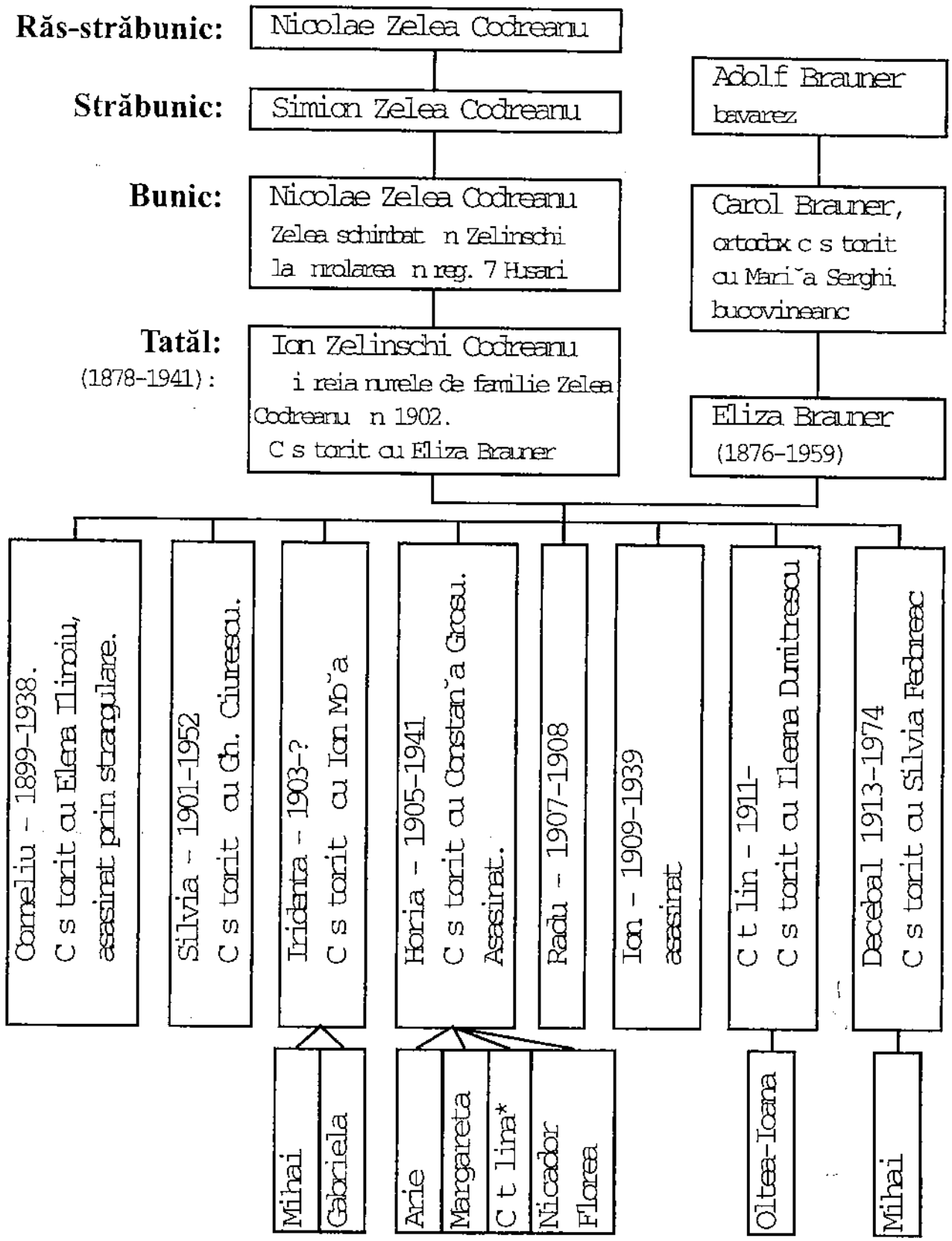

* Cătălina a fost adoptată de Corneliu şi Elena Zelea Codreanu. Numele ei fata mamii apare şi în însemnările de la Jilava (DLIR, pag 141).

Referințe bibliografice
pentru familia Zelea Codreanu:

1. Biblioteca Academiei Române, Cota OI - 3187.

Gazeta mazililor şi răzeşilor bucovineni (editată la Cernăuți) cuprinde mai multe volume. În volumul 1910-1914, Nr. 22 din 4 Ianuarie 1912 este menționat Ion Zelea Codreanu ca membru fondator al Societății cu acelaşi nume.

2. Biblioteca Academiei Române, Cota PI - 19466, Anul I, Nr. 1 - 1944, articolul **Familii vechi româneşti** de Traian Larionescul dă lista mazililor şi răzeşilor bucovineni confirmați de guvernul austriac după răpirea Bucovinei (1775).

O ilustrare mai perfectă a asasinatului moral al acestor români înstrăinați datorită bunului plac al imperialismelor austro-ungaro-ruse reiese din comparația cu familia Eminescu. Corneliu Zelea Codreanu, conştient desigur dintru început de riscurile ce puteau decurge din acțiunea lui, a vrut să şi le asume singur, fără să se răsfrângă asupra familiei sale.

Pe de altă parte, desigur că nu a vrut ca, mai târziu, să apară în Mişcarea Legionară rude de-ale lui, dând loc la interpretări ambigue. În consecință, nici un membru al familiei lui Corneliu Zelea Codreanu nu a făcut parte din Mişcarea Legionară.

Aceasta nu a împiedicat însă ca doi dintre frații Căpitanului să fie asasinați şi ca aproape toți membrii familiei - rude colaterale şi descendenți - să fie persecutați, suferind ani grei de închisoare şi deportări.

Este demn de respect şi de admirație faptul că toți aceşti oameni neimplicați în nici o acțiune legionară au avut tăria şi demnitatea de a nu se pune la adăpost prin vreo declarație sau vreun gest care ar fi convenit celor care îi persecutau.

Cei care mai sunt încă în viață continuă să păstreze aceeaşi dragoste pentru cei care au trecut în lumea drepților şi rămân pe mai departe

convinşi că linia morală şi spirituală fixată de Căpitan este singura cale care poate feri „de compromisuri sau compromitere" nepreţuita moştenire lăsată generaţiilor care vor veni să ducă mai departe destinul neamului românesc.

Mama Căpitanului

Puţine lucruri s-au scris despre doamna Eliza Zelea Codreanu, mama Căpitanului. Soţia profesorului Ion Zelea Codreanu şi-a trăit viaţa exemplară de soţie şi mamă, apoi imensa durere a pierderii celor dragi, cu o totală şi demnă discreţie. Întru atât încât nici nu ştiu care i-a fost sfârşitul. O mărturie asupra sa am aflat-o din cele scrise de Ionel Zeana, aflător în lagărul Miercurea Ciuc în vremea când, în 1939, dânsa a putut în două rânduri să-şi viziteze soţul: *O femeie îmbrăcată în rochie neagră, îndoliată de atâtea nenorociri şi suferinţe abătute peste capul ei, dar dreaptă, cu chipul vulturesc şi privirea energică, asemănătoare cu privirea unică a Căpitanului.*

O altă mărturie despre doamna Eliza Zelea Codreanu se află într-un articol publicat de Vera Totu, soţia lui Nicolae Totu, în 1940. Iată fragmentul în cauză:

Soţia Căpitanului nu-l credea mort. Ca slobozită dintr-o strânsoare, eram gata să respir mai uşor, dar o văzui pe mama Căpitanului. E atât de greu să redai în cuvinte simple cele mai zguduitoare trăiri (...). Pe mama Căpitanului am cunoscut-o mai demult şi întotdeauna urmăream o anumită asemănare ce avea chipul fiului cu al ei. Auzisem că era o femeie cum rar se întâlneşte, destoinică, muncitoare, curajoasă, adevărat stâlp de sprijin pentru întreaga familie.

Dar astea erau vorbe auzite, pe care le înregistrezi întotdeauna superficial.

În primele ceasuri după aflarea morţii lui Corneliu, mama lui avea o linişte în toată făptura ei, care te îngheţa. Obrazul ei părea cioplit în piatră dură, nici o trăsătură nu se mişca, nici un muşchi nu

se zbătea în jurul fălcilor strânse. Şi ochii, minunaţii ei ochi verzi, vedeau ceva departe, ceva ce nu-i speria, dar îi înmărmurea şi-i înstrăina de tot ce era în jur. Nu o puteam urmări cu gândul. Rămăsesem aici, la graniţa simţirii pământeşti şi cu cât mă uitam mai mult la obrazul mamei, încremenit ca o stană de piatră, cu atât mă cuprindea mai mult frigul şi deznădejdea. (...).

Îmi purtam privirile de la soţia la mama Căpitanului, şi la o fotografie mare a acestuia, în curtea sediului, cu Florinel în braţe, cel mai mic nepot al lui. Copilul avea obrăjorii rotunzi şi un mi-nunat păr bălai, iar Căpitanul arăta senin şi bucuros.

„Să nu mai trăiască omul acesta? Nu, nu e cu putinţă..."

Cineva încerca să spere în bine. Mama Căpitanului dădu din cap şi începu să vorbească. Cuvintele cădeau precise, reci, ca loviturile unui topor într-un bloc de gheaţă.

„Nu am nici o îndoială, nu au de ce să mintă cei mari. Dacă au îndrăznit să spună în ţara întreagă înseamnă că l-au omorât, înseamnă că au avut tăria să o facă. Nu mă mir, era de aşteptat de mult. Au umblat după viaţa lui ani de zile, l-au urmărit şi au ezitat, dar acum s-a împlinit soarta lui Corneliu. Ştiu, simt că l-au îngropat undeva, la marginea unui crâng, a unei păduri. La repezeală i-au făcut groapa, i-au pus pe toţi şi gata. Undeva, poate chiar aproape de Râmnic. În nici un caz n-au aşteptat să vină lângă Bucureşti ca să îi împuşte.“

În timpul acestor vorbe îndrăznii numai o dată să mă uit spre ea. Era mai presus de înţelegerea mea. Cum putea o mamă să rostească asemenea cuvinte fără să-i tremure măcar vocea?

Tatăl Căpitanului

Ultima scrisoare a Căpitanului către tatăl său:

Scrisoarea de la Doftana:

Dragă tataie,

Au trecut 100 de zile de când ne-am despărţit, în noaptea de 17 Aprilie. Nu-ţi povestesc aici prin câte am trecut eu. Îmi pare o sută de ani de atunci.

Dar acum vreau să-ţi fac o bucurie, primind această scrisoare: prima veste despre mine.

Află că sunt sănătos. Am fost puţin slăbit la piept, dar am un tratament bun, m'am refăcut. Sunt la Doftana. Te rog să-mi scrii aici, în închisoarea Doftana, judeţul Prahova.

Mamaia trebuie încurajată, căci ciocanul nemilos al durerii pare că bate mai tare la pieptul ei. Peste familia noastră au căzut multe dureri, în acest timp. Eu, mata, Horia (acum liber) şi Ion.

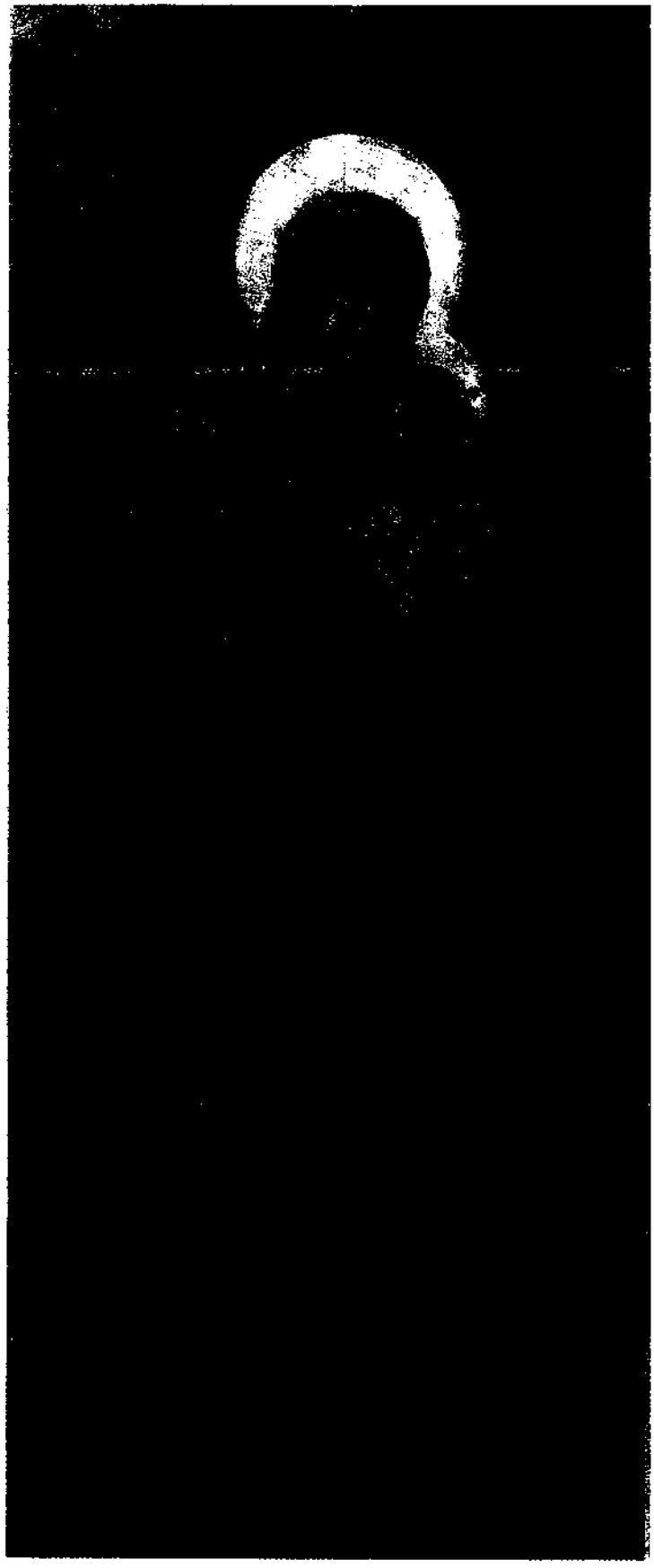

Corneliu Codreanu, după condamnarea lui la 10 ani muncă silnică, a fost întemnițat la Jilava. Mai târziu, a fost încarcerat la Râmnicu Sărat de unde a fost ridicat pentru asasinare. Însă nu a fost transferat direct de la Jilava la Râmnicu Sărat, ci între timp a mai fost închis în închisoarea de la Doftana, de unde a scris scrisoarea către tatăl său, care figurează în carte. Asta era în 1938. În 1940, la cutremurul din 10 noiembrie, închisoarea Doftana s-a dărâmat complet. După vreo 2 ani, cei care s-au apucat să strângă dărâmăturile, au găsit sub ele o celulă intactă: cea în care fusese încarcerat Corneliu Zelea Codreanu şi în care au găsit icoana alăturată.

Cum a ajuns icoana şi de ce era acolo nu se ştie, însă cerberii din acea vreme nu aveau, ca pe vremea comuniştilor, nimic împotriva lui Dumnezeu şi nu interziceau prezența unei icoane între zidurile suprave-gheate de ei.

Este foarte frumoasă şi pare a aparține lui **Nicolae Grigorescu tânăr.**

Aşa că te rog, mai scrie-i şi mata de acolo, s'o încurajezi căci am văzut-o tare slăbită în ultima vreme.

Scrie-i şi lui Ion la închisoarea Constanța, căci el cu ochiul lui de sticlă şi cu constituția lui nu prea robustă, o fi suferit mult. E condamnat 7 luni. Eu sunt condamnat 10 ani muncă silnică.

Când o să scapi de acolo, să vii la mine, îți voi explica şi povesti tot ceea ce a fost.

Pentru a veni aici trebuie bilet de la Direcția Generală a Închisorilor.

Sărut mâna, cu drag, îți doresc sănătate şi cât mai mare putere de a suferi. De mine să nu ai nici o grijă. Sunt bine. Sunt tratat legal, uman şi civilizat.

Să ştii că în mijlocul supărărilor pe care le-am avut credința în Dumnezeu nu m'a părăsit, ci a rămas în picioare, dreaptă ca o santinelă română în mijlocul furtunii.

Corneliu
30 Iunie 1938

Cu plic. Pe plic adresa: Domnului Profesor Ion Zelea Codreanu
Lagărul domiciliului obligatoriu, Penitenciarul special Miercurea-Ciucului.

Notă:

Din ordinul lui Armand Călinescu, această scrisoare nu a ajuns niciodată în mâinile tatălui Căpitanului.

Scrisoarea a fost găsită la Armand Călinescu acasă. A ajuns apoi în arhiva secretă a Comitetului Central al Partidului Comunist Român.

Aceasta pare a fi ultima scrisoare scrisă de Căpitan. Se prea poate ca şi alte scrisori să fi ieşit din Doftana sau de la Râmnicu Sărat. Ele nu au ajuns însă la destinație, s-au „rătăcit" prin grija cerberilor, care vegheau asupra celui mai periculos „duşman al țării româneşti".

Din rândurile acestei scrisori emană o nețărmurită dragoste şi grijă pentru întreaga familie, pentru frații întemnițați, dar mai ales pentru „mamaia", femeia cea mai chinuită din mamele române.

O altă trăsătură de caracter este aceea a respectului familial. Ajuns la aproape 40 de ani, Căpitanul se adresează tatălui cu tot respectul tradițional familiilor românești de pe vremuri.

Cu o nuanță timidă parcă, îi urează tatălui sănătate şi-i dorește puterea de a suporta suferința, neuitând firescul „Sărut mâna, cu drag".

Grija pentru familie şi pentru moralul ei se mai poate vedea şi din felul în care încearcă să risipească temerile pentru sănătatea lui, mai ales după cele câteva vizite la Jilava, înainte de a fi transferat la Doftana. Care era de fapt starea sănătății lui şi cât de uman şi de bun era tratamentul de care pomenește se poate constata recitind mărturiile Căpitanului din „Însemnări de la Jilava". (DLTR, pag. 141)

Şi totuşi credința în dreptatea cauzei pentru care suferea îi va da tăria să suporte pe mai departe izolarea între zidurile reci, având doar ca sprijin neclintita credință în Dumnezeu.

Căpitanul va rămâne într-adevăr pentru cei care au avut fericirea să-l cunoască, o adevărată santinelă morală la căpătâiul oropsitului neam românesc.

Soția Căpitanului

Un cuvânt deosebit se cuvine pentru Elena Zelea Codreanu, soția Căpitanului. Viața sa, a cuprins aproape tot secolul acesta (2 Decembrie 1902-5 Septembrie 1994), a cunoscut clipe de înălțare, dureri cumplite şi suferințe fără margini, reflectând epopeea tragică a unei întregi generații.

La nunta ei ca din poveşti, mii de oameni în straie de sărbătoare îl cinsteau pe un tânăr în care întrezăreau un izbăvitor al neamului. Dar nici ea şi nici nimeni altcineva, nu putea şti cât de grea avea să-i fie viața care începea atât de strălucitor.

O viață, în primul rând simplă, de mare modestie, în care a împărtășit sărăcia permanentă a soțului ei. O viață în care a trăit groaza urmăririlor - cea din 1933-34, când soțul ei era căutat de toate organele polițienești din țară cu ordin de a-l împuşca ime-diat, fără somație; mai apoi prigonirile necontenite prin toate guvernele, până la arestarea lui ultimă din Duminica Floriilor 1938, încheiată cu asasinatul din noaptea Sfântului Andrei a aceluiași an.

De acum singură în fața evenimentelor, a văzut mai clar decât mulți alții și, în consecință, a respins net deviația din Septembrie 1940.

Cu năvălirea sovietică și instaurarea comunismului, începe calvarul ei personal: un deceniu de închisori - Mislea, Târgşor, Arad, Oradea (pe unde a fost în acelaşi timp şi doamna Iridenta Moța) - apoi în lagărul de muncă din Loteşti, pentru cinci ani - din care va face

numai doi - apoi deportarea în Bărăgan, de unde va fi eliberată doar în 1963.

Spre deosebire de legionarele implicate în mişcarea de rezistenţă, Elenei Codreanu nu i s-a putut face un proces, pentru că nu i s-a putut găsi nici cel mai mic pretext de acuzaţie.

Într-una din închisori, veniseră în inspecţie câţiva „sus-puşi" ai partidului comunist. Deţinutele au fost scoase în front pentru inspecţie.

Elena Codreanu a ieşit din front şi a întrebat:

- Domnilor, vă rog să-mi spuneţi de ce am fost arestată şi de ce mă ţineţi aici, fiindcă eu nu am făcut nimic!

- Cum te cheamă?

- Elena Zelea Codreanu.

- Şi mai întrebi de ce?...

Elena Codreanu a păstrat cea mai profundă trăire memoriei soţului său.

În 1992, ea scria: *„şi acum, când îmi amintesc de aceste grozăvii, mă cutremur ca şi în ziua în care s-au săvârşit. Şi ce mi se pare şi mai cumplit este că nu am nici un mormânt la care să mă pot duce să aprind o lumânare pentru sufletul lui şi să pot plânge în voie."*

2 decembrie 1992

Ea a fost, până în ultima clipă a vieții sale, o vajnică apărătoare pe linia spirituală definită de soțul său și s-a ridicat cu luciditate și curaj împotriva imposturilor.

Elena Zelea Codreanu va rămâne, desigur, în istorie ca una din cele mai strălucite figuri feminine pe care le-a dat neamul românesc.

PERSONALITATEA LUI CORNELIU ZELEA CODREANU

Păşind în viaţă

Martie 1919

În pădurea Dobrina

În primăvara anului 1919, iată-ne adunaţi într'o după amiază în pădurea Dobrina care sta de straje pe înălţimele din jurul Huşului. Cine? Un grup de vreo 20 de elevi de liceu din cursul superior. a 6-a, 7-a, a 8-a.

Convocasem pe aceşti tineri camarazi, pentru a discuta cu ei o problemă gravă, deşi viaţa noastră abia înmugurea. Ce facem dacă vin bolşevicii peste noi? Părerea mea, asupra căreia au căzut şi ceilalţi de acord, era aceasta: dacă armata bolşevică va trece Nistrul şi apoi Prutul ajungând să încalce şi locurile noastre, noi să nu ne supunem, ci să ne retragem cu toţii în pădure înarmaţi. Aici să organizăm un centru de acţiune şi de rezistenţă românească şi prin lovituri date cu măestrie să sdruncinăm inamicul, să menţinem o stare de spirit de neaplecare şi să întreţinem o scânteie de nădejde în mijlocul massei româneşti din sate şi oraşe. Am depus cu toţii jurământ în mijlocul pădurii seculare. Era această pădure un colţ al acelui vestit codru al Tigheciului, pe cărările căruia, în decursul istoriei Moldovei, mulţi duşmani îşi găsiseră moartea.

Am hotărât să ne procurăm arme şi muniţii, să păstrăm un secret desăvârşit, să facem recunoaşteri şi exerciţii de luptă în pădure şi să găsim o formă care să mascheze intenţia noastră.

Forma am găsit-o uşor şi în scurt timp am pus-o în practică: o asociaţie cultural-naţională a elevilor liceului din Huşi, căreia i-am dat numele: „Mihail Kogălniceanu". Ea a fost aprobată de direcţiunea liceului. Au început şezători şi conferinţe în oraş. În public tratam obişnuitele subiecte, dar în pădure făceam exerciţii de luptă. Arme pe vremea aceea erau pe toate drumurile, încât în vreo două săptămâni ne adunasem tot ce ne trebuia.

* * *

Era în timpul acela o stare de haos în ţară, pe care noi deşi copii, abia trecuţi de 18 ani, o înţelegeam prea bine. Lumea se afla sub impresia revoluţiei bolşevice care se desfăşura în toiul ei la câţiva paşi de noi. Ţărănimea din instinct se opunea acestui val distrugător, dar complect desorganizată nu prezenta o posibilitate serioasă de rezistenţă. Muncitorimea însă aluneca vertiginos spre comunism, întreţinută sistematic în cultul acestor idei, de presa jidănească şi în general de toată jidănimea oraşelor. Fiecare jidan, comerciant, inte lectual sau bancher capitalist, în raza sa de acţiune, era un agent al acestor idei revoluţionare antiromâneşti. Românii intelectuali erau indecişi, aparatul de stat desorganizat. Din moment în moment, te puteai aştepta, fie la o isbucnire internă a unor elemente organizate şi decise, fie la o năvălire de peste Nistru. Această acţiune externă ar fi fost coordonată cu acea a bandelor iudeo-comuniste din interior, care, năpustindu-se asupra noastră, distrugând podurile şi aruncând în aer depozitele de muniţii, ar fi hotărât de soarta noastră ca neam.

În atari împrejurări, frământaţi de gânduri şi tremurând de grija vieţii şi libertăţii ţării noastre abia unită, în urma unui greu război a încolţit în mintea noastră de tineri, ideia unei acţiuni care ne-a dus la jurământul din pădurea Dobrinei.

Făcusem cinci ani de liceu militar la Mânăstirea Dealului, la umbra capului lui Mihai Viteazul şi sub ochiul cercetător al lui Nicolae

Filipescu. Acolo sub comanda Maiorului şi apoi Colonelu' lui Marcel Olteanu, Comandantul Şcolii, a Căpitanului Virgil Bădulescu, a Locotenentului Emil Pălăngeanu şi sub îndrumarea profesorilor, mi-am făcut o severă educaţie ostăşească şi mi-am căpătat o sănătoasă încredere în puterile mele.

De altfel, educaţia militară dela Mânăstire mă va urmări toată viaţa. Ordinea, disciplina şi ierarhia turnate la o vârstă fragedă în sângele meu, alături de sentimentul demnităţii ostăşeşti, vor forma un fir roşu dealungul întregii mele activităţi viitoare.

Tot aici am fost învăţat să vorbesc puţin, fapt care mai târziu mă va duce la urmă contra vorbăriei şi a spiritului retoric. Aici am învăţat să-mi placă tranşeia şi să disprețuiesc salonul.

Noţiunile de ştiinţă militară căpătate acum mă vor face să judec mai târziu totul prin prisma acestei ştiinţe.

Iar cultul sentimentului demnităţii de om şi de ostaş, în care m'au crescut ofiţerii îmi va creia greutăţi şi mă va expune la suferinţe, într'o lume lipsită adesea şi de onoare şi de simţul demnităţii.

Vara lui 1916 am petrecut-o acasă, la Huşi.

Tatăl meu era concentrat de doi ani, plecat cu regimentul în Carpaţi.

Într'o noapte m'a trezit din somn mama mea care, plângând şi închinându-se mi-a spus: „Scoală, că trag clopotele la toate bisericile". Era 15 August 1916, Sfânta Maria. Am înţeles că s'a decretat mobilizarea şi că în acel moment armata română a trecut munţii.

Cuprins de emoţie, îmi tremura trupul. Peste trei zile am plecat de acasă după tatăl meu, împins de dorul de a fi şi eu printre luptătorii de pe front. În sfârşit, după multe peripeţii, am ajuns la acelaş regiment în care era şi tatăl meu comandant de companie, Regimentul 25 Infanterie de sub comanda Colonelului V. Piperescu, pe când înainta în Ardeal pe valea Oituzului.

Nenorocul meu a fost mare, deoarece, neavând decât 17 ani, comandantul regimentului a refuzat să mă primească voluntar. Totuşi

am luat parte la înaintarea şi retragerea din Ardeal, iar la 20 Septembrie când tatăl meu a căzut rănit deasupra Sovatei pe muntele Ceres-Domu, i-am fost de folos, ajutându-l în faţa inamicului care înainta. Deşi rănit, a refuzat să se lase evacuat conducându-şi compania tot timpul retragerii şi apoi în grelele lupte care au urmat la Oituz.

Într'o noapte pe la ora două, regimentul a primit ordin de înaintare. Ofiţerii îşi inspectau în tăcere de mormânt trupele massate pe şosea.

Tatăl meu fusese chemat de Colonel. Revenind după puţin timp îmi spune: „N'ar fi bine să te întorci tu acasă? Noi o să intrăm în lupte şi nu e bine să murim amândoi aici, căci mama rămâne acasă cu şase copii mici, fără nici un sprijin. Şi Colonelul m'a chemat şi mi-a spus că nu vrea să-şi ia răspunderea rămânerii tale pe front".

Simţeam că e cu sufletul îndoit: ezita să mă lase în miezul nopţii singur, în câmp, pe drumuri necunoscute, la 40 km. de linia ferată.

Observând insistenţa lui, am predat carabina şi cele două cartuşiere şi în timp ce coloanele regimentului păşeau înainte, pierzându-se în liniştea şi în întunericul nopţii, eu am rămas singur pe marginea unui şanţ, luându-mi apoi drumul către vechea frontieră.

Mai târziu, peste un an, la 1 Septembrie, am intrat în Şcoala Militară de Infanterie, dela Botoşani, cu acelaş gând de a putea ajunge pe front. Aici mi-am complectat educaţia şi cunoştinţele militare, dela 1 Septembrie 1917 la 17 Iulie 1918 în compania activă a Şcolii Militare. Cei patru Ofiţeri distinşi: Colonelul Slăvescu, Căpitanul Ciurea, Locotenentul Florin Rădulescu şi Maiorul Şteflea mi-au îndrumat paşii pe căile luptelor şi ale sacrificiilor pentru ţară.

Şi acum, după un an - 1919 - era pace. Iar noi, copiii cei gata de moarte, eram răspândiţi pe la casele noastre.

Tatăl meu profesor de Liceu, a fost o viaţă întreagă luptător naţionalist. Bunicul meu a fost pădurar, străbunicul tot pădurar. Neamul meu a fost din începuturi, în vremuri de restrişte, neamul codrilor şi al munţilor, deaceea educaţia ostăşească şi sângele din vine, imprimau

acțiunii dela Dobrina - naivă ca manifestare - o notă de seriozitate pe care vârsta noastră fragedă n'ar fi presupus-o.

În acele momente, noi simțeam în inimi, cu sfatul şi experiența lor, prezența şirurilor de strămoşi, cari au luptat pentru Moldova pe aceleaş cărări nepătrunse de duşmani.

Atitudini, poziții şi gesturi

Îl aştepta în noi
Visul străbunilor.
Îl chema din noi
Tinerețea.
(DB., poet legionar)

Poziția anticomunistă

Încă de la terminarea războiului pentru întregire, Corneliu Zelea Codreanu, abia ieşit din adolescență, intuieşte cu o clarvizi-une uimitoare pentru vârsta lui adevăratul pericol pe care-l reprezenta răsturnarea survenită în imensitatea imperiului țarist şi instaurarea dictaturii comuniste.

Întâlnirile din Pădurea Dobrina din 1919 pot fi interpretate ca un fel de manifestare romantică, haiducească. Activitatea alături de Constantin Pancu (cf. DLTR pag. 23) şi acțiunea de la Atelierele Nicolina (cf. DLTR pag. 24) prin care sfărâma greva provocată de comunişti, dau în schimb adevărata dimensiune a luptei ce va urma. Ea va constitui de-a lungul celor douăzeci de ani cât va mai trăi, pivotul central în jurul căruia se va constitui şi construi ceea ce se va numi Mişcarea Legionară sau „Legiunea Arhanghelul Mihail".

Pe măsură ce Căpitanul se confruntă cu realitatea, desluşeşte tot mai clar adevărata stare a societăţii româneşti şi-şi dă seama că acţiunea politică nu are nici o şansă să dea roade adânci dacă înainte nu se provoacă un adevărat cutremur spiritual în mentalitatea ei.

Încetul cu încetul, mai ales în ultimii zece ani (1927-1937) el va elabora o adevărată doctrină de edificare a unui nou suflet, va crea o nouă şcoală pentru tineretul român, şcoală din care vor ieşi cadrele reînnoirii României.

Viaţa lui ireproşabilă din toate punctele de vedere şi mănunchiul de idei închegate într-un solid sistem de gândire pecetluit cu sângele a mii de martiri, vor rămâne, de-a lungul anilor şi pentru generaţiile care vor veni, repere de orientare şi exemple concrete că iubirea de neam şi dăruirea neţărmurită pot schimba destinul unui neam şi pune bazele unei societăţi în care omul să fie „stăpân la el acasă".

Iată ce spunea unul din aceşti tineri trecuţi prin şcoala legionară, care şi-a măcinat aproape toată tinereţea prin închisorile comuniste, Emil Brânzei:

„Mişcarea Legionară a fost şi este singura organizaţie din lume care, ridicându-se împotriva comunismului, a opus ideologiei marxiste o idee forţă: spiritul împotriva materiei, pe drumul creştin şi ortodox".

Apel lansat în 1930

Apel la unire, către toată tinerimea română din toate societăţile şi din toate grupările politice.

„Copii ai Sfintei Românii,

Ca o avangardă a armatelor roşii, înaintează în direcţia Nistrului propaganda plătită a Moscovei. Ea propagă în masele muncitorilor şi ţăranilor necăjiţi: ***ura contra armatei, disprețul către Coroană, necredinţa în Dumnezeu şi comunizarea averilor. Sunt atacate centrele vitale ale existenţei noastre naţionale.***

Aduceți-vă aminte că în jurul acestora: Dumnezeu, Rege, Armată și Moșie, neamul nostru s'a grupat în ceasurile lui tragice, ca în jurul unor sfinte talismane mântuitoare, în tot decursul istoriei sale; de la Decebal... și înainte de Decebal. În fața acestei primejdii, astăzi când grupările politice se sfărâmă între ele pentru chestiuni mărunte, noi copiii acestei țări, care mâine vom cădea cei dintâi pe câmpurile de bătaie și care ne vom înfrăți cu drag la umbra aceleiași cruci albe, lângă hotarul atacat de dușmani, ACUM, când glasul patriei ne cheamă, să ne întindem frățește unul către altul și în fața începutului de subminare a țării, să proclamăm într'un singur suflet: unirea întregii tinerimi române.

Ne revine nobila sarcină de a paraliza acțiunea aventurierilor plătiți ai bolșevismului. De a-i soma să se oprească și să se retragă. Poporul român, gelos de libertatea lui, nu mai poate tole-ra acțiunea de dezagregare socială și de dărâmare a Patriei.

Tu, tinerime a României Mari, înalță-te în ceasul acesta și toarnă zid de neînvins în jurul Regelui, în jurul Bisericii tale creștine, în jurul Armatei și a Moșiei străbune.

Sus inimile și înainte!
Corneliu Zelea Codreanu
Duminica Floriilor, 1930"

Respectul demnității omului

Căpitanul avea darul de a se exprima în mod extraordinar de simplu și precis, ceea ce îl făcea să poată adresa aceleași cuvinte oricui, de la marii savanți sau profesori, până la cel mai umil plugar sau muncitor. Rostirea lui avea astfel o valoare independentă de gradul de cultură și de cunoștințe al celui căruia se adresa. Oarecum asemenea cuvântului de prin cărțile sfinte.

Latura profund umană a ființei lui era izvor nesecat de apropiere sufletească, de dragoste și devotament al celor din jurul lui. Avea o înțelegere umană.

Prețuia nespus de mult curățenia sufletească, cinstea, corectitudinea, capacitatea de dragoste pentru oameni și pentru țară, însușiri pe care le-a pus ca fundament în educația Frăților de Cruce.

Era înțelegător și iertător pentru greșeli, atâta vreme cât întrezărea o speranță de îndreptare. Putea dojeni cu bunătate. Era însă neiertător față de necinste, mișelie și lipsă de caracter.

Una din clipele neșterse din amintirea mea este cea în care m-a dojenit pentru o greșeală pe care - de curând intrat în Legiune - o făcusem pe plan pur personal.

M-a făcut atunci să înțeleg, pentru restul zilelor mele, că comportamentul de fiecare clipă a legionarului, în Legiune și în afara ei, trebuie să fie același.

În cei doi ani cât mi-a fost dat să mă aflu în preajma lui, am întâlnit un singur personaj față de care Căpitanul ținea o vizibilă distanță. Nu cunosc motivele, care se situau probabil în anii 1934-1935. Când se întâmpla să-i iasă în cale nu se salutau.

Astăzi știu că acel personaj (Nichifor Crainic), reputat ca naționalist și creștin, va publica în Revista „Gândirea" pag. 425-427, la o lună după masacrul din Septembrie 1939, o „Rugăciune" în șase strofe, adresată lui Dumnezeu, cerând „protecție, putere și mărire împărătească" pentru regele asasin. Două luni mai târziu, același personaj, mai adăuga tot în revista „Gândirea" pag. 529-537 un articol de preamărire a regelui pe baze dogmatice ortodoxe...

Vedea mai departe Căpitanul...

Viața austeră

Stelian Stănicel, secretarul lui Corneliu Codreanu din ultimii ani ai săi (1936-1938) scria într-un portret publicat în 1988:

„Era sărac și trăia în lipsuri franciscane. Pe vremea când la Iași făcea avocatură și mai câștiga un ban, îl dădea pentru lupta națională sau ajuta pe cei lipsiți. Când trecea pe lângă un cerșetor și nu avea un

ban în buzunar, ruga pe altul care era cu el să dea ceva de milă cerşetorului."

„Soția lui era modestă şi se mulțumea cu foarte puțin. Costumul național sau câte un costum de haine civile erau dăruite de prieteni. Hainele pe care le-a avut în Franța, la studii, le-a păstrat şi purtat ani de-a rândul. În timp ce se construia Casa Verde la Bucureştii Noi, avea un bordei sub pământ unde dormea. Când construcția a fost gata, i s-a dat un apartament. A fost singura dată când a avut, împreună cu soția, o casă. Toată viața a trăit în casa părintească de la Huşi, sau cu chirie, ori pe la prieteni."

Prin anii 1921-1922, la Iaşi, locuia în condiții excesiv de modeste, la hotelul Bejan, de la Râpa Galbenă. Un admirator al acțiunii lui de redeşteptare națională, Constantin Ilinoiu, şef de gară la Huşi, avea la Iaiii lui, studenți la Universitate.
Dorind să-i creeze condiții de viață mai bune, i-a oferit o cameră acolo.

În vara lui 1924, Corneliu Codreanu se logodeşte cu Elena Ilinoiu. Nunta se va oficia la 13 Iunie 1925 în Crâng, la Focşani, în prezența a 80.000-100.000 de oameni şi 2300 de care şi trăsuri, toate încărcate cu flori şi lume îmbrăcată în costume naționale.

Au locuit în acel oraş o bucată de vreme, găzduiți de generalul Macridescu, susținător devotat al acțiunii lui Corneliu Codreanu încă din primii ani de activitate. Tot acolo, au locuit şi la un alt prieten, Niculescu.*

Corneliu Codreanu, care în 1922 îşi întrerupsese specializarea începută la Berlin pentru a lua parte la mişcarea studențească din țară, a socotit, în Septembrie 1925, că este potrivit să plece din nou la studii, de data aceasta cu soția, în Franța, la Grenoble.

Acolo, mijloacele lor de existență fiind insuficiente, îi adresează unui cunoscut din Italia scrisoarea următoare:

---

* Informație dată de Doamna Codreanu.

Grenoble 23.6.926.

Stimata Doamnă Vișan,

Sînt mîhnită în adîncul sufletului meu
cea dintîi zi de grădinărit fără
mîngîietoare.

Vă voi descrie cu exactitate: în ziua
de grădinărit e mai întîi pentru mine
o mîngîietoare lucru cel puțin pînă la
Orație. Apoi mult interesul și ale
mele și ale mîinilor îmi dă.

Și cu toate, încă înainte de ziua de grădinărit
sînt de la primăvară, mai cauți grădină,
mai îngrijesc o arecare.

Mîinile mele sînt ale Dtale.
Și ele întîmplător, mereu în grădină
și acolo, prin Italia. Fără mîini o grădină
nu e grădină. Cînd mă gîndesc cum pe
o stîncă. Sînt bine că pe Loire, și cu mîinile
la mîna industria, și cu ele în grădină.

Pe mîine, de dimineață, mîine mă duc
să mă uit în grădină. Numai
dacă vîntul întîmplător nu-i bate, la mine
acolo - mă.

Acolo, pe mîine bună ziua. Cînd
îți grădina. Te aștept în mîinile Tale
grădinărești.

Ca floare și ca grădină.

Cornelia Z. Codreanu
19, rue Chevreuse
chez M. Martin
Grenoble.
France.

Grenoble 26. 6.'926.

Stimate Domnule Vifor,

Să mă ierți, că în această scrisoare - cea dintâi - am de gând să-ți fac o rugăminte.

Iată despre ce este vorba: eu am de gând să mai rămân pe aici prin străinătate încă cel puțin până la Crăciun. Așa sunt interesele și ale mele și ale mișcării din țară.

Deoarece, însă, nu stau bine din punct de vedere financiar, îmi caut o funcție, un serviciu oarecare.

Mi-am adus aminte azi de D-ta. Poate întâmplător cunoști vre'o funcție pe acolo, prin Italia. Fără nici o pretenție, și la or'ce. Căci nu sunt om prea delicat. Sunt bun și la birou, și ca muncitor, la vre'o industrie, și ca țăran la sapă.

Ruşine, de asemeni, nu-mi este.

Te rog însă nu te deranja. Numai dacă din întâmplare afli ceva, te rog scrie-mi.

Încolo, pe aici bună pace. Criză de guvern. Se apropie falimentul democrației.

Cu bine și sănătate
Corneliu Z. Codreanu
19, rue Chaurion
chez M. Martin, Grenoble, France

Nu știm ce efect va fi avut această scrisoare; probabil că niciunul pozitiv, întrucât Corneliu Codreanu a rămas mai departe la Grenoble. Ea este însă revelatoare pentru starea lui de spirit. Prin stilul ei simplu și direct, scrisoarea trimite la simplitatea și directețea circulărilor, care vor constitui modul de adresare al Căpitanului în Mișcarea ce avea să o întemeieze peste un an.

Dar este încă și mai revelatoare prin sinceritatea și felul deschis în care se adresează cunoștinței din Italia, oferindu-se pentru orice fel de lucru. Se întrevedea în această deschidere de suflet figura lui morală;

entuziasmul ce l-a arătat alături de muncitorul Constantin Pancu; hărnicia cu care a lucrat la căminul de la Râpa Galbenă, ori la grădina din Ungheni; sensul aproape sacru pe care l-a acordat întotdeauna muncii cinstite, de orice natură ar fi fost. O atitudine constantă din care s-au născut Frățiile de Cruce şi taberele legionare ale intelectualilor, studenților şi muncitorilor români.

E uşor de înțeles că acest apel la o cunoştință de care nu era legat prin relații de prietenie, sau de vreo activitate comună, porneşte dintr-o necesitate, dintr-o sărăcie materială care îl va însoți în toată viața lui. Urmărind peregrinările prin care va trece e de observat că de aici încolo, cu excepția scurtei perioade de la Casa Verde, Corneliu Codreanu va fi mereu găzduit pe la legionari şi prieteni.

În 1929-30, în timpul acțiunii din Moldova, Basarabia şi Ardeal, a trecut prin casele lui Potolea, Nicu Bogatu la Bereşti şi Slivna, la avocatul Conuță din Mircești-Roman, la Prof. Traian Antohi, la Oancea şi alți legionari din Bucovina.

În 1933, cu prilejul taberei pentru construirea digului de la Vişani, a locuit la Aristotel Gheorghiu, vechi prieten al Mişcării Legionare, farmacist la Râmnicu-Sărat.

În 1933-34 este găzduit până la procesul Duca - şi astfel salvat de la o moarte sigură - de către comandantul legionar colonel Ştefan Zăvoianu.

În 1936, în timpul taberei de la Carmen Sylva, unde dormea într-un bordei, fratele lui, Horia, care dispunea de o locuință la marginea lacului, pentru familia lui, îi pusese la dispoziție o cameră. Acolo se retrăgea din când în când pentru a finaliza textele volumului **Pentru Legionari**, care trebuia să apară în curând.

Locuința de la Iaşi, din strada Florilor 20, a rămas însă reşedința lui preferată, în cadru familial. Iată o descriere făcută de Codreanu însuşi, a acestei de tot modeste locuințe, în **Adevăruri Frânte**:

„Acasă la mine, se înțelegea casa socrului meu Constantin Ilinoiu, fost șef de gară, iar acum controlor CFR. Casa așezată în strada Florilor 20, stradă îngustă, nepavată (...) Casa era compusă din patru camere, o bucătărie, o cămară, antret și o mică pivniță. În aceste patru camere, eu cu nevasta mea locuiam una, cea mai mare, salonul. O cameră de șase pe cinci. În celelalte locuiau toți: socrul meu, soacra mea, Olga, studentă de 20 de ani, Gicu, în clasa a 7-a de liceu, Nelu în a 4-a și Nuțu, elev în școala primară. Dormeau îngrămădiți, câte doi-trei într-o cameră."

În 1936-37, a locuit mai mult timp, cu soția, la ing. Eugen Ionică în București, str. Francmazonă 7.

Temporar, tot cu soția, a locuit în 1936 la Brașov la ing. Ștefan Predescu și, tot temporar, în 1937 la Predeal, cu Nicolae Horodniceanu, la ing. Tiberiu Sfințescu, prieten devotat al Mișcării Legionare.

Aceste reședințe succesive și trecătoare ilustrează faptic - pe lângă atâtea alte ilustrări posibile - cele scrise de Stănicel: „sărăcia franciscană" a lui Corneliu Codreanu în tot cursul existenței sale. Și ar trebui să dea de gândit celor care, de o jumătate de secol, îi insultă memoria și cinstea cu perimatul slogan: *Corneliu Codreanu, cel subvenționat de Hitler*...

Problema evreiască

Pentru a stabili dacă se poate aplica lui Corneliu Zelea Codreanu epitetul de „antisemit", este necesar să examinăm gesturile, atitudinile și faptele lui, sub două aspecte.

Mai întâi să ne referim la câteva împrejurări în care s-au manifestat direct, sentimentele și comportamentul lui față de omul evreu. Apoi să degajăm linia educativă pe care a insuflat-o legionarilor trecuți prin școala lui, ca un corolar al propriilor sale concepții, linie care s-a reflectat și în actele politice ale Mișcării Legionare, privitoare la problemele care se puneau atunci neamului românesc, direct sau

indirect, în legătură cu prezența elementului evreiesc între hotarele țării.

Pentru primul aspect - al propriului său comportament - ne vom referi, ca exemple, la trei împrejurări precise.

1. Trenul înzăpezit

Evenimentul este povestit în 1940, de către profesorul Victor Papacostea (care nu era legionar, ci liberal-georgist), la o ședință a comitetului de conducere al Societății de Cultură Macedo-Român, pe atunci cu sediul în Calea Rahovei (comunicat de Dr. Ionel Zeana).

În iarna anului 1930-1931, Victor Papacostea călătorea cu trenul accelerat de la Iaşi la Bucureşti. În preajma Buzăului, la o depărtare de câțiva kilometri de gară, trenul s-a înzăpezit, din cauza ninsorilor abundente şi a unor puternice viscoliri, care blocaseră circulația feroviară. Pe lângă gerul cumplit, călătorii din tren erau expuşi la a suferi de foame şi de sete.

În panica ce-i cuprinsese pe mulți, a fost văzut un tânăr înalt şi robust, îmbrăcat în costum național, cu zeghe lungă de bucovinean, dându-se jos din tren şi spintecând nămeții de zăpadă, spre gară. Era Corneliu Zelea Codreanu, care a înfruntat viscolul şi zăpada, singur, şi a izbutit să ajungă în oraş, unde i-a căutat pe mai mulți legionari pe care îi cunoştea, cerându-le să vină cât mai repede în ajutorul sutelor de călători din trenul înzăpezit, cu alimente şi apă. După un timp, şi-au făcut apariția legionari încărcați cu coşuri, saci şi desagi doldora de merinde: pâine, brânză, slănină şi cârnați. Alimentele au fost distribuite egal la toți călătorii, fără deosebire.

Cum în tren se aflau şi mulți evrei, Corneliu Codreanu, menajându-le practicile religioase, a dat dispoziții ca lor să nu li se dea mâncare de porc, ci ouă şi brânză. Acest gest spontan, de înalt umanism al unui şef de organizație naționalistă şi creştină, acuzat pe nedrept şi adesea cu vădită rea credință, de extremism şi misticism fanatic şi intolerant, i-a impresionat profund pe călătorii înzăpeziți, inclusiv pe evrei.

Acesta a fost realmente sufletul lui Corneliu Zelea Codreanu, de inegalabilă noblețe morală şi spirituală şi de un înalt şi incontestabil altruism creştin, şi aceasta era educația morală şi națională pe care o insufla legionarilor: să-şi iubească neamul cu ardoare, fără să urască pe alții, şi să-şi ajute semenii căzuți în nenorocire!

P.S. Această întâmplare ne-a fost povestită în termeni similari şi de Nicolae Totu în 1936 la Sediu, într-un grup de legionari, pe când discutam despre diferența dintre poziția cuzistă şi cea legionară față de elementul evreesc.

2. Un evreu salvat de la înec

(relatare a comandantului legionar Petru Țocu)

Era în luna martie 1932. În județul Tutova (Bârlad) aveau loc alegerile parțiale pentru un loc de deputat rămas vacant.

Căpitanul, de comun acord cu Senatul Legionar, a hotărât să participe şi Garda de Fier la aceste alegeri. A fost desemnat pentru această candidatură profesorul Ion Zelea Codreanu. Cu un an înainte, în împrejurări similare, fusese ales deputat în județul Neamț, Căpitanul. Campania aceasta electorală începuse oficial imediat după Anul Nou. Dar iarna 1931-32 fusese o iarnă foarte aspră. Căzuseră zăpezi foarte mari, drumurile erau întroienite, gerurile cumplite, încât deplasarea în interiorul județului, dominat de dealuri, era practic imposibilă. Sau, mai bine zis, imposibilă pentu celelalte partide. Pentru legionari, nu. Imediat după sărbători a pornit din Bucureşti o coloană de o sută de legionari, care au parcurs tot drumul de la Bucureşti la Bârlad pe jos. O altă coloană de studenți, sub comanda lui Niculiță Totu, de la Iaşi. A treia coloană, sub conducerea mea, a pornit din Galați, prin Tecuci, tot pe jos.

Din Bârlad, camaradul Fenichie Mocanu, şeful județului Tutova, ne-a împărțit pe echipe mai mici şi am pornit în marş prin satele județului. Niculiță Totu în direcția Băcani. Echipa mea de gălățeni a primit misiunea să-l însoțească pe profesorul Codreanu în plasele

Puieşti şi Plopana. Noi aveam o oarecare experienţă din alegerile de la Neamţ, unde învinsesem. Profesorul mergea într-o sanie, iar noi îl urmam în coloană de marş. Era greu, zăpada până la genunchi şi chiar până la brâu, viscolea, dar toţi eram voioşi şi mândri de misiunea noastră. Nicăieri nici picior de liberal sau ţărănist. Când şi-au dat seama reprezentanţii partidelor, era prea târziu. Către sfârşitul lunii Martie a venit un ordin de la Ministerul de Interne, ca toţi cetăţenii străini de judeţ, aflaţi în propagandă electorală, să fie evacuaţi din teritoriu. Au venit unităţi de jandarmi de la Tecuci şi de la Iaşi care, împreună cu cele locale, au început să ne adune, cu incidente spectaculoase, desigur, deoarece ordinul nu avea nici un temei legal, iar ţăranii treceau peste tot de partea noastră. În câteva zile ne-au adunat pe toţi la Bârlad şi ne-au dus într-o cazarmă. Între timp venise şi Căpitanul la Bârlad. El era deja deputat. Împreună cu autorităţile locale stabilise modul de eva-cuare. Eram liberi să ieşim în oraş, întrucât Căpitanul îi asigurase că nici un legionar nu va tulbura liniştea oraşului şi nici nu vom continua propaganda. Apoi pentru fiecare grup urma a se întocmi foi colective de transport, pentru a părăsi Bârladul.

Între timp vremea se încălzise brusc şi toate troienele se topeau rapid, ameninţând oraşul cu inundaţii catastrofale.

În după amiaza zilei de 26 martie (a doua zi de Buna Vestire), în mijlocul unui grup de legionari, l-am însoţit pe Căpitan în cartierul Podeni, unde apele râului Bârlad se revărsaseră prin casele oamenilor. Dezastrul începuse.

Priveam cum curgeau prin volbura apelor lucruri luate de prin gospodăriile oamenilor. Era un spectacol îngrozitor. Mai în susul apei, pe un promontoriu, cam la 10-15 metri de noi, se afla un alt grup, care privea la acelaşi trist spectacol. La un moment dat au început să se audă dinspre ei ţipete şi strigăte: „se îneacă, se îneacă!“

Privind într-acolo, am văzut în vârtejul apelor un om, purtat spre noi de puhoi, dând dezordonat din mâini.

Nu au trecut decât câteva secunde, dar în clipa când a ajuns în dreptul nostru s-a aruncat în apă şi din câteva braţe a ajuns omul care se îneca. L-a apucat şi l-a tras la mal. Am fugit cu toţii în josul râului.

Surpriză: camaradul Fenichie Mocanu, localnic, recunoscând pe cel salvat, se apucase cu mâinile de cap şi se văita: „Căpitane, pentru cine ţi-ai primejduit viaţa!"

- Ce tot spui, omule?

- Ţi-ai riscat viaţa să salvezi un jidan!

Căpitanul i-a răspuns: „Nu are importanţă cine este. Şi el este un suflet de om, o fi având familie, copii". Şi râzând a încheiat: „O să se laude că i-a salvat viaţa Corneliu Zelea Codreanu. Haide, aveţi grijă de el ca să-şi revină".

3. Întrevederea cu rabinul David Şafran la Casa Verde

De a treia întâmplare, deşi nu i-am fost eu însumi martor direct, am avut cunoştinţă chiar când s-a produs: e vorba de vizita inopinată la 11 Februarie 1937, la Casa Verde, a lui David Şafran, fiul rabinului Hanoch Şafran, el însuşi mai târziu rabin în Bucureşti.

De data aceasta mărturia este chiar a rabinului, instalat mai târziu în Israel. În volumul intitulat „Karl Marx antisemit" (Ierusalim, 1972). El relatează pe larg că a fost bine primit, că întrevederea lui cu Căpitanul a durat destul de mult, că s-a desfăşurat într-o atmosferă calmă şi într-un spirit de înţelegere reciprocă.

„Intrasem în Casa Verde la ora 1 şi 20. Vorbeam de acum de peste două ceasuri. Eram decis să mai rămân, pentru a pleca limpezit. Nu era o discuţie de cabinet, ci s-au amestecat aici durerile lumii. Ştiam că l-am pus într-o situaţie delicată. De afară răzbăteau voci care ne împiedicau să ne concentrăm. Adevărurile lui şi ale mele, ardeau, chinuiau gând şi suflet, cerşindu-şi răspunsuri, argumente, pentru a ne despărţi ca prieteni. Venisem la el cu sinceritate.

Îl văd cum se ridică, îmi întinde mâna şi-mi spune:

- Nu ştiu dacă am rezolvat problemele, dar am învăţat fărâme din taina infinită a credinţei.

Eu n-am venit să provoc ură sau răbufnire. Mi-e sufletul curat. Nu ştiu dacă toţi legionarii gândesc ca mine. Dacă un evreu a fost lovit sau rănit ori jignit pe plan moral, iartă-i pe răufăcători. Ei nu-s decât oameni, poate chiar buni creştini. Nu pe omul superior încercăm noi să-l şlefuim, ci pe omul-om."

Apropo de naţionalism şi xenofobie, aş vrea să amintesc şi episodul cumetrilor. Cândva, Căpitanul botezase copiii unor ţigani. Aceştia, conform tradiţiei, care cere ca finul să aducă naşului, la fiecare început de an, un plocon, se prezentau regulat cu ploconul.

Ţiganii veneau la sediu, în str. Gutenberg, în căruţele lor cu coviltir: erau rudari. Căpitanul îi primea bucuros şi le acorda toată atenţia cuvenită gestului lor.

Pentru noi, care cunoşteam povestea botezului, dar şi pentru toţi cei care se aflau în momentul acela la Sediu, întâlnirea Căpitanului cu rudarii era un spectacol greu de uitat, şi totodată o lecţie de atitudine faţă de oricare neam de oameni.

Dincolo de polemica de astăzi, sentimentul de respingere a evreilor s-a putut produce, în trecut, în raport cu conjuctura momentului.

Aşa, de pildă, este interesant ce scria, incidental, cu vreo jumătate de secol mai înainte de perioada pe care o examinăm (în 1893) Jules Verne, într-un roman intitulat „Le Château des Carpathes", a cărui acţiune o plasase în Ardealul de atunci, încă sub stăpânire austro-ungară. Nu s-a putut opri de a menţiona, în afară de orice legătură cu subiectul romanului, ceea ce îl impresionase în mod deosebit în documentarea ce o făcuse asupra regiunii:

„...ei sunt cârciumari, dar practică şi meseria de cămătari, cu o severitate îngrijorătoare pentru viitorul ţăranului român. Se va vedea pământul trecând treptat de la neamul băştinaş la naţia

străină.Neputându-li-se restitui sumele date cu împrumut, evreii vor deveni proprietarii frumoaselor ogoare ipotecate în favoarea lor şi dacă Pământul Făgăduinţei nu mai este în Judeea poate va apărea într-o zi pe hărţile geografice ale Transilvaniei." *

Îşi poate închipui cineva destul de lesne situaţia de pe vremea aceea în Bucovina sau în nordul Moldovei...

Jules Verne, observator obiectiv, neimplicat în probleme străine de ceea ce-l interesează, a fost martorul situaţiei care se prezenta ca o invazie masivă a unei populaţii alogene, care-şi căuta un loc pe faţa pământului, deoarece ţara pe care o considera de drept a lor le era interzisă de stăpânirea engleză de atunci.

În comentariul lui, se referea numai la domeniul agricol, singurul pe care l-a putut observa din poziţia din care descria Transilvania.

Un alt Jules Verne, din anii 20 sau 30, ar fi cuprins probabil în comentariul său, şi domeniul forestier, industrial, comercial etc. Şi poate, corupţia clasei politice, aşa cum se prezenta situaţia în anii aceia. Ceea ce întrevăzuse Jules Verne ca o primejdie potenţială, era de acum fapt împlinit. Faţă de această stare de lucruri atitudinea lui Corneliu Codreanu a fost aceea pe care ar fi avut-o faţă de oricare altă etnie - ruşi, turci sau chinezi - cu consecinţe similare. Dar lupta lui pe acest tărâm o concepea nu prin agresivitate şi violenţă, ci prin combaterea politicianismului corupt şi prin educarea tineretului român.

Acţiunea lui Corneliu Codreanu s-a desfăşurat pe două planuri: politic şi educativ. Pe plan politic, prin combaterea acelei categorii de politicieni zişi democraţi, în imensa lor majoritate români. Momentul crucial al acestei acţiuni s-a situat în alegerile din decembrie 1937 când, prin pactul încheiat cu Iuliu Maniu, şeful partidului naţional-ţărănist, şi Gheorghe I. Brătianu, liberal, succesul electoral a depăşit aşteptările şi a determinat reacţiunea finală, sângeroasă, a mafiei din slujba camarilei regale.

Maniu şi Brătianu nu pot fi suspectaţi de antisemitism, ceea ce

---

* Pasaj cenzurat în versiunea românească a respectivului roman.

confirmă încă o dată caracterul ne-antisemit al acțiunii lui Corneliu Codreanu.

Și iată ce scria un istoric german în această privință:

„Legiunea Arhanghelul Mihail", întemeiată în 1927, denumită în 1930 „Garda de Fier", era creația exclusivă a lui Corneliu Zelea Codreanu, un om plin de pasiune politico-religioasă.

În afară de multe idei comune - în special aversiunea hotărâtă împotriva bolșevismului - erau deosebiri fundamentale față de național-socialismul din Germania, cu care Mișcarea Legionară a fost adesea asemuită. Diferit era în primul rând caracterul profund creștin al Mișcării românești. Antisemitismul acesteia era de natură religioasă și națională, nu rasistă.

Andreas Hillgruber:
Hitler, König Carol und Marschall Antonescu
Franz Steiner Verlag GmbH, Wiesbaden, 1954.

Cât privește educarea tineretului, aceasta se desfășura conform principiilor formulate în îndreptarul Frățiilor de Cruce. Ea constituia de fapt preocuparea esențială a lui Corneliu Codreanu, convins că nimic nu se putea realiza în țara românească înainte de structurarea unei elite axată pe principiile moralei creștine și a dragostei pentru cel oprimat.

Iar un al treilea Jules Verne, de astăzi, nu ar vedea în România o problemă evreiască, ci problema consecințelor unei îndelungate stăpâniri comuniste, a cărei rezolvare, în timp, revine tineretului, cel din „generația de la 1990".*

* Afară doar de apelul fostului rege adresat evreilor emigrați și urmașilor lor, de a reveni „ca să construim împreună o Românie democratică".

Fragmente dintr-o scrisoare
(scrisă de legionarul ing. Ştefan Iliescu)

Cum am cunoscut un adevărat vizionar

Fiind elev al Şcoalei Politehnice din Bucureşti, am fost coleg de clasă la secţia electromecanică cu Victor Dragomirescu şi coleg de şcoală cu Nicolae Horodniceanu de la secţia construcţii şi cu Nicolae Smărăndescu de la secţia silvică.

Toţi aceşti trei colegi erau legionari, deveniţi chiar comandanţi legionari.

Cu Victor Dragomirescu în contact zilnic la cursuri şi proiecte, m-am împrietenit având amândoi pasiunea excursiilor în munte cât şi alpinismul. De la el am aflat ce este Mişcarea Legionară şi ce scopuri are.

În acea vreme a anilor 1930-1935 existau două grupuri politice studenţeşti pe poziţii de rivalitate: Mişcarea Legionară şi Mişcarea Cuzistă.

Rivalitatea aceasta apărea şi se întetea mai ales când se ţineau alegeri pentru preluarea conducerii organizaţiilor studenţeşti din centrele universitare, cât şi pentru preluarea conducerii căminelor şi cantinelor studenţeşti.

Tam-tamul antisemit al cuzişti1or nu se limita numai la vorbe şi propagandă antisemită, dar se manifesta şi prin agresarea studenţilor evrei din facultăţi.

Legionarii considerau că sancţionarea prin bătăi a evreilor ar fi condus la murdărirea mâinilor bătăuşului. Cea mai corectă pedeapsă, pe care o şi aplicau, era complecta ***ignorare a evreilor.***

Această atitudine a legionarilor faţă de evrei m-a mirat fără să o pot explica.

Mai târziu, prin Victor m-am împrietenit şi cu cei doi Nae ... (Horodniceanu şi Smărăndescu). Toţi trei stăruiau, discret, să

devin legionar.

Cum pe mine nu m-a atras niciodată în mod deosebit viața politică şi cum nici nu cunoşteam în amănunt doctrina legionară, am tergiversat să dau un răspuns.

Pe la finele lunii mai 1934, într-o zi când ieşeam de la cursuri, am întâlnit pe Nae H. şi Nae S., care mi-au propus să merg cu ei la tabăra legionară din Giuleşti ca să-l cunosc şi eu pe Corneliu Zelea Codreanu, căpitanul Mişcării Legionare.

Am acceptat invitația şi am mers cu ei la această tabără care de fapt nu se afla pe Şoseaua Giuleşti, ci pe Şoseaua Crângaşi, cam în zona actualului lac de acumulare, aflat la intrarea râului Dâmbovița în Bucureşti.

Tabăra de circa 50 de corturi avea ca scop fabricarea de cărămizi cât şi educația tinerilor legionari.

La apropierea noastră de tabără am observat că în fața unui cort se aflau 4 persoane în picioare, care discutau.

Apropiindu-ne mai mult, Nae H. îmi spune:

– Vezi? Cel cu fața la noi este Căpitanul nostru, Corneliu Zelea Codreanu. Nu ştim cine sunt cei trei domni.

Ajungând la circa 5 metri de grupul celor patru, cei doi Nae, prietenii mei, au salutat ca legionarii (mâna dreaptă, ridicată, jumătate în sus) la care Căpitanul a răspuns cu acelaşi gest.

Ne-am apropiat de grup şi fără a face recomandări între persoane, am asistat la discuțiile ce se purtau între cei trei domni (în haine nemțeşti) şi Căpitan (îmbrăcat într-un costum de doc cenuşiu format din pantalon şi un bluzon cu 2 buzunare pe piept).

Unul dintre cei trei domni întreabă:

– Dar, domnule Codreanu, cum vezi D-ta rezolvarea problemei evreilor din România?

– Nu există problemă evreiască în România, care să nu poată fi rezolvată.

– Adică...

– Este suficient să iei comerțul din mâna evreilor şi ei vor părăsi țara nesiliți de nimeni.

La acest răspuns al Căpitanului mi-am spus în gând: Bine, sigur că ar putea fi aşa, dar cum se poate lua comerțul din mâna evreilor?

Până să-mi termin reflexia din gând, Căpitanul continuă:

– Domnule Goga, nu evreii constituie un pericol pentru neamul românesc.

Am aflat deci că principalul interlocutor era Octavian Goga, deoarece (din ziare) ştiam că tatona o apropiere față de legionari în vederea unei colaborări cu aceştia în alegerile electorale.

N-am putut să-mi dau seama atunci (aveam 23 de ani) că cele spuse de Codreanu erau previziunile unui adevărat vizionar.

Astăzi, în 1995, adică după 61 de ani, constat că cele declarate de către Corneliu Zelea Codreanu lui Octavian Goga şi auzite de mine în 1935, au fost previziuni realizate întocmai.

Prin naționalizări, comuniştii de la cârma țării au deposedat de bunurile lor atât personale fizice cât şi societățile industriale sau comerciale, astfel că toată industria cât şi tot comerțul au trecut în mâna statului.

Fără a mai putea practica comerțul, evreii din România au părăsit țara. Azi s-ar mai afla în România doar 20.000 de evrei. Conform datelor statistice, în Septembrie 1939 în România se aflau 776244 evrei,iar în 1945, după retrocedarea Transilvaniei, dar fără Basarabia şi Bucovina, deci la instauraea regimului comunist, se aflau 430.000 evrei.

Astăzi numai un răuvoitor nu va vrea să înțeleagă (şi la fel un neştiutor) că asasinarea în 1938 a lui Corneliu Zelea Codreanu a

fost dictată de forțele oculte, din România.

Ştefan Iliescu
Bucureşti, martie 1995

Ca autor al cărții îmi permit să adaug trei mărturii personale:

1. În tot timpul cât am fost lângă Căpitan, nu am auzit niciodată de la el sau de la vreun legionar, în prezența lui, vreun cuvânt care ar fi putut incinta la molestarea sau maltratarea unui evreu sau a unui grup de evrei.

2. În 1936/1937, făceam parte din cuibul „5 aprilie" (1934), condus de ing. Predescu, comandant legionar. Din cuib făcea parte şi doctorul Ignătescu, evreu botezat. Tatăl lui, Kohn, îşi românizase numele. Nu am avut nici o problemă în cuib cu privire la originea etnică a acestui camarad. Am aflat că prin anii 80 participa la slujbele duminicale la Biserica Popa Rusu din Bucureşti.

3. Soția lui Vasile Marin, Ana Maria, era fiica colonelului Ropală căsătorit cu o evreică. Acest lucru îl ştia Căpitanul şi toată lumea. Faptul acesta nu l-a împiedicat nici pe Vasile Marin să moară eroic pentru Cristos, nici pe legionari şi prieteni s-o cinstească pe Doamna Marin şi s-o respecte până în ziua de astăzi.

Violența

Violența i s-a reproşat lui Corneliu Zelea Codreanu încă de la primele începuturi ale acțiunii lui în anii 20, mai apoi şi Legiunii constituite şi conduse de el. Această acuzație a fost susținută cu vădită rea credință şi în timpul persecuțiilor săvârşite în mod ilegal de către

organele statului, sub toate guvernele „democratice“ care s-au perindat la conducerea țării în timpul domniei regelui Carol al II-lea.

Acuzația nu a încetat nici măcar după sălbaticele masacre din 1938 şi 1939, ci a continuat (post mortem!) intensificându-se până la absurd sub regimul comunist, agitată ca un fel de sperietoare ocazională. Dar nu s-a stins nici în lumea exilului, unde anumiți epigoni pseudo-democrați sau „disidenți tardivi“ de diverse nuanțe nu se sfiesc să agite şi astăzi această calomnie, fie din meschine calcule politice, fie pentru a fi agreați şi acceptați de unele instanțe străine zise umaniste, însă ale căror scopuri nu sunt conforme firmei pe care o afişează.

Dar să examinăm faptele.

Principalul gest de violență care i se reproşează lui Corneliu Zelea Codreanu este împuşcarea lui Manciu, prefectul poliției județului Iaşi. Acest incident s-a petrecut într-un loc public, a făcut obiectul unui proces răsunător în urma căruia Codreanu a fost achitat - a fost descris şi comentat pe larg în presa vremii, a fost relatat în mai multe cărți, inclusiv odreanu însuşi, **Pentru Legionari.** Vom reda aici principalele momente ale cazului Manciu, folosind în principal cartea lui Ion Banea, **Căpitanul**, ediția a III-a , Sibiu, 1936. Autorul, care şi-a petrecut o parte din anii de studenție la Iaşi, a fost un bun cunoscător al situației pe care o descrie. Deşi admirația sa față de Corneliu Zelea Codreanu este declarată deschis, perfecta onestitate a lui Ion Banea este o garanție a corectitudinii celor relatate.

Începutul conflictului este legat de inițiativa lui Corneliu Zelea Codreanu de a construi la Iaşi un cămin destinat în special studenților creştini, care erau supuşi unor numeroase abuzuri şi persecuții de către autorități, în special de către poliție. Iată o descriere a acestei situații, publicată de Nellu Ionescu în **Cuvântul Iaşului**, 27 octombrie 1924:

„Înjurăturile, bătăile şi arestările, toate fără de nici un motiv, erau tratamentul studenţilor creştini, din momentul în care Manciu a devenit prefect de poliţie.

Studenţii, cu o stăpânire de sine demnă şi o încredere în justiţie care le face cinste, au deschis o serie de procese în contra prefectului Manciu şi a subalternilor lui, pentru loviri grele, abuzuri de pu-tere şi atentate la libertatea individuală, cu credinţa că hotărârile justiţiei, oricât ar fi de indulgente, date fiind moravurile noastre politice, ar constitui un suficient avertisment, de natură să oprească autorităţile abuzive de pe panta periculoasă în care s-au angajat. Acest gest al studenţimii nu a fost înţeles şi cu regret spunem că justiţia nu a răspuns speranţelor, pe care o tinerime întreagă , însufleţită de cel mai cald sentiment de legalitate şi de ordine şi-a pus-o în ea. Citäm două cazuri: studenta Silvia Teodorescu, lovită de către Manciu în plină stradă cu piciorul în spate, în str. Carol, în ziua de 11 decembrie 1923, în dreptul casei colonelului Veisa - fapt afirmat şi depus sub prestare de jurământ de numeroşi martori - nu numai că nu reuşeşte să-l condamne pe Manciu în faţa Judecătoriei de Ocol I Urban, dar reclamanta rămâne condamnată pentru ultragiu, întrucât judecata constată că în timpul lovirilor ar fi adresat lui Manciu cuvintele „asta este o sălbăticie...". Şi încă un caz, cu deosebire tipic şi interesant, acela al studentului Lefter- Galaţi. În seara de 14 decembrie 1923, studentul la drept Lefter - Galaţi, în momentul în care intra în hotelul Bejan, unde locuia, fără nici un motiv a fost înconjurat de o bandă de poliţişti şi jandarmi care împreună cu Manciu şi din ordinul lui l-au lovit cu tesace, bastoane, paturi de armă, picioare şi pumni, până ce a căzut jos în nesimţire, după care, târât de aceştia, a fost zvârlit fără nici un ajutor pe o stradă laterală pe unde circulaţia era foarte rară. Studentul Lefter a făcut proces lui Manciu şi subalternilor săi, proces care s-a desfăşurat la Judecătoria de Ocol II Urban din Iaşi, unde, cu toată mărturia a

peste 12 martori şi cu trei certificate medicale, ale reclamantului, Manciu a fost achitat, fără să aibă nevoie să-şi depună măcar un singur martor de contra dovadă."

Aceasta era atmosfera în Iaşul universitar când Corneliu Zelea Codreanu are iniţiativa construirii Căminului Cultural Creştin, pe un maidan care, până atunci, fusese folosit pentru aruncarea gunoaielor. Cum studenţii erau prea săraci pentru a-şi cumpăra toate materialele necesare, Codreanu organizează o cărămidărie la Ungheni. Iată cum descrie Ion Banea, în cartea mai sus amintită, desfăşurarea evenimentelor:

„... în ziua de 8 mai 1924, un grup de 26 studenţi şi elevi porneau sub conducerea lui Corneliu Codreanu la Unghenii Basarabiei să lucreze cărămida necesară căminului, pe locul donat de către un înţelegător al sufletului tânăr, Olimpiu Lascăr. În aceeaşi zi, după curăţirea locului, au făcut o sfeştanie şi au semnat următorul act: *Joi 8 mai 1924, ora 11,30, subsemnaţii studenţi creştini ai Universităţii din Iaşi, împreună cu gospodarii din Unghenii Basarabiei, adunaţi pentru facerea cărămizilor necesare Casei Noastre, după sfinţirea locului de făcut cărămidă, împreună cu părintele Andrei Tănase, am procedat împreună la facerea celei dintâi cărămizi. În amintirea acestei clipe semnăm cu toţii acest act.* În fruntea tuturor semnăturilor este Corneliu Codreanu.

Lucrând din noapte în noapte toată vara, o muncă grea şi istovitoare (...) studenţimea a făcut atunci sute de mii de cărămizi. Asupra spiritului ce domnea la Ungheni şi asupra situaţiei lucrătorilor iată cum se exprimă ziarul **Unirea** (an XII, nr. 21): *...am privit nu numai cu admiraţie şi cu încredere, dar cutremuraţi de trăinicia generaţiei care apare astăzi la orizontul României noastre! Pe căldurile lui iulie, pe când mulţi bogaţi din ţara aceasta se duc la mare sau la munte, ... desbrăcaţi până la brâu, cu spinarea arsă de soare, cu broboane de sudoare curgând peste frunţile senine, studenţii români lucrează muncă de salahori pentru ca să*

poată asigura neamului lor o soartă mai bună.

Dar mâncarea vă este suficientă? Cu surâsul pe buze mi-au răspuns: Câte odată avem, câte odată nu avem, au fost zile când am mâncat numai pâine cu măsline. În unele din zile însă n-am avut nici măcar o fărâmitură de pâine şi nici cinci bani, aşa că am răbdat toată ziua. N-am mâncat absolut nimic.

Onoare ţie, studenţime românească, batjocorită, scuipată şi bătută de cei răi, uitată de cei buni. Onoare ţie generaţie nouă, care din mijlocul suferinţelor pe care nimeni nu le vede te ridici cu surâsul pe buze şi cu seninătate pe frunte (...).

Repetăm că ideea construirii căminului şi toată revărsarea de muncă ridicată până la gradul unei religii şi propovăduită cu fanatism, în ciuda atitudinii generale, îşi avea izvorul în sufletul *şi* veşnica îmbărbătare a lui Corneliu Zelea Codreanu. În toamna aceluiaşi an, 300.000 de cărămizi arse gata aşteptau să se cimenteze în rândurile clădirii. O muncă tot aşa de încordată a fost depusă pentru ridicarea tuturor murdăriilor, aruncate de ani de zile pe locul pe care trebuia să se ridice căminul din Iaşi. Cele peste 1500 care de pământ şi murdărie ridicate de acolo sunt dovada. (...)

Lucrările căminului au stârnit un nou val de simpatie pentru mişcarea naţională. Toată ţara privea cu dragoste şi încredere spre tinerii de la Ungheni. Evident că acest lucru nu convenea autorităţilor înstrăinate. În special, poliţaiul Manciu spumega furios. Acţiunea constructivă a lui Corneliu Codreanu îi scăpa de sub mână şi se vedea învins. Totuşi nu se dădu bătut.

Întrucât studenţii lucrători la Ungheni aveau nevoie de hrană, se gândiseră să-şi cultive tot ei cele necesare. Au folosit astfel o grădină a d-nei Ghica, în Iaşi, pe strada Carol, pentru zarzavaturile necesare. În modul acesta, fie cei care nu puteau merge la Ungheni, fie cei care se aflau întâmplător în Iaşi, se duceau mai cu seamă dimineaţa şi lucrau în grădină. În dimineaţa de 31 mai, pe când studenţii şi elevii, în număr de 63, erau adunaţi pentru lucru, apare Manciu cu un pluton de jandarmi

şi poliţişti, urlând cum îi era obiceiul, insultând şi brutalizând. Sub pretextul că făceau un „complot", au fost arestaţi toţi, în frunte cu Corneliu Codreanu, care era printre ei, şi care a fost legat cu mâinile la spate, şi duşi la chestură (...). Aici a început cunoscutul tratament aplicat studenţilor naţionalişti. Bătăi la tălpi până la leşin, fălci zdrobite şi urechi sparte. Se întreceau poliţiştii, în frunte cu Manciu, la schingiuiri. Ceea ce era şi mai grav e faptul că luau parte, asistând la aceste brutalităţi, şi ofiţeri ai armatei. Din această luptă a bravului poliţai Manciu însemnăm ca victime pe însuşi Corneliu Codreanu, bătut la arestarea lui în grădină şi la poliţie. Apoi elevul Râpă Ilie, grav lovit, încât certificatul medical al d-nei Ropală îi arată „incapacitate de lucru o săptămână". Cezar Ambrozie, cu toată partea stângă a obrazului tumefiată şi echimozată, poartă o leziune a timpanului, încât trebuie văzut de un specialist în boli de urechi. Leziunile acestea au fost determinate de loviri cu un corp tare (ss. Prof. Dr. Bogdan). Tânărul Spinzi Alexandru are ambele picioare tumefiate şi vinete, iar pavilionul urechii stângi este umflat (certificat de acelaşi profesor). Gurguţa G. legat cu mâinile la spate şi la picioare, pus pe podea cu faţa în jos şi bătut până la nesimţire. Au fost bătuţi rău Teodora Olănescu ş.a.

În urma acestor barbarii s-au pornit o serie nesfârşită de proteste contra poliţaiului Manciu. Părinţii elevilor şi studenţilor bătuţi rău s-au adunat şi au cerut ministerului să facă dreptate. Studenţimea, prin Asociaţia Studenţilor Creştini, a cerut primului procuror al tribunalului intervenirea pentru a fi puşi în libertate cei arestaţi samavolnic la poliţie şi pentru a nu fi maltrataţi. Au trimis telegrame de protest şi memorii detailate Ministerului de Interne, sesizând în acelaşi timp celelalte centre universitare de schingiui-rile repetate în Iaşi, cerându-le solidarizarea. L.A.N.C. a convocat pentru ziua de 3 iunie o mare întrunire cetăţenească, unde au luat cuvântul d-nii A.C.Cuza, maiorul Dimitriu, al cărui fiu a fost bătut şi care a declarat că dacă nu i se face dreptate, şi-o face singur, avocat Bacaloglu, apoi studentul Grigorescu, care în numele studenţimii a

spus: „*De se va face dreptate în această chestiune, bine; de nu, se va găsi cineva în numele acestei studențimi care să nu o lase să poarte pe frunte pecetea laşității* (...)".

Secția ofițerilor de rezervă a trimis Ministerului de Război o telegramă unde spune: „*În numele celor 100 de ofițeri de rezervă secția Iaşi, vă supunem la cunoştință că prefectul de poliție Manciu a bătut, maltratat şi schingiuit copiii elevi de şcoală ai ofițerilor de rezervă şi pensionari. Vă rugăm să binevoiți a interveni către Ministerul de Interne pentru a se ordona anchetă şi sancțiuni. Semnat: General Tarnoschi.*"

În afară de aceste înfierări, au năvălit pe capul Ministrului de Interne protestele țării.

Cu toate acestea, nimic nu se schimba. Nici un semn care să dea cât de cât satisfacție celor care aşteptau cu înfrigurare şi încredere un început de dreptate în țara aceasta. Au urmat alte întruniri de protest din partea părinților victimelor lui Manciu, dar de acum acesta nu mai îngăduia nici întrunirile, cu toate că erau aprobate, fapt care a determinat pe cei în cauză să se adreseze însuşi M.S. Regelui, cerându-i ocrotirea. Au început din nou me-moriile (cum au fost al maiorului Ambrozie şi al generalului de divizie Ion Tarnoschi, decorat cu *Mihai Viteazul*), cu noi rugăminți şi noi aşteptări. Ziare mari cu sentimente româneşti, cum era **Universul,** relatau pe larg toate sălbăticiile pe care le săvârşea acest prefect şi în mai multe rânduri au cerut pedepsirea lui. **Universul** a scris în unul din numerele sale: ... *reiese cu prisosință că la Iaşi se petrec fapte stranii. Iată un prefect de poliție care îşi bate joc de legi, care ordonă arestări în masă după bunul plac, care torturează studenții şi elevii de liceu, care împrăştie teroarea într-un oraş întreg şi este el însuşi agent provocator de dezordine! Faptele grave săvârşite de prefectul de Iaşi nu pot rămâne nepedepsite.* În sfârşit, a fost delegat un inspector administrativ să facă o anchetă. El a rămas indignat de faptele comise de către Manciu, însă raporul lui n-a fost

făcut cunoscut. În schimb, li s-a găsit studenților vina de a se fi întrunit la ora 5 dimineața (...)

După două luni de așteptare din partea tuturora, Manciu a fost *... decorat cu Coroana României în gradul de Comandor. Așa se făcea dreptatea!*

Zilele treceau și Manciu devenea tot mai obraznic și mai agresiv. Nenumăratele procese care i se intentaseră se tot amânau sau se terminau cu achitarea lui.

În ziua de 25 octombrie trebuia să se judece procesul studenților și al elevilor maltratați de Manciu în împrejurările cunoscute. Manciu, prin modul său de a se comporta cu lumea, a indignat pe toți cei prezenți. Pe această temă s-a iscat un incident: d-l avocat Dumbravă, fiind insultat de Manciu în instanță, a cerut să fie arestat pe baza art. 47 Cod Penal. Spiritele erau extrem de agitate, ceea ce a provocat mai multe suspendări de ședințe. Impertinența celor inculpați a excitat publicul care cunoscând probe evidente ale culpabilității, în zadar aștepta sentința condamnatoare. În asemenea împrejurări pronunțându-se amânarea procesului, publicul a început să părăsească sala de ședințe.

Cele două tabere au rămas bine distincte: la dreapta numeroși agenți ai forței polițienești, iar la stânga, avocații apărării, înconjurați de studenți.

Să urmărim relatarea incidentului ce a urmat, după descrierea făcută de Codreanu:

...m-am prezentat la Judecătoria Ocolului 2 Iași, sâmbătă dimineața, ca avocat alături de colegul Dumbravă, în procesul studentului Comârzan, schingiuit de Manciu.

Prefectul s-a prezentat cu întreaga poliție și în plină ședință, în fața avocaților și a judecătorului Spiridonescu, care prezida, s-a năpustit asupra noastră. În aceste împrejurări, cu riscul de a mă pierde, strivit de cei 20 de polițiști înarmați, am scos revolverul

şi am tras.

Am ţintit în cine se apropia de mine.

Primul, a căzut Manciu. Al doilea, a căzut inspectoul Clos, al treilea, un om cu mult mai puţin vinovat, comisarul Huşanu. Ceilalţi au dispărut.

Dintre reacţiile prompte ale presei, relatăm trei, preluate tot din lucrarea lui Ion Banea:

Părintele Moţa, în ***Libertatea*** *de la Orăştie:*

Volnicia, abuzul ticălos de putere lipsa oricărui respect pentru lege şi libertate cetăţenească, ne aduce cumplita întâmplare, pe urma căreia suferă din nou atâţia tineri, de care erau şi sunt legate atâtea nădejdi frumoase.

Al.O. Teodoreanu, în ***Ţara noastră****:*

În atmosfera încărcată a unei lungi şedinţe, în care nervii s-au întins la extrema limită, Constantin Manciu, prefect de poliţie al Iaşilor, cade răpus de glontele palidului tânăr Zelea-Codreanu. Nefericitul avea să răspundă justiţiei pentru acte pe care acum nu ne e îngăduit a le pomeni. N-au trecut nici două luni de când, comentându-le în paginile acestei reviste, prevedeam tristul sfârşit, indicând celor în drept mijlocul de a-l evita.

Nellu Ionescu, în ***Cuvântul Iaşului****:*

Din punct de vedere juridic, fapta lui Corneliu Zelea Codreanu scapă ori şi cărei represiuni, căci acel care iese întâi din legalitate prin faptul că provoacă, nu are dreptul de a se plânge de ilegalitatea faptului acelui care îi răspunde, pentru că el însuşi renunţând la respectul legii nu are drept la garanţia ei. Opinia publică este alături de Corneliu Codreanu, ei îi plac gesturile hotărâte şi apreciind mobilul superior al acestui gest care averti-zează un regim şi serveşte o idee, îl dezleagă de considerentele obişnuite de incriminare a unor atari fapte, îl justifică în totul şi îl aprobă în special.

Procesul care i-a fost intentat lui Codreanu în urma împuşcării lui Manciu urma să aibă loc nu la Iaşi, ci la Focşani, în 14 martie 1925. Ulterior, procesul s-a mutat la marginea ţării, la Turnu Severin, având ca termen 20 mai, şi s-a încheiat cu achitarea lui Codreanu.

La proces, în apărarea lui Codreanu, se înscriseseră 15.000 de avocaţi, provenind din toate regiunile ţării întregite. Întreg baroul din Turnu Severin s-a înscris, de asemenea, să-l apere pe Codreanu. Extensiunea ecoului pe care evenimentele de la Iaşi l-a stârnit în ţara întreagă indică, fără echivoc, termenii în care cazul Manciu a fost înţeles moral şi juridic pe tot teritoriul ţării.

Aceasta însă nu l-a împiedicat pe Corneliu Codreanu să considere actul ca o nenorocire şi un păcat.

După el, câţiva legionari, nemaiputându-şi stăpâni revolta faţă de nedreptăţile strigătoare la cer, au fost şi ei împinşi la păcat. Au căzut: un prim ministru care avea pe conştiinţă 10 legionari asasinaţi de jandarmi şi câteva mii de arestaţi şi schingiuiţi. Şi un trădător. Au crezut că uciderea camarazilor sau trădarea puteau fi stăvilite prin aceste gesturi disperate.

Au păcătuit, dar şi-au asumat răspunderea materială şi morală a actului şi s-au prezentat spontan şi imediat autorităţilor pentru a se supune judecăţii omeneşti. Dar nici ei nu au încetat vreodată să considere gesturile fatale ca un păcat.

Cei care şi-au făcut din specularea acestor acte disperate o temă predilectă de critică a Mişcării ar trebui, pentru evaluarea obiectivă a violenţei din România interbelică, să ia mai întâi în considerare abuzurile „statului de drept", anume cazurile legiona-rilor asasinaţi fără motiv şi fără judecată, individual sau cu zecile şi sutele, de toate guvernele „democrate" care s-au succedat la putere, începând din 1930.

În 1934 Corneliu Codreanu chema tinerii legionari la Vişani, să contruiască un dig de apărare a ogoarelor ţăranilor ameninţate de

revărsările continuie ale Buzăului. Prevăzând eventualitatea unei intervenții a autorităților, recomandă tinerilor legionari:

„Ordine deplină pe tot parcursul drumului. Dacă veți fi provocați vă este interzis a răspunde.

Doresc ca toate localitățile prin care veți trece (...) să rămână impresionate de disciplina, corectitudinea, atitudinea plină de demnitate şi buna cuviință, în toate ocaziile, a legionarilor."

De notat că înainte cu două luni Corneliu Codreanu avusese o întrevedere cu primul ministru Al. Vaida Voevod şi, la întrebarea lui referitor la construirea digului „Aveți ceva de obiectat?", acesta răspunsese: „Nu, foarte bine. Foarte frumos".

Urmarea? Intervenția autorităților prevăzută de Căpitan s-a produs chiar din prima zi, din ordinul lui Armand Călinescu. În fața amenințărilor a sute de jandarmi cu armele întinse, în frunte cu un colonel, şi a unei companii de infanterie cu mitraliere aranjate pentru tragere, legionarii s-au culcat la pământ şi au început să cânte *Cu noi este Dumnezeu.* Jandarmii au sărit pe ei şi i-au călcat în picioare, strivindu-i cu bocancii, fără ca un singur tânăr să se împotrivească. Apoi, legați cu frânghii, au fost ținuți în ploaie o jumătate de zi. După care au fost duşi la Legiunea de Jandarmi, la Râmnicu Sărat, unde au fost chinuiți şi insultați de procuror, jandarmi şi polițişti. Au fost puşi în libertate după patru zile, fără să li se fi găsit o vină cât de mică. Şi trimişi acasă din post în post..

Cine a cultivat violența?

După alegerile din decembrie 1937, atunci când Mişcarea înflorise „ca un piersic în iarnă" şi provocase spaima ocultei şi a camarilei, prigoana a căpătat proporții monstruoase. Printre cei mai crânceni defăimători ai lui Corneliu Codreanu era însuşi marele istoric Nicolae Iorga, mare naționalist pe vremuri, mare spintecător de „jidani", devenit acum „consilier regal" al lui Carol. Ura lui devenise patologică. Cel care recomandase înainte românilor să se ocupe de comerț pentru a dezrobi țara de dominația evreilor, tuna şi fulgera acum împotriva comerțului legionarilor, văzând că alții realizau ceea ce el încercase zadarnic să facă, timp de peste treizeci de ani.

Deja pornit pe calea fără întoarcere a propriului său sacrificiu, Corneliu Codreanu îi scrie:

Voi care ne acuzați de violență, după ce ați întrebuințat contra noastră cele mai mari violențe, împingându-ne până la disperare şi păcat, vouă cărora, dacă cineva v-ar fi dat numai o palmă, ați fi reacționat la fel ca mine, fără ca să fi trecut prin chinurile fizice şi umilințele prin care am trecut noi, voi necinstiților sufletește, vă vom dovedi acum, că nu vom reacționa în nici un fel la toate provocările voastre.

Nu să ne închideți comerțul nostru, să ne înăbuşiți avântul, ci să ne bateți la tălpi, să ne trimiteți în Insula Şerpilor, să ne ucideți cu pietre, să ne spânzurați cu tălpile în sus şi să ni le bateți în cuie, să ne supuneți la cele mai mari umilințe...*

Nu veți întâmpina nici Dvs., Domnule Profesor Iorga, şi nici ceilalți toți care v-ați asumat răspunderea unei sângeroase şi nedrepte opresiuni, nu numai nici o violență, ci nici măcar o opunere... (s.n.). (Circ., 26 martie 1938).

---

* Aluzie la un articol al cunoscutului ziarist Pamfil Şeicaru, care sugerase deportarea legionarilor în Insula Şerpilor.

Vanitatea lui Iorga, speculată de Armand Călinescu, a de-clanşat prigoana cea mare. Căpitanul a fost arestat şi condamnat pentru „ultraj" la şase luni închisoare, apoi printr-un proces cinic, montat de acelaşi Armand Călinescu, la 10 ani muncă silnică pentru „trădare". Nemulţumiţi de pedeapsă, Regele* şi unealta lui şi-au dus la împlinire planul demonic clocit în hrube oculte. În ceaţa nopţii Sfântului Andrei 14 jandarmi români a strâns ştreangul în jurul gâtului şi au sugrumat 14 suflete de români. Fără judecată. Apoi a urmat urgia cea mare.

La procesul din 1938, procurorul s-a referit la un document găsit la o persoană străină de Corneliu Zelea Codreanu şi de care acesta nu avea nici o cunoştinţă. Însă procurorul considera conţinutul acestui document ca un cap de acuzare împotriva lui Corneliu Zelea Codreanu. Fotografia surprinde, în cadrul unei şedinţe a procesului, momentul în care Corneliu Zelea Codreanu îi spune procurorului: „Înţeleg să răspund de faptele mele, dar nu pot răspunde şi de faptele altora". (Informaţie dată de principalul apărător, Horia Cosmovici.)

---

* În 1918, Carol, prinţ moştenitor al tronului, îşi părăseşte regimentul angajat în lupte pe front, fuge la Odesa, unde se însoară cu Zizi Lambrino. Căsătoria e anulată la Bucureşti, din ordin regal. În locul condamnării prevăzute de

Pentru a-i înțelege reacția avută la bestialitatea autorităților, să revenim la episodul conflictului de la Vișani, din 1934, când Corneliu Codreanu a scris primului ministru o scrisoare plină de indignare în care îi spune:

„Nu suntem lașii cari să fugim de jertfa cuvenită unei alte Românii.

Dar, iarăși vă atrag atenția, că eu am făcut acestor tineri școala sentimentului demnității omenești, școala onoarei.

Noi știm să murim, după cum vă vom dovedi (...). Putem fi împușcați, dar nu putem fi pălmuiți, nu putem fi înjurați și nu putem fi legați cu mâinile la spate.

Azi suntem oameni liberi, cu conștiința clară a drepturilor noastre. Sclavi nu suntem și nici n-am fost."

Zadarnice au fost avertismentele, apelul la dreptate și bună cuviință. Organele, blestematele organe ale statului democrat, au continuat să chinuiască, să ucidă, să aresteze fără motiv.

Și cu toate acestea, în 1934 Corneliu Codreanu continua să creadă că ... *arma noastră, a tuturor legionarilor, acuma și cât vom exista, trebuie să fie dragostea! Prin dragoste nețărmurită, prin valuri, valuri de dragoste, care să se reverse din sufletele noastre peste plaiurile românești, care să topească ura, să dezarmeze toată dușmănia, vom reuși să învingem toate adversitățile și vom crea o țară cu oameni noi, așa cum spune* Moța.

Codul Justiției Militare, ca ofițer în armata română, este trimes într-un voiaj „de consolare": timp de un an ocolul pământului pe vapor... **În 1921,** căsătorit cu principesa Elena a Greciei. Se naște fiul Mihai. Carol își părăsește familia și trăiește, fără rușine, cu Elena Wolf-Lupescu. **La 4. 1. 1926** este desmoștenit și expulzat cu ibovnica. **În 1927** moare regele Ferdinand. Urmează Mihai I, rege copil. **La 8. 6. 1930** Carol revine în țară, pe tron! Își aduce Lupeasca. Timp de 10 ani, destramă partidele „democratice", jefuiește, provoacă nenumărate crime. **La 6. 9. 1940** lasă țara fără Basarabia, Bucovina, Cadrilater și jumătate din Ardeal.

Dar sarabanda satanică îşi continua netulburată dansul macabru şi violenţele („legale" pentru că erau făcute de „democraţi") se acumulau. Alte violenţe, noi victime vinovate doar pentru a fi făcut din dragostea de dreptate şi de neam un crez de foc.

Mai târziu, prin lovitura de stat a lui Carol, din raportul de drept (relativ) ţara se găsea aruncată în raportul de forţă. La această provocare nedeghizată Corneliu Codreanu nu a vrut să răspundă. Printr-o circulară din 21 februarie 1938 el trasează clar atitudinea pe care o adoptă şi o justifică astfel:

Deci suntem aruncaţi din raportul de Drept în raportul de Forţă.

Pe acesta noi nu-l putem primi.(...)

Noi nu voim să întrebuinţăm forţa.

Nu voim să întrebuinţăm violenţa.

Ne este suficientă experienţa din trecut, când fără voia noastră am fost atraşi pe calea violenţei. La orice violentare, noi nu mai răspundem în nici un fel.(...)

Prin existenţa însăşi a concepţiei noastre, noi suntem contra acestui sistem. El însemnează o atitudine de bruscare, de natură exterioară, pe când noi aşteptăm biruinţa noastră de la desăvârşirea în sufletul naţiunii a unui proces de perfecţiune omenească.

Nu vom întrebuinţa aceste mijloace, pentru că tineretul de astăzi are prea adânc înfiptă conştiinţa misiunii sale istorice şi a răspunderii sale pentru a face acte necugetate.

Succesiunea la conducerea Mişcării

Într-o seară, pe la sfârşitul lui februarie 1937, se strânseseră la sediu, în jurul Căpitanului, mai mulţi legionari din cei cu care obişnuia să se sfătuiască în probleme importante. Se aflau acolo Belgea, Furdui, Polihroniade, Nicoleta Nicolescu, Nicoară Iordache, Puiu Gârcineanu şi alţii, vreo zece, toţi cu feţe îngrijorate, după înmormântarea celor doi eroi legionari căzuţi în Spania.

La un moment dat, Polihroniade, cu maniera lui directă şi precisă, s-a avântat cu întrebarea următoare: „Căpitane, acum când Moța nu mai este, cine v-ar putea înlocui dacă mişeii ar reuşi să vă ucidă?"

Întrebarea a provocat un fior de gheață la toți cei prezenți.

Căpitanul a răspuns calm, ca şi cum ar fi fost vorba de o chestiune oarecare, de rutină, adresându-se tuturor: „Ce părere aveți voi?"

S-a desfăşurat un dialog între el şi cei prezenți şi s-au pronunțat rând pe rând, diferite nume.

– Domnul inginer Clime, spune unul.

– Clime e de o mare credință, dar ține prea mult la mine perso-nal. Nu credeți voi că un şef al Mişcării, în afară de credință în destinul ce-l construim pentru Neamul Românesc, mai trebuie să aibă multe alte calități?...Clime are multe dar ține prea mult la mine.

– Domnul General Cantacuzino, spune altul.

– Domnul General e ca un părinte al nostru. El ne-a fost şi ne poate fi de mare ajutor. Ar fi însă prea grea şi apăsătoare pe umerii lui o asemenea misiune. Şi apoi nici el nu s-ar gândi la o astfel de răspundere.

– Alexandru Cantacuzino, spune altul.

– Alecu n-ar putea îndeplini această funcțiune, cu toate calitățile lui extraordinare de a disprețui moartea în bătălie. E prea impetuos. Cu greu s-ar putea adapta la pasul dragostei şi profundei religiozități pe care trebuie să meargă Mişcarea, mai ales acum, după jertfa lui Moța. Alecu e un viteaz. De-acum țara vrea să vadă şi sfinți, dacă se poate.

S-au pronunțat apoi, pe rând, numele profesorului Nae Ionescu, Radu Mironovici, Iasinschi, Vasile Cristescu şi ale altora.

Într-un târziu, după un moment de liniște, Căpitanul a spus: Numele lui Ion Banea nu l-ați pomenit nici unul dintre voi.

S-a făcut tăcere, după care Căpitanul a continuat: Banea a trăit cu mine mai bine de doi ani la Căminul de la Râpa Galbenă, la Iaşi. A trăit toate frământările noastre de la începutul Mişcării. Are o minte

şi o inteligenţă sfredelitoare, e bun organizator, cu dragoste pentru toţi şi cu calităţile care se cer unui şef. El s-a născut cu aceste calităţi. E un legionar complect şi desăvârşit. Până acum n-a greşit niciodată. E de un mare echilibru intelectual şi sufletesc, educator cu o mare viziune a viitorului şi nu are nevoie de nici o indicaţie de la nimeni.

Evident, faptul că Banea nu era ortodox, ci unit (greco-catolic) – fapt cunoscut de Căpitan şi de noi toţi – nu avea nici o importanţă.

Polihroniade însă, a continuat, în spiritul primei sale întrebări:

– Dar dacă nici Banea n-ar mai fi în viaţă?

– Atunci, i-a răspuns Căpitanul, nu v-ar rămâne decât să vă strângeţi în jurul Văcăreştenilor*, care împreună să conducă Mişcarea, ascultând de sfatul înţelept al lui Ilie Gârneaţă.**

Vizita unor ziarişti nemţi

În 1937, nu-mi amintesc exact data, probabil prin Septembrie, au venit la Sediu doi ziarişti de la Völkischer Beobachter, organul oficial al Partidului Naţional-Socialist, însoţiţi de un reprezentant al grupului etnic german din România, cerând a fi primiţi de Căpitan.

Primirea străinilor fiind una din atribuţiile mele, i-am prezentat Căpitanului, căruia i-au expus motivul venirii lor: vroiau să ştie care ar fi situaţia şi rolul grupului etnic german când Mişcarea Legionară va ajunge la conducerea ţării.

Răspunsul Căpitanului a fost, în esenţă, că pentru Mişcarea Legionară, evoluţia şi viitorul ţării româneşti este de resortul neamului românesc şi numai al lui. Situaţia şi rolul grupului etnic german, ca şi a altor comunităţi etnice conlocuitoare, va fi o consecinţă a comportamentului pe care acestea îl vor avea în raport cu nevoile şi năzuinţele neamului românesc. Bunele relaţii din trecut şi de acum cu

* Nume dat întemeietorilor Mişcării Legionare.

** Evident, nimănui nu i-ar fi putut trece prin minte ceea ce avea să se întâmple cu succesiunea. Pentru aceasta era nevoie de masacrarea elitei legionare (21-22 Septembrie 1939) şi de concursul lui Moruzov.

comunitatea germană permit să se întrevadă raporturi favorabile pentru ambele părți, în circumstanțele evocate.

În mod evident, nu acest răspuns ferm şi plin de demnitate îl aşteptau acei vizitatori. Au plecat desigur dezamăgiți.

Puțin după acea vizită, a apărut în ziarul lor un articol defavorabil cu privire la Mişcarea Legionară şi la persoana Căpitanului. După informațiile noastre, acel articol ar fi fost scris de celebrul avocat Istrate Micescu, adversar bine cunoscut al Mişcării.

În orice caz, Căpitanul ne-a spus, lui Stănicel şi mie, să nu-i mai aducem ziarişti nemți dacă vor mai veni.

Trebuie menționată şi atitudinea conducătorilor național-socialişti (proclamați de ocultă ca stipendiatori ai Mişcării) cu ocazia vizitei lui Carol la Berchtesgaden, unde s-a întâlnit cu Hitler şi Göring, la numai câteva zeci de ceasuri înainte de asasinarea Căpitanului. Dacă nu încuviințarea nelegiuirii, cel puțin tăcerea sau indiferența lor la soarta Căpitanului arestat şi condamnat, spune destul.

În completare, este interesant un document: telegrama 208 N° 3410/EO-14077 din 9 iunie 1938, adresata Ministrului Germaniei la Bucureşti de către Secretarul de Stat Weiszäcker:

„Rămâne la aprecierea Dvs. ca la vreo ocazie ce vi se oferă să arătați serviciilor româneşti competente că nu am întreținut cu Codreanu nici un fel de relații, cum de altfel nu rezultă nici din materialul prezentat la proces.

Afirmații contrarii le vom considera ca luate din vânt."

Interesante sunt şi cele care menționează documentele secrete germane despre atitudinea unor politicieni români referitor la repercusiunile asasinării căpitanului asuprsa raporturilor între cele două State şi concesiile avantajoase pentru Germania consimțite de „patrioții democrați".

În documentul 275 N° 1945/435574-576 din 19 ianuarie 1939, Stelzer, însărcinatul cu afaceri la Bucureşti, rezumă o discuție avută cu Gafencu, care neagă afirmațiile conform cărora ar fi o legătură

între vizita regelui în Germania cu cele petrecute la 30 noiembrie. El crede că aceste afirmații ar apăsa asupra relațiilor bilaterale și de aceea a cerut explicații regelui. Acesta i-a afirmat că la ora întrevederii cu Hitler el nu cunoștea gravitatea situației din România, fapt pentru care nu a putut discuta cu Führerul și cu Göring despre măsurile care trebuiau luate. După el, declarația regelui nu poate fi suspectată.

Surprinzătoare este în schimb atitudinea lui George Brătianu în discuția avută cu Meinburg, atașat la Legație (Doc. 282, No 169-82493-494). Iată ce notează Meinburg: „Brătianu a venit la Berlin cu mare îngrijorare. El se temea că va găsi o indispoziție contra țării, provocată de cunoscutele evenimente. Crede că a sosit timpul pentru îmbunătățirea relațiilor germano-române pe tărâm economic."

„A adus apoi vorba despre vizita regelui, spunând că regele atunci nu era informat că Garda de Fier comisese acte de teroare."

Gafencu era țărănist, Brătianu liberal, deci doi reprezentanți autentici ai democrației. Dar aceasta nu-i împiedica de loc să se orienteze spre fascism și nazism, păcate pe care le reproșau cu puțin înainte Gărzii de Fier. Nici un protest împotriva asasinatelor, ci doar grija pentru „afaceri". Moartea tragică a legionarilor a devenit prilej de pertractări comerciale, iar „supărarea prietenilor nemți" pretext pentru a stoarce politicienilor „democrați" avantaje.

Că la urmă fiecare a avut sfârșitul pe care l-a avut, nu poate bucura pe nimeni. Dar poate servi oarecum ca lecție pentru cei cu vederile cam scurte.

Pactul de neagresiune
cu Iuliu Maniu și Gheorghe Brătianu
(O relatare a lui Zaharia Boilă)

La începutul lunii Martie (1937), mă pomenesc cu un curier trimis de Corneliu Codreanu, acesta comunicându-mi că „Căpitanul dorește să mă vadă, dar nu la Cluj, ci la București, și întâlnirea trebuie

să fie aranjată în mod secret, ca Palatul şi guvernul să nu afle ceva despre această întâlnire". Mărturisesc că am fost foarte curios cam ce anume doreşte şeful Mişcării Legionare să vorbească cu mine.

În ziua de 11 Martie 1937 întâlnirea a avut loc la Bucureşti în casa inginerului legionar Ionică. Corneliu Codreanu, care nu făcea multă diplomaţie, mi-a spus că „ar dori să aibă o întrevedere cu Maniu şi n-a crezut de bine să se adreseze lui Maniu direct, ci numai să sondeze terenul şi că întâlnirea să rămână secretă. Mare i-a fost mirarea când i-am comunicat că de patru zile Maniu a plecat la Viena, de unde se va duce în Franţa, unde va rămâne timp mai îndelungat. Codreanu, după ce s-a necăjit puţin că n-a fost exact şi la timp informat despre această plecare - fireşte de servi-ciul său de informaţii - a spus textual: „Chestiunea este serioasă şi nu suferă nici o amânare!... Aveţi Dv. posibilitatea să transmit o scrisoare confidenţială, fără ca scrisoarea să cadă în mâinile serviciului secret al regelui?"

I-am răspuns că este o astfel de ocazie, deoarece peste două zile pleacă la Viena Aurel Leucuţia, care va rămâne tot timpul cu Maniu.

După ce l-am convins că Aurel Leucuţia este un om discret, taciturn, de absolută încredere, Corneliu Codreanu a început să-mi dea lămuriri mai ample asupra fondului chestiunii. L-am rugat să-mi permită să iau notiţe.

Redau această convorbire sub formă de dialog, pentru că o socotesc foarte interesantă.

Codreanu: „Pe mine m-a condamnat la moarte regele Carol II" . (O clipă l-am privit uluit şi am avut impresia că halucinez.)

Eu: „Pe dv.? Regele Carol II? E de necrezut!"

Codreanu: „Şi totuşi este aşa. Am informaţii din cea mai bună sursă, asupra căreia nu încape nici o îndoială sau bănuială."

Eu: „Iertaţi-mă, dar lumea, mai ales în urma evenimentelor din vara trecută, şi-a câştigat convingerea că între regele Carol şi Mişcarea legionară există cele mai bune raporturi."

Codreanu: „O fi aşa, dar - între timp - s-au întâmplat lucruri despre care lumea nu ştie şi d-tale ţi le spun, deşi sunt strict confidenţiale, dar trebuie să le transmiţi lui Maniu, căci numai astfel se explică înverşunata lui duşmănie faţă de mine.

Mai acum câteva săptămâni am fost chemat în audienţă la rege. Ea a avut loc noaptea, într-o casă particulară. [Probabil la Malaxa]. Regele mi-a spus înainte de toate că simpatizează mult cu mişcarea noastră şi că are de gând să demită guvernul, să instaureze o guvernare absolutistă, personală, bazată pe Mişcarea Legionară. Regele mi-a cerut să-l proclam „căpitanul mişcării", eu voi fi locotenentul său şi mă va numi şeful guvernului.

I-am răspuns că sunt încântat de bunăvoinţa lui cu privire la Mişcarea noastră şi că sunt extrem de măgulit de aprecierile sale favorabile, chiar exagerate, pe care le-a exprimat faţă de persoana mea, dar că totuşi nu pot să-i primesc oferta. Socot că nu sunt suficiente elanul şi disciplina pentru a ne asuma răspunderea guvernării, că noi nu suntem încă pregătiţi, că nu avem experienţă, iar în ceea ce priveşte chestiunea şefiei, noi considerăm pe rege ca un factor sus-pus, arbitru peste noi toţi, dar nu-l putem considera un şef de mişcare sau de partid, că legionarii mi-au jurat numai mie credinţă şi nu altuia, că această credinţă, acest ataşament nu poate forma obiect de traficare politică. Carol II a încercat să mă convingă că văd greşit lucrurile, dar deşi mi-a vorbit mult, aducând argumente în menţinerea tezei sale, nu m-a putut convinge."

Eu: „ Acum vă înţeleg perfect şi cred că într-adevăr regele v-a devenit un duşman neîmpăcat. L-aţi combătut în gândirea sa cea mai intimă şi v-aţi pus de-a curmezişul planurilor sale secrete. Totuşi, nu cred că ar îndrăzni să recurgă la o sancţiune extremă. Doar Maniu a făcut acelaşi lucru şi cred că Dv., cu organizaţia legionară, sunteţi pus mai la adăpost."

Codreanu: „Să nu crezi. Maniu, da, este duşmanul lui, dar numai un duşman. Pe când pe mine mă consideră rival. Regele crede sau presupune că noi, legionarii, suntem pentru un regim fascist, ca şi el în definitiv.

Două săbii nu încap într-o teacă. Cât timp Mişcarea noastră va exista şi se va dezvolta nu poate fi vorba de înscăunarea dictaturii regale. Deci, înlăturarea, nu atât a Mişcării, cât a mea personală, devine indispensabilă."

Eu: „Şi legionarii vor admite aşa ceva? Vor tolera ca regele Carol să vă extermine, fără nici o vorbă?"

Codreanu: „Băieţii sunt buni, disciplinaţi şi ţin la mine. Sunt sigur că m-ar răzbuna, dar de acuma încă, în public, nu pot vorbi deschis despre această problemă.

Carol II însă sperase că împotriva mea şi împotriva noastră va avea toată opinia publică aşa-zisă „democratică" din Occident, fireşte pe comunişti, toţi oamenii de stânga şi bineînţeles partidele politice de la noi, care abia aşteaptă să scape de un concurent periculos.

Tocmai ţinând seama de aceste considerente, vreau să mă aliez cu Maniu. Cred că dacă regele ne ştie aliaţi nu va îndrăzni să se atingă de noi."

Eu: „O alianţă cu Maniu?"

Codreanu: „Da, ştiu că merge greu. Atât în Mişcare, cât şi Dl. Maniu în partidul d-sale va întâmpina mari obstacole. Între noi doi sunt deosebiri enorme de ordin tactic şi ideologic. Totuşi, pe o chestiune ne întâlnim: în lupta contra regelui Carol II."

Eu: „Dv. uitaţi un lucru: Maniu nu mai este şeful partidului. Şeful este Mihalache, pe care dv. l-aţi condamnat la moarte, ca şi pe Madgearu, care este secretarul general al partidului. L-aţi condamnat pe Titulescu, cu care Maniu este perfect solidar."

Codreanu: „Condamnările acelea nu au decât sens teoretic sau dacă voiţi simbolic. De altfel asupra lor vom putea reveni."

Eu: „Şi vă rog să nu uitaţi că nu toţi fruntaşii din partid sunt de acord să ducă lupta contra regelui, alături de Maniu. Doar tocmai pe acest punct s-a produs şi sciziunea în partid şi a părăsit Maniu şefia."

Codreanu: „Toate acestea le ştiu, dar mai ştiu că opinia pu-blică din partid este alături de Maniu, care nu va renunţa la atitudinea lui. Şi atunci, o tovărăşie cu mine ar fi, cred, utilă.

De altfel, eu, fiind pregătit pentru orice eventualitate, am lăsat un testament politic, scriind acolo: «[...] Dacă nu voi mai fi, mergeți la Maniu, care e singurul în stare să mă răzbune.»"

Apoi, văzând că tot mai stau la îndoială asupra posibilității unui asemenea acord, Codreanu a mai adăugat:

„Vă rog pe dv. să comunicați toate punctele pe care le-am discutat domnului Maniu. D-sa este meşter în formule. Cred că va găsi formula potrivită...".

I-am scris îndată lui Maniu, care se găsea la Viena, n-am primit însă nici un răspuns. După trei luni primesc o telegramă să mă duc la Karlsbad, unde îl voi întâlni pe Maniu. Acolo Maniu mi-a dat următorul răspuns:

„Comunică lui Codreanu că acum nu ne putem întâlni. Chestiunea nu este actuală. Dar la toamnă situația se va schimba radical şi atunci ne putem vedea."

A avut loc o nouă întâlnire a mea cu Codreanu. De astă dată la Predeal. Codreanu luând cunoştință de răspunsul lui Maniu, mi-a spus: „Perfect. Eu văd situația la fel. Şi sunt mulțumit."

Mai multe nu mi-a spus şi eu nu l-am întrebat.

i

Dăm, în rândurile ce urmează, câteva comentarii din acel timp.

„Regele a însărcinat pe Mihail Manoilescu să vadă pe Corneliu Codreanu şi să-l convingă să vie la Palat. Şeful Gărzii de Fier a refuzat. Războiul între rege şi Garda de Fier începea. Din Ianuarie 1938 şi până în ziua abdicării, toată acțiunea regelui a fost subordonată acestei lupte."

Pamfil Şeicaru:
Istoria partidelor Național, Țărănist şi Național-Țărănist,
Ed. Carpați, Madrid, 1963.

2 Lei — Ediție specială — 2 Lei

ANUL I. No. 229

BUNA VESTIRE

ZIAR LIBER DE LUPTA SI DOCTRINA ROMANEASCA

DIRECTOR: DRAGOS PROTOPOPESCU
TOMA VLADESCU

Redactia si Administratia BUCURESTI

ABONAMENTE

DECLARATIILE
D-lui Corneliu Z. Codreanu

Domnilor ziariști,

Știți că am încheiat un acord cu d-l Iuliu Maniu și Ch. Brătianu!

Acest acord are ca scop:

apărarea libertății și ducerea unei lupte electorale civilizate din care să lipsească, denigrarea, ridicolizarea și reaua credință.

Acordul prevede că fiecare din părțile contractante își va afirma ideologia sa proprie în fața țării într'o formă de bunăcuviință și eleganță.

Deci acordul voește să realizeze două lucruri:

libertatea de exprimare a judecății țării și în al doilea rând înlăturarea a tot ce ar putea împiedica o cât mai bună judecată a țării.

Adică ducerea bătăliei în câmpul ideilor cu înlăturarea destăinuirii de patimi personale, cu înlăturarea relei credințe, cu înlăturarea violențelor care toate împiedică totdeauna o **bună judecată.**

M'a mirat profund seriozitatea unui Președinte de partid, în care spune că partidul său nu poate încheia un „**Pact de neagresiune**" care i se pare străin și imoral cu un alt partid cu idei diametral opuse.

„Pact de neagresiune" nu în privința „ideilor" care, fiecare noastră dorim, să se lupte libere, domnule președinte, ci pact de **neagresiune** în privința ghioagelor, în privința relei credințe, a ilegalului nesimțit sau plătit.

Cum adică, este **imoral** să cheme să invite chiar pe cel mai mare adversar al său la o **luptă dreaptă**, corectă, civilizată, și este **moral**, ca să'l pomenească pe nedrept, să'l insulte, să'l calomnieze?

Este mai **moral**, să'l aștepți de după gard și să'l lovești cu ghioaga în ceafă?

Domnilor ziariști,

Deci, în cadrul acestui pact de neagresiune, care are ca scop nu părăsirea ideilor și credințelor noastre, ci tocmai afirmarea lor cât mai libere în fața țării, D. Iuliu Maniu a insistat pe ziariști și le-a făcut declarații în sensul ideilor sau credințelor sale. Ni-am permis în cadrul acelaiași pact, ca și noi să luăm și eu pentru a-mi spune în fața țării ideile și credințele mele.

Politica externă.

D. Maniu, afirmând punctul de vedere al partidului său în politica externă, a spus în esență: „Suntem alături de marile democrații ale Occidentului, suntem alături de Mica Înțelegere și de Înțelegerea Balcanică" și-și arată mirarea său atașament față de „Societatea Națiunilor".

Cu profund respect pentru D. Maniu, îmi permit să afirm că părerile mele sunt EXACT CONTRARII.

Eu sunt contra marilor democrații ale Occidentului, eu sunt contra Micei Înțelegeri eu sunt contra Înțelegerii Balcanice, n'am aici un atașament pentru Societatea Națiunilor în care nu cred.

Eu sunt pentru o politică externă a României alăturea de Roma și Berlin. Alături de statele revoluțiilor naționale. În contra bolșevismului.

O spune un om care n'a cerșit nimic nici la Roma și nici la Berlin.

În 48 de ore după biruința Mișcării legionare, România va intra cu Roma și Berlinul, luându-și astfel în fruntea misiunii sale istorice în lume: apărătoarea Crucii, a culturii și a civilizației Creștine. Aceasta nu înseamnă că atunci Franța și poporul francez, căci ei va face tot ce noi, revenind și el în această misiune istorică în lume. Ceeace este azi, este o simplă dictatură ilegală masonică, de care poporul francez în ceasul învierii lui se va scutura cu o energie hotărîtoare.

În privința revizionismului aliat și speculat de d. Titulescu, Mișcarea Legionară afirmă că nici o revizuire de frontiere nu se va face în defavoarea României.

Politica internă

D. Maniu este pentru democrație. Eu sunt de părere exact contrară. Sunt contra democrației. După cum sunt și contra dictaturii. Sub aurora dimineții, se naște un alt sistem, nou, neîntâlnit până acum. Pentru acela sunt eu

D. Maniu spune că partidul său va aduce justiție și toleranță pentru minorități.

Eu sunt pentru JUSTIȚIE, fără TOLERANȚĂ. Pentrucă am tolerat așa de multe încât suntem pe pragul de moarte Mișcarea legionară va aduce justiție pentru românul. Vorbesc de acea justiție de secole înfrântă la defavoarea Neamului Românesc, vorbesc de acele drepturi milenare ale românilor pe care ei trebue să și le recucerească, și pe care după ea mai severă aplicare a justiției, nu au a le împărți cu nimeni. Și mai ca seamă nu există nici o justiție, care să ne obligă a împărți drepturile noastre de stăpânire și conducere a țării, cu jidanii.

D. Maniu în partea finală susține după toate manifestările de până acum că țara este cu partidul său.

Părerea mea este alta: Eu cred că ȚARA ESTE CU VIITORUL EI, adică cu Mișcarea Legionară. (Continuare în pag. 2-a).

Rezultatul alegerilor din 1937

La sfârşitul lui Decembrie, în seara când se comunicau rezultatele obținute în alegerile parlamentare, se strânsese o mulțime de legionari şi prieteni la Sediu. Curtea şi străzile din jur erau pline de o mulțime de oameni, printre care şi sumedenie de curioşi.

Şefii de județ comunicau telefonic, unul după altul, rezultatele respective, care depăşeau în general speranțele noastre. Stănicel improvizase un fel de megafon cu care difuza informațiile şi celor de afară. Era o euforie generală.

Căpitanul, în biroul său, înconjurat de legionari entuziasmați de succesul ce se anunța, era singurul care nu împărtăşea euforia. Era îngrijorat.

Ne-a spus atunci: *Măi băieți, voi nu vă dați seama că nu e chiar atât de bine. Noi suntem acum ca un piersic care a înflorit prea devreme.*

De fapt, rezultatele generale indicau din ce în ce mai clar că partidul liberal al guvernului Tătărăscu nu va obține cele 40% din voturi care i-ar asigura, conform legii, majoritatea în parlament.

Ne-a spus atunci şi acest lucru la care nu ne aşteptam: *Dacă legea electorală mi-ar permite, i-aş ceda lui Tătărăscu cele 5% sau câte i-ar trebui din voturile noastre, ca să rămână la guvern şi să rămânem în regimul constituțional.*

Era singurul care, văzând mai departe, îşi dădea seama că mafia camarilei regale nu va pregeta să reacționeze brutal şi că ne aştepta un viitor tragic, ceea ce s-a şi întâmplat. După oarecari tergiversări, Carol, ajutat de camarilă şi de o bună parte din clasa politică ce-şi simțea pozițiile periclitate, a dat o clasică lovitură de stat şi a instaurat dictatura care se va prăbuşi după doi ani, înecată în râuri de sânge şi cu fruntariile țării sfârtecate.

După proclamarea rezultatului alegerilor, Carol al II-lea îşi exprima fără înconjur intenţia în jurnalul lui personal :

„Normal după tabloul procentelor electorale ar fi trebuit să chem pe Codreanu. Nimeni, afară de legionari, nu ar fi aprobat acest gest. Pentru mine era o absolută imposibilitate(...) Mi-a rămas, deci, o singură soluţie constituţională, aceea de a face apel naţional-creştinilor lui Goga şi Cuza. Este desigur o soluţiune proastă, dar totuşi cea mai puţin dăunătoare. Sunt perfect conştient că o guvernare cu aceste elemente destul de hotărât antisemite nu va putea fi una de lungă durată şi că, după aceea voi fi liber să iau măsuri forte, măsuri care să descătuşeze ţara, cât şi pe mine, din tirania adesea atât de nepatriotică a meschinelor interese de partid. Cum era de aşteptat, atât a aşteptat Goga: era împlinirea ambiţiilor sale. Umflându-se ca un broscoi, primeşte a forma guvernul în condiţiunile pe care i le-am impus."

Carol al II-lea: *Note zilnice*

„Dr. Angelescu, Vaida, Goga se arată speriaţi de agitaţia Gărzii de Fier. Emisarii de prin sate au înlocuit formula „omul şi pogonul" cu „sufletul şi hectarul†. „E bolnavă naţia†, zice Goga. Îi răspund: „E o constatare pe care s-o facem noi. D-ta ai fost chemat pentru că eşti grozav. Deci n-ai să faci filosofie, ci să acţionezi."

Spune că o va face, dar...că n-are destui jandarmi!

Nicolae Iorga: *Memorii* (1932-1938)

Oameni politici din afara Mişcării Legionare

În marasmul partidelor politice năpădite de multe elemente animate mai mult de alte interese decât ale ţării, Corneliu Codreanu acorda preţuire şi respect celor care erau mai apropiaţi de concepţia lui de corectitudine, cinste şi iubire de ţară. Această atitudine este exprimată într-o **circulară** prea puţin cunoscută, din **10 decembrie 1933**.

Partidul politic al Mişcării Legionare fiind dizolvat în mod abuziv de către guvernul prezidat de I.G. Duca, Corneliu Codreanu dădea legionarilor următoarele dispoziţii:

„Voturile noastre de peste 200.000 (două sute de mii) le veţi împărţi după cum urmează, ascultându-mă şi de această dată fără şovăire:

1. Legionarii din Ardeal vor vota pe Iuliu Maniu.

2. Legionarii din Vechiul Regat şi celelalte regiuni cu Gheorghe Brătianu.

3. În judeţele în care candidează personal Mareşalul Averescu, îi veţi da voturile şi vă veţi pune la dispoziţia sa în orice provincie ar candida.

4. Veţi lupta pentru aceşti trei oameni cu acelaşi dor cu care aţi luptat pentru propria voastră Mişcare. Veţi pune în joc toate pute-rile voastre pentru ca să-i vedeţi biruitori, aşa cum aţi dori să ne vedeţi pe noi.

Oamenii aceştia nu au credinţele noastre, dar mai bine cu ei, decât cu cei ce s-ar părea că au credinţele noastre, dar sunt lipsiţi de caracter.

Ţin însă să fac o precizare: cu aceşti oameni nu m-am întâlnit, n-am vorbit, nu mi-au cerut acest lucru şi nici eu nu le-am promis."

Această atitudine a lui Corneliu Codreanu manifestată atât de clar şi dezinteresat prin circulara din decembrie 1933, nu a fost doar un gest izolat, rezultat al situaţiilor create prin nelegiuirile guvernului Duca. În tot cursul vieţii sale, el a avut aceeaşi consideraţie pentru oamenii corecţi şi cinstiţi, animaţi de dragoste de neam şi ţară, dar cu orientări politice diferite de ale sale. Deşi în Mişcarea Legionară patriotismul a atins un nivel nemaiîntâlnit de jertfă şi suferinţă, el a recunoscut faptic existenţa şi valoarea acestui sentiment pe plan naţional dincolo de limitele Mişcării, ceea ce este dovedit prin raporturile lui cu oameni ca Mihail Manoilescu, generalul Comănescu, Iuliu Maniu, Gheorghe Brătianu şi alţii.

Autorul acestei cărți ține să evoce aici memoria unui strălucit personaj din învățământ, membru marcant al partidului libe-ral, care, în toate legislaturile era ales senator, în județul lui, la Turda. Când fiul lui, educat în Frățiile de Cruce s-a manifestat pe plan politic ca legionar, el şi-a încetat activitatea de partid, pentru a nu fi în opoziție cu acesta: atitudine de mare demnitate şi superioară discreție a celui care a fost directorul Liceului (mai apoi Colegiului Național) Sf. Sava din Bucureşti: Ştefan Pop.

Ultima mea convorbire cu Căpitanul: 26 martie 1938

După autodizolvarea partidului **Totul pentru Țară** (forma politică a Mişcării Legionare) prin circulara din 21 Februarie 1938, Căpitanul a sperat probabil că acest gest va potoli, pentru un timp, zelul prigonitorilor. Pentru a da şi mai multă greutate gestului său, anunțase că va pleca în Italia ca să supravegheze traducerea şi publicarea cărții **Pentru Legionari**. Când însă a simțit că nu se arăta efectul scontat, a renunțat la acest proiect, pentru a rămâne lângă legionarii lui în prigoana ce avea să vie.

De fapt, încă de la începutul lui Martie, documentele şi materialul scriptic de la sediu fuseseră evacuate şi puse la adăpost. La sediu dispăruse afluența obişnuită de lume. Veneau însă din toate colțurile țării grupuri de legionari pentru a aduce personal Căpitanului mărturia dragostei şi fidelității lor.

În dimineața zilei de 25 Martie (Buna Vestire) a venit un grup de vreo zece legionari dobrogeni, condus de inginerul Virgil Ionescu, şeful organizației din acea regiune. Printre ei, îmi amintesc că erau Bănică Dobre, Enache Caranica şi Nicu Bujin. După convorbirea cu Căpitanul, s-au dus pentru dejun la masă la inginerul Virgil Ionescu, unde ştiu că a fost şi doamna Iridenta Moța. Căpitanul rămăsese la sediu.

A doua zi, 26 martie, au venit „clujenii†, cu Ion Banea, Coriolan Matei, Nicolae Caranica şi încă vreo trei-patru. După plecarea lor, Căpitanul m-a întrebat unde este condica de grade. I-am spus că am dus-o, împreună cu toate registrele de tabere, la tatăl meu, care va avea grijă să le pună în siguranță. Atunci Căpitanul a scris pe o foaie de hârtie:

La gradul de comandant legionar: Nicolae Horodniceanu, Nicolae Smărăndescu, Stelian Stănicel, Nicolae Bujin, Ion Zeana.La gradul de comandant ajutor: Enache Caranica.

În acea ultimă promoție făcută în ajunul arestării sale iminente, Căpitanul a vrut deci să-i cuprindă pe cei trei comandanți ajutori, colaboratori permanenți ai săi de la sediul Mişcării. Lui Bujin i-a anunțat şi personal numirea la gradul de comandant legionar.

Mi-a spus: *Pune foaia asta în condică. Să fie acolo.*

Au fost ultimele cuvinte pe care mi le-a adresat. L-am mai văzut de trei ori, tot la sediu, dar nu mi-a mai vorbit.

În 1940, am predat lui Horodniceanu condica şi toate registrele de tabere, pe care tatăl meu le îngropase în grădina casei din str.Temişana 5. Foaia era în condică. Nu ştiu unde au ajuns toate acestea.

FRĂȚIILE DE CRUCE

Mărturisirea credinței Fratelui de Cruce

Cu dragoste față de Dumnezeu, care, cu bună orânduire, toate le-a făcut;

Cu multă recunoştinţă faţă de Dumnezeu, care, pe neamul nostru drept credincios, l-a binecuvântat şi i-a dat în stăpânire cea mai frumoasă şi bogată ţară;

Cu dragoste față de țara noastră;

Cu iubire şi recunoştinţă faţă de vitejiile strămoşilor noştri care s-au luptat ca să ne apere țara de toți vrăjmaşii şi să ne-o lase curată precum de la Dumnezeu este;

Cu cunoştinţa jertfei celor mari, de acum, a legionarilor, care, numai pentru noi, pentru apărarea țării noastre şi pentru viitorul neamului nostru, se face;

Ca drept mărturie a învrednicirii noastre de toate jertfele făcute;

Înmănunchiatu-ne-am astăzi... frăților de cruce.

Vrem să devenim viteji ca strămoşii noştri;

Vrem să ne iubim țara şi să luptăm pentru ea, ca şi legionarii Căpitanului;

Aşa să ne ajute Dumnezeu.

Prezentarea generală a Frăţiilor de Cruce

În paginile ce urmează, Frăţiile de Cruce sunt prezentate prin referinţe la textele fundamentale ale lui Corneliu Zelea Codreanu şi ale lui Ionel Moţa şi mai cu de-amănuntul, pe planul organizării, al funcţionării şi al comportamentului practic, individual sau colectiv, aplicând documentul călăuzitor intitulat „Îndreptarul Frăţiilor de Cruce".

Acest Îndreptar a fost întocmit în anul 1935 de Gheorghe Istrate, şeful Frăţiilor pe ţară (până la asasinarea lui în 1939) şi reactualizat în 1937.

Organizaţia denumită Frăţiile de Cruce s-a născut dintr-o noţiune de bază, prezentă în toate ţările din Europa: noţiunea de patrie, înţeleasă ca fir neîntrerupt de părinţi şi copii, din generaţie în generaţie, de-a lungul secolelor, trăind pe acelaşi pământ şi având aceleaşi trăsături spirituale.

Ca normă de aspiraţii şi de activitate Frăţiile de Cruce şi-au format o ierarhie a valorilor clară şi ascendentă: familia, naţiunea, Dumnezeu. Iar ca teren de lucru şi-au ales vârsta şi iscusinţa prin care omul - în cazul specific românul - îşi plămădeşte în modul cel mai natural mintea, sufletul şi caracterul pentru toată viaţa: adolescenţa şi şcoala.

Frăţiile de Cruce s-au ocupat, deci, de tineretul şcolar, pentru că din acest tineret se vor recruta ulterior conducătorii de care vor depinde orânduirea şi viitorul neamului românesc. Au fost o şcoală menită *să dea ţării acesteia un mare tip de român... în care să fie dezvoltate, până la maximum, toate posibilităţile de mărire omenească ce se află sădite de Dumnezeu în sângele neamului nostru* (Corneliu Codreanu). *În toate ţările lumii ochii celor ce au*

grijă de viitorul neamului lor se îndreaptă către generațiile tinere (Îndreptarul Frățiilor de Cruce).

În afară de aceste țeluri referitoare la obiectul ultim al educației, Frățiile de Cruce își propuneau și un scop mai imediat, legat de felul în care era organizată și funcționa la noi, în acei ani, școala secundară.

Mergând la liceu, copilul ieșea - la vârsta de 11 ani - de sub aripa protectoare a părinților, deoarece școlile secundare, de orice fel ar fi fost, se găseau numai la oraș, în timp ce majoritatea elevilor provenea de la sat. Cu părinții și cu familia în general, această majoritate se reîntâlnea numai în scurta perioadă a vacanțelor și vara. Restul timpului îl trăia în orașe, la gazdă sau la internat, în mijlocul și sub influența unei societăți diferite și mult mai complexe decât mediul simplu și sănătos al satului.

Frățiile de Cruce își asumau, așadar, funcția de ghid auxiliar în cadrul educației școlare: elevii care făceau parte din aceste organizații trebuiau să devină, pentru restul colegilor de clasă și de școală, modelul sănătos atât în învățământ, cât și ca trăire morală. În denumirea de *frați de cruce* și în selecționarea elementelor ce vor servi drept model, se pleca de la un criteriu cvasi-religios, prezent în tradiția Bisericii Ortodoxe, în legătură cu taina botezului: copiii botezați în aceeași apă se numesc, pentru toată viața, *frați de cruce*.

Este de altfel cunoscut faptul că, în creștinism, noțiunea de bază prin care un om se definește în raport cu un alt om, nu este cea de apartenență la un stat sau la o etnie, ci cea de frate: *Câți în Hristos v-ați botezat, în Hristos v-ați și-mbrăcat.* Elementul mântuitor, primar este - prin botez - Crucea: frăția Crucii. Elementul națiune-național identifică însă forma specifică prin care atât un individ cât și un popor își organizează și își trăiesc în timpul istoric și în frăția națională prezența lui Dumnezeu în istoria lor.

Când, la 1 Mai 1924, s-a înființat la Iași prima Frăție de Cruce, nu s-a plecat de la o concepție de ordin pur speculativ. Dimpotrivă, s-a

avut în vedere lucrarea practică în comun, la nivel egal şi cu un obiectiv de utilitate imediată. La numai o săptămână de la înfiinţare, Frăţia de Cruce de la Iaşi a organizat la 8 Mai prima tabără de muncă voluntară la Ungheni. Aici s-a lucrat la facerea cărămizilor necesare pentru construirea căminului creştin de la Iaşi.

Revenind la problema necesităţii înfiinţării Frăţiilor de Cruce, în anii 1920, adică imediat după reîntregirea României, trebuie să examinăm situaţia existentă atunci în ţară. Corneliu Codreanu, în primele capitole ale cărţii lui **Pentru legionari**, trasează o prezentare detaliată şi documentată a noilor şi gravelor pericole care, în realitatea nemijlocită şi în presă, ameninţau viaţa naţională. Faptul că, în acei ani, în toate centrele universitare din ţară, s-a simţit iminenţa aceluiaşi pericol, e mai mult decât simptomatic: este dovada precisă a faptului că sufletul şi conştiinţa curată a tineretului român au intuit pericolul şi - prin urmare - şi necesitatea de a lua măsuri urgente pentru combaterea lui.

Originea şi criteriul de funcţionare al viitoarelor Frăţii de Cruce le găsim în gândurile şi în frământările sufleteşti ale celor şase tineri studenţi, închişi şi izolaţi în închisoarea Văcăreşti, în ajunul Crăciunului 1923. *Acolo ne-am învăţat a gândi şi a adânci şi umări o problemă în cele mai mici amănunte... Am stabilit planul de organizare şi de acţiune... Ajunseserăm la legi, la adevăruri indiscutabile ... Dar până să ne ocupăm de defectele neamului, am început să ne ocupăm de propriile noastre păcate... Noi spuneam: întâi să ne cunoaştem şi să îndreptăm păcatele noastre şi pe urmă vom vedea dacă avem dreptul sau nu de a ne ocupa şi de ale altora... Şi ne-am hotărât ca, în caz de vom fi achitaţi, să ne mutăm la Iaşi cu toţii. Acolo să ne facem centrul nostru de acţiune. De acolo să începem, după planurile care erau gata, organizarea întregului tineret al ţării, cu elevii cursului superior de liceu şi chiar cu cei din cursul inferior, cu şcolile normale, cu şcolile de meserii, cu seminarele, cu şcolile comerciale şi cu flăcăii de la ţară. În sfârşit,*

urma organizarea centrelor studenţeşti. Toţi aceştia trebuiau să crească în spiritul credinţei care ne însufleţea pe noi, pentru ca la majorat să apară pe câmpul politic, unde se va decide soarta luptei noastre, serii după serii, ca nişte valuri de asalt care vin din urmă şi nu se mai sfârşesc. (**Pentru Legionari**).

Ar fi o greşeală esenţială să se considere aceste preocupări şi gânduri de viitor, ale unui mănunchi de şase tineri izolaţi, doar ca o simplă expresie retorică idealizată. Şi binele, şi adevărul, în anii 20 ca acum, ca întotdeauna, cer anumite luări de poziţie pentru a evita supremaţia aviditãţilor de toate felurile, al căror rezultat a fost în toate timpurile corupţia materială şi degradarea spiritului. Faptul în sine, că în acest strigăt de alarmă sunt implicaţi de la început tineri din toate straturile sociale şi din toate regiunile ţării, constituie o dovadă a unui pericol bine identificat şi definit.

După pacea de la Versailles, ţara noastră avea prima ocazie, de la părăsirea Daciei de către romani (271 î. Hr.), să-şi definească natura sa etnic-unitară şi, în consecinţă, să-şi formuleze un cod juridic de existenţă care să-i ajute să purceadă în graniţele ei milenare, la construirea materială şi spirituală a unei vieţi naţionale. Toate ţările din Europa, la sfârşitul primului război mondial, treceau printr-un proces de auto-definire şi de refacere asemănător cu cel de la noi. Numai că ţara noastră avea la frontiera din răsărit ameninţarea bolşevismului, care deja distrusese Rusia şi care găsise deja simpatii la noi, într-un anumit fel de presă antimonarhică, antinaţională şi pretins, în schimb, democrată şi umanitaristă.

În afară de Frăţiile de Cruce de la Iaşi, se organizează în acelaşi an (1924) altele, la Bacău, la Bârlad, la Botoşani, la Neamţ şi la Vaslui, iar Ionel Moţa devine primul lor şef pe toată ţara. Cu ocazia taberei de la Ungheni, Moţa trimite o scrisoare părinţilor elevilor care făceau parte din Frăţiile de Cruce, prin care îi ruga să permită fiilor lor să participe la munca din tabără. Iată ce le

scria: *Se vor întâlni la această muncă sfântă copii din toate colțurile țării, pe care îi vom învăța să respecte munca, spiritul de sacrificiu pentru o nobilă datorie superioară, tăria și neînduplecarea în urmărirea unui ideal. Îi vom învăța să iubească fierbinte pe Dumnezeu, neamul și regele. Îi vom învăța să fie disciplinați, curați la suflet și pregătiți pentru asprimile vieții de mâine. Le vom spune ce înseamnă onoarea de a te înșirui în oastea mântuitoare de neam.* La această scrisoare-apel au răspuns, participând, peste 500 de frați de cruce.

Când, în Octombrie 1925, Ionel Moța a plecat în Franța pentru studiile de doctorat în drept, a trimis de asemenea tuturor Frăților de Cruce o scrisoare de îndrumări și de despărțire, în care le spunea: *Ne-am adunat în aceste Frății de Cruce, o seamă de tineri, pentru a învăța calea datoriei noastre, pentru a asculta și a înțelege mai bine chemarea patriei și pentru a ne strânge tot mai mult rândurile și a ne desăvârși pregătirea, în vederea acestei chemări.* Și termina: *Frățiile de Cruce nu se vor putea stinge decât atunci când ele își vor fi împlinit chemarea, sau atunci când, noi toți, ne vom părăsi calea datoriei, vânzându-ne sufletele.*

Cu această misiune și cu această caracterizare se încheie prima fază din istoria Frăților de Cruce. De acum înainte această organizație românească și creștină va constitui, împreună cu organizațiile studențești, elementul model în procesul de regenerare spirituală și națională a întregii țări.

Prevederile lui Corneliu Codreanu, ale lui Moța și ale grupului de profesori de la Iași s-au dovedit a fi exacte. Corupția și afacerismul din viața politică, presa anticreștină și antinațională își dăduseră mâna, într-o campanie foarte bine ordonată, împotriva Bisericii, a monarhiei și a ideii naționale.

Cine studiază obiectiv, din acest unghi, situația politică din anii 20, nu va putea să nu observe că în toate manifestările lor, de oameni,

de presă, de universitate - mişcările de dreapta porneau de la punerea pe primul plan, al importantei vieți naționale, instituții: familia, Biserica, monarhia şi legătura cu pământul. Pentru că în ele se defineşte ideea însăşi de România întregită şi numai pe baza lor se puteau constitui, autentic, noile organe necesare unui bun început de viață publică sănătoasă. Acestea erau un drept şi o obligație care nu puteau şi nu trebuiau să fie contestate de nimeni.

Era deci natural ca Frăţiile de Cruce să-şi însuşească această obligație şi să apere acest drept. Față de cei care invitau tineretul să ignore „politica" şi „să se dedice cărții", frații de cruce reprezentau *o tinerime care se uită spre cer. Care ştie să pună mâna pe carte, şi pe plug, şi pe armă, şi la tejghea. Care ştie să respecte ce e sfânt în țara aceasta şi să-şi pună pieptul zid pentru apărarea ei.*

Revenirea în țară (1930) a lui Carol II clarifică într-un mod cât se poate de limpede situația în care este împinsă țara. Nici un om de bună credință nu poate să nu recunoască necesitatea imediată a unei opoziții active împotriva dezlănțuirii corupției şi teroarei de un rege care n-a vrut să fie adevărat rege al țării, şi împotriva unei mentalități politicianiste aservite intereselor personale şi de cele mai multe ori antiromâneşti.

Iată un fragment din scrisoarea adresată, în 1934, de către conducerea Frăţiilor de Cruce, membrilor care intrau în viața universitară: *Alături de aprofundarea învățăturilor de orice natură, în bibliotecile dătătoare de lumină, viața studențească a fost în toate vremurile şi în toate țările lumii chintesența acțiunilor celor mai curate, neprecupețite, şi având ca suprem țel: interesul neamului lor. Acest interes concretizat în idealul lor, l-au slujit studenții din toate timpurile... Luați cu grijă aminte: pregătiți-vă. Pregătiți-vă cu un ceas mai devreme. Oricât de fragezi, oricât de tineri, începeți şcoala caracterului. Cu cât sufletul, ca şi trupul, este mai fraged, se modelează mai uşor, şi veți fi mâine mai folositori şi neamului, şi societății şi vouă. Toată pregătirea voastră*

se bazează însă pe iubire. Iubiți Biserica lui Cristos, iubiți-vă neamul, iubi- ți-vă familia și pe părinții voștri, iubiți școala și pe profesorii voștri. Ce este mai sublim decât înmănuncherea cultului patriei tale și părinților tăi cu cel al bisericii lui Cristos și al școalei?!... Numai cu această pregătire veți putea mâine păși cu frunțile senine în lupta vieții sociale. Numai cu această pregătire veți înfrunta primejdiile luptei, și România tare va fi aureola sufletelor voastre. (Îndreptarul Frăților de Cruce).

Se înfruntau două lumi, exponente a două mentalități diametral opuse. Una născută din exacerbarea raționalismului și a materialismului, care ducea în mod fatal la o societate egoistă, individualistă, animată doar de interese imediate și care avea ca deviză nemărtu-risită „scopul scuză mijloacele". Cealaltă, cu rădăcinile înfipte adânc în structura spirituală a poporului român, purtătoare a tutu-ror tradițiilor șlefuite de-a lungul veacurilor și care mărturisea o ierarhie socială clădită pe adevărurile creștine. Frățiile de Cruce nu pot fi înțelese și cu atât mai puțin judecate, dacă nu se consideră la justa lor valoare, caracterul și motivul conflictului între cele două mentalități.

De la Mircea cel Bătrân, la Alexandru cel Bun, la Ștefan cel Mare, la Mihai Viteazul, la jertfa creștină a lui Constantin Brâncoveanu, la marii și devotații regi Carol I și Ferdinand, toate figurile impunătoare din trecutul nostru istoric au fost definite de înțelepciunea poporului român, doar prin prisma moralității faptelor lor în slujba țării și a adevărului credinței creștine. Reacțiunea tineretului, din anii 20 și 30, s-a produs și se justifică prin aceeași prismă a moralității. Țara se găsea în fața unei descompuneri fără precedent. Ea tindea la destrămarea întregului țesut social și la distrugerea oricărei credințe avute, paralizând orice învățătură bună. Refacerea caracterului, a capacității de abnegație și de generozitate au constituit activitatea de bază a Frățiilor de Cruce.

Încadrarea în unitățile Frăției avea loc numai când anumite încercări erau verificate şi depăşite. Pentru că cei acceptați trebuiau să-şi însuşească anumite norme de conduită. Acestea se refereau la silința la carte, la respectul față de profesori, comportarea indivi-dual㠄, ținuta exterioară, şi, mai ales, credința şi participarea duminicală la serviciile religioase. Trebuie menționat că tot acest proces de verificare şi de atitudine era absolut voluntar, şi putea fi întrerupt oricând, dacă cineva dorea să iasă din frăție. Dar elanul tineresc, dorința de a excela la studii, de a iubi frumosul şi binele, atât personal, cât şi în frăție, ridicau elementul uman la nivel de elită şi aproape niciodată nu aveau loc îndoieli sau retrageri.

De aceea, pentru recrutare, se pornea de la elevii cei mai buni şi mai corecți. Un exemplu: la tabăra de muncă a Frăției de Cruce din 1936, care a avut loc la Carmen Sylva, au participat peste 90 de elevi de la liceele din Bucureşti şi toți au rămas până la terminarea programului. Nimănui nu i-a fost dor de marele oraş, deşi prin circulara din 28 Mai, în afara echipamentului personal pe care trebuiau să-l ia cu ei, li se comunicase doar următoarele: *Vom tăcea, vom munci, ne vom ruga; iar când nu vom supăra pe nimeni, vom cânta.* Şi, în tăcere, şi în cântec, se scoteau cu brațele pietre din mare şi se construia digul proiectat. În anul 1936 au participat la probele de verificare şi la încadrarea efectivă în diferite subunități şi unități ale Frăției de Cruce 3031 de elevi.

Liceele şi şcolile secundare de orice fel dintr-un județ formau un grup de frății. În toamna anului şcolar 1936-37 existau organizații ale frăției în aproape toate şcolile din țară. La prima şcoală de cadre cu şefii de grup care a avut loc în Noiembrie 1936 la Casa Verde, au participat 67 de şefi de grupuri. Deci reprezentanții a 67 de județe (din 72 câte avea atunci țara). Tema: educația în şcoală.

La 31 ianuarie 1937 moare pe frontul anticomunist din Spania Ionel Moța, primul şef pe toată țara al Frăției de Cruce. În Îndreptarul

F.D.C. s-a consemnat atunci textul **Durere şi Îndemn**, din care extragem: *Ionel Moţa! Frăţiile de Cruce, pe care cel dintâi le-ai condus, acu-s 13 ani, îţi jură, acum şi pururea, că vor creşte în cultul virtuţilor tale şi ale Căpitanului... Lângă sfintele tale moaşte ne vom aduna în fiecare an pentru ca, îngenunchind, să te rugăm să cobori întotdeauna spirit conducător şi protector printre noi.*

În perioada de pregătire, elevul care şi-a manifestat dorinţa de a cunoaşte viaţa din frăţie, va fi de la început informat că în ea nu va găsi nici un privilegiu personal. Dimpotrivă, va trebui să se supună unui efort major atât la cursuri cât şi la disciplină şi la comportare. În acest sens, înainte de a intra în procesul de verificare, i se va da de citit, spre cunoaştere şi lămurire, materialul disponibil, care avea ca subiect: sinceritatea, puterea de iubire, voinţa, capacitatea de sacrificiu, simţul corectitudinei, puterea de împrietenire.

Ceea ce a dat putere de rezistenţă, de succes şi de sacrificiu tinerilor din Frăţiile de Cruce în toate încercările, prigoanele şi închisorile prin care au trecut, sau din cauza cărora au murit, a fost acest auto-examen pe care şi l-au făcut la lumina unor valori şi bunuri sufleteşti şi intelectuale, pe care le-au cunoscut şi le-au acceptat de bună voie şi pentru totdeauna.

Să considerăm la început iubirea, aşa cum era înţeleasă în frăţii. În această privinţă, **Îndreptarul F.D.C.** cere: comportarea faţă de părinţi, de fraţi, de profesori, de colegi, de Dumnezeu. În legătură cu profesorii, se specifică faptul că menirea acestora este să dea lumină. Elevul - fratele de cruce - va trebui deci, să facă tot efortul pentru a învăţa. În legătură cu Dumnezeu, elevul este avertizat că la început familia a fost primul neam. Cu înmulţirea familiei s-au format naţiuni. Naţiunea este deci o familie: prin sânge, prin limbă, prin credinţă, prin cei vii şi prin cei morţi. Ne înrudim, ca o singură familie, prin depărtări de secole şi suntem mândri că purtăm acelaşi nume de Român.

Națiunea nu este o asociație de afaceri. Națiunea e o familie de oameni care trăiesc cu gândul la Dumnezeu, şi de oameni care s-au dus deja la El.

La înțelegerea şi însuşirea ideilor mari se ajunge, însă, prin aplicarea zilnică a unui sistem de probe şi de realizări practice. Educația făcută liceenilor adolescenți, de alți liceeni adolescenți, nu era, sub acest aspect cu nimic deosebită de cea din familie, din şcoală, din Biserică. Se distingea însă prin două lucruri esențiale: reprezenta un avantaj voluntar şi se caracteriza printr-o formă mai riguroasă a rezultatelor.

Sistemul extrem de detaliat al educației în Frățiile de Cruce tindea exclusiv la crearea acestui tip de om. Iar vârsta fragedă la care se aplica era cea mai potrivită, deoarece corespundea legilor naturale: orice lucru, de pe ogor sau din suflet, dacă e îngrijit de mic, creşte frumos. Se începea deci cu educația puterii de sacrificiu, cel mai mic fiind „1/40R". Se socotea şi se punea de o parte, zilnic, a patruzecea parte din rația cuvenită pentru masă, casă şi eventuale distracții. Se nota în fiecare zi într-un carnețel. Această sumă intra în casieria Frăției. De asemenea „1/40 T", care reprezenta a patruzecea parte din timp - 36 de minute din 24 de ore - era dedicat gândirii ordonate, în legătură cu o problemă de şcoală sau persona-lă. *În felul acesta* - citim în **Îndreptarul F.D.C.** - *fratele de cruce învață să judece, ducând o chestiune până la capăt. Judecă chestiunea deplin, ca şi când ar avea de scris o teză. Gândind ordonat şi continuu, îşi desvoltă spiritul de inițiativă... şi de concizie.* Acest auto-control zilnic reprezintă în acelaşi timp şi educația simțământului de corectitudine, în materie de mânuire a „banilor străini".

Nu era o probă uşoară pentru vârsta când se cerea dată şi trecută cu succes. Luând în considerație că la şcolile secundare din oraşele din provincie mai mult de jumătate din numărul elevilor provenea din viața umilă a satelor, aceste mici sacrificii erau sacrificii însemnate

pentru copiii de la țară, raportate la cele ale elevilor care locuiau acasă, cu părinții care se îngrijeau de ei. Dar şi pentru unii şi pentru alții erau începuturi de recunoaştere şi aplicare a unui principiu de auto-disciplină şi, mai ales, de ordine.

Se avea, de asemenea, satisfacția - mare - de a fi pus de-o parte o contribuție materială - mică pentru o cauză nobilă. E de notat că, la acest punct, regula nu admitea ca 1/40 din rație să fie amânată de la o zi la alta. La fel şi în privința celor 36 de minute rezervate meditației. Exactitatea era de o foarte mare importanță, pentru că ea punea în lumină corectitudinea sau incorectitudinea, într-o acțiune întreprinsă voluntar şi fără supraveghere exterioară.

În anii în care **Îndreptarul F.D.C.** a fost tipărit şi pus în aplicare, ieşiseră la lumină marile scandaluri politic-financiare - Skoda, falimentul Băncii Marmorosch Blank, timbrul aviației, înzestrarea armatei - toate legate de manipularea frauduloasă a banului public de către partidele politice sau chiar direct de persoana regelui Carol II (timbrul aviației). Era deci logic ca în concepția Mişcării Legionare despre cinste şi corectitudine, atât la nivel personal cât mai ales la cel de funcțiune publică, preocuparea de educare a tineretului să capete o importanță primordială.

Paralel cu educația din Frății, în anul 1937 se înființează Comerțul Legionar. 70 de copii aleşi din familiile cele mai sărace de pe tot întinsul țării sunt pregătiți de Mişcare pentru a deveni ulterior cadrele vieții comerciale ale României de mâine.

Programul de pregătire se încheia cu „puterea de împrietenire": adică de împărtăşire, cu colegii de clasă, a frumuseții unui comportament ales, în tot ce era legat de şcoală, de camaraderie, de credință, de corectitudine, de ajutor reciproc. Era încoronarea, la vârsta generozității tinereşti, a unui principiu de comuniune sinceră, consfințit din timpurile cele mai vechi prin tratatele **De Amicitia** (Cicero, Seneca).

Realizarea celor şase puncte din program se traducea, astfel, printr-o atitudine care se manifesta reciproc între toţi fraţii de cruce dintr-o unitate şcolară. Coeziunea sufletească, era în felul acesta, o calitate şi o garanţie. De aceea, una din condiţiile de îndeplinit, înainte de depunerea legământului de frate de cruce, era ca fiecare candidat să fi pregătit până atunci două elemente noi. Şi era de la sine înţeles că pe toată durata pregătirii şi a activităţilor să fie ţinute la zi „cartea fratelui de cruce" şi carnetul patruzecimei.

Îndreptarul F.D.C. prevedea un program precis în 10 puncte pentru şedinţele unei unităţi:

1. Rugăciunea
2. Minutul legionar
3. Instrucţie
4. Exerciţii de cântece legionare
5. Comunicări, informaţii
6. Citirea unui text, reflexii
7. Raportul fiecărui membru
8. Momentul prieteniei
9. Momentul hotărârilor
10. Închiderea şedinţei, cântec.

Punctul 5 constituia miezul şedinţei. *În cadrul consfătuirilor, membrii vor face, după un ciclu dinainte stabilit, comunicări asupra unor probleme care interesează pregătirea lor (**Îndreptarul Frăţiilor de Cruce**).* Scopul acestor comunicări era dublu: de a cunoaşte cât mai precis istoria noastră naţională şi, prin această cunoaştere, membrii unităţii să-şi formeze o conştiinţă şi o decizie mai trainice de necesitatea apărării trăsăturilor înălţătoare ale neamului românesc.

Punctul 8 este de asemenea de o mare importanţă. *Zece minute pentru educaţia marei prietenii. Un moment de largă sinceritate.*

Fiecare roagă pe prieteni să-i spună defectele pe care le-au observat şi toţi vor trebui să le spună fără supărare, ba dimpotrivă. Şcoala prieteniei adevărate.

E de la sine înţeles că viaţa unei unităţi **F.D.C.** includea şi un riguros control disciplinar, începând de la absenţele atât de la şcoală cât şi de la consfătuirile şi activităţile organizaţiei. Dar aşa cum intrarea în organizaţie era o decizie personală, tot aşa şi pedeapsa era acceptată în mod voluntar.

Nimeni nu a intrat din ordin, ci din buna lui dragoste. Prin urmare numai când el a vrut. Intrând el şi-a manifestat voinţa de a lucra după toate legile noastre. Până la manifestarea acestei voinţe ferme, au existat între el şi Mişcare legături benevole de cunoaştere... După cunoaştere, şi după manifestarea voinţei de a se încadra, încep legături oficiale, ordonate. De acum încolo acestea contează propriu zis. Dar legătura, de la el a trebuit să pornească întâi.

Toată situaţia scriptică a unităţii era conţinută în „cartea" unităţii respective. Pe prima pagină se găsesc scrise următoarele cuvinte, care se citesc la toate şedinţele cu intrări de membri noi:

Cu gândul la Dumnezeu şi la întărirea ţării noastre înfiinţatu-s-a astăzi ... mănunchiul de prieteni de la şcoala... Cei dintru început în acest mănunchi, cât şi cei de pe urmă învredniciţi a intra, după ce cu dragoste legionară s-au apropiat şi înălţimea vrerilor legionare au cunoscut. Luminatu-s-au îndestul, căci pe marea scară ce către culmi legionare duce, numai cei curaţi şi tari la suflet - eroii - pot să urce. Întru acestea ne înmănunchem unii cu alţii, ca, împreună, cu iubire şi cu adevărat mare prietenie, spunându-ne unii altora păcatele, să ne vindecăm. Ascultători desăvârşiţi în înţelegere, tari în voinţa unei aspre supravegheri, ne luăm ca deviză: Aspru cu tine însuţi!

Formularea cvasi-religioasă a acestor rânduri a fost aleasă în mod deliberat, pentru că felul global de comportare a membrilor trebuia să corespundă unei decizii şi unui nivel de trăire superior celor obişnuite în viaţa unui elev de şcoală secundară. Dar aşa cum practica religiei nu exclude bucuriile nobile ale trăirii zilnice, tot aşa şi din viaţa fraţilor de cruce nu erau excluse plăcerile frumoase ale tinereţii. Fiind însă vorba de un angajament superior şi de ordin naţional, era necesar ca pagina întâia din „cartea facerii" a unei unităţi să conţină şi să declare solemn spiritul de elită care trebuia să fie ghid fiecărui membru al unităţii.

În **Îndreptar** se citesc următoarele: *Cu acest gând au pornit la drum, acesta este ţelul final: râvna legionară. Să se vadă aceasta pe fiecare zi ce merge. La toţi împreună şi la fiecare în parte. Transformarea lor lăuntrică trebuie să se simtă nu numai de către ei, ci şi de către lumea cealaltă din care au venit. Să se minuneze părinţii şi toţi ceilalţi de viaţa nouă, legionară, pe care copiii lor se străduiesc să o trăiască... Nimic nu-i poate impresiona mai frumos decât purtarea copiilor lor, acasă şi pretutindeni, în spiritul celei mai largi înţelegeri.*

Importanţa educativă a Frăţiilor de Cruce a fost sesizată de la început de adversari. Ceea ce-i preocupa era faptul elementar că sentimentul patriotic şi religios în care se făcea educaţia tineretului în Frăţiile de Cruce, ca şi corectitudinea exemplară a acestor tineri puteau să rezulte într-o generaţie de viitori conducători imuni la tentaţiile materiale la care ar fi fost supuşi.

Văzându-şi privilegiile ameninţate, adversarii s-au coalizat şi au reacţionat la nivel politic prin teroare, cu autoritatea statului şi a regalităţii, închizând, schingiuind şi omorând tineri fără nici o vină şi fără judecată pe la toate răspântiile şi coclaurile ţării.

Un observator francez, Henri Prost, martor al evenimentelor din ţară din acea vreme, îşi scria amintirile în cartea sa „Le destin

de la Roumanie" (Ed. Berger Levrault, 1954), din care extragem următoarele:

„Carol se străduieşte de mai mulţi ani să înregimenteze tineretul cu scopul de a trezi în acesta dragostea de patrie, ba mai mult, dragostea de dinastie. În toamna anului 1934 el a înfiinţat „Straja Ţării", un soi de organizaţie de cercetaşi. Este marea idee a domniei. Mişcarea Legionară fiind exterminată - cel puţin aceasta este iluzia pe care o au cei din cercurile înalte - regele va dezvolta „Straja Ţării" în speranţa că va exercita asupra tineretului aceeaşi atracţie pe care o avusese până atunci organizaţia lui Codreanu: uniforme, defilări în formaţii militare, impresia de forţă şi de utilitate socială. Pentru el, este un prilej de a oferi un spectacol într-o nouă uniformă, de a apărea în pantaloni scurţi, cu beretă albă pusă pe ureche, de a fi aclamat şi de a obţine ovaţii pentru fiul său. Hotărăşte deci, să impună din acest moment tuturor elevilor de şcoală, între 8 şi 18 ani, înscrierea în „Straja Ţării". Totul în această instituţie aminteşte mai mult de formaţiile de la Nürnberg şi Roma decât de cercetăşia engleză, mai cu seamă cultul pentru şeful statului.

„Straja Ţării" s-a bucurat de un oarecare succes în rândul copiilor, cărora le place, în orice ţară, să poarte uniformă, să defileze în pas cadenţat, să se joace de-a soldaţii. În zadar se spera însă că „Straja Ţării" ar putea concura cu succes Mişcarea Legionară. Legionarii aveau sentimentul că aparţineau unei elite; portul cămăşii verzi era precedat de o iniţiere cu caracter religios; aveau conştiinţa faptului că erau destinaţi unei lupte al cărei succes era promiţător de glorie şi profituri, de unde mândria şi zelul lor. „Straja Ţării" nu aducea nimic din toate acestea şcolarilor, care erau obligaţi să se înscrie. În fine, ea îi făcea să piardă mult timp, fără să aducă vreun mare serviciu dinastiei, şi mai puţin ţării."

Pentru Frăţiile de Cruce, calvarul a continuat şi după plecarea regelui asasin din ţara sfârtecată. Vaslui, Miercurea Ciuc, Jilava,

Râmnicu Sărat, Aiud, Piteşti, Târgu Ocna sunt locuri unde sângele lor a curs din belşug. Au murit acolo şi pe frontul anti-bolşevic, fraţii de Cruce botezaţi în aceeaşi apă, care era sângele lor, pentru ca neamul nostru românesc să nu se îndepărteze de Dumnezeu.

Din mulţimea de fraţi de cruce care s-au găsit antrenaţi în vârtejul acesta şi au fost asasinaţi, murind pentru Cruce şi pentru ţară, dăm evocarea a patru victime: primele două cazuri specifice, luate la întâmplare din tragica mulţime a celor căzuţi sub represalii, ceilalţi doi, ca o consecinţă a personalităţii lor, au avut parte de o analiză amplă.

Florian Găman

Elev în clasa a IV-a la Liceul Radu Greceanu din Slatina Olt, în vârstă de 15 ani, copil al unui plutonier activ din regimentul 3 Olt, tot din Slatina. La 22 septembrie 1939 a fost luat de acasă de poliţie, dus pe malul Oltului, împuşcat şi lăsat acolo. Nu murise însă. S-a târât cum a mai putut până în apropierea unor case. A fost găsit de un om, care i-a anunţat părinţii. L-au luat şi l-au dus la spitalul din oraş, unde doctorii au spus părinţilor că ar fi putut să trăiască, dacă i s-ar fi făcut o transfuzie de sânge. A aflat poliţia, care a intervenit şi n-a permis să i se facă transfuzia. Copilul a murit. A fost îngropat în cimitir, dar fără preot. În schimb, poliţia i-a pus la mormânt o placă cu inscripţia faimoasă care, în acele zile, se putea citi în aproape toate judeţele din România: „Aşa vor fi pedepsiţi toţi trădătorii de ţară!" Florian Găman a fost şi el un trădător. Persoane „necunoscute" i-au

dezgropat trupul şi l-au auncat în apele Oltului. Valurile l-au trecut în judeţul Romanaţi unde l-au „scos la mal". L-au găsit nişte ţărani şi l-au îngropat pe furiş. Vestea de cele întâmplate ajunsese şi până la ei, pentru că între ei şi Slatina nu era decât podul de peste Olt. Numai în Septembrie 1940, Florian Găman, în vârstă de 15 ani, elev în clasa a IV-a de liceu, mort împuşcat ca trădător de ţară, a putut fi redat părinţilor şi înmormântat creştineşte.

Vasile Creangă

Ucis la Roman în noaptea de 21/22 septembrie 1939. Şi aici, ca în toată ţara, ordinul indica trei victime. Printre ei eram şi eu, dar organele locale s-au oprit doar la unul, în fapt cel mai tânăr, cel mai puţin implicat şi absolut fără pricină. Trupul lui plăpând a fost lăsat pe câmp în apropierea oraşului, lângă drumul ce ducea la Luţca (jud. Roman).

Cei care au ordonat şi coordonat genocidul au ajuns, desigur, de mult în iad, înecaţi în sângele victimelor şi în lacrimile celor ce i-au plâns. Cel ce a tras în ceafa unui copil care cerea, striga şi implora să nu-l împuşte, n-a ezitat, n-a auzit mai apoi bocetele sfâşietoare ale unei biete mame şi a putut totuşi astfel dormi fără coşmaruri.

Nae Tudorică

Valeriu Gafencu

Un Sfânt al subteranelor comuniste

(Articol din revista „**Decembrie**", a unui grup de elevi din Liceul de informatică - Bucureşti)

Se ridicase avântat din colbul nepăsării, al trândăvirii şi plăcerilor uşoare. În lume fiind, se lepădase hotărât şi senin de duhul ei, ca unul ce nu putea sta departe de clocotul luptei naţionale şi ca unul care

ştia că lupta nu putea fi câştigată decât purificându-se interior şi jertfindu-se. Nu era un căldicel, adică nici rece, nici fierbinte, cum spune Sfânta Scriptură. Nicidecum. Alesese cu bună ştiinţă tăişul stâncii colţuroase, pe care n-ar fi putut-o urca decât zdrelindu-şi carnea şi sângerând năpraznic. Dar vroia să treacă de la moarte la viaţă...

Calvarul lui Valeriu Gafencu începe odată cu intrarea sa în Frăţiile de Cruce. Săvârşise un gest primejdios pentru biata lui existenţă pământească, dar pe care n-a fost posibil să-l ocolească. Ştia sigur ce-l aşteaptă. Nu avea decât să se gândească la sutele de morţi care se descompuseseră pe la răspântii, din înalt ordin ministerial; sau la morţii mitraliaţi în hăţişuri sumbre, la ceasuri grele de noapte, morţii care arseseră în cuptoare. Tot din ordin ministerial. Aceşti morţi erau camarazii lui. Înaintea lui, aceşti morţi făcuseră aceeaşi grea alegere... Dar lui Valeriu Gafencu îi erau „ţara mir, Neamul aiasmă" (Radu Gyr). Tatăl lui, la fel de înflăcărat român, fusese deputat în Sfatul Ţării, care votase în 1918 Unirea Basarabiei cu România. Pentru această vină, odată cu ocuparea Basarabiei de bolşevici, tatăl lui Gafencu este deportat şi familia nu va mai afla nicicând nimic de el. În binecuvântarea părintească şi îmbrăcat în nevăzutul har dumnezeiesc, Valeriu Gafencu ridică la rândul lui, pe umerii săi tineri, Crucea lui Hristos şi a Neamului Românesc.

Îşi petrece aproape jumătate din viaţă în închisori. Student fiind la Facultatea de Drept şi la cea de Filosofie din Iaşi, este arestat în Ianuarie 1941 şi condamnat la 25 de ani muncă silnică pentru acti-vitate politică interzisă. Fiind un student deosebit de capabil, care se impusese atât colegilor cât şi profesorilor, la procesul lui vin ca martori ai apărării

mai mulți profesori universitari; toți declară că, liber fiind, Valeriu Gafencu ar putea aduce servicii deosebite țării, prin capacitatea și energia lui intelectuală. Dar sentința rămâne definitivă. La nici 20 de ani împliniți, Valeriu Gafencu ia drumul închisorii. Nu întâmplător însă. Căci spune Sfântul Părinte Andrei: *Dumnezeu a îngăduit să fie prigoană pentru lămurirea sfinților și o mai mare pedeapsă a necredincioșilor...*

Nemaiputându-se implica în luptele ce se dădeau afară, pentru neamul său, Valeriu Gafencu convertește izolarea la care fusese pedepsit în timp rodnic pentru adâncirea învățăturii creștine. Trăiește intens iubirea și credința în Hristos, se întărește în Duhul Sfânt, se roagă necontenit, Dumnezeu îl învrednicește cu darul rugăciunii inimii, practicate de călugării isihaști. După cum mărturisește Alexandru V. Ioanid, frate de suferință cu Valeriu Gafencu, „era un fel de Pavel modern, care în mijlocul încercărilor trimise de Dumnezeu nu încetase să propovăduiască, să înalțe sufletește, spre desăvârșirea creștină, pe cei din jur".

Odată cu instaurarea comunismului, temnița devine și mai cruntă. Aflat la Pitești, într-un regim de exterminare care preceda monstruoasa reeducare, Gafencu se îmbolnăvește de plămâni și are astfel norocul de a scăpa de Țurcanu și banda lui. Este transferat la închisoarea-sanatoriu Târgu-Ocna. Sosirea sa în acest penitenciar este resimțită de ceilalți deținuți ca un miracol. Personalitate harismatică, Valeriu Gafencu preschimbă traiul sordid de închisoare în viață cu adevărat creștină. El era îngerul cu ochi albaștri care obliga, prin însăși prezența lui, la căință și rugăciune, care-i întărea pe cei din jur și îi transforma lăuntric pentru tot restul vieții lor. Astfel au fost bolnavi care refuzau fără șovăire pachetele cu mâncare și medicamentele primite de acasă, numai pentru că în schimbul lor li se cerea să devină informatori. Acești bolnavi erau cei care fuseseră influențați de Valeriu Gafencu, cunoscut pentru instransigența lui morală. Cu aceeași dârzenie, el s-a opus din răsputeri reeducării care

se introducea şi la Târgu-Ocna. Datorită lui Gafencu şi celorlalţi deţinuţi grupaţi în jurul lui, „reeducarea“ nu a reuşit în acest penitenciar.

Cei care l-au cunoscut la Târgu-Ocna mărturisesc multe lucruri minunate despre Valeriu Gafencu. Aşa de pildă, suprapunându-se pe TBC-ul lui o apendicită acută, Valeriu este anesteziat şi operat. Sora medicală care stătea la capul lui vedea cum tânărul transpiră abundent, dar ea credea că din cauza bolii de plămâni. Când operaţia a luat sfârşit, Valeriu i-a spus medicului, cu glas stins: „domnule doctor, m-aţi operat pe viu“. Uluit a constatat că anestezia nu-şi făcuse efectul şi că, într-adevăr, Gafencu fusese operat pe viu, răbdând durerile cumplite fără să scoată un sunet.

La Târgu-Ocna, Dumnezeu i-a dăruit lui Valeriu Gafencu o experienţă unică, pe care acesta i-a mărturisit-o lui Ioan Ianolide, cel mai bun prieten al lui, iar Ianolide a mărturisit-o mai departe. Astfel, Valeriu a povestit cum, concentrat în rugăciune, a simţit cum duhul lui iese din trup, şi-a văzut corpul zăcând în pat şi, pe măsură ce lucrurile de sub el se micşorau, el s-a umplut de o pace şi fericire cerească. Dumnezeu îi îngăduise robului său să iasă din sine şi să trăiască o experienţă care se numeşte în parapsihologie extracorporalitate.

Gafencu a dovedit cu prisosinţă în închisoare că era vrednic de minunăţiile dăruite de Dumnezeu. Aflat într-un stadiu foarte avansat al bolii, a cedat medicamentul salvator unui alt deţinut, pastorul Wurmbrand, aflat de asemenea în stare gravă. Ajuta cu iubire pe oricine, indiferent dacă-i era adversar în opinii. Devotamentul cu care l-au îngrijit, el şi câţiva camarazi de o înaltă ţinută creştină, pe ateul socialist Filipescu, i-a înmuiat inima în cele din urmă bătrânului deţinut, care a murit mărturisindu-L pe Hristos!

Bolnav, atât de slab încât părea că lumina trece prin el, obosit de aproape fiecare cuvânt pe care-l rostea, Valeriu Gafencu s-a stins la 18 februarie 1952, după 11 ani de închisoare. Ochii lui albaştri se duceau să privească un alt tărâm, pe care-l dorise atât

de mult, sufletul lui se ducea să se închine Dumnezeului răstignit, care-i călăuzise viața deopotrivă în libertate şi în catacombele păgâne. Gardianul care-i păzea, cel mai sever şi de un sadism excesiv, manifesta un angajament puțin scontat față de deținuți, îngăduindu-le să vină în jurul celui mort (până atunci, deținuții erau închişi în celule ca să nu-şi poată lua rămas bun de la cel ce pleca pentru totdeauna dintre ei). Trupul lui Gafencu este cărat într-o ladă şi apoi aruncat fără sicriu, într-o groapă comună. Dumnezeu i-a trimis însă giulgiu acestui neprihănit: a nins mult şi liniştit, cu fulgi mari şi albi...

Rezistența românească se împuțina cu un ostaş, Neamul Românesc se îmbogățea cu un sfânt. Azi Biserica Ortodoxă Românească l-a luat în evidență pe Valeriu Gafencu, pentru a fi canonizat. Dată fiind apartenența lui politică, s-ar putea ca obtuzitatea şi reaua credință să vocifereze zgomotos. Inutil. Când Dumnezeu vrea, omul să nu cârtească. (cf. **negreşit** pag. 565.)

Îndărătnicii şi ereticii ar face bine să-şi plece capetele. Iar toți cei ce cred în Dumnezeu şi-n Neamul Românesc, să se bucure căci avem mare şi de nădejde ajutor în ceruri.

Ileana Nețoiu* (17 ani)

Costache Oprişan

Costache Oprişan, student la filozofie, era la arestare şeful Frăților de Cruce pe țară. În demascările de la Piteşti, a fost una dintre victimele cele mai sălbatic torturate de Țurcanu, Oprişan reprezentând în ochii lui imaginea ideală a Fratelui de Cruce. Reproducem aici un fragment dintr-o evocare a preotului Gh. Calciu-Dumitreasa.

---

* Din redacția Revistei „Decembrie".

Pr. Gheorghe Calciu-Dumitreasa:

Moartea unui Frate de Cruce*

În 1958, eram într-o corabie a morții: șasesprezece oameni puși în patru celule oarbe, la Jilava, patru celule zidite într-o celulă mai mare de forma unui clindru culcat. O corabie a cărei destinație era moartea. Șasesprezece oameni, fiecare cu nebunia lui și înțelepciunea lui, cu boala și tragedia lui. Cei mai mulți trecuserăm prin Pitești, mai mult de două treimi dintre noi. Bolnavi trupește, răniți sufletește, înfometați și înfrigurați, în celulele în care apa curgea pe pereți iar umezeala pătrundea în oase, eram într-o amestecătură dozată după toată știința Kremlinului, pentru a stabili cât timp poate rezista un om la teroare, la foame și tortură, la certurile din celulă, la bolile care infestau fiecare centimetru cub de aer neprihănit de microbi.

Atunci a murit în celula mea cel mai bun dintre noi. Era atât de bolnav și de slab, încât moartea era mai prezentă pentru noi decât pereții umezi, decât mâna gardianului care ne lovea, sau descuia și încuia ușa, mai concretă decât pâinea și apa noastră zilnică. Tusea de tuberculos a lui Costache Oprișan, expectorația abundentă și urât mirositoare a unui plămân ros aproape integral de bacili, ne întorcea uneori stomacul pe dos, în ciuda dragostei imense pe care i-o purtam toți trei.

Și totuși, el, Costache muribundul, era axa și suportul nostru, justificarea noastră pentru acolo, îngerul care îl biruia pe diavol pentru noi. În clipa în care a murit, universul nostru și-a pierdut sensul. Atunci lumea s-a prăbușit cu vuiet, cataclismul s-a produs și noi am rămas trei oameni într-un pustiu al disperării. Și nici un indicator. Cel care ne călăuzea murise, eram înconjurați de o lume ostilă, de șase metri pătrați care supurau moartea și deznădejdea din fiecare atom de materie.

---

* Extras din Prefața la „Pitești" de D. Bacu.

Era în luna iulie 1958. Spre apusul soarelui, după ce trecuseră zece ore de la moartea lui Costache, în care timp ne rugasem cu lacrimi şi disperare: „Cu sfinţii odihneşte Hristoase, sufletul adormitului robului Tău Costache"... l-am scos gol pe targă în curtea închisorii. Soarele apunea, lumina lui de aur cădea peste o vegetaţie luxuriantă, nebună, înăbuşitoare.

Lumii nu-i păsa de noi. Nu pierise universul în nefiinţă, soarele nu-şi întunecase lumina, nu se despicase pământul până în adânc, nici florile nu-şi pierduseră frumuseţea. Încă odată, naturii nu-i păsa de noi. Universul nostru - carcera - îi era lumii şi necunoscut, şi indiferent.

Ne-am întors în celulă copleşiţi, urând florile şi copacii, şi cerul senin şi pur, şi soarele de aur. Pe targa murdară şi măruntă, în mijlocul curţii uriaşe, păzit de gardianul în uniformă, era trupul gol al lui Costache. Slab - doar piele şi os - (incredibil cum putea fi acela un trup de om!), sub lumina dură care îi scotea în evidenţă slăbiciunea şi urâciunea corpului emaciat, zăcea acolo ca un monument al morţii. Şi nici un înger nu-l păzea cu sabia de foc de profanările ulterioare. Doar un gardian în uniformă.

Pe pieptul lui gol şi descărnat, străluceau două flori albastre, mari, necunoscute - toate florile deveniseră necunoscute. Le pusese Iosif, profitând de un moment de confuzie a gardianului. Le rupsese pe fugă şi zăceau pe pieptul osos, aruncate strâmb, dar reale şi agresive. Gardianul strigase la Iosif:

„Ia-le de acolo, ia-le mai repede". (Lui îi era frică să se atingă de mort).

Iosif nu l-a ascultat.

„O să vă învăţ eu minte pe toţi, şi pe voi şi pe el", a mai strigat gardianul.

De atunci, ani în şir l-am tot chemat pe Costache Oprişan, ziua şi noaptea, ca să-mi dea un semn, să-mi spună ceva despre moarte şi viaţa de veci, şi niciodată nu mi-a răspuns. De atunci mă întreb şi ne

întrebăm: „Care este hotarul dintre moarte şi viaţă, cine este mort şi cine este viu, noi sau Costache Oprişan?“

Ne amintim versurile lui Sergiu Mandinescu*
(trecut şi el prin demascările de la Piteşti):
Dintre cei care au trecut pe acolo numai morţii trăiesc.
Iată, de pildă eu, umblu, vorbesc,
Asemenea lui,
Aşijderea ţie.
Dar viaţa mea nu-i
Nu-i prietene, decât o moarte vie.

* Vezi biografia lui Sergiu Mandinescu la pag. 114.

Intermezzo*

Versurile cu care Părintele Calciu-Dumitreasa încheie textul său referitor la Costache Oprişan sunt extrase din poezia următoare:

AMIN
de
Sergiu Mandinescu

De-aş avea o aripă de înger
şi cerneală de bezne
poate atunci mi-ar fi mai lesne
să mă adun din toate risipirile
să-mi aştern amintirile
şi să spun tuturor de ce sânger.

Era o noapte jefuită de stele.
La fereastra nădejdii, zăbrele
La uşa salvării, lacăte...
iar frunţile noastre palide,
înnoptaseră toate.

Când din mijlocul nostru a izbucnit
ca o flacără neagră, ura,
focul ei a topit într-o clipă
gând, suflet, aripă,

---

* Autorul acestei cărţi introduce aici un element care, stricto-sensu, iese din cadrul obiectivului definit prin titlul cărţii: nu se referă la Mişcarea Legionară.

toate din tot
şi n-a mai rămas decât zgura.

Baroase cumplite sparseră tăcerea
în cioburi de răcnete mari cât durerea.
Ţăndări din sufletele noastre au ajuns la cer.
Martirii ardeau pe ruguri de ger.
Ah! cum îşi mai holba ochii Istoria!

Nu-i venea să creadă că-n geamătul nostru,
scrâşnea Cloşca şi Horia,
că-n sufletul nostru de nădejde orfan,
atârnau nojiţele de la opincile lui Badea Crişan.

Ah! amintirea aceasta ca o roată mă frânge;
pe jos erau risipiţi creiţarii de sânge
plata atâtor ş-atâtor păcate...
Atât de cumplite au fost suferinţele
atât de satanică a fost urgia,
că mulţi dintre noi, în noaptea aceea,
şi-au piedut minţile;
iar alţii şi-au pierdut veşnicia.

Din cei ce-au trecut pe-acolo,
numai morţii trăiesc,
asemenea lui, aşijderea ţie.
Iată de pildă eu, umblu, vorbesc
dar viaţa mea nu-i, nu-i prietene
decât o moarte vie.

Ah! Doamne, iată-mă aici la ceasul comorilor
îmbrăţişându-mi durerea

sub lespezi de patimi şi chin.
Aştept Învierea, aştept Arhanghelul zorilor,
În numele Tatălui şi al Fiului şi al Sfântului Duh.
AMIN.

Povestea nepovestită a acestor versuri

Biografia lui Sergiu Mandinescu a fost dictată autorului de către un prieten (A. G.)

Absolvent al Liceului Militar D.A. Sturdza din Craiova, Mandinescu intră la Şcoala Militară de Ofiţeri de infanterie din Sibiu. Datorită atitudinii lui (anticomunistă şi potrivnică prezenţei trupelor sovietice pe teritoriul ţării noastre), el a fost eliminat din şcoală la finele anului 1947.

Revenit atunci la Craiova, a fost găzduit de acel prieten, cu care a participat - împreună cu alţi tineri ofiţeri - la rezistenţa din Carpaţii oltenești (Vâlcea-Gorj-Mehedinţi) sub comanda generalului Carlaonţ.

I s-a încredinţat lui Mandinescu o misiune în străinătate, pentru care trebuia să treacă clandestin frontiera. La trecerea (înot) a Dunării în sectorul Turnu Severin, a fost prins de grăniceri şi predat securităţii.

Prietenul sus-menţionat îl ajutase şi-l găzduise înainte de acea încercare de trecere. Identitatea lui a fost divulgată de către un alt camarad sub tortură. A fost deci şi el implicat în procesul care s-a judecat în 1948 la Craiova, unde au fost condamnaţi la 12 ani muncă silnică.

În cursul anchetei, tatăl aceluiaşi prieten, un bătrân invalid de război - care nici nu ştia că fiul lui participa la rezistenţă în munţi, a fost crunt bătut şi torturat. În plus, acţiunea represivă a declanşat şi o adevărată dramă familială, a cărei relatare nu şi-ar avea locul aici. Fie doar spus că mai târziu, prietenul a reuşit să-l regăsească pe cel personal vinovat (comandantul forţelor represive din sector) şi să-l pedepsească, după cum merita.

De la arestare şi până la eliberare (abia în 1964), ei au trăit infernul şi calvarul închisorilor comuniste. La eliberare, Mandinescu n-a găsit alt loc de muncă decât într-o secţie foarte toxică a unei întreprinderi industriale, ceea ce i-a ruinat definitiv sănătatea. Un bine-voitor, ca să-l ajute, l-a recomandat lui Zaharia Stancu, pe atunci Preşedintele Uniunii Scriitorilor, în speranţa că-i va publica un volum de versuri, scrise înaintea arestării, cu titlul „Violina intimă". Acesta i-a spus că nu poate publica o carte a unui autor aflat în poziţia politică a lui. I-a propus însă să o publice pe numele lui, dându-se drept autor al versurilor. Îi oferea o participare infimă la beneficiul publicării. Aceasta nu s-a mai produs, Mandinescu decedând la câteva zile după această propunere de târg. Cititorul versurilor din „Violina intimă" va fi poate interesat să cunoască şi această poveste a lor.

Iar autorul cărţii de faţă rămâne şi mai îndatorat prietenului său, erou nebănuit al rezistenţei.

TABERELE LEGIONARE

Munceşte în fiecare zi. Munceşte cu drag. Răsplata muncii să-ţi fie nu câştigul, ci mulţumirea că ai pus o cărămidă la înălţarea Legiunii şi la înflorirea României. Oratoria ta să fie oratoria faptei. Lasă-i pe alţii să vorbească.

(**Cărticica Şefului de Cuib**, din cele şase legi)

„Scopul principal al taberelor era educaţia prin muncă. Munca te înnobilează, te înalţă sufleteşte.

Afară de muncă, în tabere domnea o disciplină strictă care te învăţa să fii ordonat în toate.

Dragostea mare şi multele prietenii ce se legau şi cimentau în tabere au rămas ca o amintire de basm şi legendă.

Aici se întâlneau lucrând cot la cot camarazi, mâncând din aceeaşi bucată de mămăligă şi ceapă, de la vlădică până la opincă. Aici îl vedeai pe inginer cărând pietriş pe targă cu un muncitor; mai încolo un doctor în drept săpând un şanţ împreună cu un ţăran; şi în cealaltă parte un medic cu un negustor curăţind de pietre o potecă.

Toată ţara era prezentă şi înfrăţită. Îşi urzea firul viitorului. Şi apoi? Şedinţele seara în jurul focului sub cerul liber!

Le mersese vestea din om în om şi din creastă în creastă de cuprinseseră întreg neamul."

Dr. Mardarie Popinciuc

Cu braţele suim în soare
Catapetesme pentru veac,
Le zidim din stânci, din foc, din mare
Şi dârz le tencuim cu sânge dac.

Paginile ce urmează sunt alcătuite pe baza amintirilor câtorva supravieţuitori ai vremii Căpitanului. În lipsa unui material documentar adecvat, ele sunt inevitabil incomplete şi pot conţine eventuale inexactităţi, mai ales în ceea ce priveşte datările. Totuşi cronologia lor constituie, desigur, o imagine fidelă a acestui impresionant sector de activitate al Mişcării Legionare şi, astfel, o contribuţie esenţială la informarea generaţiilor de astăzi şi de mâine. (D.S.).

8 Mai 1924. Prima tabără de muncă voluntară din Europa a fost întemeiată din iniţiativa şi sub conducerea lui Corneliu Codreanu, la Ungheni. Se punea din ce în ce mai acut problema construirii unui Cămin necesar studenţilor creştini, mai ales că Universitatea din Iaşi le interzisese întâlnirile în incinta ei, aşa cum se obişnuise până atunci. Pentru fabricarea cărămizilor necesare, un antreprenor, Olimpiu Lascăr, cedează studenţilor un teren pe malul Prutului. În acelaşi timp se începe şi munca voluntară la o grădină de zarzavaturi pe un teren pus la dispoziţie de Principesa Ghica, pentru a îmbunătăţi mijloacele de subzistenţă ale studenţilor care duceau o mare lipsă de alimente, majoritatea lor fiind săraci.

25 Mai 1924. Ion Moţa începe la Iaşi împreună cu un grup de studenţi săpăturile pentru temelia *Căminului Cultural Creştin,* la Râpa Galbenă. În lunile august şi septembrie 1925 lucrările pregătitoare pentru construirea Căminului sunt continuate de Corneliu Codreanu.

3 septembrie 1925. Corneliu Codreanu pune piatra de temelie a Căminului Cultural Creştin din Iaşi.

Anul 1928. Prin rotaţie şi în afara orelor de cursuri, studenţi şi elevi lucrează la cărămidăria din Ungheni sau la grădina de zarzavat.

23 Iunie 1933. Digul de la Vişani. În urma unui raport al şefului legionar, farmacistul Aristotel Gheorghiu, care descrie situaţia dramatică a ţăranilor din satul Vişani, Corneliu Zelea Codreanu lansează un apel către tineret chemându-l să participe la construirea unui dig de apărare împotriva inundaţiilor provocate de revărsările râului Buzău. În apel el îndemna tineretul să treacă la fapte, renunţând la *discursuri umflate dar sterile de pe urma cărora nu au rămas decât ruine.* Şi continuă: *Voim şi noi să construim: de la un pod rupt, până la o şosea şi până la captarea unei căderi de apă şi transformarea ei în forţă motrice, de la construcţia unei gospodării ţărăneşti noi, până la aceea a unui sat românesc nou, a unui oraş, a unui stat românesc nou. Aceasta este chemarea generaţiei noastre: pe ruinele de astăzi să clădim o ţară nouă, o ţară mândră.* Dar în acelaşi timp, conştient de ostilitatea autorităţilor, recomandă *„ordine deplină pe tot parcursul drumului. Dacă veţi fi provocaţi vă este interzis să răspundenţi... purtare exemplară din toate punctele de vedere... înainte de începerea lucrului, veţi face slujba religioasă cu toţi preoţii din jur încât localităţile prin care veţi trece, sate sau oraş, să rămână impresionate de disciplina, corectitudinea, atitudinea plină de demnitate şi bună cuviinţă, în toate ocaziile, ale legionarilor.*

10 iulie 1933. La 10 iulie, peste 200 de tineri legionari sunt adunaţi la Vişani, gata să înceapă lucrările pentru construirea digului care urma să aibă o lungime de 6 km. Spre

surprinderea lor, sunt înconjurați de jandarmi, „atacați cu o brutalitate de fiară sălbatică și culcați la pământ sub lovituri", închiși la Râmnicu Sărat sau trimiși acasă din post în post, pe jos, sub pază de jandarmi. Ordinul emana de la Armand Călinescu, pe atunci subsecretar de stat la Interne, într-un guvern național-țărănist, de sub conducerea lui Alexandru Vaida Voievod.

20 iulie 1933. În urma acestui inadmisibil atentat la demnitatea tinerilor, Corneliu Codreanu adresează primului-ministru Vaida o scrisoare-protest, publicată în ziarul „Calendarul" din 20 iulie 1933. În această scrisoare atrage atenția asupra gravității morale a intervenției jandarmilor, arătând că această cale, pentru orice om de onoare, este calea nenorocirii fatale, și evocând martirajul de 10 ani sub toate guvernele care s-au succedat la cârma țării: *A venit Goga și ne-a strivit și el în 1926. A venit dl Mihalache și și-a făcut și el o glorie, pe lângă stăpânii străini, de a ne lovi barbar, de a ne extermina. A venit guvernul Iorga-Argetoianu, care din nou a lovit în noi până când a obosit. În sfârșit ați venit D-voastră, continuând cu loviturile... În acest timp le-am suportat pe toate cu multă tărie. Suntem plini de răni, dar niciodată nu ne-am plecat capul.*

... nu numai o reacție tinerească; era chemarea tinereții noastre în slujba marilor nevoi de faptă sănătoasă. Era o educație a 1000 de tineri în direcția constructivă. Era un îndemn pentru alte zeci de mii de tineri. Era o școală pentru marile mase populare care stau ani întregi cu podurile rupte, cu drumurile stricate, așteptând să vină statul ca să le facă, atunci când numai într-o zi, munca lor comună le-ar putea repara.

La acestea autoritatea a răspuns trimițând în întâmpinarea lor *prefectul județului, procurorul, Colonelul de jandarmi Ignat,*

Generalul Copleanu, Locotenent de jandarmi Fotea... sute de jandarmi cu armele întinse, o companie de infanterie cu mitraliere şi cu somaţia de a părăsi imediat localitatea, pe un ton de insultătoare agresivitate, cu nimic justificată.

Reacţia celor 200 de tineri?

... s-au culcat la pământ, în noroiul care era de două palme, în cea mai umilă poziţie şi au început să cânte ***Cu noi este Dumnezeu.***

După care Corneliu Codreanu continuă astfel:

Nu suntem laşi care să fugă de jertfa cuvenită unei alte Românii. Dar, iarăşi vă atrag atenţia, că eu am făcut acestor tineri şcoala sentimentului demnităţii omeneşti, şcoala onoarei.

... Moartea o primim, dar umilinţa nu.

... După zece ani de chinuri... avem suficientă forţă morală, să găsim o ieşire onorabilă din viaţa pe care nu o putem suporta fără onoare şi fără demnitate. Primiţi. Vă rog...

Corneliu Zelea Codreanu

Dar acestea nu au fost ultimele suferinţe impuse tineretului. Drumurile taberelor de muncă vor fi mereu presărate cu interziceri, arestări, schingiuiri, calomnii, acuzaţii gratuite etc.

Iulie 1933. Legionarii ridică o cruce la Roşcani în judeţul Cahul în memoria domnitorului Ioan Vodă cel Cumplit, mort în fruntea ostaşilor după trădarea boierului Golia.

4 August 1933. Ia fiinţă tabăra de la Bucureştii Noi pentru construcţia Căminului Legionar cunoscut ulterior sub numele de Casa Verde. Pentru construirea lui se fac 100.000 de cărămizi prin muncă voluntară. Aderă şi iau parte la lucrări: generalul Cantacuzino Grănicerul, principele Alexandru Cantacuzino, Nuţu Ieşanu, Petre Bolintineanu, prof. Nae Ionescu etc.... În octombrie a aceluiaşi an şantierul Casa Verde este vizitat de mareşalul Averescu.

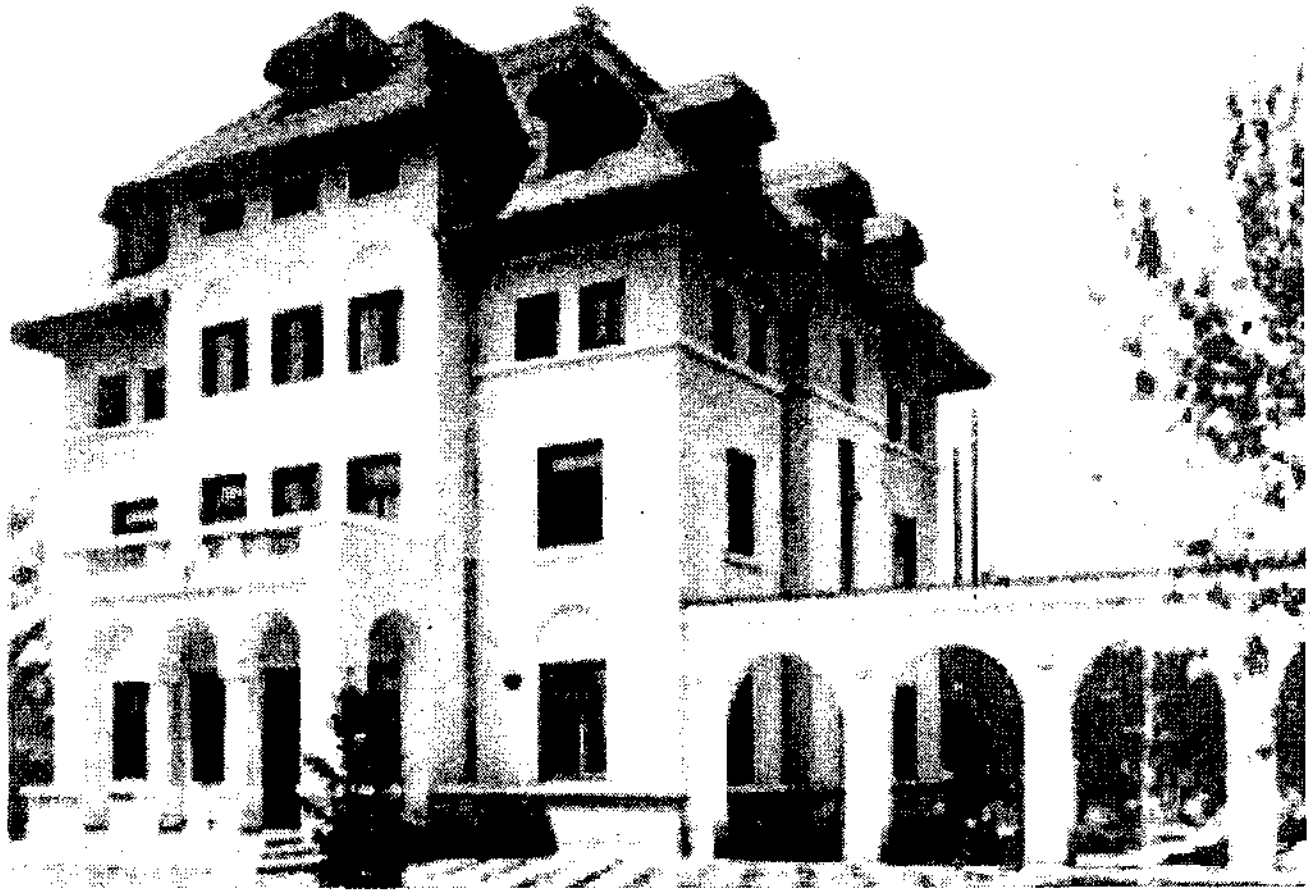

Corabia verde

Corabia se frământă şi se răsuceşte
în lupta cu valurile ce-o izbesc tâlhăreşte
şi apele cresc ca din hău năsdrăvane,
căpitane! căpitane! căpitane!

Învinsă pe-o clipă, sub valuri se pierde
par'că deapururi, corabia verde
năprasnic muşcată de uragane,
căpitane! căpitane! căpitane!

Prin potopul ce zălud o răstoarnă,
s'aud prin văzduh ca o goarnă,
peste-ale mării nesfârşite noiane,
poruncile tale de proroc, căpitane!

Şi iată, deodată se'nalţă semeaţă
iarăşi Crăiasă peste timp, peste ceaţă,
peste-ale apelor titanice toane,
corabia ta verde, o, căpitane!

Zănatec aleargă prăpădul de ape,
tot mai aproape şi mai aproape,
dar duhul mai tare-i ca-ale mării prigoane,
căpitane! căpitane! căpitane!

Gata cu toţii să murim în picioare,
pe marea aceasta ce crâncen ne doare,
spargem talazuri, înfrângem bulboane,
cu gândul la tine, o, căpitane!

Lupta e cântecul şi biblia noastră,
holde vor creşte de samuraslă
din cremenea oarbă, din pietroase mormane
şi din sângele nostru, o, căpitane!

Moartea însăşi de-ar sălta pe punte, sărire-ar fulgeriş cine s'o'nfrunte,
printre mii şi mii de uragane,
căpitane! căpitane! căpitane!

Bucureşti, mai 1939

Aron Cotruş

Mai 1934. O nouă tabără legionară de muncă este înființată în Comuna Giuleşti. Între 15 Mai şi 17 August se lucrează la 80.000 de cărămizi necesare pentru construirea unei biserici. Din ordinul guvernului este închisă la 17 August iar cele 80.000 de cărămizi sunt confiscate de jandarmi. Se vor degrada din cauza intemperiilor.

5 Iulie 1934. Pe muntele Rarău (Bucovina) o tabără de muncă începe construirea unei Case de adăpost pentru legionarii săraci şi bolnavi. Munca va fi continuată în vara anului 1935, între 12 iulie şi 7 septembrie.

Vara lui 1934. Tabăra Avereşti (Golani) județul Roman, organizată de Nae Tudorică.

Iunie-Septembrie 1935. Tabăra de muncă de la Dealu Negru. S-a construit o şcoală primară pentru copiii moților din acest cătun sărac din Munții Apuseni, uitat de autorități şi de politicienii

demagogi, care-l vizitau în timpul alegerilor, când căutau voturi. Tabăra a luat ființă din inițiativa Centrului Studențesc Legionar din Cluj, condus de comandantul legionar Gheorghe Voicu.
Au lucrat membrii Centrului Studențesc Legionar, inclusiv studentele, în ture de câte 2-4 săptămâni, precum şi mai mulți legionari din regiune. Acolo a luat naştere „Marşul", inițial intitulat „Dealu Negru", pe versuri de Mişu Găzdoiu şi muzica de Ion Zeana. Ascultat pentru prima dată de ing. Clime la Cluj, a fost apoi aprobat de Căpitan şi a devenit Marşul Taberelor Legionare. Şeful Ardealului Legionar era Dr. Ion Banea, menționat în cântec.

Iunie - Octombrie 1935. Tabăra din Giurgiu construieşte clădirea destinată Sediului Mişcării Legionare.

13 Iunie-14 August 1935. În tabăra de muncă de la Drăgăşani se fabrică 100.000 de cărămizi destinate construirii catedralei din acel oraş.

30 Iunie - 15 Septembrie 1935. Se lucrează la cărămidărie şi se construieşte mânăstirea Izbuc (jud. Bihor).

Iulie - Octombrie 1935. O tabără de muncă legionară reconstruieşte Biserica ruinată din satul Cotiugenii Mari (jud. Soroca).

1 Iulie - 16 Septembrie 1935. La Buga, jud. Lăpuşna, se pun temeliile unei mânăstiri.

1 Iulie - 10 Octombrie 1935. Legionarii construiesc o biserică în comuna Aciliu, jud. Sibiu.

8 Iulie - 15 Septembrie 1935. Se deschide tabăra de la Mânăstirea Arnota. 242 legionari construiesc, spărgând stânca, un drum, spre locul de odihnă veşnică al voevodului Matei Basarab.

8 Iulie 1935. În județul Bălți, Basarabia, se înființează o tabără la Valea Mare pentru a fabrica 100.000 de cărămizi necesare construirii unei biserici.

15 Iulie 1935. Pentru construirea unei case de Cultură ia ființă tabăra de la Lat Iaz în județul Alba. Scopul este atins.

18 Iulie 1935. O altă tabără, în comuna Ineu din jud. Arad. Îşi propune fabricarea a 100.000 de cărămizi pentru construirea unei biserici.

1 August 1935. Tabăra Iancu Flondor din jud. Storojineț. Se începe construirea Casei Legionare.

8 Septembrie 1935. Legionarii lucrează cărămizi pentru construirea unei biserici în comuna Marca, jud. Sibiu.

9 August 1935. În comuna Baciu, jud. Braşov,o tabără se ocupă cu repararea bisericii din localitate.

12 August 1935. Tabăra Nicoreni, Tecuci, pentru construirea unei Case Legionare.

17 August 1935. La Buşteni, în județul Prahova, se ridică o cruce în memoria studentului Virgil Teodorescu, asasinat în 1933 în timp ce lipea un afiş electoral.

Septembrie 1935. Începe la Cluj construirea Căminului „Ardealul tânăr legionar" din inițiativa comandantului legionar Ion Banea. Şantierul era compus din patru tabere: la Chintău s-au lucrat între 18 Iunie - 1 Septembrie 130.000 de cărămizi şi încă 30.000 în Iunie 1936. În tabăra de la Baciu s-au lucrat 100 metri cubi de piatră pentru temelie; la Sutor s-au tăiat lemne pentru construcție; de asemenea în a patra tabără, aceea de la Dorobanți. Au lucrat în total 1800 legionari. La 6 noiembrie 1936, s-a făcut sfințirea şi s-a putut asigura locuință pentru 25 de legionari.

16 Septembrie 1935. Hârşova: ridicarea unei pietre funerare în amintirea lui Virgil Teodorescu.

16 septembrie 1935.Se construiesc şase diguri care să stăvilească revărsarea Oltului peste pământurile Mânăstirii Mamu (jud. Vâlcea).

23 octombrie 1935. Alarmat de amploarea muncii voluntare, dar mai ales de răsunetul pe care faptele acestea îl au în rândul poporului, care vede pentru prima dată studenți frământând

cu mâinile lut pentru ridicare de biserici, la instigația Ministrului Cultelor şi Artelor - Victor Iamandi, Patriarhul României, Miron Cristea adresează membrilor Sfântului Sinod următoarea circulară.

Luna Octombrie 23, anul 1935
Patriarhia Română, Sfântul Sinod
Bucureşti 6, str. Antim Nr. 29
Nr. 1429

Prea Sfințite,

În şedința Sfântului Sinod de la 4 Octombrie anul curent, D-l Ministru al Cultelor* a arătat că este informat prin unele Eparhii, că organizații denumite „Tabere de Muncă" îşi oferă serviciile în mod gratuit pentru zidiri şi reparări de Biserici, şosele etc. Or, aceste tabere de muncă nu sunt altceva decât fosta „Gardă de Fier" ale cărei idei politice fiind socotite de guvern ca periculoase ordinei în Stat a fost dizolvată. Acum sub forma muncii gratuite, nu urmăresc altceva decât captivarea maselor pentru ideile gardiste. Şi dându-li-se libertatea de a lucra în mod gratuit, li se dă o încurajare pentru propaganda lor.

De aceea e rugat Sf. Sinod să ia cuvenite măsuri, ca pe viitor să nu li se mai acorde acestor organizații posibilitatea aceasta.

Primiți, Vă rugăm, Prea Sfințite, ale noastre întru Hristos îmbrățişări.

Preşedintele Patriarh, (ss) Miron
Director, (ss) Tit*

De data aceasta, răbdarea nu a mai putut opri indignarea celor care încercau din răsputeri să trezească neamul din letargia în care îl

---

* Victor Iamandi, Ministru al Cultelor şi Artelor.

** Tit Simedrea.

imobilizaseră atâți ani de suferință. Comandantul legionar Vasile Marin, cel care peste un an și jumătate își va pecetlui crezul legionar sacrificându-se sub zidurile Madridului, acolo unde „se trăgea cu mitraliera în obrazul lui Hristos", adresează Înalt Prea Sfințitului o scrisoare îndurerată la care bineînțeles nu va primi răspuns și care (tot bineînțeles) va fi cenzurată de democrația tătărăsciană, interzicându-i publicarea în revista **Vestitorii**. Titlul sub care urma să fie publicată era: *Patriarhul României împotriva Bisericii.* Iată ce scria Vasile Marin:

Înalt Prea Sfințite Părinte Patriarh,

Am citit cu smerită atenție ordinele de mai sus și nu mă dumiresc nici acum ce m-a uluit mai mult: grozăvia celor cuprinse în textele care sfârșesc cu ale Voastre întru Hristos îmbrățișări sau lipsa de tact de care, pentru întâia oară în apostolica Voastră carieră, ați dat dovadă.

Vă cunoșteam de mult Înalt Prea Sfințite înclinările profunde către o lume care este alta decât a bisericii. Vă urmărisem lumeasca bucurie prin care Sfințita Voastră față a întâmpinat strălucitele dar tot atât de pieritoarele onoruri pământești. Vă simțisem cu mai cucernice aplecări către dregătoriile lumii acesteia de păcătoși decât către fapte și monacale sârguiri... dar... lucrurile acesteia nu răbufneau niciodată în afară, în lumea mare a drept credincioșilor cari întruchipează în ființa Voastră virtuțile cele mai dintâi ale ortodoxismului.

... Ne aducem aminte cu toții, cei câți credem în mântuirea prin cruce, câtă durere ne-a încercat când am constatat, pentru întâia oară în mod public, capitularea Puterii Spirituale în fața brutalității autorității lumești; a fost cu prilejul încercării făcută de studențimea română creștină de a depune o cruce pe mormântul Eroului Necunoscut.

Nu ne-a durut atât de mult nici insuccesul momentan al acțiunii, nici loviturile care au curs ploaie asupra unui cucernic preot, nici

rănile studenților cu carnea sfârtescată de baionete şi cauciucuri, nu ne-au durut toate acestea cât ne-a zdrobit sufleteşte dezertarea în acel moment capital pentru istoria noastră, a Prea Sfințitului nostru conducător: *Crucea se va depune şi Eu mă voi aşeza în fruntea voastră chiar dacă ar fi să merg sub gloanțe de mitralieră* a cuvântat cu glas de foc dăruita Voastră gură... Procesiunea s-a pus în marş, crucea era purtată la locul ei de frunte, pe umăr de preot curat şi smerit, înconjurat de tineri cu suflet de arhangheli, mitralierele au deschis foc şi trupuri tinere au muşcat pământul, dar Sfânta Voastră față nu se găsea acolo... Ea circula prin somptuoasele apartamente ale palatului patriarhal şi nu mai putea auzi țăcănitul mitralierelor din pricina conversațiilor la telefon cu diferite persoane „oficiale" după a căror recomandațiuni Înalt Prea Sfinția Voastră a consimțit să se resemneze...

Toate acestea dospeau adânc în fundul sufletelor noastre... Dar ele rămâneau în noi... pentru că nici când avem dreptate noi nu îndrăznim să aruncăm măcar o umbră peste prestigiul atât de greu de apărat al conducătorilor Bisericii.

Dar iată că această tăinuită complicitate... a fost crud denunțată de către una din părți, şi anume tocmai de Înalt Prea Sfinția Voastră.

La injoncțiunea aceleiaşi puteri lumeşti, reprezentată prin glasul unui ministru al actrițelor, uitând întâmplarea de la 24 Ianuarie 1933, printr-o adresă a Sf. Sinod, Patriarhul României trece agresiv la atac şi de data aceasta în mod oficial, prin scris, aruncă anatema asupra tineretului cel mai nobil al acestei țări, acel tineret care acum trei ani, la Parcul Carol, stropise cu sângele lui Crucea Mântuitorului. Lucrurile nu mai pot rămâne tăinuite...

De cincisprezece ani încoace tineretul acestei țări caută drumul mântuirii. Prin grația divină a inspirației, conducătorul lui l-a găsit: e drumul mântuirii prin credință nelimitată în Dumnezeu, prin credința în virtuțile cardinale ale neamului, prin credință în puterea sfântă a muncii. Din sărăcia mijloacelor lui, prin jertfa lui de tinerețe

şi viaţă, tineretul acesta care crede în misiunea lui mântuitoare pentru neam cum crede în Dumnezeu, a frământat pe tot întinsul ţării lutul strămoşesc şi cu braţele lui a modelat temeliile unei vieţi noi Româneşti.

... Drumuri, fântâni, podeţe, troiţe au răsărit pe urmele noilor demiurgi ai creaţiei româneşti. Şi biserici, mai ales biserici. În stâncă dură de granit, au făcut tinerii drum la Mânăstirea Arnota şi reînnoită a fost biserica de acolo prin streaşinele căreia răzbea ploaia înăuntru; iar mormântul ctitorului Matei Basarab Voevod şi-a recăpătat pacea pe care i-o tulburau ciorile aciuiate acolo să-i murdărească sfintele şi înfloritele sale lespezi. La Cotiugenii Mari, la Buga, s-au înălţat din fapta năzdrăvană a tinerilor biserici albe şi mândre, straje de pază pentru strămoşeasca credinţă. În tot locul păstorii ortodocşi respectivi Bartolomeu sau Visarion, Gurie ori Nicodim n-au găsit decât cuvinte de cinstire pentru munca şi virtuţile creatoare ale acestor tineri... Şi iată acum minune! Diavolească minune, cum intervine Patriarhul însuşi şi puternicul Sinod pentru a opri prin ucaz pe tineri de a mai ridica Biserici!

... Pentru motivul că taberele de muncă nu sunt altceva decât activităţi ale fostei Gărzi de Fier, dizolvată pentru „idei socotite de guvern (nu de biserică) ca periculoase ordinei în Stat", conducerea supremă a Bisericii ordonă chiriarhilor respectivi să nu se mai permită acestor tabere de a mai ridica biserici.

... Cum, Înalt Prea Sfinţite, dacă un păcătos fur de rând sau tâlhar de drumul mare ar veni pocăit înaintea Sfinţiei Tale şi i-ar cere, pentru răscumpărarea păcatelor săvârşite, să-i îngădui a ridica o biserică, I.P.S. Ta l-ai da pe uşă afară? Dar aşa s-au ridicat mulţimea de locaşuri divine pe tot întinsul Ţării Româneşti: boieri şi negustori plini de păcate, domni desfrânaţi şi asupritori... au făcut danii şi au ridicat biserici pentru spălarea păcatelor şi, în aceste biserici, cu cinste şi la Sfintele Taine îi pomenesc pe ctitori, preoţii şi chiar I.P.S. Ta, în

zilele când spleenul Te alungă din somptuoasele apartamente în biserică.

Atunci dacă acestora le-a fost iertat s-o facă, ce se împotriveşte ca tinerilor cu suflete de heruvimi să li se îngăduie acest lucru? Ordinul Guvernului? Dar de când în materia aceasta Puterea Spirituală este la ordinul puterii temporare? Sau faptul, după cum o motivaţi, că „sub forma unei munci gratuite, nu urmăresc altceva decât captivarea maselor populare pentru ideile gardiste?"

Cum I.P. Sfinţite, că ne stă mintea în loc, biserica ridicată de tinerii aceştia nu slujeşte Domnului ca toate celelalte biserici? Nu poartă Crucea lui Hristos? Nu sună clopotele pentru chemarea credincioşilor şi nu oficiază divina slujbă ca şi toate celelalte? Slujesc ele altor culte? Cari sunt preocupările I.P.S. Tale în această privinţă?... Sau vă temeţi „de propaganda lor"?...

Dar propaganda aceasta sună să-ţi iubeşti neamul şi ţara mai mult decât pe tine însuţi; propaganda lor propovăduieşte viaţa curată, evanghelică, în cadrele sfintei noastre ortodoxii; propaganda lor stă sub semnul crucii lui Hristos şi pentru slăvirea acestei cruci tineretul ţării a fost de atâtea ori răstignit. La această cruficificare voieşte să contribuie acum şi Biserica prin cei mai înalţi ai ei conducători?

Propaganda aceasta gratuită, cruciada aceasta de jertfă, care nu-i place ministrului politician de al cărui ordin preferi să asculţi I.P.S. Ta în loc să asculţi porunca Domnului şi rugămintea poporului care este alături de tineri, caută să smulgi biserica din ghiarele masoneriei care lucrează să o distrugă, luptă să redea clerului splendoarea şi independenţa de odinioară şi mai ales, propaganda aceasta ridică dig de netrecut împotriva comunismului, care fără existenţa ei, ar fi înecat de mult neam, ţară şi biserică, în valul roşu de sânge al mitului moscovit.

... Ştie I.P.S. Ta se informează în puţinele momente cât îi mai rămân de pe urma îndelungatelor contacte cu lumea dinafară, ce s-a petrecut în ţările al căror tineret a avut alte idealuri şi alte preocupări decât tabăra de muncă gratuită? Auzit-aţi şi citit-aţi despre grozăviile câte

s-au întâmplat în Spania ... cum catedralele sunt ruguri vii, mânăstirile s-au transformat în cabarete, cucernicele călugărițe sunt prostituate de canalia străzii iar cuvioşii membri ai clerului servesc de hrană ciorilor prin copacii drumurilor?...

Nu mai departe decât peste Nistru, unde odinioară stăpânea pravoslavnica biserică rusă, îşi aminteşte I.P.S. Ta, cum preoții au fost răstigniți în odăjdii, bisericile transformate în grajduri şi crucea Domnului făcută scrum şi pulbere?

Şi toate acestea s-au întâmplat acolo şi se vor repeta şi aiurea, numai pentru faptul că tineretul în loc să muncească în „tabere gratuite", „cu scop de a propaga ideile dizolvatei" etc. etc. a învățat în universități de la profesori masoni şi democrați şi în afară de la conducători şi clerici rasputinizați, să considere religia ca un opiu al poporului, să tăgăduiască existența lui Dumnezeu şi să nu cultive dragostea pentru neam şi țară, adică exact acelaşi lucru pe care îl doresc autoritățile masone de azi, atunci când dau ordine şi Înalt Prea Sfinția Ta le execuți, ca tineretul să fie oprit de a mai ridica biserici Domnului.

Ai păcătuit greu, foarte greu I.P. Sfințite. Ai păcătuit față de Dumnezeu, ai păcătuit față de neam şi ai păcătuit față de biserica pe care, harul dumnezeesc, te-a destinat în aceste momente hotărâtoare s-o conduci. Te-ai înhămat la poruncile oamenilor cu putere de o clipă şi ai călcat poruncile Domnului; ai apucat pe căile lumii părăsind potecile Atotputernicului. Ca orice bun creştin, şi I.P.S. Ta eşti cel dintâi în țara aceasta, trebuie să Te pocăieşti, şi s-o faci cât mai neîntârziat, în zilele acestea ale Postului Mare, să nu te prindă în păcat marea Săptămână a patimilor şi Învierea Domnului. Noi, tinerii acestei țări, Îți oferim creştineşte, fără ură şi fără patimă, prilejul. Iată-l:

Să lepezi pentru o săptămână cele mătăsoase veşminte cari îmbracă trupul I.P.S . Tale şi să vii într-o tabără de muncă de-a noastră; să îmbraci aspra haină călugărească țesută din păr de cămilă, să mănânci

de la cazan fiertură ca pustnicii, şi să odihneşti alături de noi pe pământul crud ca anahoreţii; să frămânţi cu mâinile şi cu sudoarea frunţii Tale 10.000 de cărămizi iar pe ministrul care a dat ordinul blestemat să-l pui în fiecare seară să-şi care apă cu găleata, pentru a-Ţi spăla picioarele pline de tină. Numai astfel, Înalt Prea Sfinţite, Domnul din Ceruri şi adânca noastră credinţă ortodoxă te va elibera de osânda în care Te-a aruncat erezia pe care ai făptuit-o, prin ordinul semnat propriu de Sfiinţita Ta mână.*

Vasile Marin

Anul 1936.

În toată ţara funcţionează aproape 1000 de tabere legionare de muncă.

22 martie 1936. Legionarii ridică o troiţă la Olteţ (jud. Făgăraş).

1 Mai 1936. Tabăra Prof. Traian Brăileanu la Rădăuţi (Bucovina), unde s-a construit Biserica Sf. Arhanghel Mihail.

Vara lui 1936. Tabăra de la Carmen Sylva organizată şi condusă de Căpitan.

Desigur, cea mai larg cunoscută tabără legionară de muncă, vizitată de multe personalităţi prietene, dar şi de o mulţime de persoane aflate în regiune în acel sezon. Pe plan de organizare intern al taberei, ca şcoala legionară, Căpitanul a dat delegaţie succesiv unot legionari de frunte, pentru a conduce tabăra, sub directivele sale. În acelaşi timp, lucra el singur la definitivarea textului cărţii **Pentru Legionari.**

Iunie - Octombrie 1936. Se construieşte la Băile Herculane o casă de odihnă.

---

* Grija la care se referă Vasile Marin de „a nu arunca măcar o umbră peste prestigiul atât de greu de apărat al conducătorilor Bisericii" - a făcut să fie trecut sub tăcere faptul că I.P.S. Patriarh era una şi aceeaşi persoană cu fostul episcop Miron Cristea din Caransebeş care, imediat după 14 august 1916 (intrarea României în război pentru dezrobirea Ardealului de sub stăpânirea maghiară) a adresat tuturor românilor ortodocşi din Ardeal un apel semnat cu aceeaşi prea sfinţită mână. Reproducem acel ruşinos document de trădare a înalţilor prelaţi ai Bisericii Ortodoxe Române din Ardeal la pag. 533-538.

Iunie- Octombrie 1936. Tabăra de la Hotarele (jud. Ilfov) înființată și condusă de comandantul legionar Vasile Marin.

Iunie - Septembrie 1936. La Cărpiniș în jud. Sibiu se taie în stâncă un drum.

14 Iunie 1936. Se deschide șantierul de construcție a noului sediu al Mișcării Legionare lângă casa Generalului Cantacuzino, pe terenul dăruit de acesta (Str. Gutemberg nr. 3, București). Între timp d-l General se mutase în fosta locuință a paznicului.

Căpitanul pe șantierul de lucru al sediului din strada Gutenberg

Iulie- Septembrie 1936. Tabăra de la Avereşti („Golani"), organizată şi condusă de instructorul legionar Nae Tudorică.

Iulie - Octombrie 1936. Tabăra Călineşti - Topoloveni, condusă de instructorul legionar Petre Vălimareanu. Legionarii lucrează la o cărămidărie în lunca Argeşului. Totodată, cons-truiesc o casă pentru un ţăran sărac şi o dotează cu cele necesare unei gospodării (mobilier, grajd, o vacă cu viţel etc.).

August 1936. Tabăra de pe muntele Susai - Predeal. Cutremurat de spectacolul osemintelor ostaşilor căzuţi în timpul luptelor de pe muntele Susai în toamna anului 1916, risipite prin pădure, Corneliu Codreanu hotărăşte construirea unui mausoleu în care să fie adunate şi cinstite toate câte vor putea fi culese în împrejurimi. Serviciul divin la punerea pietrei de temelie a mausoleului este oficiat de Mitropolitul Gurie cu preoţii din jur. La ordinul autorităţilor, în dimineaţa zilei de 5 Septembrie ora 4.30, 200 de jandarmi înconjură tabăra, unii, sub comanda şefului de post din Comarnic năvălesc în tabăra condusă de comandantul

Ion Dobre, devastează totul, profanează osemintele deja adunate răspândindu-le, calcă în picioare şi distrug crucea, evanghelia, candela şi icoana puse pe un sanctuar improvizat.
Protestele d-lui General şi ale Prof. Dobre rămân fără urmări. Faţă de acest spectacol dezlănţuit de jandarmerie, Generalul Cantacuzino, neputând să se împotrivească, a strigat în stilul lui pasionat şi fără înconjur: *Scoală Ferdinand, să vezi ce s-a ales din ostaşii tăi.*
Ancheta de sub conducerea d-lui Paul Goma din Ploieşti şi a colonelului de jandarmi Milicescu constată că nimic din cele reclamate nu este adevărat şi nici un jandarm nu este pedepsit!

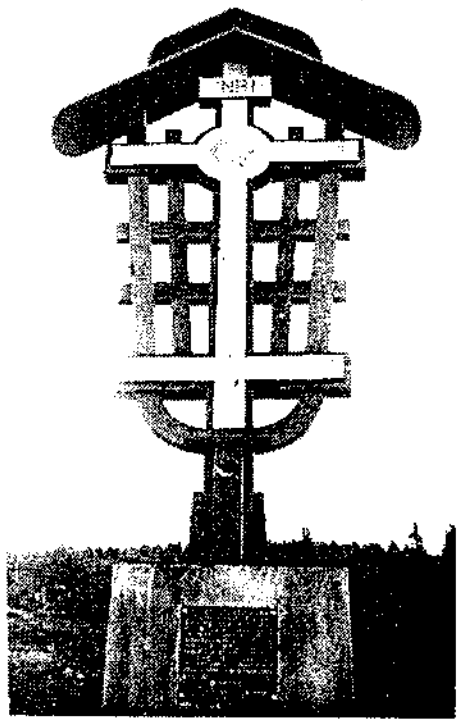

25 Octombrie 1936. Se sfinţeşte o troiţă construită de muncitori legionari pe muntele Sorica, lângă Azuga (jud. Prahova).

Urmează: *Sugrumarea taberelor legionare prin acte de guvernământ.*

- interdicţia taberelor de ***muncă.***

- interdicţia taberelor de ***odihnă;***

Se creează Batalionul Comerţului Legionar, imediat suprimat, tot prin ucaz guvernamental.

6 Iulie 1937. Se înfiinţează Tabăra legionară de odihnă de la Câmpina. Scopul acestei ţabere nu este munca voluntară (interzisă între timp de guvern prin impunerea unor obligaţii care atingeau onoarea legionarilor) ci acela de a face să beneficieze cât mai mulţi din cei care, fiind săraci, nu aveau posibilitatea de a petrece vacanţe la munte. Condiţiile de participare, între 10 lei, pentru cei săraci, şi 30 de lei, pentru cei mai bogaţi. Tabăra a fost desfiinţată de autorităţi abia după cinci zile de funcţionare.

9 Iulie 1937. Orice fel de tabără fiind interzisă, Căpitanul lansează de la Predeal „Bătălia Fierului" pentru a contribui la acțiunea comerțului legionar.

13 Septembrie 1937. Căpitanul anunță prin următoarea circulară înființarea „Batalionului Legionar al Comerțului":

Dragii mei,

În zilele de 13 şi 14 Septembrie (Sf. Corneliu Sutaşul şi ziua Crucii) Mişcarea noastră sărbătoreşte, în fiecare an, Comerțul legionar.

În toamna aceasta se împlinesc doi ani de când legionarul a făcut cel dintâi pas pe linia comerțului.

După un an şi jumătate de şcoală, în jurul cooperativei din Bucureşti, am pornit, cu cele dintâi elemente, la prima ofensivă. Rezultatul a fost: Succes desăvârşit, atât din punct de vedere material, cât şi moral.

Acum suntem în ajunul unei mari ofensive pe câmpul pierdut de Români al comerțului. De aceea simțim nevoia organizării unui nou Corp. Acela ia ființă astăzi, 13 Septembrie şi va purta numele: „**Batalionul Comerțului Legionar**". El va avea misiunea de a cuceri, metru cu metru, pozițiile economice pe care neamul nostru le-a pierdut. Denumirea lui sună a război, nu a afacere.

În el vor intra cele mai de elită elemente, din punct de vedere al *corectitudinii, capacității şi devotamentului.*

Acest Corp Nou va sta sub conducerea mea timp de un an, având ca ajutor pe comandantul legionar **Petru Țocu**.

Lupta noastră este istorică. Ea va fi înscrisă în Cartea Neamului, pentru că vom merge, cu cea mai mare siguranță, din biruință în biruință, înfrângând rezistențe şi vrăjmăşii şi spărgând zidurile mentalității defensive şi descurajatoare, de azi şi de ieri.

Vom răsturna păreri şi argumente înfipte de decenii în gândul învins, deprimat şi umilit, al neamului, dovedind că totuşi, din sângele nostru românesc, se pot naşte negustori, în toate domeniile, care să ţină piept oricui şi să scoată din luptă pe orice rival.

Corneliu Zelea Codreanu

Printre elementele de frunte care au participat la acţiunea acestui batalion al Comerţului Legionar, s-a distins unul din conducătorii studenţimii creştine, comandantul ajutor **Viorel Trifa**, prin spiritul său de organizare, dar şi printr-o serie de conferinţe intitulate „Conferinţa unui băiat de prăvălie."

26 Septembrie 1937. *Cei şaptezeci de copii legionari.*

Duminică, cu ocazia serbării de la sediul legionar vor fi îmbrăcaţi în noile haine cei 70 de copii pe care îi creşte Legiunea pentru a-i face comercianţi.

Ei sunt toţi fii de ţărani muncitori săraci.

Ei au fost aleşi din cele mai împovărate familii şi mai încovoiate de sărăcie şi necazuri.

Sunt luaţi din diferite părţi ale ţării: Dolj, Someş, Făgăraş, Ialomiţa, Covurlui, Botoşani, Bacău, Prahova.

Sunt organizaţi într-un corp al lor, sub comanda comandantului ajutor Mureşanu Ştefan. Capătă o bună educaţie. Deviza lor este: „Legionarul nu minte niciodată".

Consumul legionar

Ca o consecinţă firească a dorinţei de a proteja şi moraliza comerţul românesc, Căpitanul hotărăşte înfiinţarea unor magazine de consum în care populaţia să se poată aproviziona cu produse sănătoase, curate şi la preţuri rezonabile.

Noua intreprindere este încredințată comandantului ajutor Petre Bolintineanu şi comandantului ajutor Viorel Trifa*.

Cu ocazia inaugurării Consumului Legionar-Obor, Căpitanul lansează pe data de 6 Octombrie 1937 un apel către negustorii români şi către legionarii care vor lucra în aceste intreprinderi, din care extragem:

... Comerțul legionar, punând astăzi pasul său în străvechiul Obor românesc, salută cu salut de frate pe negustorii români, urmaşi ai vestiților negustori de altădată, răpuşi acum în proporție de 50% de năvala străină... Sub ochii noştri au dispărut negustorii români din Lipscani, negustorii din Văcăreşti, negustorii români din Dudeşti.

... În această luptă surdă, aveți un frate în plus, un soldat care va şti să țină în respect şi să îngenunche orice putere străină şi care azi prin lupta şi mâine prin birùința Mişcării Legionare, va reface străvechea glorie a negustorimii române din Obor, clăditoare de biserici, de spitale şi ajutorare a țării.

Şi mai departe, adresându-se legionarilor care vor lucra în aceste unități comerciale:

...Să vă faceți datoria şi să nu uitați niciodată că sunteți legionari.

Iubiți camarazi care veți lucra şi veți face şcoala nouă.

Există astăzi o tendință în comerț: a se îmbogăți cât mai repede.

Nu! Veți renunța la ea. Tendința va fi:„să trăiesc, nu să mă îmbogățesc".

Există justificat de legile naturii „dreptul la viață" nu „dreptul la îmbogățire". Întreaga mentalitate trebuie răsturnată! Bucuria rapace de a se îmbogăți, pofta de câştig, trebuie schimbate cu bucuria de a face un serviciu celor din jurul nostru. Bucuria de a vedea că ai făcut

---

*Viitorul arhiepiscop al Românilor din USA şi Canada, n. ed.

un bine şi că orice om iese din prăvălia ta, pleacă mulțumit. Bucuria aceasta face mai mult decât bucuria pe care ți-o pot procura 20 lei pe care i-ai luat în plus de la un om".

Într-un alt apel, adresat cu ocazia deschiderii unui restaurant pentru muncitori, restaurantul Grivița, Căpitanul insistă în mod deosebit asupra necesității corectitudinii şi a moralizării raporturilor din societate.

... În comerțul nou, legionar, vom doborî principiul iudaic-materialist: munca din interes şi din poftă de câştig.

Foamea de aur.

Atâta vreme cât într-o parte pe lume va fi foamea de aur, în cealaltă parte va fi foamea de dreptate.

Pentru că cei cu aur mult, în fiecare zi rup pe nedrept, câte o fărâmă din pâinea neagră a celui sărac, pentru ca să-şi mărească grămada de aur.

Legionarul din comerț va şti deci că misterul înfloririi comerțului său, ca şi al tuturor înfloririlor pe lume, stă în Dragoste. Dragostea de meserie şi dragostea de oameni.

Într-un an de zile au înflorit pe întregul teritoriu românesc, magazine de consum, cantine muncitoreşti, restaurante, în care populația găsea la prețuri rezonabile o marfă de calitate, un serviciu impecabil şi o primire călduroasă din partea celor însărcinați să-i servească.

CÂNTECUL

INTRODUCERE: Primele începuturi de viață legionară (Extras din cartea „Pentru Legionari")

Patru linii brăzdează mica noastră viață inițială. *

1. ***Credința în Dumnezeu.*** *Toți credeam în Dumnezeu. Nu era nici un ateu printre noi.*

2. ***Încrederea în misiunea noastră.*** *Mergeam înainte, datorită numai încrederii în rosturile noastre, o încredere nelimitată în steaua noastră şi a neamului.*

3. ***Dragostea dintre noi.*** *Din cele dintâi zile s-a stabilit între noi toți o legătură de dragoste ca şi cum am fi fost din aceeaşi familie.*

4. ***Cântecul.*** Probabil, nepornind pe drumul rațiunii, cu alcătuire de programe, discuții contradictorii, argumentări filosofice, conferințe, singura posibilitate de manifestare a *stării noastre lăuntrice,* era cântecul. Cântam acele cântece în cari simțămintele noastre îşi găseau mulțumire.

„Pe o stâncă neagră", cântecul lui Ştefan cel Mare, a cărui melodie, se spune, că s-a păstrat din timpul lui, din generație în generație. Se spune că în sunetul acestei melodii intra Ştefan triumfător în cetatea sa de la Suceava, acum 500 de ani. Când îl cântam, simțeam trăind

---

* Primele trei puncte sunt redate în rezumat şi numai al patrulea se reproduce în toată extinderea lui pentru că tocmai acesta, **Cântecul**, este subiectul capitolului.

acele vremuri de mărire şi de glorie românească, ne afundam în cinci sute de ani de istorie şi trăiam câteva clipe acolo în contact cu vechii soldaţi şi arcaşi ai lui Ştefan şi cu el.

„Ca un glob de aur", cântecul lui Mihai Viteazul. Cântecul lui Avram Iancu: „Să sune iarăşi goarna", cântecul Şcolii Militare de Infanterie de la 1917 „Sculaţi Români", compus de Justin Ilieşu şi de Istrate, pe care noi l-am proclamat Imn al Legiunii etc.

Pentru a putea să cânţi, îţi trebuie o anumită stare sufletească. O armonie în sufletul tău. Cel ce merge să fure pe cineva, acela nu poate cânta. Nici cel ce merge să facă o nedreptate. Nici cel al cărui suflet e ros de patimi şi de vrăjmăşie faţă de camaradul său. Şi nici acela al cărui suflet e sterp de credinţă.

De aceea, voi, legionari de azi sau de mâine, de câte ori veţi avea nevoie de a vă orienta în spiritul legionar, să vă reîntoarceţi la aceste patru linii de început, care stau la baza vieţii noastre. Iar cântecul vă va fi un îndreptar. De nu veţi putea cânta, să ştiţi că este o boală care roade în adâncul fiinţei voastre sufleteşti sau că vremea v'a turnat păcate peste sufletul curat; iar dacă nu le veţi putea vindeca, să vă daţi de o parte şi să lăsaţi locul vostru celor ce vor putea cânta.

Ducându-ne viaţa pe liniile de mai sus, chiar din primele zile am început să acţionăm. Am fixat şefi, cari primeau şi dădeau ordine.

Ion MÂNZATU:
Cum am compus cântecele legionare

Imnul Tinereţii Legionare fu scris în 1936 sub impresia unei şedinţe de cuib (Dragoslavele). Am fost condus la această sedinţă de către vechiul prieten Vasile (Vasia) Popa, care de multă vreme încerca să mă convingă a adera la Mişcarea Legionară. Fusesem

membru al partidului liberal încă din 1927, unde mă înscrisesem ca tânăr director de fabrică textilă, fiind imediat cooptat în secțiunea economică a Cercului de studii sub președenția lui Vintilă Brătianu. Consideram pe frații Brătianu eminenți patrioți, făuritori, împreună cu alții, ai României moderne. Dar mă neliniștea infiltrațiile în partid a unor elemente corupte, de n-ar fi să citez decât pe Alecu Constantinescu zis „porcu" sau pe Tancred Constantinescu, afaceriști și venali prin excelență, compromițând prin prezența lor nobilele țeluri ale partidului, care scosese țara din letargia ocupației musulmane, purtând-o la făurirea României Mari. Nu este locul și nici rostul meu de a discuta stările de lucruri de ordin național și internațional ce au condus la slăbirea prestigiului partidului la care aderasem. Las pe seama istoricilor de profesie să stabilească, la necesara distanță de timp, adevăratele racile cari au provocat fragmentarea și descompunerea partidului liberal.

În puține cuvinte, prin felul meu de viață aparțineam lumei burgheze, tatăl meu fiind industriaș, președintele Asociației fabricanților de textile.

Ședința la care asistasem în mica încăpere a familiei Gălășanu din periferia Bucureștilor, avea să influențeze existența mea de mai târziu. Mă impresionase curățenia sufletească a tinerilor prezenți, în largă măsură studenți universitari, înflăcărarea lor în a discuta viitorul național preconizând o fundamentală revizuire a sistemului, prin eliminarea intereselor personale, afirmând sobrietatea unei vieți pe cât posibil exemplară, plină de renunțări și sacrificii. S-a scris deajuns, spre a mai insista eu însumi asupra tipului de viață ce se prospecta.

Desigur că sub anumite aspecte perspectivele mă înspăimântau, în raport cu felul meu de existență de atunci. În urma unui război câștigat, la care contribuisem personal cu grele suferințe, ca cerce-taș, detașat în Moldova la un spital de campanie, se dezlănțuise în popor o adevărată frenezie, o sete de viață, ce ne cuprindea pe toți. În această

atmosferă euforică, viziunea legionară contrasta cu obiceiurile şi comportamentul nostru de tineri, fiind prea riguroasă. O bună parte din şedinţa de cuib ce îşi avea ritualul prestabilit era dedicată cântecelor intonate în cor. În largă măsură erau melodii de marşuri populare, uneori chiar străine împrumutate, cu cuvinte de circumstanţă scrise în spirit legionar sau revoluţionar.

În Mişcarea Legionară cântecul părea esenţial. Conţinutul său exprima mai mult decât orice discurs. Trăiam încă perioada romantică a galvanizării publice prin marşuri şi fanfare. Dar chiar azi în viaţa atât de puţin convenţională, trecerea pe stradă a unei fanfare, intonând un marş militar, provoacă o clipă de trezire, zgândărind coarde ascunse, dând fiorul întâmplărilor deosebite. Evident, totul depinde şi de sensibilitatea individuală. Există firi apatice, refractare, în cari melodia marcială nu face să vibreze nici o coardă.

Şeful Mişcării Legionare, Corneliu Codreanu, ca fost elev al liceului Mânăstirea Dealului, crescut în spiritul militarist al epocei, considera cântecul de luptă esenţial în câştigarea victoriei. În fond Legiunea era o organizaţie de luptă.

Unele din cântecele intonate la şedinţa de cuib la care asistam, au reuşit a trezi un ecou în inima mea; altele mi s-au părut insuficiente, lipsite de coerenţă melodică, mult prea rudimentare, iar altele prea revoluţionare sau agresive. Veneam dintr-o lume burgheză în care muzica fusese exprimată de marii compozitori ai lumii în concertul simfonic, în muzica de cameră, sau - drama liri-că, iar melodiile compuse de mine, dulcege şi romantice, nu aveau nimic din incandescenţa sau accentul de răzvrătire ale cântecului legionar. Pentru stima şi dragostea ce mi se manifestase în timpul şedinţei, decisei a reveni spre a descifra mai profund rosturile unei ideologii în care patriotismul se amesteca şi cu anumite aspecte mistico-religioase, cu proclamarea unor necesare reforme pe alocuri grave şi esenţiale, privite prin intransigenţa naţionalismului adesea ofensat de împrejurări şi oameni.

Revenit acasă am încercat a reconstitui emoțiile pozitive sau negative ale celui dintâi contact efectiv cu Legiunea. Fusesem indiscutabil impresionat de disciplina, avântul şi contemplarea eroică a vieții de către gruparea de tineri prezenți la şedință. (Printre alții se aflau Săndel Teodoreanu, Andrei Costin şi Ilie Vlad Sturza). Mă gândii a încerca să compun un marş, în spirit mai mo-dern şi simplificat, un elogiu adresat tineretului legionar. Compusesem în 1919 un mic marş cercetăşesc pe cuvintele prie-tenului Vlad Murg. (Părea că eram predestinat a începe „marcial" cariera de compozitor). Debarasându-mă pentru circumstanță de reminiscențele siropoase ale romanțelor, mă aşezai la pian cu gândul de a improviza o melodie sveltă, închinată tinereții legionare. Pentru colaborarea literară, pentru cuvinte, îmi fu indicat Demetrescu-Gyr, asistent al Facultății de Litere din Capitală, eminent poet şi vechi membru al Gărzii de Fier. Întâlnirea fu simplă dar providențială. Ne cunoşteam deajuns din activitatea publică şi în câteva clipe se stabili între noi o înțelegere deplină, o armonie rar întâlnită şi o minunată prietenie ce avea să dureze până la capătul vieții, deşi adesea despărțiți de evenimente şi prăbuşiri istorice sau politice. Era de necrezut uşurința cu care Radu Gyr versifica, adaptând creația sa poetică exigențelor muzicale. Colaborasem în cariera mea artistică cu oameni de teatru şi libretişti notorii, vechi şi afirmați profesionişti ai poeziei, dar la nici unul nu am întâlnit dexteritatea lui Gyr, uluitoarea uşurință de versificare pe o temă dată. Libertatea sa de creație de astă dată era restrânsă - limitată de metrul şi ritmul melodiei. Şi totuşi reuşea cu extraordinară facilitate a îndeplini orice dorință exprimată pentru o cât mai perfectă adaptare. În câteva ore reuşirăm a da un conținut definitiv marşului. Trebuia să aibă aprobarea lui Corneliu Codreanu spre a fi difuzat. Într-o seară veni la mine acasă în strada Paris, în spatele Ministerului de Externe, un grup restrâns de căpetenii legionare, în frunte cu domnul Inginer Clime, Victor Vojen, Puiu Gârcineanu şi Gyr. Ascultară de câteva ori melodia intonată de Radu Gyr şi de mine, cu

acompaniament la pian. Poate pentru prima oară un cântec legionar era prezentat cu acompaniament. Inginerul Clime avea o puternică voce tenoră. Se arătă entuziasmat, ca şi camarazii săi.

- „Mâine mergem la Căpitan să i-l cântăm!"

Aşa l-am cunoscut pe Corneliu Codreanu, cu care călătorisem prin 1922 în acelaşi vagon de tren în drum spre Iaşi, mergând să mă înscriu la Facultatea de Drept, unde nu se cerea frecvenţă.

Codreanu păru încântat la rândul său. Se hotărî să se dea titlul cântecului „Sfântă tinereţe legionară". În aceiaşi după amiază fu supus audiţiei generalului Cantacuzino - Grănicerul la locuinţa sa din strada Gutenberg, din care o parte fusese alocată drept sediu Mişcării Legionare. Fără a mă cunoaşte, Generalul se exprimă precum îi era obiceiul, într-o neaoşă limbă românească: - Bravo, mă băieţi! E dat în mă-sa ăl care l-a compus!

Am acceptat râzând cuvintele de omagiu ale năstruşnicului General, care înjura de mamă şi la bine şi la rău. A fost pentru mine cel mai neobişnuit, dar şi cel mai sincer şi spontan elogiu.

După aprobarea şefului Mişcării, cuibul Dragoslavele hotărî tipărirea Marşului la tipografia Caraianu de pe cheiul Dâmboviţei, unde editorul meu trăgea la piatra litografică toate romanţele. Ilustraţia copertei se datora pictorului Basarab. Prima ediţie de 5000 exemplare se vându în câteva zile ca pâinea caldă, banii fiind destinaţi Mişcării. Codreanu consfinţi „Sfânta Tinereţe Legionară" ca un fel de imn oficial al Legiunii. Toate acestea se petreceau în primăvara anului 1936. După câteva luni, în August, în drum spre Constantinopol, mă dusei la Carmen Sylva însoţit de comandantul vaporului „Principesa Maria", Petrică Lateş şi de colonelul de Cavalerie Constantin - Mache Marinescu, fost la rândul său elev în clasa a 5-a a liceului Mânăstirea Dealului pe când Codreanu era în clasa I-a. Pe la ceasurile două ale unei calde după amiezi de vară ne prezentăm la tabăra legionară, unde plantonul se duse să înştiinţeze pe şeful Mişcării că sunt oaspeţi care vor să-l salute.

Imnul tinereței legionare

Cuvintele Radu Gyr *Muzica Ion Mânzatu*

Sfântă tinerețe legionară,
Cu piept călit de fier şi sufletul de crin
Iureş ne'nfrânat de primăvară
Cu fruntea ca un iezăr carpatin,
Cu brațele suim în soare
Catapetesme pentru veac;
Le zidim din stânci, din foc, din mare
Şi, dârz, le tencuim cu sânge dac...

Refren:
Garda, Căpitanul
Ne preschimbă'n şoimi de fier.
Țara, Căpitanul
Şi Arhanghelul din cer.

Moartea, numai moartea legionară
Ne este cea mai scumpă nuntă dintre nunți,
Pentru Sfânta Cruce, pentru țară
Înfrângem codri şi supunem munți;
Nu-i temniță să ne 'nspăimânte,
Nici chin, nici viforul duşman;
De cădem cu toți, loviți în frunte
Ni-i dragă moartea pentru Căpitan!

Refren

Sfântă tinerețe legionară,
Suim biserici, stăm viteji în închisori...
În prigoana orişicât de-amară
Cântăm şi ne gândim la Nicadori,
Purtăm în crivăț şi în soare
Lumini pentru biruitori,
Pentru cei viteji zidim altare
Şi-avem doar gloanțe pentru trădători!

Refren

Codreanu ieşi din cort frecându-se la ochi, fiindcă tocmai se odihnea. Veni să ne strângă mâna cu toată deferența pentru colonelul Marinescu, care îi fusese superior la liceul militar. Apoi dădu deşteptarea pe întreaga tabără, cufundată în somn de odihnă după munca dimineții:

- Camarazi! Avem astăzi printre vizitatorii noştri pe Domnul Colonel Constantin Marinescu, pe Comandantul de vapor Petre Lateş şi pe autorul „Sfintei Tinereți Legionare", camaradul Ion Mânzatu. Strângeți rândurile în onoarea lor şi dați tonul de cântec!

Într-o clipă se formă un careu şi pentru întâia oară ascultai aproape cutremurat de emoție, intonat de sute de piepturi goale, arse de soare, propria-mi compoziție.

Spre amintire, Căpitanul distribui apoi o fotografie cu imaginea sa fiecăruia dintre noi. Pe fotografia destinată mie, asternu următoarea măgulitoare dedicație: „Legionarului Ion Mânzatu pentru marele său talent. Celui ce a compus Imnul Tinereții Legionare". Semnat Corneliu Zelea Codreanu. De teama percheziților poliției la cari mai târziu am fost supus, am ascuns fotografia în casa unei rude, Paleologu, orchestrant al Filarmonicii. Bombardamentele aeriene americane din 1943 distruseseră casa din preajma Gării de Nord şi odată cu ea şi o fotografie, pentru mine istorică.

Cu cântecul pe buze a căzut răpusă în 1939 în lagărele de la Vaslui şi Miercurea Ciucului, floarea Mişcării Legionare asasinată de bestialitatea lui Carol al doilea, fost rege şi călău.

Imnul Moța - Marin

Cei doi eroi căzuseră luptând la Majadahonda în rândurile naționaliste, în războiul civil din Spania.

Sediul din Strada Gutemberg, proprietatea Generalului Cantacuzino-Grănicerul, care îşi rezervase pentru sine doar o modestă locuință, era cernit. Zeci, sute de legionari veniți din toate unghiurile

țării spre a exprima durerea lor Căpitanului şi a primi dispoziții, forfoteau prin toate ungherele, prin curte şi stradă. Prin telefon Inginerul Clime mă pofti la sediu din dorința lui Codreanu. Mă rugă să viu însoțit de Radu Gyr.

L-am găsit pe Căpitan palid, abătut, cercând cu greu să-şi stăpânească durerea şi emoția.

- „Voi ştiți ce a reprezentat pentru mine Ionel Moța. A căzut luptând eroic cel mai bun dintre noi, laolaltă cu celălalt prețuit camarad, Vasile Marin. Aş dori ca să compuneți un imn de slavă pentru sacrificiul lor, lăsându-vă libertatea de a pune în cuvinte şi muzică inspirația necesară. Le vom face o înmormântare demnă de supremul lor sacrificiu. Imnul vostru îi va însoți la locul de odihnă şi va consemna pentru totdeauna marea lor jertfă.

De acord cu Radu Gyr am hotărât ca să împărțim „Imnul Moța-Marin" în două aspecte distincte: partea întâia, sau cupletul, să aibă în muzică accente grave de marş funebru, iar partea a doua, refrenul, să se termine apoteotic. După o zi cântecul era gata. Gyr descrisese în strofe sumbre imensa dramă a războiului civil spaniol zugrăvind, ca într-un film, suferința oamenilor din tranşee şi atrocitățile fratricide între cele două facțiuni, cea naționalistă - armata lui Cristos - şi cea comunistă, fără Dumnezeu.

Partea a doua, refrenul, cu o cadență mai accelerată, urma să se sfârşească glorios, evocând minunatul final din testamentul lui Moța: „dacă eu voi cădea, să faci, măi Corneliu, o țară frumoasă ca soarele sfânt de pe Cer."

Când în ziua următoare am prezentat Căpitanului la sediu imnul celor doi eroi de la Majadahonda, Codreanu ne-a strâns prie-teneşte mâna, simplu, fără multe cuvinte, decretând ca noul marş să fie difuzat pe întreaga țară şi să însoțească pe tot parcursul, de la graniță până la locul de veci de la Casa Verde, cortegiul eroilor, o înmormântare fără seamăn, care a zguduit din temelii întreaga țară.

„Vom jura deci că vom lăsa prin legământ urmaşilor să vină să jure la mormântul lui Moța şi Marin pe următoarele condiții esențiale ale elitei pe care noi înşine jurăm.

Să trăim în sărăcie, ucigând în noi poftele de îmbogățire materială.

Să trăim o viață aspră şi severă cu alungarea luxului şi îmbuibării.

Să înlăturăm orice încercare de exploatare a omului de către om.

Să jertfim permanent pentru țară.

Să apărăm mişcarea legionară cu toată puterea noastră împotriva a tot ce ar putea s'o ducă pe căi de compromisuri sau compromitere sau împotriva a tot ce ar putea să-i scadă măcar, înalta linie morală."

12 februarie 1937, *Corneliu Zelea Codreanu*
(din Jurământul depus de toate gradele legionare)

Mausoleul Moța-Marin

Decizia construirii mausoleului a fost luată de Căpitan, la vestea jertfei de la Majadahonda (13 ianuarie 1937) ca loc de veci pentru trupurile celor doi eroi.

Monumentul a fost realizat conform proiectului executat de arhitectul Iotzu în şantierul condus de ing. Ştefan Predescu (pentru infrastructură) şi de ing. Duiliu Sfinţescu cu o echipă de meşteri bucovineni (pentru suprastructură). Lucrarea a fost terminată exact în ziua sosirii trenului cu rămăşiţele pământeşti la Bucureşti, în Gara de Nord.

Epilog: *Părintele Prof. Ioan Negruțiu scrie (în volumul „Convorbiri Duhovniceşti" editat de Episcopia Romanului şi Huşilor (1990):*

„Iar peste şaptezeci de zile, în zorii unei dimineţi de început de primăvară, pe la vremea mânecării, trezind din somn întreaga capitală printr-un trăznet înfricoşător căzut ca din senin peste mausoleul mucenicilor Săi, Domnul Hristos, cel cu obrazul rănit de gloanţele antihriştilor, a dat semn dumnezeiesc de primire a holocaustului mărturisitorilor Lui, mistuindu-l, întocmai ca pe al lui Ilie, lăsând doar Crucea ca să vegheze de sus, spre semn de mărturie celor necredincioşi şi păgânilor."

Imnul Muncitorilor

În iarna anului 1936 am fost invitat de Căpitan la Predeal, unde mergea de obicei la schi. Îl însoțise de astădată și șeful naționaliștilor letoni, Celmins, venit în România ca să-l cunoască, discutând cu el acțiunea fără răgaz împotriva comunismului internațional. Discuțiile se purtau în limba germană, iar eu făceam pe interpretul. Ca și Codreanu, Celmins era un om voinic, înalt de aproape 1,90 metri, cu o deosebită prestanță în atitudini. Între altele îl sfătuia pe Căpitan să se ascundă pe cât posibil, deoarece pericolul de a fi ucis de către conspiratorii comunismului internațional, era enorm. Celmins dădea exemplul șefului naționalist eston, care fusese recent ucis, asvârlit - dacă nu mă înșel - în stradă de pe balconul unui hotel.

- „*Nu părăsesc țara*", răspunse hotărât Căpitanul.„*Mi s-a propus să mă adăpostesc în Germania, însă cu toată stima pentru poporul nemțesc, Germania nu mă atrage. Unde să mă ascund? În Bulgaria, în Ungaria? Înseamnă să mă asvârl în gura lupului. Rămân pe loc. Nu văd mână românească să mă ucidă!*"

... Din nefericire fu prea încrezător în destinul său. L-au răpus tocmai Românii, din ordinul regelui Carol al II-lea cu consimțământul lui Hitler, fiindcă fără el nu putea comite atare monstruozitate.

În seara sosirei la Predeal am dormit nu numai în aceeași modestă încăpere a căminului legionar, dar chiar în același pat de lemn așternut cu paie, cu Corneliu Codreanu. Voia să mă inițieze într-un gând ce-l frământa de multă vreme.

- „Cunoști desigur, faimoasa melodie a „Internaționalei" comuniste, care s-a întins ca o pecingine, fiind intonată de toți adepții universali ai ideologiei sovietice. D-ta împreună cu Radu Gyr aveți o grea misiune. Noi luptăm pentru cucerirea nu numai a țăranilor, dar și a muncitorimei române. Avem adeziuni din ce în ce mai numeroase și suntem pe cale de a organiza un mare „corp muncitoresc" pus sub conducerea Inginerului Clime. În general viața muncitorilor este

dureroasă, dramatică. Sunt sleiți de puteri, storşi de patroni până în măduva oaselor. Nu ovreiul este marele inamic național, ci însuşi Românul. Aş dori să compuneți un cântec de luptă al muncitorilor, **mai tare decât „Internaționala"**. Recunosc, e o grea misiune, dar sper că veți izbuti."

Până târziu în noapte mi-a vorbit, sugerându-mi idei asupra viziunii globale a viitorului cântec.

„Pune-te de acord cu Gyr şi apoi veniți la mine!"

Mărturisesc că mă simțeam strivit de răspunderea cerută şi de exigențele Căpitanului. Îmi făcusem în decurs de zece ani un important nume în câmpul muzicii uşoare şi de teatru în general, având completa libertate de creațiune. Era prea mare saltul de la muzica de dans, zglobie sau dulceagă, la marşul răscolitor, ce avea menirea dacă nu de a se substitui „Internaționalei", cel puțin de a o concura.

A doua zi dimineața ne-am sculat în zori. Ninsese abundent peste noapte şi afară încă viscolea. În cameră era frig.

- „Hai cu mine afară, să ne încălzim spălându-ne cu zăpadă!"

M-am supus, fără plăcere, cu toracele gol pe o temperatură de câteva grade sub zero. Apoi Căpitanul îşi luă rămas bun, plecând la schi cu oaspetele său Celmins, urmând să-l întâlnească şi pe generalul Ion Antonescu, în tovărăşia căruia făcea acelaşi sport. Eu am plecat cu febră în primul tren spre Bucureşti, apăsat de misiunea ce mi se încredințase. Luai contact cu Radu Gyr şi cu acelaşi perfect armonic spirit de colaborare am pornit la lucru. Plini de entuziasm, motivele literare sau muzicale țâşneau ca un izvor. În viața mea de compozitor am avut impresia de a mă afla la o răscruce şi că sunt eroul sau victima unei esențiale transformări. Rupeam cu trecutul. În aceiaşi perfectă sincronizare cu poezia lui Gyr, amândoi, fecundați spiritualiceşte de îndemnul nevăzut al Căpitanului, am dus la bun sfârşit cântecul ce avea să răscolească conştiințele româneşti în timpul campaniei electorale.

limitele răbdării. Astfel se explică de ce, refuzând ascunzişuri sau expatrieri, a întâmpinat cu încredere un destin, ce din nefericire avea să-l cunoască la sfârşitul înspăimântător organizat de Carol al II-lea.

Adeziunea mea la Mişcarea Legionară poate fi explicată din mai multe puncte de vedere. Deşi născut la Bucureşti, eram fiu de transilvăneni. Părinții mei, foşti cetățeni austro-ungari, fugiseră în vechiul Regat de urgia stăpânirei maghiare, trecând pe jos granița în munții Branului pe la Julava. Tatăl meu dobândise prin parlament cetățenia română. Văzusem cu ochii mei în copilărie teroarea exercitată de autoritățile ungureşti asupra elementului românesc. Eram deci receptiv la lupta contra opresiunii şi îmbibat de setea de libertate. Apoi toată copilăria noastră se desfăşurase în spirit naționalist. În clasele primare se instaurase organizația paramilitară „Micii dorobanți", în care ni se inculca iubirea de patrie. Armata era venerată, demnă urmaşă a eroilor din războiul Independenței. Mai târziu, în 1916, ca cercetaş de război , luasem parte activă la drama frontului de luptă, fiind trimis în Moldova la un spital de campanie, cu calitatea de instrumentar la sala de operație. Aş putea spune că nu am avut copilărie, trecând direct la adolescență, deoarece frontul de luptă spulberase privilegiile copilăriei. Recucerirea Ardealului ne insuflase tuturor un spirit de naționalism exaltat. **Patria şi libertatea** erau supremele aspirații.

Crescut în asemenea atmosferă, saltul la Legiune nu a fost lung. Întâlnisem acolo oameni decişi a lupta, un tineret necorupt, dornic de a se sacrifica spre binele țării. Desigur că astăzi toate aceste elemente apar anacronice ori absurde. Azi se tinde la federații de State sau continente. Dispare amorul de patrie.

Am întâlnit în Legiune figuri de legendă, fără egal. Au năvălit apoi şi uscături după „victoria" din 1940. Furtuna i-a împrăştiat pe toți, ucigând pe cei mai buni. Cu ei în minte, am compus imnurile sau marşurile. Cântece de luptă, simple, spre a putea fi uşor reținute de

masa țărănească sau muncitoare, evitând alterațiile tuturor cântecelor de masă. Cu aceste melodii pe buze au pierit secerate de pistoale şi mitraliere superbele figuri ale Mişcării. Cu aceste melodii pe buze au intrat în lumea de dincolo, mărşăluind spre marea apoteoză:

„Sfântă tinerețe legionară
Cu piept călit de fier şi sufletul de crin".

Este apăsător a supraviețui trecutelor glorioase întâmplări. Mă simt străin şi voi muri între străini:

„În zbor trec peste mine anii
Departe 'ntre străini mă frâng..."

Un cântec ce azi sună ca un adio.

Ion Mânzatu
Milano, 16 august 1978

PERSONALITĂȚI LEGIONARE ȘI PRIETENI AI LEGIUNII

Rostul principal al acestui capitol este de a da un răspuns multiplu şi variat la acuza execrabilă, dar difuzată pe tot cuprinsul țării, că Mişcarea Legionară ar fi fost o adunătură de oameni de nimic şi chiar de criminali.

În consecință, acest capitol este redactat cu străduința de a da cititorului o idee destul de concretă asupra tipului de român şi de om din care se compunea, în timpul lui Corneliu Codreanu, Mişcarea Legionară şi asupra categoriilor de personalități din afara Mişcării, care au înțeles şi au susținut lupta şi jertfele legionarilor pentru Neam şi Țară.

Pe plan practic, trebuia luată o decizie în privința numărului de persoane care trebuiau să fie evocate şi a ordinei prezentării lor.

Un **număr** de circa o sută, deşi departe de a fi exhaustiv, este desigur suficient şi - la limită - compatibil cu volumul cărții.

Ordinea prezentării putea fi stabilită după diverse criterii între care alegerea părea dificilă. Am optat pentru soluția neutră şi cea mai simplă: **ordinea alfabetică**.

Fie încă menționat că **lungimea textelor nu defineşte importanța persoanelor** respective, deoarece, de cele mai multe ori, ea depinde de materialul infomativ avut şi de scopul pe care cartea trebuie să-l păstreze cu privire la cititor.

Haig ACTERIAN
(5 MARTIE 1904 – 7 AUGUST 1943)

Actor şi regizor. A publicat: **Gordon Craig şi ideea de teatru**, 1936, ed. Vremea; **Pretexte pentru o dramaturgie românească**, 1936, ed. Vremea; **După un veac de teatru românesc**, 1937; **Organizarea teatrului**, 1938; **Shakespeare** (monografie), 1938. A lăsat o bogată corespondenţă cu Gordon Craig. A publicat două volume de versuri sub pseudonimul Mihail.

Studii de teatralogie la Roma şi Genova, unde intră în contact cu ideile inovatoare ale unor Craig şi Reinhardt, Marinetti şi Tairov. Pe Craig îl cunoaşte în 1934 la Congresul „Volta".

Director al Teatrului Naţional (toamna 1940 – ianuarie 1941). Arestat după Rebeliune. Condamnat la 12 ani. Uzează de ordinul lui Ion Antonescu prin care sentinţa poate fi comutată în plecare pe linia întâia a frontului antisovietic. Dat dispărut pe front.

Ion ANTONESCU
2.6.1866 - 1.6. 1946

Unii cititori, chiar şi legionari, poate vor tresări dând peste acest nume aici, ba chiar şi în capul listei (consecinţă a ordinii alfabetice). Autorul cărţii îi roagă insistent **să citească în întregime cartea înainte de a-şi exprima opinia asupra acestui punct.**

În primul război mondial (1916-1918), maiorul Antonescu, ofiţer de stat major cu reputaţia de competenţă excepţională, a fost şeful de stat major al armatei mareşalului Prezan, care era o jumătate din armata română (cealaltă jumătate fiind sub comanda mareşalului Averescu).

În anii 1936-1937, generalul Antonescu se bucura de un mare prestigiu pe plan militar, cât şi politic, dar nu era agreat de camarila regelui Carol al II-lea.

Căpitanul a avut în repetate rânduri întrevederi cu el, în special în legătură cu politica regelui şi cu consecinţele posibile ale acestei politici pentru ţară. **Căpitanul şi Antonescu aveau în comun simţul onoarei şi dragostea pentru ţară.**

La Predeal, l-am însoţit de câteva ori la casa generalului şi făceam de gardă cu un legionar localnic, ca să ne asigurăm că agenţii siguranţei nu ne urmăreau. Cei de la sediu, vedeam în Antonescu viitorul ministru de război în guvernul legionar pe care începeam să-l visăm.

La infamul proces de înaltă trădare intentat Căpitanului, generalul Antonescu a depus o mărturie demnă şi categorică în apărare şi spre deosebire de ceilalţi martori a dat mâna acuzatului Corneliu Codreanu, sfidând acel tribunal.

În Septembrie 1940, Carol a fost constrâns să plece punând conducerea ţării în mâinile generalului Antonescu, abia ieşit din domiciliul obligatoriu unde-l surghiunise.

Antonescu a asociat la guvern Mişcarea Legionară pe care o cunoscuse numai din timpul întemeietorului.

Atunci când, în Septembrie 1940, a declarat înfiinţarea Statului Naţional Legionar, nu cunoştea antecedentele lui Horia Sima din perioada de după arestarea lui Codreanu (Aprilie 1938). În aceste circumstanţe, l-a asociat pe Horia Sima cu Mişcarea, la acea guvernare şi nu a ezitat să îmbrace el însuşi cămaşa verde.

La 8 Noiembrie 1940 a avut loc la Iaşi solemnitatea înmânării **spadei lui Mihai Viteazul** Regelui Mihai. A fost ales Iaşul pentru această solemnitate, fiindcă aici a luat fiinţă Legiunea, care purta numele Arhanghelului.

Generalul Antonescu a rostit atunci următoarea cuvântare:

8 noiembrie 1940
Regele Mihai şi
Regina Mamă
la marea manifestaţie
legionară de la Iaşi

La aceeaşi manifestaţie
Generalul Antonescu
împreună cu profesorul
Ion Zelea Codreanu

„A vrut Domnul, Sire, ca ziua Majestăţii Tale să fie ziua de proslăvire a biruinţei legionare - Arhanghelul Mihail.

Este în acest semn, care ne vine de dincolo, o împletire de destine. Să ne legăm credinţa în Majestatea Ta de însăşi credinţa legionară, pentru ca biruinţa Legiunii, în Iaşul încercării neamului, să facem un legământ că vom sluji cu vrednicie pe Arhanghelul nostru şi pe Regele Mihai.“

După înmânarea **spadei lui Mihai Viteazul**, generalul Antonescu, în numele Ţării şi al Armatei, hotărăşte:

„Voința Țării este ca această spadă să n-o încingeți decât în ziua de Sf. Mihail, iar restul anului să stea la Muzeul Armatei. Să nu fie a voastră pe de-a-ntregul și să nu o încingeți în orice zi, decât atunci când Arhanghelul Mihail vă va învrednici să redați Neamului toată bucuria dreptății și toată întruparea nouă pe care o merită Neamul.“

Puțin după aceea, Cătălin Zelea Codreanu, fratele Căpitanului a trebuit să apeleze la generalul Antonescu pentru a-l elibera pe tatăl Căpitanului, care era arestat de către oamenii lui Horia Sima. Antonescu l-a trimis imediat pe colonelul Rioșanu cu autoritatea de stat și respectivii nemernici au fost forțați să-l elibereze. Tot Cătălin Zelea Codreanu relatează și alt gest al generalului, la care fusese primit în audiență. Acesta l-a invitat să vadă camera lui, situată lângă biroul lui de lucru:

„Mareșalul Antonescu a ținut neapărat să-mi arate cât de mult l-a apreciat și l-a iubit pe Corneliu. M-a dus în dormitorul lui, un fel de cameră cu un pat de campanie, o măsuță și un scaun. Încolo, nici un fel de mobilă. La cap, deasupra, era o icoană și o candelă care ardea, iar dedesubt era fotografia lui Antonescu cu fratele meu, Corneliu.“

Foarte curând după aceea, Antonescu era confruntat cu acte iresponsabile ale unora dintre „septembriştii" adunaţi de Sima, care deschisese larg intrarea fără control în Mişcarea Legionară, ca să-şi mărească numărul aderenţilor. Punctul culminant a fost atins prin rebeliunea din Ianuarie 1941 (descrisă la pag. 448).

În această situaţie, Antonescu, garant al ordinei şi legalităţii în ţară, a dat ordin armatei să curme dezordinile şi a lăsat în seama justiţiei rolul ei cu privire la cazurile individuale de încălcare a legii. Justiţia - de fapt aceeaşi blstemată justiţie ca şi în regimurile precedente - a procedat însă cum îi era obiceiul, dezlănţuind astfel o nouă prigoană, cu condamnări grele, împotriva legionarilor, fără distincţie între vinovaţi şi nevinovaţi.

În orice caz, Antonescu nu mai avea nici timp nici gând să se ocupe de cazuri individuale, fiind total dedicat războiului de dezrobire a Basarabiei şi Bucovinei şi de urmărire până la capăt a duşmanului.

Mareşalul Alexandru AVERESCU
(9 Martie 1859 - 3 Octombrie 1938)

Averescu a avut sub comanda sa, în războiul din 1916-1918 o jumătate din armata română, cealaltă jumătate fiind comandată de Mareşalul Prezan, al cărui şef de stat major era maiorul Ion Antonescu.

După război, Averescu a constituit Partidul Poporului, care a avut o mare popularitate, ca o consecinţă a prestigiului său. Numit prim ministru, a realizat o largă împroprietărire a ţăranilor şi a foştilor combatanţi demobilizaţi: era el însuşi fiu de ţărani din Ismail şi legat sufleteşte de foştii lui ostaşi.

Cu caracterul lui drept şi integru, el nu s-a putut acomoda cu comportamentul diferiţilor membri marcanţi ai partidului său, care în ambianţa de corupţie şi „fripturism" a politicienilor de atunci - erau

mai preocupați de interese personale decât de binele țării. El a fost şi mai afectat de unele trădări, ca aceea a lui Octavian Goga, care s-a despărțit de el şi a format un alt partid, împreună cu A. C. Cuza.

A rezultat o adevărată prăbuşire a Partidului Poporului şi pe plan electoral, din care nu a mai putut ieşi niciodată.

La o şedință a Comitetului partidului său (Partidul Poporului) Mareşalul Averescu a făcut urmatoarele declarații:

„Din primul moment am spus că noul regim nu va putea dăinui, el fiind lipsit de viabilitate. În româneşte creațiunea lipsită de viabilitate se numeşte stârpitură, iar în franțuzeşte aceeaşi creație se cheamă avorton.

În orice caz s-a dat acea soluție şi am văzut la cârma țării un guvern în desăvârşită opoziție cu ideile pe care le aveam.

Am văzut la cârmă un guvern brutal, care credea că situațiunea se poate rezolva prin acte - după mine - nesocotite. N-a trecut mult şi a urmat reacțiunea, reacțiune care s-a manifestat prin asasinarea primului ministru.

Am auzit spunându-se că primul ministru asasinat nu a fost decât o victimă, deoarece ceea ce s-a făcut nu ar fi fost conform cu părerile lui. Din câte ştim primul ministru este răspunzător de actele membrilor guvernului, căci nu de actele unui comisar sau ale unui sergent răspunde şeful guvernului şi pentru restabilirea adevărului trebuie să arătăm că chestiunea a fost hotărâtă înainte de venirea la cârmă a regimului de azi.

Fapt cert este că lucrurile care au urmat imediat după instalarea guvernului au fost hotărâte înainte de venirea lui la cârmă. Eu cred că nu în acest mod se putea rezolva situația.

În 1920 situațiunea în țară era mult mai gravă.

Guvernul care ne-a precedat a împănat capitala cu patrule.

D. Papacostea: Au fost împuşcați muncitorii în Piața Teatrului.

D. Mareşal Averescu: A doua zi după ce am venit la cârmă am retras patrulele. Am găsit 73 greve, le-am potolit pe toate, dar n-am scos o singură companie, nu s-a tras un singur cartuş. Şi pe atunci era mult mai uşoară represiunea, pentru că în epoca imediată de după război, viaţa avea în general o valoare mai mică decât mai târziu.

Totuşi am reuşit să readucem liniştea şi odinea cea mai perfectă în ţară... Cum poate influenţa un partid în opoziţie asupra opiniei publice şi asupra desfăşurării evenimentelor? Prin activitatea parlamentară, prin presă şi prin întruniri publice. Toate acestea ne sunt astăzi tăiate.

Activitatea partidului este rezultanta contactului organizaţiilor cu masele. Ori aceasta nu este cu putinţă, astfel că pentru moment, singura activitate care ne rămâne este aceea din sânul partidului.

În presă avem cenzura. S-au întâmplat recent câteva fapte care vor lămuri chipul în care se face controlul criticelor noastre. Printr-o coincidenţă, am scris la 28 Decembrie, la T. Severin un articol asupra dizolvării Gărzii de Fier. Nu apăram Garda, căci nu am avut niciodată vreo legătură cu ea. Protestam însă împotriva precedentului creat cu dizolvarea ei, arătând cât de primejdios era acel precedent. Articolul n-a putut apare din cauza cenzurii. A doua zi după înapoierea mea de la T.Severin, am avut ocazia să văd pe primul ministru. Mi-a cerut articolul şi după aceea a terminat prin a admite tipărirea lui. Cenzura trecuse în urmă de la autorităţile militare la cele civile.

Ce s-a întâmplat după acestea? Ziarul în care s-a publicat acel articol epuizându-se, s-au primit cereri numeroase pentru ca retipărirea lui să fie autorizată. Iată aşadar, pe ce minţi este dat controlul activităţii noastre prin presă. Se poate lupta în asemenea împrejurări?

Rămân întrunirile publice. În prezent nu ne putem aduna încă decât în şedinţe de comitet, deoarece autortiăţile nu admit alte manifestaţiuni."

Dumitru BANEA

Născut în 1911 în satul Vurpăr de lângă Sibiu, într-o familie ortodoxă. Singur fratele mai mare, Ion, este unit (greco-catolic), printr-o întâmplare. Dumitru („Mitu") are 18 ani când iese din Sibiu ducându-se la Iaşi, la fratele Ion, student la drept şi medicină. Întâlnire neprevăzută cu Corneliu Zelea Codreanu pe care o descrie (în 1994): În faţa noastră se opreşte un om înalt, îmbrăcat în costum naţional, cu ochii albaştri ca seninul cerului. Un conducător, şi eu... (etc.). Interesant, nu m-am pierdut. Căpitanul îmi întinde mâna şi-mi spune: „Un nou legionar?" „Da, Căpitane", răspund eu iute şi aşa a rămas toată viaţa.

A participat, cu propria-i personalitate la mai toate evenimentele, de la campania din Tutova (cu Totu şi cu Tocu), „Echipa morţii" (Ori învingem ori murim), şi tot ce a urmat. Natura l-a înzestrat cu un excepţional dar oratoric, şi acum, în 1994, îşi dezvăluie talentul de scriitor, în cartea de amintiri legionare, recent publicată. („Acuzat, martor şi apărător în procesul vieţii mele", 1994).

Ion BANEA

S-a născut în anul 1905, la Vurpăr (Sibiu). A urmat şcoala primară în sat, în limba maghiară, apoi Liceul Gheorghe Lazăr din Sibiu.

Studiile universitare le-a făcut la Iaşi, unde l-a atras personalitatea lui Corneliu Codreanu. S-a implicat activ în Mişcare, devenind „legionarul de serviciu" la Căminul de la Râpa Galbenă. Ordonat, senin, dotat cu o mare putere de muncă, s-a ocupat intens de pregătirea studenților legionari, de publicațiile Mişcării (ziarul **Legionarii**, care apărea pe o singură pagină, prin 1929-1930, era scris aproape integral de Banea), de administrarea Căminului.

Atunci când Corneliu Codreanu a părăsit capitala Moldovei, şi s-a stabilit la Bucureşti, spre a participa la viața parlamentară, Banea, care se bucura în cel mai înalt grad de încrederea şi prețuirea Căpitanului, i-a preluat cea mai mare parte a atribuțiilor, în conducerea legiona-rilor ieşeni, până la 1934, când şi-a susținut doctoratul în medicină generală şi chirurgie. Iată un fragment din Introducerea tezei:

Am pornit să învăț carte din sărăcia neagră a satelor, luptând clipă de clipă, cu greutățile vieții. Am educat în spiritul de ordine, de disciplină şi de iubire de Patrie, pe camarazii mei, a căror conducere am avut-o mai mulți ani în Iaşi, răspândind aceeaşi sămânță şi în diferitele societăți studențeşti, care m-au ridicat în fruntea lor. Cu credință în Dumnezeu, a cărui putere nebănuită am simțit-o de atâtea ori coborând ca un har înălțător peste sufletele noastre în clipele de zbucium şi deznădejde, şi cu încredere în lupta noastră, am mers înainte. Dar frământările acestea m-au făcut să nu uit niciodată îndatoririle de student şi rostul pe care îl am în Universitate. Împovărat şi cu grija familiei, am studiat, şi am făcut acest lucru cu dragoste.

În 1934 se mută la Cluj, pentru a organiza Mişcarea în această zonă dominată de simpatizanții lui Maniu. Un an mai târziu este numit şef al organizației legionare din Ardealul de Nord. Ion Banea reuşeşte, cu talent, spirit constructiv, hărnicie, dragoste de oameni şi neam, să atragă în Mişcare numeroşi aderenți ardeleni. O consecință a activității sale este faptul că, în alegerile din 1937, Mişcarea a câştigat detaşat la Arad, unde a obținut circa 40 000 de voturi.

Ion Banea este autorul unei cărți despre Corneliu Codreanu, **Căpitanul,** a unei broşuri scrisă anume pentru țărani - *Ce este şi ce vrea Mişcarea Legionară - Cărticică pentru săteni,* al unui studiu despre portul popular şi numeroase articole din presa vremii.

Pentru prețuirea de care se bucura din partea Căpitanului, este concludentă discuția despre „Succesiune" (pag. ...)

În marea prigoană din 1938 este arestat şi Ion Banea. În noaptea de 21 spre 22 septembrie este împuşcat, cel din urmă, la Râmnicu Sărat. Ultimele sale cuvinte au fost: *Doamne, nu le socoti lor acest păcat.*

Ion BARBU (Dan BARBILIAN) (1895-1961)

Profesor universitar la Universitatea din Bucureşti, facultatea de matematică. Cel mai complex poet român din sec.XX: „Versul căruia

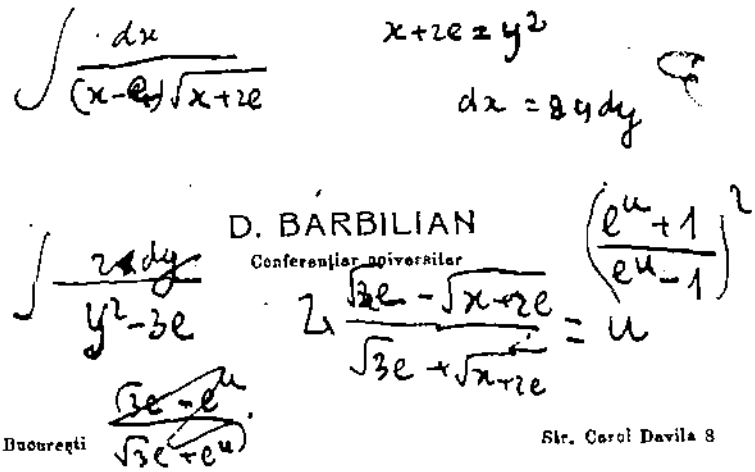

Carte de vizită a matematicianului Dan Barbilian

ne închinăm se dovedeşte a fi o dificilă libertate: lumea purificată până a nu mai oglindi decât figura spiritului nostru." Limbajul şi gândirea lui - ca şi la Blaga şi la Brâncuşi - caută esenţa mistică a lucrurilor: „Dar plodul?/ De foarte sus/ Din polul plus/ De unde glodul Pământurilor n-a ajuns."

În legătură cu aderarea lui la Mişcarea Legionară scria precis: „Ca matematician, socot că ştiinţa este aliata ordinei legionare" (**Axa,** 466, 1940). Dăm în încheiere portretul pe care poetul Ion Barbu l-a făcut, cu geniul său inegalabil, lui Corneliu Zelea Codreanu:

Un chip al Căpitanului

„Să ne apropiem în rânduri puţine de această margine înaltă şi neajunsă a fiinţei româneşti (până azi aşa de neştiută): Căpitanul.

Cercetătorii drumurilor adevărului recunosc cu mirare că, veacuri întregi, învăţaţii folosesc fără să-şi dea seama noţiuni ori mijloace fundamentale ale ştiinţei lor, până în ziua când o minte stăpânitoare desprinde acel element din împletirea lui cu o mie altele, pentru a-l lumina de toate prestigiile pătrunderii clare. Ştiinţa trăieşte un moment de biruinţă, urmat de o lungă epocă de fecunditate.

Teologal, ivirea Căpitanului printre noi înseamnă, fără îndoială, cunoaşterea mijlocită a fiinţei îngereşti, fulgerata manifestare a Arhanghelului. Nu se cuvine scrisului mirean, întârziat în păcat, plin de regret în a sui până la izvoarele Increatului să adâncească asemenea taină. Preoţii legiunii o vor face.

Secular însă, darul de preot al vieţii Căpitanului înseamnă o dezvăluire în plină zi a firii noastre româneşti. Prin El ne ridicăm la o mai limpede şi mai adâncă ştiinţă despre noi.

Din limburile în care dorm sufletele şi mugurii, fiinţa noastră e dusă şi răsădită sub cerul marilor creşteri. Desluşim în chipul şi în moartea Căpitanului: alăturate, mărite şi transfigurate, datele prime ale unui *concretum* românesc.

Aceste date le găsim de față în fiecare din faptele istoriei noastre dinainte de fanarioți. **Minciuna masonică a anului 48 a încercat zadarnic să ne-o acopere**. E de ajuns o cufundare de o zi sau două, într-una din vechile noastre provincii, o îngenunchiere pe lespezile mânăstirilor şi bărăţiilor din Curtea de Argeş ori Câmpulung ale căror temelii merg până în golul de umbră al descălecării, pentru a primi o ştire obscură despre adevărata noastră făptură. Vestirea ei strălucită, o găsim în Căpitan: *puterea de vis*. Nădejde a marilor creaţii, această bogăţie de natură, care e a Căpitanului, dar şi a muntenilor noştri din Şuici, Câmpulung, Ţara Bârsei, Sibii iar, prin ei, a întregului neam, trece astăzi în planul conştiinţei. Începe actualizarea unui fond eroic, uitat.

Un ev „gingaş şi uriaş" străvede dincolo de mesajul Căpitanului, acest justiţiar neîndurat al formelor perverse ale vieţii, dar aplecat cu duioşie peste tiparele ei mărunte ori nevinovate; câini credincioşi, lăcuste firave. Acest ev se rezumă în două vorbe: tabăra şi biserica. Scripturi simple şi hrănitoare, întreţinând de lucrările Duhului în umbra mânăstirilor; tabere de muncă şi marginile apelor, în vântul şi înţelesul marii apariţii, în acest sfârşit de Noiembrie. Iată-l, prins în zeghea lui de piatră; pe fundul munţilor noştri daci, dezlegător de întrebări ale Istoriei, altfel tulburător decât în celălalt Noiembrie, când ochiul ni se întorcea plâns de sânge, când glasul ni se gâtuia de lanţuri nevăzute."

P.S. Episcop BARTOLOMEU al Râmnicului.

A slujit împreună cu Mitropolitul Nicolae Bălan la prohodul eroilor Moţa şi Marin, în Bucureşti, la 13 Februarie 1937.

Generalul Virgil BĂDULESCU

Martor în procesul din Aprilie 1938, când a declarat:
Am fost comandantul liceului militar „Mânăstirea Dealul". Mi-a

fost elev din clasa IV-a până într`aVII a. Era foarte bun.

Am căutat să-i inspir dragostea de țară. A fost un elev foarte bun şi iubit de colegi... nu-l cred capabil de acte dăunătoare Statului.*

Generalul Gheorghe BĂGULESCU

Decorat cu Ordinul Mihai Viteazul, pentru fapte de vitejie în război. Ca tânăr maior, a fost ataşat la Tokyo în anii 1920-1923. A fost primul străin admis în Academia Japoneză.

La 13 Iunie 1925, a luat parte la nunta lui Corneliu Codreanu, la Focşani, fapt menționat în cartea „Pentru Legionari".

A publicat în România o carte intitulată „BUŞI-DO, Comoara Samurailor", în care descria eroismul şi fidelitatea acestora. Cartea a fost recomandată ca lectură elevilor de liceu din Frățiile de Cruce.

I.P.S.S. Dr. Nicolae BĂLAN
Mitropolitul Ardealului

La prohodul mucenicilor Crucii şi ai naționalismului, Ion Moța şi Vasile Marin, aduşi din Spania şi înmormântați la Bucureşti, au slujit I.P.Sf. Mitropolit al Ardealului, Nicolae, P.Sf. Episcop Bartolomeu al Râmnicului şi P.S.S. Veniamin, Vicar al Arhiepiscopiei Bucureştilor, înconjurați de un sobor de peste 200 de preoți.

Cu acest prilej de îndurerată jale a părinților, soțiilor şi orfanilor rămaşi în urmă, dar şi de înaltă reculegere religioasă şi înviorătoare mândrie românească, I.P. Sfințitul Nicolae Bălan a rostit

---

* Dumitru Banea scrie în cartea sa publicată în 1994: Comandantul şcolii a scris în nota caracteristică ce se făcea fiecărui elev: „va ajunge un bun (sau mare) conducător".

cutremurătoarea rugăciune de adâncă simțire, de largă cuprindere şi înaltă mângâiere pe care o redăm aici.*

„Doamne, Dumnezeul nostru, care cu înțelepciunea Ta cea negrăită ai zidit pe om şi ai aşezat hotare vieții lui, ascunse numai întru ştiința Ta către Tine, Stăpâne, ne ridicăm mâinile şi inimile când se desparte om de om şi se desfac legături scumpe, pe cari Tu le-ai rânduit şi le-ai binecuvântat pe acest pământ trecător, ca să se găsească iarăşi în viața cea fără de sfârşit.

Unde jertfa omului e mai mare şi mai curată, acolo eşti şi Tu, Atotțiitorule, mai aproape. La picioarele Crucii şi înaintea jertfei isbăvitoare a Unuia născut Fiului Tău şi Mântuitorului nostru, covârşiți de milostivirea Ta, ne amuțesc cuvintele pe buze dar ni se pleacă genunchii şi inimile în smerită închinare către Tine, iubitorule de oameni.

Tu ai hotărât să chemi pe calea jertfei, întru odihna care este la Tine, pe robii Tăi, iubiții noştri fii, şi frați IOAN MOȚA şi VASILE MARIN - şi lîngă sicriul care poartă ceeace a fost trecător în ființa lor, gândurile şi simțămintele noastre se preschimbă în cucernică rugăciune pe care o îndrumăm către Tine, Părinte al îndurărilor.

Nu să plângem am venit aici, căci smerenia cugetului nostru în fața bunevoii Tale de a primi jertfa aleşilor Tăi, nu ne îngăduie să însoțim cu plângere sfârşitul vieții lor. Ci am venit să-ți mulțumim, Părinte, că ni i-ai dăruit aşa de mari şi curați cu sufletul, ca să se învrednicească a primi duhul credinței până la moarte, duhul jertfirii de sine, care este scara cea mai aleasă, dată nouă oamenilor, de înălțare către Tine.

În răscrucea patimilor prin care a trecut poporul românesc în lunga sa istorie, Tu, Cârmuitorul soartei lui, ai întărit inimile

---

* Ca mitropolit al Ardealului, Nicolae Bălan nu avea nici o obligație să participe la acest prohod în Bucureşti. A fost deci un gest personal, circumstanță care întăreşte caracterul excepțional al gestului.

părinților noștri întru răbdare de mucenici; Tu, ca răsplată ne-ai trimis slobozenia din legăturile robiei de veacuri, și tot Tu ai așezat țara făgăduinței, pe care ne-ai hărăzit-o întru bunătatea Ta, pe temeliile jertfei fără de seamăn a celor mai buni și mai viteji fii ai neamului nostru. Și dacă în bucuria amețitoare a biruinței dobândite am uitat poruncile Tale și ne-am plecat urechile spre ispitele amăgitoare ale păcatelor cari scoboară și duc la piezare neamurile, iartă-ne Doamne, rătăcirea și dăruiește-ne tăria întoarcerii din nou pe căile Tale!

Slăvimu-Te pe Tine, Părinte, că ne-ai trimis lumina pilduitoarei jertfelnicii a aleșilor Tăi Ioan și Vasile, ca să ieșim din întunericul nepăsării, al îndoielii și al oricărei micimi de suflet în urmărirea destinului nostru. În judecățile Tale, nepătrunse de mintea omenească, i-ai dus departe de noi, totuși în țara aceleiași frății de sânge, la lupta grea purtată pentru Crucea și Împărăția Ta, ca astfel jertfa să strălucească cu atât mai limpede, înaintea ochilor noștri, în toată frumusețea ei, desbrăcată de orice interes legat de pământ.

Slăvimu-Te pe Tine, Hristoase Dumnezeule, că ai învrednicit poporul nostru, ca din mijlocul lui să alegi ostași credincioși pentru lucrul Tău, cari de dincolo de moarte ne trimit solia și mărturi-sirea credinții lor, cum numai de pe buzele marilor Tăi mucenici din veacurile de la început a răsunat în lume: Eu așa am înțeles datoria vieții mele. Am iubit pe Hristos și am mers fericit la moarte pentru El!...(Din Testamentul lui Moța).

Binecuvântată să fie vatra familiară și iubitorii părinți cari au crescut aceste odrasle scumpe în grădina neamului nostru; ei nu-și vor vedea fiii în jurul lor aici pe pământ, dar cu atât mai mult se vor ridica cu gândul la cer, unde s-au înălțat sufletele lor. Tu, Izbăvitorule, care ștergi lacrimile celor îndurerați, ocrotește cu mângâierile Tale soțiile credincioase ale celor chemați la Tine și înger păzitor trimite copilașilor lor.

Tu, Mântuitorule, care ne-ai răscumpărat cu scump Sângele Tău vărsat pe Cruce şi nu laşi nici o jertfă neprihănită fără binecuvântarea Ta, fă să rodească jertfa plăcuților robilor Tăi Ioan şi Vasile, pe pământul țării noastre, pe care au iubit-o din toată inima lor, roadele virtuților cari înalță neamurile şi le fac biruitoare împotriva puterilor întunericului. Revarsă în sufletele fiilor poporului românesc duhul credinței care mută munții, duhul iubirii care toate le rabdă şi niciodată nu piere, duhul nădejdii care leagă inimile de țelurile cele mai presus de fire ale vieții ce se înfrățeşte cu jertfa. Trimite conducătorilor poporului nostru duhul înțelepciunii Tale. Pogoară în inimile tinerimii noastre duhul ascultării de voia Ta cea sfântă, duhul rugăciunii şi al muncii, duhul jertfelniciei care s-a sălăşluit în aleşii Tăi Ioan şi Vasile.

Biserica Ta, clădită pe jertfa Ta pe Cruce, prin noi smeriții slujitorii ei, însoțeşte cu binecuvântările ei sufletele robilor Tăi Ioan şi Vasile pe drumul veşniciei şi dacă oameni fiind, trup purtând şi în lume viețuind, au căzut în neascultarea poruncilor Tale, Tu uşurează-le, iartă-le, lasă-le toate greşelile cele de voe şi fără de voe, cele cu ştiință şi cu neştiință, iar sufletele lor, ca pe ale slugilor Tale celor bune şi credincioase, primeşte-le întru bucuria Ta, Stăpâne, în corturile drepților, le aşează şi le odihneşte pe ele. Căci ei au împlinit cuvântul ce ni l-ai dat prin îngerul Bisericii Tale: Fii credincios până la moarte, şi-ți voi da ție cununa vieții. „ (Apocalips 2, 10).

„*Binecuvântate să fie numele lor în cartea veşniciei Tale şi neuitată să rămână amintirea lor în neamul nostru, din veac în veac!*

Tu ne-ai dat nădejdea vieții celei veşnice, întru care în legătura cu Tine, primim cu supunere ceea ce ne dai şi cu smerenie dăm ceea ce ne iai, căci Tu eşti Dumnezeul nostru şi ție se cuvine, toată cinstea, slava şi închinăciunea, Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh, Amin!"

Vasile BĂNCILĂ (1897-1979)

Profesor, eseist, publicist, filosof. Studii de specialitate la Paris (1925-1926 şi 1929-1930)

Profesor de pedagogie şi filosofie la şcoala normală de băieţi din Brăila şi apoi profesor de filosofie la liceul Mihai Viteazul din Bucureşti. Colaborator la: **Gândirea, Gând Românesc, Universul Literar, Ideea Europeană, Revista de filozofie, Satul şi Şcoala.** În reviste a tratat probleme din toate domeniile filosofiei: logică, metafizică, etică, estetică, sociologie, filosofia culturii şi a religiei. În filosofie a fost persoana principală a grupării gândiriste. Printre publicaţii menţionăm: **Lucian Blaga** - *Energie românească (1938);* **C.Rădulescu-Motru** - *Pedagog (1932); Semnificaţia Ardealului.* A fost elev al lui Nae Ionescu. În 1940-1941 a fost Director General în Ministerul Cultelor şi Artelor. Legionar.

Maria BEIU-PALADE

Profesoară, scriitoare, autoare a multor manuale didactice. Toţi liceenii din acea vreme au învăţat după cărţile ei. A făcut parte din Comitetul de Iniţiativă al Consiliului Asociaţiei „Prietenii Legiunii „ (1936, 8 Noiembrie).

Ernest BERNEA (1905-1990)

S-a născut la Brăila. Student al lui Nae Ionescu şi al lui Nicolae Iorga. Licenţiat în Litere (română şi franceză) şi în Filozofie. S-a afirmat ca poet şi prozator. Bursă de studii la Paris pentru Sociologie şi Istoria Religiilor. Un an mai târziu, la Freiburg, urmează cursurile lui Martin Heidegger. Între anii 1933-1935 lucrează la Institutul de Cercetări Sociologice al Profesorului Dimitrie Gusti, ca secretar al secţiei de monografii sociologice. Din 1935 până în 1940 devine Conferenţiar

la catedra de antropogeografie a Profesorului Simion Mehedinți. Apoi funcționar în Ministerul Informațiilor și, după venirea la putere a generalului Antonescu, este promovat director de studii în Ministerul de Externe, de unde este dat afară de Ana Pauker. Arestat în 1948, rămâne în închisorile comuniste până în 1962, deci peste 14 ani de detenție politică. Dar și după această dată este anchetat și bătut de securitate. A publicat în colecția „Caietele Verzi". Dintre lucrări: *Îndemn la simplitate, Mișcarea Legionară și țărănimea, etc.*

Lucian BLAGA (1895-1961)

Profesor universitar, poet, scriitor.

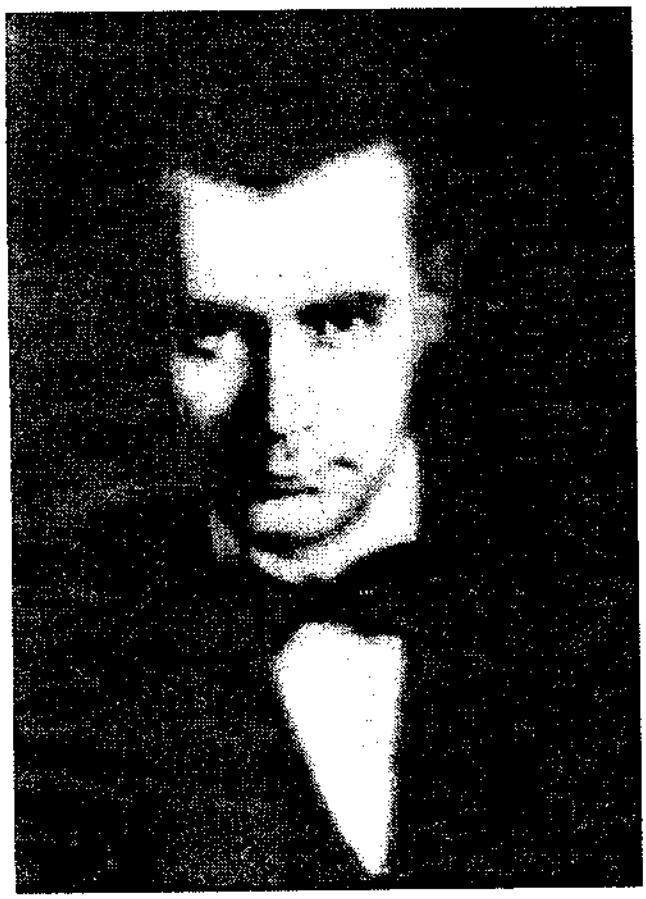

„Arunci grăunțe între brazde
și zici:
Din ele crește Dumnezeu"
(Zamolxe)

Nici un alt scriitor român n-a exprimat cu mai multă claritate și concizie integrarea sufletului românesc în universalitatea dumnezeiască. Nu e vorba de panteism. E vorba de atot-puternicie și de voluptatea de a trăi și a te bucura în mijlocul acestei prezențe miraculoase. E vorba de preamărirea unui sens determinat și definitiv al vieții, care însoțește deopotrivă și pe țăranul și pe orășa-nul român, de la naștere până la lumânarea de pe piept și crucea de la cimitir.

Cazul lui Blaga e la fel cu cel al lui Ion Barbu. Poetul Matematician lega ordinea științei cu ordinea concepției naționale legionare. Poetul

miracolului permanent vedea în Legiune efortul uman de a se identifica, cu acel miracol, ca normă existențială.

Împreună cu fratele său, Lucian Blaga a făcut parte din Asociația „Prietenii Legiunii". Drama istorică **Avram Iancu** (1934) era dedicată lui Corneliu Zelea Codreanu. În 1940, Blaga era încadrat în organizația legionară de la Sibiu. Titlurile operelor lui sugerează, fără echivoc, identitatea de preocupări și năzuințe dintre sufletul lui românesc și concepția și activitatea legionare.

La începutul primului război, Blaga s-a înscris la seminarul teologic din Sibiu pentru a evita să fie luat în armata austriacă.

Generalul Gheorghe CANTACUZINO-Grănicerul

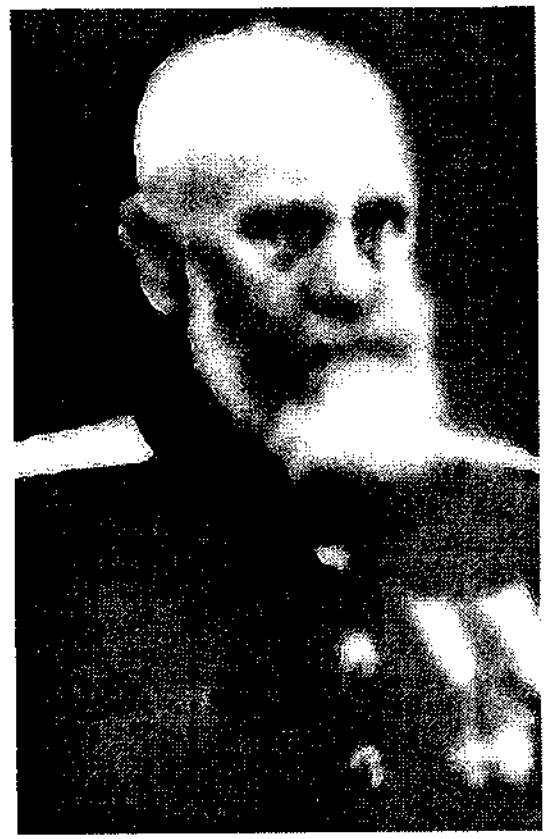

Intrarea generalului Cantacuzino în Legiune a făcut o firească stabilire de legătură între generația eroică a Reîntregirii și cea nouă, sortită să fructifice idealul întregirii împlinite și să-l desăvârșească.

Generalul Gh. Cantacuzino-Grănicerul a reprezentat eroismul de legendă, a cărui traiectorie luminoasă împodobește istoria marilor fapte de arme românești.

După ofensiva din Transilvania, în vremurile retragerii, în Argeș și mai ales la Coți, inamicul a simțit prezența în fruntea trupelor a colonelului Gh. Cantacuzino. La Coți a fost rănit și a lăsat un ochi pe câmpul de bătălie. În Moldova, în fruntea grănicerilor lui, la Oituz, a arătat dușmanului că nici pe acolo nu se trece...

La Iaşi, în 1918, el cu generalul Băgulescu, maior pe atunci, şi alţi ofiţeri inimoşi, au ţinut în respect trupele ruseşti bolşevizate, care voiau să detroneze pe regele Ferdinand - salvând astfel monarhia.

A fost decorat cu ordinul Mihai Viteazul, cu Legiunea de Onoare franceză şi i s-a făcut deosebita cinste de a fi citat în ordinul de zi de însuşi Ferdinand.

De aceste distincţii nu prea făcea caz. La procesul din 1934, unul dintre camarazii lui, martor, îi reproşa că nu face uz în apărare de acel faimos ordin de zi.

Intrarea generalului Cantacuzino în Garda de Fier coincidea cu un mare moment de răspundere pentru ea. Dar tocmai acest moment da ghes acestei inimi de erou de a trece sub comanda Căpitanului.

Da, Căpitane, spunea odată generalul, *eu sunt un bătrân tânăr, şi dumneata un tânăr bătrân.* Bătrânul general, care o viaţă întreagă împunsese cu spada şi cu cuvântul, înfruntând laşitatea, incorectitudinea şi prostia procopsiţilor şi paraziţilor , se simţea, intrat în Legiune, în elementul lui. Va ieşi înaintea *hoardei* şi va da avertismente solemne, leitmotivul era *să nu se atingă nimeni de copiii lui.* El lupta pentru un drept sfânt, pentru setea de dreptate şi de afirmare românească.

Lanţul de abuzuri şi nelegiuiri aruncate pe capul Mişcării înfuria pe bătrânul general, învăţat să răspundă prompt. Numai calmul şi răbdarea Căpitanului îl potoleau.

Omul acesta, venit dintr-o altă lume, nu se putea obişnui cu gândul cum că aceşti tineri încercaţi permanent în bătălii, plini de curaj şi bărbăţie, pot răbda atâtea lovituri permanente. În biserica de la Hârşova, în faţa catafalcului lui Virgil Teodorescu, bătrânul general însoţea, în cuvinte mişcătoare această jertfă fragedă şi crudă, cu adânca părere de rău că trebuie să cadă un tânăr în floarea vieţii, când ar fi putut să fie în locul lui un bătrân, ca el. Dar gene-ralul îşi

arăta şi clocotul lui de revoltă contra marii nedreptăți, strigătoare la cer.

Prigoana atinsese culmea prin dizolvarea Gărzii de Fier, de la 8 decembrie 1933, arestările în masă ale legionarilor în cele mai inumane condiții, torturile, căutarea Căpitanului.

Numai de casa generalului nu se atinseseră. Ea părea o insulă înconjurată de toate nelegiuirile cu care era lovită noua generație, care n-avea altă vină decât că îndrăznise să lupte cinstit pentru binele neamului românesc.

Mai impunea încă prestigiul marelui erou, cu trecut de legendă.

Politicienilor le făcea încurcături acest viteaz neastâmpărat. Ar fi vrut să-l izoleze de grupul de tineri de care se apropiase. Guvernanții mai aveau însă față de el un dram de scrupule, care va dispărea odată cu moartea lui Duca.

La Jilava, generalul va sta până la proces cu grupul celor 52 de legionari de sub comanda lui Ilie Gârneață, şi mai târziu a lui Ionel Moța. Aici va îndura rigorile închisorii. Umorul său se va împleti de minune cu dârzenia şi entuziasmul legionarilor, obişnuiți cu închisoarea şi cu necazurile.

Procesul din 1934 a fost o pagină de istorie în care alături de ținuta legionară sobră, demnă şi inflexibilă, se desena figura Grănicerului erou, în continuu zbucium şi niciodată resemnat... Îl vedeam pe bătrânul acela cu barbă albă rezemat de umărul Căpitanului, în permanent neastâmpăr, alături de tatăl Căpitanului, de Văcăreşteni şi de alți fruntaşi...

După proces, cât va mai trăi, generalul Cantacuzino va fi permanent cu spada în mână, neobosit, să păzească lumea nouă, care înmugurea şi umplea de speranțe inima neamului românesc. (...). Căpitanul îl va numi în 1935 şeful partidului Totul pentru Țară. Lumea vechilor partide democratice nu vedea cu ochi buni acest nou partid. Se temeau de concurența lui, pentru că era călăuzit de principii cu

În amândouă imaginile:
Corneliu Zelea Codreanu
în fruntea cortegiului, la
înmormântarea Generalului
Cantacuzino-Grănicerul

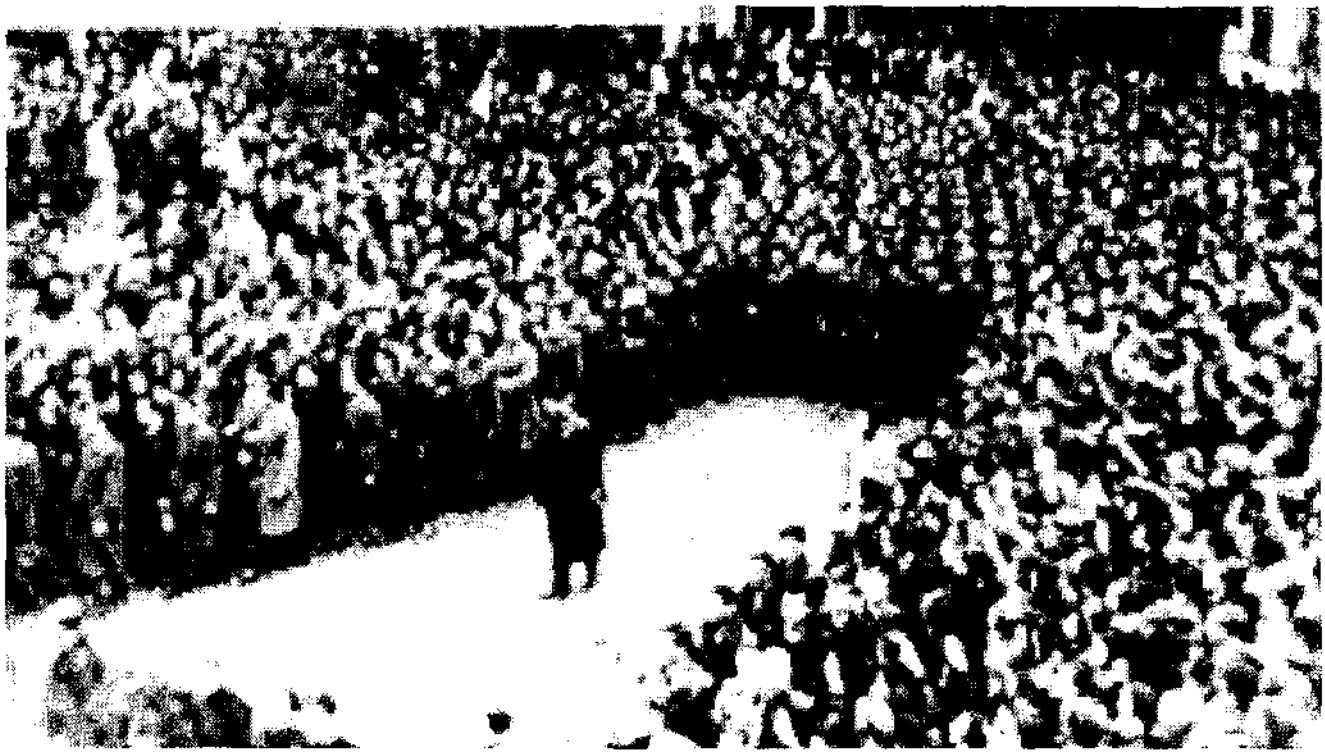

adevărat democratice. La orice abuz al guvernului, generalul răspundea prompt, după temperamentul său clocotitor. Va protesta cu vehemență și va da avertismente solemne tuturor acelora din guvern, care făcuseră din abuz, o doctrină în numele democrației. Își apăra cu înverșunare partidul. Cum a sărit el și a stigmatizat pe cei care au profanat osemintele eroilor noștri de la Predeal! (...) (cf. pag. ...)

Moartea l-a ajuns în 1937, dar s-a ales numai cu rămășițele pământești. Până în ultima clipă, a fost mânios pe trupul său, care l-a trădat (cf. pag....)

Când, în 1938, înainte de procesul din 1938, la Jilava, împreună cu Stănicel, ne referam la compoziția Consiliului de Război, Căpitanul nu-și făcea nici o iluzie și ne spunea: *Generalii de la procesul din 1934 au fost oameni de mare caracter, adevărați eroi. Știți bine câte presiuni s-au făcut asupra lor ca să ne condamne. Dar aceștia mă vor condamna!* Într-adevăr, din Consiliul care l-a condamnat pe Căpitan în iunie 1938 la zece ani muncă silnică, făceau parte ofițeri aleși să fie slugi plecate. (...)

Pământul Strămoșesc, nr. 1, 1952.

Eugen CHIRNOAGĂ

Profesor universitar. Doctor în chimie. Rector al Institutului Politehnic București. A făcut parte din comitetul de inițiativă a înființării Asociației „Prietenii Legiunei" (8-11-36).

A fost chemat ca martor în procesul lui Corneliu Codreanu (1938). Președintele tribunalului, **C. Dumitru**, referindu-se la caracteristicile Mișcării Legionare l-a întrebat: „De unde le cunoașteți? Sunteți membru de partid?" * Prof. Eugen Chirnoagă a răspuns: „Da, sunt membru de partid. Mișcarea Legionară o cunosc mai bine din 1937... Am fost profund mișcat în 1937, când am luat primul contact

* Expresie tipic comunistă.

cu spiritul legionar, la Carmen Sylva, unde munca era ordonată. Am cunoscut această Mişcare ca salvatoare a ţării noastre şi pot spune că niciodată Mişcarea Legionară nu a urmărit să vină la putere prin lovitură de stat.

Mişcările studenţeşti au dovedit o mentalitate dubioasă. Erau întrebuinţate ca manevră de partidele politice. De când a pătruns în mişcarea studenţească Mişcarea Legionară am observat, zi de zi, o schimbare de spirit, atât în şcoală cât şi în afară. Am avut de felicitat pentru această atitudine: cei mai buni studenţi ai mei sunt legionari, pentru că D-l Codreanu i-a îndemnat să fie primii la carte".

Sterie CIUMETTI

S-a născut la Veria, în Macedonia. A absolvit liceul comercial român din Salonic şi a venit în 1926 în mult-visata patrie, pentru a-şi continua studiile.

Este arestat în 1930, împreună cu un întreg grup de studenţi macedoneni, în legătură cu atentatul lui Beza contra lui Constantin Angelescu şi închis în penitenciarul Văcăreşti. Aci îl cunoaşte pe Corneliu Zelea Codreanu, care se pronunţase în apărarea lui Beza, şi se ataşează profund lui şi de cauza Mişcării Legionare.

Imediat după desfiinţarea Gărzii de Fier de către Duca (noaptea de 9-10 decembrie 1933), în cursul prigoanei dezlănţuite împotriva legionarilor, este arestat şi închis la Jilava. Este găsit nevinovat şi eliberat în dimineaţa zilei de 29 decembrie 1933. S-a întâlnit în secret cu Corneliu Zelea Codreanu, care scăpase nearestat şi trăia ascuns într-un loc cunoscut doar câtorva oameni de mare încredere. După întâlnirea cu Căpitanul, Ciumetti se duce seara la fratele lui, să se odihnească. În aceeaşi seară Duca este împuşcat pe peronul gării Sinaia. Ciumetti nu ştia nimic de pregătirea acestui atentat; dovada cea mai bună este că nu a încercat să se ascundă, ci a înnoptat la fratele său.

Peste puțin timp, poliția a invadat casa și l-a ridicat pe Sterie Ciumetti așa cum era, în cămașă de noapte. Agenții Siguranței au încercat să afle de la el unde se ascunde Corneliu Zelea Codreanu. Ciumetti a rămas mut, în ciuda schingiurilor cumplite la care a fost supus. După ce ancheta a eșuat, Ciumetti a fost dus dimineața pe malul lacului Fundeni, unde comisarul Panova a tras în trupul lui schilodit șapte gloanțe de revolver. Apoi, cadavrul a fost aruncat în apă. În urma acestei crime, comisarul Panova, rudă prin alianță cu Duca, a fost avansat în grad. Iată cum descrie faptele, ca martor ocular, Cătălin Zelea Codreanu în ale sale **Amintiri de familie**:

„Pe data de 29 decembrie 1933, cei care au fost la Jilava – circa 40-50 de legionari, au fost eliberați. În dimineața acelei zile l-am întâlnit pe Sterie Ciumeti, fiind eliberat din închisoarea Jilava. M-am bucurat și atunci am plecat și eu acasă. Pe mine nu au putut pune mâna, întrucât Corneliu – cu câteva ore înainte m-a anunțat să plec, că se vor face arestări. Ca să nu fiu singur, am luat cu mine și un coleg de la Morărit și Panificație. Ne-am culcat, iar în timpul nopții au venit mulți jandarmi și câțiva civili, ne-au arestat, ne-au bătut, ne-au dat cu capul de pereți, etc. Nu știam absolut nimic ce s-a întâmplat. Pe Pușcașu l-au pus într-un camion, iar pe mine, după ce m-au legat, m-au pus într-o mașină mică și am plecat. În fața noastră – aproape spate în spate – mai era o mașină mică. Am ajuns amândouă mașinile pe strada Baicului, unde am oprit în fața unei căsuțe cu grădină. Din mașina din fața mea au coborât doi agenți ai Siguranței, și după puțină vreme l-am văzut pe Stere Ciumeti într-o cămașă de noapte lungă, legat ca și mine cu mâinile la spate, l-au urcat în mașina din față și am plecat. Ne-am oprit amândouă mașinile pe marginea lacului Fundeni, lângă un pod, l-au coborât pe Ciumeti din mașină, l-au luat la bătaie lovindu-l în cap și apoi bătându-l cu picioarele l-au împușcat în fața mea, la câțiva metri. Apoi doi din cei trei l-au târât și l-au aruncat pe lacul înghețat...

S-au întors, m-au scos şi pe mine din maşină, m-au luat şi pe mine la bătaie întrebându-mă mereu unde este Corneliu – sigur nu ştiam – dar chiar dacă aş fi ştiut nu aş fi spus. Mă durea tot corpul, mi-era frig, eram desculţ în cămaşă şi izmene şi să spun sincer de abia aşteptam să mă omoare. Scăpam de durerea sufletească, aceea, de a fi văzut cum la 3-4 metri de mine mi-au omorât un prieten. Dar nu a fost aşa. M-au băgat în maşină – tot legat – şi m-au dus la Prefectura de Poliţie. Acolo m-au dezlegat şi m-au dus într-o sală cu multe bănci. Pe o bancă în faţă era ge-neralul Cantacuzino, care înjura mereu, pe altă bancă stătea văicărindu-se Nichifor Crainic, iar aproape de mine pe o bancă din fund era Puşcaşu, cel cu care fusesem arestat. Eram numai noi patru. Am fost apoi puşi într-o dubă şi duşi la închisoarea Jilava."

Primăvara, după dezgheţul apelor, cadavrul a fost scos din noroiul lacului. Medicul legist care a preluat cazul, Nicolae Roşu, a devenit de atunci un susţinător convins al Mişcării Legionare.

Inginerul Gheorghe CLIME

Printre puţinii care au fost alături de Căpitan din prima clipă, poate mai în vârstă decât toţi, e inginerul Gheorghe Clime, sau Domnul Inginer, cum i se spune în Legiune.

S-a născut în 1889 la Oancea, judeţul Covurlui, pe malul Prutului, sat de răzeşi în Ţara de Jos a Moldovei, pe unde va fi trecut cândva Rareş cu carele, ca şi Ştefan, în multele-i războaie purtate pe la miazăzi. Membru de frunte al societăţii patriotice **Avântul**, unde l-a cunscut pe Nae Ionescu, cu ocazia întâlnirilor anuale de la Brăila, Galaţi, Bârlad. Rămâne îndurerat de ruperea lui Iorga din tabăra naţionalistă. După un scurt răgaz, mai toţi avântenii s-au grupat în jurul lui A.C. Cuza, Corneliu Şumuleanu şi Ion Zelea Codreanu, care tocmai întemeiau Liga Apărării Naţionale-Creştine. Clime devine secretarul regionalei Moldova,

dar, în urma tristelor întâmplări dir 1926, când Liga se destramă, nu-şi mai găseşte rostul nici aici. În curând avea să se alăture celor ce trăiau în *duhul marilor rupturi,* cu tineretul strâns de Căpitan sub steagul Arhanghelului, în care îşi puneau de acum toate speranţele. Mai apoi a făcut avocatură la Domneşti (Muscel), trăind la ţară cu aceleaşi rosturi ce le avusese la Iaşi între studenţi, dar şi mai strâmtorat, căci susţinea doar cauzele drepte, iar plata era benevolă, şi din puţinul ce avea trebuia să întreţină şi revista **Garda**, de el înfiinţată.

L-am văzut prima dată în vara anului 1930. Ţărăniştii guvernau de doi ani, timp suficient pentru evaporarea unui entuziasm neconfirmat de fapte. Masele rămăseseră credincioase partidului mai mult în virtutea inerţiei, sau din lipsă de alternativă, dar suflet nu mai era. Scandalurile publice le întreceau cu mult pe cele dinainte, în ministere forfoteau tot felul de samsari, iar în camera „ţărănistă", printre cei 387 de deputaţi, nu se găsea nici un ţăran, în timp ce minorităţile mai ales evreii şi rămăşiţele fanariote, numărau zeci de locuri pe listele guvernului. Socor, Fagure, Zipstein, erau parlamentari „ţărănişti", vorbeau în numele ... ţăranului român! Puţinii idealişti, dezmeticiţi, vâsleau deja spre alte ostroave. Luptător născut, şi bun tălmăcitor al vremurilor, Inginerul Clime nu se sfiise, în plin mit ţărănist, să-şi instaleze „şantierul" său legionar în judeţul cel mai angajat politiceşte, în Muscelul lui Ion Mihalache şi al lui Dinu Brătianu.

Pe bulevardul Pardon, unde mă aflam cu câțiva pedagogi de la Seminarul din Câmpulung, studentul Ion Chivu (mai pe urmă protopop, purtat apoi prin diferite închisori), l-a zărit de departe: *Uite pe inginerul Clime*! Statură potrivită, trunchi încordat, în mişcări suplu, sprâncene stuf, ochii puțin înfundați țâşneau ca dintr-o vizuină; purta mustață groasă; pe cap o pălărie neagră cu boruri largi; geanta în mână, pardesiul pe braț. L-am salutat cu mâinile în sus. Ne-a privit serios şi şi-a văzut de drum. Mai târziu am regretat că ne-am sfiit să-i vorbim. Ce bucurie i-am fi dat în setea aceea de oameni în care se zbătea!

La alegerile din 17 iulie 1932, Inginerul Clime obținuse în sectorul său, Domneşti, peste 450 de voturi: succes de-a dreptul colosal, dacă ne gândim la locul şi condițiile luptei. După uciderea lui Duca e torturat îngrozitor, la Titu şi Târgovişte, ca să declare că Mişcarea a patronat această pedepsire. Liberat de la Jilava în urma achitării din aprilie 1934, se mută cu soția la Bucureşti, într-o cămăruță de la sediu, spre a lucra lângă Căpitan, ca secretar general al Mişcării, la reorganizare, creând sistemul ce a dus la creşterea vertiginoasă a cadrelor. În curând înființează centrul Răzleți, menit să concentreze şi să fructifice energiile camarazilor din provincie, provizoriu stabiliți în Capitală. În octombrie 1936 e numit şef al nou-înființatului Corp Muncitoresc. Ia parte, alături de Moța şi de Marin, la războiul anticomunist din Spania, apoi la campania de mase din 1937, iar după moartea Generalului Cantacuzino primeşte şefia Partidului Totul pentru țară, calitate în care conduce cu răsunet alegerile din decembrie. Corneliu Codreanu îl numise *Comandant al Bunei Vestiri,* alături de Nicadori, încă din ianuarie 1937. La 17 Aprilie 1938 e luat de pe pat de spital şi dus la Mânăstirea Tismana , apoi la Ciuc şi la Jilava. Condamnat pentru trădare, îşi sfârşeşte zilele răpus de baionete în închisoarea din Râmnicu Sărat, victimă a nebuniei sângeroase din Septembrie 1939.

A spune despre Inginerul Clime că a fost credincios, viteaz, energic, viu, ar fi aprecieri ce se fac de obicei asupra unor oameni ce puteau fi şi altfel. Pe *Domnul Inginer* însă nu ni-l putem închipui decât cum a fost: frunte a simţirii omeneşti în generaţia sa. Născut în Moldova, nu l-a preocupat „moldovenismul", el aparţinea neamului întreg şi nu înţelegea să-şi facă „viitor" din aţâţări regionaliste.

A fost cap al muncitorimii legionare, dar niciodată n-a asmuţi- t-o împotriva altor clase, nici nu a folosit-o ca o masă de manevre pentru trambulini politice. Mişcarea, forma, doară, cimentul legăturii între stările sociale, ca şi între provincii, şi nu era să adâncească, tocmai ea, prăpastia între clase.

Dragostea de muncitori şi-o arăta prin fapte. Venind, în vara anului 1936, să ne viziteze tabăra de la Topoloveni, a zărit pe copila celui mai sărman din sat, Ileana, cum se ţinea anevoie după vite, sprijinindu-se în băţ; tatăl ei era acasă, prăpădit de mizerie, iar ei îi supura glezna bolnavă de tuberculoză. Copiii de la ţară nu se încred prea uşor în domni, dar blândeţea Domnului Inginer a convins-o repede să-l însoţească la Sanatoriul C.T.C. de la Carmen Sylva. Şi lumea care s-a întâmplat să fie la gară în ziua aceea l-a putut vedea de mână cu copila umilă, prost îmbrăcată, în aşteptarea trenului ce trebuia să-i ducă departe...

Luptând pentru oameni, nu se retrăgea filozofic în birou, ci era veşnic în mijlocul oastei, pe care o pregătea pentru luptă. La Câmpulung, deşi avea rude cu stare, prefera să găzduiască la croitorul Costică Robu, la perierul Nae Radu Georgescu, la Potea ori Fain, vânzători într-o librărie, cu care îl apucau adesea zorile povestind. Oamenii aceştia, stâlpii de atunci ai Mişcării la Câmpulung, l-au urmat cu devotament, iar amintirea Domnului Inginer le-a rouat ochii până la sfârşitul vieţii.

Străin de tot ce-i solemn, sufletul îi rămăsese în simplitatea copilăriei, cu o nuanţă de ghiduşie. În august 1937 l-am vizitat acasă,

cu Victor Apostolescu, Costică Stănescu (ucis apoi de „umaniştii" lui Ceauşescu, pentru că se retrăsese să lupte ca partizan în munți) şi alți camarazi. Lucra desculț în grădină, cu pantalonii sumeşi şi bluză fără mâneci. La plecare, a doua zi, trebuia să trecem un pod de cale ferată peste Râul Târgului. După ce ne-am luat ziua bună, Domnul Inginer a trecut furiş apa şi, la capătul celălalt, ne-a sărit din tufe brusc în față, ca să ne sperie...

Nu pierdea nici un prilej să ne arate dragostea sa. În încleştarea luptelor din Spania, şi-a mai găsit răgaz să ne trimită la toți vederi cu minunățiile arhitectonice şi naturale de acolo.

Găsea rapid soluția în împrejurările cele mai neprevăzute. Într-o seară, la sediul din strada Imprimeriei*, Generalul Cantacuzino vorbea deja de două ore despre duel, şi auditoriul cam moțăia. Deodată, domnul Clime strigă: Drepți! Stânga-mprejur! Continuați, domnule general. Scuturați de somn, acum ascultam cu toții cu luare aminte...

Învățătura lui era exemplul. Mi-a spus odată că are să vină la noi, la Călineşti, de sărbătorile Învierii. Şi a venit... chiar în ziua de Paşte! La mirarea mea legitimă, că şi-a lăsat familia singură la o zi aşa mare, îmi arătă agenda: toate zilele îi erau ocupate şi, ca să se țină de cuvânt, nu-i mai rămânea decât aceea. Şi n-a plecat până nu m-a învățat *Sfântă tinerețe legionară,* abia ieşit. *Ăsta e cântec de vitejie, nu de înmormântare! Să lăsăm jalea, căci ne aşteaptă vremuri mari!*

Altă dată, în Iulie 1936, mergeam în marş cu frații Năstase, Samoilescu, Nelu Grigorescu şi alți studenți la Domneşti, unde legionarii lui Şuşală construiau un dig. Pornisem în zori din Câmpulung spre Râul Doamnei, de-a curmezişul muscelelor pline de flori şi de cosaşi. Trecând în marş prin Godeni, cu copiii droaie după noi, am trecut pe lângă locul lui Gică Andrițoiu, student la Cluj (mai apoi căzut la Stalingrad), care lucra la fân. Gică a azvârlit coasa şi a intrat în rânduri. Cum am ajuns, Domnul Inginer a lăsat pe iarbă geanta şi

*Numele mai vechi al străzii Gutenberg.

pardesiul, şi-a scos haina şi a pus mâna pe roabă. L-am imitat, desigur. După masă, ne-a spus râzând: *Ştiam c-or să ne dea de mâncare şi nu voiam să fie degeaba. Legionarul trăieşte pe picioare proprii. Nu munca este ruşinoasă, ci parazitismul. Feriţi-vă să trăiţi vreodată pe spinarea altora! S-aveţi tăria de a trăi prin voi înşivă!*

Parcă-l văd la deschiderea taberei Topoloveni (în dosul gării Călimăneşti), după slujba preoţilor Enescu, din valea Românestilor, şi Sergiu, cum s-a dezbrăcat de haină, şi-a sumes mânecile şi a turnat primele cărămizi. Venea des în această tabără, unde lucra cu noi, mânca aceeaşi ciorbă de ştir cu mămăligă, dormea pe aceleaşi paie în bordei.

Duminică 8 august 1937, la adunarea judeţeană de la Corbi, în munţi, pe Râul Doamnei, ne-a udat ploaia şi ne-a zvântat soarele de trei ori la rând. Inginerul Clime a stat alături de noi, cei din front, de-i curgea apa gârlă de pe pălărie, refuzând umbrelă sau adăpost, iar după adunare s-a simţit de-a dreptul ofensat când careva i-a propus să meargă, cu alte căpetenii (Bănică Dobre, Gârcineanu) într-o casă fruntaşă, la masă aleasă... Puteam merge toţi acolo?... a întrebat. Şi a rămas cu toată lumea, la o bucată de pâine cu castraveţi...

Un proces înscenat la judecătoria din Stâlpeni a fost pentru Domnul Inginer, prin iunie 1936, prilej de concentrare studenţească. În seara dinaintea procesului, La Bahna Rusului, în curtea unui castel de vânătoare, paznicul s-a îngrijit de cină cu brânză de burduf, ceapă şi mămăligă, „răsplată" pentru bucuria de a fi asistat la şedinţa noastră în faţa uriaşelor vâlvătăi ale focului, în al cărui jar se coceau bulzele. Am dormit pe cetină, iar a doua zi am mers în marş la judecată, dar sentinţa s-a amânat...

Gheorghe Clime avea cel mai înalt grad în Legiune, dar nu ne-a spus-o niciodată, nici n-a făcut abuz de el. Comportarea îi era nu ca de la şef la subalterni, ci ca de la frate la frate. Gradul i-l ghiceam singuri după această comportare, care îl înnobila în ochii noştri, iar sufletele noastre îi atribuiau toate blazoanele...

Pe la începutul activității noastre legionare în Muscel, i-am dat de publicat mai multe reportaje în care mă plângeam de urgia jandarmilor. Le citea, zicea *bine!* şi le băga în buzunar, dar nu apăreau nicăieri. Odată i-am cerut lămuriri... *Măi, păi tu pentru asta mi le-ai dat? Uite n-am înțeles bine... Să vezi, când Căpitanul a înființat Mişcarea, țara întreagă era un abuz, de la un cap la altul. Unde te-ntorceai, vai şi amar! Când s-a umplut bine paharul, Căpitanul a înființat Garda de Fier, organizație extremistă, dispe rată dacă vrei, care-i jura să taie răul din rădăcină, sau să piară cu noi toți! Odată ce-am venit aici ştim că țara e plină de fărăde legi, şi nu mai stăm să ne mirăm de fiecare caz în parte. A semnala un abuz sau altul, ar fi să facem pe cititor să creadă că numai acela e abuzul, cel semnalat de noi, şi că încolo, totul ar merge strună.... Noi scrâşnim, luptăm şi aşteptăm.N-ai nici o grijă, n-or să-şi mai joace ei mult caii, jandarmii.*

Punea mari speranțe în tineret. *Tu vei fi mai bun legionar decât mine, şi copiii tăi vor fi şi mai buni!* N-am înțeles, desigur că voi ajunge mai bun ca Inginerul Clime, ci am înțeles câtă încredere avea în posibilitățile de transformare ale generațiilor tinere. Era neînduplecat cu trădătorii. Entuziasmul ieftin al începuturilor *Frontului Vaida* îi rupsese din organizație un student, fost colaborator la Gardă: *Nu s-a simțit bine în căsuța noastră; va voi mai târziu să vină înapoi, dar în Gardă n-are să mai calce niciodată!*

Când prefectul țărănist, preotul Mănescu, opreşte grupul muscelean să plece la Vişani, Clime amenință: *Popa Mănescu va face cu mâinile lui digul. Veți vedea!*

Pentru concentrarea efortului în luptă nu neglija nici o contribuție, cât de mică; folosea partea bună din sufletul fiecăruia, oricât de neînsemnată. Dacă mă arătam nemulțumit de slaba activitate a cuiva, îmi replica blajin: *Posibilitățile sufleteşti nu sunt egale; pune-i fiecăruia în spate numai cât poate duce, şi mulțumeşte-te că duce. Atâta poate el. Dar să te convingi că nu poate mai mult!*

În timpul campaniei electorale, ca şi în perioada de organi-zare, nu l-am auzit niciodată punându-se pe primul plan. Niciodată eu, ci totdeauna *Căpitanul.* Se depersonaliza complet. El era numai trimisul Căpitanului, în numele căruia vorbea. Căpitanul - şi Mişcarea! Nici cea mai vagă preocupare de a-şi câştiga partizani personali. Iar când li se confirmă, la 11 decembrie, celor închişi la Râmnic, bănuiala teribilă a asasinării Căpitanului şi a camarazilor lui, târându-se de durere, striga deznădăjduit: *Banea, ia comanda!* Frumuseţea de legendă a acestei atitudinii, a celui mai indicat să preia cârma, nu poate fi spusă în cuvinte. Urmărise, crispat de neputinţă, acţiunile provocatoare de afară, menite de a crea un alibi poftei de sânge a lui Carol al II-lea prin suprimarea Căpitanului, chinuit şi el de aceeaşi imobilizare programată; a reuşit până la urmă să transmită necoptului de la Berlin (aluzie la Horia Sima, n.ed.) *să-şi bage minţile în cap,* dar acesta avea alte socoteli...

L-am văzut seara, la sediu, după înmormântarea Generalului Cantacuzino. Căpitanul a spus: Camarazi, Domnul General ne-a lăsat. Domnul General era şeful partidului nostru. Trebuie să punem pe cineva în locul lui. Eu m-am gândit la Domnul Clime. Domnul Inginer s-a roşit tot; se simţea stingher. Au mai vorbit câţiva, scurt; apoi Alecu Cantacuzino, în numele luptătorilor din Spania: *În adevăr, Domnul Clime a fost cel mai viteaz dintre noi, şi tot timpul am simţit asupra noastră dragostea lui de frate mai mare.* Apoi, iar Căpitanul: *Cine este pentru, să ridice mâna sus.* Toată lumea! *Cine e contra, mâna sus!* Nimeni! Căpitanul i-a strâns mâna, surâzând: Ei, Domnule Clime, de-acum eşti şeful partidului Totul pentru ţară. Te gândeşti un minut şi spui oamenilor câteva cuvinte, că te-au ales... Domnul Inginer a făcut un pas înainte şi, cu mâinile împreunate jos şi cu ochii în tavan, a scandat apăsat: *Rog pe Dumnezeu să mă învrednicească să pot muri pentru Căpitan şi Legiune. Trăiască Legiunea şi Căpitanul!* Era continuarea firească a făgăduielii din scrisoarea trimisă Căpitanului în 1927, când

aderase la Mişcare aducând tot ce avea: viaţa! *Sfânta tinereţe* a ţâşnit ca o furtună din piepturile noastre. Alegerea de şef, la noi, durase câteva minute.

Forţa morală i-a dat rezistenţa fizică. După mişelia de la 30 Noiembrie 1938, guvernul, temându-se de reacţiunea legionarilor, căuta să obţină cât mai multe adeziuni şi declaraţii de-ale căpeteniilor, cărora le făcea o largă publicitate, pentru anemierea furiei răzbunării. Şi pentru că Gheorghe Clime era considerat ca urmaş al Căpitanului, toate presiunile se îndreptau mai ales asupra lui. Mai multe personaje importante de pe atunci l-au vizitat la închisoare, căutând, cu presiuni sau cu teribile ameninţări, să-i smulgă o declaraţie. I se cerea să-l renege pe Căpitan, să se desolidarizeze de Mişcare, să facă vreo declaraţie în favoarea guvernului, sau măcar de resemnare... Domnul Inginer n-a dat nimic! Ba da, o declaraţie în care afirma că se va supune legilor, **aşa cum a făcut toată viaţa**! O astfel de declaraţie însă nu-i putea aduce nimic bun, aşa că a fost supus celui mai sălbatic regim de închisoare, cu atât mai chinuitor cu cât dânsul se afla în urma unei operaţii şi destul de bolnav.

Din Martie 1939, în urma acordului economic cu Germania, situaţia s-a mai îmbunătăţit, dar au început noi presiuni ce ţinteau captarea Mişcării pentru regim, vărsarea apelor dulci ale acestui izvor de munte în balta puturoasă a lui Carol al II-lea. Ce ar fi însemnat reuşita acestei tentative pentru viaţa Mişcării şi a ţării, e lesne de înţeles. Domnul Inginer a fost însă la postul de comandant.

Dar dârzenia nu i s-a iertat. În noaptea de după uciderea lui Armand Călinescu a fost scos din celulă şi somat să semneze o declaraţie în care să recunoască că el a pus la cale atentatul. Voiau o justificare a băii de sânge ordonată pentru noaptea aceea în toată ţara. Şi la fiecare *Nu!* baionetele se înfigeau tot mai adânc!A fost auzit din ce în ce mai slab: *Asta nu! asta nu! nu...,* apoi s-a făcut linişte. Dumnezeu îl cruţase

de gloanțele bolșevicilor în Spania, cum îl scăpase în urmă cu 20 de ani mai înainte în Războiul Reîntregirii, pe care îl încheiase cu grad de căpitan. Dar Irodiada de la Palat cerea iarăşi capul Gărzii de Fier. La zid, aliniați, comandanții legionari îşi aşteptau rândul. Inginerul Clime, Comandant al Bunei Vestiri, a căzut, pentru *Căpitan şi Legiune,* în zorii zilei de 22 septembrie 1939, în curtea închisorii din Râmnicul Sărat.

Înainte de a pleca din țară, m-am strecurat la Furnicoşi, la Doamna Clime, fiica bătrânului preot Dragomirescu de la Schitu Goleşti. În casa pustie dintre Vâlcea şi apa Târgului, plină de amintirile vieții de odinioară, am găsit pe Doamna singură, îmbrăcată în hainele Domnului Inginer, îngânând tainic din caval, cu ochii spre munți... Suspina în doină imaginea unei margini de cimitir orăşenesc, cu cruci aliniate, unde, printre atâția comandanți ai Căpitanului, zăcea şi Inginerul Clime? Sau gândea, poate, la vechea casă de pe malul Prutului, unde bătrâna octogenară, rămasă singură singură, cu ochii secați de vreme şi de lacrimi, blestema neputincios pe ucigaşii fiilor săi, Gicu, cum îi spunea Domnului Inginer, şi Traian, ucis şi el, în aceeaşi noapte, la Vaslui? De-o parte jertfa supremă, pentru ce face pe om să fie şi să rămână om; de alta, jalea neagră!

Moța sublinia, de câte ori avea ocazia, că nu există înviere fără moarte. Cine a pornit conştient pe căile Mişcării a acceptat în prealabil extrema perspectivă. Jertfele atâtor camarazi cer deci nu bocete, ci biruință: învierea, pentru care au înfruntat supremul sacrificiu. Cu gândul la ea au murit, siguri de fidelitatea celor rămaşi. Norocul de a fi făcut parte din generația lor e încărcat de mari îndatoriri. Ştim însă că sămânța împrăştiată de Gheorghe Clime şi camarzii săi nu va seca în veac; că din jertfa lor şi lupta noastră va ieşi *învierea neamului românesc,* suprema țintă a lui Corneliu Zelea Codreanu.

Text scris şi difuzat în 1942 de Petre Vălimăreanu,
în timpul detenției în lagărul de muncă hitlerist de la Rostock

George COANDĂ

Profesor universitar. Savant cu renume mondial. A făcut parte din comitetul de inițiativă pentru constituirea asociației „Prietenii Legiunei (8-XI-1936).

Acest mare teoretician a revoluționat aviația de vânătoare printr-o „invenție" practică: sincronizarea tirului de mitralieră cu rotația elicei, permițând tirul direct, prin elice, la avionul monomotor. Invenție de care au profitat aviațiile de vânătoare din Occident. Încă nu se inventase propulsarea avioanelor prin reactoare.

Gheorghe COMĂNESCU

General. Martor în procesul lui Corneliu Codreanu (1938). Întrebat de către apărare: „Dacă îl cunoaşte D-l General pe Corneliu Codreanu şi ce poate spune cu privire la activitatea sa?" Generalul Comănescu răspunde: „L-am judecat în 1934. Apoi am avut contact cu dânsul în diferite probleme politice, ca membru al Partidului Național Țărănesc. S-au tranşat chestiuni foarte importante atunci. Am ieşit de la el foarte lămurit. Am mai avut contact apoi în 1936, la Carmen Sylva. Mi-a spus că el caută să îndrumeze tineretul pe linia naționalistă, că nu visează puterea şi că vrea să formeze caractere. Nu e capabil să facă acte împotriva României, Statului sau război civil."

Constantin CONSTANDACHE

General. Martor în procesul lui Corneliu Codreanu (1938), unde a declarat: „Pe D-l Codreanu îl cunosc de la procesul din 1934. Am fost judecătorul lui. Pot spune că ideologia pe care o are - Patrie, Dumnezeu şi Rege -, ideologie pe care o cunoaşte toată lumea, nu poate fi decât o ideologie frumoasă".

Avocatul Iacobescu întreabă: „Poate fi învinuit D-l Codreanu de război civil, de răzvrătire?“ Generalul Costandache răspunde: „Corneliu Codreanu nu este capabil de aşa ceva.“

Generalul COROAMĂ

După arestarea Căpitanului din Aprilie 1938, Stănicel (fiind avocat) s-a înscris ca apărător pentru a-l putea contacta în arestul Tribunalului şi a primi astfel eventuale instrucţiuni sau însărcinări.

Cu această ocazie, Căpitanul, cu o voce pe şoptite, pentru că în cameră erau microfoane ascunse, i-a spus să se ducă la generalul Coroamă, care în acea vreme era Comandatul Gărzii la Palatul Regal, şi să-i spună că ar dori să-l aibă ca martor de caracter în proces, dacă se poate, şi dacă vrea să vie.

Răspunsul generalului Coroamă a fost:

„Chiar dacă Regele o să facă spume la gură când o să audă, spune-i lui Corneliu să mă pună pe listă. Am să viu“. Apoi a adăugat: „Cum să nu viu?

Prezenţa Generalului Coroamă, omul care îl apăra pe Rege, însemna o mare lovitură dată duşmanilor şi în special lui Iorga.

Horia COSMOVICI

S-a născut la 4 aprilie 1909 în comuna Tureatca, jud. Dorohoi.Primul război mondial surprinde familia Cosmovici la Bucureşti, unde se va stabili definitiv. Face toate studiile la Bucureşti: şcoala primară, liceul Gheorghe Lazăr şi facultatea de drept, apoi doctoratul în drept roman.

Se înscrie în baroul de Ilfov şi lucrează în biroul avocatului profesor Istrate Micescu, mare adversar al Mişcării Legionare.

În anul 1937 ia parte la campania electorală a partidului **Totul pentru ţară**. În 1938, pledează în apărarea lui Corneliu Codreanu în

procesul de „înaltă trădare" care i se intentase. Luptă împotriva dictaturii carliste.

În anul 1940 este numit de către generalul Ion Antonescu subsecretar de stat la Preşedinţia Consiliului de Miniştri. După o lună şi douăzeci şi cinci de zile demisionează. Este trimis pe front.

La 8 septembrie 1943 face trecerea la Biserica Romano-Catolică în capela privată a Monseniorului Vladimir I. Ghika.

La 16 decembrie se căsătoreşte. Are doi băieţi şi şapte nepoţi. După 1944 a fost arestat de 6 ori şi a făcut în total 17 ani de închisoare. În 1964 este eliberat de la Periprava.

La 13 mai 1969 este ordonat preot greco-catolic de către episcopul Iuliu Hirţea.

Horia Cosmovici a fost principalul apărător al lui Corneliu Codreanu în procesul de înaltă tradare intentat şi organizat din ordinul camarilei regale. Pledoaria lui, dincolo de perfecţiunea argumentării juridice, rămâne - nu în faţa acelui complet de judecată compus din mizerabile slugi, **ci în faţa istoriei** - ca un model de neatins prin descrierea cutremurătoare a infamiei urzite acolo şi a consecinţelor ei, atât **pentru o întreagă generaţie cât şi pentru viitorul neamului românesc**.

Şi iată cum gândeşte, ce scrie, **preotul Horia Cosmovici** astăzi:

„Nu am fost la Sighet; dar am fost la Jilava, la Aiud, la Ocnele Mari, la Gherla şi la alte închisori.

Alexandru Vlahuţă a scris cândva: Nu de moarte mă cutremur, ci de veşnicia ei. Parafrazând, aş spune: Nu de victime mă cutremur, ci de torţionarii lor. Şi nu e vorba de frică, ci mă tem pentru sufletele lor.

Victimele au murit cu numele lui Cristos pe buze, dar pe cei care blestemau şi schingiuiau ce soartă îi aşteaptă? Aceştia trăiesc azi cu groaza de a nu fi găsiţi, cu teama că-i va ajunge blestemul, pe ei şi pe copiii lor. De oameni se ascund, dar de Dumnezeu cum s-o facă? De pedeapsa de pe Pământ ar putea scăpa,

dar de pedeapsa în veşnicie, nu! Şi aceasta nu le-o spun ca o ameninţare, departe de mine acest gând. Le-o spun cu profundă durere.

Când văd azi cât de uşor se omoară un om - uneori se primeşte chiar o decoraţie pentru o asemenea faptă - şi când ştiu ce este un suflet, îmi vin lacrimile în ochi. Dumnezeu a creat fiecare suflet pentru fericirea veşnică. Un singur suflet este mai mult decât întregul Univers material.

Cum aş putea să-mi închipui că Episcopul Durcovici se bucură de condamnarea în Eternitate a celor care l-au omorât?

La Sighet, schingiuirile au fost de neimaginat, dar Mântuitorul ne-a învăţat să nu ne temem de cei care nu pot ucide decât trupul.

Şi atunci ce să facem? Nimic altceva decât să aplicăm, pentru binele lor, legea umană. Este singurul mijloc: să fie pedepsiţi strict în conformitate cu legea. Dar nouă, celor care credem în iubirea lui Cristos, ne rămâne datoria de a ne ruga pentru sufletele lor.

Nu torţionarii au biruit, nici stăpânii lor; au biruit cei schigiuiţi şi ucişi.

Cred că multe haruri ar primi ţara aceasta dacă pe monumentul care s-ar ridica la Sighet am trece, pe o tablă separată, numele mic al gardienilor şi ofiţerilor care ne-au torturat, sau porecla dată lor de către deţinuţi (Vasile, Arba, B1, Pithecantropus, Luvaţi etc.). Tabla ar avea titlul, scris mare, „TORŢIONARII", şi invitaţia adresată trecătorului de a se ruga pentru sufletele celor care au ispăşiri grele în lumea de dincolo (Matei, 5, 44 - n. ed.)

Dacă nu vom face aşa, atunci la Sighet se va construi un monument în plus printre miile de acest gen care umplu pământul."

Aron COTRUŞ
(1891-1961)

S-a născut la 2 Ianuarie 1891 la Hasag, jud. Târnăveni.

Poet patriot, de cea mai autentică şi înflăcărată materie şi expresie. Apărător al ţăranului şi al muncitorului sărac, speculaţi de tagma politicienilor corupţi. Poezia sa a avut repercusiuni extraordinare asupra tineretului anilor '30. În aprilie 1935, la constituirea Asociaţiei „Generaţia Mişcării Studenţeşti de la 1922", Ionel Moţa, ca Preşedinte, a citit următoarele versuri de Aron Cotruş:

„şi-ai despicat în două istoria,/ ţăran de cremene,/ cum n-a fost altul să-ţi semene,/ Horia!"

Deşi n-a făcut parte din nici-o organizaţie legionară, versurile lui sunt un imn constant al românismului propovăduit de legionari:

„uite-i, aşpri, îndrăzneţi,/ Crainici iuţi ai unei noi vieţi"

Domnului Aron Cotruş, cu drag şi admiraţie Cornelius Z. Codreanu

În acest volum este scrisă povestea tinereţii mele, dela 19 la 34 ani, cu simţirile, credinţa, gândurile, faptele şi greşelile ei.

CORNELIU ZELEA-CODREANU

Martie 1937

Poemul **Ţara** e dedicat în întregime Căpitanului. Spicuim din el câteva versuri:

din mulțimile oarbe unu s-alege...
veacul,
îi zice cum vrea,
îl botează cum vrea...
la masa de lucru adună:
azurul văzduhului lângă furtună
și lângă-o inimă mai bună ca o pâine...

noua lui limbă...
fața țării o schimbă...
bătrânii, ar vrea să mai trăiască
să stee *drepți* la vorba lui împărătească...

A murit în exil, la Los Angeles, unde trăia exclusiv din ajutorul pe care i-l dădeau alți exilați, mai tineri și mai puțin săraci ca el. Un român de piatră, Aron Cotruș, ca munții Transilvaniei unde se născuse și trăise.

Vasile CRISTESCU

Scrisoare amintirii lui

Ultima ta imagine e cea care apăruse în toate ziarele din Capitală: cu trupul ciuruit de gloanțe, mort, într-un lac de sânge - ce mult sânge aveai, Nene Vasile! - ca să știe lumea că murise încă un comandant legionar, iar studenții dumitale, să știe că au pierdut profesorul lor de epigrafie.

Dar în mintea mea ai rămas nu așa cum te arătau ziarele, cu chipul acela scăldat în sânge, ci cu înfățișarea dârză, cu pieptul drept ca un trunchi de stejar.

Te văd în cămăruța ta din Aleea Marinescu. Îți văd fruntea înaltă, puțin încruntată; te văd lucrând la **Istoria militară a Daciei.** Îți văd ochii mari, care se umezeau de câte ori vorbeai despre magistrul dumitale, Vasile Pârvan, sau se aprindeau ca flăcările, când vorbeai despre destinul Legiunii. Te văd la catedră, senin şi liniştit, descifrând cu studenții inscripțiile de la Porolissum ori Sarmisegetuza. Te văd în fruntea coloanelor de legionari, pe drumurile desfundate din Vlaşca, mereu în frunte încercând să cânți cu noi **Dealul Negru, Ştefan Vodă** sau **Imnul tinereții legionare.**

Şi te mai văd, într-o primăvăratică zi de aprilie, intrând cu un pachet mare sub braț, în biblioteca al cărei custode eram. Îmi încredințai arhiva pe care o aveai pentru Legiune. M-ai luat apoi în dreptul ferestrei deschise şi mi-ai spus ultimele cuvinte pe care le-am auzi de la dumneata:

„Orice s-ar întâmpla de azi înainte, Legiunea a pus piatra de temelie pe care se poate scrie istoria României. Eu voi fi prins din nou - poate destul de curând; se simte ceva în aer, ceva turbure. Ne-am făcut o parte din datorie; mai este însă mult de făcut. Dacă voi putea să scap şi de data asta, voi merge pe acelaşi drum. Mai e mult de lucrat în Giurgiu, căci a rămas lume în județ care nu a înțeles bine Legiunea."

Te-ai oprit apoi din lecția pe care o țineai în dimineața aceea - ultima lecție la Universitate - şi ai venit să-mi spui ce trebuie să

fac cu arhiva dumitale. Ai plecat apoi, şi nu m-ai lăsat să te însoţesc, căci te urmăreau agenţii. A treia zi ai fost arestat şi dus, cu ceilalţi, la Tismana. Într-o seară îmi spune un frate al meu că ai evadat. Cum şi în ce fel, aveam să aflu mai târziu. Spre sfârşitul anului 1938, am primit ordin de la bunul tău prieten Dorin Popescu să îţi ard arhiva. Plângeam şi ardeam hârtii, care erau fie ordine de la Centru, fie scrisori de la savanţi, ori fotografii ale fetiţei dumitale.

Într-o seară a lui ianuarie 1939, trei agenţi m-au luat de la cazarma regimentului unde îmi făceam serviciul militar. Şi tot ce am suferit în zilele şi nopţile acelea de iad, era ca să le spun unde te afli. Toată poliţia te căuta, iar comisarul Vasile Grigore trebuia ori să-mi smulgă taina ascunzătorii tale, ori să-mi smulgă restul de viaţă care mai era în mine. La mijloc era un teanc de bancnote. Fuseseşi, în acele zile de după Crăciunul lui 1938, omul pe capul căruia se pusese mare preţ de bani. Iar în ziua de 26 Ianuarie ţi-am văzut chipul sfârtecat de gloanţe în ziare. Trădarea îşi avea o nouă victimă.

D.A.Vlaşca*

Nicolae DONA

General. Martor în procesul lui Corneliu Codreanu (1938), când declară: „Îl cunosc pe D-l Corneliu Codreanu. L-am judecat în 1934, în tribunalul militar, şi apoi am fost în contact permanent cu D-sa. Mi-a făcut cea mai adâncă impresie. Tânăr, cu avânt naţionalist. N-a avut nici un amestec în asasinarea lui Duca. Am judecat cu conştiinţa împăcată. Este un om corect". (A făcut parte din Senatul Legionar)

---

* D.A. sunt, probabil iniţialele numelui autorului scrisorii, Vlaşca fiind judeţul în care-şi exercitau împreună activitatea legionară (N. Ed.)

Vladimir DUMITRESCU (1901-1991)

Doctor în arheologie, profesor universitar, elev al lui Vasile Pârvan. Legionar. Scrie în memoriile sale. „Încă de la primul interogatoriu mă întrebase dacă mai păstrez legături cu foştii camarazi, iar eu îi răspundeam că singurul pe care îl mai văd este bunul meu prieten Petre P. Panaitescu - cel mai mare istoric contemporan al nostru, după părerea mea - pe care îl cunoşteam din 1917, din refugiul de la Iaşi, şi care era şi naşul fiicei mele. Acum maiorul m-a întrebat pe neaşteptate: „Ai rămas la aceeaşi atitudine? - Domnule maior, i-am răspuns, atitudinea mea a fost şi este foarte indicată: aşa cum v-am spus, încă din 1941 n'am mai avut nici o activitate politică, iar atunci când mi s-a cerut să lucrez în specialitatea mea am primit cu dragă inimă şi mi-am împlinit îndatoririle cât am putut mai bine..."

A fost închis fără proces între 1952-55, experiență rememorată în scrierea postumă „Închisorile mele".

Mircea ELIADE

Născut la Bucureşti la 28.02.1907.

Studii la şcoala primară nr.10, iar liceul la Spiru Haret - Bucureşti.

Licențiat în filozofie la Facultatea de Filozofie din Bucureşti, cu o teză despre filozofia Renaşterii (1928). A avut ca profesor pe Nae Ionescu, devenind unul din strălucitii prieteni ai acestui „Socrate al filozofiei româneşti".

În perioada Dec. 1928 - Dec. 1931 studiază în India şi îşi susține licență la Calcutta.

În 1933 îşi ia doctoratul în Filosofie cu o teză despre „**Gândirea şi practica în Yoga**". Îi apar o serie de opere: „**Isabel şi apele diavolului** (1930), **Maitreyi** (1933), **Santier, Huliganii, Nuntă în cer, Întoarcerea din rai, Domnişoara Cristina, Şarpele**.

1933-1938 predă cursuri de filozofie şi Istoria religiilor la

Universitatea Bucureşti.

1940-1941 ataşat cultural la Londra şi 1942-1945 la Lisabona.

În 1945 se stabileşte la Paris, unde predă istoria religiilor, întâi la École Pratique des Hautes Études, apoi la Sorbona; din 1956 devine profesor titular la Catedra de istoria religiilor a Universităţii din Chicago (din 1985, Catedra „Mircea Eliade"). În acest timp mai apar: **Secretul doctorului Honigberger, Nopţi la Serampore, Pe strada Mântuleasa, La ţigănci, Noaptea de Sânziene, În curte la Dionis, Tinereţe fără bătrâneţe, Nouăsprezece trandafiri.** Opera sa de căpătâi va fi „**Tratat de istoria religiilor**" - Moare la Chicago 22.04.1986.

Savant de renume mondial, devine membru de onoare la Academia Americană (1966), Britanică (1970), Belgiană (1975).

Doctor Honoris Causa al Universităţii Yale (1966), La plata (1969), Loyola-Chicago(1970), Colegiul din Boston (1970), colegiul din Law-La-Salle din Philadelphia (1972), Colegiul Oberlin (1972), Lancaster (1975), Sorbona(1976), Washington(1985).

În 1938 este arestat şi deţinut la Miercurea-Ciuc împreună cu elita legionară, printre care profesorul său Nae Ionescu.

În „Buna Vestire - 17.12.1937, Mircea Eliade va scrie: „Astăzi întreaga lume se află sub semnul revoluţiei, dar în timp ce popoarele trăiesc această revoluţie în numele luptei de clasă şi al primatului economic (comunismul) sau al statului (fascismul) sau al rasei (hitlerismul), Mişcarea Legionară s-a născut sub semnul Arhanghelului Mihail şi va învinge prin graţia divină. De aceea în timp ce toate revoluţiile contemporane sunt politice, revoluţia legionară e spirituală şi creştină".

Din „Noaptea de Sânziene" vol. I, pag.215: „*...Apoi Ştefan auzi un strigăt sugrumat, sălbatec, de fiară rănită: l-au împuşcat pe Căpitan!*

Nu se mai auzi nici o răsuflare în toată curtea. Tăcerea aceea împietrită i se păru mai cumplită decât un strigăt. În clipa următoare, îi văzu pe toţi căzând în genunchi, izbucnind în plâns, gemând. Unii

se loveau cu capul de pământ, alții urlau ca niște câini loviți. Cu armele în mâni, jandarmii îi priveau. Ştefan îşi făcu o cruce şi-şi plecă fruntea, fără gânduri".

Pentru adecvarea acestui episod, dintr-o carte de ficțiune literară, cu realitatea istorică, este semnificativă comparația cu mărturia lui Vasile Iasinschi, pag. ...

Sergiu FLORESCU
(m.1939)

Licențiat în litere. Ziarist. Comandant legionar şi şef al regiunei Basarabia. Prin ziarele din Chişinău a dus o luptă acerbă contra comunismului. A fost asasinat la 22 Septembrie 1939 din ordinul guvernului lui Carol II, în județul Lăpuşna.

Iosif FROLLO

Profesor. Martor în procesul lui Corneliu Zelea Codreanu.

Preşedintele C. Dumitru: D-voastră ați făcut parte din Partidul Totul pentru țară?

Prof. Frollo: Nu.

Preş. C. Dumitru: Ați fost candidat la alegerile ultime, din Decembrie?

Prof. Frollo: Da, am fost candidat la senat, în județele Roman şi Bacău.

.....

Şi am urmărit mişcarea naționalistă a D-lui Codreanu. Bineînțeles că am urmărit-o atât cât am putut-o urmări de la distanță, fără să fiu alături de nici una din persoanele care făceau parte din mişcare. Un prieten, îmi scapă numele, mi-a spus că D-l Codreanu mi-ar propune să candidez pe listele partidului Totul pentru Țară.

.....

Şi atunci am avut o lungă convorbire cu D-l Codreanu, în care am pus toate problemele care mă interesau pe mine din punct de vedere moral.

.....

Această mişcare am găsit-o sfântă în toate. Am fost în campania electorală şi atunci am văzut Legiunea în toată splendoarea ei. Tot ce scria în cartea **Pentru Legionari** şi în **Cărticica şefului de cuib** s-a întâmplat aidoma. M-am lămurit atunci că Mişcarea Legionară nu era un partid politic, ci o organizaţie de înaltă moralitate.

Privitor la presiunea care s-a exercitat în campania electorală profesorul Frollo vă spune: au suportat-o, n-au reacţionat.

Mi-am dat seama că se urmăreşte o înaltă etică a vieţii sociale, că nu este un partid de extremă dreaptă, şi nici de extremă stângă, ci un partid de extremă cinste, care luptă împotriva extremei necinste"

Constantin GANE

Scriitor. Autorul cărţii de evocare istorică: **Trecute vieţi de Doamne şi Domniţe** (3 volume, două premiate de Academia Română). A fost ambasadorul României la Atena. A făcut 13 ani de închisoare comunistă. În „Trecute vieţi de Doamne şi Domniţe", vol. III, e scris: „Nu-mi pot termina cartea, căci a fost ucis Căpitanul meu şi al neamului."

Ion GĂVĂNESCUL

Originar din Bucovina, după cum arată numele. Profesor universitar din 1880 la Iaşi. Despre opera **pedagogică** de valoare a acestui savant, se exprimă elogios pedagogul francez Planchard, care-l situează pe linia şcolii active integrale. A făcut parte din grupul celor

câțiva profesori universitari de la Iaşi - în frunte cu A.C. Cuza - care, la sfârşitul războiului de întregire, au luptat pentru cauza națională, alături de studenți. S-a alăturat Mişcării Legionare de la începuturile ei. La 10 Decembrie 1928 primeşte din mâna Căpitanului **săcuşorul cu pământ**, care era o pungulița foarte mică în care se găsea adunată țărână din locurile de luptă care au avut loc în decursul zbuciumatei noastre istorii. Se purta în semn de angajament permanent în serviciul patriei şi de cinstire a memoriei celor căzuți pentru apărarea neamului românesc. Iată cum este descris impresionantul moment în cartea **Pentru legionari:** „Este un suflet care ne urmăreşte de aproape. Pas cu pas. Se interesează de noi. Poate ne studiază. Este vorba de impunătoarea figură a bătrânului profesor de pedagogie de la Universitatea din Iaşi: Ion Găvănescul. Profesor universitar din anul 1880. Odată ne-a spus: Tare aş dori să am şi eu un săcuşor cu țărână!

La 10 Decembrie 1928, l-am invitat acasă la noi şi acolo, în mijlocul grupului de legionari, i-am predat săcuşorul cu țărână ca din partea noastră. Bătrânul cu părul şi sprâncenele albe a făcut ochi mari, ca într-un moment de mare gravitate. Şi după o clipă de tăcere: - Domnilor nu sunt demn să primesc acest sfânt Talisman decât în genunchi - şi se roagă. După el îngenunchiem şi noi împrejurul lui".

Dumitru GĂZDARU

Doctor în litere de la Universitatea din Iaşi. Profesor de Filologie Romanică la Iaşi şi la Bucureşti. Director al Şcoalei Române din Roma. Invitat special, ca profesor, la Institutul de Filologie Romanică la Universitatea din Roma. A fost de asemenea profesor la Universitatea din Marburg, în Germania.

La ocuparea României de către comuniști se găsea la Roma și a rămas în exil. A făcut cercetări de specialitate și a conferențiat în următoarele centre universitare: Barcelona, Berlin, Berna, Florența, Madrid, Padova, Paris, Roma, Triest, Veneția, Viena, biblioteca Vaticanului, Zurich. Invitat în Argentina, a fost profesor titular de Filologie Romanică la Universidad Nacional din La Plata și la Universidad del Salvador, din Buenos Aires. La Universitatea din La Plata a fost directorul Institutului de Filologie și Lingvistică. A murit în exil, în Argentina. Fără îndoială cel mai erudit și obiectiv studios de filologie, din țara noastră, alături de Sextil Pușcariu. Neatins nici intelectualiceşte, nici de circumstanțe, de filoxera ruso-filă, ca Iorgu Iordan (ambasador comunist la Moscova) și ca Alexandru Rosetti, care s-au făcut adepți schimonosirei ortografiei limbii române și ai tendințelor de subminare a latinității ei. Pentru meritele și contribuțiile lui științifice colegii și studenții argentinieni i-au dedicat numeroase volume omagiale. În Italia și Argentina locuința lui a fost întotdeauna deschisă românilor din exil. A fost legionar credincios până la moarte liniei lui Codreanu. În Argentina a reluat publicarea primei gazete legionare „Pământul strămoşesc". A făcut parte din Senatul Legiunii.

Doamna Maria GĂZDARU

În paralel cu o considerabilă activitate științifică și legionară desfășurată de profesorul Găzdaru în cadrul exilului, Doamna Găzdaru a întreprins o tot atât de mare și rodnică activitate dedicată copiilor români din diasporă, prin publicații cu ajutorul cărora să poată fi inițiați în cunoaşterea limbii și a tradițiilor româneşti și – fie zis în treacăt – să fie incitați și părinții lor să se străduiască în acest sens.

Pe lângă acestea, Doamna Găzdaru a publicat în 1956, tot cu gândul la tineretul din exil, un volum intitulat „Țara de departe", în care a îmbinat,

cu mare măiestrie, extrase literare şi istorice, ilustraţii şi hărţi dând o imagine vie a ţării întregită. Peste deceniile scurse între timp, acest volum este de o incontestabilă actualitate şi pentru tineretul din ţara neîntregită de astăzi. Valoarea excepţională a acestui volum impune republicarea lui, sub un titlu desigur modificat în consecinţă: „Ţara întregită†.

Prof. Dr. Dimitrie GEROTA

Profesor universitar.

Somitate medicală, cel mai reputat chirurg român din perioada interbelică.

Scotea, în anii 1930, o foaie periodică clandestină, „Crezul nostru“ *, în care denunţa isprăvile şi nelegiuirile lui Carol al II-lea.

Acuzat de *lèse majestate,* dr. Gerota a fost arestat şi dus la închisoarea Malmaison.

A cerut ca, la moartea sa, să i se pună pe piept chipul lui Corneliu Codreanu. Dorinţa i-a fost îndeplinită.

Mitropolitul GURIE

* Ne-am fi aşteptat ca cel puţin după suirea pe tron şi după ce a jurat pe Constituţie, regele Carol II să aibă demnitatea şi să se comporte conform acelui jurământ. Dar realitatea a fost alta: regele Carol II a dovedit şi de astă dată că nici rolul de rege nu l-a schimbat; el a rămas acelaşi om, cum a fost primul Carol; legile ţării pentru el n-au va-loare; interesele ţării sunt subordonate şi intereselor şi ambiţiilor personale, morala şi etica sunt fleacuri bune pentru alţii; jurământ, cuvânt de onoare, adevăr, preţuiesc pentru regele Carol tot atât cât istoria documentată ne spune că preţuiau pentru prinţul Carol al României. El nu numai că nu s-a gândit să strângă şi să consolideze partidele poitice, pentru a le utiliza în folosul ţării, ci din contră, el este autorul destrămării şi fragmentării acestor partide în 16 grupuleţe, pentru ca acum, în deriziune, să apeleze la unirea lor.

Cel mai just răspuns pe care poporul român trebuie să-l dea, ar fi proclamarea Republicii.

(...) Republica într-un stat democrat, este forma superioară a dezvoltării politice, este negaţiunea monarhismului şi a absolutismului.

(1887-16 Noiembrie 1943)
Mitropolit al Basarabiei

Ieromonahul Gurie Grosu editează în 1908, împreună cu câțiva protopopi şi intelectuali basarabeni, revista lunară „Luminătorul", scrisă numai în româneşte, publicată în 1000 de exemplare de 80 de pagini, el fiind redactorul.

Vicar la Iaşi în 1918, arhiepiscop de Chişinău şi Hotin în 1920, este numit Mitropolit al Basarabiei în 1925.

1). Fragment din întâmpinarea adresată Preşedintelui Sf. Sinod al Bisericii Ortodoxe Române (Patriarhul dr.Miron Cristea) la 20 Mai 1937:

„Vi se părea că faceți operă arhipăstorească şi vă îndepliniți rol de Apostol sfânt al Creştinătății, când în timpul războiului nostru pentru dezrobirea națională, semnați pastorale de blestem şi osândă împotriva oştilor româneşti care veneau să-şi jertfească viața pentru dezrobirea fraților lor de sub unguri."

2). Într-o şedință a Sf. Sinod, la care venise să asiste şi Carol al II-lea, i s-a adresat regelui în termenii următori: Măria Ta se spune că ți-ai părăsit familia şi că stai cu o țiitoare evreică. Adevărat îi?

Regele a părăsit imediat şedința, furios. Pe Gurie l-a scos de la Mitropolie şi l-a trimes la Mânăstirea Dragomirna.

3). Când Corneliu Codreanu a luat inițiativa de a construi un mausoleu pentru osemintele ostaşilor căzuți în luptele de la Predeal, din care unele încă mai erau risipite prin pădurile din jur, Mitropolitul Gurie a oficiat Serviciul Divin pentru sfințirea cavoului provizoriu instalat în acel loc.

Totul a fost zădărnicit de intervenția jandarmilor, care au profanat şi distrus tot ce au găsit.

Radu GYR

Radu, fiul actorului Coco Demetrescu, s-a născut la 15 Martie 1905 la Câmpulung (Muscel). În 1908, se mută cu toată familia la Craiova, tatăl lui fiind angajat acolo, la Teatrul Național. Radu urmează liceul Carol I, terminând strălucit în anul 1923. Scrie versuri de la vârsta de 10 ani, iar la 14 ani dă la iveală un poem dramatic, intitulat „În munți".

Fiindcă începuse să publice epigrame care nu-i conveneau directorului liceului, a folosit pseudonimul Radu Gruiu (un deal de pe la Câmpulung) şi apoi Radu Gyr.

Este student al Facultății de litere şi filosofie din Bucureşti până în 1927 şi apoi numit conferențiar la Catedra de estetică lite-rară şi literatură universală.

Poet şi scriitor, el colaborează regulat la principalele reviste literare din acea vreme.

La vârsta de 19 ani publică primul volum de versuri: „Linişte de schituri". Urmează „Cerbul de lumini", „Poeme de război", „Balade", etc.. Traduce din Verlaine, Baudelaire şi Goethe.

În 1930 obține premiul Adamache al Academiei Române.

În mod firesc, se îndreaptă spre Mişcarea legionară şi iată ce scria în Martie 1936:

Suprema jertfă

„Tineretul legionar coboară din arama unei vitejii de baladă strămoşească. El descalecă din Corbea şi din Toma Alimoş! A înfruntat, pentru crezul lui, urgia şi a tânjit primăverile prin închisori. Şi a arătat tuturor că trebuie să ştii să şi mori pentru ideal. De la război şi până acum, nimeni, în țara noastră, n-a mai căzut *pentru vis*, în afară de morții legionari. De trei ani încoace, numai sfintele morminte legionare sunt demne să-şi amestece oasele de pe fund cu argila străbună a voevozilor, pandurilor şi a haiducilor noştri.

Un legionar s-a prăbuşit, ucis pe la spate, fiindcă lipea o chemare românească pe un zid. Îl chema: *Virgil Teodorescu.* Altul a fost doborât cu şapte gloanțe în spate, fiindcă visase frumos şi în lumină

o țară ca o piatră de smarald. Îl chema: *Sterie Ciumetti.*

Desigur pentru a putea să mori, astfel, trebuie o mare putere de vis. O mare forță interioară de seninătate. Trebuie o pogorâre de-a dreptul din sufletul limpede şi luminos al ciobanului Mioriții, în clipa când îşi pregătea nunta de azur cu moartea.

Dar pentru a te îngropa de viu, luni întregi, ani de-a rândul, între funinginea şi mucegaiul zidurilor de ocnă, ce forță lăuntrică îți trebuie?

Ce dinamică dezlănțuire de jertfă? Ce vifor tânăr de ideal? Coborârea, prin moarte, în mormânt, e o trecere de eroism– prin brățara sângelui– în purificare şi cer. Coborârea, prin *viață*, în mormântul temniței, e o trecere din eroism omenesc, în vitejie supraomenească sporită, multiplicată, înnaripată clipă de clipă, oră de oră, zi de zi. Este o trăire a Crivățului de aur al spiritului şi al trupului devenit *numai* suflet, peste lespedea mormântului care te ferecă.

Jertfa temniței aprinde, deopotrivă, în ea: eroism de zeu tânăr şi descătuşare, sublimare a duhului prin *suferință*. Fenomen spiritual similar ascezei.

Le-a fost hărăzit, tot legionarilor, să se cuminece şi din această jertfă. Trei dintre noi* sunt flăcări vii de suflet în gropile ocnei. Ei nu au primit inelul de logodnă din „Miorița", dar au moştenit încleştările, în ocale de fier, ale gleznelor lui „Corbea" din jumătatea de veac a puşcăriei lui cu mlaştini şi năpârci. Cei trei vin, cu paşi de azur, din baladă şi trec, cu paşi de bronz, în legendă. În cel mai sfânt poem eroic valah.

Trei s-au jertfit, într-o trinitate de foc şi curcubeu, peste 30.000. Pentru 300.000. Pentru noi toți, rămaşi dincolo de ei, în aşteptarea propriilor noastre jertfe.

---

*Numele mai vechi al străzii Gutenberg.

De după zăbrele, din carcerile cu opaiț sărac și mare singurătate, gândurile celor *trei* răzbat până la noi și se așează pe umeri ca niște ulii grei de văpaie.

Trei: voevozi tineri, brumați de vis și sfânt ideal. *Trei*: inimile noastre le ard, luceferi, în piepturile lor, lângă inimile lor. *Trei:* pe care un singur lacăt de abur și basm nu-i poate despărți de sângele nostru. *Trei*: care din suferințe au călcat în biruință și-n cântec.

Jertfa celor trei: un dar făcut camarazilor. Un dar din care se desface, ca o jerbă proaspătă, o punte verde de lumină."

„**Cuvântul Argeșului**", anul I, nr.17 din 20 martie 1936.

Începând din vara lui 1936, a colaborat în mod inegalabil cu muzicianul Ion Mânzatu, la făurirea principalelor cântece ale Mișcării Legionare, culminând cu „Sfânta tinerețe legionară".

În 1938, urmând soarta Legiunii, începe calvarul detențiilor, care va continua până la capătul vieții lui de martir. A pătimit, sub regimul carlist, în lagăre și închisori, la Vaslui, Miercurea Ciuc, Jilava și Râmnicu Sărat.

În septembrie 1940, ca și mulți alți Legionari, s-a văzut pus în libertate de către un guvern care, în viziunea lui, nu putea fi bazat decât pe învățăturile și regulile lui Corneliu Zelea Codreanu. Avea să-și dea seama de contrariu abia cu săvârșirea asasinatelor de la Jilava, când a realizat devierea totală a condu-cerii simiste a Mișcării Legionare (Ca și Noica și încă alți câțiva). Numit director general al teatrelor și operelor din România, el a luat – printre altele – inițiativa înființării teatrului evreiesc „Baraseum", singurul existent în lume în acel timp.

Până în acel moment a mai scris articole ca cel care urmează:

Datina și legiunea

„Revoluționară, dinamică, deschizătoare de ferestre largi și noi

în istoria țării, Mișcarea Legionară își implântă, totuși, rădăcini adânci în datinile și tradițiile neamului. Ea nu este o rupere, o smulgere din zăcămintele profunde ale sufletului nostru etnic, ci, dimpotrivă, este o reluare a legăturii cu trecutul autentic, o restabilire a contactului cu esențele mistice și străfundurile conștiinței naționale.

Înnoind, împrospătând viața istorică și politică, Mișcarea Legionară își întoarce fața, însă, către tradițiile neamului și continuă adevăratul drum al datinilor românești, pe care o altă viață cu totul falsificată și importul unor moravuri de peste hotare, au reușit să-l întrerupă timp de ani întregi. Între datina românească autentică și viața citadină de până acum, falsificatorii sufletului național săpaseră o prăpastie. Toate marile vistierii ale conștiinței noastre etnice, tot ce ne lega, ca lumină, ca cântec și veac, de străbuni și de cer, era disprețuit, era respins în numele unei false evoluții, în numele unui superficial proces de civilizație. Prin iudaizarea și internaționalizarea orașelor noastre, opera de despersonalizare a neamului câștiga, zilnic, teren și se rupea de noi înșine, ne vermina propriile noastre rădăcini.

Mișcarea Legionară se ridică, energic, împotriva acestui proces de corupere și alterare a vieții lăuntrice românești. Ea readuce în planul vieții noastre spirituale tradițiile și datinile neamului, în care recunoaște substanțele unei vieți sufletești de înaltă frumusețe. Mișcarea Legionară, în lupta ei pentru românism și pentru „un destin de fier", își strânge [trage] seva din marele *trecut* al voievozilor și părinților noștri. Sorbind, deopotrivă, din lumina proaspătă a unei reale înnoiri istorice și din ciutura doldora de soare a vechilor noastre credințe, legionarismul cinstește *datina și tradiția,* alături de celelalte adânci performanțe ale sufletului autohton."

„**Falanga**", anul IV, nr. 27 din 25 decembrie 1940.

Combatant timp de doi ani pe frontul anti-comunist. Se întoarce în țară rănit. Rodul acestei experiențe grave va fi „Poeme de război"

(1943). Actul de la 23 august 1944 va da prilej comuniştilor să-l condamne la 12 ani muncă silnică. Liberat în 1955, este rearestat în 1958. Judecat pentru poezia „Ridică-te Gheorghe, ridică-te Ioane" şi condamnat la moarte. După 365 de zile în lanțuri i se schimbă pedeapsa la muncă silnică pe viață. Liberat în aprilie 1963, ros de multele suferințe şi boli, moare la 29 aprilie 1975. Poeziile lui, compuse în închisori, circulau din gură în gură la mii de deținuți nevinovați , pe toată durata - o jumătate de veac a prăpădului comunist. Legionar credincios lui Corneliu Codreanu toată viața lui. Poezia „**Mormântul Căpitanului**" este probabil cel mai duios imn din literatura română în care, în umilință, poetul plânge şi cântă în acelaşi timp moartea tragică a lui Corneliu Codreanu:

De-aci'nainte, Vremea se măsoară
cu trudnicele sale oseminte
şi Veacul care curge peste țară
începe din cenuşa ta fierbinte.

Mergi printre noi cu sfânta-ți moarte vie,
ne tămâiezi cu marea ta tăcere...
Mormântul tău e numai Înviere,
prin tine luminăm de Veşnicie.

Prin tine bem, setoşi, din Mântuire
Prin tine doar, ne-am curățit de zgură...
Izvor ne eşti şi cină şi zidire
Şi patrafir şi cuminecătură...

Eşti azima pe care'n plâns o cere
inima noastră pururerea flămândă.
Eşti drumul nostru către zări de miere,
eşti perna pentru tâmpla fumegândă.

Eşti ruga țării pentru biruință,
mistria noastră'n aur ferecată,
dalta de foc înfiptă în credință...
Mormântul; tău e viața noastră toată

Venim lângă țărâna ta iubită,
şi umbra ta, prin smirnă de balade,
ne-atinge cu plutirea ei sfințită
şi ne preschimbă'n torțe şi în spade.

Cu duhul tău - mireasmă de grădină -
ne miruim, sub zâmbet de icoane.
Culegem din mormântul tău lumină
şi ne spălăm obrajii de prigoane.

Luăm un pumn de lut din groapa sfântă
şi-l punem pe vechi răni de închisoare;
şi rănile din noi tresar şi cântă,
se fac medalii şi zâmbesc în soare...

Nicolae HORODNICEANU
(1907-1944)

Legionar. Fiul cel mai mare din cei 14 copii ai morarului Iacob din comuna Băluşeşti, jud. Roman.

Inginer constructor, absolvent al Politehnicei din Bucureşti. Intră în Mişcarea Legionară după mai multă reflexie decât alți colegi ai lui, deja activi. Dar odată intrat, se dăruieşte total, cu toată ființa lui, ca-n monahism. Devine unul din cei patru colaboratori de fiecare zi ai lui Corneliu Codreanu, mâna dreaptă a lui, elementul de bază al funcționării sediului central al Mişcării. Blând, dar intransigent față de orice deviere

voluntară de la linia morală cerută oricărui legionar. Din acest motiv, în efemerul regim guvernamental din toamna lui 1940, nu i s-a atribuit nici un rol. În 1941 ia calea exilului, pentru el definitiv: Germania, Italia, Argentina. Bagajul lui de desțărat conținea trei lucruri: școala solidă a ingineriei românești de atunci, școala legionară primită direct de la Corneliu Zelea Codreanu și firea lui dăruită de Dumnezeu, în care credea fără rezerve.

Ajunge în orașul San Juan din Argentina, oraș complet distrus de un cutremur. E însărcinat cu reconstruirea orașului. Acest român și legionar, capabil și organizator extraordinar, repune în picioare orașul.

Devine profesor la Școala Politehnică din San Juan, și decan, formând o întreagă generație de ingineri și o bună parte din corpul profesoral.

Își încheie cariera profesională și profesorală cu mare prestigiu și manifestări de recunoștință, printre care și atribuirea, cu mare fast, a titlului de „Profesor Extraordinario Honorario".

În condica de grade, pe data de 26 martie 1938, Corneliu Codreanu îl înscrisese cu gradul de Comandant Legionar.

Nicolae ILIESCU

Profesor universitar. Doctor în litere al Universității din Padova. Doctor în filozofie al Universității Harvard, Cambridge, Massachussets, S.U.A. Timp de 34 de ani, a fost profesor de literatură italiană (Ev Mediu și Renaștere) la Harvard, trecând prin toate gradele de învățământ, inclusiv cel de titular de catedră. În prezent e pensionat (parțial), cu titlul de Profesor Emerit. A fost șeful primei Frății de Cruce la Liceul Radu Greceanu din Slatina, Olt. Experiența vieții lui e numai o reflexie a ceea ce educația din Frățiile de Cruce a însemnat pentru tineretul român. Cazul lui nu e unic în viața exilului; sute de tineri, forțați de istoria de după cel de-al doilea război mondial să se sustragă morții prin exil, s-au realizat ca el și și-au menținut

credința în neamul românesc. Despre viața lui avem însă câteva detalii esențiale care, credem, pot fi de folos şi de imbold tineretului român de azi.

A terminat liceul în 1938 şi a trăit drama uciderii Căpitanului şi a asasinatelor din septembrie 1939. În 1940 şi-a continuat studiile universitare şi a refuzat să fie implicat în aşa-zisa rebeliune din Ianuarie 1941, dând următorul răspuns: nu ne putem bate împotriva armatei noastre. În mai-iunie 1941 a fost condamnat la 6 ani de temniță grea şi trimis la Aiud pentru că, la sărbătorirea zilei de 10 Mai, în aula mare a Facultății de Drept, sutele de studenți şi parte din corpul profesoral, prezenți la celebrare, au cântat un cântec care, după formularea rectorului, *nu era prevăzut în program*. Atât şi nimic mai mult.

De la Aiud a fost trimis pe font, în Rusia, pentru reabilitare, în batalioanele speciale de la Sărata.

La 23 august 1944, după retragerea din Rusia, se găsea pe frontul de la nord spre Iaşi. În acea noapte faimoasă, când ruşii tăgeau cu tot ce aveau, de pe pământ şi din aer, unitatea din care el făcea parte a primit ordin să înceteze tragerea, pentru că „se schimbau tunurile". Când s-a făcut ziuă, sensul acelui ordin a fost mai mult decât clar. În retragere, la Întorsura Buzăului, a trecut munții şi la 13 septembrie era la Viena. Acolo a refuzat să se alăture grupului Sima. A lucrat cum a putut; a fost şi hamal, în Gara de est a oraşului. Când frontul s-a apropiat de Viena, profesorul german de filologie romanică, Ernst Gamillscheg, pe care îl cunoscuse la cursurile universitare din Bucureşti, i-a dat, lui şi altor câțiva studenți, un act de identitate cu care putea să treacă în Italia, ca albanez, însă, îl chema Pici Cola.

Primăvara şi vara lui 1945 le-a petrecut lucrând la un țăran, într-un sat de lângă Padova. A dormit tot timpul în grajd, împreună cu 24 de boi, vaci şi cai. În fiecare dimineață, înainte de a ieşi pe câmp, trebuia să curețe şi să spele grajdul. La acel țăran, a învățat în

locul italianei, dialectul local. Singurătatea şi lucrul şi le împărţea cu un alt frate de cruce, Costache Horodniceanu, originar din Moldova.

Cu ajutorul domnişoarei Alexandrina Mititelu, lector de română la Universitatea din Padova, în toamna lui 1945 a fost admis - pe cuvânt de onoare că fusese student - în anul trei al Facultăţii de Litere, secţia de literatură italiană. Forţat de situaţie şi-a spus: *Stakanovist acum, oltene, altfel mori, nu-ţi poţi permite* ***luxul*** *să fii al doilea. Cărţile pe masă!* Şi sistematic, 20 din 24 de ore, le-a dedicat învăţatului. O dată pe lună se ducea cu autostopul la Milano pentru a încasa 3000 de lire de la **United Nations Refugees Association,** din care îşi plătea chiria şi... tot ce se mai putea.

La început, la prânz, mânca două chifle de pâine, pe care i le dădea **gratis** stăpânul unei brutării. Mai târziu a mâncat cu regula-ritate, **domneşte** la *mensa* cerşetorilor oraşului, pe care o serveau călugăriţele, la sediul episcopiei. Acolo îşi umplea gamela cu ma-caroane, pentru a le mâca drept cină, în camera lui , la gazdă. Un episod dramatic s-a petrecut în legătură cu gamela: a fost desco-perită sub pat, de către gazdă. Ordinul a fost scurt, strict şi fără alternativă: *De mâine, signor Iliescu, iei cina cu noi. Dacă nu, poimâine te muţi de la noi.* Familia era foarte săracă, şi unicul lor fiu era prizonier la englezi, în India. Povestea Iliescu: *Să te muţi? Unde mai găseam o cameră cu un preţ atât de mic?* Am acceptat, Dumnezeu sunt sigur s-a bucurat de credinţa acestei familii.

În mai puţin de doi ani, şi după 16 examene trecute, şi-a susţinut teza de doctorat. Dar să-l lăsăm pe Iliescu să povestească. *Când mai aveam şi un examen de dat, şi lucram la teza de docto-rat, am fost lovit de oboseală nervoasă (esaurimento nervoso) şi nu mai puteam dormi de loc. I-am spus asta unui prieten de la medicină. De când? m-a întrebat el. De circa două săptămâni, i-am răspuns. Tatăl lui era şeful gării din Padova., A doua zi eram în tren, către ţăranii mei din*

Alpi, la care lucrasem vara la tăiat lemne şi la căratul fânului de pe munte. Ordinul de plecare a fost imperativ: nu-ţi iei nici o carte, nu citeşti nici un ziar, altfel înne-buneşti. Numai munca fizică te va face bine. Era în mai 1947. În Septembrie am coborât, refăcut complet. Mi-am dat ultimul exa-men, şi mi-am susţinut şi teza. Eram Dottore in Lettere, cu coroana de laur pusă pe cap de colegii şi colegele de an şi de specialitate: 22 Noiembrie 1947. Dumnezeu s-o odihnească cu drepţii pe Domnişoara Mititelu şi pe toţi din familia care m-a găzduit.

În urma acelui succes, profesorul Tagliavini, mare personalitate în domeniul respectiv, i-a oferit un post în învăţământul universitar.

Tânărul Iliescu şi-a dat însă seama că devenind profesor cu un doctorat italian, ar eclipsa-o pe Domnişoara Mititelu, care nu avea decât un doctorat românesc. El nu vroia acest lucru, cu nici un preţ. A decis atunci să părăsească Italia şi să-şi încerce norocul în altă ţară.

Iliescu şi-a pus candidatura pentru imigrare în America, a fost admis şi s-a îmbarcat pe un vapor cu un grup de emigranţi, fără să spună nimănui nimic.

Ajuns la New York, un prieten îl aştepta cu o propunere de numire ca profesor la o universitate din Germania. Dar el nu avea nici un ban şi nu putea plăti întoarcerea în Europa.

La începutul lui 1952 a ajuns în Statele Unite şi a fost pentru un an redactorul gazetei „Solia", publicaţie săptămânală a episcopiei ortodoxe române (anticomuniste) din S.U.A. şi Canada. Apoi a lucrat doi ani pe banda de producţie a fabricii „Ford" din Cleveland, Ohio. Îşi aminteşte că într-o tură de opt ore i-au trecut prin faţă 2008 motoare, la care şi-a făcut partea lui de lucru.

În 1955, la insistenţele unui prieten (Dumnezeu să-l odihnească), a făcut cerere de admitere, pentru pregătirea unui nou doctorat, la faimoasa Universitate Harvard din Cambridge, lângă Boston. Cursurile începuseră deja, când a fost admis. A plecat de la fabrica Ford la Universitatea Harvard. Acolo norocul a fost de partea lui, deoarece a

dat toate examenele fără să treacă prin limba engleză. Franceza şi italiana au fost de ajuns. Un program care cerea de obicei cel puțin cinci ani l-a terminat, din aceleaşi motive ca la Padova, iarăşi în mai puțin de doi ani, cu un doctorat în filozofie (Ph. D: Doctor în Philosophy).

Al doilea noroc a fost când, într-o seară, ieşind din biblioteca centrală a universității, la ora 9.53 s-a întâlnit cu unul dintre profesori (profesor de filologie romanică, cu care la o oră de seminar, a polemizat - spre amuzarea studenților, asupra pronunțării limbii latine. Biblioteca închide la ora 10 seara), care l-a întrebat ce planuri de viitor avea. A doua zi, la orele 16, Departamentul de Limbi şi Literaturi Romanice, l-a numit, la treapta inițială, profesor de limbă şi literatură italiană (mai 1958).

A fost ales şi reales (un total de şase ani) preşedinte la una din cele mai prestigioase societăți de cultură din S.U.A. şi Canada: **The Dante Society of America**. Discursul de inaugurare şi l-a început cu fraza: „*Le pauvre paysan du Danube...*". A fost ales să şeadă pe scaunul marelui poet american Henry Longfellow, fondatorul de acum 90 de ani al acestei extraordinare instituții... în casa lui, în oraşul Universității Harvard.

Este membru al Academiei Americane de Studii Medievale, al Societății Americane de Studii despre Renaştere. A fost, de la început, membru şi colaborator al Societății Academice Române, de la Roma, cea mai importantă instituție de cultură a exilului românesc. A primit cea mai renumită bursă de studii umaniste, dată de Fundația Guggenheim. Preşedinția Consiliului de Miniştri ita-lian i-a premiat studiul despre Petrarca şi Sfântul Augustin, iar secția culturală a Ministerului de Externe Italian i-a decernat **Medaglia della Cultura**.

Ilie IMBRESCU (preot)

Licențiat în teologie (1935), preot la Balcic, apoi la Biserica

Boteanu din Bucureşti. Predicator faimos. După 23 august 1944 biserica Boteanu devenise un for de spiritualitate creştină şi românească în plin centrul capitalei. Legionar. Arestat în 1938. Arestat şi de comunişti, închis la Aiud unde i s-a refuzat asistență medicală şi a murit în mari chinuri*.

Aurel IOANOVICI

A fost profesor la Şcoala Politehnică din Bucureşti. Totodată era mare antreprenor de construcții. În această calitate, a ajutat mult, prin donații de diferite materiale de construcție, la lucrul la Casa Verde, ca şi la noua clădire ce s-a ridicat pe str. Gutemberg 3, în curtea casei Generalului Cantacuzino.

Când în 1940 am recuperat din grădina tatălui meu registrele de tabere legionare, am găsit într-unul din registre o scrisoare manuscrisă a Căpitanului: către Aurel Ioanovici. Era, poate, ultimul text scris de el înainte de începerea prigoanei.

I-am înmânat scrisoarea şi, evident a rămas profund mişcat. Sub comunişti, a făcut închisoare în condiții deosebit de grele.

Nae IONESCU (1890-1940)

Născut dintr-o familie modestă. Liceul în oraşul său natal (Brăila). Urmează filozofia la Bucureşti, continuându-şi studiile în străinătate. În 1919 îşi susține teza de doctorat (**Die Logistik als Versuch einer neuen Begründung der Mathematik**) la Universitatea din München. Profesor la Universitatea din Bucureşi, unde a predat cursuri de logică, de metafizică, filozofia religiei etc. A exercitat o foarte mare influență asupra generației de tineri din anii '30. A fost directorul ziarului **Cuvântul** şi a colaborat regulat la revista de teologie **Predania.**

---

* În pregătire, la editura CRATER, o biografie mai amplă a părintelui Ilie Imbrescu.

În postfața la colecția de articole **Roza vânturilor** (1935) de Nae Ionescu, Mircea Eliade, student al lui, spunea: „Când se va scrie istoria problemelor filozofiei românești, se va vedea că vreme de 15 de ani de zile, noi am fost contemporanii Europei numai prin cursurile profesorului Nae Ionescu". Dar marea operă a lui Nae Ionescu n-au fost atât cursurile universitare sau scrierile, ci oamenii pe care i-a format. El a reușit să formeze mari conștiințe culturale, morale și naționale: o generație întreagă, de excepție, cea mai ilustră pe care a avut-o țara noastră întregită. Constantin Noica, Mircea Vulcănescu, Vasile Băncilă, Mircea Eliade, Emil Cioran, Petre Țuțea, George Racoveanu, Ștefan Lupașcu. Când multe elemente strălucite ale generațiilor de studenți ai lui au umplut închisorile fostului rege netrebnic, Carol II, începând din 1938, Profesorul s-a dus să sufere alături de foștii săi studenți.

În lagărul de la Miercurea Ciuc a venit în vizită la el, de două ori, Cella Delavrancea, cu o doamnă de onoare de la curtea regală. I-au propus să semneze o scurtă declarație de repudiere a Căpitanului și de desolidarizare de Mișcarea legionară. Nae Ionescu a respins cu indignare propunerea regală, iar doamnele nu l-au mai vizitat.

A rămas legionar până în clipa morții - moarte suspectă - refuzând orice compromis.

Iată o scrisoare a Căpitanului adresată Profesorului Nae Ionescu și un text semnificativ al acestuia:

Stimate domnule profesor,

„În sfârşit, au trecut şi cumplitele zile de durere care au cople-şit sufletul Dvs. cu aceeaşi intensitate ca şi pe al nostru.

Amândoi, cei duşi, Moţa şi Marin, s-au rupt din carnea şi din sufletul nostru, dar au avut şi cu Dvs. legături sufleteşti aşa de mari, încât n-ar putea fi egalate de alţii. O dovadă e şi că el, Moţa, v-a lăsat sfintele lui scrisori în paza Dumneavoastră.

Mişcarea legionară prin mine vă salută! Pentru tot ce aţi făcut."

Corneliu Z. Codreanu

Sub semnul arhanghelului

„Dintre toate mişcările care, de la război încoace - pentru a nu vorbi decât în strictă contemporaneitate -, au încercat să organizeze destinele naţiei noastre, nici una nu s-a aşezat mai sigur în matca istoriei româneşti, ca cea a tinerilor care stau sub ocrotirea Arhanghelului cu sabia de foc.

Este adevărat că ei au avut norocul să se ridice la viaţa comunităţii în momentul UNIC în care structura istoriei coincide în aşa grad cu geniul rasei noastre, încât e de ajuns să fii cu adevărat român pentru ca gestul tău să creeze perspective imperiale. Dar când te gândeşti că atâtea aşezări şi formaţiuni politice - cu o tradiţie „mare" şi cu o experienţă „bogată" - şi-au ratat misiunea lor revoluţionară şi s-au împotmolit repede în apele stătute care nu dau decât cel mult o perspectivă de broască, trebuie să începi a înţelege că gestul rodnic al tânărului, dar pentru asta nu mai puţin al bărba-tului lor căpitan, trece dincolo de îndemânare sau talent şi devine răsfrângerea singură a unui destin.

Trebuie să spun aci şi astăzi celor de vârsta mea - şi dacă îmi e îngăduit şi celor mai bătrâni decât mine- CĂ PÂNĂ ACUM MIŞCAREA ACEASTA NU A GREŞIT NICIODATĂ.

Destul ca să ne facă să înţelegem că pe tinerii aceştia, care merg chiuind în luptă şi în moarte, nimic nu-i va abate din drumul lor; nici

Trebuie să spun aci şi astăzi celor de vârsta mea - şi dacă îmi e îngăduit şi celor mai bătrâni decât mine- CĂ PÂNĂ ACUM MIŞCAREA ACEASTA NU A GREŞIT NICIODATĂ.

Destul ca să ne facă să înţelegem că pe tinerii aceştia, care merg chiuind în luptă şi în moarte, nimic nu-i va abate din drumul lor; nici violenţa, nici trădarea; nici linguşirea, nici corupţia, nici ademenirea, nici prigoana. Căci nu merg pe drumul lor, ci pe drumul naţiei, care e al mântuirii, pentru că pe el străjuieşte Dumnezeu.

Iar celor mai îndărătnici le voi spune: că a trecut momentul în care adeziunea noastră putea să însemne izbândă şi împotrivirea noastră înfrângere. De întâlnirea noastră cu tinereţea legionară nu mai atârnă astăzi decât bucuria de a fi văzut din vreme „lumina cea adevărată" şi... un apus fără fulgere.

Căci încă o dată: victoria legionară înaintează ca o necesitate de destin, iar a te împotrivi ei însemnează a lua istoria în răspăr."

Nae Ionescu

„Buna Vestire", anul I, nr. 100 din 17 iunie 1937.

Eugen IONICĂ

(Comandant legionar, arestat la 18 Aprilie 1938 – asasinat la 21/22 Septembrie 1939)

Note personale, anexă la notele de apărare în procesul din Iunie 1938.

Născut în 1905 în comuna Zărneşti, jud. Braşov, din familie de vechi luptători pentru ideea naţională în fosta Ungarie, am urmat şcoala primară maghiară. Am cunoscut deci de

mic toată împilarea maghiară. Liceul la Braşov şi în refugiu în România, ingineria în Germania (München) şi Elveţia (Zürich). Reuşit printre primii (1923-27). Apoi doctoratul în fizico-chimice la Paris (Sorbona). Examenul trecut în 1930 cu cea mai mare menţiune. Stagiul militar în şcoala de gaze de luptă. De la 1930, asistent şi şef de lucrări la Şcoala Politehnică (specialitatea electro-chimie), iar de la 1936 şi conferenţiar de tehnologia chimică a lemnului. Paralel, inginer consilier la fabrica de timbre, inginer şef de serviciu la Monetăria Naţională.

Am fost crescut de copil, în familia mea, în dragostea cea mai arzătoare de neam. La noi în Ardeal, bunicii şi părinţii mei au dus, toată viaţa lor, o luptă aprigă contra tiraniei maghiare. Am cunoscut împilarea şi trufia opresorului şi de mic am simţit în inimă du-rerea neamului meu în robia străinilor, până în ziua cea mare, când toate plaiurile s-au luminat de intrarea biruitoare a armatelor române. În acele vremuri de tragedie şi biruinţă mi s-a plămădit sufletul şi am crezut cu toţii împlinirea României Mari ca eliberarea întregului neam din lanţul robiei seculare. Dar anii de după război, cu frenezia de materialism, cu egoismul, cu divizarea şi ura între fraţi, au strâns inima întregului tineret, distrugându-i un vis scump. Neamul nostru era în aceeaşi mizerie. Deasupra, tiran, exploatator şi disprețuitor, tot străninul.

Mă durea inima să aud, în anii de studii ce am făcut în străinătate, disprețul străinilor pentru ţara mea, ţară a mizeriei morale, ţară a corupţiei. O mare dezamăgire m-a cuprins odată cu pierderea mândriei de a face parte din neamul românesc; cu umbrirea credinţei în Dumnezeu. Egoismul, pofta de câştig şi satisfacţii materiale începeau să mă stăpânească.

Şi deodată în faţa mea apare lumea legionară. Modestă, tăcută, săracă ea se ridica din adâncurile istoriei româneşti. O lume nouă. Primii oameni care veneau să dea tot ce puteau şi nu cereau nimic, decât mulţumirea sufletească de a face un bine pentru neamul lor. O mare şcoală de caractere: dragostea între fraţi.

Aşa am cunoscut în tabăra de la Carmen Sylva, cea dintâi împlinire a unității sufleteşti între ardeleni, bucovineni, regăţeni etc. în aceeaşi credință. Dragotea rezvolvă totul. Ruperea de lumea egoismului, a vanității, a laşității. Jertfa pentru neam. Plămădirea unui suflet nou, mândru şi viteaz, prin munca grea în comun, dezinteresată: Carmen Sylva, Drumul la Arnota, Biserica de la Drăgăşani.

În această lume am regăsit generația mea în floarea ei. Aci am regăsit credința în Dumnezeu. Trăirea jertfei Mântuitorului, prin dorința vie de a-mi înnobila sufletul, prin fapte bune, prin viață curată, prin dragoste de frate întru neamul meu.

Cunoscusem la studii neamuri puternice prin solidaritatea lor, prin gradul de conştiință națională, prin educația lor sufletească, prin cultivarea virtuților, prin luminarea lăuntrică.

Iată aici cum se ridică neamul meu în această mare de egoism: suflete ce se jertfesc, vieți în plină primăvară ce se frâng ca să răscumpere în fața lui Dumnezeu păcatele unui neam întreg.

Iată-i clădind biserici.

Iată-i luptând biruitori în comerțul românesc.

Iată-i dând un suflet nou, dragoste de neam, muncitorimii româneşti, trezind-o şi rupând-o din ghearele duşmanilor.

Iată-i ducând în toată țara credința într-o mărire românească.

Aceasta am văzut în legiune şi am trăit în această lume. N-am participat la nici o acțiune violentă contra statului cu instituțiile lui, pe care-l doream putenric, spre a putea rezista atâtor duşmani din afară şi dinăuntru. Acest stat, personal l-am servit cu toată conştiinciozitatea, atât pe tărâm didactic şi ştiințific ca asistent şi conferențiar al Şcolii Politehnice de 8 ani încoace, cât şi prin contribuția mea la organizarea şi funcționarea Monetăriei naționale, unde am fost numit şef de serviciu prin Jurnalul Consiliului de Miniştri.

De aceste gânduri am fost animat în toată activitatea mea de până astăzi, iubind şi servind acest neam, la fel cu toți înaintaşii mei care odihnesc în pământul Ardealului.

N-am lovit pe nimeni, şi cu atât mai puţin mi-ar fi putut trece prin gând să uneltesc contra propriei mele patrii, creată cu atâtea jertfe. Am căutat să ajut şi eu cu puterile mele la ridicarea neamului meu,prin înnobilarea lui, prin cultivarea virtuţilor strămoşeşti de dragoste pentru neam.

Pentru toată munca tinereţii mele, mă văd acum purtat de zece săptămâni între baionete, chinuit şi umilit în propria mea ţară, rupt de familie şi de laboratorul meu.

Trăiesc doar cu nădejdea că din picătureа mea de jertfă curată, va rodi o biruinţă pentru neamul meu.

Cutremurătoarea mărturisire în care îşi arată nețărmurita dragoste de neam, nevinovăția strigătoare la cer, spulberarea întregii acuzații construită pe minciună şi defăimare, nimic nu mai poate întrerupe maşina infernală pusă în mişcare de puterile iadului.

Eugen Ionică, împeună cu întreaga elită legionară, va fi smuls familiei, condamnat la grei ani de închisoare...

Câteva precizări referitoare la originea lui Eugen Ionică.

Tatăl lui, inginerul Ionică a fost directorul fabricii de celuloză şi hârtie Zărneşti şi preşedintele Camerei de Comerț Braşov.

Mama sa era sora generalului Traian Moşoiu, erou național, care în 1918 a comandat armatele române în campania de dezrobire a Ardealului şi tot în fruntea armatelor române a ocupat Ungaria în 1919 şi a alungat guvenrul comunist al lui Bela Kuhn (evreu venit din Rusia) instalat în Buda-Pesta, cu 31 de miniştri coreligionari.

România, care în acel moment s-a găsit prinsă între două regimuri comuniste, unul la răsărit şi altul la apus, a făcut acest act de curaj pentru a-l desființa pe unul dintre ele, fără a fi cerut acordul aliaților occidentali.

Calvarul
Detenția la închisoarea Râmnicu-Sărat

9 iulie 1938

Scumpii mei părinți, veştile şi cuvintele bune ce am de la voi, mi-au umplut inima de bucurie în aceste grele, dar înălțătoare momente

ale vieții. Sunt plin de curaj și încredere că viitorul îmi va face dreptate și tare pe credința mea. Sunt sănătos, nu aveți nici o grijă. Stăm în condițiuni omenești, mâncare și odihnă avem suficient. Nu am nevoie de nimic. Lucrurile înapoiate să rămână acasă. Am destule. Nu vă îngrijorați, nu vă emoționați, nu vă agitați.

Eugen Ionică dă aici o falsă descriere a condițiile de detenție, pentru ca familia să nu fie prea îngrijorată.

11 Iulie 1938

Așteptați senini, să treacă încercarea. Când se vor da autorizații ne vom vedea. N-am decât grija ca voi toți să fiți sănătoși și să aveți grijă de Viorica, ca să fie calmă, sănătoasă la nervi pentru naștere și să aibă încredere că Dumnezeu ne va ajuta.

Vă sărut cu drag,
Eugen
R. Sărat 22/I/39

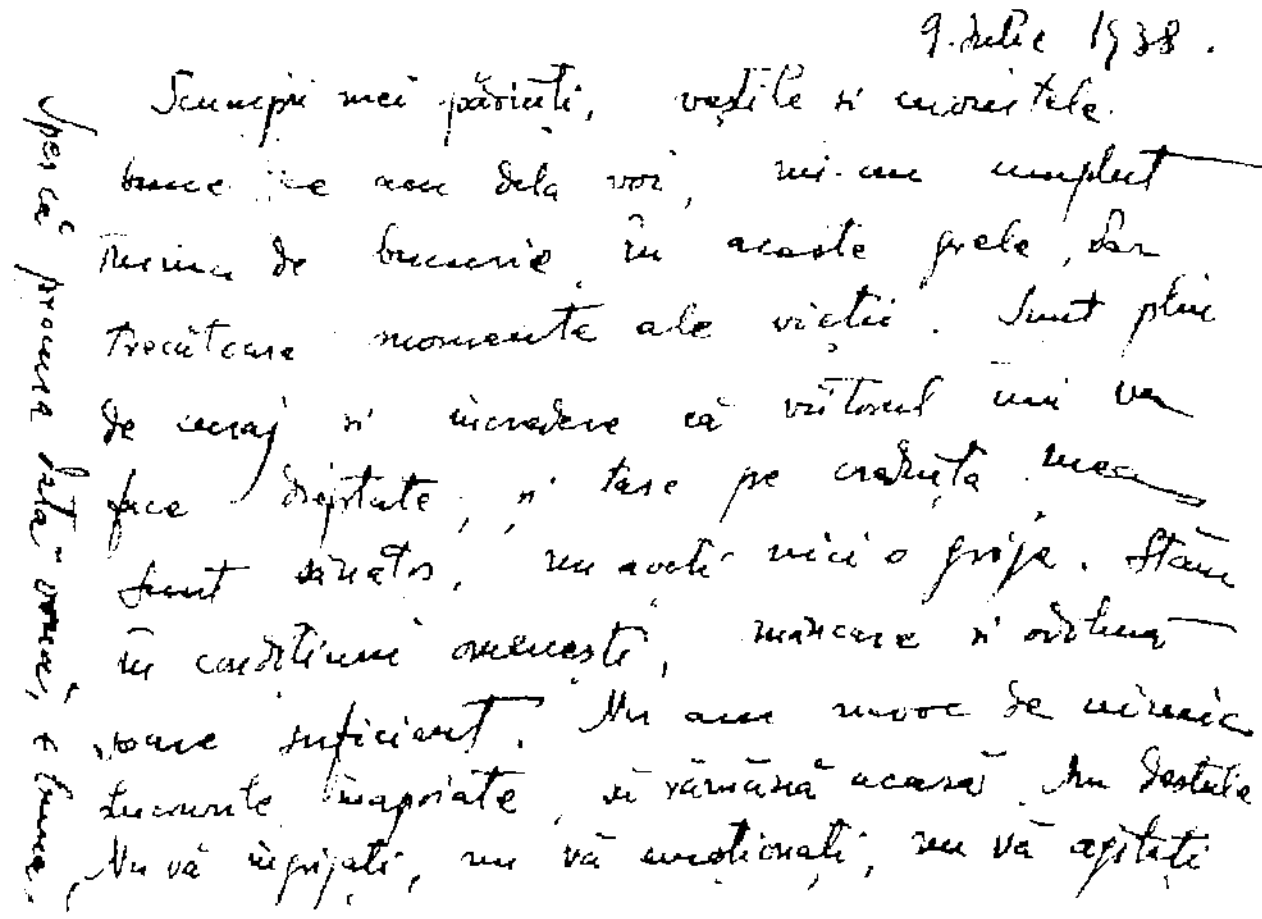
9 Iulie 1938.

Scumpii mei părinți, veștile și încercările
bune ce am dela voi, mi-au umplut
inima de bucurie în acele grele, dar
frumoase momente ale vieții. Sunt plin
de curaj și încredere că viitorul îmi va
face dreptate, și tare pe credința mea
sunt sănătos, nu aveți nici o grijă. Stăm
în condițiuni omenești, mâncare și odihnă
avem suficient. Nu am nevoie de nimic.
Lucrurile înapoiate să rămână acasă. Am destule.
Nu vă îngrijați, nu vă emoționați, nu vă agitați

Speră că procesul lui va avea loc în curând, și

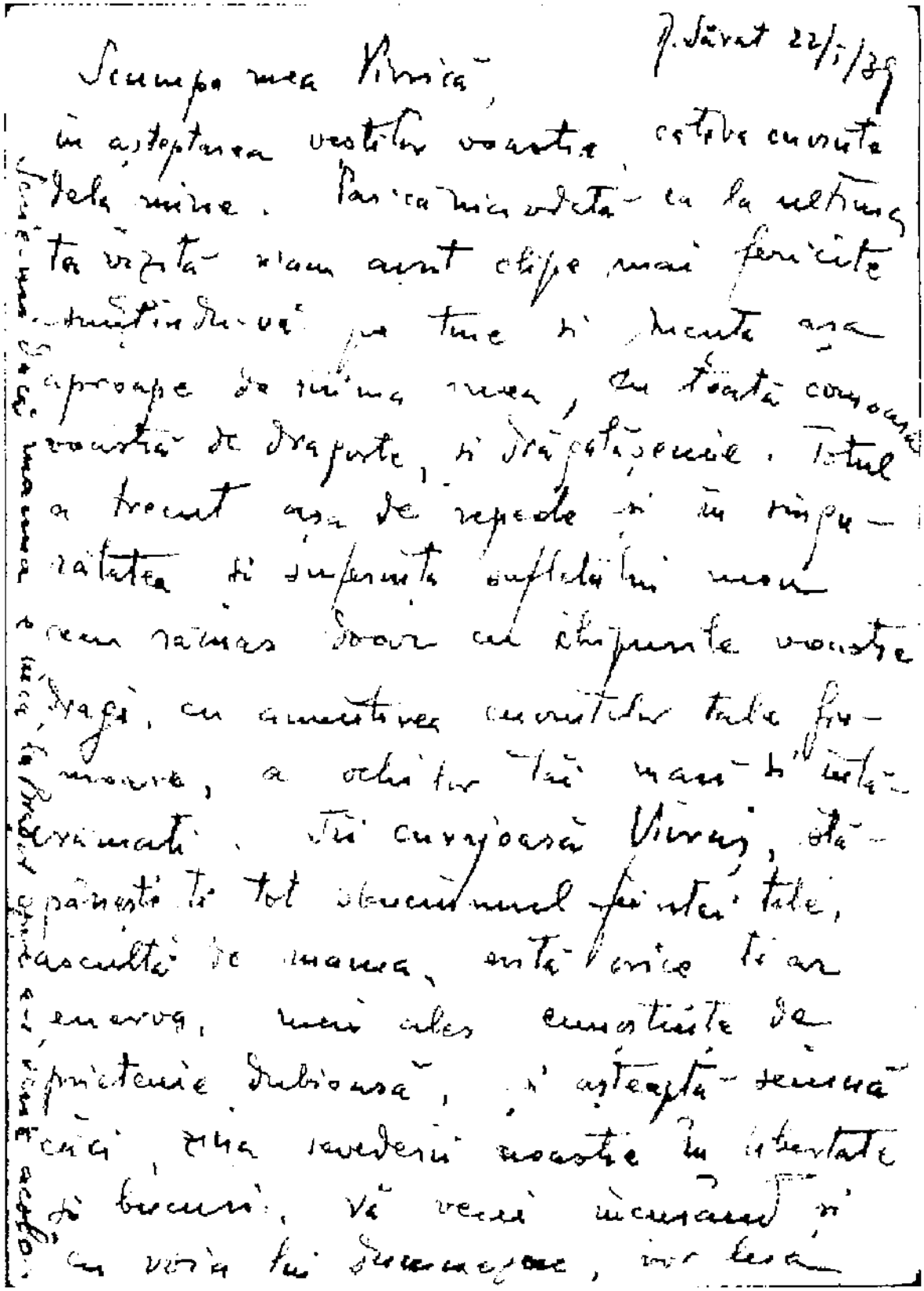

Scumpa mea Viorică,

În aşteptarea veştilor voastre câteva rânduri de la mine. Parcă niciodată ca la ultima ta vizită n-am avut clipe mai fericite,

simțindu-vă pe tine și Ancuța așa aproape de mine, cu toată comoara voastră de dragoste și drăgălășenie. Totul a trecut așa de repede. În singurătatea și suferința sufletului meu, am rămas doar cu chipurile voastre dragi, cu amintirea cuvintelor frumoase, a ochilor tăi mari și înlăcrimați. Fii curajoasă Vioraș, stăpânește-ți tot zbuciumul ființei tale, ascultă de mama, evită orice te-ar enerva, mai ales cunoștința de prietenie dubioasă și așteaptă senină, căci ziua revederii noastre în libertate și bucurie va veni în curând, cu voia lui Dumnezeu vor lua... (verso)... sfârșit toate suferințele noastre. Nu vă mai obosiți cu alergătură cu cereri, deocamdată cel puțin. Dacă în februarie vei veni să mă vezi tot aici, adu-mi te rog și restul de lenjerie de iarnă, de căldură am nevoie. Te rog transmite încă o dată multe și dragi mulțumiri duduiei Nadia și scrie-mi cum ai călătorit și ce face Anca. Eu sunt bine și vă îmbrățișez pe toți cu dor și vă urez sănătate și (în curând?)

Eugen

Împlinirea destinului

22 Septembrie 1939

Eugen Ionică, transferat de la închisoarea Râmnicu-Sărat la spitalul militar din Brașov, este scos împreună cu ceilalți, legați cu frânghii. Înconjurați de soldați înarmați, sunt duși la locul supliciului final, pădurea de la Pârâul-Rece, Râșnov, lângă Predeal.

Unul dintre ostași, originar și el din Zărnești, îl cunoaște. Ostașul acceptă să ducă familiei un bilet adresat părinților, soției, fratelui și fetiței lui care împlinise un an, un bilet pe care Eugen Ionică îl scrie în acel moment pe un petec de hârtie.

Prea iubiților mei mamă tată Virnuș, Ileana
Arcadie, vă sărut fiți tari, mama
mutați, dumnezeu să vă aperă

22/2/38

Emil

Urmează imediat mitralierea.

P.S. Dragostea fără margini a soției lui, Viorica, răsturnând cerul și pământul, obținuse de la Carol al II-lea, „grațierea" dar acesta cerea în schimb o declarație.

Eugen Ionică a refuzat pentru că ceea ce cerea regele scelerat era incompatibil cu sentimentul de demnitate în care creștea această generație de martiri.

Tatălui meu, scrisoare târzie

Într-o seară, pe micul ecran, în „Memorialul Durerii", a apărut chipul grav al unei tinere muziciene, care se întreba simplu: „Ce-aș putea face pentru tata?" Întrebarea Ioanei Voicu, fata lui Toma Arnăuțoiu erou al rezistenței anticomuniste din munți, m-a urmărit și mă urmărește de multă vreme și pe mine.

„Memorialul Durerii", dragă tată, e un document greu și important pentru neamul românesc; deocamdată nu e loc pentru tine acolo și nici pentru noaptea sinistră, noaptea de coșmar din 21-22 septembrie 1939. Poate că neamul nostru ar trebui să mai mediteze asupra mișeliei acelei nopți, pentru că altfel, acest păcat ascuns, chiar și pe jumătate, sau bagatelizat, ar putea atrage alte și alte mișelii asupra noastră.

Ce-aș putea eu face pentru tine, tată?!

Poate să stăm puțin de vorbă... Să-ncerc să-ți scriu. E tare târzie scrisoarea mea? Iartă-mă... Chestiunea asta cu noțiunea timpului îmi scapă mereu. Cred că în bună măsură vine de la șocul primit în ziua când am împlinit 34 de ani. Vârsta ta când ai fost asasinat. Trăisem cumva cu credința tuturor copiilor și a celor foarte tineri, că tații nu pot fi decât niște persoane în vârstă. Cred că mai ales atunci, la 34 de ani, timpul meu s-a speriat și s-a pulverizat. De atunci mi se întâmplă să fiu, când insuportabil de tânără, când mai bătrână ca secolul, uneori chiar în aceeași zi.

Nici să găsesc cuvinte nu mi-e uşor. S-au şubrezit, nu mai au sens, iar uneori sunt prea îngâmfate... au fost folosite prea mult, nepotrivit şi viclean de atâtea ori; ar mai fi ceva: în faţa unei nedreptăţi strigătoare la cer, după ce ţi se taie răsuflarea, de strigătul înăbuşit, simţi nevoia unei nesfârşite tăceri. Mi-ar părea tare rău, ca puse pe hârtie, să nu mai semene cu nevoia mea - ciudată poate - de-a-ţi vorbi.. de-a-ţi povesti.

Dar tu, aşa de bun şi îngăduitor, simt că vei înţelege şi vei ierta şi stângăcii şi cuvinte nepotrivite. Toată viaţa mea, cu timpul ei făcut ţăndări cu tot, a plutit şi pluteşte pe valuri, mereu, când într-o lume reală, când dincolo de ea. Cu cât vreau mai tare să simt pământul sub picioare, cu atât mai mult parcă un drăcuşor, râzându-şi de mine, îmi face vânt, ca la scrânciobul din copilărie. Să vadă până unde pot să zbor. Uneori rămân acolo, o vreme, agăţată de un fel de nor. Alteori foarte multe întâmplări se petrec chiar pe pragul dintre cele două lumi.

Cred că aşa a hotărât Dumnezeu pentru mine. Altfel cum aş putea strânge acum în mână, singura mea avere, bileţelul tău de trei rânduri, din noaptea crimei? Pentru puterea ta de a-l scrie, în acele clipe, nu există recunoştinţă pe măsură aici pe pământ; iar militarului din plutonul de execuţie, care l-a adus, îi va face poate Dumnezeu păcatele mai uşoare.

„Să nu te uităm"... spui tu... Toţi ceilalţi au plecat şi ei... bunicii şi Nelu şi mama... toţi cu neuitarea în suflet. Ştii cum a murit bunica? După 90 de ani în care şi-a înfruntat incredibil destinul, se desprindea uşor de lumea asta, nu mai vorbea ci doar murmura aproape fără întrerupere *România mea... România mea...* aşa s-a stins. Cât despre mine care încă mai pribegesc pe aici, ştii ce cred? Am să-ţi spun... Sigur, mama trebuie să-ţi fi povestit...

Mai ţii minte întâmplarea cu prezicătoarea? Înainte de-a vă cunoaşte voi, minunata ta Vioraş urma să se logodească cu un profesor universitar. Era deja chimistă, se-ntorcea acasă, de la laborator, când

femeia necunoscută a oprit-o pe stradă, în preajma unei cârciumi mici, a aşezat-o la o măsuţă lângă intrare şi uitându-se în ochii ei doar, i-a spus: „Dumneata lucrezi îmbrăcată în alb şi cu sticle de diferite mărimi; logodna pentru care te pregăteşti nu se va face; soţul d-tale va veni de peste mări şi ţări, va fi o dragoste ca-n poveşti şi la naşterea unui copil se va întâmpla o mare nenorocire".

Totul s-a petrecut absolut exact. Peste câteva luni, tu te întorceai cu doctoratul de la Paris. Nouă ani mama n-a vrut copil şi aţi fost atât de fericiţi! Îmbătaţi de fericire aţi hotărât naşterea mea. Aproape ca la un semn a venit închisoarea şi asasinatul!

De multe ori am fost urmărită de un sentiment– inconstant, ce-i drept – de vinovăţie. Acum ştiu însă cu siguranţă – dacă ceva se poate totuşi şti – că singurul rost al naşterii mele este neuitarea ta.

Imboldul important în hotărârea mea de a-ţi vorbi, de-a-ţi scrie, îl datorez unor fiinţe superioare, valori importante în ştiinţa şi cultura noastră, la vârste venerabile astăzi, care te-au cunoscut şi-ţi poartă o amintire greu de descris. M-au ajutat să aflu şi să lămuresc lucruri pe care din cauza ticăloşiilor care ne-au înconjurat o jumătate de secol, nu le-am ştiut foarte bine, iar pe unele doar le-am bănuit. Şi uite aşa am pus cap la cap, amintiri dragi, unele zdrenţuite şi şchioape, ca să refac un trecut furat mişeleşte. Recunoştinţa şi respectul meu pentru aceste fiinţe deosebite este fără margini, şi-ţi voi vorbi poate despre ele în scrisori ce vor urma.

Până atunci aş vrea să mai afli, că era cu mulţi ani în urmă, când cu părul său alb, distinsul domn Ion Veştea, mi-a căzut în genunchi şi mi-a sărutat mâinile: „Asta pentru că eşti fiica tatălui dumnitale". Aşa mi-a spus!

Într-o seară mi-a vorbit cineva despre voi, cei doi fraţi, despre tine şi despre Nelu, **Tatatiti** al nostru, ca despre o frumoasă le-gendă transilvană.

De altfel, asasinarea lui a fost mult timp învăluită în mister; bunica săraca era albă ca neaua şi încă îl mai aştepta... se pare că totuşi prin 1944 s-a întâmplat. De curând, un tânăr sociolog, demn de multă admirație, l-a descoperit prin studiile sale şi i-a făcut un portret care-l aşează acolo unde de fapt îi este locul, în fruntea oamenilor de cultură ai țării. Nu contează câtă lume ştie acum toate astea. Eu vreau să le afli tu de la mine.

Să ştii că sunt fericită să descopăr ce nume ilustre ați adunat voi în jurul revistei „Rânduiala", pe care ați fondat-o. E acolo cea mai mare parte a elitei interbelice şi mai ales sunt mândră că în casa noastră, datorită ție, au păşit mari caractere ale acestui neam. Sună puțin ciudat şi patetic să vorbeşti azi, aici, de caractere mari şi puternice. Simt surâsuri ironice. Şi totuşi oricât de fascinante sunt inteligențele abile şi chiar rafinate, fără asemenea caractere puternice, umanitatea se degradează în fiecare zi câte puțin. Între foştii deținuți politici, deşi puțini mai sunt în viață, din cei ce te-au cunoscut, când se rosteşte numele tău, urmează de obicei o lungă şi respectuoasă tăcere. E o tăcere grea şi păstrătoare de taină. Privesc chipul tău... şi pe al mamei... Cum să fac să nu tulbur armonia cu nevrednica mea agitație?! Continui totuşi să-ți scriu. Nu pot să nu-ți vorbesc despre mama... despre extraordinara ta Vioraş! Dar cum să prinzi în cuvinte, acest argint viu şi strălucitor, care nici măcar nu poți stabili exact cărei lumi îi aparține? Cum să vorbeşti despre acest personaj de roman suprarealist, din ale cărui pagini curg lacrimi de sânge şi hohote de râs?

Cu farmecul ei irezistibil, dar şi cu inteligența ei, a întors guvernul pe dos ca să obțină fel de fel de aprobări, să mă-aducă în brațe la închisoare, să-ți poată trimite scrisori pe fotografii şi chiar să ne facă acea unică fotografie imortalizând clipa când ne-am cunoscut – fiindcă noi doi ne-am cunoscut la închisoare, la Râmnicu Sărat. M-ai luat în brațe, m-ai sărutat şi ne-am despărțit apoi pentru totdeauna.

Minunata Mami obținuse promisiunea de grațiere de la Carol al II-lea, dar a înțeles cu un curaj greu de închipuit refuzul tău în fața prețului trădării. Cu humorul şi vitalitatea ei, **amendà** totul în jur. Nu rezista nimeni şi nimic în fața spontaneității ei cuceritoare. N-au impresionat-o nici miniştri, nici guverne, nici chiar când devenise foarte riscant; năvălea comunismul. Nu recunoştea decât valoarea au-tentică. Şi ce bine o recunoştea! În timpul războiului a apărat ca o leoaică toată familia; transportându-ne pe toți cu bunici, cu nepoți, la vilă la Tohan, iar ea a stat să păzească singură casa în Bucureşti, sub bombardamente, cu icoana în brațe, cu ochii la cer şi cu gândul la tine.

La câteva zeci de metri, blocul s-a prăbuşit, la noi a rămas totul intact. După ce ne-au intrat sălbaticii roşii în casă şi ne-au furat tot, au coborât peste balcon într-o noapte, sub ochii mei de copil spe-riat, întreaga ta bibliotecă. Au vândut-o, spunea cineva, în talcioc - sau poate la securitate?!

În acea noapte, mama fugise între două trenuri, cu capotul suflecat sub haină, să ducă părinților, bolnavi la Fălticeni, antibiotice abia apărute - tatăl ei, minunatul general Constantin Neculce, se stingea şi el sub povara mizeriei şi nerecunoştinței vremilor pe care le trăia. Au urmat zecile de procese în care s-a apărat singură. N-a putut recupera lucrurile furate, dar am rămas măcar într-o cameră cu chirie în propria noastră casă... Şi ea râdea... Închipuie-ți că născocea glume şi râdea... Chiar şi când a venit

calvarul epurărilor din serviciu... Plicul cu concedierea devenise aproape pretext de amuzament. Scoasă din Ministerul de Război, din postul de chimist şef, spăla eprubete şi podele ca să mă țină la şcoală. Dar tu ştii cum adora dansul şi muzica, aşa că noaptea mă învăța să dansez.

După ce a dat examene de diferență a început să lucreze la spital, în toxicologie. Noaptea bătea la maşină şi făcea traduceri. Nu mai dormea de loc.

Boala începea să se cuibărească, dar eu nu realizam. Impulsivitatea ei devenea tot mai agresivă; deşi mă adora, când răspundeam puțin ireverențios, mă pălmuia. Apoi plângea şi mă strângea în brațe. Presimțea atacul vulgarității asupra noastră şi îi era frică să nu mă molipsesc.

Dac-ar vedea şi auzi, săraca de ea, cum vorbesc demnitarii astăzi, ar realiza până la ce cote a ajuns acest virus să altereze şi cea mai elementară bună cuviință. Spaima ei a fost mult prea îndreptățită. Dar noi continuam atunci ora de dans şi de muzică şi ea spera să mă salveze.

Am întrebat-o odată, cu inconştienţă de copil, cum mai rezistă. Mi-a răspuns zâmbind: ...„Nimic în lume, nici un rău care mi s-ar face, nu se poate măsura cu fericirea celor nouă ani alături de tatăl tău", parcă aştepta răul cel mare să-l întâmpine cu un hohot de râs. Era un om foarte puternic, Vioraş a ta, în ciuda feminităţii ei cuceritoare. Acum ştiu că veselia ei debordantă era o continuă fugă de disperare.

Ce fericită a fost când am intrat la Institutul de Teatru!

Dar aici începe o altă poveste. Între timp durerile provocate de cancerul la pancreas, deveneau tot mai dese. O surprindeam uneori îndoindu-se de durere. N-am putut stabili dacă a ştiut cu adevărat ce are. Forţa ei nefirească aproape, o făcea să râdă cu poftă spunând că tumoarea care lua proporţii, ar putea fi un frăţior pentru mine, trimis direct de Sfântul Duh.

Când s-a internat în spital, s-o opereze Dr. Djuvara, eu eram în prima sesiune de examene şi ca să nu mă tulbure, mi-a spus că e la munte, pentru o perioadă de odihnă. Îmi descria munţii la telefon şi-mi trimitea portocalele pe care le primea. Dr. Djuvara a deschis-o doar, fără să mai poată interveni, şi a mai trăit cu morfină trei zile. Încercau să mă convingă că era mai bine aşa: „S-ar fi chinuit prea tare cu durerile" spuneau ei. Da, domnilor doctori, dar era mama mea, încă tânără... aveam 17 ani, lupta abia începea şi râsul ei nu mai era! Da, cu siguranţă a ştiut ce are. Ea ştia întotdeauna totul.

Aşa a vrut Dumnezeu ca printre râsete şi lacrimi şi paşi de dans, ea să ştie totul; **adică esenţialul**.

Sigur că ar trebui să mă opresc aici... Tare n-aş vrea să te obosesc; iartă-mă. Dar ai plecat aşa devreme... Şi Doamne, câte s-au întâmplat...

Dacă nu mi-ar provoca un aşa puternic gust de cenuşă, ar trebui să-ţi vorbesc despre relaţia mea cu imperiul pervertirii al „Marelui frate" al lui Orwell sau cu D-l Nimeni, cum extraordinar l-a numit

Constantin Noica. Asta va merita şi ea o istorisire specială. Oricum, dintr-o luptă aproape corp la corp, timp îndelungat, încercând să ne tragem reciproc pe sfoară, am cheltuit energie enormă, demnă de o altă cauză.

D-l Nimeni, crezând că m-a smuls definitiv din rădăcini, ştiindumă singură şi însingurată, m-a bănuit probabil aptă de devotament şi m-a tolerat; sau mai exact a lăsat această impresie. Ce n-a ştiut însă a fost că imunitatea absolută o aveam în sânge şi peste toate mai era Dumnezeu şi icoana. Pentru că altfel nu e de înţeles, la câte mârşăvii s-au petrecut, de ce am rămas în facultate, deşi n-a vrut-o, de ce nu m-a arestat în 1956, deşi a vrut-o, de ce am rămas în singura mea cameră, deşi a vrut să mă mute la cămin, într-un mediu muncitoresc, sănătos. Mai mult, casa, care trebuia de zeci de ori demolată, a rămas în picioare.

E drept, au mai fost şi oamenii... unii... unii care au întins câte o mână, câte un deget, câte o bucăţică de suflet, în momente de cumpănă... şi nu pot fi uitaţi... şi o singură faptă bună, într-o asemenea lume înseamnă ceva, aşa cum ticăloşia rămâne ticăloşie. A te face că uiţi, sau că nu observi diferenţa, înseamnă a fi la fel de ticălos. Doamne, câte ar mai fi de spus!

Deocamdată se vorbeşte mult la noi de serbarea Marii Uniri de la 1 Decembrie 1918... de cei 75 de ani de atunci... de România Mare, care nu prea mai e România Mare... Aglomeraţie mare la tribunele oficiale! Aglomeraţia a început încă în Decembrie 1989. Nici nu ştii ce mulţi sunt cei ce vor să intre în istorie! Îţi simt surâsul îngăduitor şi trist. N-aş vrea să impietez cu nimic asupra nobleţei sufletului tău. Dacă n-aş şti cu câtă viclenie şi perseverenţă, vremurile şi vrerile din care n-am ieşit cu totul, s-au străduit să ne omoare istoria şi rădăcinile, n-aş insista să-ţi amintesc.

Tu rămâi oricum, nepotul Generalului erou Traian Moşoiu şi ginerele Generalului Constantin Neculce, descendent al cronicarului

şi decorat de Regele Ferdinand, amândoi generalii guvernatori militari, unul în Transilvania, celălalt în Basarabia şi Bucovina. Familii care au dat oameni de stat, importanţi pentru ţară, pentru Europa, iar jertfa ta curată înnobilează încă o dată familia şi neamul întreg.

Iartă-mă, ştiu că spiritul tău nobil nu are nevoie de elogii; tu poţi trece peste multe; şi peste nerecunoştinţă şi peste bunuri furate şi peste ştergerea numelor de pe străzile ce vă purtau în amintire... şi încă peste multe... dar nu peste minciuna grea, minciuna întreţinută, acoperită, chiar şi acolo unde nu te-ai fi aşteptat. Ştiu că asta te doare; ca şi violenţa, vulgaritatea, impostura şi mai ales lipsa de credinţă, cărora te-ai împotrivit până la jertfă. Ştiu cât rău îţi fac vorbele mari fără acoperire. Dar oamenii sunt atât de diferiţi şi boala a fost şi este încă atât de grea, încât amnezia şi confuzia, uneori dirijate, alteori nu, sunt aproape totale. Sigur că minciuna asta mereu şi mereu „ocrotită" ar putea deveni temelia bolnavă a viitorului nostru! Cum să nu-ţi spun că ştiu cât de mult ai vrut să se deschidă ţara asta către lume, să vină tot ce e mai bun din lume în ţara ta şi cât de mult ai făcut pentru asta încă acum 60 de ani!

Cum îi priveşti tu oare pe cei ce-au distrus aproape totul pe pământul ăsta al nostru, sau au stat în preajma distrugătorilor şi ne arată acum dezinvolt harta Europei, ne învaţă să fim moderni şi să păşim în rândul oamenilor? Şi n-au nici măcar decenţa discreţiei.

E absurd, e ridicol, e indecent? E greu de spus, de fapt e fără frică de Dumnezeu.

Nimic şi nimeni pe lume nu mă poate opri să-mi imaginez un drum posibil al acestui neam, al acestei ţări, dacă atâţia fii ai ei, ai extraordinarei voastre generaţii, n-ar fi fost mişeleşte asasinaţi sau reduşi la tăcere. Nu se poate să nu te cutremure o asemenea frângere de istorie!

Cum de nu înţeleg mulţi dintre urmaşii lor, chiar învăţaţi, că neaplecarea foarte serioasă, dar mai ales smerită, asupra acestui trecut, rupt cu brutalitate şi încă ascuns cu perfidie, nu va putea

vindeca o pervertire sufletească şi mentală strecurată incredibil de profund chiar şi în spiritele la care nu te-ai aştepta. Unde s-or fi ascuns fermitatea, măsura şi mai ales modestia? Te sperie câteodată sclipitoarea superficialitate a verdictelor celor fascinaţi de propria lor inteligenţă! Aşa se face probabil că şi ideea naţională, în sensul ei cel mai curat, inteligent şi nobil, a fost lăsată pe mâna negustorilor de mărfuri şi vorbe. Aş fi vrut să-ţi pot povesti cum ieşind din închisoarea minciunii şi întunericului, în Decembrie 89 am alergat, ca toţi, spre libertate; dar când să trec de poarta miraculoasă, am încremenit în plină lumină: violenţă, impostură şi vulgaritate; unde să te ascunzi? Am rămas suspendată în gardul de sârmă ghimpată. Cum să nu te mâhnească şi să nu te revolte chiar, gestul celor, care nevrând să jignească cumva susceptibilităţile de multe ori viclean confecţionate, preferă să jignească memoria propriilor martiri?

Poate că nu-mi vei răspunde, dar sigur te vei ruga pentru românul Ilie Ilaşcu şi familia lui(cea de spirit şi cea de acasă).

Nu pot să nu mă gândesc la procesul tău! S-ar putea oare repeta atât de monstruos istoria?

Şi aşa, pe nesimţite, mă întorc la mormântul tău şi la Blaise Pascal, la gândul lui despre Dumnezeu şi lume, cu toată ştiinţa ei cu tot.

Mă întorc la singura elită adevărată, cea dăruită cu har; la acest har în faţa căruia inteligenţa vicleană, oricât de puternică, se va frânge. Mă întorc la mormântul tău, căruia sălbaticul şi atotstăpânitorul domn Nimeni, i-a distrus crucea o jumătate de secol, dar oameni simpli ai satului, cu bunul lor simţ, l-au însemnat cu un brâu de beton.

Mă întorc la recunoştinţa oamenilor cu care aş fi vrut să ţi-l împodobesc astăzi, dar câtă vreme ea e doar şoptită cu grijă, sau murdărită de prostie, necunoaştere sau rea credinţă, mă lipsesc de ea.

Te asigur însă cu bilețelul tău de trei rânduri în suflet, că voi

recunoaşte întotdeauna valoarea autentică – oricât de înşelătoare e astăzi performanţa înlocuitorilor.

Cum voi recunoaşte mereu şi diferenţa, între cei ce s-au vrut, sau se vor, demni de jertfa voastră sfântă şi păstrează intact spiritul ei şi cei ce şi-au ascuns propriile vanităţi şi greşeli – şi-au făcut şi pe alţii, mai mult sau mai puţin conştient să-i urmeze – în spatele acestor sublime sacrificii.

Oare nu e de ajuns că istoria noastră e atât de dramatică şi complicată, mai trebuie stropită cu minciuni în continuare?

Generaţia voastră măcelărită mişeleşte, apoi încă vreo două pierdute în pâcla teroarei, fricii, oportunismului, oboselii şi confuziei... Oare nu e de ajuns?

Roagă-te tu pentru noi! Roagă-te să fie salvaţi oamenii care-şi mai pot închipui o clipă măcar că D-l Nimeni ar putea deveni cineva. Roagă-te să fie ajutaţi şi cei pe care încă nu-i sperie materialismul deşănţat al secolului, prezent în toate colţurile lumii, ca şi pentru cei ce cred că violenţa poate aduce vreun bine pe pământ.

În acest moment, când mă despărţeam de scrisoarea ta, a căzut ca un trăznet sentinţa de condamnare la moarte a lui Ilie Ilaşcu.

Ce se poate spune încă...

Iartă-ne şi revarsă o ploaie de lumină cerească să ne spele de atâta noroi. Lasă să cadă în această lumină, câţiva stropi din sângele curat, vărsat în noaptea cumplită din 21-22 Septembrie 1939; să ne vindece de laşitate şi frică. Să ne dea puterea de-a sta în picioare şi a ne regăsi fermitatea şi demnitatea.

Tu poţi face asta. Roagă-l pe Dumezeu să-i lase viaţa lui Ilie Ilaşcu. Tu ai dreptul să-i ceri asta. Dumnezeu pe tine te iubeşte.

Dar pe noi, oare, ne va ierta?

Dacă de pe aici de la noi, îţi mai poate face ceva cât de puţin bine, fii liniştit, suflet ales, nu te pot uita.

Anca

P.S. Cum vămile n-au fost încă trecute, toate, de scrisoarea mea,

am prins-o în zborul către tine.

Era iarna anului 1992, aici la noi, când îți împărtășeam gândurile mele.

Acum am reușit în sfârșit, cu ajutorul unor oameni devotați și plini de suflet, să înălțăm crucea monument la mormânt. În 8 noiembrie 1995 Dumnezeu a trimis pe valea Râșnovului, prin Sfinții Arhangheli Mihail și Gavril, o zăpadă atât de mare, de neașteptată și de albă ca să cinstim neprihănirea voastră. Garoafele pe care atât de mult a vrut și n-a mai apucat mama să ți le aducă, le-am așternut cu grijă lângă cruce pe zăpada albă. Ilie Ilașcu n-a fost omorât, dar e tot în închisoare.

Nicoară IORDACHE*

Cruciulița lui Bădița Nicoară

El a căzut în mâinile poliției criminale a lui Gavrilă Marinescu în Iunie sau Iulie 1938, și câtva timp zbirii au fost complet nesiguri de identitatea lui, căci era cu totul necunoscut agenților de poliție. Era gata să scape când, un biet ins, bătut până la desființare, l-a recunoscut, în spasmele unor chinuri cumplite.

Ce a urmat cu el aproape că nu se poate descrie. Vom spune doar că nu mai putea să meargă pe picioare și că era înțepat în buricele degetelor ca să spună tot ce știe. Și ce-avea să spună? Ce secrete mari de stat știa el? Nimic. A fost bătut c-a preluat comanda Mișcării, și-atât. Glumind, ne spunea odată, *bine că n-au știut că sunt ajutorul lui Alecu Cantacuzino la comanda Corpului Moța Marin, că cine știe ce se mai alegea de bietele mele tălpi...*

Cel care l-a chinuit pe acest om – de o curățenie sufletească cum am mai întâlnit doar la Puiu Gârcineanu – a fost agentul Corneliu Popescu. După ce l-a bătut până ce l-a lăsat în nesimțire, și-a adus

---

* Biografia și activitatea legionară a lui Nicoară Iordache și a familiei sale se găsesc la **Portretul surorii** lui, Marieta Iordache, pag. 356.

aminte că are acasă un copilaş grav bolnav. S-a aşezat atunci pe butucul de lemn la care erau legaţi legionarii, în beciul însângerat, şi a început să se vaite că i se prăpădeşte copilul de scarlatină, că e disperat, că nu mai ştie ce să facă... Bădiţa, care cunoştea o pediatră admirabilă, îi spune, abia răsuflând, că-l poate trimite cu copilul la ea, cu o recomandare scrisă de mâna lui, şi că în mod sigur se va însănătoşi. Agentul primeşte bucuros şi ia de la Bădiţa o hârtie cu următoarele rânduri: *Scumpă camaradă X, te rog salvează pe înge-raşul îngerului care mă chinuieşte pe mine.* După un tratament excelent, copilul se însănătoşeşte în scurtă vreme. Apoi agentul coboară iar în acelaşi beci al torturii şi îl bate pe Bădiţa, scuzându-se că are ordin special.

După nu ştiu câte luni de zile, agentul Corneliu Popescu a apărut în lagărul de la Miercurea Ciucului, aducând un nou deţinut. Nicoară, care l-a văzut întâmplător, l-a rugat să-l aştepte puţin, că vrea să-i dea ceva. Noi, ceilalţi, ne miram ce are să-i dăruiască Bădiţa Nicoară acestui nemernic, cel mai sadic dintre agenţii care ne chinuiseră. Bădiţa a alergat sus în camera lui şi a venit cu o frumoasă cruciuliţă de os, lucrată meşteşugit de mâna lui, pe care i-a dat-o lui Popescu. Agentul a luat cruciuliţa, a mulţumit şi s-a urcat în maşină, luând drumul Miercurii, la vale.

La vederea acestei scene am rămas cu toţii indignaţi. Stoicănescu l-a întrebat de ce a făcut aşa, iar Bădiţa i-a răspuns:

– Măi băieţi, voi nu pricepeţi sensul acestui dar! I-am dat un simbol al suferinţei şi al morţii, ca să-şi aducă aminte de mine cât o trăi şi cât o avea în faţă cruciuliţa asta. Ce pedeapsă mai mare aş fi putut să-i dau?

De-abia mai târziu am înţeles că avea dreptate...

Constantin IOTZU

S-a născut la 28 Mai 1884, în comuna aromânească Cruşova (loc de obârşie şi pentru scriitorul Nicolae Batzaria) din Macedonia aflată atunci sub stăpânire turcească. Mama sa era directoare şi învăţătoare la şcoala primară română din comuna Nevesca, iar tatăl – negustor. După absolvirea şcolii primare din Nevesca, a urmat liceul român din Bitolia, înfiinţat şi sprijinit de România mică din 1880.

Studiile universitare şi le-a făcut la Bucureşti, unde s-a înscris la Şcoala superioară de arhitectură, al cărei licenţiat diplomat a devenit în 1909. Constantin Iotzu s-a impus repede ca un arhitect de mare talent şi a devenit colaboratorul apropiat al lui Ion Mincu, şi el de origine aromână. Din 1920 şi până în 1944 a funcţionat ca profesor al Facultăţii de Arhitectură din Bucureşti, al cărei decan a devenit în perioada 1940-1944. A murit în 1962, după ce a cunoscut rigorile persecuţiilor comuniste.

Clădirile construite de echipa Mincu-Iotzu, ca şi cele construite de Iotzu singur, în stil neoromânesc sau modern, răspândite pe întreg cuprinsul ţării, sunt adevărate podoabe arhitectonice ale oraşelor respective: Banca comerţului din Craiova(1911-1914), Casa corpului didactic din Bucureşti(1911), Tipografia Ramuri din Craiova(1920), Căminul studenţilor în medicină veterinară din Bucureşti, astăzi Ministerul Justiţiei(1929), Biblioteca centrală din Iaşi(1932), Casa de odihnă a corpului didactic din Eforie(1932), biserica Sf. Elefterie din Bucureşti(1935), hotelul Excelsior din Sinaia, Casa Armatei din Braşov(1935), Palatul Ministerului economiei naţionale etc.

În primăvara anului 1933, profesorul Iotzu află că în cartierul Dămăroaia din Bucureşti, legionarii au deschis un şantier, lucrând cu braţele pentru a-şi construi un cămin. Sosind la faţa locului, îl cunoaşte pe Corneliu Zelea Codreanu, care muncea la săpăturile fundaţiei, alături de numeroşi legionari, şi este impresionat de cele văzute. Din discuţiile avute acolo, pe şantier, află că se dorea construirea unui cămin pentru legionarii care au avut de suferit grav de pe urma arestărilor ori bătăilor

îndurate din partea autorităților. Cum pe șantier lucrau și câțiva studenți în arhitectură, Iotzu stabilește o întâlnire cu ei la Școala de arhitectură și pune bazele colaborării sale la planurile acestui edificiu. Așa a luat ființă impozanta clădire numită Casa Verde, ridicată prin munca depusă de legionari, după planurile făcute de către Constantin Iotzu. (cf. pag. 118)

La rugămintea legionarilor din Azuga, Constantin Iotzu a întocmit planul unei troițe, realizând o lucrare ce impresiona prin sobrietate și simplitate. Pe un soclu de beton înalt de doi metri, era fixată troița de stejar, de opt metri; pe stâlpul său central, pictorul Basarab zugrăvise un Crist de aproape trei metri înălțime. Din trenul ce cobora de la Azuga la Bușteni, uriașa troiță, așezată pe o colină înaltă de 80 de metri, se vedea de la o depărtare de aproape un kilometru. În anii 60, troița din lemn a fost tăiată de la bază din ordinul autorităților comuniste din Azuga.

Numai Casa Verde mai dăinuie, aducând mărturie de atașamentul lui Constatin Iotzu față de Mișcarea Legionară. Tot el a alcătuit planurile după care s-a desfășurat înmormântarea celor doi eroi Moța și Marin. După terminarea slujbei religioase ce a avut loc la biserica Sf. Ilie - Gorgani, cortegiul funerar, având în frunte sute de preoți, mai mulți episcopi și mitropoliți, urmați de peste o sută de mii de legionari încolonați în perfectă ordine, a traversat Capitala până la Casa Verde.

Mile LEFTER

S-a născut în anul 1901. A absolvit Liceul Vasile Alecsandri din Galați. Aici a suferit pentru idealurile generației lui, inclusiv bătăi cu ciomagul administrate de însuși prefectul de poliție Manciu și de agenții lui. După o asemenea bătaie, cu capul spart și coastele rupte, a fost târât prin noroi și zăpadă mai mult mort decât viu, spre strada Toma Cozma din apropierea Universității. Aici a fost găsit de câțiva studenți,

care l-au internat în spital.

În 1927, a răspuns cu entuziasm apelului lui Corneliu Zelea Codreanu de formare a Legiunii Arhanghelul Mihail. Căpitanul i-a conferit gradul de Comandant al Bunei Vestiri. A fost, alături de Corneliu Codreanu, în toate acțiunile importante, în contact cu masele şi cu opinia publică, s-a angajat în luptele electorale, s-a implicat în mai multe procese înscenate Legiunii, a fost activ în ședințele avocaților apărători ai cauzelor naționaliste. În prigoana din 1938 a trecut prin toate lagărele şi a îndurat toate umilințele.

După 1941 a luat calea exilului, stabilindu-se în cele din urmă în Argentina. În ultimii zece ani de viață a fost preot. A murit la 27 iulie 1975, la Buenos Aires.

(după o evocare de *Vasile Iasinschi*)

Gânduri despre Mile Lefter

Vestea cea bună a fondării Legiunii Arhanghelul Mihail a deşteptat un deosebit ecou, în primul rând, în sufletele lui Gh. Clime şi Mile Lefter. Deşi n-au participat la actul însuşi al consacrării, Căpitanul i-a distins şi pe ei cu gradul de Comandanți ai Bunei Vestiri. Deci ierarhic ei urmează celor cinci fondatori *en tittre*, ba chiar, precum voi avea prilejul să documentez istoric, inginerul Clime şi avocatul Lefter investeau oarecum calitatea unor înainte mergători ai Legiunii. Anticipez în puține cuvinte, ceea ce voi spune mai pe larg într-un comentariu viitor.

Distingându-se în cursul superior al Liceului Vasile Alecsandri din Galați, Mile Lefter a fost recrutat în rândurile asociației secrete-patriotice **Avântul**.

Orașul Galați era, pe la începutul acestui secol, al doilea centru avântean pe țară, adică prima filială a **Avântului** de la Brăila, fondat acolo de Petre Armencea şi Panait Cerna, la sfârşitul secolului trecut: ca organ de veghe față de difuzarea socialismului internaționalizant şi a

idealului marxist printre tinerii intelectuali din portul Brăilei, prin intermediul unui grup de tineri atraşi de Solomon Katz care, după trecerea lui clandestină din Rusia, unde activase sub pseudonimul de Robert Jinks, avea să-şi ia în România numele de Constantin Dobrogeanu-Gherea.

La propaganda subversivă promovată de tineretul alogen din Brăila a reacționat organizația secretă naționalistă creată de elevii din ultimele clase ale Liceului Nicolae Bălcescu din acel oraş. Organizația, cum am amintit mai sus, s-a întins prin transferarea intenționată la Galați a unui restrâns grup de elevi, iar mai târziu a fost „cucerit" Bârladul prin acelaşi sistem. Tot de la Brăila, prin intermediul foştilor avânteni, s-a creat o secție la Universitatea din Bucureşti, iar avântenii bârlădeni se pregăteau să propage naționalismul juvenil la Huşi.

Căpitanul auzise de „Avântul", dar cum el a urmat Liceul Militar de la Mânăstirea Dealului şi cum avântenii erau legați prin jurământ să păstreze secretul, nu ştia să-mi spună întrebat odată de mine dacă printre elevii adunați de el în 1919, în pădurea Dobrina, erau şi membri de-ai Avântului. În orice caz, avântenii din toată țara constituiau aripa tinerească intransigentă şi solid pregătită ideologic din cadrul partidului Național-Democrat condus de A.C. Cuza şi N. Iorga cu ajutorul profesorilor Corneliu Şumuleanu şi Ioan Zelea Codreanu.

Producându-se, după sfârşitul primului război mondial, ruptura dintre Cuza şi Iorga, fenomen politic cauzat în bună parte de fondurile acordate de către Banca Marmorosch -Blank acțiunilor culturale ale lui Nicolae Iorga, avântenii au rămas deconcertați şi orfani „politici". Ruptura Cuza-Iorga a fost considerată un dezastru; totuşi urmările s-au dovedit cu vremea mai degrabă benefice decât catastrofale, în sensul că ele l-au determinat pe Corneliu Zelea Codreanu să purceadă la organizarea tineretului şi la crearea Mişcării Legionare. Noua organizație a ajuns să fie receptacol pentru foştii

avânteni.

Să ne gândim ce imens aport şi splendid prestigiu au adus Mişcării lui Corneliu Zelea Codreanu adeziunea avânteanului Nae Ionescu, ca şi aceea a filozofului Vasile Băncilă, ori devotamentul fără seamăn şi talentul de organizare al inginerului Gheorghe Clime. Când Mişcarea Legionar din Moldova spre Bucureşti, primul cuib legionar din Capitală a fost organizat de avânteanul Andrei Ionescu. Tot avânteanului i se datoreşte intransigenţa lui Gr. Forţu şi admiraţia lui faţă de spada cu care Căpitanul avea să despice lumea românească în două.

De asemenea avântean era acel student pe care Căpitanul l-a semnalat în **Pentru Legionari** (p. 19), ca prezent în acea *seară ploioasă din toamna lui 1919,* când el vizita pentru prima dată *Garda Conştiinţei Naţionale,* cu scopul de a se înrola sub comanda lui Pancu de la Iaşi. Acel student se îngrijea, împreună cu zeţarul Voinescu şi cu librarul Ion V. Ionescu (necitat de Căpitan), de apariţia **Conştiinţei Naţionale** unde semna din când în când cu pseudonimul *Dimga.* Când Căpitanul ne trimite la Iaşi - mie, lui Gârneaţă şi lui Nelu Ionescu - un exemplar din manuscrisul cărţii sale pentru a-i sugera eventualele noastre observaţii, el ne scrisese în prealabil despre convenienţa tactică de a nu se dezvălui reala personalitate a colaboratorului Dimga. Ani de zile fusesem acoperit ca să pot trece prin pădurea cu fiare sălbatice pe care o reprezenta atunci Facultatea de Litere unde eu, cu puţin timp înainte, obţinusem prin concurs catedra de Limbi şi Literaturi Neolatine.

Mile Lefter se formase sub raport naţionalist în rândurile **Avântului** din Galaţi. În istoria acestei societăţi se produsese un hiatus de trei ani din cauza primului război mondial. I se pierduse şi pergamentul pe care semnaseră, sub respectiva formulă a jurământului, toţi avântenii care, timp de un sfert de secol, fuseseră acceptaţi ca membri titulari. Pe el figuram şi în 1914, la primirea ca avântean şi înainte de vacanţa din 1916, în calitate de ultim participant la conducerea **Avântului** înainte

de mobilizarea din august 1916. În asemenea împrejurări am luat cunoştinţă de faptul că, printre ultimii preşedinţi ai **Avântului** fusese Gh.Clime. Nu mi-ar fi rămas, probabil, întipărit în minte acest detaliu dacă Clime n-ar fi fost pe acea vreme o vedetă pe întreaga ţară la concursul naţional de oină care se ţinuse la Galaţi, în perioada în care eu intram ca bursier la Seminarul din oraş, iar Gh. Clime termina liceul ca să se înscrie la inginerie.

Lefter a avut ocazia să afle de la mine unele date despre câţiva din profesorii lui, care fuseseră şi ai mei, şi care în tinereţea lor fuseseră avânteni. Cu Lefter am avut ocazia de a ne vedea pe la sediul Mişcării din Bucureşti, de a face apoi împreună unele planuri în legătură cu plecarea mea la Roma în noiembrie 1940, unde ar fi trebuit să vină şi fratele lui, Simeon, dacă nu urma aventura ideată de Horia Sima. Ne-am revăzut apoi la Roma, unde el se înscrisese pentru studii la *Institutul Oriental* şi unde, cu o exemplară asiduitate, şi-a trecut licenţa, năzuind să obţină şi titlul maxim de doctorat. I-am fost călăuză în primele lui cercetări pentru o teză asupra Spătarului Milescu, orientându-l în cercetarea relaţiilor dintre faimosul cărturar moldovean din secolul XVII şi învăţaţii apuseni A. Arnauld, P. Nicole şi mai ales M. de Pomponne, din îndemnul cărora a compus în latineşte tratatul *Enchiridion sive Stella Orientalis*.

Prima recenzie asupra tezei lui de doctorat am publicat-o eu în Cuget Românesc. După doctorat l-am avut oaspete câteva luni de zile în casa mea din Buenos Aires. Cu acest prilej, el fiind om de iniţiative, am pus bazele, cu el şi cu Ilie Gârneaţă, revistei Cuget Românesc, cu girarea căreia Gârneaţă l-a însărcinat pe Lefter (întrucât eu eram obligat, prin contractul ce îl aveam cu Universitatea din Buenos Aires, de a ocoli orice activitate în atingere cu chestiunile politice). Mai apoi, raporturile dintre noi s-au atenuat, după ce Gârneaţă a decis ca revista să treacă, şi nominal, sub răspunderea mea. Mai târziu, Mile Lefter s-a preoţit sub o altă jurisdicţie decât aceea a

lui Valerian Trifa, de care a depins şi continuă să depindă parohia din Buenos Aires, la bunul mers al căreia Lefter a avut important rol în primii ei şapte ani de existenţă. Cu vremea, relaţiile noastre personale s-au normalizat treptat-treptat.

Taina preoţiei a exercitat cele mai binefăcătoare influenţe asupra sufletului său. Azi acest suflet se află îmbarcat în verdea corabie eterică a Căpitanului, în acelaşi echipaj împreună cu martirii Legiunii, navigând spre acelaşi liman al eternităţii pe care au râvni-t-o în rugăciunile lor un Moţa, un Marin, Gârneaţă cu Corneliu Georgescu,ca şi toţi mucenicii Legiunii, de la Sterie Ciumetti până la cei care mor astăzi suferind neînchipuite chinuri pe tot cuprinsul ţării îngenunchiate.

Cu preotul Comandant al Bunei Vestiri, Dr. Mile Lefter, dispare ultimul testimoniu direct al fondării Legiunii care mai trăia în exil. În patrie stă mai departe gardă la Icoana Arhanghelului Mihail tot Radu Mironovici.

D. Găzdaru

(în **Pământul Strămoşesc**, 1976, p. 85)

Gheorghe G. LONGINESCU (1869-1939)

Profesor faimos de chimie anorganică la Universitatea din Bucureşti. A făcut cercetări în domeniul asociaţiei moleculare în stare lichidă şi solidă stabilind o formulă care permite calcularea gradului de asociere cu ajutorul temperaturilor de fierbere. Sentimentele lui politice au mers spre Mişcarea Legionară. Prietenul lui Nicolae Iorga, i-a trimis o scrisoare de imputare, întrebându-l cum de se putea apropia de nişte „derbedei". Răspunsul lui Longinescu: simplu, dar categoric: „E pur si muove". Ceea ce Iorga nu ştia, el ştia. Colaboratorul lui cel mai apropiat a fost Iordache Nicoară, suflet de o delicateţe rară, împuşcat în 1939 în lagărul de la Miercurea Ciuc.

Mihail MANOILESCU

Profesor universitar, ministru de externe în guvernul Gigurtu, în 1940. Exponent al mişcării corporatiste. Fragment dintr-un discurs ţinut în senat la 27 noiembrie, 1936: „...şi, pentru ca să fiu complet, voi vorbi cu franchețea mea de totdeauna şi despre un altul. Este omul despre care nu se vorbeşte, omul de care nu se poate vorbi, comandantul legionarilor, Corneliu Codreanu. Eu sunt un om şi un profesor care îmi plec de multe ori urechea asupra pieptului celor tineri şi ascult cum le zvâcneşte inima. Nu vă închipuiți Dv. domnilor senatori, ce rezonanță adâncă şi durabilă reprezintă pentru inima tineretului românesc de astăzi, omul pe care l-am numit. Nu voim să aprobăm şi nu voim să dezaprobăm, cel puțin aici şi cel puțin în această clipă, dar nu putem să nesocotim, în configurația politică şi sufletească de astăzi a României, ceea ce el reprezintă. Va veni o vreme, foarte curând când vă veți aduce aminte de aceste vorbe. Tineretul învățat şi viteaz al țării acesteia, tineretul cel mai bun al țării, este definitiv pierdut pentru vechile partide politice ale țării. El nu merge astăzi către ele şi, ceea ce este nou, nu va merge nici mâine când va ajunge la maturitate. În zadar îi veți aştepta pe aceşti tineri cu masa întinsă. Ei vor refuza fotoliile ministeriale, şi vor prefera băncile de piatră ale închisorilor... Ați lucrat prea mult, recunosc, cu suflete de ceară, ca să mai puteți crede că există şi suflete de fier".

Tot în Noiembrie 1935, Mihail Manoilescu scria articolul următor:

„Eu am avut, şi *nu din inițiativa d-lui Corneliu Codreanu, ci din a mea,* o întâlnire cu d-sa, în octombrie 1931, pe când eram Guvernator al Băncii Naționale şi pe când d-sa era deputat, ales tocmai în locul pe care îl lăsasem eu liber, în județul Neamț. Am discutat atunci cu d-sa o mare chestiune națională, despre care nu voi vorbi

astăzi.

Dar nici în acea întâlnire, în care d. Corneliu Codreanu a putut vedea care sunt sentimentele mele şi dorinţa mea de a servi cauza naţionalistă, *d-sa nu mi-a destăinuit nimic din tragedia mişcării sale,* pe care abia acum, cu groază, o descopăr.

Înţeleg, orgoliul unor oameni care pătimiseră prea mult şi trăiseră prea multe dezamăgiri, ca să nu mai poată să creadă în cineva. Dar mă doare sufletul *pentru ţara aceasta că* - nu numai din cauza păcatelor ei, *dar şi dintr-o totală lipsă de informaţie,* - ea a putut să pară atât de indiferentă şi de nesimţitoare la o suferinţă îndurată *pentru dânsa.*

Şi mă mai doare ceva: *este convingerea că dacă aceste fapte s-ar fi ştiut la vreme, multe, foarte multe lucruri s-ar fi desfăşurat altfel în ţara românească.*

Cartea d-lui Codreanu restabileşte adevărul şi în ceea ce priveşte legenda violenţei, care ar fi metoda preferată a mişcării verzi şi care, nu arareori, a putut să impresioneze rău pe burghezul român, blând sau fricos. Însă toate, *dar absolut toate* actele „de violenţă" care sunt povestite în acest volum, nu apar decât la capătul unor încercări disperate de a obţine satisfacţia şi dreptatea pe cale legală şi paşnică.

Toate actele de violenţă sunt simple acte de rezistenţă la ilegalităţile şi sălbăticiile autorităţilor. Dar acest drept de rezistenţă este, la urma urmei, un drept natural, ca şi dreptul de legitimă apărare în faţa agresorului. În Portugalia astăzi, *care este un stat dictatorial,* constituţia dă dreptul oricărui cetăţean să reziste măsurilor ilegale. Şi nu s-ar putea oare justifica, într-un stat pretins democratic ca al nostru, ca cetăţeanul să reziste în faţa unei ilegalităţi şi a unui abuz sfruntat de putere din partea autorităţilor?

Impresia care se desprinde din atâtea fapte îngrozitoare de sălbăticie săvârşite de autorităţi, este exact contrarie aceleia care ar vrea să facă din mişcarea naţionalistă verde o mişcare de

violență. *Nu s-a văzut niciodată la o armată de tineri mândri și curajoși, atâta resemnare cât a arătat oastea condusă de Corneliu Codreanu.*

Dar cartea comandantului legionar nu este numai istoricul Mișcării sale. Ea înseamnă, fără pretenții doctrinare, o luare de poziții care dovedește o splendidă luciditate pe marile linii ale gândirii contemporane.

De pildă, scurta pagină despre Monarhie are afirmări definitive: „*Monarhia* a fost totdeauna bună".

Tot așa demonstrația pericolului pe care îl reprezintă democrația „care sfarmă unitatea neamului românesc, expunându-l dezbinat în fața blocului unit al puterii iudaice", sau capitolul despre electiune și selecțiune și teoria elitei, cuprind rare frumuseți de gândire. În special este văzută cu o minunată intuiție geneza elitelor, cu cele două posibilități ale ei: sau elita care se naște *pregătită de elita precedentă*, căreia îi seamănă sau elita care se naște *din război cu elita precedenta,* atinsă de degenerare.

Cu o pătrundere care rezumă o vastă experiență și trăire, dl. Codreanu formulează critica conducătorului și ceea ce am putea numi *teoria conducătorului.* El are o înțelegere admirabilă despre înfățișările esențiale ale noilor mișcări, pe care noi le-am studiat teoretic în volumul nostru sub presă „LE PARTI UNIQUE, *Institution politique du siecle*" *. Când d-sa spune că „Legiunea Arhanghelul Mihail va fi *mai mult o școală și o oaste decât un partid politic*" se integrează definitiv cu gândul, după cum se integrase și cu fapta, în concepția contemporană a partidului-elită a națiunii. Și dacă de-a lungul întregii părți cu caracter doctrinar am găsit atâtea vederi coincidente cu acelea pe care noi le-am exprimat în manuscrisul noului volum, aceasta este o dovadă mai

* PARTIDUL UNIC. Instituție politică a secolului – nota ed.

mult că în ambianța veacului stăruie anumite adevăruri, pe care oamenii cu mintea dezlegată de prejudecățile libertiste şi democratice, le văd totdeauna sub acelaşi unghi.

Ceea ce constituie un dar unic al d-lui Corneliu Codreanu este *puterea de a interpreta şi de a da mărturisire sufletului popular.* Pe când oamenii politici de duzină se mulțumesc cu manifestările electorale *care, prin natura lor sunt de suprafață,* d-sa pătrunde „în acele adâncuri sufleteşti nedefinite acolo unde politicienii şi programul lor de împrumut nu putuseră să coboare" şi aceasta îl îndreptățeşte să afirme: „aici, în aceste adâncuri, am înfipt rădăcinile istoriei legionare; *ele nu vor mai putea fi scoase de nimeni*".

Acesta este faptul cel mare şi nou pe care l-a adus cu sine tipul de mare conducător din zilele noastre. El se găseşte față cu masele mari populare într-o aderență nemijlocită de nici o formă electorală şi de nici un mecanism organizator. *El este poporul şi poporul este el.*

Luciditatea ideilor d-lui Codreanu Corneliu apare cu un relief şi mai mare atunci când tratează problema sa preferată: *formarea oamenilor.* Paginile asupra punctelor principale după care urmează să se facă educația tinerilor țării, pentru a constitui din ei elita, pot sta alături de tot ce au spus mai bine în această privință Mussolini, Salazar şi Hitler.

Aceeaşi luciditate apare în formularea problemei evreieşti, atunci d-sa arată mai ales contradicția în care se pun evreii când propovăduiesc ateismul, pentru români, *rămânând credincioşi religiei lor,* şi se ridică împotriva ideii naționale, *rămânând buni naționalişti evrei.*

Să mai vorbim oare de chipul cum sunt înfățişate, în puține cuvinte, problemele naționale regionale, cum este aceea a moților sau a românilor din Maramureş?

Şi să mai relevăm elocventa condamnare a literaţilor noştri, care îşi risipesc darul scriitoricesc pentru aspectele cele mai mărunte şi meschine ale vieţii, dar care n-au găsit un singur accent pentru tragedia moţilor?

Exemplul culminant, de originalitate în gândire şi iniţiativă, îl constituie însă taberele de muncă, care sunt o specialitate a mişcării legionare din România. *Prima tabără de muncă a fost înfiinţată la 8 mai 1924 la Ungheni, pe vremea când, în Apus, nimeni nu visa la o asemenea instituţie.* Mai mult decât atât, chiar în Germania de mai târziu aceste tabere nu s-au născut decât din nevoi economice şi sociale de atenuare a şomajului, iar nu din nevoia educativă de a creşte tineretul într-o nouă concepţie de viaţă şi de a-l face să arunce, peste prejudecăţile veacului al XIX-lea, puntea între clasele sociale.

Dar cartea consacrată legionarilor vorbeşte nu numai prin fapte şi gânduri ci şi *prin frumuseţile sale sufleteşti,* care îşi găsesc, de atâtea ori, o exprimare fericită. Aş zice: *frumuseţile sale literare,* dacă aceste cuvinte n-ar fi de mult pătate de artificialitate şi dacă năzuinţa continuă a literaţilor de a realiza frumosul, nu ar strica frumuseţii însăşi.

Ce minunată este dată de atâtea ori în volum ideea jertfei; ce frumoase rânduri sunt închinate cântecului! „De nu veţi putea cânta, să ştiţi că este o boală care vă roade în adâncul fiinţei voastre sau că vremea v-a turnat păcate peste sufletul curat; dar dacă nu le veţi putea vindeca, *să vă daţi la o parte şi să lăsaţi locul vostru celor ce vor putea cânta*"!

Dar pagina închinată antitezei între principiul autorităţii şi principiul libertăţii, antiteză pe care numai dragostea o poate învinge. „Dragostea se află la mijloc între ele şi deasupra lor, cuprinzân- du-le pe amândouă în tot ce ele au mai bun"!

Dar, definiţia mişcării legionare în capitolul „Dincolo de forme": „A crea o mişcare înseamnă în primul rând a crea, *a da naştere unei*

stări de spirit, care nu-şi are sediul în raţiune, ci în sufletul mulţimii".

În sfârşit, sub aceste cuvinte, ce încheiere mai frumoasă pentru lungul şir de suferinţe, isprăvit cu ieşirea din închisoare, decât aceasta:

„A doua zi am plecat la Huşi, unde mama mă aştepta plângând în pragul casei".

Pentru observatorul politic, cartea d-lui Corneliu Codreanu mai învaţă încă ceva; *ea este o lecţie extraordinară de tactică politică*, potrivită, bineînţeles, numai unei mişcări unice ca aceea legionară, dar surprinzător de ingenioasă în toate amănuntele ei.

Tactica cuibului este de o noutate şi de o originalitate remarcabile, prin principiul după care oricine trebuie să comande atâţia membri câţi poate singur convinge şi stăpâni. De asemenea, principiul adeziunii membrilor la mişcare, fixat încă la 24 iunie 1927 este: „să vină în aceste rânduri cel ce crede nelimitat. *Să rămână afară cel ce are îndoieli.*" Principiul acesta este elegant completat cu acela al abţinerii sistematice de la orice încercare de a capta: „Nimeni nu va căuta să convingă pe cineva pentru a-l determina să se facă legionar".

Aceste principii organizatorice şi tactice singure ar merita o analiză amănunţită, pentru a desprinde elementele lor particulare în comparaţie cu cele ale altor mişcări similare din Apus.

De asemenea, disciplina, un element esenţial al eticii şi al organizării legionare, este pusă într-o lumină cu totul nouă: „Disciplina nu înjoseşte *pentru că te face biruitor*". Şi dacă bineînţeles nu se pot câştiga decât cu jertfă, disciplina este *cea mai mică dintre toate jertfele* pe care un om poate să le facă pentru victoria neamului său".

Tot aşa de frumoasă este explicaţia pedepsei care este „posibilitatea de a repara printr-un bine, răul pe care i l-ai făcut", sau justificarea uniformelor, care sunt „expresia unităţii de simţire. *Ele sunt faţa văzută a unei realităţi nevăzute*".

În sfârşit, tot în ce priveşte tactica, este admirabilă norma de ordine şi de legalitate în faţa statului. Căci dezordine nu înseamnă conflicte cu adversarii, *ci înseamnă conflictul cu statul.* Or, adversarii, şi în special evreii, au permanenta tendinţă de a împinge Mişcarea Legionară în conflict cu statul.

Mişcarea legionară avea până astăzi cu ea forţa morală şi mistică. Prin cartea apărută acum, ea câştigă în faţa ţării prestigiul unei doctrine, schiţată în liniile ei mari. Desigur că mâine va veni şi a treia parte, indispensabilă oricărei mişcări care vrea să triumfe, programul de reformă a statului şi a societăţii româneşti în instituţiile lor.

Cu asemenea elemente de izbândă cine poate să nu-şi dea seama că această Mişcare va izbuti?

Şi chiar dacă, împotriva a tot ceea ce vorbeşte istoria secolului nostru, acţiunea legionară ar rămâne la noi fără rezultat şi încă cu atât mai mare este meritul celor care au creat-o. Ce nobil lucru este să lupţi pentru ridicarea unei naţiuni care nu te înţelege şi nu te urmează!

Cartea d-lui Corneliu Codreanu însemnează pentru cauza legionară cât o mare bătălie câştigată. Ea este mai mult decât un triumf electoral, fiindcă valoarea ei nu se poate măsura în voturi; ea este mai mult decât o operă de gândire, fiindcă înseamnă o pătrundere în viaţă dincolo de sfera limitată a raţiunii.

Ea deschide în faţa ochilor uimiţi ai românilor o fereastră spre lumină şi spre înviorare. Ea făgăduieşte ceea ce atâţia au visat zadarnic în tinereţea lor, ceea ce n-au avut la vreme şi ceea ce le-a lăsat pentru totdeauna în suflet o dungă de amărăciune. Ea dă năzuinţelor celor tineri şi neîntinaţi un vis vrednic să fie visat şi trăit.

Ce fericiţi sunt băieţii care au astăzi douăzeci de ani!

Mihail Manoilescu

„**Lumea nouă**", anul V, nr. 11-12, din noiembrie-decembrie 1936.

Martor în procesul lui Corneliu Zelea Codreanu, 1938:

- **Preşedintele tribunalului**: „Domnule Profesor, ce aţi putea D-voastră să ne lămuriţi - natural în rezumat - asupra mişcării legionare, a concepţiilor ei, a tendinţelor şi scopurilor?"

- **Avocat Paul Iacobescu**: „Ştie d-l martor ceva despre mijloacele folosite şi scopurile ce trebuiau atinse? Erau mijloace oculte şi subversive?"

- **Prof. M. Manoilescu**: „Vă mărturisesc că atât cât cunosc eu, ca prieten al Legiunii... şi din ceea ce cunosc de la Corneliu Codreanu, eu ştiu că are o metodă care poate păcătuieşte printr-un exces dezinteresat. Această Mişcare - şi anume ca morală a Mişcării - este un fenomen al veacului... Mişcarea Legionară îndeplineşte toate condiţiile unei mişcări de purificare. Domnul Corneliu Codreanu, cât şi Mişcarea Legionară sunt de o probitate sufletească, de o curăţenie, de o puritate şi de un exces de loialitate cum n-am mai întâlnit. Mişcarea n-a cunoscut decât jertfe."

- **Avocatul Paul Iacobescu**: „Îl credeţi capabil, Domnule Profesor, pe Corneliu Codreanu de vreo acţiune de trădare?"

- **Prof. M. Manoilescu**: „Numai asocierea acestor noţiuni - trădare şi Codreanu - se exclud. Cunosc spiritul Legiunii şi pe dl. Codreanu, care păcătuieşte prin exces de sinceritate, de loialitate. Acestea nu se împacă cu clandestinitatea. Dl Codreanu ştiu că a socotit şi socoteşte că ar fi o dezonoare pentru el dacă ar ajunge la putere printr-o lovitură de stat a unei minorităţi.Vrea aceasta numai prin câştigarea sufletului maselor. Ar fi putut s-o facă, dar n-a vrut".

În alegerile parlamentare din 1937, Mihail Manoilescu candidase pentru Senat, în două judeţe, pe lista legionară şi fusese ales în amândouă cu majoritate absolută.

Gheorghe MANU

S-a născut la 13 februarie 1903, din familia generalului Manu, luptător în Războiul de Independență. Fiul magistratului Ion Manu și al Elisabetei Cantacuzino. Avea un frate, Ion, și două surori. A absolvit liceul (în particular) în 1921. A luat licența în științe fizico-chimice și în matematici la Facultatea de Științe din București în 1925 și certificatul de studii superioare de chimie, fizică și radioactivitate al Facultății de Științe din Paris în 1926. Între 1924 și 1933 a lucrat la teza de doctorat în laboratorul și sub conducerea Mariei Curie. În 1934 absolvă un nou stagiu în același laborator. În acești ani urmează cursuri de fizică superioară la Sorbona și la College de France, cu laureați Nobel ca Louis de Broglie și Paul Langevin. Întors în țară, a fost între 1935 și 1944 profesor la Facultatea de Științe din București.

În timp de numai trei ani, rezultatele sale au fost preluate în tabele de constante (Landolt Bornstein), în tratate (Marie Curie, *Radioactivité,* 1935; E. Rasetti, *Elements of Nuclear Physics,* 1937; S. Rosenblum, *Origine des rayons gamma,* 1932) și lucrări de ansamblu (Bethe și Livingstone, în *Review of Modern Physics),* ca și în 25 de lucrări originale, printre ai căror autori se numără fizicieni de mare prestigiu, ca Ruthenford, Bethe, Lawrence, McMillan (toți laureați Nobel) și mulți alții. Lucrările sale continuă să fie citate până astăzi. Gh. Manu este și autorul unei documentate și clare *Introduceri în fizica nucleară*, București, 1940, din care a apărut, din cauza împrejurărilor potrivnice, doar primul volum.

În 1937 aderă la Mișcarea Legionară. Din 1945 face parte din conducerea Mișcării Naționale de Rezistență Anticomunistă.

Este arestat în 1948 și este implicat în așa-zisul proces al marii trădări naționale. La proces, în ultimul cuvânt a spus: *Nu am de ce să mă apăr. Tot ce am făcut a fost pentru a distruge comunismul. Îmi pare rău că nu am reușit.* Este condamnat la muncă silnică pe viață.

În temnița de la Aiud, Gheorghe Manu a fost pentru deținuți - în special pentru tineri - *o bibliotecă vie.* Prelegerile pe care le ținea îi fascinau pe colegii de celulă; ele l-au costat pe profesor multe luni de izolare, care i-au grăbit sfârșitul. Ultimele formule științifice, ca și lecții de limbi străine sau cugetări și reflexii, au fost scrise pe pereții închisorii.

A murit în 1954.

Vasile MARIN

Iată cum este evocat Vasile Marin de unul dintre contemporanii săi, ing. Virgil Ionescu în **Pământul Strămoșesc** din 1952, p. 85 și următoarele.

„Prin 1928, Vasile Marin fusese unul dintre șefii de cabinet ai lui Iuliu Maniu, în timpul scurtei treceri a acestuia ca prim-ministru al întâiei guvernări național-țărăniste. Marin era acolo, nu ca un chivernisit politic, ci ca un ideolog convins de posibilitățile de reînnoire a țării prin punerea în practică a conceptelor *statului țărănist,* stat rămas o himeră, care slujise doar drept steag, fâlfâit în vânturile propagandelor electorale de opoziție, uitat totalmente odată cu venirea la putere și începuturile de înfruptare din bunurile guvernamentale. Dezgustat de cele văzute și trăite, părăsește Partidul Țărănist și pleacă la Paris, unde își pregătește un strălucit doctorat în drept.

La începutul lui 1933 intră în Mișcarea Legionară. Se impune rapid prin diversitatea activităților sale: conferințe, scrisori, muncă fără preget la loc de ascultare sau de conducere.

La 10 decembrie 1933, când Garda de Fier a fost dizolvată din ordinul lui Duca, iar legionarii samavolnic încarcerați, Vasile Marin, candidat cap de listă într-un județ ardelean, e arestat și dus la Jilava. Eliberat exact în ziua atentatului de la Sinaia - 29 decembrie - împreună cu Ion Moța și Sterie Ciumetti, are , la fel ca Moța, prevederea de a se ascunde, ocolind astfel soarta hărăzită lui Ciumetti. Din adăpostul pe

care şi-l găsise în casa unui prieten comun (ing. C.), Marin îşi continua activitatea legionară pe singura cale ce-i mai rămăsese la îndemână, aceea a scrisorilor, căci presa legionară, ca şi cea simpatizantă, precum ziarele **Cuvântul** şi **Calendarul,** fuseseră suspendate.

Dintre scrisorile lui Vasile Marin din acea vreme, adevărate pledoarii lămuritoare asupra cazului Gărzii de Fier, denaturat cu rea credinţă de presa guvernamentală, ca şi de cea de opoziţie - unite iarăşi în diabolica frăţietate pentru distrugerea noastră - adresate câtorva personalităţi ale vieţii publice româneşti şi franceze, s-au păstrat în „Crez de generaţie" acelea către Nicolae Iorga, Grigore Iunian şi Charles Maurras.

Câteva luni mai târziu, de îndată ce fusese stabilită lista inculpaţilor din procesul Duca, în care Marin figura, îşi face din nou datoria, în pregătirea apărării noastre, încheind-o prin pledoaria din proces. Verdictul de achitare cu unanimitate al Consiliului de Generali, din 5 Aprilie 1934, ne-a redat libertatea.

Căpitanul, ca întotdeauna, nevroind să calce legile, şi deci nici decretul guvernamental de „dizolvare" (deşi anticonstituţional şi ilegal), opreşte orice activitate legionară. Prin aceasta, în anii 1934 şi 1935, legătura dintre legionari s-a redus la contactul individual şi prietenesc menţinut de ei. A fost greu, destul de greu! Energiile intacte ale Mişcării - la fel ca aburii sub presiune - erau mereu gata de explozie. Numai disciplina impusă de Căpitan a putut înfrâna izbucniri ce păreau de neînlăturat.

În acest răstimp, urcam adesea dealul Cotrocenilor, către modesta locuinţă a lui Vasile Marin şi a părinţilor săi. Tatăl, acum bătrân, fu-sese un mărunt funcţionar de stat, rămas la mentalitatea acestora. În schimb mama, femeie simplă, se remarca printr-o inteligenţă neobişnuită putere de muncă şi voinţă. Voinţă care a împins-o către mari sa-crificii pentru a-i da lui Vasile Marin o educaţie universitară aleasă.

În odaia îngustă în care locuia, cu duşumele de scândură, albe de frecătură, se pătrundea direct din tinda la fel de curată, parcă mereu proaspăt văruită, mirosind a levănţică şi a flori de câmp. Încăperea se

deosebea de o chilie monahală prin mulțimea cărților și revistelor răvășite cam peste tot. Primit cu drag de toți ai casei, pe vreme frumoasă ne așezam sub bolta de viță din curte, la tradiționala *dulceață și cafea,* discutând în șopotul liniștitor al unei cișmele, niciodată bine închisă, problemele legionare. Impresia de țară și patriarhat te făcea să treci mai ușor prin frământările zilnice ale vieții Capitalei.

Bineînțeles, în acele discuții am atins și problema, mereu actuală, a jertfei legionare. Marin credea că a te jertfi e din cale-afară de greu și nici nu ar însemna mare lucru a-ți dărui pur și simplu viața. A o da însă într-un anumit fel, și în scopul de a folosi colectivității din care faci parte și pentru întărirea ideii servite, aceasta da, poate fi într-adevăr o jertfă purtătoare a pecetei Dumnezeiescului în ea.

Conform legii electorale din acea vreme, printr-o petiție semnată de 50 de alegători, se putea solicita înscrierea unui nou partid politic. Ceea ce s-a și făcut la începutul lui 1935, după trecerea unui an de la dizolvarea Gărzii de Fier. Aprobarea Comisiunii Superioare Electorale a dat ființă legală noului partid Totul pentru Țară.

Totul pentru Țară, sub președinția generalului Cantacuzino, devine astfel anexa politică a Mișcării Legionare conduse de Corneliu Zelea Codreanu. În partid, se putea intra relativ ușor. În Mișcare, numai sub anumite condiții și după un stagiu de câțiva ani.

Vasile Marin a fost numit șef al județului Ilfov. Avântul luat de această organizație mai târziu s-a datorat în largă măsură impulsului inițial dat de conducerea lui.

În 1936, înființează în județ câteva tabere de muncă. Dintre acestea s-a remarcat cărămidăria din apropierea moșiei Stolojan (o rudă a Brătienilor). Munca și disciplina legionară aduce prietenia moșierului, care îi vizita des și îi ajuta cu scule și alimente. Când am vizitat tabăra, Marin, bronzat de soare, se afla între cei 30-40 de legionari cărora le făcea educație. Zecile de mii de cărămizi arse și rânduite mărturiseau îndreptățită mândrie a lucrului efectuat.

Cu un an înainte, în toamna lui 1935, Vasile Marin fusese avansat

la gradul de comandant legionar, după stagiul făcut în tabăra Căpitanului de la Carmen Sylva, împreună cu toți acei care întemeiasem, odată cu el primul cuib, „Axa", desființat acum prin interzicerea revistei.

Când, la începutul lui 1936, se dispune o nouă organizare a Mișcării, pe cuiburi, nemaiadmițându-se legionari neîncadrați, am constituit cuibul **Las că-i bine,** cu Vasile Marin, prof. Vasile Cristescu, Al. Constant și V. Dumitrescu. Mai târziu am primit pe Gh. Ciorogaru și pe mulți alții. Numele cuibului a fost sugerat de Vasile Marin, după o curentă expresie a Căpitanului, des întrebuințată ca încheiere a unor discuții asupra unor întâmplări și evenimente care arătau, din contră, că nu merge de loc bine!

Mihail Polihroniade formează și el un cuib căruia îi dă numele tot Axa, dar care nu mai era vechiul cuib despre care am povestit și care se aflase sub conducerea lui Moța.

În acea vreme, nemaiexistând nici o publicație legionară, cuibul **Las' că-i bine** ia inițiativa editării unei reviste. După oarecari discuții, se hotărăște să rămână la denumirea propusă de Vasile Marin: **Vestitorii.**

Pentru a ne conforma legii care cerea ca orice publicație să apară sub direcția unei persoane care să-și asume responsabilitatea pentru cele scrise, decid ca acesta să fie Vasile Marin. Căpitanul a aprobat întrutotul propunerea făcută de mine și astfel a luat ființă **Vestitorii,** sub direcția aparentă a lui Vasile Marin. De la primul număr, revista s-a bucurat de un deosebit succes, iar Marin i se dedicase pe de-a-ntregul. Eu am colaborat cu pseudonimul Ion Viroagă. Din păcate, după câteva numere, revista ne-a fost interzisă de cenzura presei, introdusă în România bunului plac, guvernată mereu cu stare de asediu, ceea ce convenea dictaturii, pe atunci camuflată a regelui Carol al II-lea Călăul.

Anul 1936 a adus și revoluția din Spania. Scenele de teroare la care era supusă acea parte din populația peninsulei, ajunsă sub conducerea comunistă, îngrozeau și îndârjeau. Trupele generalului Franco, în lupte din ce în ce mai grele cu trupele comuniste, mai numeroase, puse în slujba și sub comanda Moscovei, înaintau. Cu inimile strânse de emoție,

legionarii urmăreau evenimentele, convinşi că până la sfârşit, armatele tradiţiei creştine, ale moralei şi ale ordinei vor birui pe cele ale Satanei,

Ion Moţa şi Vasile Marin, luptători în Spania, în viziunea lui Basarab

întunericului şi urii.

Eroismul de legendă al apărătorilor Alcazarului, ca şi persona-

litatea colonelului Moscardo, erau teme favorite de discuții, și nu numai între legionari. Se numărau pașii armatelor lui Franco, care se apropiau de Toledo, să-l despresureze. Când s-a reușit, un sentiment de ușurare, ca după o victorie proprie, a înseninat fețele tuturor. Moța, tranfigurat, suferea chinurile morale, de la începuturi, ale Apostolilor lui Crist și sentimentele care-i zbuciumau sufletul l-au făcut să plece pentru a lupta în Spania, unde se insulta crucea și se batjocorea credința.

Ana Maria MARIN

Fiica colonelului Ropală (cf. pag. 52). Soția lui Vasile Marin. A trăit, ca și familiile celorlalți plecați în Spania, drama separării și teama unei posibile tragedii. Dar se trăgea cu mitraliera în obrazul lui Cristos și se înfruntau pe viață și pe moarte apărătorii Crucii și trimeșii comunismului anticrist. Împreună cu toți ceilalți, nici ea nu putea rămâne nepăsătoare. A îndurat, astfel, acceptând, pierderea soțului iubit, căzut martir pentru Cristos, Neam și Legiune.

Nu știm dacă, înainte de aceste dramatice evenimente, Ana Maria Marin a intenționat să scrie sau a scris ceva. A scris însă după aceea o carte, întitulată „Poveste de demult", în care și-a revelat un talent scriitoricesc nebănuit. O operă literară de cel mai înalt nivel, dacă ar fi să o considerăm doar ca o ficțiune. Dar cartea este, înainte de orice, o mărturisire a propriei vieți: o piatră prețioasă în comoara literaturii legionare.

Dăm, în cele ce urmează, două extrase din scrierile Doamnei Marin:

Prezentarea cărții: „Poveste de demult „ și introducerea volumului „Desțărații" (Madrid 1987, Editura autorului).

În loc de prefață

Această poveste e adevărată.

Autoarea a culeș-o din șoaptele trestiilor, pe un mal de lac

românesc. Trestiile, povestind, n-au păstrat cronologia istorică; au preferat o cronologie de intensitate.

Astfel începutul, e un fel de sfârşit, iar sfârşitul... «Marea întâlnire», este adevăratul început: iniţierea în dragoste şi iertarea unui suflet, a multor suflete!

Firul conducător prin acest labirint de întâmplări petrecute în secolul nostru, voluntar estompate de ficţiunea visului, s-ar putea găsi poate în versurile lui Verlaine «Jadis et Naguère», care tin loc de motto, nu pentru fond, ci pentru formă.

De la musique avant toute chose,
Et pour cela préfère l'Impair
Plus vague et plus soluble dans l'air,
Sans rien en lui qui pèse ou qui pose.

Il faut aussi que tu n'ailles point
Choisir tes mots sans quelque méprise:
Rien de plus cher que la chanson grise
Où l'Indécis au Précis se joint.

Locuitor în trecere pe planeta «Terra», dacă te-au plictisit lo-zinci prea des repetate sau dacă şi-a pierdut pentru tine sensul şi va-loarea «Cuvântul», întrebuinţat în scrieri emfatice, retorice şi mincinoase, opreşte-te o secundă din drum şi caută în Biblie Adevărul!

Prieten bun

Prieten bun, aş vrea să-ţi fac un dar,
Curat, nemuritor şi rar,
Furat din lacul cu palate de cleştar,
Din cartea de poveşti:
O apă vie, izvorâtă din pereţi
De stâncă; un buchet de dimineţi

Cu nouraşii ruşinaţi de zori,
Plutind pe cerul fără de culori
Al unei zile reci.
În dar să-ţi dau, un zâmbet de copil,
O mână strânsă de-un amic umil,
O carte groasă şi-nţeleaptă,
O zi de libertate-adevărată;

...

Aş vrea să te îmbrac într-o armură
De cavaler medieval - ca Parsifal,
Un păzitor al Sfântului Graal!
Să-ţi amintesc de toaca mânăstirii din Carpaţi,
Să-ţi umplu casa de voinici şi fraţi...
Să ne legăm iar fraţi de cruce amândoi
Chiar dacă unul dintre noi
E mort de mult!
Iar celălalt, rătăcitor şi obosit,
Nici astăzi n-a găsit
Cărarea care duce înapoi
Şi puntea care-i leagă pe-amândoi,
Un fir de dragoste ţesut
Într-un război!
Lucind peste furtuni şi ploi,
Un curcubeu
Pe cer, o salbă de culori
Speranţa care leagă viitorul de trecut
Ţi-o dau în dar, prieten de demult...

Ana Maria Marin, în volumul **Desţărăţii**, Madrid, 1987, Editura autorului

Coriolan MATEI

Descendentul unei familii de patrioți ardeleni. Străbunicul, Nicolae Matei, iobag din Haropea (lângă Cetatea de Baltă), a plătit cu viața ajutorul dat oastei lui Avram Iancu. Impreună cu alți șapte țărani și cu o femeie, Maria, nepoata protopopului Trâmbițaș din Târgu Mureș, au fost căsăpiți cu topoarele și aruncați în Mureș pentru că făcuseră transporturi pentru revoluționarii români. Bunicul, Teodor Matei, a fost preot ortodox. Tatăl, protoiereul stavrofor Partenie Matei (1878-1975), preot în comuna Corunca timp de 70 de ani, a asigurat protopopiatul pentru 12 sate din jur.

Coriolan Matei s-a născut în comuna Corunca, județul Mureș, în mai 1905. A făcut școala primară în limba maghiară. Studiile liceale le-a început la liceul romano-catolic maghiar de la Târgu Mureș, le-a continuat la Șimleul Silvaniei și le-a terminat la liceul românesc din Târgu-Mureș, în 1924. A absolvit facultatea de matematică a Universității din Cluj. A funcționat ca profesor la Ludoș și Baia de Arieș.

A cunoscut Mișcarea Legionară din 1925. A fost unul dintre fruntașii legionari ardeleni; printre altele, comandant legionar și șef al organizației județene Mureș, la sfârșitul anilor 30.

Sub regimul comunist este arestat în repetate rânduri: 1948(pentru doi ani), 1951 (alți doi ani), 1953(un an), 1954 (un an), 1955 (doi ani), 1958 (5 ani).

Și-a sfârșit zilele în 1994, într-o sărăcie lucie, care nu a permis măcar să fie înmormântat. A fost incinerat la crematoriul din București.

L-am regăsit cu greu, în București, acum trei ani. Îl văzusem pentru ultima oară cu vreo 50 de ani în urmă, în ajunul dezlănțuirii marii urgii. Venise la sediul Legiunii, în str. Gutemberg, pe la finele lunii martie 1938, cu Ion Banea, pe atunci șeful Ardealului Legionar, și cu alți câțiva clujeni.

Ca răspuns la ucazurile samavolnice ale regimului dictatorial instaurat în țară, Căpitanul dispusese încetarea oricărei activități legionare și aștepta el însuși ceea ce avea să urmeze. Ei veneau să-i

aducă mărturia dragostei lor şi a devotamentului lor neclintit. Pe feţele lor se putea citi îngrijorarea pentru ceea ce pregăteau regele Carol al II-lea şi uneltele lui.

Cu statura lui impunătoare, Coriolan domina acel mic grup. Pe chipul lui acea îngrijorare apărea parcă şi mai sumbră: expresia serafică de blândeţe, bunătate şi credinţă a acestui munte de om, a acestui om de ştiinţă, profesor, matematician, expresie care după zicala românească era „oglinda sufletului" lui, era şi ea umbrită. Aşa mi-a rămas în minte Coriolan şi azi după atât de lungă vreme.

În perioada tulbure a anilor 39-40 nu l-am întâlnit, ştiu însă că rămăsese apropiat de persoana lui Radu Mironovici, unul din întemeietorii Legiunii, de care-l legau afinităţi de structură sufletească.

Pe bătrânii supravieţuitori ai vremii lui Corneliu Codreanu, distinşi de el cu grade legionare în anii de lupte şi de prigoane de sub guvernele zise democrate, bătrâni a căror soartă a fost să îndure infernul comunist, i-am găsit neclintiţi pe linia spirituală a învăţămintelor lui.

Cei care am trăit cinci decenii, sau o bună parte din ele, în lumea liberă, cu vicisitudinile şi tentaţiile ei generatoare de slăbi-ciuni, nu putem decât să ne înclinăm cu respect şi umilinţă faţă de fidelitatea lor exemplară.

Trebuie totuşi să spun că, pentru mine, cel mai impresionant personaj pe care l-am întâlnit în România de astăzi a fost Coriolan Matei.

Trăia într-o sărăcie extremă, absolut singur, fără nimeni în juru-i care să-i fie de vreun ajutor. L-am găsit într-o minusculă încăpere întunecoasă - aproape o celulă - fără altă lumină decât un ochi de geam într-un colţ, dând spre o curticică interioară. Lumină care dealtfel nici nu i-ar fi fost de mare ajutor, dată fiind vederea foarte redusă a ochilor lui.

De cele câteva ori cât l-am putut vizita în acest scurt răstimp şi, mai apoi, în întrunirile pe care le-am avut cu ceilalţi (grade legionare ale Căpitanului), Coriolan s-a afirmat cu dârzenie pe linia trasată de Căpitan.

Le va fi oare dat camarazilor, câţi mai sunt din anii Legiunii lui

- aproape o celulă - fără altă lumină decât un ochi de geam într-un colț, dând spre o curticică interioară. Lumină care dealtfel nici nu i-ar fi fost de mare ajutor, dată fiind vederea foarte redusă a ochilor lui.

De cele câteva ori cât l-am putut vizita în acest scurt răstimp și, mai apoi, în întrunirile pe care le-am avut cu ceilalți (grade legionare ale Căpitanului), Coriolan s-a afirmat cu dârzenie pe linia trasată de Căpitan.

Le va fi oare dat camarazilor, câți mai sunt din anii Legiunii lui Corneliu Codreanu, să amintească de împrejurări și locuri unde l-au cunoscut pe Coriolan Matei și fapte legionare ale lui? Sau se vor stinge și aceste amintiri? Eu l-am cunoscut doar în anii 1936-1938, când era șeful legionar al județului Mureș, mâna dreaptă a lui Ion Banea și legionar foarte apreciat de Căpitan. Fusese și el acuzat și achitat cu ceilalți la procesul Duca (5 Aprilie 1934).

Sub regimul comunist a avut o lungă serie de condamnări la închisori, lagăre de muncă, Bărăgan etc. cu arestările respective.

Este destul de improbabil că acest calvar va fi descris vreodată. Ca și al atâtor alți legionari de frunte.

Dar se va înscrie desigur undeva. Acolo Sus, toată viața pământească în adâncă credință creștină a lui Coriolan, pe răbojul veșniciei.

La înmormântarea lui au venit câțiva camarazi. Nu au avut cu ce să cumpere un loc de mormânt: Coriolan a fost incinerat. S-a dus în lumea drepților cu aceeași sărăcie în care a trăit.

Și noi, cei rămași, nu mai putem nici măcar rosti fără strângere de inimă creștinescul „să-i fie țărâna ușoară". Iar chipul lui, cu o frumoasă barbă de patriarh, care s-ar fi cuvenit să apară alături de acest text, nu-l va mai vedea nimeni, fiindcă nici unul nu ne-am învrednicit să-l reținem într-o fotografie.

Sic periit summa Coriolani imago quoque...*

---

* Astfel s-a stins și chipul cel de pe urmă al lui Coriolan

Colonelul Mina MĂMĂLIGĂ

Mina Mămăligă s-a născut la 10 Noiembrie 1883 în comuna Nemereuca, județul Soroca. Era fiul cel mai mare, din cei 11 copii, ai cântărețului de biserică Constantin Mămăligă și ai soției sale Paulina, născută Lozan.

După absolvirea școlii medii și după ce, câtva timp, a îndeplinit și el slujirea la strana bisericii, alături de tatăl său, în comuna Răduleni, județul Soroca, s-a înscris și a intrat cu succes la Școala Militară de la Odesa. Era tânăr ofițer când a început războiul, în timpul căruia a înaintat din grad în grad, încât revoluția din 1917 l-a surprins în Caucaz, în grad de colonel. A reușit până la urmă, după multe și mari peripeții, să se întoarcă în Basarabia.

Înrolat ca maior în armata română, a comandat o parte din trupele noastre în Ungaria, în campania împotriva lui Bela Kuhn. A fost comandatul militar al unei jumătăți din capitala Ungariei (Buda). Reîntors în țară, a fost repartizat la regimentul din Lugoj. Au urmat mutări succesive: Arad, Petroșani, Vaslui, Cernăuți. Întrucât a iubit mult pământul Basarabiei și pe oamenii lui, cu toate condițiile de viață mai grele de acolo, a reușit să se întoarcă la Hotin, în calitate de comandant al Cercului de recrutare, iar după câțiva ani la Lipcani, județul Hotin, la regimentul 4 vânători. Eliberat prin pensionare de îngrădirile pe care i le impunea armata, s-a încadrat în Mișcarea Legionară, în care a recunoscut și a regăsit un suflu de viață, de aspirații și luptă conforme cu sine, cu sufletul lui bun și totdeauna gata de jertfă. Cu ocazia alegerilor din 1937 a figurat pe lista partidului Totul pentru Țară, în județul Hotin și a fost un factor activ - alături de Vasile Posteucă - în pregătirea lor. Cunoștea bine județul Hotin, era apropiat și iubit de oameni, știa să pătrundă în sufletul lor, știa să-i însuflețească descoperindu-le adevărul și singura cale ce putea să-i ducă la o biruință.

În prigoana ce-a urmat n-a fost scutit de percheziții care i-au răvășit casa și de arestări. Era sortit să fie asasinat în măcelul din noaptea de 21-22 septembrie 1939, dar nu a fost găsit.

În cel de-al doilea refugiu, după 1944, antenele Armatei Roșii l-au considerat că le-ar fi fost un vechi și neînduplecat dușman; l-au chemat la câteva anchete și poate nici n-ar fi scăpat de răzbunarea lor. L-a ocrotit însă Dumnezeu, scutindu-l de alte suferințe și chemând la Sine sufletul lui, la 15 februarie 1946, la vârsta de 62 de ani.

O amintire personală

Fie-mi îngăduit să adaug câteva rânduri despre vizita pe care a făcut-o la Sediu colonelul Mămăligă, prin August - Septembrie 1937.

Ne pregăteam de alegeri. Obiceiul era ca persoanele care figurau pe listele Mișcării într-un anumit județ să fie propuse de către legionarii din zona respectivă. Legionarii basarabeni îl propuseseră drept candidat pe colonelul Mămăligă. Corneliu Codreanu a fost de acord. Colonelul a fost invitat la București, pentru a avea o discuție cu Căpitanul. Așa se proceda întotdeauna înainte de a trece numele unui candidat pe o listă electorală.

Am fost de față la convorbirea lor. Colonelul a spus, în esență, următoarele: el se simte foarte onorat de propunere; o primește cu bucurie, pentru că orientarea și activitatea Mișcării corespund sentimentelor lui; pentru aceste sentimente - sau pentru faptul că a acționat în conformitate cu ele - a avut fricțiuni cu superiorii și a fost pensionat prematur; el, ca militar, nu a făcut niciodată politică, așadar; singura lui rezervă este că nu va putea face față, așa cum trebuie, mandatului care i se încredințează; însă, întrucât a fost comandantul centrului de recrutare Hotin, cunoaște foarte bine satele din județ, și este la rândul său foarte bine cunoscut; dar nu are nici o idee despre o campanie electorală și cum trebuie făcută.

Căpitanul a răspuns: Domnule colonel, e perfect cum puneți problema. În ceea ce privește propaganda, eu vă voi trimite un legionar

bucovinean, Vasile Posteucă, spre a vă seconda. Am să vă fac o singură recomandare. În orice discurs veți ține, veți vorbi numai despre noi, nu despre ceilalți.

Am ținut să dau această mărturie, întrucât discuția dintre Mina Mămăligă și Corneliu Codreanu mi se pare foarte semnificativă pentru atmosfera care exista în Mișcare, în anii pe care i-am petrecut în preajma Căpitanului. (D.S.)

Xenia MĂMĂLIGĂ

Fiica colonelului Mina Mămăligă. Legionară. Inginer, diplomată a Şcoalei Politehnice din Bucureşti, asistent universitar, şef de laborator la Institutul de Biochimie al Academiei. Actualmente pensionară. Traduce, redactează şi editează cărți cu caracter dogmatic ortodox în editura proprie (editura Bonifaciu).

I se datorează în bună parte capitolul „Cetățuile" din această carte. Este autoarea textului intitulat „În numele unei credințe" (cf. pag. 470-478).

Simion MEHEDINȚI (1868 - 1963)

Profesor universitar, titular la geografie (1904) la Universitatea din București. Unul dintre cei mai apreciați și respectați profesori din țară. Probabil toți elevii de liceu din anii '30 au învățat geografia țării pe manualele lui. Din opere: **Creştinismul românesc**; **Terra**; **Cuvânt către studenți**; **Către noua generație**.

A făcut parte din Senatul Legiunii.

La moartea lui Moța și Marin a scris în „Cuvântul Studențesc" din Februarie 1937: «Murind de bună voie, ei au spus răspicat: „Deschideți ochii la amestecul străinilor care vor strivi tot ce este românesc în România, după cum strivesc astăzi tot ce este spaniol în Spania.

Moța și Marin, prin jertfa lor de bună voie, au dat semnalul unificării sufleteşti a tuturor românilor care se mai simt români. Cu sângele lor românesc ei au ştiut să vindece rana înveninată a dezbinărilor din trecut. Aceasta este semnificația istorică a morții lor. Tineri eroi, care ați mers cu fruntea sus în fața morții, chipul vostru se înalță acum ca un steag în mijlocul bătăliei „.»

Dimitrie MICESCU (1889 - 1934)

Ion I. Moța, 25 Noiembrie 1934

L-a plâns atâta lume, s-au înfiorat atâtea inimi în fața morții lui năpraznice. Dar mai mult decât toți l-au plâns şi îl plâng tine-rii. Nu este oare aceasta cea mai frumoasă podoabă cu care poate pleca cineva din viață? Nu este aceeasta o mare zestre sufletească, cel mai frumos toiag pe cărările eternității, în drum spre scaunul marii judecăți, toiag de foc şi de lumină pură, rupt din sufletul curat al tineretului unei țări? Ceva s-a frânt din sufletul acestui tineret la moartea lui Dimitrie Micescu şi îl urmează ca o hlamidă de lumină pură, ocrotindu-i sufletul de întunecimile lumii de judecata în care a intrat. Căci sufletul tineretului e pur. Numai el e pur, căci el e mai aproape de acea copilărie sufletească fără de care spunea Isus că nu e cu putință mântuirea sufletului.

E singura mângâiere a celor loviți de moartea lui, bucuria că, la sfârşitul vieții, s-a învrednicit de atâta comoară sufletească şi n-a plecat singur din viață. Onoare aceasta de a-şi fi încrustat pentru totdeauna numele în istoria renaşterii de azi a românismului şi a vieții creştine era fulgerarea de pasiune pe care o punea în slujba dreptății.

Transfigurarea lui Didi Micescu pledând, acea străfulgerare a privirii care despica orice întunecime, acea scandare a frazei care lovea în obstacol cu claritatea şi răsunetul unor magice ciocane de argint care făceau din sfărâmarea platoşei adverse o încântătoare

muzică, toate acesteea subliniate de gestul lui sintetic şi concentrat cu care sfredelea şi disloca pe adversar, imobilizându-l, tăindu-i suflarea, legându-l strâns până la desfiinţare, această transfigurare şi victoriile ei, erau ceva mai mult decât efectul artistic al marelui orator mânuind o vastă ştiinţă. Ele erau oglinda unui mare foc lăuntric, a acelui foc care l-a adus la contopirea cu sufletul tineretului în dragostea pasionată pentru neamul său, pentru un mai bun şi mai nobil viitor al lui.

Când Dimitrie Micescu pleda în procesele acestui tineret însângerat în lupte, îşi oglindea atât de bine înălţimea sufletească: ceea ce punea el totdeauna în evidenţă cu multă căldură şi pe ce îşi întemeia el mai mult concluziile erau valorile morale şi spirituale ale acţiunii celor apăraţi, era renaşterea sufletească pe care o adulmecase în gândul şi fapta tineretului aruncat în închisori. Se înţelege atunci de ce, atât de spontan şi de repede, sincer şi cu mare curaj, Dimitrie Micescu a trecut de la bară şi s-a alăturat la acţiunea publică a tineretului, devenind un preţios şi iubit îndrumător al lui. Mai mult decât îndrumător: frate de suferinţă, căci i-a fost dat acum, la sfârşit de viaţă şi de mare carieră, să sufere lovituri fizice şi ofense alături de noi, tinerii, pentru lupta şi idealul nostru, devenite ale sale.

Era atât de tânăr Dimitrie Micescu...

Şerban MILCOVEANU

A făcut liceul la Slatina şi l-a terminat în 1929 la Colegiul Naţional Sf. Sava din Bucureşti, urmând studiile la Facultatea de Medicină din Bucureşti până în anul 1937.

În perioada studenţiei a avut un rol de prim plan ca Preşedinte al Societăţii Studenţilor în Medicină şi Preşedinte al Uniunii Studenţilor Români Creştini, într-un spirit favorabil Mişcării Legionare.

Arestat în 1938, a fost închis la Jilava, Râmnicu Sărat şi Braşov. În prigoana stârnită împotriva legionarilor ca urmare a rebeliunii din Ianuarie 1941, a fost trimis pe front şi s-a distins în bătăliile de la Odesa şi Sevastopol, fapte pentru care a fost decorat cu ordine militare. De asemenea, în campania din Vest s-a distins şi a primit Medalia Eliberării.

Şerban Milcoveanu nu a dat niciodată vreo declaraţie favorabilă asupritorilor noştri şi a respins toate încercările de a-l determina să devină informator.

Trăieşte în Bucureşti ca medic practician, unde asistă cu competenţă şi devotament în special pe românii necăjiţi şi strâmtoraţi.

O existenţă exemplară, în sens legionar.

Traian MIRON

Modestia şi discreţia lui Traian Miron au făcut să nu cunoaştem viaţa lui perso-nală şi legionară dinainte de 1940. În schimb, i-am putut cunoaşte îndeaproape soarta în cei 54 de ani care i-au mai fost hărăziţi.

În 1940, legionar format din timpul Căpitanului, ferm pe aceeaşi linie, era învăţător în comuna Abram, jud. Bihor. În cele 4 luni de nefericită guvernare mixtă refractar la devierea care se manifesta: a rămas la postul lui de învăţător în sat. El văzuse mai clar decât mulţi alţii.

Trebuind totuşi să ia calea pribegiei, ajunge după multe peripeţii în Franţa, în oraşul Cosne-sur-Loire, unde îşi întemeiază o familie şi un rost. Ţinuta acestui deştărat în acel mediu străin avea să-l ridice în stima şi respectul populaţiei astfel încât, în 1994, la slujba de înmormântare, marea catedrală a oraşului era arhiplină de lume.

Sosit în Franţa, Traian nu cunoştea limba acelei ţări. În anii 1946 şi 1947, scrie două romane, „Acelaşi destin“ şi „Suflete de

Apostoli", păstrate în manuscris, care vor trebui să ajungă la lumina tiparului. Dar el se pune serios pe învățatul limbii țării adoptive şi, iată că se trezeşte în el o vână de poet: scrie versuri care reflectă credința lui în Dumnezeu, dar şi dragostea pentru neamul românesc. Atinge un grad de cunoaştere profundă a limbii, care face să-i apară versurile în reviste literare şi - ca o încununare - să fie co-optat ca membru al prestigioasei „Académie des Poetes Classiques Français"!

ACADÉMIE DES POETES CLASSIQUES DE FRANCE

(A. P. C. F.)

Fondée en 1949 - Siège Social : 40, rue de Bretagne, 75003 PARIS

Association déclarée (loi de 1901)

CARTE DE MEMBRE *Sociétaire*

délivrée à Monsieur Traian HIRON

Valable pour chaque exercice annuel sous réserve d'acquis de cotisation (validation au verso) et de conformité aux règles et devoirs des membres.

A Paris, le 23 Mars 1992

pour LE PRÉSIDENT

Par délégation

Iată deci încă un exemplu de legionar din exil, care se distinge în mediul de adopție.

Pe plan legionar, el a răspuns cu fermitate, şi constructiv, la toate acțiunile exilului. Pentru cei mai personal apropiați de el, noul lui sălaş era un loc de frățească întâlnire legionară.

Un detaliu: când Sima, la Paris, se afla respins de din ce în ce mai mulți legionari (pentru motivele cunoscute), şi-a convocat partizanii

şi i-a îndemnat „să dea bătălia recuperării" că mulţi sunt recuperabili, dar „să nu piardă vremea cu alde Traian Miron, cu care nu e nimic de făcut".

Din fecunda lui manifestare ca „poet clasic francez", concretizată în creaţii precum: **Rugăciune la Fecioara Maria**, **La naşterea Domnului**, **Învierea**, **Canalul**, **Apelul României adresat Latinităţii**, **Mărturia unui proletar din Est**, **Agonia Basarabiei**, dedicată Ligii Drepturilor Omului, **Siberia!**, **Ospăţul morţii**, **Marea Naştere**, **Yalta**; iată doar două exemple, în care mânuieşte cu atare măiestrie subtilităţile limbii franceze.*

Îndrăznim ca primei dintre aceste două poezii să-i dăm o traducere, într-o precară fidelitate, pentru ca cititorul român să poată percepe şi universul de sentimente al acestei opere. Cât despre a doua, de o rară frumuseţe inefabilă, nu cutezăm a o aproxima în limba noastră. Redăm şi exclusiv în versiune română un al treilea poem, pentru ca cititorul nostru să poată cunoaşte mai bine universul ideatic al acestui poet francez de origine română.

REFUGIÉ	**REFUGIAT**
Nourri de rêverie	*De visuri năpădit*
Avec l'esprit subtil,	*Şi plin de-amărăciune*
Je traîne en cet exil	*Târăsc în ăst exil*
Mon âme endolorie.	*Îndureratu-mi suflet*
Bravant la moquerie	*Înfruntând ironii,*
Surmontant tout péril,	*Trecând peste primejdii,*
Chassant le puéril,	*Subtil mă duce gândul*
Je songe à ma patrie!	*Tot către ţara mea!*

* Se află în pregătire la editura CRATER o antologie a poeziilor lui Traian Miron, în limba franceză, cuprinzând creaţii originale precum şi traduceri din lirica unor poeţi români precum Radu Gyr şi alţii.

Personne autour de moi
Ne comprend bien pourquoi
Je souris à l'offense.

Car, je n'ai qu'un désir:
Gagner mon lieu d'enfance
Pour mourir, à loisir !...

Nimeni în jurul meu
Nu-nțelege de ce
La jigniri doar surâd.

Nu am decât un dor:
S-ajung unde-am copilărit
Și să mă sting în pace!

EXIL

Sur l'océan le plus hanté par la tempête,
Mon pauvre cotre avance au bon plaisir du vent...
Frappé de flots cruels, jeté de crête en crête,
Dèrive à l'inconnu vers l'horizon fuyant!...
Sans port d'attache aucun, vognant à tout hasard
Sur cette immensité luisante qui m'endève,
Il trouvera, peut-être, au monde quelque part,
Ce coin tant attendu, pour accoster mon rêve!

Alors, en descendant sur le bord mon errance,
A l'ombre d'un rocher je bâtirai mon lit,
Puis, côte à côte avec la vague et l'espérance
J'essayerai la paix sur l'oreiller d'oubli!...

L'AGONIE BESSARABIENNE
AGONIA BASARABEANĂ
Dedicată Ligii Drepturilor Omului

N'auziți voi un plâns al agoniei,
Ce se'nnalță spre cerul românesc al Basarabiei,
Pământ al strămoșilor și leagăn al Neamului nostru,
Pe care „noii țari" îl pustiesc prin surghiuniri,
Un plâns țâșnind din inimi de mame, tați, copii,
Mânați în trist convoi ce-i duce „na Sibir"?

N'auziți loviturile crunte
Căzând pe bieții oameni zicându-le că-i liberează,
Ființe ce cad sfârșite de frig, de foame ori de sete
Cu miile pe marginea lungului drum?

N'auziți nici pe cei noi veniți,
Kirghizi, Mongoli, Tătari și Kazakstani
Luând cu furtunos asalt vetrele acum pustii
Ale Moldovenilor dispăruți în genocid?
N'auziți, Domnilor, decât ce vă tot spun
Agenții progresiști, nu ce spun cei ce pier?

În timp ce triburi africane se liberează'n lume,
Sunt trase neamuri vechi în robie și jaf:
Europeni prin rădăcini și datini,
Ce-au stat de veacuri strajă la năvăliri barbare
De hoarde nemiloase, scursori din răsărit,
Dispar sub ochii voștri și stați nepăsători.

Elena MITITELU

Născută la Fălticeni la 27 Iunie 1901.

Economistă, diplomată a Academiei Comerciale din București. Legionară.

Mama ei, născută Onicescu, rămăsese văduvă cu opt copii. Cu admirabilă energie și curaj, s-a stabilit în București pentru a da, în ciuda dificultăților, o educație superioară, celor patru băieți, ajunși ingineri, și celor patru fete.

Elena Mititelu a fost arestată la 30 August 1952, condamnată de Tribunalul Militar din București la 25 de ani muncă silnică, pentru trădare, cu sentința Nr.5268/53.

Închisori: Mislea, Miercurea Ciuc, Jilava, Oradea etc. Grațiată la 9 Aprilie 1964, Decret Nr.176.

Decedată în București, în Decembrie 1992.

Ion MOȚA (1868 -1940)

Preot-protopop al oraşului Orăştie. Fiu de preot şi descendent al lui Gheorghe Demian, luptător şi tribun al lui Avram Iancu. Pe lângă activitatea în slujba Bisericii Ortodoxe, a inițiat şi organizat, împreună cu un grup de 24 intelectuali, apariția în Orăştie, începând din 1902, a gazetei „Libertatea". Gazeta milita pentru apărarea drepturilor românilor şi pentru unire. A înființat o editură unde s-au pu-blicat opere ale scriitorilor români, printre care şi Liviu Rebreanu.

În 1915 se refugiază la Bucureşti, unde continuă să publice gazeta **Libertatea.**

În 1916 Guvernul român îl trimite în Statele Unite, împreună cu preotul Vasile Lucaciu şi profesorul Vasile Stoica, pentru a susține cauza unirii românilor.

Se stabileşte în mijlocul comunității românești din Cleveland, Ohio. La reîntoarcerea în țară s-a ocupat - şi a reuşit - de construirea catedralei din Orăştie, operă de arhitectură unică în acea parte a Transilvaniei.

A murit la finele anului 1940. Inscripția de pe mormânt: „Părinte iubitor, îndrumător neobosit credincioşilor săi şi stâlp neclinitit al neamului său".

În vara lui 1938 l-am întâlnit la Brasov. Era îngrijorat, temându-se de un sfârşit tragic al celor întemnițați.

Moartea l-a cruțat de prigoana comuniştilor.

(DS)

Ion I. MOȚA (1902-1937)

Doctor în drept. Avocat.

Fiul Protopopului Ion Moța de la Orăştie.

Primul şef al Frăților de Cruce.

Unul din întemeietorii Legiunii Arhanghelul Mihail.

Inițiatorul participării Mişcării Legionare la războiul din Spania, căzut, cu Vasile Marin, la Majadahonda (13 Ianuarie 1937).

Ion I. Moța s-a născut la 5 Iulie 1902 la Orăştie, oraş românesc din județul Hunedoara, aşezat la o mică depărtare de Sarmisegetuza şi Grădiştea, cele două cetăți care amintesc, una eroismul dac, cealaltă măreția romană şi care a devenit atât de cunoscut prin lupta tineretului activist ardelean în timpul Ungurilor şi prin foile populare: „Libertatea", „Foaia Interesantă" şi „Foaia Plugarului".

Mama sa Maria, născută Damian, este fiica preotului Nicolae Damian din Balşe-Hunedoara. Bunicul lui Ion I.Moța după tată era preot în satul Nojac, tot din județul Hunedoara. El se numea tot Ion şi a fost un pasionat cititor de slovă românească şi luptător aprig pentru drepturile poporului său împilat. Bunica sa, născută Bogdan, se trăgea tot dintr-o familie de vechi luptători.

Această descendență este cea mai firească justificare a temperamentului şi a mediului în care s-a născut şi a crescut Ion I.Moța. Adăugați aceasta la faptul că el vede lumina zilei cam în acelaşi timp cu apariția gazetei „Libertatea", care a început lupta pe care partida activistă a tineretului ardelean de la începutul secolului, în frunte cu celălalt orăştean, Aurel Vlad, a dat-o pentru afirmarea drepturilor româneşti în Ardealul încălcat.

Pentru a înțelege personalitatea lui Ion I.Moța, formația sa sufletească, partea de contribuție a eredității şi influența mediului natal, trebuie să cunoaştem o pagină din istoria Ardealului de odi-nioară:

„Eliminată sistematic din burguri, inteligența românească din Transilvania s-a înclinat asupra poporului, a trăit în micile orăşele de provincie, păstrând legătura sufletească cu masele țărăneşti şi toată osteneala sa s-a concentrat într-o mare misiune culturală. Elementul de propagandă şi de răspândire a ideilor în secolul al XIX-lea, ziarul a înflorit într-o frumusețe cu totul particulară şi specifică în Ardeal. Ziarul ardelean era monitorul naționalismului, conducătorii lui erau întotdeauna intelectuali, animatori şi luptători pe baricade."

„Ziaristica ardelenească n-a cunoscut ceea ce se cheamă zâzanie de partid şi a fost ferită de profesionismul fără suflet al ziarului modern. Ziarul ardelean era o foaie de cultură şi educaţie sufletească, o armă de luptă a naţionalismului şi un bastion de rezistenţă al inteligenţei. Ziaristul se adresa poporului, Românilor, şi de aceea, pe lângă faptul că şi-a păstrat un caracter pronunţat românesc, a fost ferit de infiltraţia mercenarilor şi a scribilor din oraşele înstrăinate."

„Gheorghe Bariţiu cu „Gazeta Transilvaniei", Aurel Mureşanu cu „Carpaţii", Părintele Ion Moţa cu „Foaia Interesantă" şi „Libertatea", au dat această orânduială presei ardeleneşti"

Nicolae Roşu, **Un ziarist de luptă: Ion Moţa**,
Convorbiri Literare, LXIX, 8-10 Aug., 1906

După absolvirea şcolii primare în oraşul natal, Ion I.Moţa a urmat primele clase liceale la liceul unguresc „Fögimnazium", având coleg pe Corneliu Georgescu, camaradul său de luptă de mai târziu.

După declararea războiului mondial, tatăl său, urmând politica instinctului naţional de atunci, trece în 1915 Carpaţii în ţara mumă, unde, alături de celălalt mare preot, Vasile Lucaciu, va duce lupta pentru intrarea României în războiul de dezrobire.

Cu mari greutăţi trece şi Ionel cu mama şi surorile sale în ţară, unde îşi urmează cursurile secundare la Liceul Lazăr, întrerupte doar de refugiu care îl duce la Iaşi. Aici, într-o colonie de şcolari, alături de prietenul său Ing. Stoicoiu, au fost la munca câmpului în comunele Holboaca şi Cristeşti, din judeţul Iaşi, muncind pentru ostaşii care luptau pe front pentru apărarea ţării.

În timpul acesta el a suferit toate greutăţile şi durerile refugiului, fiind departe şi de părintele său, pe care statul maghiar îl condamnase la moarte şi care acum făcea un drum destul de primejdios prin Rusia trimis de statul român în America în propagandă.

Imagini ale cortegiului funebru care a însoțit pe ultimul drum pe cei doi eroi legionari **Ion Moța** și **Vasile Marin**

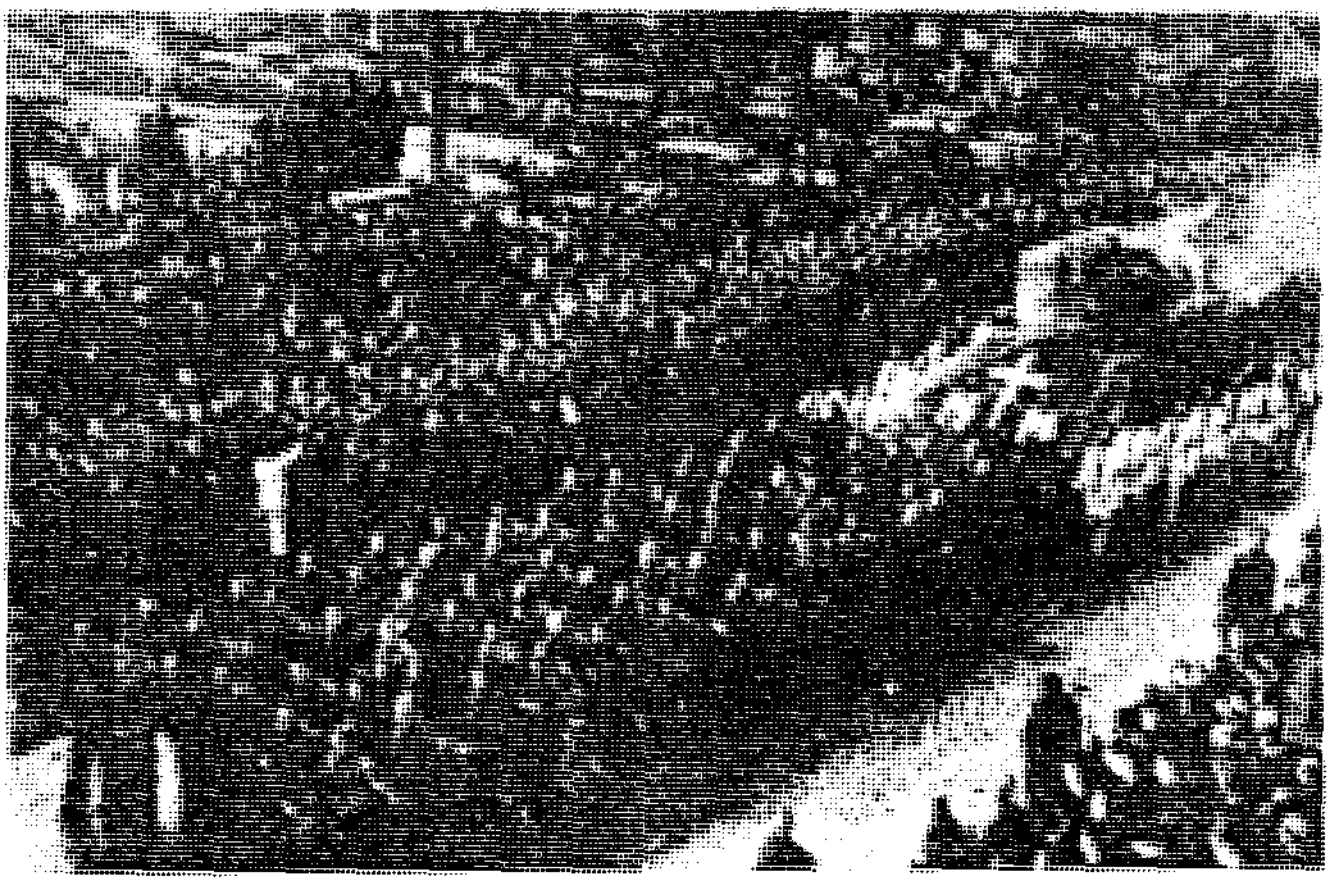

PENTRU CE S-AU SACRIFICAT MOȚA ŞI MARIN

Statui cărora li s-au smuls ochii

Sfântul Bruno – Sculptură în lemn a cărei ochi au fost smulşi.
(Mânăstirea *Sf. Clement* – Toledo)

Sculptură în lemn a unui *sfânt franciscan* mutilată şi orbită
(*Oropesa*, Toledo)

Cap de Christ, din sec. XV – Separat din corp printr-o lovitură de secure şi cu ochii smulşi. (*Calera del Leon,* Badajos)

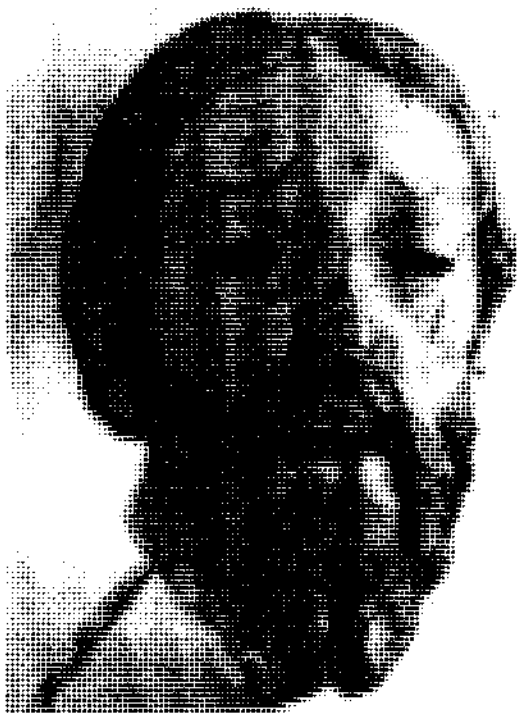

Cap de Christ, sculptat în lemn, din sec. XVII, mutilat şi orbit (ochii smulşi)
(*Maqueda*, Toledo)

„Se trăgea cu mitraliera în obrazul lui Cristos! Se clătina aşezarea creştină a lumii! Puteam noi să stăm nepăsători?..."
(Ion Moța, la plecarea în Spania, Bucureşti, noiembrie 1936

Statui mutilate prin lovituri de topoare

Imaculata Concepție (sec. XVIII)
(*Aracena*, Sevilla)

Sfântul Iosif – lemn policrom (sec. XVIII)
(*Escalonilla*, Toledo)

Fecioara Regilor – căreia îi lipseşte acum corpul Pruncului (Catedrala din Malaga)

Sacré Coeur – statuie
(*Ronda*, Malaga)

Preotul Ion NEAGOE - CUMPĂNA

Extras dintr-un interviu publicat în „Formula AS", August 1992, în care dă următoarea descriere a Căpitanului Mişcării Legionare: era un bărbat frumos, cu o mare seducție asupra oamenilor: înalt, cu ochi albaştri şi fruntea limpede, sub un păr bogat, era mereu liniştit şi senin, ştiind să asculte pe fiecare cu băgare de seamă, dând răspunsuri clare şi însufleţitoare care te mobilizau. Bun organizator, a conferit Mişcării Legionare un crez moral: credință, muncă, ordine, ierarhie şi disciplină - şi un protocol extraordinar de spectaculos (jurământ, grade, cuiburi, frăţii, tabere de muncă, ferme, cântece, steaguri, uniforme, insemne, parole etc), care au sedus pe tineri. Stăpânit de spirit de dreptate şi de mare iubire de ţară şi de neam, în războiul din 1916 mersese vo-luntar pe front, alături de tatăl său, ceea ce îi dăduse, încă de adolescent, glorie. Bun camarad, n-a trădat niciodată pe nimeni, deşi a fost adesea trădat. Credincios şi moral, a făcut din statutul intern al Mişcării un veritabil abecedar de bună comportare morală şi cetăţenească, convins că prin educație, oamenii se pot schimba. Aderența la ideologia legionară a unui număr de străluciți intelectuali, ale căror nume nu vreau să le mai pomenesc acum, cred că este tot o dovadă a calităților purtate de Corneliu Zelea Codreanu, atât pe chipul, cât şi pe sufletul său. Mişcarea Legionară a numărat aproape un milion de români de toate categoriile sociale, țărani, muncitori, intelectuali. Istoricii care îi contestă lui Zelea Codreanu orice calitate ideologică, politică şi morală ar trebui să-şi pună, cu gravitate, în fața acestei cifre, întrebări. Când un milion de români poartă cămaşa verde trebuie să te întrebi ce s-a întâmplat.

Preot Profesor Ioan NEGRUȚIU

În primăvara lui 1990, după un exil de 50 de ani, puneam în fine piciorul pe pământul țării româneşti: la Timişoara.

Pe Părintele Negruțiu l-am aflat la o mânăstire de maici din apropiere, unde era preot slujitor şi duhovnic. Făcuse, ca preot şi legionar, 17 ani de temnițe grele sub regimul comunist (1948-1964).

Reproduc aici trei extrase din volumul „Convorbiri duhovniceşti", editat de Episcopia Romanului şi Huşilor 1990.

1. S-a născut în satul Borşa - Bihor, în anul 1915. A absolvit Seminarul Teologic la Galați, în 1934, iar în 1938 a luat licența în teologie la Universitatea din Bucureşti. A urmat Seminarul Pedagogic Universitar din Bucureşti (1940-1942), şi a fost mulți ani profesor la liceul din Beiuş până în anul 1948. Apoi, după cei 17 ani de temniță grea, a funcționat ca inspector eparhial la Episcopia Oradiei, profesor şi director la Seminarul Teologic Special din Curtea de Argeş, (1971-1976), inspector general patriarhal, (1976-1979) şi redactor principal la revista «Mitropolia Banatului» (1979-1981). Din 1981 este preot duhovnic la Mânăstirea Timişeni - Timişoara.

2. Ce v-a determinat să alegeți ca teză de licență în teologie tema despre martiriul creştin în primele trei veacuri?

- Mobilul acestei alegeri a fost reacția spontană a sute şi sute de mii, sau poate chiar milioane de români credincioşi de pe tot cuprinsul țării în fața morții martirice a unor tineri voluntari români, căzuți în luptă pe frontul anticomunist din Spania, în ianuarie 1937.

Prin fața binecuvântatelor moaşte, depuse în Biserica Sfântul Ilie-Gorgani din Bucureşti, s-au perindat zile şi nopți în şir, fără întrerupere, nesfârşite grupuri de pelerini veniți de pretutindeni, întru pios omagiu. În ziua înhumării, funeraliile au întrecut orice închipuire.

Convoiul nesfârşit de participanţi, un adevărat fluviu de fiinţe omeneşti, întins de la Biserica Gorgani până la Bucureştii Noi, s-a pus în mişcare, în acordurile grave ale corului de bărbaţi acompaniat de sunetul clopotelor capitalei sub privirile ochilor înlăcrimaţi ai altor mii de creştini aflaţi pe trotuare şi pe la ferestrele caselor într-o ordine şi tăcere impresionante, care te îndemnau la rugăciuni şi meditaţie. Mi-a rămas neştearsă în minte, până azi, faţa scăldată în lacrimi a marelui actor Constantin Tănase.

Însoţind convoiul în tăcere, îmi veneau în minte, stăruitor, frânturi din testamentul lăsat de unul din martiri: «*Se trăgea cu mitraliere în obrazul lui Hristos şi nu puteam sta nepăsător ... Aceasta a fost sensul vieţii mele. Acesta este esenţialul*».

Avea în suflet *intuiţia vie a puterii teandrice a martiriului creştin.*

Peste câteva zile l-am rugat pe profesorul meu Pr. Popescu Tudor să-mi aprobe ca teză de licenţă subiectul «Concepţia creştină despre martiriu» care figura de ani de zile, neluat în seamă, pe lista de subiecte formulate de profesor, mărturisindu-i totodată mobilul sufletesc al cererii mele.

3. Să dea Dumnezeu ca toată frământarea ecumenistă din ultimii ani să aducă roade bogate. Să ne deschidă cât mai curând ochii minţii şi ai inimii ca să ne facă să înţelegem că în faţa noastră avem miliarde de semeni străini de Hristos, dacă nu chiar duşmani declaraţi ai Lui şi ai Bisericii Sale; şi că unirea neîntârziată a tuturor creştinilor în duhul dragostei este un imperativ al vremii noastre.

Cineva, nicidecum neînsemnat*. spunea nu demult, vorbind despre creştinii catolici şi cei ortodocşi că între aceştia, **nu se pune problema dacă este posibilă unificarea, ci dacă le mai este îngăduit să rămână separaţi. Dumnezeu să ajute Bisericii Sale!**

---

* Cel nicidecum neînsemnat era Părintele Dumitru Stăniloae (Nota autorului acestei cărţi)

Constantin NOICA

„Legionar" în contra-timp (şapte etape)
25 Iunie/8 Iulie, Vităneşti, Teleorman - Decembrie 1987, Sibiu
Licențiat în filozofie (1931)
Studii de matematici (1932-39)
Studii de specialitate în Germania (1940-41)

Dialoguri în şapte etape

1. *Iunie 1926*, Bucureşti, Liceul Spiru Haret, clasa a 6-a (pe atunci, liceul avea 8 clase).

Eu:

- Măi Dinule, mi-au dat premiul întâi şi mă simt prost: cum să ies eu înaintea ta?... tu, cu literatura, pe urmele lui Mircea, şi cu filosofia voastră...

El:

- Ba au făcut foarte bine şi tu ai făcut ce trebuia ca să-l meriți.

- Nu, Dinule. Tu eşti altfel decât noi ăştia, cu două şi cu două patru: tu ai să fii cândva celebru. O să avem şi noi o stradă, o piață Constantin Noica, sau poate un bulevard.

El: foarte jenat, încurcat:

- ... să nu fie cumva vreo fundătură...

După câțiva ani, în 1930 sau '31, Dinu este grav bolnav. Este operat şi i se scoate un rinichi. Deja cu un fizic cam delicat, el rămâne marcat pe toată viața în posibilitățile de acțiune fizică. Se retrage din ce în ce mai mult pe calea lui de meditație filozofică.

***2. August 1936*, Sinaia:**

Locuieşte cu soția lui (Wendy, englezoaică) în modesta locuință a socrului său, care are o mică funcție la castelul Peleş.

---

* Mircea Eliade era în acelaşi liceu, într-a 8-a.

- Dragă Dinule, eşti în contact de prietenie cu atâţia legionari de prima linie. Ce aştepţi ca să te vedem printre noi?

- Dragă Duiliu, nu sunt de loc străin de elanul extraordinar care vă animă. Sunt şi eu - chiar în afară fiind - fascinat de personalitatea celui care a putut duce generaţia noastră la punctul pe care l-a atins astăzi, dar trebuie să mă înţelegi. Structura mea interioară, la care se adaugă şi nepuţinţa fizică, mă reţine de la orice încadrare. Sunt sortit să-mi urmez drumul meu.

După un timp de conversaţie cu caracter personal şi despre prieteni comuni, revine la subiect:... dacă l-ar asasina (... după o pauză...) cred că toate rezervele mele ar cădea şi aş fi cumva printre voi.

3. Februarie 1938, **Sinaia.**

Dictatura regelui. Se votează noua constituţie. Vot public (DA sau NU) cu intenţia de vot anunţată în prealabil. S-a strâns lume la localul de vot, să-l vadă şi să-l audă pe Noica zicând NU.

4. Decembrie 1938, **Paris.**

Imediat după vestea asasinării lui Corneliu Codreanu, Noica se încadrează în Cuibul studenţilor de la Paris, condus de inginerul Ion Cristescu. Scrie revista ADSUM (prezent!), revistă cu un singur număr, în care-şi afirmă şi justifică intrarea în Mişcarea Legionară, şi pe care o editează şi difuzează personal la prieteni.

5. *15 septembrie 1940,* **Bucureşti, Piaţa Universităţii.**

- Dragă Dinule, te văd în cămaşă verde, în rând cu ceilalţi!

Dar dacă o îmbrăcai mai devreme...

- Dragul meu, am suferit destul pentru rezervele mele...

6. *3 Decembrie 1940,* **Bucureşti**

Despărţirea lui de Mişcarea Legionară

După masacrul celor 65 de arestaţi de la Jilava, ordonat de Horia Sima, cazurile Iorga, Madgearu etc....

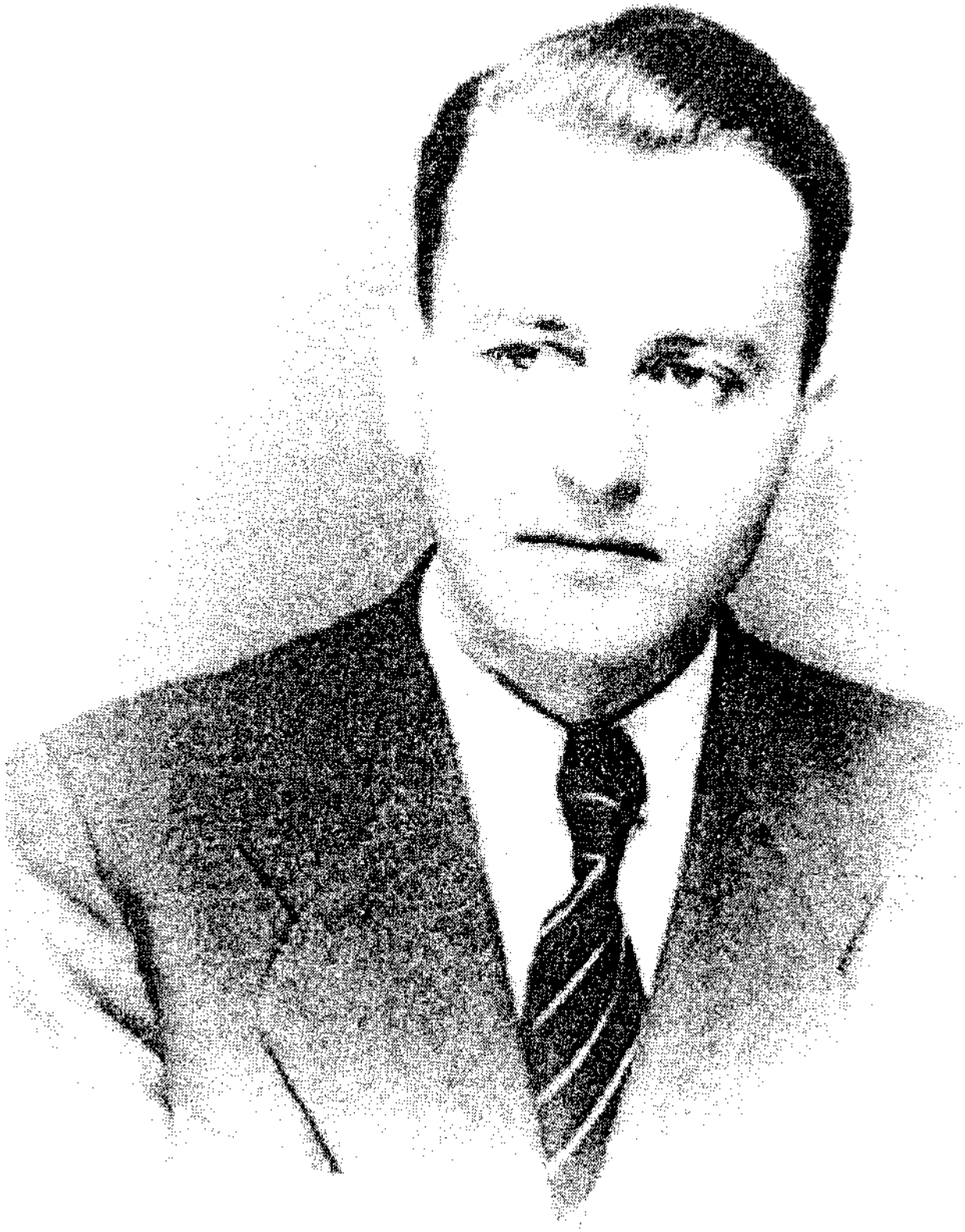

- Am fost naiv, m-am înşelat şi am greşit. Asta nu e ce ştiam eu din timpul lui Codreanu. Trag consecinţele naivităţii mele. Mă retrag definitiv.

Astfel se termină scurta perioadă de „legionar în contra-timp" din viaţa lui Noica.

7. În loc de postfaţă

Spre completarea portretului schiţat în „dialoguri", adăugăm două texte.

A. Mărturia lui Răzvan (călugărul Rafail), fiul lui Noica.

... Un lucru care m-a impresionat la tata a fost acesta: când a ieşit din închisoare, a încercat să vină să ne vadă. N-a putut nici în 68, nici în 69. Abia în 72 a venit pentru prima oară în Anglia. Şi l-am întrebat: Nu vrei să rămâi cu noi? Şi a spus: „Nu, eu mă simt legat de soarta poporului meu". Asta m-a impresionat: că în loc să facă ceea ce făcusem noi, adică să scăpăm şi să vă lăsăm pe voi în urmă, el a vrut să împărtăşească soarta voastră. Cuvântul acesta a marcat gândirea mea.

.....

M-a întrebat dacă eram supărat pe el pentru ceva, dacă am ceva să-i reproşez. În mine, se ducea o luptă. Nu vroiam să-i reproşez nimic, căci ştiam că vine din suferinţă şi se întoarce la suferinţă, fiindcă n-a vrut niciodată să fugă de soarta poporului său.

B. Occidentul sau ţara?

Dintre filosofii şi literaţii mai de seamă ai generaţiei lui Noica, cei care s-au exilat au atins poziţii de prim rang, unii chiar să-şi continue în libertate activitatea specialităţii lor.

Noica ar fi putut uşor, cu profunzimea şi originalitatea gândirii lui, să atingă punctele culminante pe plan mondial, ilustrând şi astfel numele de român. El a refuzat totuşi Occidentul, a rămas înfipt în glia

românească şi şi-a creat universul lui la Păltiniş, aplecân-du-se cu pasiune asupra trăsăturilor specifice ale spiritului românesc, căruia i-a închinat şi viaţa şi genialitatea lui.

Gheorghe PANTAZI

Profesor universitar. Martor în procesul lui Corneliu Codreanu, 1938. A declarat: „Nu aparţin partidului. Am fost invitat să candidez la Bihor, la senat (20.XII. 1937) Am primit şi m-am deplasat în Bihor. Înainte m-am dus la sediu şi am întrebat: Mergând la Oradea, ce trebuie să vorbesc? Mi s-a spus să nu vorbesc de nici o organizaţie politică şi de nici un om politic, ci numai de Legiune şi de legionari. În alegeri, partidele politice aveau cea mai mare încredere ştiind că un legionar se află la urmă. Legionarii n-au răspuns la provocări, s-au făcut provocări. La vârsta mea pot spune că nu s-au mai văzut aşa alegeri. Patriotismul, corectitudinea şi loialitatea lor era exemplară. Acestea m-au îndemnat să candidez".

Ion PANTAZI

Ofiţer activ, locotenent de cavalerie. În 1940 a absolvit liceul militar şi a luat bacalaureatul, la Cernăuţi. La 10 Mai 1942 a absolvit şcoala de ofiţeri şi a fost avansat sublocotenent. În liceu a făcut parte din Frăţiile de Cruce. La 1 Iunie 1942 a plecat pe front şi în 3 ani de participare a fost decorat cu Coroana României clasa a 5-a, Steaua României clasa 5-a, Ordinul Mihai Viteazul, Crucea de Fier clasa a 2-a şi clasa 1-a. A fost arestat în 1946. A executat 16 ani de închisoare. A evadat din minele de la Cavnic, dar după 5 zile a fost prins. A fost eliberat în 1964. În 1978 a ajuns în exil şi a avut un admirabil comportament. A colaborat la ziarul **Stindardul,** director faimosul Ion Emilian, ziar de coerenţă extraordinară în apărarea drepturilor

românești. La moartea lui Emilian, publicația a fost preluată de Pantazi. În 1985, devine **Stindardul Românilor.** Ca scriitor, Ion Pantazi e autorul cărții **Am trecut prin iad,** în două volume: **lectură obligatorie, din foarte multe puncte de vedere, pentru orice român**. Viața din închisori, viața din exil, laşitatea principalilor actori ai neghiobiei de la 23 august 1944, sunt văzute cu o luciditate uimitoare. Iar portretele morale ale unora dintre deținuți sunt revelatoare. Redăm câteva pasaje din primul volum. O convorbire cu Puiu Caleia: „Admirabil camarad şi prieten mai mare, tot timpul vesel, tot timpul bine dispus, extrem de distins, era condamnat la 25 de ani cu „Sumanele Negre". Suferea însă de ficat şi de multe ori îl vedeam în mină încovrigat... Am considerat de la început, adică de la 23 august, că orice rezistență împotriva instaurării comunismului la noi în țară este zadarnică. După o capitulare fără condiții, după un armistițiu semnat când țara întreagă era deja ocupată, după un simulacru de alegeri, pe care anglo-americanii le-au acceptat, deși

ştiau că sunt total falsificate, după o ultimă capitulare a regelui, care a plecat fără a opune rezistenţă, totul era pierdut... Noi am fost vânduţi de către anglo-americani, vânduţi şi în interior de nişte inconştienţi, în cap cu regele, ce mai puteam face? Nu spun că rezistenţele din munţi nu au fost bune, dar numai din punct de vedere simbolic, adică pentru ca într-un viitor îndepărtat să se arate că poporul român a rezistat singur în faţa tuturor trădătorilor. De aceea a fost bună şi rezistenţa ţăranilor când li s-a luat pământul, şi iarăşi rezistenţa noastră în închisori într-un număr atât de mare; dar toate acestea, repet, au un caracter simbolic, fără cea mai mică şansă de reuşită...

- Ai dreptate, domnule Pantazi, dar cine se gândea că va fi aşa?

- Tocmai aici este nenorocirea, domnule Caleia, că nimeni nu s-a gândit, mai bine zis că toţi au refuzat să gândească, pentru că oamenii noştri politici s-au dovedit a fi nişte nulităţi, necunoscând câtuşi de puţin comunismul, şi în inconştienţa lor au aruncat Ţara în braţele inamicului": (p. 87): „... Ce oameni minunaţi erau în Baia Sprie! Acolo erau câteva grupuri bine închegate... Grupul principal îl constituiau incontestabil legionarii. Toţi foarte serioşi, excelenţi camarazi, binevoitori şi îndatoritori, toţi lucrau având grijă să nu depăşească normele, pentru ca acestea să nu fie urcate de administraţie şi să poată astfel rezista în lungul drum ce-l aveau în faţă... erau constanţi în atitudinea lor cumpătată, poate erau resemnaţi, poate se refugiau în credinţă, niciodată nu erau deznădăjduiţi, nici optimişti din cale-afară. Celelalte grupuri? Ţăranii vrânceni, opinca românească, în ei curge adevăratul sânge românesc... Fără nici o discuţie, pătura ţărănească a dat cel mai frumos examen în puşcărie, cei mai puţini „turnători", cele mai frumoase exemple" (93).

Constantin PAPANACE

Constantin Papanace descinde dintr-o familie martirizată pe altarul românismului. Bunicul, preot iconom stavrofor Atanasie Papanace, este asasinat de greci în toamna anului 1906. Fusese primul preot aromân din Macedonia care citise liturghia în dialectul aromân. El a plătit cu viața această cutezanță. A fost o jertfă conştientă în lupta pentru cauza românismului, dusă în Macedonia împotriva înverşunatului duşman, care, de peste un mileniu, caută să deznaționalizeze cu forța elementul aromânesc. Pe această linie de conduită şi simțire românească, cu responsabilitate crescândă şi amplificată şi pe alte direcții, a continuat lupta tatălui său, Enache Papanace.

După eliberarea Macedoniei de sub stăpânirea otomană, în 1912, persecuțiile împotriva elementului românesc din Grecia au luat amploare şi mai mare. Mai mulți fruntaşi aromâni au fost întemnițați, printre care şi acel Enache Papanace. El a fost exilat pe o insulă şi urma să fie executat, dar în urma demersurilor diplomatice, în special prin acțiunile energice ale consului român, Cunțescu, a fost eliberat. A venit imediat în Țară şi s-a înrolat vo-luntar în armata română, pentru a lupta cu alți compatrioți macedoneni în campania războiului balcanic din 1913. După încheierea ostilităților s-a întors acasă, în Pind.

Constantin Papanace s-a născut la 5 Septembrie 1904, în oraşul Veria, aflat atunci în Imperiul Otoman, azi în Grecia. A urmat şcoala primară română din Veria (1911-1916) şi Şcoala Superioară Română din Salonic. Sosit în Țară, urmează Academia de Înalte Studii Comerciale şi Industriale din Bucureşti, 1925-1930.

În anii care au urmat primului război mondial, şi mai ales după schimbul de populație care s-a făcut între Turcia şi Grecia învinsă, situația economică a aro-mânilor a devenit tot mai grea. Atunci

s-a preconizat colonizarea lor în Cadrilater, cu dublu scop: pe de o parte integrarea lor în sânul neamului românesc; pe de alta, întărirea graniței de sud a țării.

Încă din perioada studenției, Papanace se angajase activ în lupta pentru apărarea drepturilor colonizării şi cultivarea conştiinței naționale a tinerilor care veneau din Macedonia să-şi continue studiile în România. A înființat două periodice adresate în special aromânilor, **Buciumul** şi **Armatolii,** ultimul, în mod special, spre studierea problemelor politice ale vremii. Colabora frecvent şi la ziarul **Legionarii**, de la Bazargic, condus de avocatul Cola Ciumetti, unchiul lui Sterie Ciumetti. Numele ziarului nu avea nici o legătură cu Mişcarea, ci evoca pe legionarii colonizați de romani în Dobrogea.

Mișcarea Legionară a cunoscut-o în 1930, când l-a întâlnit pe Corneliu Zelea Codreanu. Între ei s-a stabilit o trainică legătură în cadrul Mişcării Legionare. *Nu cred să fi fost o singură zi în care să nu mă fi întâlnit cu ei,* avea să scrie mai târziu Corneliu Codreanu. *În acest timp de prigonire, ceasuri întregi discutam împreună; lovitură după lovitură, nedreptate după nedreptate, mişelie după mișelie.*

Pentru cauza națională sau pentru activitatea sa în cadrul Mişcării, Papanace a făcut următoarele închisori: în primăvara anului 1927, la Jilava; în vara lui 1930, împreună cu Căpitanul, la Văcăreşti, în iarna 1933-34, după cazul Duca, din nou la Jilava; în vara 1936, din nou la Văcăreşti.

În timpul guvernării mixte din 1940-41, a fost subsecretar de stat la finanțe (ministru: liberalul Cancicov). La 16 iunie, Tribunalul Militar al Capitalei îl condammnă, împreună cu alți fruntaşi legionari, la muncă silnică pe viață. În Germania, unde se refugiase, a fost internat în lagărele de la Berkenbriick, Spandau, Buchenwald, Dachau. Deşi nu a participat la aşa-zisul guvern național de la Viena, a fost condamnat în contumacie de comunişti la pedeapsa capitală.

În exil a desfăşurat o intensă activitate publicistică. A publicat frecvent în **Corriere della Sera,** sub pseudonimele Costa şi Varianus. A publicat un număr mare de cărți şi broşuri, dedicate fenomenului legionar şi chestiunii aromânilor.

Tot în exil, Papanace a avut un rol de prim ordin în dezbaterea şi decizia Consiliului Legionar prin care Horia Sima a fost destituit din orice funcție în Mişcarea Legionară. Împreună cu Ilie Gârneață şi Vasile Iasinschi, a fost al treilea membru din Consiliul de conducere al Mişcării Legionare, calitate în care a întemeiat şi a condus periodicul **Orientări** (1950-1965), organul oficial al acelui Consiliu. A avut gradul de comandant legionar, dat de Corneliu Zelea Codreanu.

Eugen PETIT

Consilier la Înalta Curte de Casație, martor în procesul din Aprilie 1938, când la întrebarea: „În ce împrejurări l-ați cunoscut, domnule Consilier, pe dl Corneliu Codreanu?“, a răspuns:

Am fost prefect de poliție cu delegație la Iaşi, în 1930, când bolşevismul luase proporții. Pe atunci eram judecător. Se puseseră

drapele roşii pe edificii. Am cerut agenţilor mei să smulgă drapelele, dar aceştia nu îndrăzneau, pentru că edificiile erau înalte şi se temeau ca bolşevicii să nu tragă în ei. Când discutam cu subalternii mei, am văzut cum s-a urcat pe acoperişul Atelierelor CFR Nicolina, înconjurat de bolşevici, s-a cățărat şi a smuls drapelul roşu, punând în loc drapelul tricolor al țării. Era Corneliu Codreanu.

Desfid pe cel mai convins simist să-şi imagineze „şeful" făcând un asemenea gest. (nota autorului cărții)

Grigore PIHU

S-a născut în anul 1903, în satul Şipca, din sudul Albaniei de astăzi, dintr-o familie de aromâni din fălcarea fârşeroților. După ce termină şcoala primară în sat, urmează Şcoala comercială din Salonic, centrul de întâlnire a mai tuturor elevilor aromâni din Balcani. Aici îi cunoaşte, prin 1920, aşadar după sfârtecarea definitivă a Macedoniei, pe Constantin Papanace, Sterie Ciumetti, Ionel Nacu, Iancu Caranica , Sterie Ficăta.

În anul 1925, după terminarea şcolii comerciale, Grigore Pihu pleacă la Bucureşti, unde se va alătura celorlalți români macedoneni, veniți în patrie cu acelaşi scop: continuarea studiilor, şi nu mai puțin a luptei de apărare a fraților de acasă, răsfirați acum în patru state ostile. Spre marea lor mirare, vor întâlni o ostilitate asemănătoare în patrie, în Cadrilater, când se vor interesa mai îndeaproape de soarta coloniştilor abia împământeniți. Tendințele iredentiste bulgare, interesele electorale, lăcomia acaparatorilor de pământ din fondul funciar al statului, administrația coruptă într-o măsură necunoscută lor, celor veniți de sub stăpânirea turcească - toate acestea creau tensiuni a căror acumulare nu putea rămâne fără efect. Criza a izbucnit în 1930, cu ocazia abrogării dreptului statului la „treime" în favoarea bulgarilor.

---

* Vezi negreşit DLTR, pag. 24-25.

Situația devenea de o gravitate care punea sub semnul îndoielii însăşi posibilitatea de supraviețuire a gospodăriilor aromânilor care trudeau de cinci ani pe pământul Cadrilaterului. Proiectul depus de ministrul Anghelescu fusese adoptat aproape pe furiş, într-o şedință de noapte a parlamentului. Studenții aromâni sunt trimişi la închisoarea Văcăreşti. Aici Grigore Pihu îl va cunoaşte pe Corneliu Zelea Codreanu, cu care va împărți aceeaşi celulă. Această întâlnire avea să-i schimbe viața, transformându-l într-un luptător devotat cauzei legionare. Totodată, detenția avea să-i agraveze boala de rinichi şi ulcerul.

După eliberare, Grigore Pihu se angajează cu toată energia în mai multe acțiuni legionare: în comerțul legionar (întemeiază cooperativa legionară de la Silistra), în campania electorală etc.

Prigoana din 1938, l-a surprins internat la Spitalul Filantropia, în aşteptarea operației de ulcer. A fost ridicat în pijama şi halat, dus astfel în văzul mulțimii, prin străzile centrale ale oraşului, până la arestul Siguranței. A fost închis în penitenciarul Râmnicu Sărat.

A căzut victimă crimelor din noaptea de 21-22 septembrie 1939. (după o evocare de Dumitru Bacu)

Preot Protoiereu Dumitru POPA

Născut la 13 Iulie 1913 în comuna Aldeni, jud Buzău, fiu al soților Emanoil Popa şi Ioana, născută Petre.

Tatăl lui era cantor (dascăl) la biserica din sat, unde bunicul lui era preot paroh, iar Mitică îl ajuta pe tatăl lui, cântând şi la strană cu el, astfel că de foarte tânăr cunoştea bine tipicul Sf. Liturghii. După şcoala primară din sat, a continuat liceul la

1936); după un an de serviciu militar obligatoriu s-a înscris la Şcoala Politehnică din Bucureşti, dar a fost din nou chemat („concentrat") în cadrele armatei, unde a ajuns la gradul de sublocotenent.

Fiind legionar încă de la Buzău, a trebuit să-şi părăsească patria în 1941, ca şi mulţi alţi legionari. Ajuns în Iugoslavia, a fost luat de Gestapo, care l-a dus în Germania în lagărul de muncă de la Rostock, unde mai erau câteva sute de legionari. După isprava „genială" a lui Sima (fuga în Italia), a fost internat în 1942, ca şi ceilalţi, în lagărul de concentrare Buchenwald. În aceşti ani de detenţie (Rostock şi Buchenwald), a combătut în felul lui, şi cu maximă eficacitate, ereziile simiste, editând o foaie satirică scrisă de el însuşi, în ciuda neofiţilor septembrişti, dar şi a câtorva bătrâni rătăciţi printre ei, tentaţi de grade mai pompoase decât cele date de întemeietorul Legiunii (comandanţi generali, etc.).

A doua zi după 23 August 1944, când regele Mihai l-a arestat pe Antonescu şi a deschis, fără armistiţiu, calea trupelor sovietice, lagărul de la Buchenwald a fost bombardat de aviaţia americană, iar Sima a fost numit de Hitler prim-ministru al unui guvern al ţării româneşti la Viena.

Evident, Mitică Popa nu-şi avea locul acolo. Ca şi mulţi alţi români aflaţi în Germania, a fost înrolat în „armata naţională" sub comandă germană, cu misiunea de a stăvili înaintarea armatelor sovietice.

Frontul era atunci pe Oder, trupele sovietice fiind masate pe malul drept, iar cele germane pe malul stâng al fluviului. În această situaţie, Dumitru Em. Popa, aflat sub comandă germană (în „armata naţională"), a întreprins o îndrăzneaţă misiune de recunoaştere pe malul ocupat de sovietici, unde era şi comandamentul lor, şi a putut aduce informaţii asupra efectivului şi a armamentului lor. Pentru acest fapt, el a fost decorat cu „crucea de fier" de către generalul comandant al diviziei. Este singurul preot ortodox distins cu această decoraţie.

Căzut apoi în prizonierat la englezi şi după diverse peripeţii, a ajuns la Paris, unde s-a apropiat de ale bisericii. A fost mai întâi

sprijinitor devotat al mitropolitului Visarion Puiu, pe care francezii îl ţineau cu domiciliu forţat într-un sătuleţ (Viels Maisons). Mai apoi, Dumitru Popa s-a dedicat problemelor bisericii ortodoxe române din Paris, luând parte activă la acţiunile de apărare împotriva emisarilor guvernului de la Bucureşti şi ale ambasadei respective.

În 1954 s-a căsătorit cu D-ra Aurica Cutrula, macedoneancă originară din Grecia. În 1963 a fost hirotonisit preot ortodox şi acum conduce ca protoiereu biserica ortodoxă română din Europa Centrală (Germania şi Austria) sub oblăduirea Patriarhiei Ecumenice din Constantinopol. Slujeşte în mod regulat şi la Baden, în Elveţia.

Camaradul legionar Dumitru Popa este preşedintele Asociaţiei Moţa-Marin, care se îngrijeşte de căminul construit de legionari la Aravaca, lângă Madrid, în Spania.

Anastasia (Sica) POPESCU

Printre personalităţile marcante ale Mişcării Legionare, Sica Popescu a fost o figură aparte, bine cunoscută chiar şi dincolo de cadrul strict legionar.

Era nepoata lui Teodosie Popescu, unul dintre Văcăreştenii care, sub comanda lui Corneliu Zelea Codreanu, au întemeiat, la 24 Iunie 1927, Legiunea Arhanghelul Mihail, apoi denumită Garda de Fier sau Mişcarea Legionară.

Sica (diminutiv de la Anastasia) era numele sub care era cunoscută atât în Legiune cât şi în lumea înconjurătoare, şi care-i va rămâne pentru totdeauna.

Pentru credinţa ei şi pentru elanul cu care se angaja în fiecare acţiune la care-i era dat să participe, Căpitanul a distins-o cu gradul de comandant legionar. Ne-o amintim din tabăra de la Carmen Sylva în 1936, când făcea cu Domnul General Cantacuzino, transportul pe targă al bolovanilor.

Refractară la tot ce nu era strict conform doctrinei Căpitanului, nu s-a implicat în cele din '40. Peste ani şi decenii, ea şi-a închinat restul vieţii primului punct din doctrina legionară, care era şi cel mai apropiat de structura ei sufletească: **credinţa în Dumnezeu.** Pe această linie, ea a ajuns cunoscută în toată ţara, sub numele mult grăitor de „Mama Sica". Ea s-a zbătut pentru introducerea învăţământului religiei în şcolile din România, şi a reuşit!

Biserica însăşi nu a putut să nu-i recunoască darul şi harul, împuternicind-o să catehiseze alături de sacerdoţiu. Ca, poate, o minune a Maicii Domnului, căreia îi închina rugăciunile ei, „Mama Sica" a plecat de la moarte spre viaţă în ajunul prohodului Maicii Domnului.

O împlinire de culme a unei vieţi legionare.

Dragoş PROTOPOPESCU

Profesor la Catedra de limba şi literatura engleză la Universitatea din Bucureşti. Cel mai de seamă traducător al lui Shakespeare în limba română. Autor al importantului volum de eseuri: *Fenomenul englez.*

Încadrat activ în Mişcarea Legionară. Arestat în decembrie 1933, după dizolvarea Gărzii de Fier, împreună cu elita legionară; încarcerat la Jilava. Experienţa închisorii va fi valorificată în două romane: **Fortul 13** şi **Tigrii,** care oferă un tablou veridic al clima-tului politic din epocă.

Se sinucide în anul 1948, în holul Facultăţii de Litere. Gestul său, punctează dramatic un moment de răscruce din istoria culturii româneşti, o mare parte a cărturarilor vor lua drumul temniţelor şi al persecuţiilor de tot felul.

Ion PROTOPOPESCU

Născut la 19 septembrie 1890, la Iaşi,

Inginer, Diplomat al Şcoalei Naţionale de Poduri şi Şosele, din Bucureşti. Inginer la CFR şi CAM (1915-1923). Profesor la Şcoala Politehnică din Timişoara (1924-1944). Ministru în guvernul Antonescu-Sima (1940-1941). **Lucrări ştiinţifice**: Cursuri: - de materiale de construcţie (1924), - de construcţii (1925), - de căi ferate (1926), - de calcule de supraînălţare şi supralărgire (1939), - de statica construcţiilor din beton armat (1941).

Căpitan de rezervă: campaniile din 1913, 1914, 1941

Condamnat la moarte (în lipsă) în România (1964).

Rezistenţă în munţi (1944-1948).

Refugiat clandestin (1948): Franţa, Italia, Spania.

Descoperă nelegiuirile lui Horia Sima. Zguduit de această pată adusă Mişcării Legionare, scrie în 1976 un „**Catehism legionar**" în care expune implacabila „ţinută legionară" preconizată de Căpitan.

„În directă legătură cu ţinuta (legionară) şi marcând în mod deosebit un resort de viaţă interioară, este **moralitatea**. Acest criteriu, în înţelegerea legionară, nu înseamnă numai respectarea unui anume **cod** convenţional în care fundamentul este mai mult discreţia decât realitatea. Aceasta ar înclina spre făţărnicie. Înţelesul legionar al acestui criteriu este trăirea permanentă în stare de moralitate. Legionarul are camarazi şi camarade. Legionarul iubeşte pe camarazi şi pe camarade fără promiscuitate şi fără ascunzişuri de gândire. Ei sunt fraţii şi surorile sale. Şi cum pe fraţi şi pe surori nu-i îndemni şi nu-i laşi să cadă în păcat, tot aşa legionarul, în afară de moralitatea lui personală, ţine să afirme, prin relaţiile pe care şi le alege, această trăsătură de ţinută.

Imoralitatea sau amoralitatea nu se lăţesc decât în măsura în care oamenii morali acoperă aceste păcate...", pag. 38 (subli-nierea autorului).

Gheorghe RACOVEANU

10.02.1900-1 Mai 1967

Născut la Crăgueşti (judeţul Mehedinţi), Gheorghe Racoveanu a studiat teologia la Universitatea din Bucureşti, specializându-se în problemele ortodoxiei. El a fost unul din cei mai apropiaţi şi apreciaţi discipoli ai profesorului Nae Ionescu, cu care a fondat şi redactat revista teologică „Predania".

Frământările politice, începând din 1940, l-au silit să ia calea exilului, unde a avut parte de „ospitalitatea" hitleristă de la Rostock şi din lagărul de concetrare Buchenwald.

Deşi avea o admiraţie nemărginită faţă de persoana lui Corneliu Codreanu şi doctrina lui, Racoveanu nu s-a încadrat în Mişcarea legionară, pe care însă a caracterizat-o scriind:

„În ziua de 13 Septembrie a anului 1899, s-a născut Corneliu Zelea Codreanu, pricinuitorul celei mai adânci revoluţii pe care a pricinuit-o poporul român de la încreştinarea lui încoace".

Din poziţia lui de teolog emerit, dar şi de prieten al Mişcării Legionare, el a conceput la Buchenwald o lucrare intitulată „Mişcarea Legionară şi Biserica" în chip de conferinţă, din care dăm extrasul următor:

„Prin ce se distinge Corneliu Codreanu, întemeietor de şcoală spirituală şi de mişcare politică, totodată?

Am auzit pe mulţi vorbind cu admiraţie dspre noutatea ideii ce stă la baza mişcării lui - *răul, mizeria, ruina ne vin de la suflet* (nu de la lipsa de programe). Este adevărat, ideea aceasta, el a adus-o în plan politic. Nu în domeniul ideilor stă măreţia şi podoaba acestui om neobişnuit. Ci altundeva.

După secole de despărţire şi de luptă între fraţi, o generaţie de patrioţi izbutise, în 1859, să facă unirea Moldovei cu Muntenia. La 60 de ani după acest însemnat pas, sfârşitul primului război mondial adusese împlinirea visului atâtor generaţii de români patrioţi - poeţi, scriitori, ziarişti, cărturari, oameni politici, soldaţi.

Transilvania, Basarabia, Bucovina făceau cu regatul vechi un singur trup. Țara se mărise, bogățiile se adăugaseră, puterile spirituale sporiseră. Dar în țara sporită lucrurile mergeau prost. Corupția, jaful, înstrăinarea își dăduseră aici mâna. Pentru poporul român perspectivele deveneau tot mai sumbre. De ce nu mergeau lucrurile bine? Era lipsa de oameni cu pregătire? Nu! Nația română dăduse avocați strălucițI, medici celebri, cărturari, gânditori, oameni de știință, tehnicieni, poeți, scriitori, mari gazetari. Existau în țară partide politice cu programe seducătoare și păpușari politici abili. Nu de astfel de lipsuri suferea nația. Nația suferea de lipsa de cinste. Ce-i trebuia ei nu erau frumoasele programe politice (aplicate de suflet de tâlhar), ci altceva; nația avea nevoia de un mare EDUCATOR. Și pe acest educator ea îl dăduse. La timp suprem. Acesta se chema Corneliu Codreanu.

Corneliu Codreanu nu era un predicator; nu era profesor de educație creștină; nu era dascăl de pedagogie. Ci era **ÎNVĂȚĂTORUL, ORGANIZATORUL, CĂLĂUZITORUL.** El învăța, organiza, conducea. Marele nostru Eminescu n-a avut numai intuiții geniale, ci și darul de a formula pregnant adevăruri din care ne hrănim și noi astăzi. Corneliu Codreanu n-a avut numai darul de a intui și de a formula. Ci a avut și puterea de a organiza; a avut capacitatea de a prelucra materialul uman existent. Îl distingea, fără îndoială, marele lui simț pentru real. Dar peste aceasta era în el o putere care topea zgura ticăloșiei omenești, gonea boarea leneviei, pregătea sufletele spre faptă eroică, spre totala jertfire de sine. În această putere, în acest dar excepțional stă va loarea lui. Aici extraordinarul lui prestigiu. Corneliu Codreanu n-a izbutit numai să pună pe picioare, în pofida tuturor adversităților imaginabile, o mișcare de mari proporții. *Corneliu Codreanu a transformat oameni: le-a îmbrăcat sufletul în haine de nuntă.* Într-o țară și într-o vreme în care lipsa de onoare, jaful de sus și desfrâul erau la ele acasă, Corneliu Codreanu a așezat pe soclu *onoarea* ca

virtute de sine stătătoare, a făcut din *corectitudine* şi din *cinste sufltească* condiția primordială a vieţuirii împreună, iar din *austeritatea moravurilor* blazonul luptătorilor lui. Iară cununa acestor virtuți era credința în Iisus Hristos. Aceste virtuți el nu le-a predicat. Le-a dat trup. Iată de ce neamul Românilor vedea în el călăuza, capul, căpetenia, căpita-nul său. Decapitându-l, sceleraţii de la 1938 *au decapitat Naţiunea.*

Făcând această afirmație nu mă gândesc la rostul pe care Corneliu Codreanu l-ar fi avut în stăvilirea puhoiului de la răsărit, ori în schimbarea profilului politicii europene. Ocupația rusească se va curma odată cu înfrângerea Rusiei sovietice, înfrângere în care credem cu tărie. Dar cu alungarea Ruşilor procesul de vindecare a Naţiei nu s-a sfârşit. Pentru vremea de după eliberare Naţia va avea nevoie tocmai de educatorul, de omul extraordinar pe care îl dăduse şi pe care nu-l mai poate da decât la intervale de secole: de Corneliu Codreanu, cel ucis «pro populo».

Ştim că Nae Ionescu, care a înţeles toată adâncimea operei lui Corneliu Codreanu şi care a simţit chemarea lui, a spus, pe când încă trăia Codreanu, că minunea înfăptuită de acesta e atât de mare că *de-acum îl depăşeşte şi pe el.* Iară după omorâre, tot Nae Ionescu ne-a învăţat că *cea mai rodnică răzbunare a lui Corneliu Codreanu este înfăptuirea vrerii lui.*

Ucenicii şi prietenii lui Corneliu Codreanu au datoria de onoare să nu trădeze opera lui. Dar Codreanu nu mai este. Şi Codreanu nu mai poate fi înlocuit cu nimeni. Iată de ce prin decapi-tarea de la 1938 Naţia românească a rămas săracă.

Dar Dumnezeul îndurărilor va face cu ea semn spre bine. Căci păcatul nu l-a săvârşit Naţiunea. Ci duşmanii ei de moarte."

Racoveanu se întâlnea astfel cu fostul lui maestru, Nae Ionescu.

Gheorghe Racoveanu s-a stins la 1 mai 1967 la Freising, Germania.

Sima SIMULESCU

Născut în octombrie 1905 la Calafat. Din 1923 urmează cursurile Facultății de științe fizico-chimice și ale Facultății de matematică ale Univesității din București. Participă activ la mișcările studențești. Este arestat și închis la Jilava, împreună cu studentul medicinist Nicolae Roșu, sunt primii studenți aruncați în această închisoare.

Din 1931 reia legătura cu Mișcarea Legionară. Candidează pe listele Mișcării, pentru județul Cetatea Albă. Este arestat și trimis sub escortă la București. La 10 decembrie 1933 Mișcarea este scoasă în afara legii și este pusă astfel în imposibilitate de a participa la alegeri.

La începutul anului 1934 este arestat în legătură cu asasinarea lui Duca și implicat în proces, alături de Corneliu Zelea Codreanu și alți fruntași legionari. Este achitat la 5 aprilie 1934.

În 1935, devine comandant legionar.

În 1937, Căpitanul îi încredințează comanda legionară a Sectorului III Negru din București și a părții adiacente a județului Ilfov. Candidează pe listele partidului Totul pentru Țară și este ales deputat.

La 16 aprilie 1938 este arestat, iar în iulie este trimis în judecată la Tribunalul Militar București, cu „grupul de comandanți legionari și conducători ai Mișcării Legionare" și condamnat la 7 ani închisoare.

În august 1938 începe executarea sentinței. În noaptea de 21-22 septembrie 1939, este împușcat în penitenciarul din Râmnicu Sărat.

(după notele lui *T. Simulescu*, fratele său)

Nicolae SMĂRĂNDESCU

S-a născut la 25 Noiembrie 1910 în comuna Drănic, Jud. Dolj.

În 1931 a fost admis la Școala Politehnică din București, și și-a ales secția silvicultură. În 1932 a intrat în Mișcarea Legionară. În 1934 a luat locul inginerului Nicolae Horodniceanu la conducerea grupului de studenți legionari de la Politehnică. În 1936 își ia diploma de inginer

silvic şi participă la tabăra legionară de lucru de la Carmen Sylva, unde îl cunoaşte personal pe Corneliu Zelea Codreanu. În Decembrie ia conducerea Serviciului de Propagandă al Mişcării Legionare, la sediul central din str. Gutenberg, în Bucureşti.

„Această răspundere de încredere la biroul Căpitanului" – scrie inginerul Smărăndescu – „o consider ca una din cele mai importante decizii din viaţa mea. Acolo am avut ocazia să lucrez zi de zi în contact cu această mare personalitate: să observ atitudinea sa în faţa oricărei situaţii: cum îşi organiza lucrul, cum trata cu oamenii şi cum lua hotărârile de mare importanţă".

La 26 Martie 1938, Căpitanul l-a înscris în condica de grade cu gradul de Comandant legionar.

După asasinarea Căpitanului, pentru a evita arestarea (şi ce mai putea urma), trece în Cehoslovacia şi de acolo în Germania.

Revine în ţară în 1940. În timpul insurecţiei provocată de Horia Sima, se găsea în Germania, ca membru al unei comisii din partea Ministerului Agriculturii. Rămâne acolo şi, în timpul războiului, este angajat ca speaker la Radio Donau, la secţia română. După stupida fugă a lui Sima în Italia (1942), suferă şi el, ca toţi legionarii din Germania, consecinţele: internarea în lagărul de la Buchenwald, până în Septembrie1944.În 1950 s-a stabilit în Statele Unite.

Stelian STĂNICEL

(4 noiembrie 1913 - 24 septembrie 1995)

Fidelitatea întruchipată

Casa părintească era la Râşnov, jud. Braşov. În războiul din 1916 – 1918 a fost refugiat cu familia la Bârlad.

În 1929, fiind elev la Liceul Principele Nicolae din Sighişoara, află întâmplător de acţiunea întreprinsă de către Corneliu Zelea Codreanu la Iaşi. Entuziasmat, formează imediat o Frăţie de Cruce la liceu.

În primăvara următoare, el se duce la Bucureşti pentru a-l vedea pe Corneliu Zelea Codreanu şi a-i da raportul de activitate, şi o mică sumă de bani colectată la liceu. Căpitanul pleda în acea vreme, ca avocat într-un proces. Stănicel îl întâlneşte la ieşirea din Palatul de Justiţie, în costum naţional. De aici încolo, participarea lui Stănicel la Mişcarea Legionară se desfăşoară în etape succesive. În 1930, terminând liceul, se înscrie la Facultatea de Drept din Bucureşti. Pentru serviciul militar obligatoriu, se înscrie – sfătuit de Căpitan – la şcoala de ofiţeri de rezervă. Lucrează între timp la tabăra de la Giuleşti.

În 1932 asistă la şedinţa parlamentului în care, conform regulamentului, câte un reprezentant al fiecărui partid politic trebuia să rostească un răspuns la mesajul regal. Ultimul la cuvânt era Căpitanul, singurul deputat al „Grupării CORNELIU ZELEA CODREANU". (Partidul politic al Mişcării Legionare fiind dizolvat de guvernul „democrat" – ţărănist sau liberal – care era la pute-re.) Căpitanul a început prin a descrie situaţia în care se aflau ţăranii, muncitorii, studenţii etc. Dar cuvântarea i-a fost întreruptă de un vacarm de proteste ale deputaţilor din toate partidele şi textul nu i-a fost publicat conform uzanţei.

În 1936, la tabăra de la Carmen Sylva, Stănicel s-a prezentat în faţa unui grup de elevi ai Şcolii Militare de ofiţeri de rezervă din Craiova, în uniformă şi încolonaţi şi astfel i-a dat legionăreşte raportul Căpitanului. Ei au participat toţi la lucru în tabără. Stănicel a primit gradul de comandant ajutor. În toamna aceluiaşi an, Stănicel a trăit desigur cea mai fericită zi din viaţa lui. Căpitanul i-a încredinţat funcţia de secretar al său.

Nenumărate au fost momentele esenţiale pe care le-a trăit ca martor sau ca participant în perioada ce a urmat până în 1938; unele au rămas consemnate în amintirile lui scrise. Citãm doar câteva:

1). Decemvirii erau întemniţaţi la Jilava. Câţiva gardieni au propus să scoată câte 2-3 în timpul nopţii pentru câteva ore, odată pe

săptămână, când era rândul lor de gardă, ceea ce a funcționat regulat. Cei scoşi erau duşi în oraş şi-şi întâlneau rudele sau camarazii. Într-o zi Căpitanul a vrut să-l vadă pe Caratănase şi pe Bozântan. Stănicel i-a adus la sediu, unde l-au întâlnit pe Căpitan, cu care au stat câteva ore.

2). Stănicel l-a însoțit pe Căpitan de mai multe ori la vizite discrete făcute generalului Antonescu.

3). Întâlnirea secretă a Căpitanului cu Iuliu Maniu pe cheiul Dâmboviței, în spatele sediului, unde au avut o convorbire de aproape o oră în maşina Căpitanului, cu farurile stinse, în timp ce Stănicel şi Ilarie, credinciosul şofer pus la dispoziție de Corpul Muncitoresc Legionar, făceau de planton, ca să nu fie surprinşi de agenții nedoriți.

Refractar la tot ce se îndepărta de linia definită de Căpitan, Stănicel a ştiut să-şi plaseze nesecata capacitate de devotament şi fidelitate, cum nu se putea mai bine: s-a dăruit în acelaşi mod comunității române din America şi în special arhiepiscopului Valerian Trifa, pe care l-a servit cu aceeaşi constanță până la moarte.

Copleşit el însuşi de suferințe fizice, nu a încetat să-şi manifeste fidelitatea față de memoria celor doi pe care i-a servit în viață, până ce a trecut el însuşi la Cele Veşnice.

Viața lui Stănicel îşi are locul pe imensul răboj al vieților legionare exemplare.

Ion TARNOSCHI

General, a luptat în războiul pentru întregire. La 3-4 Ianuarie 1929 a avut loc, în casa lui, prima adunare a şefilor de Cuib. Cu această ocazie i s-a înmânat săcuşorul cu țărână, în care se găsea şi pământ din locurile în care, sub comanda lui, căzuseră ofițeri şi soldați de-ai lui. Primindu-l, şi plângând, a spus următoarele: „Tare aş vrea să-mi dea

Dumnezeu zile ca să văd şi eu ceasul mântuirii româneşti. Dar nu cred să pot ajunge până atunci „. Tot cu acea ocazie, şi tot în casa lui, s-a constituit **Senatul Legiunii**. Din el au făcut parte atunci următorii: General doctor Macridescu, General Ion Tarnoschi, Colonel Paul Cambureanu, Hristache Solomon, Spiru Peceli, Ion Butnaru.

Nicolae TOTU

S-a născut la Erbiceni, Iaşi, în anul 1901. Era al patrulea copil al unui muncitor feroviar sărac. A urmat liceul la Iaşi. A fost unul dintre primii organizatori ai frăţiilor de cruce. Tot la Iaşi a urmat şi absolvit Facultatea de drept. A fost unul din apropiaţii lui Corneliu Codreanu. El i-a dat acestuia numele de *Căpitan*. În Legiune, era preţuit pentru caracterul său deschis şi jovial şi plin de energie. A făcut parte din echipa care a luptat în Spania.

Zilele trăite pe frontul spaniol au fost descrise în mai multe reportaje, publicate în presa vremii (sub pseudonimul Nicolae Ursu) sau postum, în 1940. Ele au fost traduse în limba spaniolă şi strânse într-un volum care a apărut la Madrid. De asemenea, Nicolae Totu este autorul unui roman istoric, *Căpitanul Andrei,* care a văzut lumina tiparului după război, în exil.

Ca întreaga elită legionară, Totu a fost arestat în primăvara lui 1938. A fost asasinat în noaptea de 21–22 septembrie 1939.

Un roman uitat: *Căpitanul Andrei* de Nicolae Totu*

La 17 septembrie 1939, deci în ultima săptămână a scurtei sale vieţi, Nicolae Totu încheia un roman istoric – *Căpitanul Andrei.* Acţiunea se petrece în perioada domniei lui Vasile Lupu, într-o epocă în care Ţara este ameninţată, dinlăuntru – de corupţie, dinafară – de

* Ideea de a-l prezenta pe Nicolae Totu indirect, prin romanul lui (şi implicit autobiografic) aparţine prietenului Victor Bârsan. Autorul îi este recunoscător şi pentru acest lucru.

Viorel TRIFA

Amintiri despre Viorel Trifa

Pe Viorel Trifa, viitorul Arhiepiscop al Bisericii Ortodoxe Române din S.U.A., l-am cunoscut ca student, deşi studiam la facultăţi şi universităţi diferite. El studia la facultatea de teologie din Chişinău, eu la facultatea de medicină din Cluj.

În România Mare, reîntregită în graniţele ei firești, din punct de vedere etnic şi istoric, prin imensa jertfă de sânge a celor 800.000 de morţi din cursul primului război mondial, începuse să pulseze intens un nou şi puternic suflu de viaţă românească adus de tinerele generaţii studenţeşti, provenite din toate provinciile ţării şi chiar de peste hotare.

Viorel Trifa vorbea întotdeauna cu multă însufleţire, cucerind auditoriul de la primele fraze, prin entuziasmul debordant pe care reuşea să-l i-l comunice. Era printre puţinii studenţi dotaţi cu acest dar remarcabil, prin care excelau mai vârstnicii Traian Cotigă, Gheorghe Furdui şi medicinistul clujean Emil Bulbuc.

În aprilie 1936, la ultimul congres general studenţesc de la Tg. Mureş, la care au participat, într-o disciplină ireproşabilă şi cu un entuziasm românesc de zile mari, 5000 de studenţi îmbrăcaţi în cămăşi verzi, Viorel trifa a fost prezent reprezentând studenţimea română basarabeană ca preşedinte al centrului studenţesc din Chişinău.

Dintre toţi, trei oratori au excelat, atingând, fiecare în genul său, aceeaşi cotă valorică: Gheorghe Furdui, prin prestanţa fizică şi profunzimea ideilor expuse, Viorel Trifa şi Emil Bulbuc, prin timbrul cald al vocii lor sonore, prin forma aleasă şi prin patetismul lor sincer şi electrizant.

Dacă Emil Bulbuc a evocat cu forţă suferinţele milenare şi mizeria indescriptibilă a bieţilor moţi, roşi de boli şi de foame

cronică, ajunşi cerşetori în munţii lor proprii acaparaţi de evreul ungur, Tischler Mohr, Viorel Trifa a prezentat tabloul real, trist şi îngrijorător al Basarabiei copleşite de străini, care, pe lângă faptul că o exploatau la sânge, acaparându-i întreaga viaţă econo-mică, sub ochii autorităţilor politice indolente şi corupte, îi inoculau în plus şi otrava dizolvantă a bolşevismului agresiv de dincolo de Nistru.

În timpul sălbaticei prigoane din 1938, aflându-mă, vara, într-o misiune confidenţială în Ardeal, l-am întâlnit întâmplător în trenul care mă ducea de la Sibiu la Deva, într-un vagon de clasa a treia. Am stat foarte puţin de vorbă pe coridor, apoi ne-am despărţit. Nu l-am revăzut decât în septembrie 1940, când s-a re-întors din Germania unde reuşise să se refugieze până la sfârşitul monstruoasei domnii sângeroase a lui Carol al II-lea.

Inteligent şi studios, avid de îmbogăţirea cunoştinţelor şi de lărgirea cât mai cuprinzătoare a orizontului cultural, Viorel Trifa nu şi-a pierdut vremea în distracţii şi plăceri uşoare, ci s-a înscris la Universitatea din Berlin, audiind cursurile de filosofie, de economie politică şi de alte discipline, susţinându-şi chiar o teză de doctorat.

În septembrie 1940, l-am revăzut pe Viorel Trifa la şedinţa solemnă a U.N.S.C.R., care a avut loc la Casa Studenţilor din Calea Plevnei. La acea şedinţă, la care am participat ca preşedinte al Societăţii Studenţilor Macedo-Români, a fost propus şi ales în unanimitate ca preşedinte al U.N.S.C.R., Viorel Trifa. Nu era altul mai indicat ca el.

Înzestrat şi cu darul scrisului, nu numai cu cel al vorbirii, Viorel Trifa a preluat în 1940 şi conducerea vechiului şi gloriosului ziar popular „Libertatea", al părintelui protopop Ion Moţa din Orăştie, care a luptat neînfricat sub dominaţia maghiară pentru unirea Transilvaniei cu Patria-Mamă şi a adus o contribuţie importantă la înfăptuirea acestui vis milenar al românilor.

Țin să subliniez cu tărie că în cele două zile de maximă tensiune a crizei politice (21 şi 22 ianuarie) am văzut manifestând pe străzi coloane de manifestanți civili de toate vârstele şi chiar unele coloane de elevi, de studenți şi de muncitori, conduse de diverşi şefi desemnați anterior sau improvizați. N-am remarcat nicăieri prezența lui Viorel Trifa, nici în fruntea vreunei coloane studențeşti, nici la tribuna improvizată a vreunei adunări într-o piață oarecare. Nu l-am auzit vorbind în vreo piață, şi nici la postul de radio care se afla în mâinile legionarilor până in ultima zi. Şi totuşi, bietul Viorel Trifa a avut enorm de suferit de pe urma acelor două zile funeste cu tragicele lor evenimente, a căror răspundere morală, juridică şi politică, reveneau altcuiva învestit cu autoritate oficială în stat, şi nicidecum preşedintelui unei societăți studențeşti.

După scurta şi trista guvernare legionaro-antonesciană, Viorel Trifa a fost nevoit să ia din nou calea exilului, sortit să îndure şi să plătească greu pentru greşelile politice comise de alții.

Este foarte ciudat şi suspect totodată că s-a cerut din partea iudeo-comunistă-masonică, cu atâta ură şi insistență înverşunată, extrădarea şi chiar judecarea Arhiepiscopului Valerian Trifa, conducătorul legitim al Bisericii Ortodoxe Române din S.U.A., deşi se ştia foarte bine că, în cele patru luni de guvernare mixtă din 1940, el nu deținuse nici o funcție oficială cu caracter politic, şi nici în noua şi trista aventură politică a guvernului-fantomă de la Viena alcătuit şi prezidat de Horia Sima. Dar coaliția diabolică a forțelor malefice din țara aflată sub tirania regimului comunist şi din exterior şi-a atins scopul, influențând guvernul american să comită o gravă eroare, făcându-se părtaş la o acțiune nespus de monstruoasă, soldată până la urmă cu plecarea marelui ierarh al Bisericii Ortodoxe Române din America.

Dezvăluirile generalului fugar Ion Pacepa, în cartea sa „Orizonturi roşii", arată, cu date precise, incontestabile, hidoasa realitate în care s-a amestecat şi Patriarhia Română, prin trinisul ei

special în S.U.A., călugărul Valeriu Anania (fost legionar şi el ca student!) şi aruncă o lumină extrem de favorabilă şi perfect reală asupra caracterului moral inflexibil şi invincibil al marelui ierarh român.

Calităţile lui intelectuale şi culturale, virtuţile morale, precum şi deosebitele lui talente de cuvântător, scriitor şi organizator excepţional, îl îndreptăţeau, ca ierarh, să ocupe cel puţin scaunul metropolitan de la Sibiu, unde un-chiul său, preotul Iosif Trifa, pătruns de adevărat duh creştin, înfiinţase celebra organizaţie creştină „Oastea Domnului", cea mai bună şi mai eficace armă de combatere a sectelor dizolvante, nu prin vorba simplă şi prin predici banale şi seci, fără nici un ecou în sufletul credincioşilor, ci prin fapte şi printr-o trăire permanentă în autentic duh evanghelic.

Din păcate şi această splendidă realizare a unei renăscătoare mişcări creştine în sânul Bisericii Ortodoxe Române, în perioada dintre cele două războaie mondiale, a fost distrusă de invidia şi răutatea unui mitropolit român, altminteri mare cărturar,

dar, din nefericire, impur sufleteşte.

Ionel Zeana

Arhiepiscopul Valerian D. Trifa a luat în mâini cârja episcopală, simbol al autorității, dar şi enormă povară pentru umerii unui muritor, în împrejurări istorice teribile. Acele circumstanțe istorice afectau nu numai comunitatea românilor americani, hotărâți să nu abandoneze libertatea lor sub nici o formă, ci şi neamul românesc în totalitatea lui, precum şi bunul nume, credibilitatea istorică a Bisericii Ortodoxe.

Este bine de ştiut că pentru ortodocşii din estul Europei comunismul a însemnat o dublă nenorocire. Nu numai că țările respective au fost cotropite şi nenorocite, dar Bisericile Ortodoxe au căzut sub controlul celor care erau duşmani declarați ai lui Cristos. Cu tenacitate şi perversitate, însuflată de chiar duhul necurat care îi stăpânea, comuniştii au prigonit sistematic Biserica Ortodoxă, au umilit-o şi batjocorit-o şi pus-o în situații care au făcut-o suspectă, măcar sub specia conduitei publice, în chiar ochii credincioşilor ei.

În fruntea Bisericilor Ortodoxe, în tronurile patriarhale, metropolitane şi episcopale au fost instalați, în contra voinței turmei dreptmăritoare, prin silnicie, şantaj şi nelegiuire de tot felul, oameni slabi, cu tare şi uşor de manipulat. Slujitorii destoinici ai Bisericii au fost marginalizați şi în foarte multe împrejurări încarcerați sau lichidați fizic. Situația era grea şi în mai toate formele ordinea firească a lumii se clătina din temelie.

Este uluitor şi doveditor stării de grație, de miracol, în care ne aflăm, că dacă „în mare" se părea că forțele răului au supus lumea, prin truda în detaliu şi prin „cei mici" lucrarea răului a fost zădărnicită. În cazul Românilor, Ortodoxia s-a păstrat prin călugări şi credincioşi care în toate privințele pot fi asemănați cu acei credincioşi aleşi din primele veacuri de viață creştină. O altă lucrare,

în care Ortodoxia Română s-a păstrat în toată tăria şi s-a putut face model de urmat, a fost Episcopia Română Ortodoxă din America, dăruită de Dumnezeu în ceasul nevoii cu Episcopul Valerian D. Trifa.

Noul ales Vlădică aducea cu el, pe lângă o excepţională cultură teologică şi aleasă experienţă misionară, o voinţă tare şi o dedicaţie către Ortodoxia care s-a dovedit de neînfrânt.

Episcopul Valerian s-a dovedit un înfocat apărător al Ortodoxiei şi al valorilor naţionale româneşti mai autentice într-un moment de mare cumpănă. Este foarte greu şi riscant de spus cum s-ar fi dezvoltat Ortodoxia Românească din America fără Valerian, dar se poate spune că înflorirea Ortodoxiei în America şi direcţia de dezvoltare pe care o are astăzi sunt datorate în foarte mare măsură lui.

Cu intuiţia fără greş care caracterizează gândirea, modul de acţiune al marilor personalităţi istorice, al celor care mută înainte istoria, Episcopul Valerian şi-a dat seama că pentru turma lui, pentru româno-americani, căderea sub ascultarea Patriarhiei de la Bucureşti, ajunsă în foarte tristă situaţie de unealtă a regimului bolşevic ar fi însemnat condamnarea la moarte. Este aproape sigur că cei mai mulţi dintre Ortodocşii româno-americani, fie s-ar fi separat de o Episcopie fără relevanţă, fie că s-ar fi alăturat altora.

Viorel Trifa, devenit Arhiepiscopul Valerian, a fost una din cele mai strălucite figuri legionare din exil. Caracteristica - şi secretul - celor care au ilustrat exilul legionar prin realizările lor consta în „bagajul" lor de emigranţi: 1) O pregătire foarte solidă în specialitatea lor sau domeniul lor de activitate. 2) Şcoala lui Corneliu Zelea Codreanu, de pregătire pentru dăruire şi jertfă în folosul neamului românesc. 3) Însuşirile personale, înnăscute, care au făcut posibilă încadrarea lor în elita legionară.

Şi iată ce scria legionarul Viorel Trifa, Arhiepiscopul Valerian,

din ultimul său exil, de la Estoril, în Iulie 1986:

„În ce mă priveşte, am trăit ca desţărat din 1941. Am stat 34 de ani în Statele Unite dar n-am prins rădăcini nici acolo. Printre alţii, mulţi, care au fost în situaţia mea, am fost însă mai norocos. Prin voia Domnului am fost chemat să păstoresc comunitatea Ortodoxă Română din Statele Unite şi Canada şi astfel, folosind capitalul dobândit în tinereţe, am putut fi de ceva folos unei ramuri româneşti uitată în jurul Marilor Lacuri Americane.

Poziţia pe care am ocupat-o m-a făcut însă prea vizibil pentru cei care nu pot ierta apariţia pe ecranul României a unei generaţii care căuta o Românie nouă. Am devenit ţinta celor mai vicioase atacuri. Şi am fost ales ca vehicol al unui proces îndreptat împotriva Mişcării Legionare. Nu le-am dat acea şansă, însă n-am mai putut rămâne în mijlocul credincioşilor mei şi îndată după ieşirea la pensie, am părăsit Statele Unite. Trăiesc deci al 4-lea exil. De data aceasta în Portugalia.“

După abia câteva luni, s-a stins întru Domnul.

(D.S.)

Petre ŢOCU

Începuturile Mişcării Legionare. Amintiri

Nu am calităţi de scriitor, nici prin înzestrare naturală, nici prin pregătirea mea profesională. Este o mare lipsă, care îmi marchează ultimii ani ai vieţii. Tare mi-aş fi dorit să contribui şi eu la restabilirea unor adevăruri trăite de generaţia mea. Am fost o părticică din ea, m-am integrat şi identificat cu idealurile ei. I-am dăruit tinereţea, cariera, soarta mea şi a familiei mele. Am crezut nelimitat în aceste frumoase idealuri. Am jertfit totul pentru ele.

Dar idealurile sunt creaţia oamenilor, pentru fericirea neamurilor.

Întrebarea pe care şi-o pune, cred, fiecare tânăr, este: cine sunt oare aceşti oameni făuritori de idealuri, şi care sunt visurile pe care le plăsmuiesc spre fericirea neamului lor?

Despre aceşti oameni cred că este imperios necesar să se vorbească. Ei alcătuiesc farul de lumină al generației lor.

Din punctul de vedere al apropierii de aceşti oameni mă consider un fericit. Primii paşi în viață îi făceam în epoca ce a urmat primului război mondial. O epocă întunecată de corupție, de căpătuială, de îmbogățiri de război, de zeci de partide politice şi demagogii. Cele câteva sute de mii de eroi, jertfe ale războiului de reîntregire a neamului, fuseseră repede uitate. Ba nu! Pentru foarte mulți impostori, constituiau un soclu de ridicare personală. Primele reacții sociale au apărut din partea tineretului luminat, studențimea.

În fruntea ei a apărut omul Corneliu Zelea Codreanu. Lumina, pentru noi, apăruse. Corneliu Zelea Codreanu a înțeles primul marele pericol al comunismului, şi a reacționat împotriva lui. Toți politicienii vremii păreau orbi sau inconştienți.

Noi, o parte din tineretul acelor vremi, am început să urmărim cu mare interes mişcările şi congresele studențeşti, să-i citim pe Prof. A.C. Cuza, pe dr. Paulescu, pe Vasile Conta.

În anul 1924 s-a înființat la Iaşi L.A.N.C. având preşedinte pe Prof. A.C. Cuza. La conducerea tineretului a fost ales Corneliu Zelea Codreanu, iar şef al Frăților de Cruce - Ion Moța. Corneliu Zelea Codreanu considera că tineretul trebuie organizat şi îndrumat încă de pe băncile şcolii. Să cunoască bine istoria neamului românesc şi să se identifice cu problemele lui şi cu marile lui idealuri.

Acesta este punctul crucial din viața mea. Din acel moment, am pornit pe drumul ales de Corneliu Zelea Codreanu. În jurul lui s-au strâns cu timpul mulți tineri şi mulți oameni de sacrificiu. **Mulți eroi.** Despre aceştia ar trebui să se scrie, să fie cunoscuți de tineretul de astăzi şi de mâine. Numai prin valoarea lui morală şi potențialul

lui de jertfă, omul poate săpa adânc litere în marmura istoriei. Despre dimensiunea morală şi despre jertfa lor ar trebui să afle tineretul României.

Eu nu cutez, cu neputinţa mea, să-mi ridic privirile spre sacrificiul lor. Eu am supravieţuit, deci nu am dat jertfa pentru crezul meu, al nostru. Am rămas doar o figură legendară. În acest caz voi încerca să mă descriu ca simplul luptător legionar.

Cred că mă cunosc destul de bine şi pot fi cinstit şi obiectiv, cum ne-a învăţat Căpitanul.

M-am născut în oraşul Galaţi, în luna mai 1908, fiul cel mai mare al lui Grigore Ţocu, meseriaş, capul unei familii împovărate de şapte copii şi doi bunici.

Copilăria mi-a fost marcată de primul război mondial, tinereţea - de al doilea război mondial, iar maturitatea, până la bătrâneţe, de grozăvia comunistă.

Am fost speranţa şi mândria părinţilor. Reucunoştinţă? Lacrimi şi suferinţă. Îi cer iertare mamei care, bolnavă de inimă, a murit la 50 de ani. Tata ne-a părăsit când eram la închisoare. Dar el nu putea fi supărat pe mine.

El m-a înţeles şi mi-a acordat încredere şi libertate deplină de acţiune. Era un om integru şi nu a făcut politică. A susţinut un timp pe mareşalul Averescu, care înfiinţase după război Partidul Poporului. Dar puţin după venirea la putere l-a părăsit: *Credeam că va fi mareşal în politică, dar m-am înşelat.*

Eram elev în clasa a VI-a a liceului Vasile Alecsandri când am primit, în anul 1924, o circulară semnată de Ionel Moţa, cuprinzând instrucţiuni asupra modului de înfiinţare şi funcţionare a Frăţiilor de Cruce. Eram pregătiţi sufleteşte, aşa că, împreună cu încă vreo zece băieţi, în aprilie 1924, am înfiinţat Frăţia de Cruce Dunărea, la Galaţi.

Într-o atmosferă solemnă, cu binecuvântarea părintelui Costin

(avea 80 de ani), am depus jurământul de credință înaltelor noastre idealuri în biserica Sf. Vovidenie din Galați. Aveam, 16 ani, iar ceilalți cam tot atât. Îmi amintesc şi acum predica părintelui Costin, care ne-a atras atenția asupra importanței jurământului depus în fața şi în casa Domnului. L-am respectat toți cu sfințenie; cei mai mulți au intrat cu el în mormânt. Afară de unul: Stelescu. Uscătura pădurii românești.

A urmat o perioadă grea pentru noi. Şefii noştri direcți; Corneliu Zelea Codreanu şi Ionel Moța, au plecat la studii, L.A.N.C. s-a destrămat în două fracțiuni, iar de noi nu s-a mai ocupat nimeni. În virtutea unui avânt patriotic şi a liniilor de ideal naționalist trasate de frații noştri conducători, ne-am continuat activitatea şi am supraviețuit. Țineam permanent legătura cu celelalte două frății de cruce de care ştiam, cea din Focşani, condusă de Traian Cotigă, şi cea din Iaşi, condusă de Nicolae Totu.

În anul 1927, după întoarcerea Căpitanului, a apărut revista **Pământul Strămoşesc**. Din ea am luat cunoştință de convocarea la Iaşi a vechilor luptători. Am fost şi noi prezenți la înființarea Legiunii Arhanghelul Mihail. Organizația avea în fruntea ei pe Căpitan, Corneliu Zelea Codreanu. Sfetnicii lui erau Senatul Legionar, format din prof. Ion Zelea Codreanu, prof. univ. Şumuleanu, prof. univ. Cătuneanu de la Cluj, generalul Macridescu, colonelul Cambureanu, comerciantul Ventonic din Iaşi, şi încă alții, iar văcăreştenii - Ion Moța, Ilie Gârneață, Radu Mironovici, Corneliu Georgescu, Teodosie Popescu - au fost numiți Comandanți ai Bunei Vestiri.

Noi ne numeam de acum legionari. Am primit, fiecare din cei prezenți la această sărbătoare, câte un săculeț de pământ adunat din cele mai importante puncte istorice ale țării - Războieni, Podul Înalt, Călugăreni, Câmpia Turzii, Mirăslău, Putna, Cetatea Albă, Cetatea Neamțului, Mărăşeşti. Pământul era adunat şi frământat de mâna lui, într-o amforă adusă acolo, la căminul studențesc de la

Râpa Galbenă. Acest săculeț reprezenta legământul nostru cu pământul țării și jurământul că vom lupta pentru apărarea lui toată viața. L-am purtat ca pe un talisman la gât până mi-a fost smuls de un gardian, la Aiud, în 1951. Știți dumneavoastră ce însemna pentru un tânăr de 19 ani, să se întoarcă de la Râpa Galbenă legionar și să simtă la piept radiațiile picăturilor de sânge ale plăieșilor lui Ștefan cel Mare sau ale dorobanților de la Plevna? Priveam de pe malul Dunării luncile și malul Dobrogei și mă simțeam de proporțiile Statuii Libertății.

Ne-am reînceput activitatea. Acum aveam în față obiective precise. Munca noastră se desfășura prin bătălii: bătălia Pământul strămoșesc, revista Legiunii; bătălia Căprioarei, adică achiziționarea unei autocamionete; taberele de muncă. În 1928, s-a redeschis tabăra de muncă de la Ungheni; trebuia terminat căminul de la Râpa Galbenă, unde era sediul Mișcării. În prima lună de vacanță, în tabără au lucrat numai frați de cruce de la Dunărea - Galați și Vrancea - Focșani; apoi ne-au înlocuit studenții legionari. Eu am fost comandantul taberei. Tehnic, ne conducea Moș Chiroșca, un maistru cărămidar lipovean. Am făcut 18.000 de cărămizi. La încheierea taberei, Căpitanul a acordat celor mai vechi *Crucea Albă*. Nu era o decorație, ci un fel de distincție sti-mulativă.

În anul 1929, Căpitanul a organizat un marș în Bucovina. Au fost convocați toți legionarii din țară. Nu au putut veni toți, dar s-au adunat aproape 200. De la frățiile Dunărea din Galați și Nicolae Bălcescu din Brăila (pe care tot noi, gălățenii, o înființaserăm), am venit un grup de 30 de legionari. Prin eforturi greu de realizat de niște tineri săraci, ne-am echipat cu toții uniform: o cămașă canadiană kaki, cu buzunar la piept; pantaloni bufanți; bocanci militari și jambiere tricotate; centură și diagonală; în cap, bască bleumarin; în spate, un rucsac. Era ceva între cercetaș și militar. Impuneam prin impresia de uniformitate, forță, disciplină. La coborârea din tren, în gara Dărmănești, unde ne-am

întâlnit cu Căpitanul şi cu majoritatea celor veniți, a fost o lovitură. Mai aveam şi un marş al nostru: *Venim de la Dunărea albastră şi lină,* printre primele marşuri legionare. Căpitanul a fost plăcut impresionat şi de acolo s-a născut ideea uniformei legionare a cămăşilor verzi.

Din toamna anului 1929 şi până în toamna anului 1930 am făcut armata la Şcoala de ofițeri de rezervă Ploieşti.

Am venit apoi la Bucureşti, la studii. În viața studențească de aici activa un grup restrâns de legionari, condus de Andrei Ionescu. Mai erau în jurul lui Jenică Belgea, Horia Sima, Nicolae Petraşcu. Despre o activitate legionară în universități nu se putea vorbi. Din anul 1929, facultățile au fost invadate de absolvenții Frăților de Cruce. Atunci s-a format o masă puternică legionară şi Căpitanul a hotărât să mute sediul Mişcării la Bucureşti. Primul sediu a fost în Calea Victoriei, în două camere mici din fața teatrului *Cărăbuş.*

În primăvara anului 1933, purtați de *Căprioara,* traversăm Bărăganul timp de o săptămână, având în frunte pe dr. Pantelimon, şeful județului Ialomița, şi pe profesorul Ion Zelea Codreanu. Apoi trecem în Dobrogea, unde se ține o mare adunare la Hârşova.

După înapoierea din Dobrogea, Căpitanul îşi exprimase dorința de a forma o echipă de voluntari care să străbată Ardealul, unde eram mai puțin cunoscuți. Urma să ne deplasăm cu *Căprioara:* durata, cam o lună. Căpitanul ar fi vrut să organizeze o adunare la Reşița şi alta la Teiuş. Toate aceste planuri le discuta cu noi; când eram adunați mai mulți, ne cerea părerile, nu lua hotărâri de unul singur, în birou.

La Târgu Jiu am fost întâmpinați de poliție şi arestați cu *Căprioara* cu tot. Am evadat noaptea din curtea prefecturii de poliție şi am pornit spre Turnu Severin într-o goană nebună. Acolo eram aşteptați de jandarmi la intrarea în oraş. Am ocolit localitatea şi am reuşit să intrăm în Banat. La Bozovici am fost iar opriți şi

somaţi să mergem la postul de jandarmi. Am dat la o parte pretorul care ne soma în numele legii, pentru că nu ne-a putut explica despre ce lege era vorba.

Înainte de a ajunge la Oravița, un întreg front de soldați desfăşuraţi în trăgători de-a curmezişul şoselei ne aşteptau cu armele şi mitralierele în poziția de tragere. Ne-au arestat pe toți - inclusiv *Căprioara* – şi ne-au dus la legiunea de jandarmi. Ne-a eliberat procurorul oraşului.

La Reşița ne aştepta Căpitanul. Întrunirea nu avusese loc, pentru că un batalion de jandarmi împrăştiase lumea. Când am sosit noi, mulți localnici s-au strâns în jurul nostru, iar Căpitanul, în fața celor prezenți, a spus: *S-a comis o nouă ilegalitate împotriva noastră. Nu ne-au lăsat să stăm de vorbă cu fraţii noştri bănăţeni. Dar nu-i nimic. Voi veți rămâne în Reşița o lună de zile, timp în care veți putea explica tuturor cetățenilor cine suntem noi şi ce idealuri avem.* În mai puțin de o jumătate de oră am fost luați în gazdă de bunii locuitori ai Reşiței. A doua zi ne-au luat *Căprioara* şi au executat o revizie totală, benevol. Când ne-au restituit-o, după câteva zile, n-am mai cunoscut-o. Era complet renovată, vopsită, ca nouă.

În fiecare după-amiază, când ieşeau muncitorii de la lucru, noi parcurgeam bulevardul, în coloană de marş, cântând, din poarta uzinei şi până în centrul oraşului. Coloana se îngroşase serios, cu tineri din oraş şi din împrejurimi. Serile le petreceam în casele gazdelor noastre, unde se adunau 10-15 cetățeni. Țineam adevărate şedinţe legionare. După vreo zece zile, considerând că am făcut tot ce ar fi vrut Căpitanul să facem, am predat steagul luptei lui Vasile Iovin, şeful organizației locale şi am plecat să ne facem datoria mai departe.

Din Reşița am pornit către cele două mari județe pur româneşti, Arad şi Alba. Am trecut prin Timişoara fără să oprim. În regiunea Radnei am stat mai multe zile prin satele Şiria, apoi Ineu. Peste tot

eram bine primiți, ascultați și găzduiți de țăranii ardeleni. Nici un incident cu autoritățile. Dar după ce rezultatele prezenței noastre în regiune au fost evaluate și raportate la București, lucrurile s-au schimbat.

Într-o seară, trecând prin satul Chier (Arad) ne-a apucat o ploaie. Drumul fiind noroios, a trebuit să oprim mașina, căci alunecau roțile. Imediat a apărut întregul post de jandarmi. Ne-au cerut legitimațiile. I le-am oferit pe rând fiecare, dar nu a vrut să le pimească, cerând să-l însoțim la post. Natural că am refuzat, pentru că nu comisesem nici un delict și eram numai în trecere prin sat. Între timp, se adunaseră în jurul nostru mai mulți țărani, care se întorceau de la câmp, din cauza ploii. Plutonierul s-a întors către țărani și le-a ordonat să-l ajute să ne aresteze, că suntem bande de-ale lui Bela Kuhn... Încercările noastre de a-i lămuri au fost zadarnice. Au tăbărât pe noi cu uneltele pe care le aveau în mână și ne-au lovit, ne-au târât prin noroi... Noi nu ne puteam bate cu țăranii. Rezultatul: Sterie Ciumetti cu brațul drept fracturat, apăsându-și capul cu mâna; Emil Adochiței cu o claviculă ruptă, profesorul cu capul spart, eu - rănit mai ușor. Pansarea răniților și primele ajutoare omenești ne-au fost acordate de notarul comunei, dr. Ursu. Fie-ți țărâna ușoară.

A doua zi am fost duși la Arad, ne-au emis mandat de arestare pentru rebeliune și ne-au judecat în procedură de urgență. La proces au venit Corneliu Codreanu, Ionel Moța, Vasile Marin și mulți avocați din baroul Arad. Dar cei mai convingători martori ai nevinovăției noastre au fost țăranii din Chier, care, după ce s-au lămurit de greșeala lor, au venit să ne ceară iertare în instanță. Am fost achitați.

George USCĂTESCU

5 Mai 1919-11 Iunie 1995

Cu trecerea neaşteptată a lui George Uscătescu la Cele Veşnice se stinge, în plină desfăşurare a activităţii şi creativităţii sale literare, una din cele mai fecunde şi de valoare figuri ale intelectualităţii româneşti din exil şi din generaţia căreia aparţinea.

Oltean neaoş din Creţeştii Gorjului, termină liceul din Târgu Jiu în 1935, deja pasionat de marile literaturi mondiale, de care s-a ocupat cu nesaţ, încă din vârstă fragedă, în excepţional de bogata bibliotecă a tatălui său.

La Bucureşti, e student la facultatea de litere şi filosofie, îşi termină însă studiile la Roma, obţinând doctoratul în filosofie în 1941 şi doctoratul în drept în 1943. În anul următor, se mută în Spania, la Madrid, unde-şi găseşte o stabilitate a vieţii, departe de ţara iubită, pe care însă o va păstra mereu în inima lui. Devine curând profesor titular la universităţile din Salamanca, Barcelona şi Madrid, la catedra de teoria culturii şi de estetică. Notorietatea lui va face să fie solicitat şi invitat şi de alte universităţi din **emisfera vestică.** (Roma, Paris, Buenos Aires).

Titluri:

Preşedinte al Societăţii Internaţionale de Studii Umanistice (Roma)

Preşedinte al Societăţii Ibero-Americane de Filosofie (Madrid)

Premii: Premiul Unităţii Europene (Roma, 1964); Premiul Uniunii Latine (Paris, 1957);

Premiul Naţional de Literatură (Madrid, 1970)

Teme româneşti (câteva exemple):

România: poporul, istoria, cultura (Madrid, 1951);

Basarabia, simbol al destinului românesc (Madrid, 1959);

Brâncuşi şi arta secolului(Bucureşti, 1985);

Luceafărul (Poem dramatic în proză) (Madrid, 1989);

Elţân şi Republica Moldova (Madrid, 1992) şi altele.

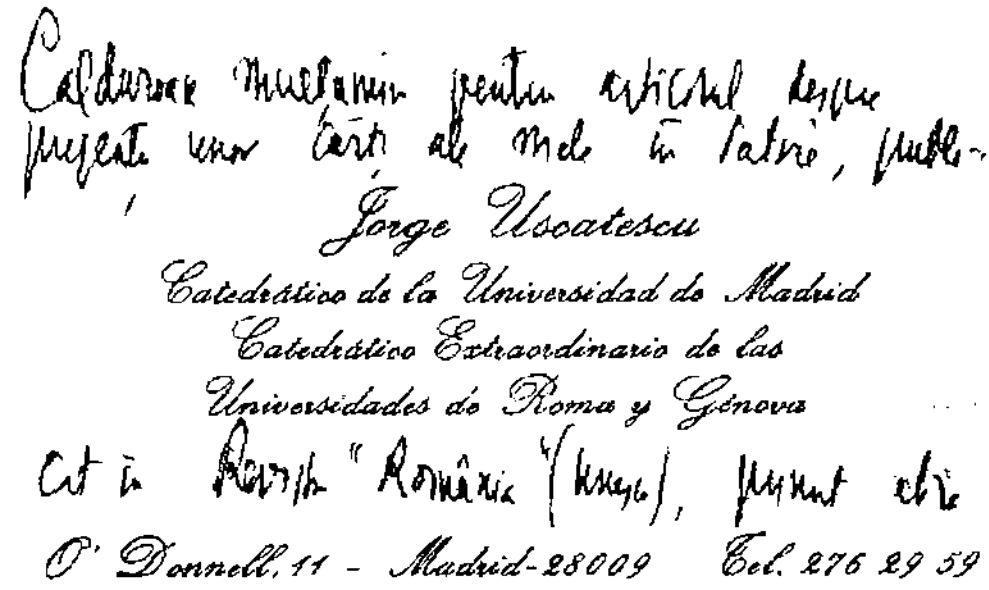
Caldurosa multumire pentru articolul despre proiectata mea carte ale mele in patrie, multe.
Jorge Uscatescu
Catedratico de la Universidad de Madrid
Catedratico Extraordinario de las
Universidades de Roma y Genova
Cat in Revista "Romania" (Mexic), numarul ce
O' Donnell, 11 - Madrid-28009 Tel. 276 29 59

În decursul deceniilor de activitate profesorală, în contact cu numeroase personalități culturale, el desfăşoară o extraordinară activitate în domeniul literaturii şi al poeziei, concretizată în nenumărate articole şi volume, o mare parte din acestea fiind traduse în mai multe limbi. Este într-adevăr uimitoare pentru o viață omenească, întinderea unei asemenea activități.

Dar acest oltean nu şi-a desmințit niciodată rădăcinile româneşti. În scrierile lui, temele consacrate problemelor româneşti ocupă un loc privilegiat. În anii 50 şi 60, Uscătescu redactează şi publică revista **Destin**, una din cele mai temeinice reviste româneşti din exil. În plus, el a publicat şi numeroase volume de poezii româneşti.

Evident, George Uscătescu nu se putea situa în afara dramaticei epopei a neamului său, a generației sale. El a fost unul dintre cei mai hotărâți, cei mai afirmați adepți ai Mişcării Legionare, pe linia întemeietorului ei, respingând tragica deviere de la linia lui Corneliu Zelea Codreanu, intervenită în urma lui. Şi din acest punct de vedere, George Uscătescu rămâne o figură de prim plan a exilului românesc.

Cei cărora ne-a fost dat să-l cunoaştem îi vom păstra amintirea vie a simplității şi căldurii umane cu care îl înzestrase Dumnezeu şi care se manifesta pe măsura însuşirilor lui sufleteşti.

Dăm în încheiere o scurtă poezie a lui George Uscătescu, în care se întrevede, transfigurată de emoția poetului, imaginea legendară a lui Corneliu Zelea Codreanu:

Pe cavalerul alb

Pe cavalerul alb care știa să meargă
Drept în fața oștilor tăcute și aprige
L-au sugrumat hingherii în noaptea
Cucuvăilor mute de spaimă.

Pe cavalerul alb sugrumat în noapte
L-au plâns aprigii soldați ani de-a rândul
N-a fost altul semnul timpului de foc
Apocalypsis cum figuris pentru stinsul mileniu.

Nimeni n-a știut să se întrebe de ce
Timpul a fost pentru toată firea sânge și lacrimă
Numai cei ce-au plâns moartea cavalerului alb
Au cunoscut temeiul lui *pentru ce* și al sfârșitului.

Petre VĂLIMĂREANU: Amintiri

Născut la 29 Iunie 1909 în Țigănești/Muscel.

Părinții: învățătorul Nicolae Vălimăreanu din Valea Foii și Alexandrina, fiica a preotului Ion Țuluca din Lereşti/Muscel.

Școala primară la Țigănești, 1915-1921

Seminarul teologic la Curtea de Argeș (1924-1927) și la Constanța (1927-1929).

Facultatea de Teologie la Cernăuți și Bucureşti 1929-19333

Licența în teologie la Bucureşti cu Pr. decan Ion Mihălcescu la 30 Iunie 1934.

Profesor de religie la Liceul Militar„Ștefan cel Mare“ din Cernăuți, strămutat la Câmpulung Muscel, 1940-1941.

Doctor în Drept la Univer-sitatea din Roma, 29 iulie 1948.

Doctor în Pontificium Institutum Orientalium Studiorum din Roma la 23 mai 1949.

Primul contact „faptic" cu Legiunea: alegerile din iulie 1932: la secția Priboieni, unde am votat, Legiunea a avut 4 voturi; pe tot județul (Muscel) 476, cele mai multe la Domneşti (la dl. Clime).

Închis după împuşcarea lui Duca, 31 decembrie 1933 - 16 ianuarie 1934, la Câmpulung; achitat în aprilie, după ce s-a cunoscut sentința în procesul cel mare de la Bucureşti.

August 1934, în tabăra de la Giuleşti, unde am cunoscut pe viitorii decemviri Ion Caratănase şi Ion State Grigore, cum şi pe inginerul Ionică, ing. Horodniceanu, Laurian Țălnariu, Boborodea.

Iulie 1936, în şantierul de la Domneşti, pe Râul Doamnei, condus de învățătorul Şuşală, cu ing. Clime şi cu un grup de studenți veniți în marş de la Câmpulung.

Iulie-octombrie 1936: şeful taberei din lunca Argeşului, la Călineşti-Topoloveni Muscel, unde s-au făcut cărămizi; tabără onorată de vizita generalului Cantacuzino şi, cam săptămânal, de a d-lui ing. Clime. Tabăra a fost apoi mutată la Viticheşti, unde s-a construit o casă, cu grajd şi cu toate ale gospodăriei pentru un om sărac. Slujba de început a cărămidăriei au oficiat-o preoții Sergiu din Călineşti şi Mihai Enescu din Valea Românestilor, şeful județului; la temelia casei a alujit pr. Mirea din Topoloveni.

Probabil pentru acest „merit" m-am pomenit, după moartea lui Moța și Marin, instructor legionar.

1937: În vederea alegerilor mă mut la Muscel, străbătându-l tot anul cu Victor Gârcineanu, cruciș și curmeziș, cu material de propagandă, adunări județene în fiecare lună și, săptămânal, marșuri pe plăși.

11 noiembrie 1939: închis la Siguranța din București, la poliția din Câmpulung și la temnița din Craiova cu o condamnare de 3 ani emanată de Tribunalul Militar local, prezidat de col. Popescu-Cetate. Aceași soartă a avut-o și soția, arestată înaintea mea. Am ieșit cu amnistia din vara următoare.

Septembrie 1940 - ianuarie 1941: Șef de județ la Muscel; funcționez pe gratis, fără nici un fel de salariu. Reeditez „Garda" inginerului Clime.

25 ianuarie 1941: Închis iarăși la Craiova, cu 3 ani condamnare;

Noiembrie 1941 - 25 Ianuarie 1944, la Rostock;

Septembrie 19433 - ianuarie 1944, șef de garnizoană; reeditez „Garda" d-lui Clime;

Ianuarie 1944- 24 august 1944, la Buchenwald; șef la secția B, una din cele 4 secții ale lagărului nostru;

Ianuarie 1951: Iese „Vatra" la Roma; mai apoi se mută la Freiburg.

De la Nistru pân'la Tisa

Sfârșitul războiului m-a apucat în Austria, unde sosisem de la Buchenwaldul groaznic bombardat de anglo-americani a doua zi după „eliberarea" de la 23 august 1944. Iarna ce-a urmat am petrecut-o mai mult pe șlepul lui Nae Crivăț de la Brăila, blocat de eveniment la Maria Ellend, între Viena-Bratislava, căci guvernul național nu da bilete de hotel și nici bonuri de alimente decât pentru oamenii șefului, a cărui coaptă

cugetare în împrejurările de atunci, era că „nimeni nu-şi întreţine opoziţia".

Cred c-am fost ultimul român care a părăsit capitala Habsburgilor, când luptele ajunseseră la Wienerwald. Nici nu mai era timp de dat alarma, căci avioanele ruseşti se ridicau din imediata apropiere, lăsau bombele peste case şi se întorceau iarăşi, încât lumea umbla pe străzi tot într-o goană, cu ochii pe cer... Şlepul fusese dus între timp pe Dunăre în sus, îndepărtându-se şi mai mult de oraş, aşa că în ultimul timp a trebuit, după mai multe nopţi de furişat în mansardele unor prieteni mai norocoşi, să viu la cunoscutul hotel Kummer, unde acum nu mai trebuia nici o formalitate. Noaptea se clătina clădirea de bombardamente, iar în marele salon de la subsol era o continuă petrecere, cu bunătăţi de mult nemaivăzute şi şampanie la discreţie; de cartelă sau plată nu mai întreba nimeni. Era orgia disperării! Am admirat însă disciplina nemţească: prăvăliile erau toate deschise, şi găseai tot ce sta pe cartelă, la preţurile obişnuite.

Am trecut de curiozitate pe la sediul „guvernului" simist. Nu mai era absolut nimeni acolo. Uşile vraişte, cerneală vărsată pe mese şi podele, hârtii aruncate la întâmplare totul arăta fuga pre cipitată. M-am gândit că, văzând extrema seriozitate a situaţiei, s-or fi năpustit spre linia întâi, ca să zăgăduiască puhoiul asiatic...

Gările fuseseră distruse. Singura care mai funcţiona era Franz Joseph, spre apus, dar liniile fuseseră distruse pe alocuri, aşa că trenul mergea câteva staţii, după care trebuia să parcurgi pe jos distanţa până la gara următoare - şi, tot aşa.

M-am abătut, în drum, şi la Bad Aussee, unde „comandantul", lăsând de izbelişte armata naţională, se afla cu statul său major în retragere... tactică. Aveam aici câţiva prieteni, cu care voiam să mă consult. Dar şeful „guvernului" zărindu-mă întâmplător, a poruncit „bravilor" personali să mă expulzeze pe loc. De fapt ordinul fusese ceva mai... „echivoc": „Să dispară!". Şi-aşa m-am văzut escortat vreo

câțiva kilometri de pădure, în miez de noapte şi la vreme de ploaie. Politologii sunt unanimi în a aprecia faptul drept cel mai important act guvernământ al „primului ministru" pus de Hitler să guverneze țara... de la Aussee. Norocul a fost, după opinia comună, că Ghiță Costea, bunul său prieten de pe atunci, a ținut, contra fulgerelor de sus, să mă însoțească până la gară, ba chiar să nu mă părăsească până nu m-o vedea suit în tren, în dimineața următoare. A doua zi, drept represalii, a fost şi el expediat.

***

Nimeni nu putea crede în durata ocupării sovietice a jumătății răsăritene a Europei. Nu era posibil ca națiunile învingătoare, libere şi creştine, să-şi lase frații pradă barbariei bolşevice. Ajuns la Roma, mă gândeam cum să folosesc acest răstimp cu cât mai mult folos. M-am înscris la drept şi la Pontificium Institutum Orientalium Studiorum. Licențiat deja la Bucureşti, la drept nu mai aveam nevoie de frecvență, aşa că puteam să dau toate examenele şi într-o zi, dacă eram în stare. La Institut, unde se primeau numai laureați, erau trei trepte, fiecare de un an: bacalaureat, licență, doctorat.

Aici s-au mai înscris avocații Gârneață, Lefter şi Şeitan, preotul Palaghiță şi Ilie Olteanu; dar la capăt n-am ajuns decât Lefter şi cu mine, ceilalți emigrând între timp. M-am pus cu brâncile pe carte şi în doi ani am dat vreo cincizeci de examene. Eram grăbit, trebuia să fiu gata când avea să se elibereze țara... Dar graba mai avea şi alt motiv. Sărăcită de război, micşorată şi suprapopulată, Italia trebuia acum să mai şi facă față valurilor de refugiați din teritoriile pierdute: Istria, Pola şi Fiume, Coasta Dalmației, Zara, Sebenico, Spalato, Ragusa şi coloniile din Africa. Noi, ceilalți, eram zilnic presați să plecăm unde-om vedea cu ochii. Unii s-au lăsat convinşi de comisiile de repatriere şi au nimerit direct în închisori. Alții au ajuns până în Argentina sau în America de Nord. Eu m-am rugat să mă lase să-mi termin studiile, şi m-au amânat, aşa cu țârâita.

Cugetând la tema de tratat în teze, am chizbuit că, aflându-mă eu în Urbea care a creat dreptul pentru toată lumea, aceasta nu prea ar mai avea ce să înveţe de la mine.

Atmosfera copilăriei, de arzătoare atmosferă patriotică, mi-a marcat toată viaţa. Şi, n-am avut o clipă de regret. Ca elev, şi în începutul studenţiei, am avut mare admiraţie pentru învăţătorul Mihalache. Când, în toamna anului 1928, a preluat cârma Ministerului Agriculturii, m-am dus plin de emoţie, amestecată cu evlavie, aş zice, să văd cămaşa ţărănească pe un fotoliu pe care stătuseră atâţia Lahovari. Dar m-a pus naiba să merg şi la Cameră, unde îmi închipuiam o întreagă ninsoare de straie albe: Parlament ţărănesc, nu?... Dar acolo, în afară de Ion Mihalache, de Piţigoi de la Argeş, Căpiţeanu de la Olt, şi alţi doi-trei. - restul deputaţilor până la 387.

La Senat de asemenea, îmbrăcaţi româneşte am văzut doar pe Nea Nae Cristescu de la Goleştii Badii, un prieten al tatii, şi pe un ardelean, cu vârfurile opincilor întoarse.

Alegerea mi-a fost determinată de un amănunt de judecată simplă: dacă profesorul Cuza predica aceste adevăruri de peste o jumătate de veac, şi nu ajunsese la nici un rezultat, la tânărul Codreanu puteam măcar spera. Participarea la congresele studenţeşti de la Braşov, Sibiu şi Băile Herculane, cu observarea deosebirii de comportare dintre adepţii celor două tabere, mi-au întărit decizia. Şi-aşa am ajuns să-l caut, ca un prim pas, pe inginerul Clime.

De-atunci am fost mereu convins de capacitatea Legiunii de a conduce neamul românesc pe culmi de glorie şi înflorire. Această convingere au avut-o din nenorocire, şi duşmanii ei interesaţi care au favorizat tot ce putea duce la dispariţia Căpitanului şi a „şcolii“ lui, fapt care, după eşuarea încercării lui Stelescu, le-a reuşit din plin cu istericalele terorismului ce a urmat. Ba chiar mai bine decât se aşteptau, căci au putut controla apoi, prin aceiaşi interpuşi, ce-i ajutaseră la decapitarea Legiunii, şi ce mai rămasese pentru ca Mişcarea să nu se mai ridice în vecii vecilor.

Eu însă am rămas fidel celor insuflate mie încă din leagăn cu tot cuprinsul lor, de vitregii istorice, speranțe și avânt. Când a trebuit să plec din țară, ținta mea era Valea Timocului, unde trăiesc cei mai oropsiți dintre români, fără lumina școlii și biserică în graiul lor. Voiam să profit de împrejurarea că Serbia se găsea sub nemți ca să încerc acolo o retrezire românească. În acest scop aranjasem la Timișoara cu Caranfil Spânache, a cărui sărăcăcioasă cameră studențească mi-a fost ultimul domiciliu în țară, să-mi tri-mită materialul didactic ce voi vedea la fața locului că-i necesar. Ajuns însă la Vârș, după o noapte de orbecăiala prin beznă, ploaie și coclauri, m-am pomenit în beciul Gestapo-ului, de unde m-a scos intervenția lui Pavel Onciul, român de la Uzdin, în Banatul înstrăinat, iar în câteva zile eram deja pe țărmurile Balticei. Și în loc de făclier de Negotin cântăream acum resemnat, la nituri, în fabrica de avioane a lui Heinkel, de la Rostock.

P.S.S. VENIAMIN
Vicarul Arhiepiscopiei Bucureștilor

A slujit cu Mitropolitul Bălan la prohodul Moța-Marin (13.02.1937).

Notă finală

Autorul își îngăduie să adreseze cititorului, care va fi luat cunoștință de conținutul acestui capitol, o întrebare care i-a fost pusă și lui de către diferite persoane, în diverse ocazii:

Ce i-a făcut pe toți aceștia oameni să-și pună încrederea și speranța în Corneliu Zelea Codreanu și în Mișcarea Legionară?

CETĂȚUILE*

În loc de introducere

Acest capitol se prezintă sub o formă mai dezvoltată şi mai bogată în relatări precise decât în versiunea inițială (nepublicată) a cărții, care era scrisă doar pe baza informațiilor personale de care dispunea autorul.

La redactarea textului de față au contribuit persoane foste membre, deosebit de active, în cetățui, cărora li se exprimă mulțumiri şi recunoştință, altundeva în această carte.

Acelaşi lucru se cuvine şi regretatului prieten Emil Brânzei.

Textul care urmează este redactat într-un stil diferit de restul cărții. Primele portrete reflectă amintirea vie şi fidelă a trăirii din cadrul cetățuilor, păstrată cu înduioşătoare sfințenie, peste ani şi decenii, în memoria şi sufletul supraviețuitoarelor acelei epoci. Ele vor apărea desigur şi într-o istorie a cetățuilor care este în pregătire. Marşurile şi disciplina quasi militară a elementelor feminine de

---

* Cititorul din ziua de astăzi, ca să înțeleagă rostul **Cetățuilor**, trebuie să-şi dea seama de condițiile de viață din perioada la care ne referim. Învățământul de la clasa întâia primară şi până la bacalaureat nu era mixt. Învățământ mixt era doar în Universitate. Era separația tineretului pe criterii de sex.

Deci, o mare diferență dintre epoca aceea şi cea de azi.

neînchipuit în ziua de astăzi, erau compatibile cu timpul lor. Istoricul obiectiv va înțelege.

La finele capitolului, autorul descrie, la rândul său, clipe trăite în raport cu lumea cetățuilor: o lume dispărută în manifestări, dar nu în spirit. În tineretul actual, el a întâlnit nu puține tinere romînce animate de aceeaşi trăire a aspectelor perene ale fenomenului legionar. Le-a întâlnit în țară, cu învățături transmise mai mult de bunici, decât de părinți, sau Dumnezeu ştie cum.

Le-a întâlnit în țară, cu aceeaşi prospețime şi puritate din vremile trecute. Nu i-a fost dat să le întâlnească în lumea occidentală.

Nicoleta NICOLESCU

S-a născut în mai 1912. A cunoscut Mişcarea Legionară în adolescență, când, elevă de liceu fiind, a asistat la şedințele publice ale procesului lui Corneliu Zelea Codreanu, care au avut loc la Turnu Severin.

În 1930 se înscrie la Facultatea de Filozofie din Bucureşti şi totodată intră, cu pasiune şi devotament, în Mişcarea Legionară. Nicoleta Nicolescu s-a bucurat de la început de o încredere deosebită din partea lui Corneliu Zelea Codreanu.

În prigoana din 1933, a fost curiera lui. Ea povestea cu umor cum, pentru a deruta poliția, spusese cuiva „la ureche", „să nu mai ştie nimeni", că el este ascuns în Țara Moților. Cum întotdeauna asemenea indicații, plasate acolo unde trebuie, fac public secretul, Țara Moților a fost răscolită bine pentru a-l găsi, în timp ce el era la Bucureşti.

Înaltă, bine legată, cu ochi aproape negri, privind drept, direct - adevărate ferestre ale sufletului. Întreaga ei făptură inspira încredere, puritate, nezdruncinată hotărâre. Trăirea ei în ideal se răsfrângea contagios la cei din preajmă. În jurul ei s-au strâns acele

fete şi femei care au înţeles rostul Mişcării Legionare. Ele au fost organizate în cuiburi numite cetăţui, din care prima s-a numit Ecaterina Teodoroiu. Educaţia şi activitatea în cetăţui era după modelul cuiburilor de legionari. Marele entuziasm cu care se activa în aceste cetăţui nu a fost înţeles de la început. Era prea mare influenţa veacului în mentalitatea tradiţională, de a privi viaţa şi menirea femeii. De aceea, Nicoleta a trebuit să lupte, să dea examenul suferinţei şi al răbădării pentru a putea jertfi pentru Mişcare şi pentru a deschide drumul femeii legionare. Durerea neînţelegerii iniţiale şi răbdarea aşteptării i-au fost pe deplin răsplătite, prin faptul că încercarea sa a fost socotită de Căpitan ca un examen care a fost trecut cu succes, pentru care i-a adresat felicitări, şi i-a acordat gradul de comandant legionar. Astfel, s-a constituit Corpul Legionarelor, unitate care reprezenta viziunea Nicoletei despre rolul covârşitor pe care urma să-l aibă femeia legionară în lumea cea nouă, lumea legionară.

În lupta în care se angajase legionarul, trebuia să aibă lângă el, drept camaradă, soţie, mamă, fiică, - o luptătoare. În timpurile aprige, cu lovituri din toate părţile, cu prigoane, închisori, moarte, legionarul trebuia să aibă alături o fiinţă gata de a înfrunta toate primejdiile. Legionara trebuia să fie o luptătoare ca şi el. Într-o scrisoare, Nicoleta s-a adresat fetelor astfel: „*să vrem, camarade, să dăm neamului acestuia o femeie mare, care-i înţelege năzuinţele, o femeie care nu şovăie, care călcându-se pe ea, închi-nă tot: minte, inimă, voinţă, neamului ei, îndrăzneşte tot, pentru el şi moare pe redută mereu cu gândul înainte* „.

La o scrisoare în care Căpitanul parcă încercând să stăvilească această jertfă, îi spune Nicoletei: *Mărită-te, Nicoleta! Îţi garantez eu că, copiii tăi vor fi ca Ştefan cel Mare*! Ea îi răspunde printre altele: *Ce rost ar avea ca, până la biruinţă, fetele noastre să se căsătorească? În ziua luptei decisive, va fi nevoie şi de ele pe baricade. Şi de ce să rămână câte trei orfani, când cele ce vor supravieţui pot întemeia*

familii după ziua biruinței?Desigur; prezența a 100 de fete în luptă nu va fi foarte importantă, dar jertfa vieții a 100 de fete, care nu vor fi cunoscut decât sărutarea vântului, oare nu va conta nimic nici în fața lui Dumnezeu?

În cetățui, legile legionare trebuiau respectate și trăite cu sfințenie. Nicoleta era modelul de urmat, prin disciplină, muncă, tăcere, dragoste, corectitudine, cântec. La temelia tuturor: rugăciunea. „De la icoană și de la altar am pornit". În fiecare vineri seara, după o zi de post negru, la Biserica Sfântul Ilie Gorgani, se făcea rugăciunea în comun. După ce fiecare se concentra după puteri, Nicoleta în fața icoanei împărătești a Mântuitorului rostea pătrunzător următoarele: *Și ocrotește, Doamne, țara aceasta, neamul acesta, Organizația și pe Omul acesta. Și le dă lor puterea să se ridice până la înălțimea iubirii și dreptății Tale. Ai milă, Doamne, de cei trei mucenici ai noștri (Nicadorii, n.ed.) și primește jertfa celor dragi nouă.* Deseori participa și Căpitanul care, discret, se ruga în fundul bisericii.

Corpul Legionarelor s-a consolidat prin educația în cuib, activități diverse, participare la toate acțiunile legionare în general, prin munca în tabere. În toate taberele mari - Susai, Arnota, Rarău, Dealul Negru, Carmen Sylva - au fost și legionare luând parte și la lucrările mai mici din diferite șantiere. Din „familia" comerțului legionar de la sediul din Gutemberg făceau parte câteva legionare dintre cele mai de credință și mai devotate: la cooperativă, la restaurant, bucătărie etc.

Nu lipseau nici activitățile pur feminine: în fața cooperativei, fetele aveau o vitrină cu lucru de mână, cusături românești, piese de traforaj, pirogravuri, icoane, obiecte în os etc., care se vindeau în folosul Mișcării.

Nicoleta Nicolescu s-a ocupat personal de organizarea activității și educația fetelor în spirit legionar: românesc și profund creștin. În afară de acestea, mai avea două preocupări importante: paza pentru securitatea vieții Căpitanului și grija pentru Nicadori. Când prezența Căpitanului era imperios necesară în locuri în care ar fi fost posibil un

atentat, locuri pe care Căpitanul nu le evita, Nicoleta cu fetele ei organiza supravegherea continuă a celor ce se apropiau de Căpitan. Legătura cu Nicadorii se ținea permanent prin scrisori, atenții, vizite la vorbitor când se putea, rugăciune. Lor li se adresau Nicadorii cu cele mai intime gânduri. Astfel, Nichi Constantinescu le-a cerut fetelor să meargă la 14 octombrie 1937 (era ziua lui de naștere) la Biserica Sf. Vineri (al cărei hram, Sf. Paraschiva, era tot la 14 octombrie) și să se roage pentru el. După ce i-au îndeplinit rugămintea, fetele i-au trimis o scrisoare. *Am fost la biserica pe care tu o iubești cu deosebire. Ne-am rugat și am plâns. Nu pentru voi, nu pentru noi, ci pentru că din tot ce a lăsat Dumnezeu frumos pe pământ, oamenii nu au înțeles nimic.*

Răspunzând și mulțumind Nichi a scris printre altele: ... *Iar târziu, când va străluci peste veacuri țara cea nouă, se va auzi din adâncuri refrenul cântecelor noastre de luptă, de moarte, de biruință. Iar cadența marșului generațiilor de atunci, la adăpost de frământările noastre de azi, va fi pentru noi suprema mângâiere.*

Prin undele nevăzute ale sufletului plin de icoana lor, aveai impresia că Nicoleta comunica direct cu ei. În poziție de drepți, înainte de a începe în ședințe *Cântecul Nicadorilor,* cu ochii pierduți în depărtări, după un moment de tăcere, rostea: „Aiud". Și toate inimile se cutremurau de cumplita lor suferință. Era un moment sfâșietor când se cânta:

Undeva înspre apus
Printre munți și văi
Undeva pe Mureș sus
Trei voinici flăcăi
S'puși în lanțuri de călăi
Și-n temniță duși

sau când se cânta duioasa *Legendă a Nicadorilor*.

Ea socotea jertfa lor la aceași înălțime cu a lui Moța și Marin,

spunând că aceştia au dat totul, într-un singur moment luminos, iar Nicadorii se jertfesc zi de zi, clipă de clipă, în adâncul beznelor.

În trăirea ei, Nicoleta urma îndemnul Căpitanului, care spusese:*Mai sus, acolo unde este infinit de mult loc liber... Iar neamul nostru este atât de jos!* Într-o circulară, Nicoleta se întreba: *Ce am făcut şi ce facem cu talanţii noştri? Nimeni nu are dreptul să-i ascundă în pământ. Ei trebuie înmulţiţi. Pentru aceasta, strădania trebuie să fie permanentă. Nu poate exista oprire, căci oprirea este începutul căderii, şi noi trebuie să urcăm sus, sus.*

Corpul legionarelor s-a consolidat atât de mult, încât Căpitanul spunea: *Eu am două picioare pe care mă reazim. Unul este Centrul studenţesc, iar celălalt este Corpul legionarelor.*

Conform legilor legionare, conducerea unităţilor se schimba după un an, pentru ca nimeni să nu se socotească şef pe viaţă şi pentru a se crea cât mai multe cadre de conducere. Datorită însă evenimentelor deosebite dintre anii 1933-1936, Nicoleta Nicolescu a condus deci efectiv până atunci.

În toamna acelui an, a trebuit să înainteze Căpitanul două propuneri. Acestea au fost: Lucia Trandafir, studentă în medicină, sora, decemvirului Ionel Trandafir, şi Marieta Iordache, sora comandantului legionar Iordache Nicoară, care avea să fie ucis în noaptea de 22-23 septembrie, la Miercurea Ciuc. Căpitanul a ales-o pe Lucia Trandafir, care a preluat conducerea Corpului Legionarelor. Nicoleta a trecut într-o situaţie superioară, de sfătuitor.

În perioada care a urmat până la prigoana din 1938, a fost mereu prezentă în activitatea Mişcării, cu totala ei dăruire. Un exemplu elocvent este următorul: în primăvara anului 1937, când Mişcarea Legionară era în plină ascensiune, bucurându-se de o popularitate fără precedent, autoritatea de stat, pentru a stăvili acest curent, a obligat studenţii să dea o declaraţie prin care să se angajeze că nu vor mai face politică. Cu toată dezlegarea dată de Căpitan (*circulara Studenţimea*

română chemată să treacă pe sub jugul umilinței - 2 aprilie 1937), Nicoleta a preferat să nu dea această declarație, renunțând astfel la diploma ei de licență. Același lucru l-au făcut și comandanții legionari încă studenți, în pragul absolvirii, Victor Dragomirescu și Elena Bagdad.

După arestarea lui Corneliu Zelea Codreanu din 17 aprilie 1938, Nicoleta a organizat ca șirul de mașini al Siguranței și jandarmeriei în care se afla Căpitanul să fie însoțit de la Predeal la București de două mașini cu legionari, care să afle unde va fi dus. Într-una a fost legionarul Mișu Ungureanu, trimis din București, iar în cealaltă, legionarul Tache Funda, care se afla atunci la Predeal, și care a însoțit convoiul de mașini până la Malmaison. Este de menționat că Tache Funda a fost ultimul care a reușit să pătrundă printre gărzi în camera unde fusese depus Căpitanul, la cantina numită Bâra, și primul căruia Căpitanul i-a comunicat dispoziția de „liniște" și de a intra cu toții ca „sub pământ". O dovadă a încre-derii totale de care se bucura Nicoleta în ochii Căpitanului este faptul că pe Tache Funda Căpitanul l-a trimis să o caute pe ea în București și ei să-i transmită dispozițiile de mai sus, împreună cu aceea de a se face tot posibilul pentru a lămuri opinia publică. Doar în cazul în care nu o va găsi pe Nicoleta, să caute pe Grigore Pihu sau Victor Vojen.

Ascunsă de ochii poliției, nu a încetat să se intereseze și să comunice pe diferite căi cu Căpitanul. După căderea primilor din Comandamentul rămas afară, Căpitanul a indicat-o pe Nicoleta ca purtătoarea cuvântului și hotărârilor lui. În ea avea încredere deplină. Știa că niciodată nu va face ceva care să fie împotriva voinței și vederilor lui. Dată fiind importanța pe care o avea în Mișcare, Siguranța Statului s-a străduit să o facă să dispară. Brigăzi întregi de poliție, cu agenți și trădători, au fost puse pe urmele ei. În jurul datei de 1 iulie 1939 a fost arestată. Nu se știe cum a decurs ancheta. A fost de scurtă durată. Probabil trădătorii spuse-seră tot ce ar fi putut afla de la ea. În ziua de 10 iulie 1939, grădinarul de la Crematoriu

(după declarația dată în 1940) a observat pe sub pătura care acoperea un corp pe targă, un pantof de femeie. După incinerare, el a depus cenușa la rădăcina unor trandafiri. În 1940 a fost găsită după indicațiile acestuia. Era sigur a Nicoletei, întrucât Sofica Cristescu, devotata ei camaradă, care a locuit cu ea până în momentul arestării, a găsit în acea cenușă o cruce și o iconiță pe care le cunoștea ca fiind ale Nicoletei.

La 22 septembrie 1940, o dată cu transportarea la Predeal a osemintelor legionarilor uciși la Ciuc, Vaslui, Râmnicu Sărat, Brașov, Dumbrava Ciurea (Iași), au fost aduse și urnele cu cenușa Nicoletei, a celor din echipa lui Miti Dumitrescu și a lui Victor Dragomirescu.

Începând din nou prigoana, preotul din biserica cimitirului din Predeal le-a dus pe toate jos în beci, undeva sub Sfânta Masă din altar. Acum, doar Dumnezeu știe unde sunt. Peste mormintele din cimitirul bisericii, cărora li s-au smuls toate crucile, crește iarba, iar frumoasa troiță din mijloc nu mai există.

Doamne, nu judeca după dreptatea Ta neamul acesta care nu știe să-și cinstească muncenicii căzuți pentru numele Tău.

Lucia TRANDAFIR

S-a născut în București, la 15 august 1914. Tatăl său, Vasile Trandafir, om de o mare probitate, era profesor secundar. Mama a murit când atât Lucia, cât și frații ei, Ionel și Valentin, erau foarte mici.

Lipsiți de afecțiune maternă, copiii au crescut singuratici, tăcuți, închiși în ei. Cum tatăl lor avea o vilă la Predeal, cei trei au cunoscut bine muntele. Ionel Trandafir era unul dintre cei mai temerari alpiniști, deschizători de trasee. Este unul dintre întemeie-torii Clubului Alpin Român.

Lucia Trandafir a cunoscut Mișcarea și a aderat la ea în primii ani ai Facultății de Medicină, pe care o începuse în 1932. Pe atunci, era o fată

cu alură sportivă, tunsă scurt, ținută dreaptă, privirea mereu înainte.

În decurs de câțiva ani, Căpitanul a remarcat-o, dintre toate fetele din jurul Nicoletei, ca fiind cea mai indicată pentru a duce înainte Corpul Legionarelor. Şi, ca de obicei, nu s-a înşelat, deşi - desigur - nici n-a cunoscut toate darurile cu care era înzestrată. În afară de calitățile pe care trebuia să le aibă un şef legionar, Lucia Trandafir avea un excepțional ta-lent de a picta şi o îndemânare remarcabilă de a executa lucru de mână: broderii, cusături româneşti şi de toate felurile. Era de necrezut cum această tânără, de douăzeci şi ceva de ani, pe care cei mai mulți o vedeau doar comandând poziția de drepți, mergând în marş cu pas ostăşesc în ritmul cântecelor legionare, luând hotărâri cu repeziciune şi având uneori inițiative dintre cele mai surprinzătoare, prezentă ca un argint viu oriunde treburile Mişcării o cereau - putea să stea ore întregi aplecată asupra unui ou pe care picta pentru Sfintele Paşti scene din viața, Patimile şi Învierea Mântuitorului. Aceste minunate ouă pictate se expuneau şi apoi se vindeau în folosul Mişcării. Cu aceeaşi răbdare lucra câte o broderie. Tot ce făcea purta pecetea lucrului perfect, executat cu conştiinciozitate, până la pedanterie. Simțul ei artistic impunea ca totul în jurul ei să fie desăvârşit, elegant aristocratic, senin.

În momentul când Lucia Trandafir a preluat comanda Corpului Legionarelor, Mişcarea era în puternică ascensiune. Jertfa lui Moța şi Marin, căzuți întru apărarea Crucii la 13 ianuarie 1937, a zguduit profund lumea românească. Mulți atunci au înțeles misiunea Legiunii în cadrul Neamului, şi solicitările de încadrări au crescut simțitor. Corpul Legionarelor a trebuit să fie reorganizat, activitatea de educație în cetățui

a fost întărită, mai ales pentru a creşte cât mai multe cadre de conducere. S-au înfiinţat formaţii separate de eleve, studente şi muncitoare. Cuiburile-cetăţui aveau ca primă preocupare educarea după deviza: *dacă la un capăt al drumului intră un om, la celălalt trebuie să iasă un erou.* Se punea accentul pe îndemnul *cunoaşte bine Legiunea.* Iniţiativele erau nenumărate şi la nivelul cuiburilor, şi la nivelul Corpului Legionarelor: vânzări de broşuri, împărţirea în lumea nelegionară a literaturii legionare - cărţi, reviste, articole, foi, fotografii - îngrijirea mormintelor legionarilor căzuţi şi ale familiilor lor, confecţionarea şi vânzarea de mărţişoare pentru fondul Legiunii şi alte contribuţii băneşti pentru acest fond.

Un mare accent se punea pe recrutarea de elemente noi şi apoi pe pregătirea acestora în stil legionar.

Pentru a realiza o formaţie cu ţinută corectă, dreaptă, plină de demnitate, se făcea instrucţie. Duminică dimineaţa, foarte devreme, undeva pe un câmp la Străuleşti, care pe atunci era la marginea Bucureştilor, legionarele erau prezente la instrucţie. Se învăţa ca la armată: poziţia de drepţi în front, frumosul salut legionar cu mâna pornind de la inimă şi apoi întinsă spre cer. Se comanda: capul drept, privirea mândră mereu înainte, pieptul în afară etc. Se făceau marşuri, împlinind cuvântul Căpitanului, din **Cărticica şefului de cuib**. *Duminica şi în zilele de sărbătoare, cuiburile de toate categoriile: Fraţii, Cetăţui etc. trebuie să se obişnuiască a pleca în marş... Marşul este sănătos. Marşul repauzează şi reface nervul şi sufletul omenesc. Dar mai presus de toate, marşul este simbolul acţiunii, al explorării, al cuceririi legionare. Marşul se face în ordine, pasul bărbătesc.*

Una din iniţiativele îndrăzneţe ale anului de activitate 1936-37 a fost un marş de noapte făcut de fetele din Corpul Legionarelor la închisoarea Jilava, unde se aflau Decemvirii, din grupul cărora făcea parte şi Ionel Trandafir. Era un examen de voinţă, credinţă şi curaj. Unii băieţi au comentat socotind un lucru nesăbuit, dar Căpitanul, când Lucia

Trandafir i-a prezentat raportul anual de activitate - în care era trecut şi acest marş -, râzând cu înţelegere, i-a spus: *...şi cu fetele astea voiai să iei cu asalt închisoarea Jilava?*

O altă acţiune a fost aceea din vara anului 1937, a unei tabere a Corpului Legionarelor la Cheile Tătarului, în scopul de a realiza o şcoală de cadre, pentru a se învăţa: organizarea, duhul legionar, ce voieşte şi ce va face Legiunea, datoriile unui şef legionar, toate extrase din scrierile legionare şi din ceea ce spunea Căpitanul.

În această tabără, Lucia Trandafir a insistat asupra celor şapte virtuţi pe care trebuie să le aibă legionarul. Unele dintre fete au auzit atunci poate pentru prima dată despre cele patru virtuţi pe care le-a cunoscut şi lumea veche (păgânătatea): bărbăţia, înţelepciunea, înfrânarea (sau cumpătarea), dreptatea, care stau alături de cele trei virtuţi creştine: credinţa, nădejdea şi dragostea.

În afară de activitatea de educaţie spirituală legionară şi creşti-nă, în această tabără s-au făcut mici excursii în locuri mai grele. Seara, din amintirile legionarilor mai vechi izvorau poveşti şi figuri din trecutul Mişcării, întâmplări şi fapte având în centru pe Căpitanul şi pe cei mai devotaţi ai lui, precum se spunea în cântecul din tabăra de la Dealul Negru:

Iar seara-n jur pe lânga focuri
Ca-n vremurile strămoşeşti
Tot despre Căpitan şi Gardă
Ne spune Banea la poveşti.

În ultima noapte s-a simulat o alarmă, ca şi cum ar fi venit poliţia, şi toată lumea, ieşind pe loc din corturi, s-a comportat ca în faţa unui atac neaşteptat. Abia la ziuă au aflat că fusese doar un exerciţiu. Din tabăra de la Cheile Tătarului, fetele au plecat cu un bagaj de cunoştinţe privind spiritul legionar şi istoricul Mişcării cu şi mai multă încredere în Legiune şi Căpitan.

În toamna anului 1937, în cadrul campaniei electorale, s-a făcut marşul din Olt, la care, pe lîngă legionari, au luat parte şi legionare, printre care: Marieta Iordache, Titi Gâță, Anişoara Rădulescu, Baby Lăpuşneanu, care, alături de băieți, au plecat în această frumoasă bătălie. Îndemnul Căpitanului de a se întoarce biruitori a fost urmat, căci Titulescu a pierdut mult în alegeri, în fieful lui, care fusese atât de puternic, încât nimeni, niciodată până atunci, nu-l putuse clinti. Ceea ce nu putuseră face alte forțe, realizase cântecul legionar, țâşnit din sufletul tinerilor din echipa din Olt, purificat prin spovedanie şi prin sfânta împărtăşanie, primită de la biserica Sf. Ilie Gorgani, în seara plecării în această misiune.

În perioada 1936-37, activitatea fetelor în cadrul comerțului legionar a luat o mai mare amploare. În afară de acelea care făceau parte din familia comerțului legionar şi care locuiau la sediu, fiind permanent la datorie (dintre care cele mai proeminente figuri sunt Cornelia Novac şi Sofica Cristescu), în această mare bătălie, cetățuile aveau zilnic delegate pentru a ajuta la restaurant, bufet, bucătărie, curățenie. Astfel, pentru biroul Căpitanului, în fiecare dimineață foarte devreme, erau repartizate un cuib de eleve, studente sau alte formații.

Legionarele erau prezente peste tot şi în toate împrejurările. La înmormântarea lui Moța şi Marin, ca şi a generalului Cantacuzino Grănicerul, într-o singură noapte s-au confecționat insemnele de doliu, în număr extrem de mare; zi şi noapte s-a împletit cetina de brad, pentru a ornamenta biserica. Parastasele, cu tot ce ținea de acestea, erau pregătite de fete. Ele participau şi la unele acțiuni gospodăreşti de la sediu şi din alte părți unde mai era nevoie, lucrau pe şantierul sediului celui nou, făceau drumuri în provincie pentru curierat, inclusiv drumuri în regiuni depărtate, pentru a duce mesajul Mişcării Legionare.

Când, la 21 februarie 1938, a căzut ca un trăsnet autodizolvarea partidului Totul pentru Țară, după care au urmat arestarea Căpitanului şi condamnările, legionarele, înțelegând şi executând dispoziția de a se da

la fund, au păstrat legătura între ele, cu şefa unităţii Lucia Trandafir, cu Nicoleta şi prin ele cu aceia care reprezentau Comandamentul, continuând în tăcere trăirea în spirit legionar.

A existat iniţiativa ca, în ziua celui de-al doilea proces al Căpitanului (26 mai 1938), o echipă din 13 legionari, în semn de protest disperat împotriva mişeliei îndreptate împotriva Căpitanului, să se sinucidă în faţa Palatului Regal. Aflând Căpitanul, a trimis ordinul ca nu cumva să se întâmple aşa ceva. În această echipă, din care făceau parte figuri ca Iordache Nicoară şi Ştefan Predescu, era şi Lucia Trandafir, ca şi fostul şef al studenţimii legionare, Victor Dragomirescu, cu care tocmai se logodise. Cei mai mulţi dintre ei, nu prea mult timp după aceea, au avut parte de o moarte de martir.

După un an de zile în care, ascunsă de ochii poliţiei, Lucia Trandafir a continuat să ţină în mână tot corpul legionarelor, având ca obiectiv educaţia şi pregătirea lor, a fost arestată la începutul lui 1939. A fost dusă, împreună cu alte câteva camarade, în lagărul de legionare de la Sadaclia.

Acest lagăr fusese organizat într-o fostă mânăstire de călugări, în judeţul Tighina, complet izolat, în plin câmp, la mulţi kilometri distanţă de satul Basarabeasca. Căruţele cu alimente, cu cei care veneau în inspecţie sau cu rarii vizitatori, străbăteau cu greu această stepă, vara plină de gropi şi şanţuri uscate, primăvara şi toamna invadată de imense noroaie clisoase. Iarna, gheaţa era ca oglinda, iar gerul – cumplit. Când era şi viscol, drumul era foarte periculos. Odată, soldaţii care aduceau cele trebuincioase lagărului au fost surprinşi de crivăţ, s-au rătăcit şi de abia au fost descoperiţi, noaptea târziu, cu ajutorul câinilor, şi aduşi în tabără aproape înghеţaţi. Medicinistele legionare i-au salvat cu greu, făcându-le masaje cu multă sârguinţă şi aplicându-le tratamentul necesar.

Venind la Sadaclia, Lucia Trandafir a imprimat atmosferei de acolo personalitatea ei. Lenuţica Bagdad, bolnavă grav, fusese dusă la sanatoriu în 28 martie 1938. Fetele care rămăseseră erau toate tinere şi sănătoase.

Urcuşul vieţii le stătea înainte. Nu trebuia precupeţit nimic pentru a-l parcurge.

În aprilie 1940, lagărul s-a desfiinţat, dar pentru multe fete, regretul de a se fi despărţit de camaradele lor, şi mai ales de Lucia Trandafir, a fost mai mare decât bucuria de a se fi reîntors în lume.

Educaţia şi trăirea legionară au fost continuate în libertate, prin reorganizarea unităţii, prin excursii lungi în munţi, în care nu lipseau exerciţiile de voinţă, şedinţele cu lămurirea tuturor pro-blemelor, cântecul.

În 1941, Lucia Trandafir a plecat în Germania. Mai târziu s-a stabilit în S.U.A, unde şi-a terminat studiile de medicină şi şi-a luat diploma de doctor. A murit la 3 iulie 1981, fiind înmormântată în cimitirul românesc de la Vatra.

Olimpia Zeana

Motto:
„Şi astăzi Căpitanului
Noi toţi copiii Pindului,
Credinţă dreaptă îi jurăm,
În luptă sfântă să-i urmăm,
Vitează gardă să formăm
În jurul lui"
(Cântec legionar)

Această frumoasă figură de tânără legionară a fost prima fată care a căzut în luptă.

S-a născut în 1915 în comuna Dolean de lângă Salonic, dintr-o vajnică familie de români macedoneni, care a dat Legiunii patru copii angajaţi în Mişcare, dintre care cel mai cunoscut este Doctorul Ionel Zeana.

Olimpia a absolvit cursul primar în comuna natală. În 1925, cu

primul lot de colonişti aromâni, a venit în România cu bunica ei dinspre mamă şi cu o mătuşă, stabilindu-se în Cadrilater, la Bazargic, unde bunica avea un frate, G. Iorganda. Olimpia a urmat acolo cursurile liceului Domnița Ileana, absolvindu-le în 1933. A dat examen la Facultatea de Farmacie din Bucureşti. S-a dus apoi la Râmnicul Vâlcea să facă practica de un an (cerută de legile de atunci) dinaintea începerii facultății.

După terminarea stagiului de un an a venit la Bucureşti, la fa-cultate. A locuit într-o casă, având colege de cameră trei fete care toate au făcut parte din Mişcare, fiind unele dintre cele mai distinse legionare: Tanți Stănciulea, pe atunci studentă la litere, şi Nati Cojocaru, studentă tot la litere, la limbi străine. Nicoleta a îndrăgi-t-o din prima clipă şi la rândul ei, ea a îmbrățişat-o cu pasiune pe camarada Nicoleta, nedespărțindu-se de ea; a urmat-o în tabăra de la Carmen Sylva din 1935. Olimpia era firavă ca structură şi urmare a efortului muncii din tabără, a făcut o uşoară pleurezie, de care s-a vindecat însă pe deplin.

În perioada aceea, sfârşitul lui 1935 şi începutul lui 1936, Stelescu îşi continua acțiunea de trădare urmărind suprimarea Căpitanului, conform indicațiilor primite din cercurile în slujba cărora intrase.

Nicoleta, în grija ei permanentă pentru Căpitan, intuise care sunt persoanele din preajma lui Stelescu care, frecventând şi cercurile legionare, erau dubioşi şi de rea credință. Fără să ştie nimeni, inițiase urmărirea permanentă a acestora de către legionarele din unitatea pe care o conducea. Ele trebuiau să fie în orice moment gata pentru a răspunde la orice chemare. De altfel, unul din principiile legioare era: „Nu există **nu pot**". Cu perseverență şi fără odihnă, fetele erau pe urma acestor oameni suspecți, încât unul dintre ei povestea furios: „*Mă urc în tramvai - fata după mine;*

mă dau jos - fata după mine, intru într-un local, altă fată după mine etc." Timpul a dovedit că Nicoleta a avut dreptate. Cei urmăriți erau dintre trădători.

În luna februarie 1936, într-o zi geroasă, Olimpia care tocmai se spălase pe cap, a primit ordin să pornească în urmărirea unei asemenea persoane. A făcut-o. Fiind cu părul ud, a răcit îngrozitor. A făcut o meningită tuberculoasă, boală fără leac pe atunci. Deşi i se puneau mereu pungi cu gheață, avea dureri groaznice. Agonia a durat o săptămână. În stare de delir, o obseda grija pentru viața Căpitanului şi aversiunea împotriva trădătorilor. Când unul dintre aceştia a venit s-o vadă, l-a recunoscut, făcând semn violent să plece din fața ei.

În ziua de 15 februarie 1936, ochii aceia strălucitori, ochii Olimpiei Zeana, s-au închis pentru totdeauna.

Legiunea şi-a plâns mult pe acest copil al Pindului, venit în țară pentru a-şi dărui viața în lupta de apărare a ei. La înmormântarea din cimitirul Sf. Vineri din Bucureşti a venit Căpitanul însoțit de un grup de legionari dintre cei mai apropiați lui ca: ing. Gh. Clime, Traian Cotigă şi G-ralul Cantacuzino Grănicerul, care a vorbit primul.

Căpitanul a hotărât să fie trecută pe lista legionarilor căzuți care se pomenesc la începutul şedințelor din Cetățui.

De atunci, după: Moța, Marin, Sterie Ciumetti, Virgil Teodorescu, legionarele rostesc:

Olimpia Zeana

la care răspund cu toată ființa:

Prezent!

Lucia-Constanța GRECU

Tăcută şi retrasă, nu prea ştie nimeni multe date despre ea. Era chimistă.

Prin anii 1934-1935, Lucia Grecu era în Mişcare. Şefă de cuib, având sub comanda ei o serie de legionare dintre cele mai distinse. Începând prigoana din 1938, Lucia Grecu a fost persoana de încredere, prin care şefa Corpului Legionarelor avea legătură cu întreaga organizație, atât cu fetele din subordine, cât şi cu Comandamentul Mişcării. Momentele erau grele: Căpitanul, la început în închisoare iar mai târziu răpus, legionarii care avuseseră răspunderi şi care scăpaseră nearestați, ascunşi de ochii poliției, trebuiau ocrotiți. Pentru cei din închisori, cât şi pentru familiile rămase singure în nevoi se cerea deosebită grijă şi ajutor. Lucia era prezentă peste tot, fără odihnă, trăia intens drama Mişcării.

Ea ştia unde era ascuns Victor Dragomirescu, care făcea parte din Comandament. Aflase şi poliția despre aceasta. Pentru a o găsi, au pus-o sub urmărire pe sora ei, şi astfel, într-o seară de la sfârşitul lunii ianuarie 1939, când Lucia s-a dus la ea, au arestat-o. A fost groaznic chinuită. N-a scos o vorbă. Despre moartea ei, la 29 ia-nuarie 1939, s-a spus că, fiind lăsată în paza unui soldat, s-a aruncat pe geam de la etajul I, în cap.

Adevărul nu-l cunoaştem. Într-o şedință legionară, puțin înainte de arestare, s-a exprimat împotriva sinuciderii, a disperării. Pe de altă parte auzise şi de posibilitatea ca, prin medicamente să fii adus în starea de a desvălui ceea ce în mod normal nu ai fi făcut, oricât de mari ar fi fost chinurile la care ai fi fost supus. Ea era oricând gata să-şi sacrifice viața pentru a nu trăda pe Comandantul Victor Dragomirescu sau pe Lucia Trandafir, fiind convinsă că ei reprezintă garanția de a conduce Mişcarea pe drumul trasat de Căpitan. Poate a fost aruncată pe geam pentru a nu se desvălui maltratările care au desfigurat-o.

Lucia Grecu a fost prima legionară aleasă pentru moarte mucenicească. Ea a deschis un drum, pe care au urmat-o apoi altele, însufleţite de acelaşi crez.

Somnul de veci şi-l doarme la cimitirul „Isvorul Nou" din Bucureşti.

Elena BAGDAD

Studentă la Matematici, era din Craiova, fiică de colonel. O fată frumoasă, voinică, prietenă cu Nicoleta, fiind din acelaşi oraş. Prietenia lor a luat însă altă dimensiune când s-au regăsit mergând pe acelaşi drum, având aceleaşi aspiraţii.

În 1933, după omorârea lui I.G. Duca, pe când Căpitanul era ascuns, a fost curiera Nicoletei, prima ei curieră. Fiind necunoscută de Siguranţă, făcea legătura între Căpitan şi Generalul Cantacuzino.

Integrată în activitatea legionară, chemările la care trebuia să facă faţă erau multe şi grele. S-a îmbolnăvit de tuberculoză şi s-a internat la sanatoriul Moroieni, unde s-a restabilit.

În anul 1937, când autoritatea de stat a impus studenţilor români să dea o declaraţie că nu vor mai face politică, Elena Bagdad, ca şi Nicoleta Nicolescu, a refuzat să o dea, sacrificându-şi astfel studiile universitare.

În prigoana din 1938 a activat intens, făcând legătura între diferitele formaţiuni legionare şi conducătorii de atunci. Riscul era mare. În 1939 a şi fost arestată şi trimisă în Basarabia, în lagărul de la Sadaclia, jud. Tighina. Elena Bagdad, împreună cu Zizi Ghenea, erau primele care deschideau la Sadaclia un lagăr de femei. În fe-bruarie-martie 1939 au fost aduse de pe întinsul ţării grupuri de legionare, în general foarte tinere, între 18-22 ani, sau altele care avuseseră numai tangenţă cu Mişcarea Legionară.

Condiţiile grele ale anchetelor şi detenţiunii în general, au redeschis Elenei Bagdad focarele vechi de tuberculoză. Pentru a nu

contamina pe celelalte, se izola cât putea. La început îşi făcea singură injecţiile, vărsa sânge. Fetele însă o căutau pentru sufletul ei cald, luminos, plin de credinţă în Dum-nezeu şi în biruinţa Mişcării. Întrucât boa-la se agrava şi riscul de contaminare era mare, a cerut să fie mutată într-un sanatoriu sau spital. În 28 martie, într-o seară târziu, a venit doctorul cu o căruţă, pe vreme întunecoasă, rece, u-medă şi a transportat-o prin noroaie şi drumuri desfundate 4-5 ore până la gara Basarabeasca. De acolo la sanatoriul Bârnova de lângă Iaşi, unde a ajuns a doua zi, târziu, aproape în stare de inconştienţă, atât de chinuitor a fost drumul.

Încuiată într-o cameră întunecoasă, cu un hârdău lângă pat, neprimind asistenţă medicală, boala a evoluat vertiginos. Puţin timp înainte de a muri, mama ei a reuşit să o viziteze. A găsit-o atât de slăbită încât abia putea să bată în uşă cu un baston, împleticindu-se de slăbiciune. Avea pe măsuţă cartea de rugăciune şi o lumânare. A spus mamei sale: „Nu-mi pare rău că mor, dar îmi pare rău că mor pe un pat de spital, în loc să mor în luptă".

Dumnezeu i-a auzit dorul de jertfă şi i-a primit mucenicia. În 22 septembrie 1939, când a fost omorâtă elita Mişcării Legionare din lagăre, închisori şi de pe tot cuprinsul ţării, trebuiau şi legionarele să-şi dea tributul lor de sânge. Sorţii au căzut pe Elena Bagdad. Poate era cea mai curată şi cea mai vrednică, în acel moment, de a se aduce jertfă vie pentru viitorul acestui neam. A fost luată cu o căruţă din sanatoriu şi executată în marginea unei păduri. Îşi aprinsese singură lumânarea la marginea drumului şi, în genunchi, şi-a rostit ultimele rugăciuni, probabil de mulţumire că marea ei dorinţă de moarte mucenicească i-a fost îndeplinită.

Dumnezeu n-a îngăduit să fie lăsată acolo, pentru a o sfâşia câinii din lumea celor necuvântătoare. A fost dusă până la margi-nea satului, unde se afla un cimitir, şi au îngropat-o acolo, cu genunchii strânşi, aruncând deasupra ei nişte gunoi şi coceni de porumb. O bătrână din sat, aflată întâmplător în cimitir, ascunzându-se îngrozită de frica jandarmilor şi de ceea ce vede, a fost totuşi martoră. A venit ziua următoare şi a mai adăugat pământ ca să-i împlinească mormântul.

Marieta IORDACHE – Maica Mihaela

Născută în 1914, dintr-o familie de podgoreni din Nicoreştii Tecuciului. Este copilul mijlociu dintr-un şir de cinci copii – Nicolae, Ana (Nicuţa), Marieta, Tănica şi Eugenia – care aveau să se angajeze cu toţii în Mişcarea Legionară.

Nicolae Iordache avea să intre în Frăţiile de Cruce elev fiind, în clasa a V-a a liceului Unirea din Focşani, la îndemnul lui Victor Aurel Chirulescu – care, peste câţiva ani, avea să-i devină cumnat. Nicolae, personalitate foarte dotată, după studii universitare de fi-zică şi chimie, va deveni asistentul savantului G.G. Longinescu, şi totodată mâna sa dreaptă. Bătrânul savant, orb fiind, era secondat permanent în activitatea ştiinţifică şi didactică, în laborator, în bi-bliotecă şi în amfi-teatru, de către Nicolae Iordache.

Ana (Nicuța) Iordache s-a căsătorit cu fostul coleg de școală al lui Nicolae, Victor Aurel Chirulescu – ajuns ulterior inginer agronom și licențiat în chimie, ridicat de către Corneliu Zelea Codreanu la gradul de comandant legionar. Cei doi fuseseră cununați chiar de către Căpitan, care, intuind parcă vremurile ce aveau să vină, rostise la căsătoria oficiată în biserica din Nicorești o scurtă și neobișnuită cuvântare: *Nu vă urez fericire, pentru că știu că n-o veți putea avea. Fină, îți dau un soț căruia să-i ștergi armele și să-i legi rănile.*

Soțul Tănicăi a fost preotul legionar Costache Olaru, iar al Eugeniei a fost și el legionar.

Marieta Iordache a terminat liceul în 1933, dar condiția mo-destă a părinților săi nu le-a permis să o trimită imediat la facultate. De-abia după doi ani, în 1935, se înscrie la Institutul Național de Educație Fizică.

La București nu era acțiune în care Marieta să nu fie prezentă. Ca sportivă ce era, nu cunoștea oboseala în marșuri, tabere, excursii. Era una dintre cele mai active fete în bătăliile electorale,

cu mare curaj lipind afişe şi alergând în toate părţile unde era nevoie. Căci blândeţea care îi caracteriza fiinţa era împletită cu un mare curaj. Astfel, la 8 iunie 1938, în urma condamnării Căpitanului din 26 mai, fiind în rândul sportivelor care defilau la manifestaţia care se făcea anul acela pentru regele Carol al II-lea, când a ajuns în faţa tribunei oficiale a strigat cu putere: *Corneliu Codreanu este nevinovat!* A fost imediat arestată, bătută crunt şi trimisă într-un lagăr înfiinţat de curând la Mânăstirea Suzana, lângă Cheia.

La Suzana au fost internate, în afară de câteva legionare, şi unele dintre soţiile legionarilor de frunte, care fuseseră arestaţi, sau ale acelor care nici nu mai erau în viaţă, cazul soţiei lui Vasile Marin, care, pentru vina de a fi fost căsătorită cu acest martir creştin, a fost purtată prin nenumărate lagăre şi închisori, de atunci şi până în 1964, când s-au desfiinţat, fiind în acest interval şi condamnată la moarte (pedeapsă care a fost apoi comutată).

În vremea aceea, sosea la Mânăstirea Suzana, în munţi, pe Valea Teleajenului, o fetişcană de 22 de ani. Se numea Marieta Iordache. Venea din beciurile jandarmeriei cu Sica Popescu (Mama Sica) şi încă trei fete membre ale Mişcării Legionare (după dizolvarea Legiunii Arhanghelul Mihail). La mânastire, s-au întâlnit pe cerdacul arhondaricului cu cinci doamne soţii de legionari. Toţi aceşti deţinuţi politici nu erau vinovaţi de acte subversive, erau pur şi simplu ostateci ai Coroanei şi Siguranţei Statului.

Fetele venite din beciurile jandarmeriei nu se puteau ţine pe picioare, căci fuseseră bătute la tălpi, erau bolnave de râie, luată de la deţinutele de drept comun cu care stătuseră în promiscuitatea închisorii, dar aveau un moral minunat întreţinut de cea mai mică, mai fragilă şi mai tânără dintre ele.

Noapte de noapte, Marieta stătea în genunchi şi se ruga Maicii Domnului să-i arate calea spre curăţie sufletească şi trupească, spre binele Ţării sale şi spre dragostea lui Iisus. Terminase Facultatea de

educație fizică. Rămâneai înmărmurit la spectacolul pe care îl dădea o copiliță sortită să învețe gimnastica pe copii, dar care își schimbase chemarea și dădea lecții de curaj, de înfrânare și răbdare unor doamne mult mai vârstnice ca ea. După eliberarea acestora, fetele au rămas singurele deținute politice. Li s-au bătut în cuie obloanele, li s-a înnăsprit regimul.

În ziua de 15 august 1938, hramul Adormirii Maicii Domnului la Mânăstirea Suzana, s-a putut vedea o umbră strecurându-se spre casa maicii Filomela. Umbra ținea în mână o nucă. În nucă - planul de evadare al Marietei din lagăr, cu informații despre geografia regiunii care trebuia străbătută și cu parola la întâlnire, care era un cântecel moldovenesc: *Trandafir de pe cetate, trandafir frumos, spune badei sănătate.* Nuca a ajuns la destinație! Marieta a coborât de-a lungul cearceafului. Zgomotul a trezit garda, însă Marieta se pierduse în pădure și n-au mai găsit-o. Nici ea nu și-a întâlnit *Trandafirul de pe cetate,* așa că a pornit cu pași mărunți prin pădure, orientându-se după stele.

După cinci zile a apărut în județul Dâmbovița, la aproape o sută de kilometri distanță. Nu mai putea merge, nu mâncase nimic și băuse apă de ploaie. La o cercetare mai atentă s-a descoperit că, sărind de la înălțimea de la care se terminase cearceaful, își fracturase coloana vertebrală. Două luni de gips, timp în care toată Siguranța o căuta, jenându-se a recunoaște evadarea de la Suzana, mult prea rocambolescă pentru a nu stârni hohote de râs. Prefectura de Poliție a eliberat deținutele din lagăr, trecând-o pe listă și pe Marieta. Dar nu terminaseră socotelile cu ea și voiau să se răzbune. În timp ce mulțime de agenți se străduiau să o găsească, Marieta era sus în Dealul Cotrocenilor, la părinții lui Vasile Marin.

În corset ghipsat, purta în cap saci plini cu nisip, povestea aventuri ca să însenineze o casă cernită, iar noaptea stătea în genunchi și se ruga pentru păcatele tuturor. Cu o zi înainte de ziua sorocită scoaterii

ghipsului, Marieta a vrut să plece, şi nimic n-a putut-o face să-şi amâne hotărârea. În aceeaşi noapte, cu o desfăşurare de forţe nepotrivită prinderii unui fugar atât de mărunţel, Siguranţa Statului a căutat-o în dealul Cotrocenilor - ca urmare a unui denunţ - şi nu a găsit-o.

A trebuit să stea ascunsă. Mai întâi, a locuit împreună cu Lucia Trandafir, Victor Dragomirescu şi încă două legionare. În urma arestării lor, s-a dus acasă la Nicoreşti. Şi-a pregătit o vizuină în podul casei. Locul era atât de strâmt, încât nu se putea ridica de la orizontală. Ca prin miracol, deşi poliţia a venit acasă, pentru cercetări, în mai multe rânduri, nu a căutat niciodată în pod. Mâncarea i se dădea cu un coşuleţ care se trăgea în sus cu o sfoară.

Timpul cât a stat în podul casei din Nicoreşti a fost esenţial pentru evoluţia Marietei Iordache. Acum a putut medita la multe, s-a putut apropia şi mai tare de Dumnezeu. În afară de Cartea Sfântă, a mai avut un sfătuitor, un camarad Ionel Nacu, singurul cu care comunica uneori.

Aşa, întărită în credinţă, şi cu o mare experienţă lăuntrică, a ieşit la lumină Marieta, în 1940. Zvonul lansat de Siguranţa Statului că ar fi trăit Căpitanul mai lăsase în unele suflete speranţa că va apărea la marea manifestaţie de la 6 octombrie 1940. Marieta era printre aceştia. Spulberată ultima speranţă, hotărârea a fost luată: se va duce la Mânăstirea Vladimireşti, din judeţul ei, Tecuci, unde auzise că o fată tânără primise de Sus mesajul de a întemeia o mânăstire de maici fecioare, care - prin rugăciunile şi suferinţele lor - vor mântui neamul acesta. Marieta a plecat acolo, dar a fost adusă înapoi de cumnatul ei, comandantul legionar Victor Chirulescu, care a convins-o că este mai mare nevoie de ea afară, în Mişcare. A revenit, activând intens în timpul regimului aşa-zis legionar, conducând corpul de legionare intitulat Răzleţe (întrucât era alcătuit din legionare care aveau diferite profesiuni şi care nu intrau nici printre eleve, nici printre studente şi nici prin-tre

muncitoare).

La 24 iulie 1942 a murit bădia Victor Aurel Chirulescu. Venise într-o scurtă permisie de pe front, unde fusese trimis în mod abuziv. Bădia a făcut un accident vascular cerebral.

La 26 septembrie, tot 1942, Marieta a plecat din nou la mânăstire. Hotărârea era definitivă, şi nici Bădia nu mai trăia, ca să o poată convinge să renunțe.

Într-o scrisoare trimisă de acolo, Marieta explică de ce a plecat din nou la mânăstire: în lupta crâncenă în care era angajat neamul românesc trebüia păstrată permanent legătura cu Dumnezeu prin rugăciune. Dacă ar fi găsit pe altcineva să o facă, nu s-ar fi dus ea la mânăstire, dar pentru că n-a avut cine, a fost nevoită ea să îndeplinească această misiune. Marieta Iordache, deşi a renunțat din toată inima la viața ei în lume, a făcut-o cu greu, pentru că structura ei era alta. A fost un imens sacrificiu.

Armatele ruseşti victorioase se aruncaseră asupra Moldovei şi apoi asupra Țării Româneşti (armate obosite, dar pregătite pentru mari răzbunări).

În drumul lor, Mânăstirea Vladimireşti!

Era 29 august 1944. Câțiva ruși veniți în mânăstire cu gânduri de viol și de jaf, au intrat în biserică cu pistoalele pregătite să tragă în Altar, în icoane sau în cine li s-ar opune. Sora Marieta, și la inițiativa ei alte câteva maici, au făcut zid viu cu brațele întinse înaintea ușilor împărătești și în fața pistoalelor ruseşti. Apărau sfântul Jertfelnic. Această atitudine care o caracteriza pe Marieta a frânt mândria nelegiuirii. Pistoalele au intrat în teacă, rușii au plecat umiliți, rostind cuvinte de laudă la adresa maicilor.

Marieta a îmbrăcat haina monahală sub numele de Maica Mihaela. A fost stâlpul de bază al mânăstirii fiind secretara mânăstirii, îndeplinind la nevoie orice muncă. Dar, a venit și aici, în 1955, trăznetul arestărilor. Au urmat anchete grele care au durat cu anii, închisori cu regim sever de exterminare. Maica Mihaela a stat mai mult izolată și la secret. I s-a declanșat boala nemiloasă a Ciucului: poliradiculonevrita dureroasă și apoi cancerul, care fără îndoială a făcut-o să sufere mult, deși nu se plângea niciodată. Chinuită de multe întrebări privind fapte din mânăstire și de la anchete care n-ar fi trebuit să se întâmple, când era întrebată „ce te doare?“ răspundea: „Mă doare sufletul“. Cu toată forța ei morală, a fost zdrobită la vederea slăbiciunii, neputinței, a devierii unor oameni de la credința în Dumnezeu. Aceasta a fost drama ei, mai dureroasă decât toate renunțările la viață, pe care ar fi fost în stare să le repete oricând.

La 23 aprilie 1963 s-a stins din viață, în cumplita închisoare de la Miercurea Ciuc, unde în 1939 își jertfise viața și fratele mai mare, legendarul „Bădița“. Intrând pe poarta închisorii Maica Mihaela a și rostit: „Vin să mor și eu, unde a murit Bădița“. Când a simțit că sfârșitul este aproape, Maica Mihaela a transmis prin perete, cu alfabetul Morse, un **mesaj testamentar**. Acesta a fost recepționat de Sofica Cristescu, cea mai apropiată camaradă a ei, care l-a învățat pe dinafară și l-a comunicat apoi tuturor:

Vor veni mulți care să vă silească să recunoașteți că Mișcarea

Legionară a avut un drum greşit, şi că tot rostul luptei a fost o rătăcire. Tuturor acestora le veți răspunde răspicat: *Ei n-au greşit. Ei ne-au scos din fundul unei adânci prăpăstii de întuneric, de dezmăț şi de necredință. Au aprins o lumină şi au mers cu ochii țintă spre ea.*

Dacă am greşit că am scos sabia, am şi acceptat să fim răpuşi de ea. Şi este adevărat că am curmat vieți de oameni pe care nu aveam dreptul să le frângem, dar astăzi, ridicați pe jertfele scumpe ale celor ce ne-au fost călăuze, vedem cărarea cea adevărată şi suntem siguri de lumină.

Am vorbit despre Hristos şi am mers, în parte, după puteri, pe urmele Lui. Acum, suntem total ai lui Hristos şi alături de El, drumul nostru înseamnă dragoste, numai dragoste şi lăsarea celorlalte şi a răzbunării în seama lui Dumnezeu. Iar grija noastră să fie una singură, aceea de a cunoaşte voia Lui şi apoi de a o îndeplini întocmai (cf pag. 568).

Doamna RUSSO

Mişcarea Legionară, acest fenomen complex românesc, răspundea înclinațiilor sufleteşti celor mai variate. Unii au fost atraşi de aspectul de luptă, de manifestare a eroismului şi a entuziasmului cuceririlor, alții - de latura de educație pentru formarea omului nou, alții - de trăirea religioasă, ori de comuniunea de dragoste etc. Erau multe drumurile care duceau la Mişcare. Dintre acestea unul era cântecul. Cântecul legionar era răscolitor şi când îndemna la luptă, şi când se apleca duios asupra vreunei figuri din trecutul neamului sau al Mişcării. Pe doamna Russo a cucerit-o un cântec. Într-o seară de toamnă prin anul 1932, la moşia familiei din Lupa Rece, județul Orhei, a cerut adăpost un grup de tineri legionari. Erau în propagandă electorală, sub conducerea studentului teolog Gh. Tudorache, mai târziu preot şi comandant legionar. Casa le-a fost deschisă, după proverbiala ospitalitate

românească. Ei au cântat un cântec: *Peste mormântul tău sfânt de la Putna* care, după invocarea marilor eroi ai neamului, se sfârşea cu: *Codrene, vino la noi!* Acest cântec i-a topit sufletul doamnei Russo. A plâns şi a ascultat povestea legendarului Căpitan. Din clipa aceea, soarta ei a fost pecetluită. S-a avântat cu tot elanul în lupta de salvare a Ţării, pe care o vedea înfăptuită numai prin Mişcarea Legionară. Inteligenţa, cultura, educaţia ei aleasă, casa întreagă - **totul** a fost pus la dispoziţia Legiunii.

În timpul prigoanei din 1933-1934 a fost arestată şi numai datorită intervenţiei fratelui ei, Leonid Russo, a avut o condamnare mică.

Leonid Russo era o figură proeminentă în Basarabia. Agronom cu studii în Rusia, la moşia sa din Micăuţi, judeţul Lăpuşna, aplica cele mai moderne metode în agricultură şi zootehnie, având şi una dintre cele mai vestite herghelii de cai din România. Era un autentic boier moldovean, de mare omenie, iubit şi respectat de toţi. În 1940 s-a refugiat în România fără să poată lua cu el nimic.

Între 1933 şi 1938 doamna Russo a depus o intensă activitate, înfiinţând organizaţii legionare în Chişinău şi în alte locuri din Basarabia. În casa ei, zi şi noapte, se multiplicau circulare, manifeste, cărţi legionare, pentru a fi răspândite în toate părţile. În anul 1937 doamna Russo a fost propusă pe lista de candidaţi pentru parlament ai Mişcării din judeţul Orhei.

Alături de ea au păşit în Legiune cei cinci copii ai ei, patru fete şi un băiat, încadraţi în Frăţiile de Cruce şi în Cetăţuile de eleve. În întreaga casă fremăta permanent duhul legionar.

Fiind dintre cele mai proeminente figuri legionare din Basarabia, doamna Russo a fost pe lista celor trei legionari care trebuiau să fie omorâţi la 22 septembrie, în judeţul Orhei. Dumnezeu a vrut ca jertfa ei să fie adusă mai târziu: chestorul de poliţie cunoscând-o, i-a şters numele şi a înlocuit-o cu altcineva, trimiţând-o în lagărul de la Sadaclia.

Astfel, în toamna anului 1939, în lagărul de legionare de la

Astfel, în toamna anului 1939, în lagărul de legionare de la Sadaclia, într-o seară, comandantul a deschis uşa în sala de mese, unde se aflau fetele, a introdus o persoană care părea în vârstă şi apoi a plecat imediat, încuind uşa. Persoana avea fruntea legată cu un fular crem. Îndată ce a intrat, a exclamat: *Sunt fericită că mă aflu în mijlocul vostru!* Doamna Russo s-a prezentat imediat şi a spus că are acasă cinci copii ca fetele de acolo. S-a integrat perfect în atmosferă, exclamând, ori de câte ori se râdea, se povestea de-a valma, ori se făceau tot felul de lucruri, ca la 18-19 ani: *aşa e şi la mine acasă.* Lua parte cu mare bucurie la şedinţele şi discuţiile din lagăr, fiind un fel de factor final în formularea concluziilor. Era şi firesc, căci cultura, experienţa, trăirea ei o situau mult peste fetele de acolo. Uneori ele nu înţelegeau uşor unele lucruri. Aşa de exemplu era greu de acceptat pentru mentalitatea de atunci că, printre legile cuibului, care toate au corespondent în plan creştin, că **legii onoarei** îi corespunde **smerenia**, supremă virtute creştină, alături de dragoste.

În aprilie 1940, odată cu desfiinţarea lagărului, doamna Russo s-a întors acasă la Chişinău. Întâlnirea cu copiii n-a durat mult. Când au venit ruşii, cea mai mare dintre fete se afla în spital pentru o operaţie, aşa că doamna Russo nu s-a putut refugia imediat. A fost chemată la NKVD pentru o declaraţie şi nu s-a mai întors. A luat drumul deportării, al groaznicelor închisori din URSS. Copiii s-au adresat Crucii Roşii Internaţionale pentru a afla veşti despre ea. Li s-a comunicat că a murit la 11 mai 1943 într-o închisoare din Turkestan. Câte chinuri va fi îndurat în acei ani, mintea nu-şi poate închipui!

Copiii au izbutit să se refugieze la Bucureşti. Apariţia fetelor doamnei Russo în lumea legionară, în 1940, a fost o uimire pentru toţi. Uimirea pe care o simţi în faţa unei imagini splendide, necunoscute şi neaşteptate. Cele patru fete, erau foarte diferite ca personalitate, dar aveau în comun ţinuta demnă, elegantă, aristocrată, vorba puţină şi o

mare, mare modestie. Au cucerit sufletele tuturor. Aduceau cu ele poezia, dar şi drama Basarabiei îndoliate. Pentru mulţi tineri, ele au însemnat legătura vie, generatoare de cunoaştere adâncă şi de dragoste, între cei de aici şi cei de dincolo.

Copiii doamnei Russo au avut cu toţii parte de o soartă grea. Fiul - Leonid - a fost prins de ruşi la moşia părintească; din acel moment a dispărut fără urmă. Fetele au putut lua drumul refugiului - în 1940 şi în 1944 - dar au cunoscut mai târziu grozăviile închisorilor comuniste. 18 persoane din familia lor - dintre care toate cele patru fete şi doi dintre soţii lor - au primit condamnări, între 5 şi 25 de ani. Deşi condiţiile din închisoarea de la Miercurea Ciuc - unde au stat închise cele patru surori - erau atât de cumplite, au biruit tot greul prin credinţa în Dumnezeu. Acolo, o colegă de celulă, Anuţa Cândea, adusă în pragul sfârşitului prin înfometare, frig şi bătăi, se despărţea de lume cu aceste cuvinte: *Cine a spus că moartea e urâtă? E frumoasă, fetelor! Eu plec fericită. Văd cerul deschizându-se în lumină.*

DOUĂ DESTINE TRAGICE

Maria MITITELU

Maricica se singulariza printre celelalte fete din cetăţui prin- tr-o infirmitate: în urma unei scarlatine contractate în copilărie, rămăsese surdă. Aceasta n-o împiedica să fie foarte activă în cetăţui. Pe lângă o energie deosebită, o caracteriza talentul artistic: ştia să picteze, să deseneze, să facă ouă încondeiate şi tot felul de minunăţii. Era iubită şi apreciată de toată lumea.

A rămas în ţară şi a cunoscut calvarul închisorilor comuniste. Soarta a vrut să treacă această încercare, dar avea să-i joace o festă tragică. Într-o bună zi a epocii de aur, se anunţase în cartierul în care locuia că a doua zi dimineaţa, la aprozarul din colţul străzii se vor aduce cartofi. Coada

s-a făcut din zori; când a sosit camionul, lumea era deja adunată. Toți s-au retras pentru a face loc camionului, care urma să descarce. Ea nu a auzit claxonul şi, cum era cu spatele, nu s-a ferit. Camionul a strivit-o.

Malvina GHEORGHIU

Vara lui 1937: la sediu se făceau pregătiri pentru viitoarele alegeri, din decembrie. Câteva fete tinere, din cele care veneau din când în când ca să dea o mână de ajutor unde era nevoie, lucrau de zor în sala cea mare, la serviciul de colportaj: făceau pachete cu material de propagandă, pentru a fi expediate în județe. Pe atunci nu exista scotch, aşa că pachetele se legau cu sfoară şi se sigilau cu ceară roşie.

Două fete, surorile **Dumitrescu** (de fel din Muscel*) legau şi sigilau, pe când o bucureşteancă, Malvina Gheorghiu, trebuia să țină în loc, cu mâna, hârtia (sau sfoara), dedesubtul punctului de sigilare.

Observând întâmplător această operație, am văzut cum cădeau picuri de ceară roşie incandescentă pe mânuța delicată, şi cam firavă, a Malvinei (*cum în picuri cade ceara la picioarele lui Crist,* scria poetul, dar aici era altceva...).

Nici o mişcare, nici un gest, nici măcar omenescul au! de la Malvina. Aşa înțelegea ea să-şi îndeplinească rolul de legionară.

Am intervenit pe loc, arătând cum se putea evita acest mic supliciu, pe care celelalte fete nici nu-l observaseră. Faptul însă mi-a rămas neşters în memorie până astăzi şi-mi readuce imaginea unui chip cu trăsături fine şi a unei expresii de modestie şi puritate.

Abia după 1990 am putut afla care a fost soarta Malvinei.

Au urmat ani şi ani de suferință: mizerie materială şi adâncă decepție pe plan moral, căzută peste sufletul ei nobil şi nevinovat; Adevărată epavă fizică şi sufletească, Malvina s-a stins după un lung calvar.

De ce, Doamne? De nepătruns sunt căile Tale! (D.S.)

---

* Dau Dâmbovița

DOAMNELE

Cetățuile erau unul din principalele corpuri constituite în cadrul Mişcării Legionare. Mai erau însă şi elemente feminine care, prin vârsta sau profesiunea lor, nu puteau fi supuse regimului de strictă disciplină al cetățuilor.

Căpitanul, ținând cont de acest lucru, a creat tot în sânul Legiunii, categoria denumită „Doamnele". Nu a instituit însă o nouă formație organizată, ci a dat pur şi simplu unei anumite persoane delegație de a se ocupa de acest sector. Persoana aleasă era pictorul Alexandru Basarab, desigur pentru calitățile lui de credință legionară şi de tact, dar poate şi ținând cont de fizicul său; adus de spate, el nu risca să dea loc la eventuale reacții afective izvorâtoare de complicații. Acest lucru nu l-a împiedicat să-şi formeze o familie, căsătorindu-se cu una din cele mai active fete din cetățui, Ileana Cantaragiu.

Alexandru Basarab era de altfel - oarecum, în orice caz de fapt - pictorul quasi-oficial al Mişcării Legionare. Printre numeroasele lui creații în acest domeniu, cel mai răspândit şi mai cunoscut portret al Căpitanului în acel timp era opera lui.

Pentru a arăta larga varietate de persőnagii feminine de care avea să se ocupe, dăm aici cinci exemple.

1. Tânăra artistă, **Nina Batali**, macedoneancă, născută la 6 Ianuarie 1918 în comuna Dridu, Jud. Ilfov. Bunicul ei a fost printre primii macedoneni veniți cu familiile şi stabiliți în România. Numele Batali se trage de la oraşul Bitolia de unde venise bunicul. Ea era acum studentă la Academia de Bele-Arte şi în acelaşi timp la Facultatea de

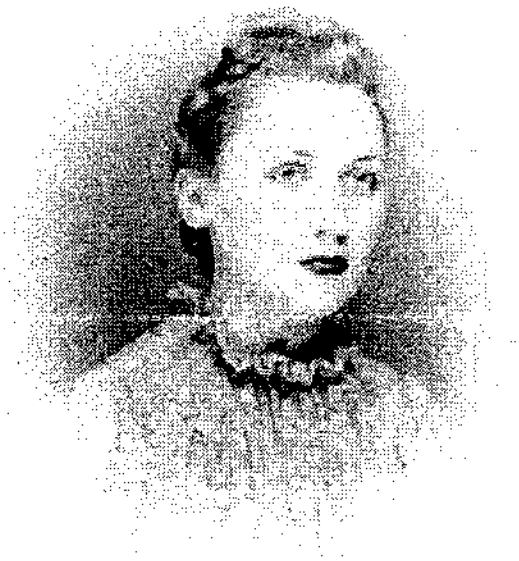

Litere şi Filozofie, în ambele aproape de sfârşitul ciclului de studiu.

Nina venea deseori la sediul din str. Gutenberg nr. 3, unde ea era o prezenţă deosebită în acel mediu de legionari preocupaţi de evenimentele timpului şi de problemele neamului, dar întotdeauna binevenită.

Nu am mai văzut-o de acum 60 de ani, dar mi-a rămas vie în memorie: o frumuseţe discretă, cu trăsături de o finețe ca aceea a spiritului şi inteligenței ei. Cu prospeţimea ei, apărea ca o adiere de primăvară.

Ştiu însă că a emigrat în Italia, unde, ca pictoriță, a făcut o mare carieră artistică, şi ştiu că în viaţa practică nu şi-a dezis legătura cu românismul lumii legionare a tinereții ei. Nina Batali poate fi aşezată alături cu legionarii care s-au distins în exil.

S-a stins la 22 decembrie 1992, în urma unui mic accident identic cu cel care a pus capăt vieții lui Constantin Noica.

2. Doamna **Olga Tudor**, persoană chipeşă, plină de energie şi foarte comunicativă. Venea deseori la sediu cu soțul ei, maior invalid de război (unde pierduse un ochi), legionar activ pe teren în regiunea Ialomiței.

Doamna era mult în legătură cu tinere fete din cetăţui, pe care le sfătuia şi le ajuta în fel şi chip pentru activitățile lor legionare.

3. Doamna **Maria Beiu-Palade**, mare personalitate. Făcuse parte din grupul de inițiativă pentru înființarea Asociației Prietenii Legionarilor. După cât am putut observa, venea în general pentru a vorbi cu Căpitanul.

4. **Vera Totu** (1914-1994): un caz special. Căsătorită cu Nicolae Totu în urma unei îndrăgostiri fulgerătoare, când s-au întâlnit la

congresul de la Târgu Mureş, trăiau ceea ce pe drept s-a numit „o dragoste în pas cu Legiunea".

De la Iaşi, se mutaseră într-o mică locuinţă de lângă sediu, spre a fi la îndemână pentru tot ce ar fi fost de făcut acolo.

Şi totuşi ea nu venea prea adeseori, dar Niculiţă al ei, nelipsit, cu bonomia şi blândeţea lui moldovenească, dar şi ca neînfricat ostaş al Căpitanului, era acolo şi pentru ea, care, pentru modesta lor existenţă, lucra în atelierul sculptorului legionar Igiroşanu.

5. **Doamna Protopopescu** era soţia profesorului Ion Protopopescu de la Şcoala Politehnică. Mi-aş permite să o înfăţişez printr-o amintire personală.

La restaurantul legionar de la Carmen Sylva, în vara lui 1937, într-o zi de mare afluenţă de clienţi, eram ajutor de chelner (ceea ce se numea pe atunci „piccolo"). Domnul profesor Ion Protopopescu îndeplinea aceeaşi funcţie, care consta în a ajuta la pusul meselor, dar mai ales în a strânge farfuriile şi tacâmurile de pe mese şi a le duce la bucătărie pentru spălat.

Făceam coadă spre ferestruica bucătăriei, chiar în spatele profesorului. Acesta, cam neîndemânatic la astfel de treabă, nu prea nimerea cum să treacă farfuriile. Persoana din bucătărie îi zice: „Haide, haide omule! Ce faci? Nu vezi că ţii lumea-n loc?" Venind rândul meu, spun: „Iertaţi-mă, Doamnă, dar dânsul era domnul profesor Protopopescu de la Şcoala Politehnică". Îmi spune: „Lasă, dragă, ştiu. E bărbatu-meu". Doamna Ileana Protopopescu spăla vasele la bucătăria restaurantului legionar.

MASACRELE

1. Despărțirea de cei uciși odată cu Căpitanul

Relatează Laurian Țâlnariu, martor ocular la Penitenciarul Râmnicu Sărat

...Stam cu toată ființa din mine concentrată spre acel punct. De supărare uitasem, ca și când n-ar fi fost. Ploaia, în loc să înceteze, cădea din ce în ce mai deasă. Vântul ușor dinspre nord îmi izbea fața cu stropii reci. Mâinile, strânse pe gratiile ude, se răciseră bine. Tremuram de frig, dar nu puteam părăsi postul de observație, singurul din toată închisoarea.

Într-adevăr, apare șeful închisorii, însoțit de un alt ofițer de jandarmi, îmbrăcat cu impermeabilul. Îi urmau trei sau patru soldați. Cum vin de la cancelarie, trec pe coridorul din dreapta spre celula Căpitanului. Nu mai simțeam nici frigul, iar gălăgia din sala cea mare îmi trecea parcă pe lângă urechi. Am așteptat, încordat, până la reîntoarcerea lor. Cam la zece minute, apare Căpitanul, încadrat de cei doi ofițeri. Cu pasul mare, legionar, trece, parcă grăbit, pe coridor, privind drept înainte, Căpitanul. Pe mâna dreaptă ținea o pătură roșietică. Peste hainele vărgate, îmbrăcase cojocul alb, adus de soția lui la Jilava; pe cap, căciula neagră, țuguiată. Soldații duceau două geamantane. Au mers spre cancelarie. Inima îmi bătea nebunește. Îl ducè și pe Căpitan!

Un grup de jandarmi, fiecare cu un pistol automat de tipul cel nou la umăr, trec repede spre fundul coridorului, de unde venise Căpitanul. Erau mulți, peste 20. Sar în mijlocul celulei şi de aici mă trântesc puternic în uşă, strigând:

- Domnule Inginer! Domnule Inginer!

Nimeni nu mă auzea. Din celula vecină se alarmează Livezeanu. Prin gaura din colțul peretelui îi spun de plecarea Căpitanului. Începem apoi să strigăm amândoi pe domnul inginer Clime, lovind cu pumnii în uşă. Din fundul sălii de jos se aude energic vocea domnului inginer:

- Ce s-a întâmplat, măi băieți?

- L-au dus pe Căpitan, îi răspund.

Se face linişte. Câteva clipe nu mişcă nimeni. Apoi, clănțănitul zăvoarelor începe să sune. Din câteva sărituri pe scări în sus, Nichi* ajunge în celula mea. O secundă mai târziu vine şi domnul inginer. Mă întreabă pe nerăsuflate:

- De unde ştii?

- Am văzut eu!

- Pe unde?

- Pe fereastra celulei, l-au dus câteva minute mai înainte, pe coridor, la cancelarie.

- Sigur, măi? întreabă Nichi răstit.

- Da! Era cu o pătură roşie în mână...

- A! Este al patrusprezecelea , care pleacă, rosteşte domnul inginer. Doru** venise ceva mai târziu. A înțeles repede despre ce este vorba. Cad tustrei pe gânduri, fără să se mişte din fața celulei mele.Rup eu tăcerea, cu întrebarea:

- Credeți că o să fie mai rău, dacă pleacă şi Căpitanul?

- Vor redeschide procesele Duca...Stelescu...implicând şi pe Căpitan, explica Doru.

---

* Nicolae Constantinescu, unul din cei trei Nicadori.

** Doru Belimace, Nicador.

- Nu, va fi mai rău, mult mai rău! Ăştia vor să termine peste noapte cu noi, răspunde Nichi mai nervos...

Au plecat... Se aud paşi coborând pe scări. În sala mare, cei liberi se strâng în jurul lor. Ideea morții îşi făcea loc în mintea fiecăruia, şi în ochii tuturor se citea spaima: **îl omoară pe Căpitan!**

Presimțirea s-a transmis fulgerător, de la om la om. Dumnezeu a voit să fiu printre puținii legionari rămaşi în viață, dintre cei care au avut sfântul noroc de a fi cu ei, înainte de plecarea lor pe drumul etern şi luminat, de dincolo de pământ.

Cu urechea lipită de uşă, ascultam atent gălăgia de pe sală, dar nu desluşeam nimic. Aud apoi paşi pe sălița de sus. Mă uit: Doru se apropie de vizetă. Îşi fixează ochii în ochii mei şi rosteşte, cu vocea lui de bariton:

- Ce rău îmi pare că n-am stat mai mult de vorbă cu dumneata!

- Ce facem noi, acum! exclam eu.

- Voi să mergeți înainte, pe drumul legionar! Să nu-ți pară atât de greu momentul acesta... Fii tare! Numai aşa va învinge Legiunea! A trecut neamul nostru prin clipe mai grele în istorie! Să ai credință în Dumnezeu!

Face un pas înapoi, ia poziția de drepți, duce mâna dreaptă la inimă, apoi o ridică sus şi salută corect:

- Te las cu bine! Trăiască Legiunea şi Căpitanul!

Ultimele cuvinte, ultimele dorinți ale celor ce pleacă dau timpului scurt un preț fără egal. Aceste momente mi s-au întipărit adânc în memorie.

Fane GEORGESCU

Când a văzut că este vorba de plecarea la moarte, primul dintre Decemviri care a urcat la mine a fost Fane Georgescu. Suferise mult şi slăbise îngrozitor; era de nerecunoscut. La Jilava, unde trupul său strânsese tot frigul în oase, se îmbolnăvise de reumatism. La Aiud, în

urma mâncării proaste şi a mizeriei făcuse un început de cancer la stomac. La Râmnicu Sărat contractase o furunculoză dureroasă. Nici cu plămânii nu stătea prea bine. Încerca totuşi să rămână optimist şi tonic pentru cei din jur. De câte ori suferinţele făceau vreunuia dintre noi viaţa insuportabilă, Fane cânta din celula lui; avea o voce frumoasă, de tenor. În discuţiile serioase era modest şi ceda în favoarea lui Caratănase. El inventase salutul *Trăiască viaţa!* opus celuilalt, *Trăiască moartea!*

Acu, rezemat de uşă, îmi spune:

- Plec la moarte... am venit să-mi iau rămas bun. Comunică Federaţiei, când poţi - să nu dea înapoi. Să ducă steagul legiunii, prin luptă, până la victorie! Am pe mama şi pe sora mea. Ajutaţi-le voi, cum ştiţi, camaradereşte...

Neputând saluta din cauza mâinii umflate de reumatism, mi-a atins palma spunând: *Trăiască Legiunea şi Căpitanul!* A vrut să mă îmbrăţişeze, dar încheieturile anchilozate nu l-au lăsat. După ce i-am atins obrajii de ai mei, s-a dus în celula vecină, la Livezeanu. L-am petrecut cu privirea, întrebându-mă cum şi când voi putea transmite Federaţiei - adică studenţilor legionari din Constanţa - mesajul său.

Iancu CARANICA

Pe când mă frământam cu gândul la Fane, apare, zâmbind, Nicadorul Caranica. Îmi prinde amândouă mâinile în ale lui şi zice:

- Nu-ţi pot lăsa, dragul meu, decât un îndemn la luptă! Dar fii atent, să nu te rătăceşti! Viaţa e plină de ispite. Îţi spun din experienţa mea. Ani întregi am rătăcit prin teorii înşelătoare. Nu mai credeam în Dumnezeu. Am pierdut timpul ca să ajung tot la Evanghelie... De plecarea noastră nu te întrista... de cinci ani o aştept. Sunt sigur că nu este zadarnică... va da roadă bogată neamului românesc... Sunt mulţumit că au rămas afară mulţi legionari, cum mi-aţi spus voi...

Biruința se apropie... dar până atunci veți fi puşi la mari încercări. Ca să le treci cu bine, roagă-te lui Dumnezeu! Este singurul izvor dătător de putere... Să trăieşti, camarade, Domnul să-ți ajute în ceasurile grele!

M-a mişcat că, în acele momente, se gândea la mine, nu la el. Fusese întotdeauna de un altruism extraordinar. Chiar brutalitatea jandarmilor se topise în fața purtării sale pline de finețe. În anii lungi de închisoare dobândise o impresionantă cultură: nimeni din grup nu-l eclipsa. Scrisese caiete întregi, discutând chestiuni din domeniul moralei, sau povestind împrejurările în care intrase în închisoare.

Ion ATANASIU

Peste îmbărbătările lăsate de Caranica, Atanasiu îmi aducea starea de veselie în care se afla. Ca întotdeauna, zeflemisind orice, intră grăbit în celulă, având la vestonul vărgat, deasupra inimii, o batistă albă, prinsă într-un buzunăraş improvizat. Îşi trece mâna peste batistă şi îmi spune râzând:

- A venit şi timpul să facem nunta! Tu mai rămâi... amână-ți-o! Ce crezi, îmi stă bine? Vesteşte părinților mei, cât de frumos am plecat!

Mi-a strâns mâna, frățeşte, m-a salutat legionăreşte şi s-a dus cu graba cu care venise. Trecând spre celula lui Livezeanu, a început să cânte:

Moartea, numai moartea legionară
Ne este cea mai scumpă nuntă dintre nunți...

Mi-a fugit atunci gândul la casa bătrânului învățător Atanasiu din județul Olt, unde văzusem zbuciumul mamei sale, care se stingea de dorul singurului copil dăruit de Dumnezeu.

Ştefan CURCĂ

Lui Ştefan Curcă îi dădusem bocancii mei, când aflasem că e pe lista celor care vor pleca. Avea doar nişte sandale uşoare. Dar de îndată ce a înţeles că merge la moarte, a venit să-mi înapoieze bocancii. Nu i-am primit.

- Bine! Trebuie să meargă frontul uniform echipat şi la moarte! Un camarad din cuibul *Trăiască moartea* te salută cu *Trăiască Legiunea şi Căpitanul!*

Iosif BOZÂNTAN

Îmi acordase multă atenţie camaraderească, de cum ne-am cunoscut, în 1934. Eram amândoi ardeleni şi greco-catolici şi stătuserăm mult de vorbă. Nu era exclusivist în păreri. Sufletul lui bun îl făcea să acorde prea uşor încredere oamenilor. Când a intrat în celulă, părea bine dispus. După ce ne-a adresat tuturor salutul său, ne-a spus, transfigurat de emoţie:

- Fiţi tari şi credincioşi Legiunii! Ţara e în mare pericol. Nu lăsaţi Ardealul în robia ungurilor! Simt că aici se pregăteşte un deznodământ tragic. De va fi aşa, faceţi toate sforţările să aduceţi, voi, legionarii, Ardealul înapoi! Parcă văd umbra mamei alungată de la mormântul meu... Nu îngăduiţi această durere! Daţi-i voi câtă mângâiere veţi putea... Explicaţi-i rostul jertfei mele, pentru binele patriei! Îţi las chipul Sfântului Anton, făcătorul de minuni! Roagă-te lui...

Ne-a salutat şi a plecat. După ce a ieşit din celulă, s-a întors o clipă, m-a privit prin vizetă şi mi-a spus din nou:

- Luptaţi din toate puterile, să nu cadă Ardealul în mâinile ungurilor!

Cu această grije în suflet a plecat Bozântan la moarte. Iconiţa cu Sfântul Anton o mai am şi acum. De câte ori o privesc, îmi

revine în minte chipul lui Bozântan, cu ultimul lui mesaj: nu lăsați Ardealul!

Ion CARATĂNASE

Am primit apoi vizita lui Ion Caratănase, omul din Mişcare pe care l-am cunoscut cel mai bine. De la cărămidăria din Giuleşti, i-am luat mereu purtarea drept exemplu. Era un model de comandant legionar. Modest, harnic, corect, calm, viteaz şi înțelept, cu un neîntrecut simț al măsurii. Vorbea puțin şi atingea totdeauna esența lucrurilor. Calm în momente critice, găsea soluțiile de minune după un moment de gândire. Nu l-am auzit niciodată bârfind. Nu-şi pierdea cumpătul, indiferent în ce societate s-ar fi aflat. Când a intrat în celulă, parcă mi s-au risipit toate grijile. Cu calmul lui de neîntrecut, mi-a spus:

- Să-mi iau şi de la tine adio! Cum te simți?, şi şi-a dus mâna dreaptă după gâtul meu, ca un părinte, Caratănase fusese educatorul meu legionar.

- Greu este că merge şi Căpitanul cu noi! El trebuia să trăiască! Vor fi frământări mari afară... şi în Mişcare... te sfătuiesc să nu te prea amesteci... Să-ți vezi de drumul tău, drept... Se vor limpezi apele... Mama este destul de tare. Totuşi, încurajați-o şi voi, ca pe orice mamă... Transmite concetățenilor că vreau să fie tari. Ştiu că sunt aproape toți afară. Să nu se lase prinşi, ca să-şi poată face datoria. Am încredere în ei. Sunt leii necesari momentului! Vor face ispravă bună... Ai nevoie de ceva lucruri?

Îi răspund că nu.

- Fratele meu Vasilică să poarte şi pe viitor grija familiei. Sora mea, Lenuța, să-şi termine cu bine şcoala. Să nu uiți nimic din ce ți-am spus.

M-a îmbrățişat şi a plecat, luând drumul în jos, spre celelalte celule.

Radu VLAD

După aerul de îngrijorare lăsat de Caratănase, primesc vizita scurtă a lui Radu Vlad. Fiu al Buzăului, înzestrat cu o sănătate de fier, unul dintre puținii care vedeau schimbarea climatului josnic şi imoral din jurul regelui Carol al II-lea printr-o atitudine tare, de aceea, era cel mai încântat de ceea ce comiteau camarazii afară.

În celulă a stat puțin. A vorbit scurt şi hotărât.

- Noi murim! Vă rămâne marea datorie: să ne răzbunați! Fiți neîndurători cu *bestiile şi camarila*, cari terfelesc onoarea țării! Terminați cu ei! Trăiască Legiunea şi Căpitanul!

Mi-a dat mâna şi a plecat fără vreo efuziune sentimentală. Între Decemviri, dacă nu mă înşel, era cel mai tânăr.

Grigore Ion STATE

Era muncitor, născut în Vălenii de Munte. Ne-am cunoscut la Giuleşti, în 1934, unde am frământat toată vara pământul, la cărămidărie. Vara următoare am lucrat iarăşi la o cărămidărie - în comuna Regele Ferdinand, din județul Râmnicu Sărat, unde făceam cărămizi pentru o biserică. Am fost arestați amândoi şi purtați pe jos, cu lanțuri la mâini şi la picioare, timp de trei săptămâni, de la un post de jandarmi la altul. Aceste încercări comune creaseră o sfântă camaraderie între noi. Acum, în seara despărțirii, intră în celulă luminat de mulțumire, poate ca să-şi ascundă ce are în suflet...

- În fine, pentru ultima oară ne vedem pe pământ, măi Țelinarule!

Îmi spunea aşa, imitând pe Dinu, fiul lui.

- Te-ai ținut pe urma mea, din Giuleşti la Jilava, de la Jilava la Râmnicu Sărat, la Buzău, la Ploieşti, la Carmen Sylva, ca să ne vedem, după atâția ani, tot la Râmnicu Sărat. Dacă în iulie '36 nu erai în armată, în manevre la Lipova, mergeam astă seară amândoi.

Caratănase s-a trudit să te aducă, dar n-a putut s-o facă la timp. De altfel e mai bine că tu o să trăieşti. Deşi cine ştie, până la urmă, cum sfârşeşti şi tu... Totuşi, te rog ceva: să-i spui lui Antim că numele cuibului Iancu Jianu să rămână aşa cum l-am numit eu. Ce rătăcire l-a făcut să-i schimbe numele? Mai bine să se îngrijească şi să ajungă cuibul exemplu de credinţă şi disciplină în Corpul Muncitoresc Legionar...

Apoi, copleşit de emoţie, continuă cu voce mai scăzută:

- Pentru soţioara mea, repet ce ţi-am spus şi altădată: i-am fost toată viaţa credincios. Să ştie şi ea asta, şi mor cu conştiinţa împăcată... Avem un copil, pe Dinu, îl ştii... creşte-l aşa cum am vrut eu, dă-i viaţă legionară... În casa mea, deasupra icoanei am aşezat baioneta fratelui meu mai mare, căzut pe front ca voluntar.

... Ia-o şi învaţă-l cum să o mânuiască! Strânge-i bine mâna pe ea, ca să crească în iubire de neam! Copilul meu să fie legionar! Atât te rog!

M-a sărutat pe obraji şi pe frunte, m-a scuturat bine de umeri şi a dispărut. Am petrecut cu privirea bărbatul în haine vărgate şi bască mică, de ocnaş. Se ridicase, în 1934, ca o furtună, din lumea prea disprețuită a muncitorilor. Era şofer, şi în doi ani adusese în Legiune sute de şoferi, pe care îi schimbase educându-i după normele noastre.

Ion TRANDAFIR

Pe cât de mişcaţi sau de preocupaţi de o idee mi se păruseră ceilalţi, pe atât de indiferent şi desprins de toate mi s-a părut Ion Trandafir. Părea că nu-l interesează ce se petrece în jurul său. A venit la vizetă, m-a salutat în mod obişnuit, legionăreşte, şi a plecat calm, ca pentru o despărţire temporară. De altfel, prezenţa lui în închisoare nici nu se simţea. Nu-l puteai antrena în discuţii, cu excepţia celor tehnice. Când întâmplător îi revenea ca loc pentru

plimbare curtea dinspre vest, se urca pe ce putea, doar-doar va vedea noul tip de locomotivă Malaxa, care tracta atunci accelerateleratele.

Părea că primeşte momentul despărţirii de viaţă ca pe un fapt divers. Nici o urmă de regret, de dor, de ură sau de răzbunare.

După plecarea lui Trandafir, aud glasul plutonierului Eftimie, care îi cheamă pe toţi în celule. Pele şi Bogdan au mai putut să treacă în grabă pe la mine, fără a avea însă timp să-mi spună ceva.

Toate celulele au fost închise.

În jurul orei două, şeful închisorii, însoţit de căpitanul Roşianu şi de un ofiţer pe care nu îl cunoşteam, au venit în sala mare. Căpitanul Iliescu a comunicat ordinul:

- Cei ce pleacă îşi vor lăsa bagajele în celulele respective. Nu se poate lua din îmbrăcămintea particulară nimic, afară de palton şi căciulă.

De jos, se aude, tăioasă, vocea lui Nichi:

- Era vorba să ne luăm bagajele cu noi!

- Mâine seară veţi avea bagajele în Jilava!

- Precis? întreabă Nichi bănuitor.

- Ce Dumnezeu, aveţi toată încrederea, confirmă ofiţerul de jandarmi. Acelaşi ofiţer cere celor ce vor fi strigaţi să se aşeze lângă uşa principală, în ordinea chemării:

- Constantinescu Nicolae!

- Prezent!

- Caranica Iancu!

- Prezent!

- Belimace Dumitru!

- Prezent!

- Caratănase Ion!

- Prezent!

- Bozântan Iosif!
- Prezent!
- Curcă Ştefan!
- Prezent!
- Atanasiu Ion!
- Prezent!
- Pele Ion!
- Prezent!
- Grigore Ion State!
- Prezent!
- Trandafir Ion!
- Prezent!

După ce s-a făcut apelul, o voce pe care încă nu o auzisem, a ordonat:

- Ieşiţi afară!

Trec, apoi, repede, la fereastra mea, ca să-i mai văd o dată în curtea mică, din faţă.

Când au ajuns toţi în coridorul mic din dreapta cancelariei, plutonierii ascunşi în fundul gangului dinspre celula lui i-au încadrat cu mai multe cordoane. Vedeam bine mutrele acestor monştri care stăteau cu pistoalele automate în poziţie de tragere. Unul dintre ei, cu braţul încărcat de frânghii albe, a trecut în primul rând al cordonului în partea stângă. Frânghiile erau lungi cam de doi metri şi aveau grosimea celor folosite pentru întinsul rufelor.

Între camarazi observ o anumită nelinişte. La un moment dat cordoanele se despart în două. Bozântan ţâşneşte printre ele, fuge până înlăuntrul închisorii şi strigă cât poate:

- Domnule inginer, aşa este, pleacă şi Căpitanul! L-am văzut, stă singur!

N-a putut termina fraza, că doi plutonieri l-au îmbrâncit pe uşă afară, cu un noian de înjurături.

Înainte de plecarea lor, domnul Clime voise să ia contact cu Căpitanul. N-a reuşit! Atunci s-a înțeles cu Bozântan, ca să-şi facă uitat paltonul. Nici această încercare n-a reuşit.

Bozântan a fost apoi reintrodus în grup, iar cordoanele şi-au reluat forma inițială.

Până acum observasem toate mişcările prin ferestruică, dar nu putusem distinge nici o vorbă. Am putut vedea apoi cum, din grupul camarazilor, erau duşi unul câte unul.

Primul dus a fost Nichi. În urma lui au plecat doi gradați din cordon, după ce primeau două frânghii din legătura aflată în brațele subofițerului. Nu s-au mai întors...

După puțin timp îl iau pe Caranica, apoi pe Doru... Şi aşa, fiecare camarad părăseşte grupul, urmat de subofițerul care se aproviziona mai întâi cu frânghiile pregătite.

Mă uitam la ceas şi urmăream minutele. Până la trei fără un sfert a durat scurgerea şirurilor din cordon. Atunci a fost legat cu frânghii Trandafir, ultimul din frontul de onoare al Căpitanului.

De vorbit nu mai vorbea nimeni în sală. Doar domnul Clime, din când în când repeta întrebarea:

- N-au plecat încă, măi băieți?

- Nu, domnule inginer! răspundeam eu sau Livezeanu.

Nu mă mişcam de la postul meu de observație: fereastra mea avea cel mai deschis orizont; nu trebuia să-mi scape nimic.

Deodată aud zgomotul motoarelor rupând liniştea nopții. Îmi îndrept privirea către stradă. Apăruse prima dubă, care se legăna, împovărată de greutate, în gropile mari ale drumului, pline cu apă de ploaie. La cel mult 30 de metri apărea a doua. Se clătina şi ea pe strada desfundată, împroşcând apa murdară peste sârma ghimpată... Mai la urmă, o maşină mică de lux se ținea după ele. Coloana a dispărut în ploaie. Oraşul dormea. Câinii din curțile vecine îşi încetaseră lătratul. Noaptea, frigul, ploaia şi vântul subțire de la nord au însoțit plecarea Căpitanului, Nicadorilor şi Decemvirilor pe drumul fără de întoarcere...

Reflectoarele aprinse în curte şi pe ziduri se osteneau cu alungarea întunericului greu, îmbibat cu duhuri necurate, ce bântuie la orele mici, când se mişcă strigoii. Din vârfurile celor cinci posturi de pază, zbierau din adâncul pieptului feciorii de români, mai aprins ca oricând:

- Postul numărul unu... biineee!

- Postul numărul doi... biiineee!

- Postul numărul cinci... şi mai biiineee!

Mă dau jos de la fereastră şi, trecând la uşă, anunț tuturor:

– Au plecat în două dube pe drumul către oraş!

– Bine, Dumnezeu să le ajute! răspunse domnul Comandant al Bunei Vestiri, Gheorghe Clime.

Laurian Ţâlnariu

Rugăciunea lui Corneliu Codreanu înainte de trimiterea spre supliciu

Adu-ți aminte, Doamne, de toți ai mei. Primeşte-i sub scutul Tău. Iartă-i şi odihneşte-i. Dă-le putere celor vii şi biruință asupra celor potrivnici, spre înflorirea României creştine legionare şi apropierea de Tine, Doamne, a neamului nostru românesc, întru nădejdea învierii lui.

Amin

Cititorul va găsi după pagina 567 textul **Însemnărilor de la Jilava** de Corneliu Zelea Codreanu.

Urmează declarațiile asasinilor:

Declarația maiorului Dinulescu

Într'o zi am fost chemat de către fostul Preşedinte de Consiliu, Călinescu. În cabinetul lui de lucru se găsea şi Generalul Bengliu, comandantul Jandarmeriei. Călinescu mi-a declarat atunci că, pentru motive politice, Codreanu şi 13 adepți ai lui trebuiau să fie uciși; aceasta ar fi fost şi dorința Regelui. În ziua de 29 Noembrie 1938, la orele 10 seara, Codreanu şi camarazii lui au fost scoşi din închisoarea de la Râmnicul-Sărat, unde erau închişi şi au puşi într'un camion. Legionarii au fost puşi în aşa fel ca să poată vedea numai înainte, fiind în acelaş timp legați cu brațele la spate. Ei nu puteau face nici cea mai mică mişcare; erau chiar constrânşi să stea continuu cu capul în sus.

Înapoia fiecăruia din ei stătea câte un jandarm. Eu m'am aşezat lângă şofer. Se călătorea pe şoseaua dintre Ploeşti şi Bucureşti, când zorii zilei de 30 Noembrie, după ce am dat semnalul fixat, cu lanterna, jandarmii au scos din buzunare o sfoară (frânghie), pe care au strâns-o în jurul gâtului legionarului ce stătea în fața fiecăruia dintreei. În felul acesta, Codreanu şi cei 13 camarazi ai lui au fost sugrumați, în timp ce maşina îşi continua drumul în plină viteză. Puțin timp după aceea, am ajuns la Bucureşti, de unde ne-am îndreptat către fortul de la Jilava, în interiorul căruia era săpată, deja de trei zile, o groapă mare. După ce camionul a intrat în fort, asupra cadavrelor strangulaților s'a tras – în urma ordinului primit de la Prim-procurorul militar, Col. Zeciu – câte un foc de revolver sau de puşcă; apoi un medic militar constată moartea tuturor legionarilor transportați de noi. Cadavrele au fost aruncate în groapă. Eu imediat am declarat celor 14 jandarmi că ceeace făcuseră fusese dispus de către Curtea Marțială şi că a fost o datorie patriotică importantă.

Certificatele de moarte se confecţionaseră la Jilava de către Colonelul de la Curtea militară Zeciu, Locotenent-Colonel Dumitru* şi de Primul Comisar Regal, Colonel Pascu.

S'a aruncat pământ în groapă; însă a doua zi cadavrele au fost desgropate şi purtate într'o altă groapă. Asupra lor s'au vărsat multe sticle de acid sulfuric, apoi au fost acoperite cu pământ, iar deasupra s'a turnat o placă grea de ciment. Jandarmii, deşi involuntar, au trebuit să iscălească actele de deces, în care se spunea că cei 14 legionari au fost împuşcaţi pentrucă încercaseră să fugă de sub escortă. Fiecare jandarm a fost răsplătit cu 20.000 lei. Eu am primit 200.000de lei**.

Mărturia jandarmului Sârbu, făcută în faţa *Comisiei investigatoare a Curţii de Casaţie* din Bucureşti, în Noiembrie 1940:

„Am plecat în noaptea aceea din Bucureşti, cu două maşini - dube, dela Prefectura de poliţie. Eram însoţiţi de maiorii de jandarmi Dinulescu şi Macoveanu.

Ajunşi la Râmnicu-Sărat, am tras la Legiunea de jandarmi. Aici, Maiorii Dinulescu şi Macoveanu au luat contact cu Maiorul Scarlat Roşianu, Comandantul Legiunii de Jandarmi din Râmnicu-Sărat.

În lipsa unui ordin precis, jandarmii n'au mai luat pe legionari. Am fost băgaţi toţi jandarmii în maşini. Imediat ne-am reîntors spre Bucureşti, dar în acelaşi timp soseşte din urmă maiorul Dinulescu care ne-a dat ordinul răstit: înapoi la Râmnicu-Sărat.

---

*Cel care a prezidat Curtea Militară ce a condamnat pe Căpitan la 10 ani închisoare.

**La o întrebare:

Pentruce în comunicatul oficial s'a spus de o pretinsă încercare de evadare şi o pretinsă împuşcare la al 30-lea km., deşi omorul s'a făcut cel puţin la km. 40, Dinulescu a declarat că acesta a fost necesar pentruca să fie competente autorităţile Judeţului Ilfov, care trebuiau să facă expunerea în legătură cu anunţarea morţii.

Ne-am întors, dar ne-am oprit în comuna Bălțați, la câțiva kilometri de Râmnicu-Sărat, unde am fost cantonați pe timpul nopții. Aici ni s'a dat vin de băut, țigări scumpe și gustări alese.

În zorii zilei, am pornit spre Râmnicu-Sărat.

Ajunși în închisoare, am fost băgați toți jandarmii într'o celulă, unde maiorii Dinulescu și Macoveanu ne-au dat instrucțiuni asupra modului cum aveam să executăm pe legionari.

Punând în genunchi pe șoferul mașinii, i-au aruncat un șireang după gât, pe la spate, arătând cât de ușor se poate executa astfel.

Totul a fost gata în câteva minute. Jandarmii au ieșit apoi câte unul afară, în curtea închisorii, și fiecăruia i s'a dat în seamă un legionar.

Mie mi-a dat pe unul mai voinic, mai înalt. Am aflat mai târziu că acesta era Căpitanul, Corneliu Zelea Codreanu.

I-am dus apoi la mașini. Aici, legionarii erau legați cu mâinile de banca din spate, iar cu picioarele de partea de jos a băncii din față, în așa fel că nu se puteau mișca nici într'o parte nici într'alta.

Așa au fost legați zece legionari într'o mașină și patru în cealaltă.

Eu am fost în prima mașină, în cea cu zece legionari, în spatele Căpitanului, și fiecare jandarm era așezat în spatele legionarului ce-i fusese încredințat.

În mâini aveam șireangurile.

Am pornit. În mașina mea era maiorul Dinulescu, iar în cealaltă, maiorul Macoveanu.

Era o tăcere de mormânt, căci nu aveam voie să vorbim, nici noi între noi, jandarmii, și nici legionarii între ei. Ajunși în dreptul pădurii Tâncăbești, maiorul Dinulescu care stabilise cu noi, printr-un cod de semnale, momentul execuției, a aprins la un moment dat lanterna sa electrică, stingând-o și aprinzând-o iarăși de trei ori.

Era momentul execuției, dar nu știu de ce n'am executat nici unul. Atunci maiorul Dinulescu a oprit mașina, s'a dat jos, și s'a dus la mașina din spate.

Acolo maiorul Macoveanu fusese mai autoritar; legionarii executați.

«Camarade, dă-mi voie să le vorbes camarazilor mei...

Dar în aceeași clipă, mai înainte ca el să fi terminat această rugăminte, maiorul Dinulescu a pus piciorul pe scara mașinii și pășind înăuntru, cu revolverul în mână, a rostit printre dinți: Executarea!»

La aceasta, jandarmii au aruncat ștreangurile...

Cu perdelele trase, mașinile și-au continuat drumul până la Jilava.

Când am ajuns, erau orele 7 dimineața. Aici ne așteptau: Colonelul Zeciu, Dan Pascu Comandantul Închisorii, Colonelul Gherovici, medicul legist, Locotenent-colonelul Ionescu și alții.

Groapa era făcută.

Trași din mașini, legionarii au fost așezați apoi cu fața în jos și împușcați în spate, pentru a se simula astfel împușcarea pe la spate, în timpul evadării de sub escortă.

După aceasta, au fost aruncați în groapa comună.

La câteva săptămâni însă, aceeiași jandarmi, tot noi, am fost aduși din nou la Jilava, și desfăcând groapa, am aruncat peste ei o soluție dizolvantă și arzătoare, cinsprezece damigene de vitriol.

După aceasta, am fost puși să dăm declarații, cum că legionarii, fugind de sub escortă, au fost împușcați.

Apoi am fost adunați într'o încăpere a Închisorii Jilava, unde Colonelul ne-a ținut un discurs, spunându-ne: «V'ați făcut datoria, voi nu sunteți asasini de rând»

La câteva zile după aceasta, eu am fost chemat în cabinetul colonelului Gherovici, care, văzându-mă, mi-a spus:

«Tu ești voinic, ai fi putut să omori trei deodată». Mi-a întins apoi o hârtie pe care aveam s'o semnez spunând că am primit suma de 20.000 lei drept ajutor de boală. I-am răspuns că «nu sunt bolnav, domnule Colonel». Colonelul mi-a răspuns: «Mă, Sârbule, nu vezi că arăți de rău și să-ți păzești gura, căci altfel ți-o astup cu pământ», arătându-mi cu mâna cu pistol Mauser pe birou. Am fost

trimis apoi, ca şi ceilalţi jandarmi, în concediu."

Ne putem închipui pe Carol şi pe ţiitoarea lui ???? aşteptând încordaţi, în noaptea Sfântului Andrei, vestea sugrumării Căpitanului şi a camarazilor săi, veste pe care Călinescu sau Gavrilă Marinescu nu au lipsit, desigur, să o ducă personal la Palat.

Comunicatul oficial al autorităţilor Statului

„În noaptea de 29-30 Noembrie cr. s'a făcut un transfer de condamnaţi de la închisoarea R. Sărat la Bucureşti-Jilava. În dreptul pădurii ce corespunde km. 30 depe şoseaua Ploeşti-Bucureşti, pe la orele 5, automobilele au fost atacate cu împuşcături de necunoscuţi care au dispărut şi în acel moment, transferaţii profitând de faptul că transportul se făcea în automobile Brek tip jandarmi, deschise şi pe timp de noapte cu ceaţă deasă, au sărit din maşini, îndreptându-se cu vădită intenţie de a dispare în pădure. Jandarmii, după somaţiile legale, au făcut uz de armă.

Au fost împuşcaţi: Corneliu Zelea Codreanu, condamnat la zece ani muncă silnică şi şase ani interdicţie, Constantinescu Nicolae, Caranica Ion, Belimace Doru, Caratănase Ion, Bozântan Iosif, Curcă Ştefan, Pele Ion, State Gr. Ion, Astanasiu Ion, Bogdan Gavrilă, Vlad Radu, condamnaţi la muncă silnică pe viaţă, Georgescu Ştefan, Trandafir Ioan, condamnaţi la câte zece ani muncă silnică.

Atât parchetul militar al corpului II armată, pe teritoriul căruia s'a întâmplat cazul, cât şi parchetul civil, fiind înştiinţate, au venit la faţa locului şi au constatat în mod oficial moartea celor numiţi mai sus, de către medic, prin încheere de proces-verbal.

A autorizat înmormântarea cadavrelor, rămânând mai departe în cercetarea cazului.

Comandamentul militar, după propunerea parchetului şi pentru motive de ordine publică, a aprobat ca înmormântarea să se facă la subcentrul militar Jilava, fapt ce s'a executat în dimineaţa zilei de 30 Noembrie a.c., prin îngrijirea închisoarei militare Jilava.,,

30 Noembrie 1938

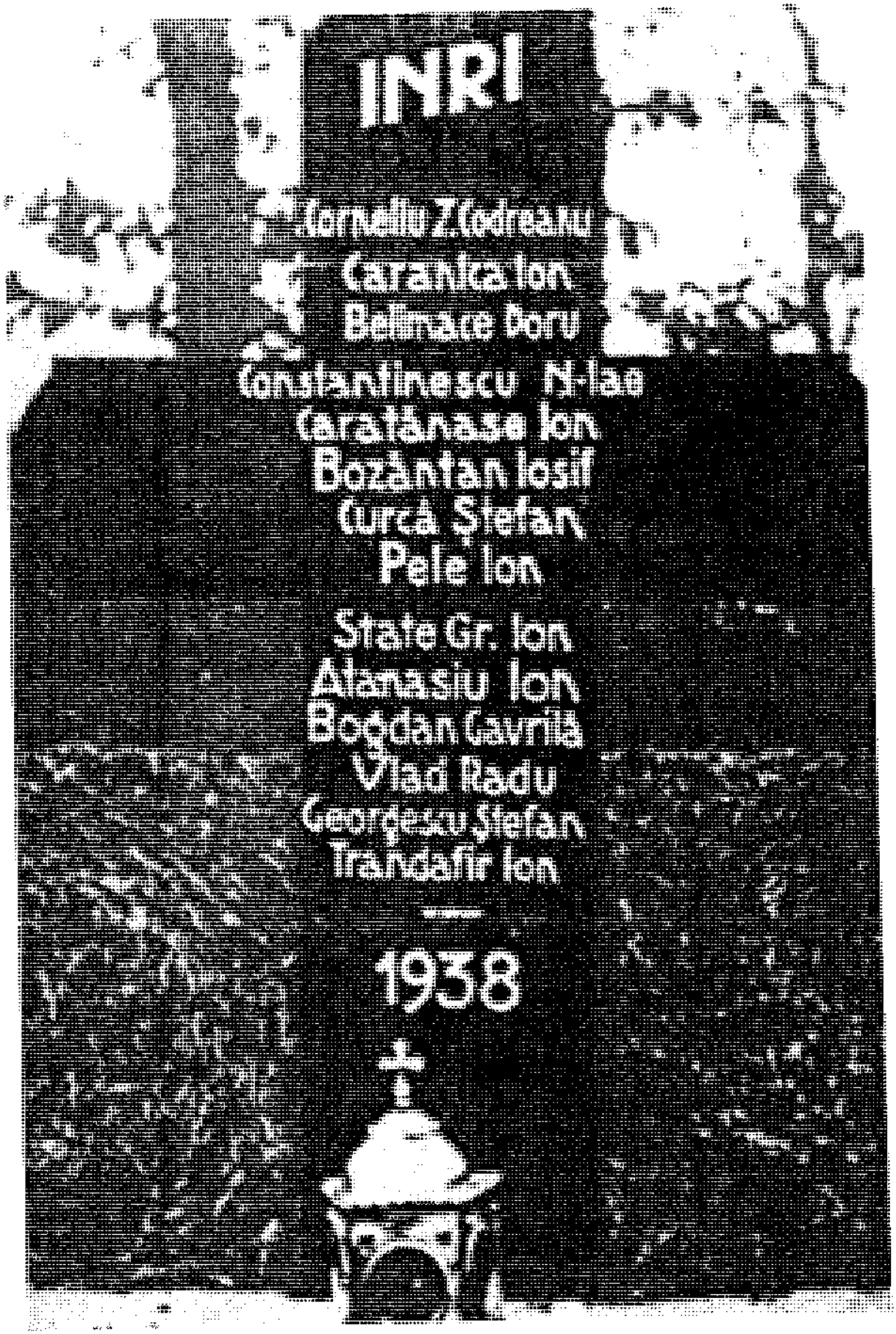
INRI
Cornelia Z. Codreanu
Caranica Ion
Belimace Doru
Constantinescu N. Ilie
Crăciunaș Ion
Bozântan Iosif
Curcă Ștefan
Pele Ion
State Gr. Ion
Atanasiu Ion
Bogdan Gavrilă
Vlad Radu
Georgescu Ștefan
Trandafir Ion
1938

2. În lagărul de la Vaslui, după asasinarea Căpitanului

Relatează Vasile Iasinschi

Legionarii din lagărul de la Miercurea Ciucului, care fuseserăm ridicați într-o după-amiază de-a lui noiembrie 1938, sub o pază extrem de severă, am fost duşi în vale, spre gară. Aici, numărați de zece ori, am trecut printr-un cordon de santinele şi am intrat în vagoane-dubă, ce nu aveau nici bănci şi nici ferestre. Coborân- du-se noaptea, trenul s-a pus în mişcare, şi a doua zi dimineața am ajuns la Vaslui. De la gară am fost transportați afară din oraş şi introduşi în ograda şcolii normale, una din construcțiile începute şi neterminate sub ministeriatul doctorului Anghelescu, acum transformată în lagăr pentru legionari. Înăuntru am găsit alți camarazi, aduşi recent din toată țara, în special studenți de la Bucureşti, Iaşi şi Cluj. Obosiți şi înfrigurați, am intrat în camerele pregătite. Ne-am aşezat fiecare, după voie, afinități sau chiar la întâmplare, câte 10, 15 ori 20 în câte o încăpere. Eu am găsit un pat liber între

Ion Belgea şi Pâsu Antoniu. Clădirea întreagă, cu ograda ei mică, fusese înconjurată cu două rânduri de sârmă ghimpată, iar acum se lucra la încă două rânduri. Administrația şi jandarmeria erau în afara rețelei ghimpate, iar echipele de gardieni şi santinele veneau pentru schimb din oraş, toți înarmați şi instruiți, ca pentru cei mai mari făcători de rele. Intrarea şi ieşirea din lagăr erau foarte strâmte, se putea strecura un om, trecând cele trei portițe.

Paza era extrem de severă, şi devenea şi mai severă, de la o zi la alta. Rândurile de sârmă ghimpată, despre care se spunea că unele ar fi electrificate, se înmulțeau. Pe stâlpi, din cinci în cinci metri, erau becuri puternice şi lampioane; iar într-o dimineață ne-am trezit că avem în fața noastră, pe sub coama dealului dimpotrivă, la vreo 70 – 80 de metri, un tun cu gura îndreptată spre şcoală.

Legionarii, cam trei sute la număr, erau îngrijorați şi demoralizați. Radu Gyr, Nelu Mânzatu, Valeriu Cârdu, Boborodea, dr. Cincora, eu

şi încă alţii, ne propuneam să alcătuim programe teatrale ori muzicale şi chiar să alcătuim o revistă literară, ca să-i scoatem pe oameni din depresia în care căzuseră.

Până la 1 decembrie 1938 crescuse mult numărul celor internaţi. Dimineaţa ne-am adunat cu toţii în sala de festivităţi a şcolii. Am sărbătorit cei 20 de ani de la Unire după un program sobru. Am încercat să introducem o notă de voie bună, dar inima noastră era încărcată de durere. Toţi sau aproape toţi contribuisem cu ceva, direct sau indirect, la acest act măreţ, iar acum ne găseam între sârme, la dispoziţia acelora pe care îi consideram, prin faptele şi purtarea lor, duşmani ai Patriei şi ai actului săvârşit cu 20 de ani în urmă.

Seara, după ce am luat cina, mă trezesc că sunt chemat la cancelarie din ordinul maiorului Craioveanu, cel care omorâse cu mâna lui, la Cluj, pe studenţii Bica şi Anania, înainte de a fi fost numit comandant al lagărului de la Vaslui.

Doi jandarmi înarmaţi mă aşteptau, şi îndată ce am ieşit dintre sârme, m-au încadrat pe cărarea ce ducea spre cancelarie.

În cele câteva zile de când eram aici, au tot intrat legionari, dar nici unul nu fusese chemat la cancelarie, aşa că interesul celor care aflaseră de chemarea mea era firesc. În aşteptarea întoarcerii mele, camarazii erau în picioare.

Şef al lagărului de la Vaslui nu mă numise nimeni; doar la Miercurea Ciucului funcţionasem ca atare un timp, desemnat fiind de Gheorghe Clime şi ajutat de către Comandanţi ai Bunei Vestiri. Aici, încă nu ajunsesem să ne organizăm, dar jandarmii cunoşteau rolul meu. D-l Nelu Mânzatu îmi şi atribuise, la serbarea de dimineaţă, într-o pledoarie glumeaţă, titlul de *director al şcolii normale de la Vaslui*, ceea ce stârnise râsete şi aplauze; dar nu asta l-a determinat pe maiorul Craioveanu să mă cheme în seara aceea la el.

Am intrat singur în cancelarie, pe uşa pe care mi-o deschi-sese un jandarm. Maiorul Craioveanu şedea la birou. Mă invită să iau loc pe scaunul din faţa lui. Apoi îmi spuse că m-a chemat să-mi comunice –

şi prin mine, tuturor celor internaţi în lagăr – că Corneliu Codreanu, împreună cu alţi 13 condamnaţi, fiind transportaţi de la o închisoare la alta şi încercând să fugă de sub escortă, au fost împuşcaţi. La auzul acestei ştiri am încremenit. Pentru confirmarea şi verificarea celor afirmate de el îmi întinse ziarul Universul, cu comunicatul oficial tipărit pe prima pagină, cu litere groase. Imediat după citirea comunicatului, mă cuprinde un tremur nervos şi izbucnesc într-un plâns cu sughiţuri. În starea asta, încep să strig şi să protestez, că aşa ceva nu s-a putut întâmpla; Corneliu Codreanu n-a fugit de sub escortă, căci, deşi condamnat, rămâne oricând un om de onoare; totul este o plăsmuire; lucrurile trebuie să se fi petrecut altfel decât spune comunica tul. Nu mai ţineam socoteală unde mă găsesc; nu mai ştiam ce vorbesc; nu mai vedeam nimic înaintea ochilor înlăcrimaţi; auzeam doar vocea slabă, de om vinovat, a maiorului Craioveanu, încercând să mă liniştească. Tot corpul îmi era fierbinte şi nu mă mai puteam controla; protestam mereu împotriva acestei lovituri, afirmând că a fost dată unuia care îşi iubeşte neamul cu credinţă şi patimă, mai mult ca oricine. Câte minute a durat acest spasm al sufletului meu, nu ştiu. Maiorul Craioveanu îmi repeta întruna că comunicatul este adevărul adevărat şi încerca să mă convingă că trebuie să acceptăm noua stare de lucruri. Cu capul între mâini şi coatele pe birou, cu ochii închişi, vedeam şi nu credeam moartea Căpitanului. Un zgomot m-a trezit din ameţeala ce mă cuprinsese. Maiorul se sculase şi, sucind scaunul său, sta gata să mă concedieze. M-am ridicat şi eu şi am rămas în picioare ca să-i ascult „sfatul" pentru linişte, ca să nu fie nevoie de o măsură de represiune. Îmi părea că m-am tre-zit dintr-un vis urât. Capul îmi vâjâia şi trupul îmi slăbise. Din starea de prostaţie i-am răspuns cu glas domol: *bine, domnule maior, va fi linişte, dar nu-i de crezut că Corneliu Codreanu a fugit de sub escortă.* Am înclinat capul în semn de salut, şi am ieşit.

Totul a durat un veac înspăimântător. Mi se părea că s-a prăbuşit cerul peste noi şi neamul nostru.(...)

Cei doi jandarmi m-au luat în primire şi m-au condus până la intrarea în lagăr, unde un altul mi-a deschis portiţele. Am intrat în ogradă clătinându-mă, cu sufletul îndoliat pentru tot restul zilelor mele.

Legionarii mă aşteptau cu îndreptăţită nerăbdare. Nu am răspuns nimic celor care mă întrebau de rostul chemării mele la cancelarie, ci m-am dus direct în camera Comandanţilor Bunei Vestiri. Erau prezenţi acolo Ilie Gârneaţă, Corneliu Georgescu, Radu Mironovici şi Mile Lefter. Le-am istorisit pe cât am putut, cum a decurs convorbirea mea cu comandantul lagărului.

A fost şi pentru ei o prăbuşire fără egal şi împreună am trăit un sentiment de deprimare profundă. Dintre toţi, Corneliu Georgescu şi-a luat inima în dinţi să comunice evenimentul cel mai trist ce am ajuns să-l trăim în viaţa noastră.

S-a dat ordin ca toată lumea să se adune în sala mare de la etaj. De pe culmea dealului s-au pus în funcţiune reflectoare, care permiteau inamicului să urmărească orice mişcare în lagăr. S-a făcut linişte completă. Corneliu Georgescu a ordonat ca toţi să îngenunchiem. A îngenunchiat şi el. A spus *Tatăl nostru* şi apoi, cu vocea tremurândă, a anunţat ştirea uciderii Căpitanului. Un singur şi uriaş geamăt a izbucnit din piepturile celor trei sute de legionari. A fost un moment ce nu se poate uita, şi pe care nu pot să-l descriu în cuvinte.

Comandanţii Bunei Vestiri şi cu mine am hotărât desfiinţarea în mod public a oricărei conduceri legionare a lagărului, lăsând fiecăruia dreptul de a se comporta după îndemnul propriei conştiinţe. În cele din urmă, am crezut de datoria noastră să ne spunem cuvântul şi în afară, lansând prin autorităţile lagărului un comunicat pentru ordine şi linişte.

Noaptea a fost un calvar. Lumina din camere, care în mod obişnuit se închidea din afară, a rămas aprinsă tot timpul, şi tot aşa avea să rămână în nopţile viitoare. Nimeni n-a putut dormi. Zvârcolire şi oftat ne-a fost odihna.

În săptămânile care au urmat, măsurile administrative de represalii împotriva noastră s-au înmulţit fără să fi făcut un gest de protest. În fiecare

seară se făcea apelul pe camere, de către un ofițer de jandarmi însoțit de soldați de gardă înarmați până-n dinți. Inspecții inopinate prin dormitoare. Plimbarea prin ogradă limitată. Câini polițiști mai mulți. Masa ni s-a redus până la regim de foame. Prigoana și batjocura erau manifeste. Presiunea materială și morală împotriva suferinței legionare, ajunsă la culme prin moartea Căpitanului, continua să fie mijloc de a susține o capitulare rușinoasă. Provocările din partea jandarmilor se produceau sub toate formele. Amintesc numai una: într-o după-amiază suntem convocați toți în sufragerie. Pe ușa de intrare apare un sublocotenent. Ne privește un timp cu cel mai batjocoritor dispreț. Apoi începe să ne umilească cu cele mai oribile cuvinte, mai rău ca pe borfașii de rând, calificân- du-ne derbedei, golani, criminali, oameni fără căpătâi etc. Afirma că Garda de Fier a fost o organizație de zvăpăiați și ucigași. Ne face cel mai abject rechizitoriu timp de un sfert de oră. Mă găseam în fundul sufrageriei, la capătul celălalt. Priveam de acolo toți legionarii prezenți. Aveau capetele aplecate, cu căutătura pe jumătate spre detractorul nostru, cu buzele supte, fața crispată, trupurile de stană de piatră. A fost atunci cea mai îndrăzneață și nereușită provocare. Ofițerul nici nu era măcar însoțit de cineva. S-a întors și a plecat. Legionarii l-au urmărit cu ochii înfuriați, jigniți în ce poate avea un om mai scump, de către o canalie trimisă anume, cu scopul de a ne scoate din minți. Pentru respectul adevărului, trebuie însă să amintesc că au fost câțiva ofițeri de jandarmi, corbi albi, de o excecpțională valoare sufletească; ei ne priveau nu numai cu simpatie ci și cu stimă, și părere de rău pentru prigoana ce o suferim. Erau elemente de onoare. Ei știau foarte bine că asasinarea Căpitanului a fost o *lèse-natiune*, că condamnarea n-a fost pentru un fapt penal sau civil, ci pentru sentimentele sale românești, pentru caracterul său și pentru educația ce o răspândea pe întinsul țării, ca să crească oameni întregi, oameni cu frica lui Dumnezeu, oameni de conștiință, care n-ar fi în stare să calce în picioare legile țării, nici să facă crime din ordin, căci spunea Căpitanul: *Toată inteligența, toată învățătura, toate talentele, toată educația nu ne vor servi la nimic dacă vom fi mișei.*

3. O noapte infernală: 21-22 septembrie 1939

Masacrarea legionarilor din lagărul Miercurea Ciuc
Mărturia unui supraviețuitor
Relatează Ion Zeana

La data fatidică de 21 septembrie 1939 ne aflam în lagăr 90 de inşi, mai precis 89, căci un student bucovinean, Buburuzan, fusese transferat în penitenciarul oraşului Miercurea Ciuc, pentru executarea unei pedepse legale de 6 luni, primită într-un proces ante-rior. Această pedeapsă legală i-a salvat viața, căci directorul penitenciarului, om corect, a refuzat să-l predea jandarmilor locali, care-l cereau pentru a-l împuşca în afara şi împotriva legii. Era o zi frumoasă şi însorită de toamnă. Pe la ora 2.30 p.m, contrar obiceiului, ne pomenim în curtea lagărului cu comandantul, colonelul de jandarmi Doljanschi. În scurt timp şi-a făcut apariția şeful legiunii de jandarmi Miercurea Ciuc, locotenent-colonel Brătescu, care venise să-l ridice pe avocatul Mircea Pavelescu, şi să-l transporte la Bucureşti, la intervenția unui general, tatăl vitreg al avocatului, dornic să-l salveze astfel de la moarte. Pavelescu a refuzat categoric să plece şi colonelul, renunțând a-l scoate cu forța, i-a strigat: *Nu vrei să vii? Bine! Ai să regreți.*

Apelul de seară nu s-a mai făcut. Era inutil.

(...)

Noaptea a sosit iarăşi colonelul Doljanschi, însoțit de câțiva ofițeri şi ne-a invitat pe toți în sala de mese. A scos o listă din buzunar şi, înainte de a citi, a anunțat cu glas puțin tremurat de emoție:

– Liniște, domnilor! Toți cei care vă veți auzi numele citit de pe această listă, pregătiți-vă, căci în noaptea asta veți pleca cu trenul la Vaslui. Apoi a pronunțat numele celor 44 de inşi. Al 45-lea,

Buburuzan, nu se afla în lagăr. Apoi a scos a doua listă şi a citit toate numele. Eram 45, toţi prezenţi, în frunte cu profesorul Ion Zelea Codreanu.

- Dumneavoastră veţi pleca tot în noaptea asta, seria a doua, cu trenul, la Huşi. Făceţi-vă tot bagajul, scriind citeţ numele, pentru a nu se rătăci, căci bagajele vor veni cu alt tren. Prima serie pleacă la mizeul nopţii, a doua după o oră. Ne-am pregătit bagajele şi aşteptam înfrigurați ora plecării.

Virgil Rădulescu şi Ovidiu Biriş, citaţi pe prima listă, au coborât la parter şi au venit în camera mea, spunându-mi:

- Dragă Zeana, am venit să-ţi spunem un mare secret şi să ne luăm rămas bun.

- Ce s-a întâmplat, fraţilor?

- A fost împuşcat chiorul Armand Călinescu de o echipă de legionari prahoveni.

- De unde ştii?

- De la Iordache Nicoară, care a auzit ştirea la un mic aparat de radio ascuns într-o sobă, la ultimul etaj. Ce părere ai, ne împuşcă sau nu?

- Fraţilor, dacă scăpăm în noaptea asta, suntem salvaţi...

-Aşa cred şi eu, a încheiat Virgil Rădulescu.

La miezul nopţii tot lagărul era în curte. Iordache Nicoară a luat comanda şi a ordonat ca toată lumea să îngenuncheze, iar el a rostit cu glas tare rugăciunea *Tatăl nostru*, secondat de vocile tutu-ror. Apoi au intrat în curte mai mulţi jandarmi, subofiţeri şi soldaţi şi i-au legat pe cei din prima serie doi câte doi, de mâini, iar împrejurul întregului convoi i-au legat tot de mâini, cu o frânghie groasă. Astfel au ieşit din curte, păşind spre poarta larg deschisă, precedaţi de jandarmi cu lămpaşe în mâini şi flancaţi de soldaţi şi subofiţeri înarmaţi. Poarta s-a închis şi convoiul s-a pierdut în întuneric. Era ceaţă şi burniţa mărunt. După puţin timp ne-am retras în camerele noastre, pregătindu-ne de plecare. N-a trecut poate nici un sfert de

oră. Deodată, o rafală de mitralieră a sfărâmat liniştea nopții. A urmat o scurtă pauză. Buimăciți, am deschis ferestrele. Am auzit clar țipete de groază: *Aoleu!... Mamă... Ne omoară!...*Apoi mitraliera a început să clănțăne din nou, ca pe front, dar la scurt timp s-a oprit iarăşi. Ne-a povestit în noaptea următoare, la închidere, cum s-a desfăşurat carnagiul, plutonierul major care ne păzea. Acesta era din Nicoreşti, consătean şi coleg de şcoală primară cu Iordache Nicoară. El i-a furnizat aparatul de radio.

După ce s-au angajat pe povârnişul cu tufăriş îndreptându-se spre şoseaua Ciuc-Odorhei, călăuzele cu lămpaş s-au dat brusc la o parte, la un semnal, şi rafala mitralierei a culcat la pământ tot convoiul, cei din față târându-i peste ei pe cei din spate. De la prima rafală, soldații din flancuri s-au zăpăcit şi nu s-au putut îndepărta la timp, astfel încât unii dintre ei au fost răniți din primul foc. Pauza s-a datorat acestui incident. Între timp, câțiva legionari răniți, cu mâinile scăpate din strânsoarea frânghiei perforate de gloanțe, s-au sculat şi au fugit spre lunca Oltului, dispărând în întuneric. Apoi a început tocătura, care a durat mult. Când se credea că toți sunt morți, deodată, în lumina orbitoare a reflectorului, se ridică de sub mormanul de cadavre, Iordache Nicoară. Fusese rănit şi avea mâinile dezlegate. A dus mâna la piept şi apoi în sus, strigând din toate puterile: *Trăiască Legiunea şi Căpitanul!*

Şi mitraliera şi-a reînceput clănțănitul, până nu s-a mai auzit nici un horcăit. La urmă, răsunau sacadat loviturile de grație, cu pauze între ele, mai lungi sau mai scurte, desăvârşind măcelul.

Mijeau zorile, când diabolica operație a luat sfârşit. Pe valea Oltului s-a aşternut o linişte apăsătoare, de plumb. Pale, pale de ceață, purtate de vânt, pluteau la vale ca niște pânze sfâşiate, sub burnița subțire şi rece. Soldații de pază în lagăr arătau jandarmilor urmăritori, din vârful prepeleacurilor, direcția în care au apucat cei doi fugari, scăpați din convoiul morții. Unul din ei era Mincă Ilie, elev în ultimul an la Şcoala de ofițeri de Infanterie din

Bucureşti; celuilalt nu-i mai ţin minte numele. Amândoi au fost prinşi după două-trei zile, în satele secuieşti, şi împuşcaţi pe loc. Trupurile lor au fost aduse lângă cele ale camarazilor lor şi expuse la locul măcelului, sub o inscripţie infamă şi ruşinoasă pentru onoarea, mândria şi demnitatea unui neam creştin, spre jubilarea străinilor şi trădătorilor de patrie.

Chiar dacă ordinul monstruoaselor execuţii a pornit din gheena unor hrube străine, uneltele executoare au fost recrutate din drojdia pestilenţială a acestui neam oropsit. Şi păcatul fratricid se iartă greu.

CE NU SE POATE UITA

21-22 septembrie 1939, la Braşov: mărturia unui supravieţuitor Relatează Dumitru (Tache) FUNDA

În a doua jumătate a lunii august 1939, fiind bolnav, am fost transferat din lagărul de la Vaslui, la Spitalul Militar din Braşov. Poate că acest transfer nu ar fi fost posibil dacă unchiul meu, inginerul Atanasie Caranaum, nu ar fi fost coleg şi foarte bun prieten cu prof. dr. Petre Topa, fostul secretar general al Partidului Naţional-Democrat, al cărui preşedinte era prof. Nicolae Iorga. Transferarea mea se produsese în urma intervenţiei lui Topa.

Pentru legionarii bolnavi, care se aflau în detenţie, în lagăre şi închisori, la spitalul din Braşov, într-un pavilion mai izolat, erau rezervate un salon şi două cămăruţe alăturate.

De la data sosirii mele şi până la masacrul din noaptea 21-22 septembrie ne-am aflat în spital următorii: avocaţii Traian Cotigă, Radu Budişteanu şi Ion Herghelegiu, inginerul Virgil Ionescu, conferenţiarul Eugen Ionică, economistul Grigore Pihu, căpitanul

Emil Şiancu, dr. Şerban Milcoveanu, ziaristul Iordache, funcţionarii Gh. Proca şi Iuliu Şuşman, studenţii Necrelescu şi Tache Funda, şi elevul de liceu N. Căzănescu, frate de cruce.

Grigore Pihu, cel mai bolnav dintre noi, locuia singur într-o rezervă alăturată. Din cauza unui ulcer care îi provoca dureri cumplite, în ultimele două săptămâni nu se putea hrăni. Era singurul care nu putea beneficia de ieşirea la aer în colţul izolat din curtea spitalului, destinat accesului nostru. Căpitanul Emil Şiancu, care ocupa a doua rezervă, fusese ofiţer în armata austriacă. În timpul primului război mondial, după o primă încercare nereuşită de trecere în tabăra armatei române, fusese condamnat la moarte. A scăpat ca prin minune. La a doua încercare a reuşit. Era idolul moţilor; a fost apărătorul lor în procesul lui Tischler Mohr exploatatorul pădurilor din Munţii Apuseni, proces tărăgănat pentru care Emil Şiancu, tribunul moţilor, a cheltuit şi o bună parte din averea sa.

Pe la sfârşitul lunii august, am primit o scrisoare de la cole-gul şi bunul meu prieten, Şerban Secu care, student la Politehnică, era în practică la nişte lucrări care se executau în Ţara Moţilor. Îmi povestea scene din viaţa moţilor, care pe mine m-au mirat mult, iar pe Căpitanul Şiancu l-au făcut să lăcrimeze. M-a rugat să-i scriu prietenului meu şi să-i cer ca, la drumul de înapoiere spre Bucureşti, să se oprească la Braşov şi să ne viziteze. Şerban a acceptat, astfel că la începutul lunii septembrie era la noi. Pe o bancă din ţarcul rezervat aerisirii noastre, unde primeam vizitatori, ne-a vorbit ore întregi despre impresiile lui din lumea moţilor. Căpitanul Şiancu era profund emoţionat. Presimţea, probabil, că era pentru ultima dată când putea să mai primească veşti de la moţii lui, pe care i-a iubit atât de mult.

Inginerul conferenţiar Eugen Ionică, ai cărui părinţi locuiau la Braşov, a fost de câteva ori vizitat de soţie, împreună cu adorata lui fetiţă care, precum îmi amintesc, nu împlinise vârsta de doi ani.

Până la cumplita noapte de 21-22 septembrie, în care s-a produs masacrul elitei legionare, viața noastră a decurs fără evenimente deosebite.

În ziua de 21, după ora prânzului, a intrat în salonul nostru un căpitan de jandarmi, adjunctul comandantului pazei noastre militare. Îl cunoştea mai bine pe comandantul legionar Traian Cotigă, pe care l-a anunțat în taină, de împuşcarea lui Armand Călinescu, eveniment comunicat la Radio Bucureşti de echipa lui Miti Dumitrescu. Căpitanul părea că a dorit să ne aducă o veste îmbucurătoare. După plecarea lui, au început comentariile.

Peste puțin timp a fost întărită paza militară. La intrarea în salon au fost instalați în post doi jandarmi, iar un plutonier ne-a comunicat că nu mai aveam voie să părăsim salonul. Cel mai frământat părea inginerul Eugen Ionică. Ne-a sfătuit să ne rugăm lui Dumnezeu, întrucât, spunea el, *ne trăim ultimele ore din viața noastră*. În special cei care proveneau din închisoarea Râmnicu Sărat: Traian Cotigă, Virgil Ionescu, Eugen Ionică, Radu Budişteanu şi Şerban Milcoveanu, care fuseseră prezenți la ridicarea din acea închisoare a Căpitanului, Nicadorilor şi Decemvirilor, erau convinşi că vom avea aceeaşi soartă.

După ce am făcut rugăciunile, nimeni nu a mai scos o vorbă multă vreme. Cu toții ne gândeam nu la noi, ci la durerea alor noştri. Nimeni nu a mai putut dormi. Pe la orele două din noapte, pe culoar mare forfotă, după care au pătruns în salon mai mulți plutonieri, cu nişte glugi pe cap, care îi făceau de nerecunoscut. Un colonel, însoțit de doi colonei de jandarmi, au intrat şi ei. Colonelul era cu o listă în mână, din care a citit pe următorii: Traian Cotigă, Emil Şiancu, Eugen Ionică Grigore Pihu, Ion Herghelegiu, Gheorghe Proca şi Iuliu Şuşman. Le-au cerut să se îmbrace şi să iasă din salon fără bagaj. Era clar: mergeau la moarte!

Traian Cotigă, primul citat, adresându-se colonelului, i-a spus să transmită regelui asasin, cu care avusese cândva o lungă

convorbire, că el nu păstrează gloanțele pentru a fi folosite împoriva dușmanilor Patriei; le folosește pentru nimicirea tineretului român. Adresându-se apoi ostașilor, după ce a precizat că a avut onoarea să fie printre primii comandanți legionari făcuți de Corneliu Codreanu, le-a spus că niciodată nu i-a fost frică de moarte. Le-a cerut să fie primul în care vor trage și să-l nimerească drept în frunte.

Eu, nefiind pe listă, l-am rugat pe colonel să-mi permită să merg în cămăruța alăturată, în care se găsea Grigore Pihu, ca să-l ajut să se îmbrace. Era aromân de-al meu, poate cel mai devotat legionar dintre toți ai noștri, care era socotit și de Căpitan ca unul dintre cei mai devotați comandanți legionari.

Eram foarte emoționat; nu reușeam să-mi stăpânesc plânsul.

- Mori, măi Funda, sau nu? a fost întrebarea lui Pihu.

- Nu sunt pe listă, i-am răspuns.

- Ar trebui să regreți că nu ai și tu parte de o moarte atât de frumoasă.

Colonelul stătea în prag și-l privea, mirându-se parcă de existența unui asemenea om. Copleșit parcă de povara crimelor la care devenea complice, adresându-se martirului Pihu, a ținut să precizeze:

- Ce să fac, d-le Pihu, eu m-am străduit să fac tot ce mi-a fost posibil să te ajut, dar sunt militar și sunt obligat să mă supun ordinelor primite. Te rog să mă ierți dacă n-am făcut mai mult.

- Chiar dacă nu ai făcut prea mult, eu te-am iertat. Țin chiar să-ți mulțumesc că, prin d-ta, cel de Sus îmi dăruiește o moarte atât de frumoasă. Sunt fericit că am trăit în epoca lui Corneliu Codreanu; l-am cunoscut, m-am bucurat de dragostea lui, iar moartea pentru idealurile legionare este pentru mine o binefacere divină.

În timpul acesta eu îl ajutam să se îmbrace. Era sleit de puteri, de-abia se putea ține pe picioare. După ce s-a îmbrăcat, a mai turnat puțin ulei în candela care ardea continuu, după care, îngenunchiat,

şi-a făcut ultima lui rugăciune. L-am ajutat să se ridice. Pe o noptieră se afla o cruce din lemn pe care a luat-o în braţe şi a păşit spre uşă sprijinit de mine.

- Transmite camarazilor noştri, măi Funda, să meargă neclintiţi pe drumul Căpitanului şi să căutaţi să stârpiţi tot răul din voi.

A fost ultima lui dorinţă transmisă camarazilor, cărora le-a fost deosebit de preţuit comandant.

- Ce-i asta, domnule Pihu? l-a întrebat colonelul.

- Aşa moare legionarul, cu crucea în braţe.

Apoi, ca pentru sine:

- Mergem la Căpitan; ne cheamă la el.

Legănându-se, părea împăcat pe ultimul lui drum. Eu am revenit în salon. Cei citaţi erau gata de plecare. Inginerul conferenţiar Eugen Ionică, pe care noi, studenţii legionari de la Politehnică îl preţuiam şi pentru că era prietenul Căpitanului, căruia, destul de des, îi acorda ospitalitate, m-a îmbrăţişat cu multă căldură. Mă cunoscuse ca student legionar în cadrul Politehnicii.

- Mor împăcat, dragă Funda. Mă gândesc, însă, cu regret, la marea durere a părinţilor mei şi a soţiei mele, precum şi la nefericirea scumpei mele fetiţe, care este sortită să crească fără tată. Ne vom întâlni, cu siguranţă, în lumea de dincolo, cu Căpitanul şi toţi ai noştri.

Eram atât de emoţionat, încât nu i-am putut vorbi. A păşit demn pe ultimul lui drum. Căpitanul Şiancu, cu ţinuta lui aristocratică, părea un cruciat întârziat, care s-a încadrat în oastea lui Corneliu Codreanu, ca să nu moară ca un oarecare. Era parcă sortit pentru un astfel de sfârşit: ca în legende! Ţinea foarte mult la aromâni, a căror structură sufletească o socotea asemănătoare cu cea a moţilor lui dragi. M-a îmbrăţişat spunându-mi:

- Ne omoară tâlharii ăştia, dar nu-i nimic; vom fi răzbunaţi. Uitându-se parcă cu dispreţ la jandarmii cu glugi, a ieşit din salon strigând: „Asasinii, Asasinii!"

Avocatul Ion Herghelegiu părea copleşit de durere: lăsa în urma lui soţia cu cinci copii; primul născut, precum îmi amintesc, nu împlinise vârsta de 14 ani, iar cel mai mic avea numai trei ani. Ne-a îmbrăţişat pe toţi, după care a pornit pe ultimul lui drum. Părea împăcat. Îl iubise mult pe Căpitan şi în acele clipe se gândise poate la el.

Gheorghe Proca, arătos ca un Făt-Frumos, era foarte econom la vorbă. După ce şi-a auzit numele, a căzut în genunchi şi a început să se roage. Nu a fost deloc surprins: părea că primise o veste pe care o aştepta demult. După ce ne-a îmbrăţişat pe cei rămaşi, a păşit liniştit pe drumul fără întoarcere. Iuliu Şuşman, cu care mă împrietenisem în lagărul de la Vaslui, m-a îmbrăţişat, spunân-du-mi: „Mor împăcat, Tache, las după mine un şuşmănel". Atitudinea lui mi-a părut stranie: mergea la moarte zâmbind!

A fost ultimul cu care m-am îmbrăţişat, fără să-i pot vorbi. O stare emoţională puternică pusese stăpânire pe mine. Mă despărţeam, de fapt, de nişte oameni din lumea pe care am preţuit-o mult pentru imensa putere de sacrificiu în slujba marilor idealuri ale neamului nostru, pentru care se jertfiseră Căpitanul, Ionel Moţa, Vasile Marin, Sterie Ciumetti şi atâţia alţii, a căror jertfă supremă urma să constituie suport moral pentru noi cei rămaşi în urma lor, care eram sortiţi să suportăm masacrul provocat în rândurile noastre de regimul comunist.

Fuseseră luaţi şapte, deci jumătate din câţi am fost. Cei rămaşi, fără să ne comunicăm gândurile, ne-am socotit programaţi pentru eşalonul doi. Am rămas deci în aşteptare, fiecare în patul lui. Nu mi-a părut nimeni copleşit de frica morţii. De altfel, comportarea celor plecaţi dintre noi ar fi constituit o mustrare. Nu mai putea fi vorba de continuarea somnului. Fără a mai comunica între noi, cu toţii ne-am gândit la marea durere pe care le-o pricinuiam familiilor noastre.

La intrarea în salonul nostru, cei doi soldați de pază erau în post. A fost o noapte lungă, cum nu-mi amintesc să fi fost alta. La ivirea zorilor, Eugen Necrelescu a pronunțat primele cuvinte: „Fraților, cred că suntem salvați!" Cu toții am fost tentați să-l credem; știam că astfel de crime monstruoase se petrec în întuneric. Era în jur de orele șapte, când ușa s-a deschis și salonul a fost din nou invadat de 3-4 plutonieri cu glugi. Am socotit că ne-a venit și nouă rândul. Nu veniseră însă în acest scop. Ne-au întrebat de patul lui Herghelegiu, după care, timp de peste o jumătate de oră, au scotocit în bagajul lui. Au dus cu ei tot ce-i interesa. Am aflat mai târziu că s-a comunicat prin radio „dispariția de la spitalul din Brașov a lui Ion Herghelegiu, unul din principalii autori morali ai asasinatului comis contra lui Armand Călinescu." Cei care ar fi putut da informații cu privire la locul unde se află, erau rugați să anunțe organele de stat.

La pădurea de la Râșnov, unde fuseseră mitraliați, fiecăruia i se trăsese în cap și glonțul de grație. Avocatului Ion Herghelegiu, despre care se știa că nu se putea deplasa fără ajutor, nu i s-a aplicat același tratament. Corpurile neînsuflețite au fost lăsate la locul crimei, iar făptașii s-au retras, ducându-se probabil să participe la „praznic". Când s-a luminat de zi, au venit să-i ridice ca să-i expună la răscruce de drumuri cu inscripția: „Așa vor fi pedepsiți trădătorii de Țară!".

Surpriză: Ion Herghelegiu lipsea. Fiind probabil rănit nu tocmai grav, în cele 3-4 ore disponibile, târându-se cum a putut, Herghelegiu a reușit să se îndepărteze destul de mult de la locul crimei, dispărând în pădure. A fost alarmată poliția și jandarmeria din toată țara. Au fost aduși jandarmii din județele limitrofe, care s-au constituit în potere în căutarea marelui criminal dispărut din spitalul de la Brașov, unde pusese la cale asasinarea lui Călinescu.

Monstruoasă mistificare! S-a aflat că a doua zi - 23 septembrie 1939 - bietul Ion Herghelegiu a fost găsit urcat într-un copac stufos.

L-au ciuruit cu pistoalele mitralieră. Corpul i-a fost transportat la aceeaşi răscruce de drumuri, alături de dragii lui camarazi.

În după amiaza zilei de 22 septembrie, a venit la noi un maior care, precum îmi amintesc, era adjunctul comandantului Legiunii de jandarmi a judeţului Braşov. Ne-a recomandat să fim fără grijă, că nu mai suntem în pericol. Tot ce era de făcut, fusese comis în noaptea trecută. S-a apropiat de patul inginerului Virgil Ionescu şi, punându-i cu amabilitate mâna pe umăr, i-a şoptit: „Fiţi liniştit! Majestatea sa chiar în timpul nopţii s-a interesat de dv." Mă aflam în apropierea celor doi şi am putut auzi tot ce i-a spus.

Sinistrul criminal Carol II, nu numai că ordonase masacrul, dar a dat şi indicaţii cu privire la unii dintre cei care trebuiau asasinaţi. Inginerul Virgil Ionescu îi fusese prieten în tinereţe. Deşi se produsese ruptura când Virgil Ionescu a aderat la Mişcarea Legionară, sinistrul rege a vrut să demonstreze că nu-şi uită „prietenii".

La scurtă vreme după consumarea acelor tragice evenimente, s-a hotărât lichidarea secţiei din spital destinată deţinuţilor politici şi trimiterea noastră în lagărele şi închisorile de unde proveneam.

Am ajuns, deci, din nou, în lagărul de la Vaslui. Eram convinşi că măcelul se extinsese în toată Ţara. Şi aşa a fost. Primul de care m-am interesat, a fost dragul şi în veci neuitatul prieten Mircea Moţoc, absolvent al Politehnicii din Bucureşti. Fusese omorât. Nu putea să scape, era o personalitate reală a studenţimii legionare. Mi-am continuat întrebările, luându-i la rând pe fraţii mei români macedoneni:

- Mircea Goga, distinsul preşedinte al Asociaţiei studenţilor de la Academia Comercială din Bucureşti;

- Spiru Popescu, Spiru Bujgoli, Polisperhon Şupila, Stavre Şola precum şi prietenul şi colegul meu de studii, Chiriac Carataşu, al cărui nume constat că nu este consemnat în literatura apărută cu privire la relatarea acelui zguduitor de tragic eveniment

- cu toţii avuseseră aceeaşi soartă. Niciunul dintre românii macedoneni arestaţi în Bucureşti, care s-au aflat în noaptea de 22 septembrie 1939 în lagărul de la Vaslui, nu a fost cruţat. Unii dintre ei veniţi în ţară la studii universitare, aveau familiile în Macedonia.

Singurul român macedonean care a scăpat de moarte, a fost legionarul Nicu Bujin, arestat şi internat în lagăr de poliţia şi siguranţa din Bazargic. Acest vechi şi mult încercat legionar a fost ultimul căruia Căpitanul i-a dat gradul de comandant legionar puţin înainte de arestarea sa, în ziua de 26 Martie 1938.

De altfel, precum s-a relatat şi în literatura apărută în Occident, şi eu figuram pe lista celor ce trebuiau să fie executaţi la Vaslui. Comisarul şef Vasile Grigore, care anchetase grupul studenţilor de la Politehnică, ştiind că am fost transferat la spitalul din Braşov, la intervenţia prof. dr. Topa, pentru a mă salva, nu a făcut cunoscut că eu nu mă aflam în lagărul de la Vaslui.

În aceeaşi noapte cumplită, a fost asasinat la Vaslui şi Victor Puiu Gârcineanu, unul dintre cei mai stimaţi reprezentanţi ai elitei legionare.

Cu această ocazie s-a putut constata că duşmanii Mişcării Legionare erau foarte bine informaţi asupra valorii componenţilor de frunte ai Mişcării; şi au făcut să dispară în acea noapte sângeroasă aproape întreaga elită formată de personalitatea excepţională a Căpitanului.

Scurta guvernare legionară din 1940-1941 a dovedit cu prisosinţă acest crud adevăr de care, din nefericire, nu s-a ţinut seama la momentul respectiv, ceea ce a provocat un imens dezastru politic şi moral.

5. RÂMNICU SĂRAT - EPILOG

La 22 septembrie 1940 se împlinea un an de la săvârşirea crimei. Un grup de 50 de tineri legionari venise la Râmnicu Sărat,

într-un anonimat deplin, fără să avertizeze autoritățile, ca să se reculeagă şi să facă un parastas pentru pomenirea şi odihna sufletelor victimelor. În închisoare au descoperit, spre surprinderea lor, câteva comuniste, condamnate politic, printre care Liuba Chişinevschi şi Ana Pauker. Cu toată prăpastia care separa convingerile deținutelor de convingerile legionarilor, aceştia au văzut în ele în primul rând nişte prizonieri de conştiință, şi de-abia apoi nişte adversari politici. Cum tinerii doreau ca în România persecuțiile politice să ia sfârşit, s-au gândit să adreseze un me-moriu generalului Antonescu, prin care să ceară eliberarea tuturor deținuților politici, iar închisoarea să fie transformată în muzeu. Ideea lor a fost acceptată imediat de familiile victimelor, care au semnat memoriul următor:

Domnule General,

Suntem familiile legionarilor care au fost întemnițați şi asasinați între zidurile reci ale Penitenciarului Special din Râmnicu Sărat.

Respectuos vă rugăm cele ce urmează:

1. Penitenciarul special de la Râmnicu Sărat să fie declarat monument istoric şi să fie obiectul unui muzeu legionar.

Interiorul muzeului să se organizeze aşa cum a fost înainte, şi pentru vizitarea publicului să se alcătuiască un îndreptar.

2.Reconstituirea nopților din 29-30 noiembrie 1938 şi 21-22 septembrie 1939 să se facă în prezența cuiva din partea noastră, care, cunoscând întreaga situație, împrejurările de atunci şi sufletul interior al temniței, va putea mai bine ca orişicine să interpreteze fiecare amănunt şi să stabilească desfăşurarea faptelor. De asemenea, să ni se înapoieze nouă sau muzeului obiectele de valoare înstrăinate, precum şi corespondența rămasă acolo.

3. Să se facă un film documentar al Penitenciarului Râmnicu Sărat şi al Spitalului Militar Braşov, film în care să nu se vadă numai zidurile, ci să apară însuşi sufletul care a suferit acolo. Nu

este colțișor care să nu fie legat de un cât de mic moment sufletesc: fie o bucurie sau o suferință, fie o atitudine sau un cuvânt, fie o umilință sau o deznădejde.

Vă rugăm ca scenariul să fie alcătuit de cineva care a stat înăuntru acolo şi a suferit împreună cu ei. În afară de aceasta, fotografiile şi alte filme care se iau, să nu fie o afacere şi să nu banalizeze un clişeu care atunci când va fi proiectat, trebuie să zguduie conştiinţele româneşti.

Pentru organizarea interioară a muzeului, reconstituirea nopților în care au avut loc asasinatele şi scrierea scenariului filmului documentar vă rugăm să primiți ca reprezentanți ai gândurilor noastre pe prof. Ion Ionică şi pe d-rul Şerban Milcoveanu.

În afară de aceasta ne îngăduim să vă adresăm o rugăminte de ordin sufletesc.

Dorim ca în România legionară să se acorde întreg respectul cuvenit atât față de ființa omenească în sine, cât şi față de orice credință sinceră. Să nu mai fie deținuți politici printre români, iar cei străini să fie trimişi în țara lor. Pe pământul țării noastre să nu mai fie suferință pentru idei, iar cei arestați să fie izolați de societate, dar cu nimic să nu fie chinuiți.

Domnule General, această rugăminte v-o adresează familiile unor oameni care au fost condamnați, întemnițați, umiliți, chinuiți şi apoi asasinați pentru credința lor. Iar în toată tragedia lor nimeni nu i-a tratat ca pe nişte oameni şi niciodată nu s-au bucurat de ceea ce este respectul față de om.

Să ştiți că pe cineva sincer şi curat sufleşte suferința nedreaptă nu-l face mai rău, ci mai bun. Însăşi aceasta s-a petrecut în sufletele alor noştri şi chiar în sufletele noastre.

Rugându-vă să credeți, Domnule General, că cererile şi sentimentele noastre le exprimăm numai din dorința ca aşezarea României legionare să aibă temeiuri cât mai tari, ne îngăduim să vă urăm în numele alor noştri şi al nostru:

Dumnezeu să vă ajute!

Elena Zelea Codreanu, Alexandrina Gr. Cantacuzino, Flori Al. Cantacuzino, Marietta-Claudian Tell, Paulina şi inginer Ion Ionică, Florica Ing. Gh. Clime, M. Polihroniade, Vera Căpitan Emil Şiancu, Vera Totu, Maria Dr. Ion Banea, Viorica E. Ionică, Liana Cotigă, Eugenia Apostolescu, Ştefan Simulescu, Cpt. Scarlat şi Tiberiu Simulescu, Margareta Furdui, S. Serafim, Ana Valaori-Bănică şi Mircea Craja.

În decursul audienței, Generalul Antonescu a aprobat - cu oarecari reticențe - primele trei puncte ale memoriului, dar a izbucnit violent,atunci când a fost vorba de eliberarea prizonie rilor politici, şi mai cu seamă a comuniştilor. Cu acest refuz categoric s-a încheiat audiența şi delegația a plecat cu un sentiment de eşec.

Calmându-se însă, Generalul a reconsiderat situația.

Cert este că de la Preşedinția Consiliului de Miniştri pornea în aceeaşi zi, 27 septembrie 1940, scrisoarea adresată doamnei Elena Zelea Codreanu.

Preşedinția Consiliului de Miniştri cu No. 337 din 1940 pe 27 septembrie a răspuns doamnei Elena Zelea Codreanu următoarele:

Mult Stimată Doamnă,

Ca răspuns la memoriul pe care în numele unui grup de romînce l-ați înaintat d-lui General Ion Antonescu avem onoarea a vă face cunoscut că d. General a dat ordine să fie satisfăcute dezideratele exprimate în acel memoriu.

Comisiunea Monumentelor Istorice, Ministerul Cultelor şi Artelor şi Ministerul Internelor au primit dispoziţiuni din partea d-lui General I. Antonescu.

Ţinem să vă comunicăm în acelaşi timp că d. General Ion Antonescu a apreciat mult propunerile ce i-aţi făcut la sfârşitul memoriului, şi elogiază generozitatea sufletească a femeilor române care au semnat memoriul ce i-aţi înaintat.

Primiţi, vă rugăm, Stimată Doamnă, expresiunea distinsei consideraţiuni ce vă păstrăm.

Secretar general, Ovidiu Vlădescu
Director Dr. Aurel Cociman

TRAGICA DEVIERE DE LA DOCTRINA şI VOINŢA LUI CORNELIU ZELEA CODREANU

Introducere

Sfârşitul democraţiei în România (atâta câtă a fost), şi instalarea dictaturii regale, soldată cu prăbuşirea frontierelor, intrarea României în război şi dezastrele care au urmat, au marcat puternic întregul popor român şi, laolaltă cu el, Mişcarea Legionară. Evenimentele care s-au scurs în aceşti ani tragici s-au soldat cu lichidarea fizică a aproape întregii elite legionare şi cu crearea unei devieri grave de la linia trasată de Corneliu Zelea Codreanu, ale cărei consecinţe dureroase se resimt până astăzi.

Prezentul capitol este dedicat acestui subiect. El este alcătuit, în principal, dintr-o succesiune de texte - memorii, declaraţii, mărturii, documente - care vor permite cititorului să înţeleagă desfăşurarea evenimentelor privind Mişcarea Legionară în perioada marii prigoane care a început în primăvara anului 1938. Pentru ca textele amintite să poată fi valorificate în mod optim de către cititor, vom indica pe scurt câteva repere cronologice şi vom schiţa astfel o structură generală a evenimentelor. Cititorul va putea astfel să plaseze textele (în general fragmente din lucrări mai ample) care formează substanţa principală a capitolului. Să considerăm, aşadar, evenimentele anului 1938.

Carol al II-lea instaurează, în Februarie 1938, dictatura regală. Prin Decretul Regal nr. 870 din 17 Februarie 1938, este practic suprimată orice activitate politică. Din acest moment, organele de ordine publică sunt exclusiv puse la dispoziția bunului plac al regelui. Corneliu Zelea Codreanu răspunde acestui Decret regal printr-o circulară (nr. 148), prin care dispune desființarea partidului Totul pentru Țară (forma politică, legal constituită, a Mișcării Legionare).

Această reacție a lui Corneliu Zelea Codreanu nu l-a împiedicat pe rege să continue şi să amplifice campania de lichidare a Mişcării Legionare, prin mari, abuzive şi criminale măsuri. În noaptea de 17-18 Aprilie 1938, Corneliu Zelea Codreanu şi împreună cu el un mare număr de persoane din elita legionară, au fost arestați. În urma procesului înscenat contra lui Corneliu Zelea Codreanu (23-25 mai 1938) - proces în care au fost violate cele mai elementare norme de drept - Căpitanul a fost condamnat la 10 ani de muncă silnică.

Imediat după valul de arestări din 16-17 Aprilie, căpeteniile legionare rămase în libertate au format un aşa-zis „comandament de prigoană". Denumirea era uşor abuzivă, întrucât această echipă nu avea ce comanda: Mişcarea Legionară îşi încetase, de fapt, activitatea. Acel comandament îşi propunea, mai curând, să țină legătura dintre legionari, să colecteze cotizații pentru ajutorarea familiilor celor arestați şi să difuzeze indicațiile primite de la gradele legionare, în special de la Corneliu Zelea Codreanu.

Din închisoare, acesta a lansat apeluri clare, insistente şi repetate la liniște.

Comandamentul de prigoană i-a dat delegație lui Horia Sima - care nu avusese o activitate de natură să-l fi făcut cunoscut forțelor de poliție - pentru a asigura legătura cu legionarii din țară.

Activitatea desfăşurată de Horia Sima a fost însă în flagrantă contradicție cu consemnul de liniște lansat de Corneliu Zelea

Codreanu. Violențele gratuite pe care Horia Sima le-a provocat au facilitat tandemului Carol - Călinescu, asasinarea lui Corneliu Zelea Codreanu, sub pretextul unei reacții de răspuns la tulburările din țară.

După asasinarea lui Corneliu Zelea Codreanu, Horia Sima, ca și alți legionari, pleacă în Germania. Acolo el își creează un grup de oameni, în general executanți docili ai ordinelor sale („grupul celor 17", numit așa de el însuși), cu care va lucra în mod sectar, ignorând gradele legionare create de Căpitan.

Întors în țară în primăvara lui 1940, Horia Sima, în urma uciderii lui Corneliu Zelea Codreanu și a sutelor de legionari din anii 1938-1939, se pune la dispoziția lui Carol II.

Principalele elemente care au favorizat desfășurarea evenimentelor din 1940 au fost: (1) slăbiciunea tot mai pronunțată a guvernării carliste; (2) încercarea lui Carol II de a-și menține favo-rabilă Germania; (3) poziția ocupată de Sima în cadrul comandamentului de prigoană; (4) dorința regelui Carol de a lichida Mișcarea Legionară; (5) exasperarea care domnea în rândul legionarilor în urma asasinării lui Corneliu Zelea Codreanu.

În toamna lui 1940, după abdicarea lui Carol și venirea la guvern a generalului Antonescu, împreună cu Mișcarea Legionară, Horia Sima, deschizând larg porțile Mișcării Legionare, a permis intrarea unui număr însemnat de elemente oportuniste și turbulente, care nu aveau nici o legătură cu linia trasată de Corneliu Zelea Codreanu.

Despărțirea mea de Sima

În cei doi ani de prezență, zi de zi, la Sediu, întâlnisem o mare parte din figurile de frunte ale Mișcării Legionare. Pe Sima nu-l văzusem niciodată, dar cum țineam condica de grade, știam de prezența lui undeva în Banat.

Imediat după arestarea Căpitanului, Gh. Dragomir-Jilava îmi spune: „Până acum nu ai activat pe teren şi eşti liber. Îţi revine misiunea de a lua în primire legătura cu organizaţiile celor patru sectoare ale Capitalei. (Pe atunci, oraşul Bucureşti avea patru sectoare, fiecare cu primăria lui. Existau organizaţii legionare pentru cele patru sectoare). Misiunea consta în a transmite informaţii şi eventuale dispoziţii, şi mai ales, în a colecta cotizaţiile pentru ajutorarea familiilor celor arestaţi. Delegatul «comandamentului de prigoană» pentru contactul cu organizaţiile de aici şi cele din provincie, este Sima, care nu e cunoscut de poliţie, fiindcă nu a activat nici în Bucureşti, nici în restul ţării. În plus, are o figură ştearsă, care nu atrage atenţia pe unde trece.“ Mi l-a prezentat şi apoi îl întâlneam la câte un colţ de stradă din când în când sau la nevoie.

Eu rămăsesem nearestat şi aveam aceeaşi funcţie de inginer la CFR. În Octombrie 1938, am primit dispoziţia de a dirija şi supraveghea lucrările de amenajare a liniei ferate Comarnic-Predeal, ceea ce necesita, din când în când, prezenţa mea la faţa locului. I-am spus lui Sima acest lucru, cerându-i să mă înlocuiască, sau cel puţin să-mi dea o „dublură“, ca să fie în tot timpul cineva prezent pentru misiunea mea.

Sima a stat câteva momente, concentrat, gândindu-se, şi apoi mi-a spus: „E foarte bine camarade, şi-ţi dau o misiune. Vei studia, ca specialist, provocarea deraierii unui tren într-o regiune de pădure, pe care ţi-o voi indica ulterior. Va fi cazul pentru un tren regal. Iei legătura şi cu legionarii de la Azuga şi constituiţi o echipă de intervenţie.“

Am rămas uluit. „Cum? nu se poate! Cum e posibil aşa ceva, când avem dispoziţie de linişte totală? Şi când Căpitanul e în mâinile lor?“

M-a privit încruntat, duşmănos, şi mi-a spus cuvintele care şi astăzi îmi răsună în urechi: „Camarade, dumneata nu ai căderea să

judeci dispozițiile comandamentului. Le execuți, dacă eşti vrednic."

Evident, nu am fost *vrednic.*

Dar mi-a venit în minte numele unui alt bine cunoscut comandant legionar, foarte activ pe teren, pentru ca apoi să devină simbolul trădării în sânul Legiunii.

Aceasta este mărturia mea, pe care o pot repeta oriunde şi oricând.*

Duiliu Sfințescu

Gheorghe Racoveanu

Extras din *Mişcarea Legionară şi Biserica*, de Gh. Racoveanu, (pg. 31, Ed. Armatolii, Roma, 1973)

Tot ce s-a făcut după 1938, toate acțiunile, dispozițiile, toate teoriile, trebuie, aşadar, supuse unei operații de verificare. Dreptarul adevărului în Legiune fiind concordanța cu esențialul, cu permanentul legionar, operația de confruntare este posibilă. Când legea legionară „Luptă şi nu fi niciodată mişel... decât să învingi

---

* Poate că trebuie menționat faptul că din mulțimile generației care a alcătuit Mişcarea Legionară nu se poate vorbi, în sensul strict al cuvântului, decât de un singur caz de trădare, acela al lui Stelescu, ale cărui tentative de asasinare a Căpitanului urmăreau substituirea sa în funcția de conducere a Mişcării. El însă, nu era un caz tipic de legionar format prin acțiunea de educație spirituală a Căpitanului, ci se alăturase înainte de înființarea structurii de formare a cadrelor Mişcărrii Legionare. Unicitatea cazului este cu atât mai remarcabilă, cu cât o raportăm la imensele presiuni pe care le-au exercitat forțele adverse, represive, asupra marii mase legionare pentru a o determina la dezerțiune şi trădare. Este, iarăşi, cum nu se poate mai semnificativ, pentru indisponibilitatea la trădare a oricărui legionar, faptul că o simplă laşitate ca aceea a preotului Grigore Cristescu, a fost catalogată de mediile legionare drept o trădare.

În fapt acest preot legionar, a doua zi după arestarea Căpitanului din 1938, a făcut din proprie inițiativă o declarație de lepădare de Mişcarea Legionară, pentru a-şi pune propria persoană la adăpost de prigoana care se putea prevedea.

Cât despre Horia Sima, cazul lui reprezintă ceva mult mai grav decât o trădare, deoarece prin acțiunile sale el a înfăptuit o adevărată şi tragică deviere de la comandamentele doctrinei legionare.

*printr-o infamie, mai bine să cazi, luptând pe drumul onoarei" (**Cărticica şefului de cuib**) ar fi înlocuită cu deviza „învinge prin orice mijloc, oricât de abomibabil" atunci ne-am afla într-un caz de denaturare. Şi această denaturare trebuie respinsă hotărât. Când întemeietorul cere ca legionarul să fie om de cuvânt (**Cărticica şefului de cuib**); sau când se spune că „legionarul nu cunoaşte tragerea pe sfoară a altui om" (**Cărticica şefului de cuib**), acestea sunt norme care nu mai pot fi infirmate de urmaşii la conducerea Legiunii. Când Corneliu Codreanu afirmă că ideea fundamentală de la care porneşte Legiunea nu este programul politic (**Pentru Legionari**); când el spune că Legiunea va învinge numai cu desăvârşirea unui proces de conştiinţă la poporul român; numai când „acest proces de conştiinţă va cuprinde majoritatea poporului şi va da roade" (**Circulări**), a voi să ajungi la conducerea ţării, cu orice preţ - chiar cu preţul loviturii de stat - ca apoi să impui procesul de conştiinţă de care e vorba, însemnea-ză a aşeza carul înaintea boilor. Iar a practica convingerea că „misticismul" legionar, credinţa în Învierea lui Cristos şi credinţa în „învierea neamurilor" sunt „plumb în aripile Legiunii", însemnează că n-ai înţeles nimic din rodnicia unei credinţe care constituie actul de noblеţe al poporului român creştin.*

Catalogul creşterilor false în sânul Legiunii şi catalogul falselor formulări ale creşterii morale, poate fi continuat. Aici am indicat doar cele de urmat în întocmirea lui.

Ion ZEANA:
Amintiri din marea prigoană (text inedit)

Într-o după-amiază, pe la sfârşitul lui octombrie 1938, împreună cu Nae Mazilescu, ne-am dus la întâlnire (convocaţi de Horia Sima, n.ed.). Şedinţa se ţinea într-o casă de pe Calea Rahovei, la o fostă gazdă a lui Horia Sima de pe vremea studenţiei sale,

după spusele lui Mazilescu. Am urcat treptele unei vechi scări de lemn, la etaj, pe un coridor îngust şi cam întunecos, până la uşa unei camere. Era o odăiță destul de luminoasă cu o fereastră în mijlocul peretului dinspre Calea Rahovei. În centru avea o măsuță cu două - trei scaune în jurul ei. Probabil că aici a locuit Horia Sima ca student. În cameră se aflau trei camarazi: Filipov Vasile, Morărescu, şeful grupului de la Academia Comercială, şi avocatul Nicolae Făgădaru din Cluj, pe care îl cunoşteam din timpul studenției mele clujene. Am dat mâna cu cei prezenți şi m-am aşezat pe o canapea, în stânga lui Făgădaru. Dintru început m-a surprins prezența lui Făgădaru la această şedință restrânsă a centrului studențesc legionar din Bucureşti, de la care lipseau şefii grupurilor de la Facultatea de Drept, medicină şi politehnică. După vreo jumătate de oră şi-a făcut apariția şi Horia Sima. Era singur. Ne-am sculat cu toții în picioare şi l-am salutat. Ne-a făcut semn să ne aşezăm şi el, în picioare cu mâinile rezemate pe speteaza unui scaun, din apropierea uşii, ne-a spus:

- Camarazi, vă aduc o veste proastă. Ungaria a mobilizat 500.000 de soldați şi este gata să ne atace şi să ocupe Transilvania. Trebuie să facem ceva şi să-l curățăm pe Armand Călinescu... Altfel pierdem Ardealul. S-a oprit o clipă, privindu-ne stăruitor. Uimire generală subliniată de o tăcere apăsătoare .

Atunci când i-am atras atenția că orice violență ar putea costa capul Căpitanului, Horia Sima a spus:

- Camarade Zeana, pentru mine Ardealul prețuieşte mai mult decât capul Căpitanului! Şi mă privea țintă . (...)

Deodată, dându-şi seama probabil că l-a luat gura pe dinainte cu privire la „capul Căpitanului", Horia Sima şi-a schimbat brusc atitudinea şi ne-a expus pe loc planul unei lovituri de stat. Simplu şi cu multă dezinvoltură, ne-a spus că putem conta şi pe sprijinul unor unități militare, căci în armată dispunem de adeziunea multor cadre ofițereşti până la gradul de căpitan şi maior, că un locotenent

pirotehnician a inventat o aruncătoare de flăcări, superioară celei germane, care bate până la o sută de metri distanță. Cu ușurință uimitoare a și repartizat pe loc celor prezenți câteva obiective prevăzute. La despărțire, ne-a dat adresa unui subofițer, de la care Filipov, însoțit de Nae Mazilescu, de mine și de un student la drept, a ridicat un revolver mare, lung și greu, de tip Mauser, dacă nu mă înșel, cu 12 gloanțe, care era defect și trebuia reparat. Cu asemenea vechituri de arme, și atât de reduse cantitativ, plănuia Horia Sima să dea lovitura de stat, care să aducă biruința legionară, contra principiilor și tuturor dispozițiilor date de Căpitan.

N-a trecut mult timp, și în luna noiembrie au izbucnit actele teroriste organizate de Horia Sima în mai multe localități din Ardeal: Cluj, Oradea, Turda, Huedin - extinse și în Bucovina, la Cernăuți, și în Banat la Timișoara.

Realitatea este că actele teroriste din Ardeal n-au fost ordonate de Comandamentul legionar, cum fals pretindea Horia Sima, ci erau exclusiv propria lui operă. Comandamentul legionar, condus de profesorul Vasile Cristescu, a fost pus pur și simplu în fața unui fapt împlinit, ale cărui consecințe funeste pentru viața Căpitanului și a celorlalți fruntași legionari erau previzibile.

Legionarii care auziseră pe căi proprii de existența unui asemenea ordin, au dat declarații, și mai toți au fost eliberați. Ceilalți, precum Stoicănescu, devotat lui Sima, n-au vrut să dea declarații și consecința pentru mulți a fost moartea! Nu însă și pentru Stoicănescu.

Analizând logic cazul, Sima era singurul căruia nu-i putea conveni executarea ordinului de a se da declarații. El știa prea bine că eventuala eliberare din lagăr a Comandanților Bunei Vestiri, ca și a celor cel puțin 5-6 Comandanți legionari, cu mai multe și notorii drepturi de a comanda decât el, l-ar fi obligat să renunțe la conducerea care, și așa, nu-i era decât provizorie, iar în urmare, ar fi trebuit să se încadreze sub directivele altora!

De aceea, atunci şi mai apoi, de câte ori a putut a torpilat orice încercare a cuiva să se ridice. Pe această linie de gândire: „Cum să facă să rămână şef?“ trebuia să piară Căpitanul şi cât mai multe căpetenii legionare, din cele recunoscute şi ascultate. Planul, cu tot diavolescul conţinut, a fost înfăptuit! Nevrednicia, incapacitatea, ca şi imoralitatea insului au rămas în grija viitorului, să le verifice şi să le dovedească.

Şi Căpitanul a pierit. Asasinilor li se oferise la timp un extraordinar pretext de către Horia Sima, prin organizarea atentatului de la Cluj contra profesorului Ştefănescu-Goangă. Se va mai putea îndoi cineva, de acum înainte, că Sima a contribuit la comiterea acestei fioroase crime contra destinelor Neamului Românesc?

Combinaţiile dintre Sima şi Moruzov n-au încetat odată cu suprimarea Căpitanului. Moruzov şi Carol II au continuat să manevreze ambiţiile lui Sima, promovându-l şef al Mişcării decapitate. Totodată, a fost curăţat terenul politic de eventuali contracandidaţi ai lui Sima. La 11 ianuarie 1939 este arestat şeful organizaţiei „Răzleţi“; la 24 ianuarie se descoperă aruncătoarele de flăcări şi este arestat, apoi strangulat, locotenentul chimist N. Dumitrescu, inventatorul acestei arme; la 6 ianuarie, în fine, este asasinat Profesorul Vasile Cristescu.

Din relatările lui Biriş, mai rezultă că pe urmele lui se afla Inspectorul de la Poliţie, Parizianu, care îl sfătuieşte pe Sima să se refugieze în Germania. Moruzov îi şi trimite, prin Biriş, un plic cu o sumă de bani. Horia Sima ajunge în Germania la 4 febr. 1939. Nu-i spune nici o vorbuliţă lui Papanace şi-i încredinţează lui Vârfureanu toate legăturile cu lumea legionară. Episodul Vârfureanu trebuie analizat aparte, pentru că şi el conţine bănuieli în ce priveşte trădarea lui Sima*.

---

* Nicoleta îl identificase pe Vârfureanu ca suspect. Prin octombrie 1938 îi comunicase temerile ei autorului acestei cărţi.

Prof. univ. DIMITRIE GĂZDARU

Responsabilitatea lui Horia SIMA la asasinarea Căpitanului (document şi comentarii extrase din Pământul strămoşesc, nr. 4, 1977-78, pag. 69-91)

(...) În timp ce, în a doua jumătate a anului 1938, Căpitanul se găsea condamnat şi încarcerat la Râmnicu Sărat, împreună cu statul său major, cu Nicadorii şi Decemvirii, Horia Sima avea în mână firele conducerii Legiunii libere, pentru condiţia lui de grad mai puţin urmărit de poliţie. Consemnul era să păstreze o totală linişte, pentru a nu se da pretext la înăsprirea prigoanei şi la periclitarea vieţii Căpitanului şi a elitei legionare. Se alcătuise un comandament de emergenţă. În acest comandament se petrece un lucru extrem de straniu, care abia acum iese la iveală: Horia Sima stabileşte o legătură absolut secretă cu persecutorii noştri, şi anume Mihail Moruzov, şeful Serviciului Secret de Informaţii, instrument intim al lui Carol al II-lea. Nu o comunică nimănui dintre camarazii din Comandamentul de emergenţă, ci o păstrează şi o utilizează, fără chiar să o comunice Căpitanului. (...) În septembrie 1938 - accentuez: cu două luni înainte de asasinarea Căpitanului - întovărăşit de Biriş, Horia Sima are o întâlnire cu Moruzov în Grădina Botanică din Bucureşti.

Întâlnirea era conspirativă. Chiar numele ce-şi luase Moruzov era conspirativ. I se zicea *Inginerul*. Biriş le făcea siguranţă mergând în urma lor. La un moment dat, Biriş surprinde îndemnul dat de Moruzov lui Sima: „Trebuie să acţionezi, dragă Horia."

Acest îndemn urmărea două scopuri:

1. Sima să se agite ca să dovedească Regelui şi opiniei publice că Legiunea viază şi că el e demn să fie urmaşul lui Codreanu.

2. La moştenirea comenzii, firește nu se putea ajunge decât prin dispariţia titularului, prin asasinarea Căpitanului...

Şi, în adevăr, Horia Sima a organizat, exact în această vreme, o serie de atentate teroriste fără să ţină seama de avertismentele celorlalţi

membri din Comandamentul de emergență şi nici măcar de admonestările pe care i le trimiteau de la Râmnicu Sărat. Căpitanul sau inginerul Clime. Sunt foarte interesante şi juste considerațiile pe care le face Papanace asupra acestei chestiuni, în prezentul volum al *Pământului Strămoşesc.*

La fel de sugestive sunt însemnările inedite ale inginerului Virgil Ionescu referitoare la aceeaşi epocă. Astfel, la p. 201 din volumul menționat, găsim:

„Toți vizitatorii ne-au confirmat că în țară erau agitații sterile şi fără rost, mai ales în Bucovina şi Ardeal, unde conducerea lui Sima găsea mai multă ascultare".

Cu ocazia vizitei avocatului Horia Cosmovici la închisoare şi prin mijlocirea acestuia, Clime i-a repetat lui Sima ordinele de li-nişte precum şi ştirea că nerespectarea acelor ordine îl supăra foarte tare pe Căpitan. Clime a avut făgăduiala lui Cosmovici că-i va repeta lui Sima indicațiile Căpitanului, dar după aceasta - enigmă! - Cosmovici n-a mai obținut permisul să-i viziteze pe cei închişi. Cred că nu-i exclusă o intervenție negativă a lui Sima pe lângă Moruzov.

Prin Octombrie sau Noiembrie 1938, Căpitanul a reuşit să tri-mită un ordin scris, în sensul că legionarii din lagăre să semneze declarațiile cerute de autorități spre a grăbi eliberarea lor. Ordinul a ajuns în mâna lui Sima prin intermediul ultim al soției Căpitanului. Sima l-a nesocotit şi pe acesta. Relatează Virgil Ionescu, p. 212.

TREI DECLARAȚII

SOȚIA Căpitanului (Doamna Elena CODREANU):

„...am rugat-o pe prietena mea şi apărătorea soțului meu la proces, Lizeta Gheorghiu, să-mi procure o autorizație pentru a-l putea vedea la închisoare şi, pe la mijlocul lunii Noiembrie 1938, am plecat din Bucureşti la Râmnicu Sărat. Am avut cu el un vorbitor, timp în care a reuşit să-mi strecoare un bilețel către vârfurile legionare care încă

mai erau libere şi către Mişcarea Legionară în general. El recomanda linişte, linişte... şi să nu se încerce nimic care să agite spiritele.

În jurul închisorii şi în gară circulau, agenţi în civil. Aveam frică să nu fiu urmărită şi mă uitam mereu în urmă. Peronul gării era populat... Mi-am scos biletul de tren şi am ieşit şi eu într-un colţ al acestui peron, tot cu frică. Noroc că nu a trebuit să aştept mult trenul. Scăpasem, eu şi biletul ce-l purtam ascuns. Nu-mi amintesc exact cui am dat biletul. Ştiu că l-am dat unui grad legionar."

Bucureşti, 1992

Secretarul - (Stelian STĂNICEL):

Declaraţie solemnă: „*Dacă ar fi să-mi destănuiesc sufletul sbuciumat, sub patrafir, şi dacă în afară de preot, umbra Căpitanului ar fi de faţă, spovedania mea astăzi, după 53 de ani, ar fi aceasta:*

La câteva zile după 15 Noiembrie, am fost chemat, de unde eram ascuns ca să nu fiu arestat, de Comandamentul în prigoană, la o şedinţă în grădina lui Titi Cristescu, din cartierul Obor.

Am întâlnit acolo pe Constantin Papanace, Horia Sima, Nicolae Horodniceanu, preotul Dumitrescu - Borşa, Dragomir - Jilava şi alţii. În total vreo 10 la număr.

Comandamentul primise o notă de la Căpitan, din închisoarea Râmnicu Sărat, adusă de doamna Codreanu care-l vizitase cu 2-3 zile înainte. Mi s-a arătat nota ce conţinea câteva rânduri. Am recunoscut imediat scrisul Căpitanului. Rândurile conţineau un ordin categoric: „linişte, linişte, linişte".

Am fost întrebat dacă avea Căpitanul obicei, una să scrie şi alta să gândească. Dacă nu cumva ordinul de „linişte" s-ar putea interpreta şi în sens contrar? Răspunsul meu a fost un ***nu*** *categoric. Din experienţa trăită în biroul lui: tot ce făcea, tot ce spunea şi tot ce scria era literă de Evanghelie. Nu avea secrete şi nimic de ascuns. Scrisorile şi circularele pe care le băteam la maşină nu puteau suferi nici măcar lipsa unei virgule.*

Peste câteva zile, regele Carol a plecat la Londra, Paris şi Berlin. În vremea aceasta, la Cluj, câţiva legionari au tăiat urechea lui Goangă, rector al Universităţii. A doua zi, Armand Călinescu şi presa alarma ţara că legionarii pregătesc revoluţie şi asasinate. Ordinul „linişte" n-a fost respectat. Mărturiile ulterioare ale supravieţuitorilor indică, cu prisosinţă, pe cei care, din aventură sau motive străine de Mişcarea Legionară, urmăreau eliminarea Căpitanului.

Ce a urmat se ştie. Câteva zile mai târziu în 29/30 Noiembrie, Noaptea Sfântului Andrei, 1938, Căpitanul a fost asasinat!"

Februarie 1991, S.U.A.

Avocatul apărării în procesul din 1938 (Horia COSMOVICI):

Într-o discuţie referitoare la contactele dintre cei condamnaţi şi închişi la Râmnicu Sărat şi cei din exterior, avocatul Horia Cosmovici, apărător în procesul Căpitanului, delară printre altele:

M-am prezentat la direcţia închisorii Râmnicu Sărat, ca avocat al condamnatului Corneliu Codreanu, cerând să-l cheme la vorbitor. Ofiţerul s-a dus să ceară instrucţiuni comandantului închisorii. S-a întors peste puţin spunând: „Nu se mai poate vorbi cu Corneliu Zelea Codreanu, cereţi pe altcineva să vorbească pentru el".

- Nu pot să desemnez eu persoana, trebuie să o aleagă însuşi, i-am răspuns.

Ofiţerul a plecat din nou şi s-a întors peste puţin însoţit de D-l inginer Clime, care mi-a spus următoarele:

- M-a trimis Căpitanul, să vorbesc pentru el şi în numele lui.

Întrebarea mea a fost:

- Se menţine consemnul liniştii totale?

Răspunsul a fost clar:

- Categoric. Mai ales în situaţia asta.

- Dar dacă va fi asasinat Căpitanul?

- ***Şi atunci.***

Bucureşti, Decembrie 1992

Constantin Papanace: *Fără Căpitan*

Fără să mă anunțe, au început pregătirile pentru „revoluție" chemând din fiecare județ câte 5-10 legionari, să vie la București, cu pistoale. Imediat, am contramandat dispoziția și l-am chemat la ordine și l-am tras la răspundere pe Horia Sima. Imputările au fost violente. Ghiță Dragomir l-a amenințat chiar, că dacă face lucruri de acest fel care periclitează viața Căpitanului, răspunde cu capul.

S-a justificat că, altă ieșire din această situație „disperată" nu exista! Impresia mea a fost că acest om clocotea de ambiția de a se afirma, cu orice preț, chiar cu moartea Căpitanului.

Avea ceva din psihoza bolnăvicioasă a lui Erostrat, care a dat foc templului pentru ca, măcar în această formă, să intre în istorie.

(...) aflasem că și Alecu Cantacuzino pregătește o „lovitură de stat". Pentru ca Alecu să nu i-o ia înainte (lui Horia Sima, n. ed.) s-a grăbit să accelereze el „revoluția".

Rămâneai încremenit de atâta lipsă de răspundere în acest joc „de-a revoluția". Aceste atitudini divergente și atât de primejdioase nu le putea clarfica decât tot cuvântul lui. Am spus lui Victor Dragomirescu să comunice lui Alecu Cantacuzino să nu întreprindă nimic până nu am dezlegare de la Căpitan, iar pe Horia Sima căutam să-l țin cât mai din scurt.

Așteptam să vie rândul la vizită **Doam**nei Codreanu, spre a comunica Căpitanului aceste lucruri.

D-na Codreanu era rugată să ne aducă un răspuns. Când s-a întors, am întâlnit-o într-o mașină condusă de un șofer legionar, în care erau și Nicoleta Nicolescu, Horia Sima **și** Ghiță Dragomir. Mi-a spus că tactica rămâne aceeași pe care au fixat-o la început. L-a supărat jocul de-a revoluția și a răspuns, în ceea ce îl privește pe Alecu, care cere „dezlegare pentru acțiune": „*Nu numai că nu îl dezleg, ci îl și leg.*"

Într-o ședință, am luat în cercetare întreaga situație. Mi s-au părut foarte curioase insistențele lui Sima în ce privește activitatea legionară, mai ales că ele se produceau după ce Căpitanul reînnoise dispoziția că

se menține pe linia tactică a evitării oricărei provocări. El (Horia Sima, n. ed.) susținea că noi trebuie să acționăm fără a ține seama de ea.

La 28 noiembrie 1938 am aflat despre atacul asupra rectorului Universității din Cluj, Ştefănescu-Goangă. Am rămas uluit. Mă înăbuşeam de revoltă. Trebuie să fie inconştienți sau agenți provocatori cei ce-au săvârşit atacul. Mai târziu am aflat că acest atentat s-a executat în urma ordinelor categorice ale lui Horia Sima, date de el personal.

În acest sens, iată ce mai relatează Papanace:

Eram în grădină cu Titi Cristescu. Atunci l-am văzut pentru a doua oară (pe Horia Sima); mi-a stârnit aversiune prin felul cum s-a exprimat la adresa Căpitanului. „Ce să-i facem noi lui Corneliu Codreanu, dacă a ascultat de cei de la Bucureşti şi s-a dat pe mâinile lui Armand Călinescu?“ Şi iarăşi a aruncat câteva săgeți veninoase împotriva lui Clime. Pentru prima dată am auzit un legionar numindu-l pe Căpitan, în cerc legionar, Corneliu Codreanu. Tonul în care a vorbit şi fața schimonosită de o răutate neputincioasă mi-au trezit o aversiune care îmi va rămâne prezentă tot timpul.

Editura **Armatolii**, 1984

Victor APOSTOLESCU

Lovitura de la 3 sept. 1940
Ocuparea Chesturii de poliție din Braşov.

Pe la sfârşitul lunii August 1940, mă cheamă Horia Sima, care, venit din Germania la începutul acelei veri, se şi înscăunase în adunarea gradelor legionare, mă cheamă la o adunare ținută în casa lui Radu Budişteanu, ca şef al Mişcării Legionare. Eram un susținător al lui. Mă întreabă dacă-s gata să merg la Braşov că se pregăteşte ceva acolo. Mi-am închipuit ce. I-am răspuns da. A mai vrut să ştie dacă pot să-mi iau cu mine şi câțiva camarazi de la Cluj. I-am spus că nu. Clujul fusese dat ungurilor şi noi toți eram împrăştiați prin țară. Era prea târziu ca să mai pot da de ei.

În ziua de 3 septembrie, la ora 8 seara, aveam misiunea, cu o echipă de camarazi, să atac şi să ocup Chestura de Poliţie din Braşov. Toţi trebuiau să fie prezenţi acolo în după-amiaza zilei de 3 Septembrie.

De toţi, eram 16 până la 18 inşi.

Şefii de grupuri mi-au raportat că n-au destul armament, numai două pistoale. Le-am spus să n-aibă grijă că ne vor sosi.

În timp ce stam de vorbă cu un camarad pe o bancă îl zăresc pe camaradul Sultan Donat, îmbrăcat în haină de ofiţer, cu gradul de sublocotenent, traversând la 10-15 metri de noi grădina.

Parcă simţeam că n-am să-l mai văd. A căzut în acea seară, la asaltul Regimentului de Artilerie din Braşov. Cum s-a ales un astfel de obiectiv? Echipa lui avea un efectiv mic de legionari.

Stam pe ghimpi. Îngrijorat, cer să vorbesc cu Horia Sima. Mi s-a dat adresa lui. Locuia la un frate de-al lui Puiu Gârcineanu, medic militar la Braşov. L-am găsit acolo. Era îmbrăcat într-o uniformă militară, cu un grad de locotenent, cred. I-am făcut cunoscut lui Horia Sima că nu avem destul armament, numai două pistoale. A scos un revolver din buzunar, fără încărcător şi mi l-a dat spunându-mi: „Ia-l ca să-i sperii cel puţin!" M-am uitat la el şi nu-mi venea să cred că nu-şi dă seama de ce-mi spune. Mergeam doar la moarte, cu camarazii mei, şi nu la speriat ciori!

Aşa am început să mă lămuresc şi eu că, în acţiunile întreprinse de el, prea puţin au valorat, în ochii inimii lui, bieţii ostaşi legionari! I-a trimis aşa de uşor la moarte, cum trimit geambaşii vitele la abator, n-a făcut nici o economie cu elementul luptător legionar.

Isprava lui Horia Sima de la 3 septembrie 1940, la Braşov

Relatează Dumitru Groza

Horia Sima, ca delegat al „Comandamentului de prigoană", mă convoacă şi-mi spune: „Să-mi pui la dispoziţie un om de cea mai mare încredere, care să păstreze legătura dintre noi (eu şi el) stabilind consemnele de regăsire."

La aceasta îi trimit pe omul de nădejde şi de încredere, Donat Sultan pe care-l cunoscusem în închisoarea din Chişinău... Îmi era drag, fiind un suflet extraordinar. Îl chem la mine şi îi zic: „Te duci la Braşov şi vei întâlni în locul X, în ziua Z, la ora D, un camarad. Are semnalmentele ... şi i le spun. Îl vei recunoaşte. Evident, Donat nu cunoştea semnalmentele lui Sima. Se întâlnesc conform consemnului şi Sima nu-şi spune identitatea. Sima îi dă nişte dispoziţii pentru mine şi iată cum mi le transmite Donat: „omul pe care l-am întâlnit la Braşov mi-a spus să-mi pregăteşti un ordin de transfer de trupă din Bucureşti la Braşov. În ordin vei menţiona că sunt concentrate 15-20 persoane de la o unitate din Bucureşti care se detaşează la regimentul de artilerie. Aceşti oameni să fie legionari din unităţile tale". Am făcut ordinul de transfer pentru 20 de persoane la Reg. 41 Artilerie Braşov. Şi l-am dat lui Donat numindu-l şef al acelui lot. Donat se uită la mine îndelung şi-mi zice: „Rog insistent să pui pe altcineva în locul meu cu acest grup". „De ce?" întreb eu. „- Nu am încredere în omul la care m-ai trimis. Merg cu D-ta oriunde". „Dragă, astă seară se dă lovitura regelui şi eu nu mai pot schimba nimic".

A plecat Donat în uniformă de sublocotenent, şi a executat ceea ce ceruse „necunoscutul" acela. Am aflat ulterior următoarele:

Ajunşi în Braşov, Donat a mers cu oamenii spunându-le că misunea lor este să intre în regiment, că la poartă vor fi aşteptaţi, că ofiţerul de serviciu va şti acest lucru şi că acolo vor ţine un discurs incitând soldaţii şi gradaţii să iasă şi să ocupăm toate instituţiile.

La ora 21 fix ne-am prezentat la poarta regimentului. Donat s-a dus la santinelă ca ofiţer delegat, i-a arătat ordinul şi a cerut să vină ofiţerul de serviciu. Soldatul din gardă a chemat ofiţerul de serviciu spunând: „Au sosit!" Eram aşteptaţi. A venit ofiţerul de serviciu, a citit ordinul de transfer, apoi a deschis poarta sărind în lături; adăpostindu-se după un stâlp de beton a strigat: „Foc!"

HORIA SIMA față de familia Căpitanului

Horia Sima: „Prizonieri ai puterilor axei", Madrid, 1990 (relatări contrare adevărului)

Scrie Horia Sima la pag. 126:

Aici este locul să revin asupra prigoanei dezlănțuite (sic) de Antonescu contra propriei mele soții. Am scris în volumul premergător despre violenta campanie de presă ce s-a dus contra Doamnei Elvira Horia Sima, învinuind-o că şi-ar fi însuşit nişte bijuterii provenind din percheziţiile de la vamă ale unor evrei care părăseau ţara. Ea a plecat din domiciliul ei din Bucureşti, la scurt interval după dispariţia mea, şi s-a ascuns pe unde a putut. În cele din urmă a fost găzduită de Doamna Elena Codreanu, soţia Căpitanului, şi Doamna Virginia Iasinschi. Aşa a trăit câteva luni, reuşind să scape de vigilenţa poliţiei. În cele din urmă, Doamnei Elena Codreanu i s-a făcut milă de ea, văzând-o obosită şi bolnavă. Şi-a luat inima în dinţi şi s-a dus la Ică Antonescu, întrebându-l ce au cu ea, de este urmărită când toate învinuirile care i se aduc sunt false şi nedrepte. Ică Antonescu a acceptat explicaţiile Doamnei Codreanu şi a îndrumat-o să-i transmită Doamnei Sima să se prezinte la Consiliul de Război al Corpului II de Armată. Ajungând în faţa Judecătorului de instrucţie, nedumerirea s-a risipit. Bijuteriile au fost trimise înapoi de soţia mea la Siguranţă.

Mihai Moța, fiul unic al lui Ion Moța, căzut eroic la Majadahonda la 13 ianuarie 1937, în luptele contra brigăzilor comuniste, venise în 1990 în Germania, unde a luat cunoştinţă de acest text. Revoltat, l-a comunicat Doamnei Codreanu care a replicat cum se vede în cele ce urmează.

Pusă în fața textului respectiv, iată ce a răspuns **Doamna Elena Zelea Codreanu:**

1) Nu am avut relații de prietenie cu D-na Elvira Horia Sima, nu am adăpostit-o niciodată în locuința mea, aşa cum pretinde Dl. Horia Sima în cartea „Prizonieri ai Axei" şi nu am intervenit niciodată pe lângă Ică Antonescu sau altă autoritate în sprijinul sau defavoarea D-nei Elvira Horia Sima.

d) Nu am avut relații de prietenie cu d-l Horia Horia Sima - nu am avut corespondență, nici vizitată la locuința mea de către numitul d-l Sima în cartea „Pe jnirile cu Axei" și nu am întreținut vreodată pe lângă Jean Antonescu sau alte autorități în apropiatul de-clarația d-lui Horia Sima.

2) În perioada Martie 1939, până în Septembrie 1940, am locuit în Germania, unde am fost primită oficial de autoritățile germane, timp în care nu am avut nici un fel de veste şi nu am fost contactată în nici un fel de Dl. Horia Sima.

e) În perioada Martie 1939 până în Septembrie 1940 am locuit în Germania unde am fost primită oficial de autoritățile germane timp în care nu am avut nici un fel de veste și nu am fost contactată în nici un fel de d-l Horia Sima.

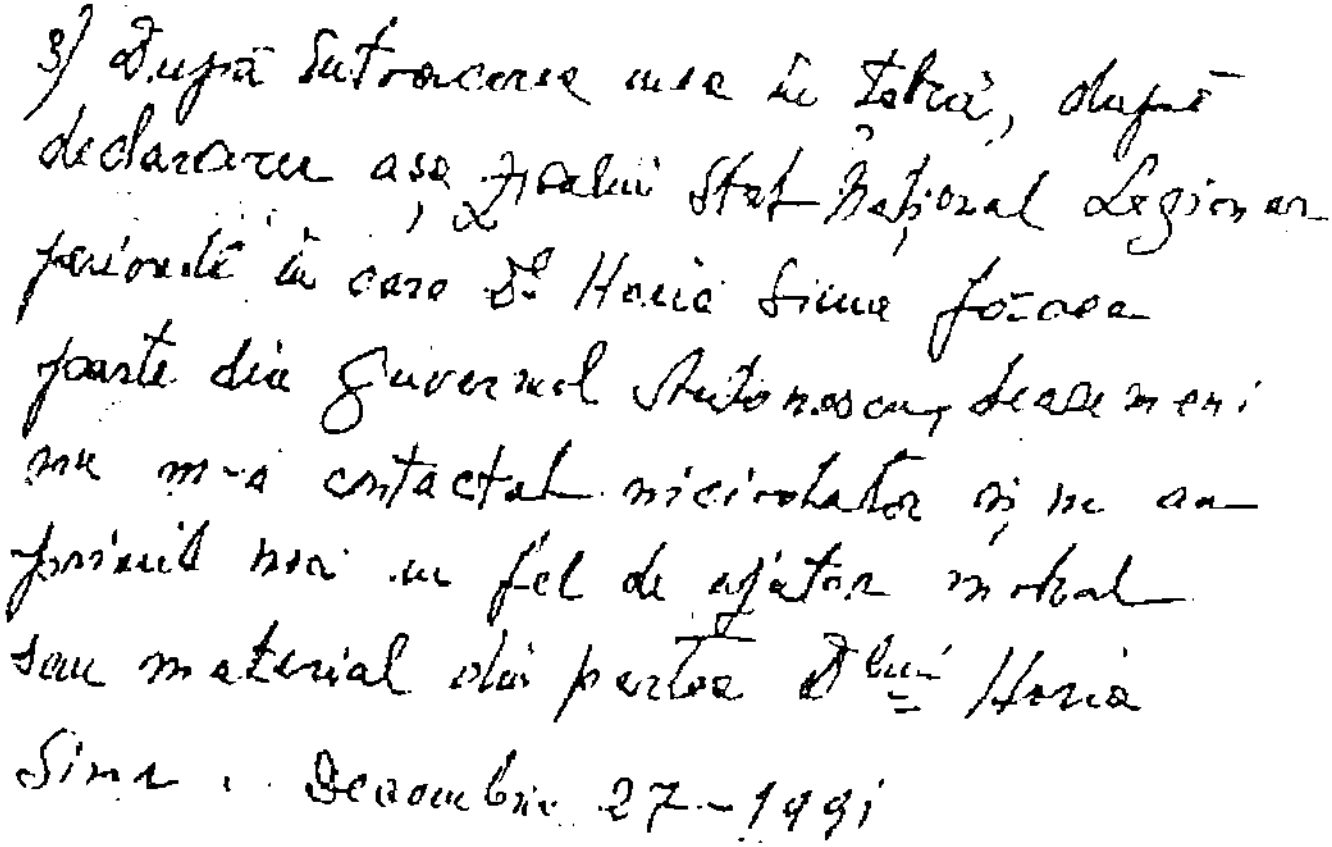

3) După întoarcerea mea în țară, după declararea așa-zisului Stat Național Legionar perioadă în care Dl Horia Sima făcea parte din guvernul Antonescu, de asemeni nu m-a contactat niciodată și nu am primit nici un fel de ajutor moral sau material din partea D-lui Horia Sima. Decembrie 27-1991.

P.S. *O nedumerire justificată. Lăsând la o parte românească apro-ximativă (**propriei mele soții** el mai având poate și soții care nu-i erau proprii, iar **soția** - fiind un termen prea banal, devenind Doamna Elvira Horia Sima!) întrebarea rămâne fără răspuns. Din moment ce Doamna Elvira a restituit bijuteriile, înseamnă că la un moment dat a fost în po-sesia lor și le-a restituit pentru că a fost urmărită de poliție. Asta reiese din românesca aproximativă a lui Sima care confirmă posesia ilegală (furtul) bijuteriilor. Își poate închipui cineva o asemenea mascaradă la creatorul Legiunii? Restituirea giuvaerelor nu spală pe **comandant** de ruşine, iar menționarea incidentului îl proiectează în adevărata lui dimensiune. Mai bine tăcea... vorba filozofului...*

Şi un autoportret... edificator

Horia Sima şi Traian Borobaru

în „Legiunea în imagini, 1973, 23x27 cm

„Istoria Mişcării Legionare în 350 de pagini, trucaje prin fotomontaj"

Cuprinsul:

1) Perioada Căpitanului: 36 pagini

2) Horia Sima în diferite ipostaze, acoliţii lui etc. 314 pagini.

Trei exemple de falsificări în acest volum.

Grupul legionar din Berlin comemorează moartea profesorului Nae Ionescu, 24 martie 1940, la Amalienhof. După şedinţă, în faţa casei. În mijloc Doamna Elena Codreanu.

Bucureşti, 23 septembrie 1992, în locuinţa Doamnei Elena Zelea Codreanu are loc următoarea convorbire:

Întrebare:

Stimată Doamnă Codreanu, este reală această fotografie în care Dv. apăreți cu grupul legionar din Berlin?

Răspunsul D-nei Elena Zelea Codreanu:

Este complet falsă.

Este complet falsă
Elena Zelea - Codreanu

Întrebare:

Ce credeți? Cine dorește să se folosească de un astfel de fals?

Răspunsul D-nei Elena Zelea Codreanu:

D-l Horia Sima, pentru a-și legitima autoritatea de șef al Mișcării Legionare.

D-l Horia Sima pentru a-și
legitima autoritatea de Șef al M.L.
Elena Ze Co - Codreanu

Întrebare:

Stimată Doamnă Codreanu, este reală această fotografie în care, în spatele Dumneavoastră, se vede capul domnului Horia Sima?

Doamna Elena Codreanu, cu nepoțica ei Cătălina

Răspunsul D-nei Elena Zelea Codreanu:

Nu este reală. Este un fals.

Nu este reală; este un fals.

Elena Zelea Codreanu

Întrebare:

De ce credeți că s-a folosit dumnealui, Horia Sima, de astfel de falsuri?

Răspunsul D-nei Elena Zelea Codreanu:

Cred că Dl. Horia Sima încearcă pe orice cale să legitimeze poziția de conducător al Mișcării Legionare.

Cred că D. Horia Sima încearcă pe orice cale să legitimeze poziția de conducător al M.L.

Elena Zelea Codreanu

În anul 1938.

Fotografia este prezentată cu următorul text mincinos:

103. O fotografie a Căpitanului din 1938. Presimțindu-și sfârșitul în prigoana care se apropia, salută pe legionari cari trecând peste mormintele celor căzuți vor continua lupta și vor vedea ziua biruinței legionare.

Pag. 45. Fotografia reprezintă: *Corneliu Codreanu salutând și un alt manuscris suprapus (ambele autentice)*

Pe fond, mulțimea legionară coborând de la Biserica Sf. Ilie Gorgani din București. Imagine din primăvara anului 1937 (se distinge figura generalului Cantacuzino, decedat în Octombrie 1937).

Unde este falsul?

În anul 1938, înscrisă - înghesuită - sub fotografie.

Comentariu:

În 1938, Căpitanul dizolvase partidul „Totul pentru Țară" și nu a mai avut mulțimi de legionari în jurul său, iar generalul era deja decedat, deci nu avea cum să apară pe fotografie. Doar?...

De ce falsul?

Pentru a se da de înțeles că „biruința „ lui Sima din 1940 ar fi fost prezisă și dorită de Corneliu Codreanu! „Biruință" întrutotul contrară liniei stabilite de el pentru Mișcarea Legionară.

Trei falsuri cu privire la masacrul de la Jilava din noaptea de 26 noiembrie 1940

S-a publicat la Bucureşti, în 1941, cartea intulată „**Pe margi-nea prăpastiei - 21-23 Ianuarie 1941**", scrisă de colonelul Rioşeanu şi echipa lui anti-legionară. Acea carte, o regăsim reeditată la Târgu Mureş în 1991, cu acelaşi text, dar cu un titlu nou: „**Ion Antonescu şi Garda de Fier**" şi cu portretul Mareşalului pe copertă. Ea cuprinde, ca şi volumul original (pag. 147-151), o NOTĂ INFORMATIVĂ a Ministerului de Justiţie din 1941, ticluită cu magistrală iscusinţă, cu lux de amănunte şi de persoane menţionate, **pentru a-i conferi caracterul unui document de necontestat şi o credibilitate absolută,** învăluind astfel falsuri înecate în acel text.

Aceasta pentru oricine îl citeşte, **dar nu pentru mine, ca martor direct** la evenimentul citat. Nu pot, deci, să nu semnalez neadevărurile flagrante astfel camuflate şi să nu denunţ faptul că respectiva notă oficială a servit de mască destinată să ascundă rolul primordial al lui Horia Sima în provocarea şi organizarea acestui masacru. Voi preciza în rândurile ce urmează, fără înconjur şi fără menajamente, tot adevărul pe care îl cunosc.

În Noiembrie 1940, se aflau în închisoarea Jilava circa 65 de inşi arestaţi între Septembrie şi Noiembrie şi consideraţi ca direct sau indirect responsabili de asasinarea lui Corneliu Zelea Codreanu şi a majorităţii elitei legionare: jandarmi, poliţişti, judecători, miniştri, politicieni etc. Printre aceştia era şi celebrul Moruzov, agentul camarilei lui Carol al II-lea, care-l „recrutase" pe Horia Sima îndată după arestarea lui Corneliu Codreanu, în Aprilie 1938, şi fusese de atunci în constantă legătură cu el, iar acum, la toate instanţele de anchetă cerea insistent **să vorbească cu Horia Sima şi numai cu el.**

Se ştia că Antonescu intenționa să facă un proces celor arestați, pentru a determina vinovăția sau responsabilitatea fiecăruia. Evident, Moruzov ar fi dezvăluit la proces colaborarea lui cu Horia Sima, ceea ce acesta trebuia să evite cu orice preț. Neavând posibi-litatea de a-l ucide pe Moruzov în închisoare pentru a-i închide gura, Horia Sima împreună cu Victor Biriş, omul de încredere încă din 1938, care acum era secretar general al Ministerului de Interne şi, ca atare, şeful poliților de stat pe țară, au decis să recurgă la o soluție radicală, uciderea tuturor deținuților de la Jilava.

Un bun prilej pentru această operație era dezhumarea lui Corneliu Codreanu şi a legionarilor asasinați cu el. Masacrul din închisoare putea fi prezentat ca un act spontan de revoltă al participanților la deshumare. Conform acestui plan, Biriş a constituit, la Prefectura Poliției Capitalei, un grup de intervenție sub comanda chestorului Romulus Opriş, însoțit de comisarii Gheorghe Crețu şi Octavian Marcu şi s-a dus el însuşi cu acest grup de polițişti, îmbarcați în două brecuri, la Jilava, în seara de 27 Noiembrie 1940.

Ajunşi acolo, au înlăturat, în virtutea autorității de stat, garda închisorii, care era formată din membri ai Corpului Muncitoresc legionar, au pătruns în celule şi i-au împuşcat pe toți deținuții. Luaseră cu ei şi câteva unelte cu care au spart mai multe capete, ca dovadă că actul ar fi fost săvârşit de cei de la dezhumare. Eu (autorul cărții) mă aflam la Jilava, participând la dezhumare şi am auzit acolo împuşcăturile, astfel încât am putut apoi constata personal ce se întâmplase. Placa de beton care acoperea groapa comună era deja ridicată şi se începea cu multă grijă înlăturarea cu mâinile a amestecului lipicios de pământ şi var. Nu se ajunsese încă la trupuri şi nici nu se ştia precis dacă într-adevăr fuseseră îngropați acolo sau dacă nu eram victimele unei stratageme a Siguranței, care ar fi ascuns în realitate locul. Identificarea lui Corneliu Zelea Codreanu s-a făcut numai dimineața: soția sa l-a recunoscut după bocanci.

Sunt deci în măsură să precizez în ce constau **cele trei falsuri** ale documentului oficial (Notă informativă):

Notă informativă asupra asasinatelor de la închisoarea Jilava, Ministerul Justiției

Adresa nr. 636/4.IV.1941

Prin ordinul de urmărire nr. 19860 din 26 martie 1941, dl. general comandant militar al Capitalei a ordonat punerea sub urmărire penală, repartizân- du-se Cabinetului 10 instrucție al Tribunalului militar C.M.C. a următorilor: 1. Dumitru Groza; 2. Romulus Opriş; 3. Pavel Grimalschi; 4. Popescu Ilarion; 5. Iftimescu Ioan; 6. Rădulescu Ilie; 7. Sauciuc Vanghele; 8. Gheorghe Crețu; 9. Marcu Octavian; 10. Nicolae Topoloveni; 11. Ion Tănăsescu, 12. Dragomir Nicolae; 13. Constantin Dumitrescu; 14. Orăşeanu Constantin; 15. Tudor M. Nicolae; 16. Pană Alexandru. Toți aceştia au fost puşi sub urmărire, pentru faptele prevăzute şi pedepsite de art. 315, alin. I teza 2; art. 464, nr. 1 şi 8, combinat cu art. 101 c.d. şi 4832 c.g.m. O parte din aceşti indivizi mai sunt puşi sub urmărire şi pentru alte fapte, care nu sunt în legătură cu asasinatele din penitenciarul Jilava, din noaptea de 26-27 noiembrie 1940. Deținuții politici închişi la Jilava în fortul nr. 13, în 19 celule, erau păziți de o gardă formată numai din legionari, ***organizată de Prefectura poliției capitalei,*** *ai cărei comandant şi personal* ***se schimbau zilnic la ora 9 seara, pornind garda de schimb de pe planşeul circulației din Prefectura Poliției Capitalei****. Garda legionară era dată de Corpul muncitoresc legionar şi cuprindea cca. 30 de oameni înarmați. În seara de 26 noiembrie 1940, garda legionară s-a adunat ca de obicei pe planşeul de la poliție, la ora 20, plecând cu brecul la penitenciarul Jilava. Neobişnuit a fost însă faptul că de această dată a plecat şi Gheorghe Crețu, comisar-ajutor legionar,care, în alte seri, mergea izolat numai pentru inspecții şi într-o maşină de turism, separată; au plecat la Jilava:* ***Dumitru Groza,*** *comandantul C.M.L. 32, Romulus Opriş, chestor legionar în Prefectura poliției şi Grimalschi Pavel, şeful biroului din Prefectura poliției, cu grad de şef de poliție. Ajunşi la închisoarea de la Jilava, garda cea nouă* ***a luat posturile în primire obişnuite de la garda care urma să plece****. Din instrucția făcută până în prezent, nu am putut stabili dacă la asasinatele ptrecute în acea noapte au luat sau nu parte şi membrii din garda veche, cercetările fiind în curs. Din declarația inculpatului Gheorghe Crețu, rezultă că pe la 11.30 seara,* ***Dumitru Groza a adunat pe toți legionarii şi le-a ținut o cuvântare în care le-a spus că a venit momentul să-i răzbune pe Căpitan şi pe camarazii omorâți,***

executând prin împuşcare pe deţinuţii politici. După aceea, ***Dumitru Groza, după o listă pe care o adusese întocmită, a repartizat pe legionari pe celule,*** *cu consemnul ca în momentul când vor auzi foc de pistol, să pătrundă în celule şi să împuşte pe deţinuţi. Pentru uşurarea operaţiunii şi pentru ca deţinuţii surprinşi în somn să nu încerce vreo rezistenţă, legionarii au scos mai înainte lacătele de la celule. După trecerea rondului militar, cum consemnul era să se aştepte trecerea acestui rond, legionarii s-au postat fiecare în dreptul celulei ce le fusese repartizată şi, la ora 0.30 s-a auzit un foc de pistol, la care semnal au pătruns în celule, împuşcând pe deţinuţi. Din instrucţia făcută în cauză, nu am putut constata până în prezent, în mod detailat, decât felul cum au lucrat doi dintre imculpaţi: Gheorghe Creţu şi Octavian Marcu, care în răspunsurile la interogatorii, arată următoarele: Creţu Gheorghe a pătruns singur în celula nr.17, unde se aflau deţinuţii următori: Panova Ion, Bonea Niculescu, Rainer Otto, Constantinescu Laurenţiu, Malenschi Petre, Găman Nicolae, Iordache Ion Iordănescu, Horvat Iuliu, Horvat Victor, Vărureanu Mihail şi Niculescu Virgil. Creţu Gheorghe descrie cum a găsit pe aceşti deţinuţi treziţi din somn de împuşcături, cum la vederea lui şi-au acoperit îngroziţi capetele cu păturile, cum a tras 5 încărcătoare de câte 20 de cartuşe şi a mai tras un glonte în capul uneia dintre victime, ca să fie sigur că a murit. Din constatările făcute de medicul legist, la institutul Medico-Legal, constatări care nu au fost consemnate într-un raport medico-legal, conform legii, deoarece în trecuta instrucţie nu i s-a cerut de către nimeni să îndeplinească această obligaţie legală, rezultă că toţi aceşti deţinuţi prezintă, pe lângă numeroase răni împuşcate, şi numeroase răni tăiate profund, ale capului, cu despicarea masivelor ososase, ceea ce denotă că pe lângă pistol, asasinul sau asasinii au întrebuinţat şi topoare sau alte instrumente de asemenea natură. În această privinţă instrucţia este în curs şi am obligat pe medicul legist să întocmească rapoarte medico-legale detailate. Inculpatul Marcu Octavian, care nu făcea parte din garda de schimb şi care venise ocazional să vadă săpăturile pentru dezhumarea osemintelor lui Corneliu Codreanu şi ale celorlalţi din mormânt de lângă închisoarea Jilava, a pătruns şi el în acea noapte în închisoare, unde erau deţinuţii, cu câteva clipe înainte de începerea măcelului şi declară cu mult sânge rece, făcându-şi un titlu de glorie din aceasta, că a intrat în prima celulă găsită, cu nr.10, unde afirmă că, zărindu-l pe plutonierul Sârbu, care a omorât pe Căpitan, a tras în el un încărcător întreg de pistol, în timp ce alţi legionari, pe care pretinde că nu-i cunoaşte, au împuşcat pe ceilalţi deţinuţi din celulă. Atât Gheorghe Creţu cât şi Octavian Marcu afirmă că, fiind foarte ocupaţi cu această operaţie, nu pot şti cum au fost repartizaţi pe celule ceilalţi legionari. Gheorghe Creţu, însă,*

arată în mod formal că, printre cei care au executat pe deținuți la Jilava, se aflau Romulus Opriș, Dumitru Groza, Pavel Grimalschi, Florescu Ilarion, Sauciuc Vanghele, Iftimescu Ion și Rădulescu Ilie. Pe ceilalți declară că nu i-a cunoscut, dar că erau în total în număr de 31. După terminarea asasinatelor, toți legionarii s-au strâns în corpul de gardă, au intonat un cântec legionar și-au ieșit cu toții din închisoare mergând spre mormântul legionarilor, după care s-au risipit, înapoindu-se la Prefectura de poliție numai Romulus Opriș, Pavel Grimalschi, Gheorghe Crețu, Octavian Marcu, cam pe la ora 1.30. Romulus Opriș și Octavian Marcu s-au urcat pe sala de la intrarea cabinetului prefectului, unde au întâlnit pe secretarul general, maiorul Constantin Orășanu, care a intrat la prefect, împreună cu Opriș. Instrucția cercetează în prezent în ce fel fostul prefect, colonelul Zăvoianu, și secretarul general, maiorul Orășanu au avut vreun amestec în faptele descrise mai sus. Până în prezent, avem în această privință declarația gardianului Laslău Ion, că în seara de 26 noiembrie, cam pe la ora 22.40, s-au suit în mașină, în poarta prefecturii, colonelul Zăvoianu și maiorul Orășanu, dând ordin, unul din ei, șoferului: „Dă-i drumul la Jilava"; această împrejurare, gardianul a raportat-o imediat, chiar în acea seară, ofițerului de serviciu, Simion Ioan. În câteva minute după înapoierea de la Jilava, Gheorghe Crețu, Octavian Marcu și Pavel Grimalschi au coborât la arestul poliției sociale unde au fost primiți de șeful arestului, Tănăsescu Ioan, căruia spunându-i Crețu că a terminat cu deținuții de la Jilava, Tănăsescu i-a răspuns că mai are și el alții și i-a condus la celulele arestaților ??alet și Suciu, pe care Crețu și Grimanschi i-au împușcat, Octavian Marcu abținându-se, deoarece nu mai avea cartușe. După aceea au trecut în arestul poliției judiciare, conduși tot de Ion Tănăsescu, unde au găsit pe arestatul comisar Paul Voinescu, pe care l-au împușcat Gheorghe Crețu și Octavian Marcu, căruia îi împrumutase între timp cartușe Grimanschi. După aceea, Crețu s-a dus din nou la poliția socială să caute pe comisarul Davidescu, pe care însă nu l-a mai găsit, căci cu puțin timp înainte fusese ridicat împreună cu comisarul Ionel Dumitrescu, de către comisarul legionar Topliceanu Nicolae, care i-a condus, împreună cu alți legionari, rămași necunoscuți, într-o pădure din apropierea Ploieștilor, unde i-a împușcat, scăpând cu viață numai comisarul Ionel Dumitrescu care, deși lăsat ca mort pe loc, a putut scăpa, grav rănit, având intestinele perforate. Cadavrele celor asasinați în aresturile poliției au fost ridicate de Octavian Marcu, Constantin Dumitrescu și Dragomir Nicolae, în prezența fostului secretar general, mr. Orășanu, care nu a lăsat să fie scoase cadavrele pe planșeul circulației, ci prin dosul poliției unde au fost transportate într-o mașină, care le-a transportat într-o pădure din apropierea Capitalei. Prim-procurorul militar,

fiind sesizat telefonic de comandantul închisorii Jilava despre măcelul petrecut acolo, a anunțat telefonic, între alții, și pe comisarul de serviciu Tofan, de la Prefectuura poliției; acesta a cerut casa colonelului Zăvoianu, pe care nu l-a găsit acasă și a putut comunica telefonic numai cu maiorul Orășanu, care i-a interzis să raporteze cele întâmplate Parchetului Civil. Peste puțin timp, comisarul Tofan, aflând și de asasinatele din aresturile poliției a raportat și acest caz telefonic atât prefectului, colonel Zăvoianu care între timp venise la prefectură, cât și maiorului Orășanu, primind și de astă dată de la amândoi interzicerea de a raporta Parchetului. Cu toate acestea, comisarul Tofan anunțase cu puțin timp mai înainte pe procurorul de serviciu și se găsea în cabina telefonică pentru a anunța pe procurorul general și pe primul-procuror, în momentul în care aceștia au intrat în prefectura poliției, sesizați de procurorul de serviciu. Reprezentanții aceștia ai Parchetului au coborât la arestul poliției, de unde nu fuseseră încă ridicate cadavrele și, pe gratiile ușii celulei în care se afla cadavrul lui Voinescu, au putut să se convingă personal despre aceste asasinate. Fostul prefect, colonel Zăvoianu, a negat cu hotărâre că s-ar fi găsit vre-un om asasinat în Prefectura poliției și, ca să se convingă personal a coborât și a revenit peste câtva timp, maiorul Orășanu, înfuriat că Tofan, comisarul de serviciu, nu-i executase ordinul de a nu raporta Parchetului, a intrat în camera agenților, unde se afla comisarul Tofan, și, în prezența mai multor agenți, i-a făcut aspre observații, spunându-i că și-a mâncat capul și dând ordin ofițerului de serviciu Simion Ioan să-l bage la arest, fapt pe care acesta l-a și executat, băgându-l într-o celulă. Peste un sfert de oră, maiorul Orășanu a dat ordin ofițerului de serviciu să-l aducă pe Tofan la cabinetul prefectului, la a cărui ușă Orășanu i-a ieșit în întâmpinare și l-a amenințat cu moartea dacă spune celor din cabinetul prefectului că a fost a-restat. După aceea Constantin Orășanu a coborât la arest, unde a dat ordin șefului arestului să spele sângele și să șteargă toate urmele crimelor, precum și ordinul să prevină pe soldații care fuseseră de gardă să nu spună nimic din cele ce au văzut. Pentru explicarea amestecului maiorului Orășanu în eventualele evenimente pe care le-am expus mai sus, este suficient să mai menționăm că în arhiva secretă a serviciului poliției s-a găsit un document cu nr.4253, pe care se găsesc scrise cu mașina 11 nume și, cu mâna, scris de maiorul Orășanu, încă doi frați, frații Horvath, în care sunt trecuți 10 dintre cei care au fost asasinați la Jilava și încă 3, care se mai află în viață. Această listă, după însăși declarația inculpatului Orășanu, i-a fost dictată, pretinde el, de un legionar, al cărui nume nu poate sau nu vrea să-l spună. Cele expuse mai sus nu sunt decât un rezultat al situației, astfel cum rezultă din instrucția făcută până în prezent, care nu poate să fie considerată

decât la începutul ei deoarece în dosarul de instrucție început la Cabinetul III instrucție al Tribunalului Militar, continuat la Camera de punere sub acuzare a Curții de Apel din București, nu au rezultat decât unele fapte necomplete. Instrucția actuală se face cu multă greutate din cauză și mai ales din împrejurarea că au dispărut multe piese de control și majoritatea celor chemați să aducă o lămurire prin declarațiile lor, sunt încă timorați. Am luat, însă, o serie de măsuri menite ca cercetarea să meargă, în măsura posibilului, la un rezultat satisfăcător.

Cele trei falsuri

1) Expediția polițienească este prezentată ca o simplă operație de rutină: **schimbarea** gărzii, pe când în realitate era **înlăturarea** gărzii și înlocuirea ei cu echipa de polițiști.

2) Dumitru Groza, șeful Corpului Muncitoresc Legionar, menționat ca făcând parte din grupul de la Prefectura Poliției și ca participant activ la masacru, în fapt a venit de la sediul Corpului Muncitoresc Legionar din București, strada Roma, însoțit de Constantin (Titi) Cristescu, **după** sosirea poliției și i-a găsit pe legionarii lui din Corpul Muncitoresc Legionar înlăturați din misiunea pe care o avuseseră de păzire a închisorii.

3)Implicarea colonelului Zăvoianu în operația de poliție, așa cum este prezentată în raportul oficial, este cu totul neverosimilă. Nu pot fi martor direct cu privire la acest punct, dar relatarea este incompatibilă cu personalitatea bine cunoscută a colonelului.

Epilog. Colonelul Zăvoianu a fost condamnat la moarte și executat. Dumitru Groza, condamnat la moarte, a fost grațiat, comutându-se sentința.

Declarația profesorului Ion Zelea Codreanu (tatăl Căpitanului)

De la constatarea treptată, că acel Sima îndepărtează Legiunea și întreaga Mișcare de la calea morală și sfântă a Căpitanului și că prin abuzul adminstrativ al forței lui de vicepreședinte al Consiliului de

miniştri, o împinge în direcţia diametral opusă măreţei ţinte a Legiunii, apoi la aflarea treptată a uluitoarelor ştiri, că el de mult se află în strânse legături cu Moruzov, omul Lupeascăi şi al tuturor prigonitorilor noştri, că el fiind însărcinat de Căpitan, să facă numai legătura în mod provizoriu, între diferitele grupuri de legionari ascunşi ca unul ce era cel mai şters şi mai necunoscut, ca acţiune legionară, de agenţii prigonirilor şi-a asumat rolul de conducător, în care pseudo-calitate, minţind că lucrează după indicaţiile Căpitanului, a pus la cale diferite atentate în mai multe părţi, în contra dispoziţiunilor mereu repetate ale Căpitanului de a se păstra cea mai exemplară linişte, se vede că atentatele şi tulburările orânduite de Sima trebuiau să servească ca pretext acelora care puseseră la cale asasinarea Căpitanului şi a atâtor fruntaşi legionari, floarea neamului. Se vede limpede că numai inspirarea lui Moruzov putea să-l determine pe Sima să lucreze din răsputeri la omorârea Căpitanului, stârnindu-i-se pofta de a conduce Legiunea.

– *Câte zile a durat deshumarea şi ce persoane au luat parte la această lucrare?*

– A început aproximativ la ora 9 dimineaţa, a durat toată ziua şi abia pe la ora 14 a doua zi s-a dat de trupurile martirilor noştri. Cunoşteam o parte din echipa care lucra, dar numai după înfăţişare, nu şi după nume.

– *Dintre aceştia a luat parte vreunul la asasinatele din inte-riorul închisorii Jilava?*

– Împreună cu soţia mea am stat până în seara zilei întâia, iar peste noapte, până dimineaţa când am revenit, au stat membri din familia mea. Aceştia mi-au declarat că, absolut nimeni din cei ce au lucrat peste noapte, n-a părăsit locul de la mormânt, şi nimeni de acolo n-a aflat până dimineaţa cele petrecute în fort.

– *Cum explicaţi Dvs., că o parte din cadavre au prezentat răni tăiate cu despicarea craniilor, care nu se puteau produce decât cu târnăcoape sau topoare?*

În cazul că niciunul din cei ce lucrau la deshumare nu a pătruns în închisoare, care a fost, după părerea Dvs., rostul mutilării cadavrelor şi rostul comunicatului oficial dat după crime, în care se afirmă că asasinatele au fost comise de acei care lucrau la mormânt?

– Întrucât ştiu sigur că nimeni din cei care lucrau n-a lipsit de la lucru în cursul nopții, nu poate fi altă explicație, decât că cetele trimise de Sima au fost înarmate şi cu câteva topoare sau târnăcoape, anume spre a face să creadă, după mutilări, că faptul n-a fost pus la cale şi ordonat, ci ar fi rezultat din durerea nemărginită a legionarilor la vederea Căpitanului. Dar la ora omorurilor, nu numai că nu s-a dat de trupuri, ci nici nu se ştia dacă sunt acolo sau nu.

Totuşi comunicatul oficial a minţit, spre a se dezvinovăți acei care au plănuit şi ordonat, încercând să răstoarne răspunderea indirect asupra sfintelor moaşte ale Căpitanlui şi ale celorlalți martiri legionari.

...Cât despre făptaşii-instrumente, apoi ei ori nu au fost deloc legionari de ai Căpitanului, ori au fost trădători conştienți, întrucât ei nu au cunoscut legile Căpitanului, ori le-au înfruntat.

Legea fundamentală a Căpitanului este, că legionarul răspunde de fapta sa chiar cu prețul vieții! Nicadorii s-au predat, când puteau uşor să dispară. Decemvirii care au sancționat pe trădătorul care de trei ori încercase asasinarea Căpitanului, s-au predat toți, când puteau să dispară măcar în parte. Cei nouă care au răzbunat asasinarea Căpitanului şi altor martiri puteau să dispară fără urmă, dar ei s-au predat, deşi ştiau bine că îi aşteaptă schingiuirea şi moartea.

Toți s-au predat spre a îndeplini legea Căpitanului! Dar aceştia, poruncitorul şi instrumentele lor unde sunt? De aceea, legionari nu pot fi, ci doar trădători. Nu s-au predat, deşi erau la putere. Nu ca cei de sus în timpul prigoanelor vrăjmaşe! Atunci de ce au asasinat?...

La aceasta răspund că toate au fost poruncite şi săvârşite numai spre a astupa gura lui Moruzov, care l-ar fi dat de gol pe Sima despre legăturile intime, pe care le-au avut amândoi în orânduirea atentatelor, care trebuiau să pregătească asasinarea Căpitanului.

...Despre planul meu de a face un mare proces în faţa ţării şi a lumii spre a se trage la răspundere călăii noştri şi toţi aceia care au călcat legile lui Dumnezeu şi ale omeniei în contra noastră, ştiau toţi fruntaşii legionari, precum şi trădătorul Sima. Legiunea, Ţara şi Neamul ar fi tras de-a pururi nesfârşite foloase morale din acest proces, care ar fi constituit adevărata şi dreapta răzbunare cerută de Dumnezeu, de Căpitanul, de martirii noştri, prin dreptatea şi gradarea ei, de sus şi până jos. Asasinarea acestei putinţe este mai gravă în urmări, decât ce s-a săvârşit direct acuma.

„**Procesul asasinatelor de la Jilava**", Bucureşti, 1941.

Declaraţia lui Victor BIRIŞ cu privire la şedinţa de la Aiud

D. Groza: Ne aflam la Aiud în primăvara anului 1963 la secţia a II-a cu ocazia aşa-ziselor autoanalize, într-o cameră specială, în care au fost strânşi mai mulţi.

A. Grade legionare (grade conferite de Căpitan), printre care:

1. Radu Mironovici
2. Pr. Dumitrescu-Borşa
3. Iosif Costea
4. Augustin Bidianu
5. Victor Vojen
6. Tache Savin
7. Dumitru Chica
8. Androne Bulhac
9. Dumitru Groza

B. Legionari:

1. Ilie Niculescu
2. Luca Dumitrescu
3. Nistor Chioreanu
4. Hristofor Dancu (călugăr)
5. Ion Agapie
6. Ion Rusu
7. Călin Aurel
8. Mircea Dumitrescu
9. Victor Biriş
10. Radu Budişteanu
11. Ing. Parpalac (şef de cameră)
12. Ion Damian, Mureşanu (învățători, ajutori şefi de cameră)
13. Gheorghe Sârbu (ajutor al lui Ilie Niculescu)

C. Nelegionari

16. Pr. Dumitru Stăniloae
17. Petre Pandrea

În fața tuturor acestora, Victor Biriş a făcut următoarele declarații:

În vara anului 1938 am însoțit pe Horia Sima în grădina botanică din Bucureşti, în care avea o întâlnire cu un domn inginer, pe mine rugându-mă să rămân în urma lor pentru a asigura paza. Din discuțiile lor am auzit următoarele: „Dragă Horia, e momentul să acționezi!" Au discutat şi alte lucruri pe care eu nu le-am înțeles. După circa 16-20 de minute de discuții, şi-au strâns mâna şi s-au despărțit. L-am întrebat, după aceea, cine era respectivul „domn" - *Mihail Moruzov!* mi-a răspuns Sima. Eu ştiam cine era acel „domn", dar am vrut să aflu dacă-mi va spune adevărul. Urmare acestei discuții: s-au văzut efectele.

Referitor la cazul Jilava, Biriş afirma:

În zilele când se prepara deshumarea Căpitanului şi Nicadorilor, el a informat pe Horia Sima că auzise la preşedinţia Consiliului de Miniştri că Generalul Ion Antonescu intenţionează să transfere deţinuţii din închisoarea Jilava, la Văcăreşti, pentru a-i pune la adăpost. Temându-se că Moruzov, la un viitor proces ce urma să-l facă Antonescu, ar putea dezvălui raporturile lui cu Horia Sima, au căzut amândoi de acord să-i suprime pe toţi cei care au contribuit la asasinarea Căpitanului şi a tuturor legionarilor ucişi în perioada de prigoană.

P.S. Pentru verificarea veracităţii acestei relatări a lui Victor Biriş, am luat contact cu mai mulţi legionari care au fost prezenţi la acea şedinţă de la Aiud. Toţi aceştia s-au eschivat, ca loviţi de amnezie, de parcă le-ar fi fost teamă. Singur, Părintele Dumitru Stăniloae, nelegionar, dar prezent la acea şedinţă, **mi-a confirmat integral adevărul** spuselor lui Victor Biriş.

Nota autorului

Septembrie 1940-Ianuarie 1941
Consideraţii esenţiale şi fapte incontestabile

Perioada aşa-zisei guvernări Antonescu – Mişcarea Legionară trebuie considerată sub mai multe aspecte. Ruşii ocupaseră Basarabia, Bulgaria ocupase Dobrogea de Sud, Ungaria, prin Dictatul de la Viena, ocupase o mare parte din Ardeal. În mai puţin de un an şi fără să se apere, România, în urma politicii regelui Carol al II-lea şi a guvernelor liberale şi ţărăniste din anii precedenţi, ajunsese la punctul de destrămare, ca stat şi ca naţiune. O soluţie radicală se impunea.

La începutul lui Septembrie 1940, Carol II a fost obligat să abdice. Generalul Ion Antonescu a preluat conducerea statului şi nu s-a adresat pentru colaborare partidelor politice ale timpului, deoarece prin ele, Carol II adusese ţara în situaţia menţionată mai sus.

Mişcarea Legionară, cunoscută în toată ţara prin sistemul ei de corectitudine şi prin ţinuta ei morală, în raport cu viaţa publică, fusese decimată de aproape întreaga ei conducere prin asasinate în masă, a sute şi sute de persoane, comise de Carol II, cu consimţământul tacit, (dar şi expres uneori) al conducătorilor partidelor politice majore - liberal şi ţărănist.

Mişcarea Legionară, cel puţin potenţial, era singura rezervă politică, de încredere naţională, la care Generalul Antonescu (armata) putea face apel pentru restabilirea în ţara noastră a unui guvern care să administreze, exclusiv, pe baza ideii de drept public şi privat.

Era de asemenea evident că anumite persoane, vinovate direct de atrocităţile comise faţă de Legiune ca şi de jefuirea patrimoniului public, trebuiau trase la răspundere şi aduse în faţa tribunalelor de judecată. Au fost astfel arestaţi câteva zeci de indivizi, şi reţinuţi în detenţie, în vederea judecării lor.

Se ştie, dincolo de orice dubiu, că sutele de legionari ucişi sub Carol II fuseseră asasinaţi numai şi numai pentru a împiedica opera de redresare naţională propovăduită de Mişcarea Legionară, Mişcare organizată legal ca partid politic. Rezultatul alegerilor parlamentare din 1937, dovedea din plin, că mersul către o refacere etică a vieţii publice naţionale nu mai putea fi mult timp împie-dicat. Coaliţia politică dintre Codreanu, Maniu şi Gheorghe Brătianu putea, cu multă probabilitate şi nu după mult timp, răsturna termenii de forţă politică dintre partide şi opri afacerile financiare în stil mare care distruseseră ţara. Devenea deci **imperios,** ca noul guvern de alianţă dintre armată şi Legiune să nu se abată, sub nici o formă, de la linia de justiţie şi demnitate propagată şi de Corneliu Codreanu şi de Generalul Antonescu.

Lucrurile nu s-au întâmplat aşa. Codreanu fusese ucis de Carol II, iar la conducerea Mişcării Legionare se instalase Horia Sima, cu ajutorul, printre altele, al unui decret regal din partea noului rege –

Mihai – care-l confirma în fața întregii țări, ca şef al Mişcării Legionare.

Prin accederea la putere, Horia Sima trebuia să fie cât se poate de conştient în acțiunile lui. Lucrurile s-au întâmplat însă tocmai contrariu. Puținii legionari care mai rămăseseră din conducerea Mişcării din timpul lui Codreanu nu au fost asociați la locuri de răspundere în cadrul Legiunii, ci puşi în schimb în posturi periferice de activitate birocratică.

Totodată, s-au deschis porțile de acceptare în organizația legionară oricui care, din motivele lui, credea oportun să intre în Legiune. În jurul lui Sima, la conducere, a rămas numai un grup de amici personali.

Situația confuză din acel nou început, timpul scurt şi modul rapid în care se derulau evenimentele - ca o continuă avalanşă - nu dădeau răgaz unei lente şi amănunțite analizări a lucrurilor şi faptelor. Se presupunea, cu bună credință, din partea legionarilor rămaşi şi formați din timpul lui Codreanu, că totul nu putea să aibă loc decât din preocuparea de a scoate țara din nenorocirea în care o aruncase Carol.

E greu, de aceea, de a explica rațional anumite fapte care au avut loc în cele patru luni de conviețuire la guvern între Antonescu şi Sima.

În vederea stabilirii unei răspunderi a gravelor abateri, e necesar însă să nu se piardă din vedere două lucruri: unul de ordin general, celălalt legat strict de momentul succesiv al abdicării lui Carol II.

Primul este că, sub nici o condiție, principiul că țara este un stat bazat exclusiv pe lege nu trebuia neglijat, violat ori ignorat. Al doilea este că Antonescu şi armata nu ar fi avut, strict vorbind, nevoie să-şi asocieze la guvern nici o organizație ori mişcare politică. O dictatură n-a avut niciodată nevoie de aliați pe care îi ştia opuşi. Dacă totuşi Antonescu a cerut ajutorul legionarilor, în

efortul de a reface țara, înseamnă că el știa că și Legiunea era animată de aceleași principii și că-și pierduse cele mai bune elemente ale ei în același efort. Ar fi nu numai injust, dar și irațional să se pună în alți termeni problema. Antonescu, prin armată, avea putere absolută, iar Legiunea nu avea nimic.

Două sunt întrebările fundamentale în legătură cu cele expuse în rândurile de mai sus:

1) De ce au fost uciși, fără judecata tribunalului, deținuții arestați legal și care trebuiau să răspundă de crimele lor? Răspunsul e unul singur: pentru că s-a călcat principiul de bază inițial al unui stat de drept și de lege. Nici o încercare, pe bază de circumstanțe, nu poate justifica un act întreprins în mod deliberat. Omorurile de la Jilava nu se pot folosi nici măcar de argumentul așa-ziselor împrejurări, cu care, de fapt, nu au avut nici o legătură. Faptul uciderii nu se poate explica decât ca un fapt de încălcare a legii pe care statul român își baza dreptul de administrare a țării. Se dau în continuare câteva documente care pot să lumineze acest aspect al celor întâmplate.

2) De ce a avut loc rebeliunea din Ianuarie 1941? Aici răspunsul este și mai simplu. Întâi, cel care scoate lumea în piață trebuie să creadă într-o minimă șansă de reușită. Comedia (cu consecințe tragice) celor întâmplate atunci e că revoltații erau la guvern, și că nu ar fi trebuit să iasă în stradă să protesteze împotriva generalului, care era al lor. Faptul că Antonescu se baza - cum s-a mai spus mai sus - și pe armată, al cărei șef era el, trebuia cel puțin luat în seamă. De fapt numai după două zile de strigăte și de proteste pe toate străzile Bucureștiului și de cereri ca Sima să ia locul lui Antonescu, acesta a dat ordin trupelor să curețe străzile și instituțiile statului de gălăgioșii diletanți ai lui Horia Sima. E necesar ca la acest punct să se precizeze că nici o autoritate legionară, constituită sau neconstituită, nu a proclamat revolta. Ca și în cazul dintâi, lucrurile s-au petrecut strict din dispozițiile lui Sima care, ca vice prim-

ministru, a avut grija de a se ascunde de la începutul răscoalei şi să nu mai apară decât ... la Berlin. Legionarii care, ca indivizi, au suferit consecinţele, le-au suferit numai pentru că s-au supus principiului de supunere la ordin, fără să controleze dacă era conform sau nu, atât spiritului de adevăr instrinsec în învăţământul lăsat de Căpitan Legiunii, cât şi situaţiei de fapt, cu prezenţa Mişcării Legionare la guvern şi în toată ţara.

Semnificativ pentru înţelegerea raportului dintre Mişcarea Legionară şi Generalul Ion Antonescu, în acele momente tragice, este următorul document larg difuzat în toată ţara sub forma unei mici broşuri, în bună parte distribuită de soldaţi, care au depus-o şi în cutiile de scrisori, pe la casele oamenilor, în zilele imediat următoare rebeliunii:

Declaraţiile domnului General Antonescu făcute presei

„În faţa lui Dumnezeu, a Ţării şi a Istoriei, jur că nimeni pe acest pământ nu mă va împiedica să apăr onoarea, drepturile şi liniştea Românilor şi că dacă se va face o nouă greşală voi fi neiertător."

Dl: General Ion Antonescu a făcut ieri reprezentanţilor presei declaraţii către întreaga Ţară.

Aceste declaraţii clarifică şi explică situaţia actuală şi cuprind perspectivele viitorului.

Dl. General Antonescu se adresează, rând pe rând, Tinere-tului, Legionarilor adevăraţi şi tuturor românilor:

Tineret, studenţi, legionari adevăraţi

Mi-am smuls până azi suflet din sufletul meu ca să-l fac punte de viaţă şi înţelegere veşnică între mine şi voi.

Suferinţele voastre de altă dată le-am făcut suferinţele mele; iar biruinţa ţării şi a mea de la 6 septembrie am făcut-o biruinţa voastră.

Facsimil al primelor pagini din respectiva broşură ce cuprindea declaraţia Generalului Antonescu şi care a fost amplu răspândită în zilele imediat următoare „rebeliunii" legionare.

ROMÂNI,

De lupta, energia, munca şi disciplina voastră depinde numai de voi supremul ciuntări ce vă voiu face.

Fiindcă, împotriva tuturor piedicilor şi intrigilor duşmane, a clevetirilor şi ameninţărilor neamurilor, trebue să ducem ţara în malca viitorului, în vai de veac, ca să-i asigurăm drepturile nepieritoare.

Şi i le vom asigura.

Cu Dumnezeu înainte!

General ANTONESCU

DECLARAŢIILE
DOMNULUI
GENERAL ANTONESCU
FĂCUTE PRESEI

„În faţa lui Dumnezeu, a Ţării şi a Istoriei, jur că nimeni pe acest pământ nu mă va împiedica să apăr onoarea, drepturile şi liniştea Românilor şi că dacă se va face vreo nouă greşală voi fi nemilos".

D-l General Ion Antonescu a făcut cu reprezentanţii presei declaraţiile ce urmează:

Întreaga Ţară

Aceste declaraţii clarifică şi explică situaţia actuală şi cuprind [illegible] viitorului.

[illegible] nu va fi vreo pedeapsă; pedeapsa mea nu pleacă din nicio dorinţă, a judecătorilor din nicio ură, a Armatei din nicio răzbunare.

Dar, de acum înainte voi fi necruţător. Nici-o abatere, nici-o rătăcire, nici-o încercare nu va mai fi îngăduită.

În faţa lui Dumnezeu, a Ţării şi a Istoriei jur că nimeni pe acest pământ nu mă va împiedica să apăr onoarea, drepturile şi liniştea românilor şi că dacă se va face vreo nouă greşală voiu fi necruţător.

ROMÂNI,

Cu aceasta se închide în ruşine şi tristeţe o nesăbuită crimă, folosită de duşmanii Neamului în contra noastră.

Viitorul ne stă în faţă.

El ne comandă să ne împlinim datoria.

Cea dintâi datorie a tuturor este de a munci.

Trebue să redăm încrederea în dreptul de viaţă şi de muncă.

[illegible] putere[illegible] producţiei, ca să putem ajunge la îmbunătăţirea vieţii; trebue să dăm ţăranului liniştea ogorului, ca să poată munci; trebue să dăm orăşanului siguranţa vieţii şi a ordinei, cărturarului puterea gândului.

Întreaga Ţară trebuie să păşească la muncă şi la ordine.

Nu ajutăm crezul românesc, nu servim credinţa în viitorul nostru, nu ne pregătim pentru lumea nouă în plămădire, dacă nu ne supunem acestui porunci. România şi aliaţii săi au nevoe de linişte şi de muncă în această regiune.

După ce totul va reintra în muncă şi în disciplină, voiu păşi la reorganizarea politică a Statului, fiindcă eu sunt cel care e hotărît în 7 Septemvrie 1940, organizarea Statului Naţional Legionar.

Numai duşmanii adevărului, pot să creadă că Generalul Antonescu s[illegible] abate dela drumul forţelor creatoare ale naţionalismului românesc şi dela încadrarea neamului nostru în spiritul nou al

Am lăsat o clipă haina oştirii, haina mândriei, şi a vieţii mel întregi şi am îmbrăcat cămaşa verde ca să vă dau vouă semnul unir şi altora semnul încrederii în voi.

V-am chemat la conducerea Statului şi v-am dat toate locuril de răspundere ca să simţiţi că şi voi sunteţi Statul şi pe conştiinţ voastră se reazimă păstrarea şi mândria lui.

Mi-aţi jurat credinţă Regelui şi mie - la 6 Octombrie la Bucureş şi la 8 noiembrie la Iaşi şi toţi conducătorii voştri mi-au reînno legământul de ascultare la 27 Noiembrie.

M-am trudit luni dearândul să salvez Statul prăbuşit, c graniţele sfărâmate şi românii pribegi; să restabilesc finanţele şi s reorganizez totul, în împrejurările turburi ale războiului din juru nostru.

Am atras atenţia conducătorilor voştri că unele element împing statul la dezordine, că alţii aleargă după interese materiale,c unele elemente nu sunt folosite, că producţia ţării scade, că anarhi ne pândeşte.

Am somat pe cei răspunzători să-şi facă datoria, impunân disciplină, prevestindu-le că va veni un moment când vor fi năvăliţ şi depăşiţi de anarhie; v-am adresat tuturor sfaturi părinteşti, cerân du-vă să vă faceţi datoria de români şi legionari.

Pe conducătorii voştri i-am tratat ca pe copiii mei, deschizându le casa şi sufletul şi mărturisindu-le zilnic toate grijile şi actele c trebuie să înfăptuim.

Drept orice, s-a pornit o acţiune absurdă în contra guvernului deşi era guvern naţional-legionar şi cu toate că mi se jurase credinţă S-au făcut insinuări netrebnice că aş ocroti masoneria sau că a lăsa ca forţe oculte străine să influenţeze conducerea ţării.

Trecutul meu, onoarea mea de ostaş, lupta mea de o viaţ întreagă în contra ticăloşilor, voinţa mea neînduplecată de a realiz Statul Naţional-Legionar şi tot ce făcusem până atunci pentr Legiune, n-au fost puse în cumpănă.

Forțe oculte străine, netrebnici prădători şi anarhişti strecurați în mare număr în rândurile Legiunii au împins la vrajbă, la pradă şi la nebunie.

Tineri curați, studenți idealişti, legionari supuşi au devenit instrumente oarbe în mâna unor ambițioşi, cari s-au ascuns după ce au încurajat revolta şi după ce n-au mai putut stăpâni bandele netrebnice de anarhişti şi disperați intrați în luptă pentru interese străine şi nu pentru Legiune.

Țara a fost astfel aruncată într-o frământare nebună pe care n-a putut-o opri decât onoarea, eroismul şi patriotismul ostaşului român, stâncă nepieritoare a drepturilor patriei.

S-a tras în armată, fără nici un motiv, fără nici o provocare; s-a încercat dezarmarea şi umilirea ostaşilor; au fost omorâți ofițeri şi soldați pe la spate, doi au fost arşi de vii*.

Am fost asediat eu, Conducătorul Statului, cerându-mi-se de colaboratorii mei cari îmi juraseră credință, să părăsesc conducerea guvernului sub amenințarea gloanțelor.

Deşi mă găseam la început nepregătit de apărare, am răspuns că prefer să cad la postul de onoare, decât să mă dezonorez pe mine; să dezonorez armata şi să prăbuşesc Statul prin gestul meu de slăbiciune.

Tineret, trezeşte-te. Ajunge.

Legionari adevărați, faceți-vă examenul conştiinței.

Numai duşmanii Țării, ai voştri şi ai mei au putut pune la cale această acțiune nevrednică în care unii au căzut poate de bună credință, alții din ambiții sau interese, iar unii plătiți de mână duşmană.

---

* Informația care i s-a dat lui Antonescu, în legătură cu acest presupus fapt, a fost nedocumentată. Faptul în sine nu a avut loc.

Dacă Antonescu ar fi ştiut adevărul, în orice caz el nu s-ar fi pretat la difuzarea unui lucru nu numai tendențios, ci şi în întregime fals.

Numai trădătorii v-au putut sfătui să trageți în armată, atunc când știți că niciodată Legiunea n-a avut acest drept, iar Căpitanu a preferat să se jertfească decât să provoace mișcări și lupte între Români.

Aruncați de pe frunte și de pe ochi vălul cernit al rătăcirii ș din mâini armele trădării.

Fiindcă generalul Antonescu n-a înșelat, nu înșeală și nu va înșela niciodată.

Eu nu sunt Conducător de Stat tiran, n-am clică de apărat și n-am interese sau o viață imorală de ascuns.

Eu apăr Țara și destinul ei impotriva tuturor dușmanilor și a tuturor rătăcitorilor.

Toată viața și voința mea este în slujba Neamului, a onoarei lui, a onoarei voastre.

Am asigurat liniștea Țării și o voi stăpâni împotriva oricui.

Armata e trează la datorie. Țara întreagă e conștientă de răspunderea ce o avem.

Am ordonat arestări ca să prind rețeaua rătăcirii și a infamiei, a prădătorilor și a ocultei străine.

A doua oară nu va mai îndrăzni, fiindcă pumnul de oțel al onoarei și al conștiinței românești va zdrobi sub voința armatei orice încercare.

N-am ucis pe nimeni. Fiindcă am încă suflet de părinte.

Pe foștii membri ai Guvernului cari se vor dovedi că au trădat, îi voi pedepsi cu deportarea.

Pe vinovații netrebnici îi voi pedepsi cu ocna.

Pe vagabonzii și hoții de rând îi voi pedepsi cu pușcăria.

Nici un nevinovat nu va suferi vreo pedeapsă; fiindcă pedeapsa mea nu pleacă din nici o ambiție deșartă, a judecătorilor din nici o ură, a Armatei din nici o răzbunare.

Dar, de acum înainte voi fi necruțător. Nici o abatere, nici o rătăcire, nici o încercare nu va mai fi îngăduită.

În fața lui Dumnezeu, a Țării și a Istoriei jur că nimeni pe acest pământ nu mă va împiedica să apăr onoarea, drepturile și liniștea românilor și că dacă se va face vreo nouă greșală voi fi necruțător.

ROMÂNI,

Cu aceasta se închide în rușine și tristețe o nesăbuită crimă, folosită de dușmanii Neamului în contra noastră.

Viitorul ne stă în față.

El ne comandă să ne împlinim datoria.

Cea dintâi datorie a tuturor este de a munci.

Trebuie să refacem încrederea în dreptul de viață și de muncă.

Trebuie să redăm muncitorului puterea producției, ca să putem ajunge la ieftinirea vieții; trebuie să dăm țăranului liniștea ogorului, ca să poată munci; trebuie să dăm orășanului siguranța vieții și a ordinei, cărturarului puterea gândului.

Întreaga Țară trebuie să păşească la muncă și la ordine.

Nu slujim crezul românesc, nu servim credința în viitorul nostru, nu ne pregătim pentru lumea nouă în plămădire, dacă nu ne supunem acestei porunci. România și aliații săi au nevoe de liniște și de muncă în această regiune.

După ce totul va reintra în muncă și în disciplină, voi păși la reorganizarea politică a Statului, fiindcă eu sunt cel care a hotărât la 7 Septembrie 1940, organizarea Statului Național Legionar.

Numai dușmanii adevărului, pot să creadă că Generalul Antonescu se va abate de la drumul forțelor creatoare ale naționalismului românesc și de la încadrarea neamului nostru în spiritul nou al vremii și în alcătuirea viitoare a Sud-Estului Europei.

Acest stat nou, va fi un stat întemeiat pe primatul românesc în toate domeniile și se va întemeia pe structura noastră agrară și țărănească. *Naționalul și socialul* vor fi pietrele de temelie.

Toate reformele necesare înlăturării vâscului şi influenţelor străine, pentru asigurarea destinului nostru naţional, le voi înfăptui fără şovăire. Organizarea noastră economică va pregăti viitorul Bazinului Dunărean şi al rostului pe care trebuie să-l aibă poporul românesc în această regiune europeană, faţă de viitorul Europei care se plămădeşte printr-o măreaţă luptă.

Statul viitor va fi un Stat de disciplină, de ordine şi de acţiune creatoare.

Tineretul va fi educat în duhul de jertfă naţională şi de idealism creştin, pentru care s-au jertfit, veac de veac, Voevozii, vitejii şi martirii noşti.

Ţărănimea va fi îndrumată spre o nouă viaţă, Statul organizând producţia agricolă, dând unelte şi maşini ţăranului, creind o industrie alimentară şi transformând ordinea sanitară atât de înapoiată a satelor noastre.

Muncitorimea va fi ridicată prin sporirea producţiei şi prin crearea de mari lucrări publice, căi de comunicaţie, canaluri şi irigaţii. Voi lupta cu toate puterile ca să ridic viaţa muncitorului, fiindcă şi eu nu mă consider decât cel dintâi muncitor al Ţării.

Funcţionarii vor fi întrebuinţaţi în această mare acţiune a Statului şi li se va deschide drumul spre întreprinderile private, pentru a asigura tuturor salarii demne de munca şi rolul fiecăruia.

Cărturarii şi slujitorii bisericii vor avea în acest Stat rolul care se cuvine despicătorilor de drumuri şi ziditorilor de suflete.

Un Stat nou cu suflet nou. Aceasta m-am obligat să fac. Aceasta voi face. Fiindcă acest Stat îl aşteptaţi toţi, de atâta vreme, Români.

Toţi aţi crezut, aţi aşteptat, toţi nădăjduiţi în această Românie Nouă.

Trândăvia, interesul personal, intriga, necinstea, minciuna, trădarea, linguşirea, lipsa de merit şi de caracter, ameninţarea şi ura, - acestea le urâţi cu toţii - o ştiu - şi eu le urăsc cel dintâi.

Munca, adevărul, dreptatea, cinstea, caracterul, onoarea, loialitatea, meritul şi ridicarea prin competenţă şi disciplină, respectul faţă de toate aceste temeiuri de viaţă, iată ce aţi voit, iată ce trebuie să întemeiem la noul stat.

De la acest drum de înnoire, *de faptă nouă pentru o Ţară Nouă şi o Lume Nouă,* nu mă voi abate nici o clipă, fiindcă acesta este rostul meu la conducerea Statului.

Nu voi întemeia numai forme, fără rădăcini, cum au încercat-o alţii, nici nu voi renaşte aşezări moarte.

De aceea o spun răspicat.

Nu oricine este pregătit pentru această împlinire, ci numai acei cari n-au mâinile pătate cu sânge, de averea Statului sau de fapte murdare. Toţi pot însă s-o ajute, pentru că este casa Neamului la care toţi au datoria să zidească.

Pentru a ajunge la această înfăptuire viitoare, cer acum: ORDINE, DISCIPLINĂ şi MUNCĂ.

Iar legionarilor adevăraţi, celor ce au suflet de legionar, cari au râvnit să înfăptuiască toate aceste temelii de neam, le cer:

Tinerilor studenţi, să-şi pregătească sufletul în credinţă curată şi creştină, aruncând din mâini arma urei şi aşteptând arma apărării drepturilor neamului.

Legionarilor maturi şi bătrâni, le cer să judece singuri pe ce drum a fost târâtă Legiunea şi pe ce drum am luptat s-o duc eu. Pe cine au lăsat să îmbrace cămaşa Căpitanului, a lui Moţa şi Marin, a lui Clime, Banea, Dobre, Cantacuzino, Polihroniade, Tell şi a tuturor luptătorilor adevăraţi ai Legiunii şi dacă socotesc că scopul Legiunii a fost slujit în baricadele roşii ale anarhiştilor şi de gloanţele îndreptate în contra ostaşului român, alături de ticăloşii şi prădătorii de rând.

Le cer să judece dacă ţara pe care voi zidi-o eu, nu este ţara visurilor de totdeauna ale adevăratei Legiuni şi ale românilor de pretutindeni şi deapururi.

Este ultimul meu cuvânt către ei.

Şi să înţeleagă că pe deasupra tuturor frământărilor şi peste toate neînţelegerile, aveau datoria faţă de strămoşi şi faţă de urmaşi să ne pregătim, Statul şi neamul, pentru **apărarea** drepturilor lui veşnice.

Cine vrea să meargă la această faptă, va fi bine primit şi va croi alături de mine destinul Patriei. Fără şovăire, fără viclenie, fără nesupunere, pentru Ţară şi Rege.

ROMÂNI,

De fapta, energia, munca şi disciplina voastră depinde momentul supremei chemări ce vă voiu face.

Fiindcă, împotriva tuturor piedicilor şi intrigilor duşmane, a clevetirilor şi ameninţărilor nemernice, trebuie să ducem ţara în matca viitorului, în val de veac, ca să-i asigurăm drepturile nepieritoare.

Şi i le vom asigura.

Cu Dumnezeu înainte!

General ANTONESCU* **

---

* Autorul acestei cărţi a trăit, zi de zi, evenimentele evocate în paginile precedente, a primit acasă broşura adresată „adevăraţilor legionari", la care, sufleteşte, a răspuns pozitiv şi integral.

** Acest document exprimă punctul de vedere al Generalului Antonescu asupra evenimentelor din ianuarie 1941. De remarcat diferenţa sensibilă dintre această imagine şi cea confecţionată din cartea „Pe marginea prăpastiei".

Scrisoare deschisă unui Domn profesor

Stimate Domnule,

Nu ne ştim! Nu ne cunoaştem! Nu ne-am confruntat pentru vreun interes sau poziţie dorită. Rândurile ce urmează vă rog să le reţineţi ca pe o punere la punct - nu a dv., ci a unei realităţi, alta decât cea prezentată în articolul „Fără Horia Sima", publicat în „Gazeta de Vest", Martie 1994.

Anii 1938-1939 au fost ani grei de încercări. S-a petrecut atunci o tragedie a generaţiei legionare, a Neamului Românesc, cu efecte dezastruoase pe câteva decenii postbelice. Dacă atunci, unii dintre noi s-au condus după intuiţie, acum putem aprecia evenimentele nu numai de pe poziţia „ordine şi disciplină", ci şi cu „efort reflexiv", aşa cum afirmaţi Dvs.

Fără cunoaşterea adevărului, se pot repeta greşeli, rătăciri şi chiar falimente.

Astăzi când vremea minciunilor a trecut, istoria trebuie să fie scrisă în raport cu faptele şi nu cu scopuri ascunse, străine, departe de adevăr, mai ales când „Media" bine organizată, dominantă, din ce în ce mai puternică, răspândeşte pretutindeni confuzie, şi în bordeie şi în palate.

Dvs. scrieţi, citez:

1. *Suntem, altfel spus (însă spus răspicat) copiii ori nepoţii Comandantului Horia Sima, sub mantaua căruia ne-am format şi am luptat.*

Răutăciosul care mi-a adus articolul Dv. a comentat: „Ştiam că Horia Sima a avut un singur copil, croit în pat străin, cu nevasta altuia, camaradul care-i dăduse găzduire. Nu ştiam că are şi alţi copii şi chiar nepoţi."

Să trecem peste performanţa paternă a Comandantului Horia Sima, pe care o încadraţi în „greşeli şi slăbiciuni omeneşti" - vina fiind împărţită, dar schimbând ordinea dintr-un dicton latin, să fim de acord că „Quod licet bovis, non licet Jovis". Pe şleau: ce poate

face un nemernic, un om de rând, un ticălos, nu e permis să facă un conducător.

În continuare citez din articolul Dvs.:

2. *Posteritatea lui Horia Sima îi rosteşte numele cu respect mereu sporit, pe măsura convingerii că a fost un om-revoluţie, un om-cotitură.*

Om-revoluţie? Nu cumva confundaţi noţiunea de „revoluţie" cu zurbăgeala, căci oare ce au fost altceva, toate violenţele comise în toamna anului 1938, din ordinul şi sub comanda lui Horia Sima, violenţele care au precedat, dacă nu au şi grăbit cele 14 asasinate din 30 noiembrie 1938, acţiuni contra doctrinei legionare, a liniei trasate de Căpitan şi a ordinului trimis de el din închisoarea Râmnicu Sărat: „linişte, linişte!"?

Om-cotitură? Da! Pentru că a abătut, a cotit linia trasată de Căpitan şi desigur Dvs. cunoaşteţi această linie.

Ce ştiţi Dvs. de relaţiile lui Horia Sima cu Moruzov? Aţi aflat cumva - ar fi trebuit să ştiţi înainte de a fi scris articolul „Fără Horia Sima" - că Victor Biriş a declarat că în vara anului 1938 l-a însoţit pe Horia Sima (pentru a-i face pază) la o întâlnire cu Moruzov în Grădina Botanică şi în discuţia dintre ei a auzit pe Moruzov zicând: „Dragă Horia, e momentul să acţionezi, trebuie să acţionezi". Horia Sima a acţionat şi efectul a fost cel din 30 Noiembrie la km 30, pe şoseaua Bucureşti-Ploieşti.

Ştiaţi cumva că, aflat în închisoarea Jilava, Moruzov i-a cerut lui Eugen Teodorescu să-i înlesnească o convorbire cu Horia Sima?

Când Eugen Teodorescu i-a replicat că nu este posibil ca Vice-Preşedintele guvernului să-l viziteze în închisoare, dar dacă are vreo dorinţă, i-o poate transmite, Moruzov a declinat oferta, spunându-i: *Sau cu dânsul sau cu nimeni.* Ce oare ar fi avut de discutat Moruzov cu Horia Sima?

Ştiţi cumva că în Noiembrie 1940, Horia Sima şi cu Victor Biriş au decis suprimarea lui Moruzov, de teamă că la procesul ce

urma să fie făcut celor 64 demnitari arestați și depuși la închisoarea Jilava, Moruzov ar fi putut face destăinuiri compromițătoare pentru Horia Sima? Cum ar fi fost suspect ca numai Moruzov să fie ucis, au hotărât suprimarea tuturor. Victor Biriș - atunci Secretar General la Ministerul de Interne - a executat hortărârea. A organizat o echipă, a transportat-o cu 2 brecuri la Jilava, a înlocuit garda dată de Corpul Muncitoresc Legionar cu echipa de polițiști adusă de la Prefectura de Poliție și toți cei 64 de deținuți au fost împușcați în celule de comando-ul adus de Victor Biriș. S-a pierdut astfel un mare volum de informații care ar fi stabilit nu numai vina și răspunderea lor ci și a altora. Nu cumva ei au fost uciși fără proces, fără judecată legală, publică, tocmai pentru ca unul dintre ei să nu poată vorbi? Acesta era Moruzov! Ar fi fost suspect să fi fost ucis numai el, dar odată cu moartea lor s-a închis posibilitatea de a cunoaște întreaga rețea de ticăloși și rolul jucat de fiecare, de la ultimul jandarm până sus la Palatul Regal, căci dacă dintre monarhii statelor civilizate contemporane, Carol al II-lea a fost singurul rege care a ordonat asasinate, el a fost servit de cozi de topor.

3. În continuarea afirmației (citez):

Chiar dacă nu absolut singurul, el a fost cu siguranță printre cei puțini, în momente de răscruce, despre care se poate spune că sunt adevărați făuritori de istorie glorioasă și le nominalizați. Pentru a le discuta le însemnez de la A la M.

Făuritor de istorie glorioasă?

A. Răzbunarea Căpitanului.

Nu se poate să ignorați represaliile după împușcarea lui Armand Călinescu: asasinarea la 21-22 Septembrie a legionarilor internați în lagăre și închisori și a câte alți trei în celelalte județe, în total 254 legionari.

Uciderea lui Armand Călinescu a fost în fapt o neghiobie, un act necântărit. Nu ataci dușmanul când are sub cheie atâția ostateci,

mulți și de calibru. Situația este și mai gravă dacă se confirmă afirmația lui Șerban Milcoveanu că Armand Călinescu devenise *persona non grata* pentru camarila palatului și regele dorea să se debaraseze de el, într-un mod care să-l asigure că nu va putea destăinui în viitor nimic din complotul la care a colaborat. Prin Moruzov a organizat atentatul reușit la 21 Septembrie 1939, prin care a realizat:

1. Tăcerea pe vecie a lui Armand Călinescu;
2. a trecut responsabilitatea asupra Legiunii;
3. a motivat amploarea viitoarelor represalii sângeroase.

Dacă este greu să denunți acea acțiune deliberată, conștientă, implicând un scop și o complicitate, în orice caz și cu cea mai mare bunăvoință, Horia Sima, chiar după moartea sa nu poate fi absolvit de totala resposabilitate a acestui act nesocotit. Iar dacă asasinarea Prof. Iorga se înscrie în „Răzbunarea Căpitanului", aceasta este tot o greșeală, pentru că a aruncat asupra Legiunii o pată care nu s-a șters și nu se va spăla multă vreme, chiar dacă ar fi adevărat că asasinatul a fost opera unor agenți infiltrați în rândurile legionarilor. Chiar dacă n-a știut sau n-a împiedicat actul, Horia Sima nu poate fi eliberat de răspunderea acestei acțiuni.

B. Fidelitate față de linia corneliană.

Cum puteți afirma așa ceva? În Frățiile de Cruce, înainte de a fi format sub mantaua lui Horia Sima, ați cunoscut această linie: Dumnezeu, Neam, Patrie, Onoare, Cinste, Muncă, Unire, Ordine și Disciplină, Dragoste, Devotament, Jertfă, Camaraderie, Legalitate.

Când în închisoarea Râmnicu Sărat, Corneliu Codreanu a ordonat: *Să fie liniște* și când Alecu Cantacuzino a cerut dezlegare pentru acțiune, a răspuns: *Nu numai că nu-l dezleg, ci îl și leg,* a urmat Horia Sima linia corneliană cu fidelitate?

Când în mai 1940 intra în țară pentru a face revoluție dacă se poate sau un atentat la viața regelui, după trecerea frontierei se lasă arestat, tratat cu prăjituri, ajunge la cabinetul Generalului Bengliu, al lui Nichi Ştefănescu şi Moruzov, are convorbiri cu ei, cu Ministrul de Interne, cu Mareşalul Palatului Urdăreanu şi în sfârşit, are audiență la regele Carol. După ce iese din cabinetul regelui, întrebat de Urdăreanu ce impresie i-a făcut regele, răspunde (citez din Horia Sima): *Sunt copleşit, judecata lui e clară, e un om de înțeles... un om încântător, de o vastă cultură şi de o inteligență superioară tuturor oamenilor politici pe care ...i-am cunoscut mai târziu (sic).*

Intră în „Partidul națiunii" înființat şi condus de rege şi depune jurământul de credință lui Carol al II-lea, ucigaşul real al Căpitanului, regele care a ordonat masacrul din 21-22 Septembrie 1939. Chipurile ca să salveze Țara. Țara, a cărei soartă fusese deja hotărâtă. Este această comportare fidelitate față de linia cornelianã?

C. Revoluția din 3 Septembrie 1940

Transferă la Braşov revoluția plănuită a se desfăşura în Bucureşti. Acțiunea se declanşează la 3 Septembrie ora 9 seara şi după cum scrie Horia Sima *începe sub cele mai nefericite auspicii, n-a mai beneficiat de efectul surprizei,* iar în dimineața zilei de 4 septembrie tot planul bătăliei pe care-l concepuse cu atâta încredere în succes... se spulberase. Legionarii erau arestați, alții împuşcați, două echipe asediate, iar „Comandantul" şi-a schimbat hainele militare cu altele, civile, şi a pornit să treacă linia de frontieră în teritoriul cedat Ungariei. Pe teren au rămas răniți şi cinci legionari morți. Ați cunoscut pe vreunul din ei? L-ați cunoscut pe Lucian Caramlău? Curajul şi eroismul legionarilor au fost zadarnice. Cu 500 de oameni adunați din toată țara, fără să se cunoască între ei, în majoritatea cazurilor neinstruiți, neînarmați decât cu câteva pistoale vechi, fără muniție, şi cu petarde, nu ataci clădiri păzite,

cazărmi, în care sunt soldați instruiți, dotați cu arme, puști mitraliere, care așteaptă atacul, fiind preveniți. Nu cucerești (?) ur oraș ca Brașov pentru a detrona un rege la București!

Este și aceasta o acțiune glorioasă?

D. Acțiunea de la Constanța a fost o inițiativă locală a lu Eugen Teodorescu. Deși improvizată, s-a soldat cu rezultate ma bune decât cea de la Brașov, dar și cu trei legionari morți.

La București, Aurel Călin și Dumitru Groza au aruncat gre nade în curtea Palatului Regal, au tras cu pistolul în ferestrel Palatului, iar legionarii din Corpul Muncitoresc au îndreptat mașină încărcată cu bidoane de benzină spre schelele de lem ridicate în spatele Palatului, când soldații de pază au tras, mașin a luat foc și schelele s-au aprins. Populația s-a strâns, întâi 500 apoi 4500 și apoi 10 mii, manifestând împotriva regelui. În frunte manifestației spontane erau Sandu Valeriu, Radu Gyr și alț fruntași legionari. Poporul a cerut abdicarea regelui. Palatul er în panică, iar Carol l-a chemat pe generalul Ion Antonescu, i- dat președinția guvernului, apoi în ziua următoare i-a acorda puteri depline, iar în noaptea de 5 spre 6 Septembrie, la cerere generalului Ion Antonescu și sub presiunea manifestațiilor, Caro al II-lea a abdicat.

Horia Sima era la Brașov și nu avea nici o legătură cu cel petrecute la București. Abdicarea regelui l-a găsit în pat.

E. Statul Național a durat patru luni și s-a încheiat cu așa zisa „Rebeliune" din 21-23 ianuarie 1941, din cauz divergențelor dintre Conducătorul Statului și Comandantul Hori Sima, privind ilegalitățile, abuzurile și „inițiativele locale necontrolate, ale unor legionari. Pisica moartă, „Rebeliunea este aruncată de generalul Antonescu în terenul Legiunii, Hori Sima o aruncă în curtea Conducătorului, iar D. Kann, într-

lucrare voluminoasă ce tratează organizațiile de spionaj germane (pag. 61) susține că S. D. (Serviciul de Siguranță) condus atunci de Reinhard Heydrich a instigat o revoltă nereuşită în România. Asta explică de ce Horia Sima a fost scos din Bucureşti şi transportat la Braşov de doi ofițeri germani din S.D., în cufărul unei maşini!

În timpul celor două zile fierbinți din Ianuarie 1941, Comandantul Horia Sima, Vice-Preşedintele Consiliului de Miniştri, a dispărut. Nu l-a putut găsi nici delegația Senatului Legionar, care urmărea să aplaneze conflictul. A apărut numai după ultimatumul dat de Hitler, probabil după ce a aflat de amestecul subalternilor săi, în afacerile interne ale României.

Este aceasta o istorie glorioasă?

F. Guvernul Național Român şi Armata Națională tămâiate şi de alții.

După Stalingrad şi Kursk, era clar că războiul era pierdut. Generalii o ştiau. A fost însă prelungit cu imense eforturi, distrugeri, suferințe şi pierderi de vieți omeneşti, civili şi militari, de ambele părți, de acea infamă, nefercit inspirată, absurdă, criminală proclamație a lui Roosevelt la Casablanca „Unconditional Surrender" (Capitulare fără condiții).

Când totul se prăbuşise şi cu câteva luni înainte de predarea necondiționată a Armatei germane, Horia Sima proclamă la Viena Guvernul Național Român şi înființează Armata Națională. Nu-i văd - iertați contrazicerea - altă rațiune decât obținerea pentru echipa sa, de locuri la hotel, cartele de alimente şi ceva bani de buzunar. Norocul nostru a fost că nici Aliații nu au luat în serios acest fantomatic guvern, ori efectul a fost parat de alții, de alte considerații şi de războiul, care deja pe terminate, s-a încheiat la 5 Mai 1945. Altfel se ajungea la Nürnberg şi Legiunea era considerată organizație fascistă, cu toate urmările.

G. Echipele paraşutate au fost trimise la moarte sigură, fiind aşteptate la locul şi timpul de aterizare de miliţieni şi securişti avizaţi - via Moscova - de agenţii de spionaj infiltraţi în serviciile anglo-americane. (Vezi cazul Philby.)

Ştiţi desigur ce s-a întâmplat cu ei. Unii au căzut în luptă, alţii au fost judecaţi, condamnaţi la moarte şi executaţi, sau duşi în închisori. Aţi cunoscut pe cineva dintre ei? L-aţi cunoscut pe Ică Tănase, pe Ion Golea, Samuilă, alţii şi alţii? Ce oameni! Ce utili ar fi fost în 1989 şi după aceea...

H. Organizarea postbelică a Mişcării în ţară şi Exil.

Hai să nu mai discutăm şi de asta, ci doar atât, că, în această acţiune glorioasă, a aruncat în foc, a expus şi pe Fraţii de Cruce, rezerva de viitor pe atunci, ce ar fi putut fi conducătorii de astăzi ai României, dacă nu şi-ar fi pierdut viaţa în chinuri şi suferinţe.

I. Răspândirea doctrinei legionare în lume.

O! ce mare nevoie avea lumea să cunoască doctrina Legionară şi cum şi-a împlinit setea de cunoaştere, de informare! Istoria Mişcării Legionare, dacă la ea v-aţi referit, publicată în limba franceză în 1972 la... Rio de Janeiro, şi alte câteva cărţi tipărite la Madrid de câţiva vorbitori de limbă franceză, spaniolă, or fi citite?

J. Salvarea unităţii Legiunii. De acord cu Dvs., dacă veţi considera partea un întreg unitar.

K. Editarea textelor clasice. Cer iertare. Sărăcia mea de pungă şi de timp m-a împiedicat să cunosc textele clasice (?) editate de Horia Sima.

L. Asigurarea permanenţei în lupta anticomunistă. Nici asta nu prea înţeleg eu cum vine. Ştiam că au existat grupe de

rezistență în țară, în munți, în sate, de militari, de țărani, de legionari, de studenți și chiar elevi de școală. Am citit după 1990, memoriile unor supraviețuitori sau urmași ai lor. N-am găsit nicăieri, la nimeni, vreo contribuție sau prezență a lui Horia Sima. Am citit - scris chiar de Horia Sima - că în timpul prigoanei, toți cei care aveau contact cu Horia Sima au căzut în mâinile Siguranței, poliției și jandarmilor. Pe el îl ocrotea Divinitatea, Soarta. Că această Divinitate ar putea fi numită Moruzov sau Nichi Ștefănescu, este o chestiune neclarificată până acum de nici un Sinod Ecumenic.

M. Activitate publicistică, peste 20 de cărți originale publicate. Și aici îmi declar sărăcia de cultură. Nu le-am citit pe toate, ci doar câteva. Am zis și eu, cele mai importante, mai semnificative. Unele sunt compilări din scrieri anterioare ale literaturii legionare, dar consider „originale" următoarele: „Sfârșitul unei domnii sângeroase", 1977, „Era libertății", vol. II, 1986; și „Prizonieri ai Puterilor Axei", 1990. Le-am citit de două ori, am dat de multe ori foile înapoi să verific impresia, am convingerea că aceste cărți, sunt scrise *Pro Domo*.

În afară de unele greșeli gramaticale care ar fi oprit pe un elev să treacă pragul cursului superior de liceu, este în aceste volume și o aglomerare de contradicții, de inadvertențe. Nu trebuie neapărat să fii detectiv pentru a observa insistența cu care încearcă să ascundă o vinovăție, poate o mustrare de conștiință, să caute alibiuri, explicații naive, să convingă că nici usturoi n-a mâncat și nici gura nu-i miroase, că toți ceilalți sunt vinovați, el inocent, imaculat. Cum poți să crezi această operă scrisă, din care între altele - pentru a nu lungi mult scrisoarea, citez numai trei gogoși:

Prima: Victor Biriș ne informează că în vara anului 1938, Horia Sima se întâlnește cu Moruzov în Grădina Botanică și discută în termeni amicali (dragă Horia), iar Horia Sima când în 1940 ajunge

la Siguranță, scrie că el când vorbea cu Nichi Ştefănescu, credea că vorbeşte cu Moruzov. Cum vine asta?

A doua: După rebeliune, înghesuit în cufărul aşezat în spatele maşinii cu care ofițerii S.D. german îl transportau la Braşov, la controlul circulației, în Ploieşti, a văzut că ofițerul, şeful patrulei, după ce i-a interogat pe acei ofițeri şi le-a verificat hârtiile, *se uita neîncrezător la cufăr, care era de oarecare proporții, dar n-a cutezat să ceară deschiderea lui.* O fi fost vreun cufăr fermecat, cu pereți transparenți cu vizibilitate numai dinăuntru afară, nu şi invers?

A treia: aflat la Braşov, reproduce în formă de dialog, convorbirile între două şi trei persoane în Palatul regal şi în cabinetul regelui. Instrumentele secrete de înregistrare nu erau inventate sau accesibile lui Horia Sima în acea vreme. Ce puteai crede?

În continuare, Dvs. afirmați: *Era ales dinainte de a fi ales de propriile lui virtuți moral-spirituale şi politice. Aceste garanții s-au împlinit pe portativul deceniilor, printr-o biografie aproape jenant de plină de reuşite formidabile... detractorii neizbutind să-l împiedice nici măcar cu un pas în drumul deschis spre veacurile viitoare. Fiindcă e Cezarul nemuritor al naționalismului creştin. Al românismului...*

Aici chiar i-ați făcut K.O. pe eroii şi figurile mărețe din Pantheonul Neamului nostru. Ce Ştefan, declarat de Papă „Atlet al lui Hristos", ce Eminescu, Mihai Viteazul, Horia, Cloşca şi Crişan, Corneliu Codreanu, Moța, şi încă mulți alții. Nu ei, ci cezarul Horia Sima! Nu vi se pare că miroase a sacrilegiu, D-le „Profesor"?

Continuați apoi: *Sunt aici însăilate (curat însăilate coane Prof... ar zice Pristanda) nu păreri şi soluții magice puse una lângă alta , ci adevăruri crescute unul din altul, cu credit deschis, care dă imunitate la prostie, răutate şi mişelnică defăimare...*

D-apoi, D-le „Prof", fiecare din noi oamenii ne credem deştepți foarte, aşa că puteți scrie ce credeți, dar câteodată zic şi eu vorba

lui Creangă: „Doamne prost mai sunt, dar când mă uit împrejur (eu când vă citesc) îmi vine inima la loc". Cât priveşte „mişelnica defăimare" nu are cumva un corespondent în „mişelnica eulogie", amândouă făcute fie pentru plata unei îndatoriri, fie pentru împlinirea unei speranţe?

În încheiere, domnule „Prof", cred că şi Dvs. ca şi mine, sunteţi dezolat, mâhnit că legionarii risipiţi de atâtea furtuni şi în lume şi în ţară s-au grupat în tabere adverse. Pentru prestigiul Legiunii şi binele ţării, această gâlceavă trebuie să înceteze şi să se revină la camaraderia din anii creşterii Legiunii. Pentru aceasta, cred eu, înainte de toate, se cuvine a ne abţine de la exagerări, să ne forţăm să uităm câte ceva din ce a fost, şi să ne amintim din ce ar fi trebuit şi ar fi putut să fie.

Horia Sima a murit. Să nu-l dezgropăm, să nu-l punem pe piedestal, că miroase.

Înţeleg că aceste rânduri sunt dure şi înţeapă, dar ele au fost provocate de articolul Dvs., care cerea o replică. Să ştiţi că m-au durut şi pe mine când le-am scris, dar conştiinţa m-a obligat s-o fac.

Constantin Vasiliu

SCRISOARE adresată lui Horia Sima de trei legionari, Comandanţi -ajutori de pe vremea Căpitanului

După mult zbucium sufletesc şi cu inima îndurerată, subsemnaţii Comandanţi-ajutori ai Căpitanului, vă facem cunoscut pe această cale gândurile noastre. Sesizaţi de dosarul întocmit de camarazii Popa Nicolae şi Mardarie Popinciuc, şi conştienţi de răspunderea morală ce apasă pe umerii fiecărui legionar, de a păstra intact patrimoniul Mişcării Legionare pentru generaţiile viitoare, nu putem fi nepăsători faţă de următoarele grave abateri de la principiile trasate de Căpitan:

a. - Încălcarea legilor ospitalităţii, onoarei şi camaraderiei, de către acela care avea datoria sacră să vegheze la respectarea lor;

b. - Nerezolvarea şi bagatelizarea acestei chestiuni de onoare din anul 1948 şi până astăzi;

c. - Specularea spiritului de disciplină şi dragoste faţă de Căpitan şi Legiune, a camarazilor, pentru a trece sub tăcere fapta degradantă;

d. - Procedeul incorect, prin care se încearcă înăbuşirea oricărui protest firesc legionar contra păcatului comis;

e. - Acordarea de grade şi funcţiuni în cazuri similare de imoralitate;

f. - Încercarea, lipsită de modestie, de a se identifica persoana Dumneavoastră cu Legiunea şi Neamul Românesc;

g. - Încercarea de a crea o nouă elită legionară, avându-se în vedere - în multe cazuri - gradul de servilism faţă de persoana Dv., şi nu devotamentul pentru Legiune.

h. - Sfărâmarea unităţii legionare prin crearea unui sistem sectar, căruia singur i-aţi căzut prizonier;

i - Atmosfera bolnăvicioasă de suspiciune şi politicianism, cultivată de sus în jos, în rândurile legionare;

j - Renunţarea intenţionată la structura firească a Mişcării Legionare, care, din lipsa unui organ consultativ şi de control, a cauzat diminuarea simţului de răspundere, domnia bunului plac în acţiunile întreprinse şi alunecarea pe panta periculoasă a infructuoaselor speculaţii politice.

Toate aceste constatări ne determină pe noi (care v-am urmat şi la bine şi la greu), - din dragoste faţă de Căpitan şi de întregul şir de eroi şi martiri legionari; - din dragoste faţă de Legiune - căreia, prin actul săvârşit, îi răpiţi prestigiul şi însăşi raţiunea ei de existenţă, să Vă cerem:

I. - Să renunţati la comanda Mişcării Legionare;

II. - Să dovediţi credinţa în linia Căpitanului, respectându-i porunca: **„Dacă eşti om cu păcate, şi te chiamă sufletul spre îndreptare, botează-te acum, îndreaptă-te. Ai însă buna cuviinţă şi păstrează-te pe linia a 2-a.“** (**Cărticica şefului de cuib**, pag. 103, punctul 7, Colecţia „Omul nou“ 1952).

Aşteptăm din partea Dv. un gest de mare hotărâre, demn de gradul şi funcţia ce deţineţi, - care va reda linişte Căpitanului şi chinuitului suflet legionar. Dacă nu veţi lua în considerare punctul nostru de vedere, ne socotim dezlegaţi de orice legământ faţă de Dv. ca şef al Mişcării Legionare, lunându-ne libertatea de acţiune, aşa cum ne va ajuta sufletul şi inima.

Iar acum, în aceste ceasuri de mari încercări pentru destinul legionar, îndreptăm o rugăminte fierbinte lui Dumnezeu şi Arhanghelului Mihail, pentru a ne călăuzi tuturora paşii inimii pe drumul cel bun.

Trăiască Legiunea şi Căpitanul!"

Semnează Comandanţii legionari ajutori:

dr.Victor Apostolescu, av. Virgil Popa, av. Laurian Ţâlnariu.

München, la 22 Noembrie 1953.

Xenia Mămăligă: În numele unei credinţe

Mi-am început viaţa prin înrădăcinarea ei în Legiunea Arhanghelul Mihail. Aveam doar 14 ani când am cunoscut acel val de entuziasm, nădejde şi iubire ce a cuprins ţara. Simţeam o viaţă nouă care pulsa, o realitate plină de conţinut ce îmi umplea sufletul, prin dragostea de ţară, prin spiritul de dăruire, prin dorinţa de mai bine. M-am încadrat în prima cetăţuie din Lugoj. Mă simţeam prinsă într-un monolit, căruia îi acordam toată puterea, încrederea şi libertatea mea.

Aşa-zisa „biruinţă" legionară din septembrie 1940 am primit-o cu bucuria umbrită de gândul la cei ce nu mai erau. În scurt timp însă, binele nădăjduit s-a risipit. Trăiam o realitate care nu era cea pe care am dorit-o, pentru care ne-am pregătit. Un ideal pe care l-am dorit cu atâta intensitate, în care am crezut fără rezerve, aveam impresia că s-a năruit. Mişcarea nu mai era ceea ce trebuia să fie. Un vas de cristal, parcă îl vedeam, prefăcut în ţăndări. Nu-mi puteam explica ce se

întâmplă, dar nu mai eram în consens cu ceea ce vedeam în jurul meu, trăiam sentimentul unui sacrilegiu de masă.

„Cămăşile noastre" fuseseră, într-adevăr, cum le numise Căpitanul, „odăjdiile noastre", slujind la altarul acestui neam. Acum, cămăşile noastre erau terfelite de unii care nici n-ar fi avut dreptul să le atingă.

Cântecele legionare, în care vibra „şi se oglindea" toată curăţia inimilor, spiritul de jertfă, până la înfrăţirea cu acceptarea morţii, au ajuns să fie îngânate de coruri şcolare, parcă pentru a-şi bate joc de ceva sfânt. Câtă atenţie se cerea înainte pentru a fi primit în Mişcare şi ce pregătire se impunea! Acum intra cine voia, intra imediat şi chiar, uneori, era forţat să intre. Se dădeau dispoziţii a căror logică nu o înţelegeam, se petreceau acţiuni pe care nu le aprobam. Simţeam nu numai o durere psihică, dar parcă şi o sfâşiere fizică. Ceva străin parcă se suprapunea peste disciplina, căldura, frumuseţea de odinioară.

După un scurt timp, de patru luni, am intrat din nou într-un tunel al morţii, care s-a prelungit timp de 50 de ani, şi a închis adevărul în morminte, în închisori şi în tăcere. Au rămas să vorbească doar calomniile, minciuna, dezinformarea.

Timp de zeci de ani am fost învinuiţi ca fiind cei mai mari criminali, de care trebuia să-ţi fie ruşine să şi pomeneşti, ca fiind cei care au introdus teroarea în mijlocul acestui popor blajin şi li-niştit. Suntem învinuiţi ca falsificatori de cele sfinte, care, bravând cu crucea, am folosit în realitate pistolul. Şaizeci de ani, legionarii au fost doar carne de tun, hăituiţi prin închisori, ocne sau lagăre, torturaţi, omorâţi pentru credinţa noastră şi pentru a demasca şi pe alţii asemenea nouă. Cărţile noastre au fost interzise şi arse, ca să nu mai rămână nici o amintire, nici o urmă din noi.

După Revoluţia din decembrie, numele de legionar este ocolit. Cu rare excepţii, este folosit pentru a fi defăimat şi ponegrit. Avem datoria morală de a răspunde. Sufletele celor morţi nu vor numai parastase, ei vor să se cunoască adevărul despre noi. Ei au murit pentru

o credință, pentru un ideal. A nu face cunoscut acest lucru în numele celor ce nu mai sunt, înseamnă a-i trăda pe ei şi pe noi înşine, crezul nostru, pentru care am trăit şi am suferit.

După primul război mondial, în criza spirituală, politică, socială în care se zbătea țara, asemănătoare întrucâtva cu cea din zilele noastre, Corneliu Zelea Codreanu n-a înființat o Mişcare a tineretului, el a întemeiat o Legiune a Arhanghelului Mihail. Denumirea nu era formală, nici întâmplătoare. Legiunea era sortită să fie oaste a lui Dumnezeu pe Pământ. Căpitanul urmărea să facă din Legiune o mare şcoală de educație spirituală, care să revoluționeze sufletul românesc. Noi nu ducem lipsă de *programe,* spunea el, ci de oameni. De aceea a pornit fără *program* să scoată pe român din starea de resemnare, pasivitate, şi în locul omului slab, învins, să creeze pe românul demn, sobru, corect, echilibrat sufleteşte, învingător.

Dar pentru a fi biruitori - spune Căpitanul - *trebuie să începem prin a ne birui pe noi înşine... înfrângând în noi orice dorinți...orice poftă de mărire, orice interese personale. Fii corect până la sânge, nu minți, nu înşela. Prin cultivarea acestor virtuți trebuia să se formeze revoluția spirituală, climatul pentru întremarea fizică şi morală a poporului român.*

Lovitură de stat nu vom da. Prin esența însăşi a concepției noastre, noi suntem contra acestui sistem. Ea însemnează o atitudine de bruscare, de natură exterioară, pe când noi aşteptăm biruința noastră de la desăvârşirea în sufletul națiunii a unui proces de perfecțiune omenească. (Circulara 148).

În vederea acestui obiectiv s-au organizat tabere de muncă pentru construirea de diguri, biserici, poduri etc. Era calea prin muncă - pentru a reface moralul, a insufla credința în destinul neamului şi a stimula tot ce era mai bun în sufletul de român. Politicienii, partidele, străinii din interiorul şi din afara țării n-au văzut cu ochi buni această trezire a conştiinței naționale ce a cuprins cu mare repezi-ciune toată

țara, şi au căutat să o înăbuşe. Inițiativele legionarilor au fost frânate, taberele au fost închise, au început calomnii, represalii: fără vină, fără judecată, erau bătuți, arestați, unii chiar omorâți. Împotriva lor se putea lua orice măsură abuzivă; pentru ei nu exista lege sau dreptate care să-i apere. În această situație, aveau în față alternativa: a abandona efortul făcut, sau a-l continua, făcându-şi - în cazuri limită - singuri dreptate, cu riscul vieții lor. În acest fel au apărut acele trei cazuri: Manciu, Duca, Stelescu. Ele sunt conside-rate, totuşi, accidente dureroase. Însuşi Căpitanul le numeşte *nenorociri,* păcate săvârşite la disperare, la care tineretul legionar a fost împins, pentru a-şi putea continua lupta.

Învierea, cât şi mântuirea țării noastre de pacostea stăpânirii lui Anticrist atârnă de vrednicia noastră, scria Moța.

Dacă nu ne vom trezi şi nu vom porni la împlinirea datoriei noastre în războiul pe care l-au pornit oştile diavoleşti, atunci prăbuşirea va veni, cum a venit şi aiurea. Şi cine ştie câte veacuri de ispăşire în robie şi chin vor trebui să treacă peste viețile nenorociților noştri urmaşi, până când să ne învrednicim a ne bucura din nou de stăpânirea Bisericii asupra sufletului omului. Ceasul de astăzi este un ceas greu... Să nu fugim din fața jertfei pentru apărarea Crucii.

(Libertatea, nr.37-38)

În ultimii săi ani, în special după moartea lui Moța, Căpitanul a oprit să se răspundă prin vreo violență din partea legionarilor, oricât de atacați ar fi. Chiar în ultima scrisoare adresată lui Nicolae Iorga scrie:*Voi, care ne acuzați de violență, după ce ați întrebuințat împotriva noastră cele mai mari violențe, împingându-ne la disperare şi păcat...vă vom dovedi acum că nu vom reacționa în nici un fel la provocările voastre. Nu ca să ne închideți comerțul nostru, să ne înăbuşiți avântul, ci să ne bateți la tălpi, să ne trimiteți în Insula Şerpilor, să ne ucideți cu pietre,*

să ne spânzurați cu picioarele în sus și să ne bateți în cuie, să ne supuneți la cele mai mari umilințe, nu veți întâmpina nici Dvs., domnule Iorga, și nici ceilalți toți care v-ați asumat răspunderea unei sângeroase și nedrepte opresiuni, nu numai nici o violență ci nici măcar o opunere. Nu vom reacționa în nici un fel la provocările voastre.

Prin această hotărâre Căpitanul a înălțat Mișcarea, de la eroism, la totală jertfă prin acceptarea oricărei suferințe fără nici o replică, fără nici o vărsare de sânge. Este linia de sfințenie creștină care nu a existat de la început, dar la care s-a ajuns, și prin care s-a arătat calea crucii prin biruință.

„În orice clipă suntem gata de moarte, spunea Căpitanul. *Noi știm să murim, după cum vă vom dovedi. (...) Sângele nostru al tuturor va curge,* spunea el cu o mare previziune. *Acest moment va fi cel mai mare discurs al nostru adresat neamului românesc și cel de pe urmă. (...) Astfel, ca o împlinire a suferințelor de peste 10 ani ni se pregătește, fără a fi cu nimic vinovați, cununa morții.*"

Căpitanul nu a căutat moartea, nu a dorit-o, dar nu a fugit dinaintea ei, nu a făcut compromisuri, ci a primit-o cu demnitate, pentru neam și pentru Dumnezeu, urmând calea Crucii lui Iisus.

Iisus Hristos a biruit pe Cruce și prin Cruce, fiind vândut de Iuda și răstignit de poporul său. Nu poate fi biruință mai mare. Prin Cruce a venit și biruința legionară. Ea a început prin jertfa lui Ion Moța și Vasile Marin, a culminat prin jertfa Căpitanului și a fost întărită prin jertfa sutelor de mii de martiri, morți de bună voie în numele acestei credințe.

De-a lungul istoriei se cunosc cazuri izolate de oameni care, renunțând la viața lor, au luat calea Crucii, fiind numiți „nebuni" pentru Hristos. Legionarii, prin atitudinea avută în fața vieții și a morții, au fost o generație întreagă „nebună" pentru neam și pentru Hristos, *voioși în fața morții. Iubirea legionară înseamnă mai mult decât a iubi, înseamnă a fi pregătit de moarte, această plăcere a dăruirii în moarte*

sculptează în chip de o dominatoare unicitate toată figura morală a generației noastre legionare. (...) Nu veți întâlni tineret mai liber decât acesta...care în sârguința misiunii sale nu poate fi încătușat nici de prosperitatea materială și nici de fericire. (Alecu Cantacuzino)

Când te gândești că o generație întreagă a trăit acest crez, această „nebunie" sfântă a Crucii, trebuie totuși să te întrebi cum a fost cu putință așa ceva, cum de a apărut o generație întreagă care a renunțat la o viață tihnită, la fericire, acceptând de bunăvoie, de-a lungul a peste 10 ani, chinuri, închisori, moarte. După 1947, închisorile noastre au fost pline de victime ale comunismului și de cei care n-au vrut să se supună lui, fiind întemnițați. Între cele două războaie însă, singurii care au luptat și s-au jertfit de bună voie, ca să preîntâmpine comunismul, au fost legionarii. Numai ei au umplut închisorile între cele două războaie - fiind întemnițați prin mână de român. Este o mare diferență.

Cum de a apărut această generație?

Istoria omenirii este desfășurarea cugetării lui Dumnezeu, spune Eminescu. Dumnezeu ne respectă libertatea, dar intervine prin Pronia Sa, în desfășurarea istoriei. Când stafia comunistă a început să bântuie prin Europa și să prindă rădăcini la răsărit de noi, El n-a sugrumat-o. Dumnezeu a ridicat însă din țara noastră această generație pe care a chemat-o la luptă pentru apărarea Crucii. Ea trebuia să transforme țara într-o stavilă în fața tăvălugului comunist. După cum am ținut piept turcilor și tătarilor, eram chemați să ridicăm zid de apărare și acum. Poate astfel se explică acea izbucnire masivă, acel fenomen unic apărut în acea con- junctură istorică deosebită. Au apărut concomitent Conducătorul, o elită, o generație întreagă gata de moarte. Căpitanul polariza în jurul lui toate energiile pozitive. El era educatorul, organizatorul. El avea *har,* după cum l-a definit Petre Țuțea, și harul este de natură divină. Toți creștinii suntem chemați a-l agonisi, dar el îl avea. Iubirea de oameni, de neam și de Dumnezeu, a fost duhul prin care el a

închegat Legiunea Arhanghelul Mihail şi a purtat-o la biruinţă. Victoria generaţiei legionare a fost că a receptionat chemarea lui Dumnezeu, şi-a asumat răspunderea ei şi a luptat în numele lui Dumnezeu şi pentru El până la moarte.

După arestarea Căpitanului, ordinul dat de el cu încnisoare de a fi *linişte, linişte, linişte,* nu a mai fost respectat. Au apărut acţiuni diversioniste, de tip terorist, cu totul străine Mişcării. În cartea sa **„Sfârşitul unei domnii sângeroase"**, Horia Sima îşi însuşeşte în numele Mişcării, coordonarea acestor acţiuni, spunând că voiau să determine o atmosferă „prerevoluţionară" care să înspăimânte Puterea. În realitate, era de aşteptat, ca orice violenţă întreprinsă afară, să se răsfrângă asupra celor arestaţi - fiind poate ultima picătură pentru asasinarea Căpitanului. *Dacă nu s-ar fi întâmplat aceste atrocităţi l-aţi fi avut pe Codreanu şi astăzi în viaţă, precizează Horia Sima în cartea sa, că i-a afirmat Nichi Ştefănescu, directorul general al Siguranţei.*

În loc de revoluţie spirituală, Horia Sima a înţeles şi organizat Mişcarea pentru revoluţie armată şi lovitură de stat, cu totul contrar principiilor Căpitanului, care excludea această cale. În cărţile sale (ale lui Horia Sima, n. ed.) apare frecvent termenul *pistolari,* necunoscut nouă înainte, şi sunt arătate acţiuni cu totul străine de comportamentul legionar.

Pentru a proceda la o destindere între guvern şi Mişcare, s-a cerut lui Horia Sima, care era arestat, să colaboreze cu Siguranţa pentru dezarmarea legionarilor. Episodul este relatat în cartea lui Horia Sima amintită mai sus, pg.208-209. Horia Sima a dat Siguranţei liste de legionari din toată ţara şi a acceptat să fie dus zilnic de la Siguranţă la locuinţa particulară a directorului general Nichi Ştefănescu, unde veneau legionari din toată ţara şi discutau cu el, în timp ce Nichi Ştefănescu stătea într-o cameră alăturată, ascultând nevăzut discuţiile ce aveau loc. Cu această ocazie Horia Sima a demascat Siguranţei o serie de legionari. Sima declară că în timpul

discuțiilor urmărea *să dea satisfacție guvernului, fără să rănească sensibilitatea legionarilor,* care desigur nu știau că se află în casa Siguranței și sub privirea ei. În loc de atmosfera „prerevoluționară", urmărea de data asta să *influențeze mentalitatea legionarilor, să-i convingă de necesitatea înțelegerii cu guvernul,* ca să creeze astfel o *stare de agitație favorabilă eliberării sale.* Cum ar fi privit Căpitanul o asemenea acțiune?

Căpitanul nu a acceptat niciodată nici un compromis și a cerut legionarilor același lucru. De exemplu, el știa că există un plan al Palatului pentru a acapara Mișcarea Legionară. Căpitanul l-a refuzat. Comentând acest episod, însuși Horia Sima scrie: *O intrare a Căpitanului în guvern ar fi echivalat cu eliminarea lui morală. Ar fi fost un om politic sfârșit. Toată lupta lui naționalistă de 20 de ani s-ar fi dărâmat, iar el ar fi apărut în fața țării ca un oportunist și arivist care renunță la idealurile din tinerețe pentru un fotoliu ministerial. (op. cit., pg.191)*

Căpitanul a preferat închisoarea și moartea. Dar oare Horia Sima nu trebuia să urmeze aceeași linie intransigentă și să nu accepte compromisuri pentru un fotoliu ministerial sau pentru a ajunge la putere? Nu și-a atras el însuși calificativele cuvenite ipostazei pe care Căpitanul a respins-o cu prețul vieții? Mergând pe linia de compromis și lipsă de scrupule care i-a direcționat întreaga carieră, Horia Sima intră în audiență la rege, cu care ajunge la înțelegere și pe care îl lasă să creadă că el, regele, va putea deveni șeful Mișcării Legionare. Era același rege cu care Căpitanul știa că nu poate colabora. Sunt două atitudini diferite.

Când a simțit că se apropie prigoana cea mare, la începutul lui 1938, Căpitanul a dat ordin să fie primită cu post și rugăciune (Circulara 147). De asemenea el, care intenționa să plece din țară, s-a răzgândit. În fața prigoanei n-a mai plecat, a rămas s-o întâmpine în mijlocul camarazilor săi. Spre deosebire de el, Horia Sima a fost întotdeauna primul care, simțind pericolul, s-a pus pe sine la adăpost.

Căpitanul îşi ocrotea oamenii. Horia Sima i-a trimis cu multă uşurinţă „în foc", chiar fără acoperire. Prin însăşi revoluţia armată şi lovitura de stat pe care a organizat-o, Horia Sima s-a situat pe o poziţie contrară celei indicate de Căpitan.

Mişcarea Legionară, aşa cum a ajuns la putere în 1940 şi cum s-a făcut cunoscută atunci, nu mai este aceeaşi cu legiunea întemeiată şi condusă de Căpitan. Miracolul legionar de trezire a conştiinţei naţionale, care a avut loc într-un răstimp de numai zece ani, în loc să rămână acolo unde l-a ridicat Căpitanul, a fost compromis pentru că n-a mai urmat directivele şi testamentul Căpitanului.

În jurământul gradelor legionare depus pe trupurile lui Moţa şi Marin s-a spus: *Să apărăm Mişcarea Legionară cu toată puterea noastră împotriva a tot ce ar putea să o ducă pe căi de compromisuri sau compromitere: sau împotriva a tot ce ar putea măcar să-i scadă înalta linie morală.* Prin măsurile luate, prin acţiunile pe care le-a patronat sau determinat, Horia Sima a condus Mişcarea Legionară pe căi de compromisuri, atât înainte, cât şi după 1941, făcând să-i scadă linia morală. El a deturnat sensul spiritual al Mişcării, călcând jurământul pe care l-a depus. Prin aceasta s-a autoexclus de la conducerea Mişcării.

Bucureşti, 1993

Nu putem acoperi sau arunca un văl forţat de uitare peste ceea ce nu ne convine spunând: „ce a fost, a fost, de acum să fim uniţi şi să privim înainte". Aceasta ar însemna să ne însuşim drept „bune" toate abaterile survenite şi să compromitem Mişcarea. Dacă nu vom face noi distincţia cuvenită între bun şi rău, vom putea fi catalogaţi criminali, „pistolari" (categorie şi termen care nu au existat în Mişcarea Legionară dinainte de Horia Sima) de la început până la sfârşit, fără a putea ridica această pecete nici de pe sufletul Căpitanului, nici al celorlalţi legionari, vii sau morţi. Din această cauză adevărul trebuie scos la lumină. (Xenia Mămăligă)

Cazul tragic al lui Petrașcu

Nicolae Petrașcu a rămas un personaj foarte controversat în Mișcarea Legionară. Multe am scris despre el, unii sau alții dintre legionarii au fi nemulțumiți, dar principiul acestei cărți ne impune să scriem tot ce știm.

Rolul lui în viața legionară s-a desfășurat în două faze distincte. Prima a culminat în 1936, când Căpitanul i-a dat însărcinarea de a tipări cartea „**Pentru Legionari**" fără ca guvernul, prin cenzura lui, să prindă de veste și astfel să o poată opri. Operația a reușit. Cartea apăruse în vitrina librăriei „Cartea Românească" și nu mai putea fi oprită. Petrașcu a fost chemat la București, la sediu, unde ne-a povestit cum procedase, a fost felicitat și Căpitanul i-a dat gradul de comandant legionar.

După moartea Căpitanului, însă, Petrașcu s-a ataşat total și orbește de fostul lui coleg de liceu: Horia Sima. Luând asupră-și toate devierile acestuia, i-a devenit pavăză față de legionarii rămași credincioși pe linia trasată de Căpitan.

De atunci și până în ziua de azi, s-a revărsat asupra lui desconsiderarea care în primul rând ar fi trebuit să se adreseze celui direct responsabil: Horia Sima.

„Răsplata" lui Sima pentru acest nesăbuit devotament a fost cumplită: l-a trimis pe Petrașcu, împreună cu Vică Negulescu, să trateze cu Ana Pauker, în numele Mișcării Legionare, un pact de neagresiune, și să-i dea, ca gaj de sinceritate, adresele legionarilor rămași nearestați - încă una din celebrele inițiative ale lui Sima! - care însă, prin desfășurarea, de fapt previzibilă, a evenimentelor, l-a dus pe nefericitul Petrașcu la înfiorătoarea lui sinucidere*.

---

* Sinucidere a cărei descriere nu-și are locul aici.

Mihai Moța fusese invitat de Sima, ca să participe împreună la comemorarea zilei de 13 ianuarie. Cu toată dorința pe care ar fi avut-o de a păși pe locurile unde s-a jertfit părintele său, și deși se știa condamnat de o boală necruțătoare care l-a răpus în anul următor, a refuzat invitația, pentru a nu servi prin prezența sa la întărirea poziției „comandantului" demis.

VALEA PIERSICILOR

Cum a ajuns Mareşalul Ion Antonescu la supliciul din Valea Piersicilor

Personalitatea şi destinul mareşalului Ion Antonescu se aseamănă, din multe puncte de vedere cu ale lui Corneliu Zelea Codreanu. Înainte de orice prin credinţa nestrămutată a amândorura faţă de neamul românesc. Apoi prin tragicul lor sfârşit: ucişi mişeleşte, şi unul şi altul, prin uneltire regală. Codreanu din ordinul regelui Carol II, Antonescu, arestat în palatul regal şi trimis la moarte de regele de atunci, Mihai I, fiu al lui Carol II. Să fie o simplă coincidenţă? E greu de admis.

Despre uciderea, prin strangulare, a lui Corneliu Codreanu se dau amănunte precise. Asasinii înşişi au explicat toate momentele crimei. În ceea ce priveşte partea materială, felul în sine cum a fost omorât mareşalul Antonescu, lucrurile sunt de asemenea bine cunoscute. Motivul şi maniera, însă, ale arestării mareşalului, aşa cum sunt prezentate de făuritorii actului de la 23 august 1944, nu pot fi credibile. S-a scris mult în legătură cu acel act şi mult se va mai scrie. Dar ce s-a întâmplat în după-amiaza zilei de 23 august 1944, la palatul regal din Bucureşti, în casa regelui, participanţii la acel act n-au avut demnitatea să spună cinstit. Denaturarea şi chiar minciuna vulgară caracterizează spusele lor.

Devine de aceea necesar să se facă puţină lumină asupra acestui punct. Pentru că atunci s-a jucat soarta ţării şi a neamului.

În acest scop vor fi prezentate, documentar, declarațiile atât ale lui Mihai, cât şi ale mareşalului. Concluziile le va trage cititorul. În carte se vor face numai anumite puneri la punct, acolo unde declarațiile contrazic realitatea.

În 22 august 1992, într-un foarte lung monolog (o pagină întreagă), publicat şi semnat de mâna lui, în cotidianul **România Liberă,** pagina a 6-a, Mihai prezintă, vorbind la persoana întâi, antecedentele istorice care au cauzat actul final de la 23 august 1944. Monologul începe prin a se referi la anul 1940, pe care îl compară cu o tragedie antică. Deci: „Rege al României era, pe atunci, tatăl meu, Carol al II-lea; el nu se opusese trunchierii teritoriului, nu putuse să se opună, nu se crezuse mai mare şi mai tare decât cârmuitorii Angliei şi Franței... Între timp, noi, românii, ne piteam în colțul nostru, înfricoşați nu numai de prea puternica alianță nazisto-comunistă, dar şi de nelegiuirile comise de legionarii din Garda de Fier, o organizație sprijinită de Germania hitleristă. În zbuciumata Europă de atunci, regele Carol al II-lea a căutat să câştige timp şi, luând măsuri împotriva legionarilor, dar nu foarte aspre, de frica lui Hitler, a hotărât în cele din urmă să evite cu orice preț, o dictatură legionară. A constituit astfel o dictatură a sa proprie, pentru ca Hitler să nu se împotrivească regimului de democrație parlamentară din România, deci Garda de Fier să nu ia puterea. Dictatura, fie ea oricât de puțin aspră, nu poate fi pe placul Românilor! Şi, în Septembrie 1940, după doi ani de „dictatură regală", tatăl meu a fost constrâns să părăsească Țara. O ceruseră legionarii în stradă, chemându-l la putere pe generalul Ion Antonescu".*

Să facem o paranteză... Suntem în 1940. În 1939 (la 22 septembrie) Carol omorâse toate căpeteniile Mişcării Legionare care se găseau de

---

* Articolul din **„România Liberă"** constituie textul de bază pentru acest capitol.

mai bine de un an, în închisori şi în lagăre, în aproape totalitatea lor, fără să fi fost măcar duse în faţa unui tribunal spre judecată. În vara aceluiaşi an (1940), pretinsul şef al Mişcării Legionare, Horia Sima, e invitat la Palat de Carol al II-lea şi făcut ministru. De ce vor mai fi fost înfricoşaţi românii de se piteau prin toate colţurile? La 6 septembrie 1940, legionarii, care-l ceruseră pe Antonescu la putere, împreună cu Antonescu, l-au făcut rege pe Mihai. Cititorul e rugat să citească, la capitolul **Personalităţi,** cuvântarea generalului Antonescu, la 8 Noiembrie 1940 la Iaşi, de ziua lui Mihai, când i-a înmânat acestuia sabia lui Mihai Viteazul.

Ieşit din ascunzătoare şi făcut rege, Mihai continuă: „Pe mine, Antonescu mă ţinea izolat de treburile Ţării, socotindu-mă un copil de scos în lume doar la parăzi şi alte manifestaţii publice. De intrarea noastră în război am aflat ... la radio Londra!"

Două întrebări: De ce de la Radio Londra? E adevărat ce spune fostul rege? La Bucureşti a apărut recent o carte intitulată **Ostaşi, vă ordon: Treceţi Prutul**, publicată de „Institutul de Istorie şi Teorie Militară" (Editura Globus, Piaţa Presei Libere, p. 247). E o colecţie de comunicate - pe zile şi pe ore - date de comandamentele unităţilor militare româneşti de pe front şi privind acţiunile de război dintre 22 Iunie şi 26 Iulie, 1941.

Citătm, Iunie 22 (p. 36): „La ora 10, Radio România anunţă instaurarea stării de război cu U.R.S.S.... Regele Mihai I adresează o telegramă generalului Ion Antonescu: «În clipele când trupele noastre trec Prutul şi codrii Bucovinei pentru a reîntregi sfânta ţară a Moldovei lui Ştefan cel Mare, gândul meu se îndreaptă către domnia voastră, domnule general, şi către ostaşii ţării. Vă sunt recunoscător, domnule general, pentru că numai prin munca, tăria şi străduinţa domniei voastre neamul întreg şi cu mine trăim bucuria zilelor de glorie străbună, iar ostaşilor noştri bravi le urez sănătate şi putere ca să statornicească pentru vecie dreptele graniţe ale neamului. Trăiască România. Trăiască viteaza noastră armată!»".

În această fotografie apare regele Mihai cu mareşalul Antonescu pe front la Yalta lângă Mariopol*, pe malul mării de Azov. Regele Mihai a venit acolo împreună cu generalul Constantin Pantazi, în ziua de 26.7.1942, când era ziua de naştere a lui Ion Pantazi, fiul generalului Pantazi, aflat acolo ca tânăr locotenent pe front.

* Nu este Yalta din Crimeea, unde a avut loc celebra întâlnire care a decis destinul atâtor popoare.

La pagina 39 găsim: „În acea zi (22 Iunie, n. ed.) , la ora 10 dimineața, Generalul, împreună cu suita sa, au asistat la seriviciul religios din Biserica Sf. Nicolae din Piatra Neamț, ctitorie a lui Ştefan cel Mare. La sfârşitul serviciului, generalul a cerut să fie lăsat singur cu preotul... Era actul de închinăciune, tradiție de evlavie voievodală, pentru Neam, pentru izbândă, pentru sufletele celor ce în minutele acelea îşi dădeau sângele, înroşind apele Prutului şi iarba pe malurile lui."

La pagina 60 (25 Iunie, 1941) citim: „Ziarele anunță răspunsul generalului Ion Antonescu la telegrama pe care regele Mihai i-o adresase la 22 Iunie: «Mulțumesc respectuos Maiestății Voastre pentru cuvintele de îmbărbătare şi de apeciere cu care ați cinstit armata şi pe mine. Fiți siguri Maiestate de devotamentul nostru. Pentru țară şi pentru Maiestatea Voastră trebuie să învingem.»"

Mihai: „ Dar din 1941 încă... Iuliu Maniu, preşedintele partidului Național Țărănesc, luase contact cu Londra, pentru a preveni pe Aliați că poporul român, inclusiv Regele său, nu a fost consultat şi nu este resposabil de **invazia** (sublinierea editorului) Uniunii Sovietice de către armata sa (a lui Antonescu, n. ed.) luptând alături de armata lui Hitler." *

Scurtă observație: Dacă Armata germană era armata lui Hitler, şi armata română era a lui Antonescu? Urmează: Dacă Hitler a invadat Uniunea Sovietică şi Antonescu a invadat, la fel, Uniunea Sovietică? Doi plus doi fac patru.

---

* Părintele Dumitru Bejan, căpitan şi preot militar, afirmă fără echivoc că pe front în Crimeea, l-a împărtăşit pe regele Mihai I şi tot acolo, în altă ocazie, l-a împărtăşit şi pe mareşalul Ion Antonescu (Aurel Sergiu Dumitrescu, Prizonier în propria țară, vol II, p 282, Bucureşti, 1996) Să se fi dus pe front regele numai ca să fie împărtăşit creştineşte de un preot din armata invadatoare a lui Antonescu?!? Necuprinse sunt căile tale, rege!

Înainte de a trece la cele întâmplate la 23 august 1944, Mihai descrie, succint dar clar, activitatea desfăşurată de el şi de prietenii lui - la Bucureşti - în timp ce soldaţii români luptau şi mureau împotriva flagelului comunist. Sau, mai precis spus, folosind direct cuvintele lui Mihai, în timp ce soldaţii lui Antonescu se făcuseră **„responsabili de invazia Uniunii Sovietice"**.

Transcriem: „S-a spus că eu îl antipatizam pe Mareşal din motive personale. Nicidecum. Îl consideram vanitos şi dur, mă supraveghea şi-mi supraveghea prietenii, ştiindu-ne un grup iubitor de libertate şi democraţie, dar ştiam să mă apăr de agenţii lui care mă înconjurau şi înţelegeam paza creată în jurul meu, date fiind concepţiile noastre diferite privind dictatura şi imperialismul german. Nu din motive personale nu eram de partea lui Antonescu, ci din motivele pe care le aveau din ce în ce mai mulţi Români de a fi împotriva războiului în care ne băgase".

Şi totuşi, nu după multe rânduri, tot Mihai declară: „Evident lucru, Mareşalul ştia de întrunirile noastre şi de prezenţa emisa-rilor noştri la Cairo". Ştia - e puţin zis. Citãm textual din cartea spionului englez Ivor Porter (**Operaţiunea Autonomous**, publicată în traducere românească de către Editura Humanitas în 1991): „Maniu trebuia să găsească pe cineva în care să aibă încredere şi să aibă un motiv credibil să plece în stăinătate. El l-a ales pe unul dintre prietenii săi apropiaţi, Constantin Vişoianu, în care Regele avea, de asemenea, încredere deplină. Vişoianu era diplomat de rang înalt şi unul dintre protejaţii lui Titulescu, dar Mihai Antonescu, care ar fi trebuit să-i elibereze un paşaport diplomatic, considera că avea vederi prea de stânga. Potrivit lui Pogoneanu, care lucra pentru Rege şi pentru Maniu în cadrul Ministerului Afacerilor Străine, Mareşalul a fost acela care l-a propus în schimb pe Prinţul Ştirbei... S-a căzut de acord că

Vişoianu putea să se alăture câteva săptămâni mai târziu"(p. 180).*

Revenim la afirmaţiile fostului rege Mihai I: „S-a aflat mai târziu că şi el, Mareşalul, încercase prin Stockholm să obţină la Moscova, direct, condiţii favorabile pentru a încheia un armistiţiu, dar că cele obţinute de el erau mai puţin avantajoase decât cele discutate la Cairo". Iată însă ce scrie Porter în legătură cu acest lucru: „ La 27-28 Iunie [1944], Cairo a primit planul revizuit al lui Maniu, pe care Vişoianu îl promisese la sosirea sa. Pentru a fi victorioasă, spunea Maniu, lovitura trebuie sincronizată cu acţiunea Aliaţilor, după cum urmează: (a) lansarea unei masive ofensive sovietice pe frontul românesc în decurs de douăzeci şi patru de ore de la răsturnarea guvernului. Trupelor române li se va ordona în acest caz să permită ruşilor pătrunderea şi să-i atace pe nemţi; (b) trei brigăzi aeropurtate şi, dacă se poate, încă 2000 de paraşutişti să fie lansaţi în interior simultan cu schimbarea guvernului. Acestea pot fi ori anglo-americane ori sovietice; (c) o bombardare masivă a comunicaţiilor cu Ungaria şi Bulgaria". [Documentul e identificat cu sigla FO 371, provine deci din arhivele Ministerului de Externe Britanic (Foreign Office)]. Porter continuă: „În a doua parte a mesajului său, trimis a doua zi, Maniu declara că opoziţia nu putea accepta condiţii mai puţin favorabile decât cele oferite lui Antonescu.«Aliaţii sunt

---

* Ivor Porter sosise în România, sub mască de profesor de engleză, la începutul anului 1939. În februarie 1941 se retrage la Constantinopol din ordinul ambasadorului englez. Către sfârşitul anului 1943 este paraşutat, împreună cu alţi trei spioni englezi, în apropiere de Roşiorii de Vede. Acolo au fost capturaţi. În loc să fie executaţi, ei au fost protejaţi chiar de Mareşalul Antonescu. Cititorul care ar dori amănunte asupra acestui detaliu, le poate găsi în cartea menţionată mai sus, la pp. 161-62. Iar la pagina 211 va găsi următoarea afirmaţie a spionului britanic: „Într-un fel, trebuie să recunoaştem că am fost trataţi mai curând ca oaspeţi, decât ca prizonieri de război şi că ni s-a permis să trimetem mesaje codificate englezilor la Cairo." Din cartea **Operaţiunea Autonomous** rezultă foarte clar, de altfel, că şi guvernul român trata cu occidentalii tot prin reţeaua de informaţii condusă de Porter.

preveniți împotriva oricărei iluzii de posibilă înțelegere cu Antonescu». Referirea lui Maniu la «condiții mai puțin favorabile decât cele oferite lui Antonescu » privea termenii mai buni asupra cărora Moscova convenise cu Nanu, la Stockholm, cu trei săptămâni înainte, fără știrea aliaților săi. În conformitate cu acestea, reparațiile de război cerute României vor fi reexaminate. Se va rezerva ca reşedință a guvernului român un județ care să nu fie sub ocupația trupelor sovietice. Întrucât Antonescu dorea să «joace cinstit» cu aliatul său, Moscova căzuse, de asemenea, de acord să li se dea nemților două săptămâni în care să părăsească România înainte ca Armata română să întoarcă armele împotriva lor.... Maniu nu-i informase în prealabil pe englezi şi pe americani de această ofertă mai bună. Fie că presupunea că Londra şi Washingtonul o cunoşteau de la ruşi, fie că a ghicit adevărul, dar nu dorea să se expună unei alte acuzații că ar pune bețe în roate"

(**Operațiunea Autonomous**, pp. 227-228).

Declarația lui Mihai şi textul spionului englez îi vor da posibilitatea cititorului să decidă unde e ADEVĂRUL. Iar planul lui Maniu, raportat la condițiile trupelor române de pe front, nu are nevoie de nici un fel de comentariu.

Cât de „mai târziu" a aflat fostul rege de discuțiile între guvernul român şi Moscova se poate controla şi din Jurnalul lui George I. Duca. La pagina 69, volumul III al **Jurnalului**, găsim notat:„ 24 dec.1943 (a se reține data şi anul – nota ed.). În două rânduri Legațiunea Sovietică din Stockholm a fost pe punctul de a intra în contact cu Nanu. De aceea am chemat numaidecât pe Allen [serviciul secret american, n.ed.] la mine, spre a-l trimite la ministrul britanic, cu rugămintea de a spune D-nei Kollontay* că aceste inițiative sunt cu atât mai neavenite cu cât eu eram singurul

* Ambasadoarea Uniunii Sovietice la Stockholm, cu care s-au dus tratative oficiale ale guvernului Român pentru ieşirea țării noastre din război.

îndreptățit a vorbi în numele opoziției și că Nanu nu avea încrederea factorilor competenți". Răspunsul rusesc, prin Semenov, a fost acesta: „ Noi, rușii, preferăm să negociem cu actualul guvern al României și suntem gata să-l ajutăm să elibereze țara de germani." G.I.Duca se miră: „Mă miră că rușii au dat nota lui Nanu și lui Știrbei, la Cairo, iar nu mie, modesta mea persoană reprezentând pe Rege și opoziția" (p78).

Cum a fost arestat Ion Antonescu

Faptele așa cum sunt expuse în cartea lui Ivor Porter, cât și cele descrise în Jurnalul lui George I. Duca, consilier la legația română din Suedia, au dus, fatal, la deznodământul de la 23 august 1944. Fostul rege, Mihai I, a uitat că devenise rege datorită **exclusiv** iubirii de țară și de neam a generalului Ion Antonescu. Odată ajuns rege, Mihai s-a înconjurat de aceiași oameni care își făcuseră afacerile sub domnia tatălui său, Carol al II-lea. Și s-a crezut proprietarul și stăpânul nelimitat al României, și și-a închipuit că trei mii de ani de istorie a poporului român se depozitaseră în creierul lui. Probabil cea mai obiectivă caracterizare a situației de la palatul regal și din „ opoziție" e dată de unul dintre protagoniștii ei cei mai activi, același George I. Duca. Iată ce scrie în **Jurnalul** lui: „Triumviratul Buzești - Pogoneanu - Styrcea ține toate sforile în mână, hotărând nu numai asupra tuturor negocierilor cu Aliații, dar jucând chiar și un rol însemnat în politica internă. Regele e sub influența lor, iar opoziția ascultă de sfaturile pe care ei le dau... Cu toate că recunosc capacitatea lor, mă îngrijorează totuși să știu că probleme atât de precumpănitoare sunt în mâini pe cât de ambițioase pe atât de inexperimentate" (p. 73).

Data loviturii de stat și a arestării mareșalului Antonescu fusese inițial stabilită pentru 26 august 1944. Dar să-l lăsăm pe Mihai să vorbească: „Toate aceste comunicări le făcusem pe ziua de 22 Au-

gust. Şi aşteptam ziua de sâmbătă 26 august. Cei „Patru Mari", cum îi numeam eu pe oamenii politici [i. e. Maniu, Mihalache, Dinu Brătianu şI Lucreţiu Pătrăşcanu, n. ed.] aşteptau şi ei cu nerăbdare ziua de 26 august, ascunşi până la acea dată pe la prieteni de-ai lor, de frică să nu fi avut vânt Gestapo-ul, care mişuna în ţară, de hotărârea luată."

A intervenit însă ceva neprevăzut care, spune Mihai, l-a determinat să anticipeze arestarea şefului armatei:

„În decursul serii, la 22 august mi-a telefonat Grigore Niculescu-Buzeşti. Împreună cu Ioan Mocsony - Styrcea, secretarul meu particular, şi cu Mircea Ioaniţiu, fostul meu coleg de şcoală şi care era să devină mai târziu secretarul meu personal, noi formam nucleul tinerilor din grupul nostru Mi-a telefonat deci, în seara de 22 august, ca să-mi comunice următoarele: Mareşalul ... a hotărât să se întoarcă pe front Vineri 24 august şi nu se ştie când va reveni în Capitală, căci are intenţia să evacueze guvernul într-un loc ţinut secret. În acest proiect nu intră şi evacuarea mea. Aceasta nu avea importanţă. Important era faptul că Mareşalul nu se va afla în Bucureşti în ziua de 26 august. Îmi amintesc cât m-am simţit de descumpănit la această veste ... Şi am dedus că nu-mi rămânea decât să schimb data audienţei, să-mi iau răspunderea să îndeplinesc eu singur, în absenţa oamenilor politici Actul de la 26 August pe ziua de Miercuri 23 august. Singura zi în care Mareşalul va mai fi cu siguranţă în Bucureşti ... A venit în audienţă Miercuri 23 august împreună cu Mihai Antonescu ... Am stat de vorbă cu Mareşalul şi cu ministrul de Externe peste o oră ... Mareşalul refuza tăios orice armistiţiu fără a asigura ... neştirbite hotarele Ţării. Am încercat să-l conving că mai presus de soarta fiecăruia dintre noi este soarta Ţării noastre. Inutil, nici nu mai răspundea, mârâia doar că refuză. I-am propus atunci, conform planului stabilit cu şefii partidelor politice cu care pregătisem audienţa, să demisioneze, pentru ca noul guvern să ceară imediat armistiţiul.

La această propunere s-a înfuriat... Fapt este că nu a vrut să audă de demisie...."

Pentru stabilirea adevărului şi în special asupra acestui punct, e necesar ca cititorul să asculte depoziţiile directe ale lui Maniu şi ale Mareşalului, la procesul intentat acestuia din urmă.

Mareşalul: „Domnule Preşedinte, s-au stabilit astăzi, în faţa Onoratului Tribunal, datele precise în ceea ce priveşte condiţiile de armistiţiu, şi s-a stabilit că, împreună cu domnul Maniu, direct şi indirect, am discutat această problemă. Rog să binevoiţi a-l întreba pe domnul Maniu dacă s-a întâlnit cu mine la Snagov şi dacă am discutat absolut pe toate feţele această problemă a armistiţiului, precum şi problemele de viitor ale neamului românesc, în cazul primirii condiţiilor de armistiţiu, în cadrul în care au fost fixate?"

Iuliu Maniu: „Este adevărat. M-am întâlnit cu domnul Mareşal la Snagov, într-o noapte la locuinţa domniei sale, şi am discutat mai multe probleme. În ceea ce priveşte problema armistiţiului [...]".

Mareşalul: „Dacă îşi aminteşte domnul Maniu că, cu această ocazie, i-am spus: «Domnule Maniu, eu nu pot să primesc aceste condiţii, dar nu mă cramponez la conducerea statului. Luaţi conducerea şi acceptaţi aceste condiţiuni, dacă le găsiţi acceptabile». În acelaşi timp, l-am rugat pe domnul Maniu să transmită acestea şi domnului Dinu Brătianu. Aceasta s-a întâmplat *la începutul lui Aprilie 1944*" (subl. n.).

Iuliu Maniu: „Într-adevăr, cu ocazia convorbirii pe care am avut-o la începutul lunii Aprilie 1944, la Snagov, am discutat condiţiile de armistiţiu pe care le primisem. Domnul Mareşal mi-a spus că, dacă eu găsesc că aceste condiţii sunt acceptabile, sau dacă domnul Brătianu le găseşte acceptabile, să preluăm puterea şi să încheiem armistiţiul".

Mareşalul: „Şi am adăugat că vă dau tot concursul militar".

Iuliu Maniu: „Domnul Mareşal a adăugat că ne dă tot concursul militar. Dacă aş spune că nu mi s-a făcut această propunere nu ar fi

exact, iar dacă aş răspunde că mi s-a făcut, dar nu am primit-o, aş avea neplăceri politice".

Tot în decursul acestui interogatoriu luat lui Maniu se confirmă şi faptul, relevat de altfel de spionul britanic Ivor Porter, în cartea sa citată mai sus, anume că între guvernul român şi cel al U.R.S.S. se ajunsese la o înţelegere, pe care o puteam defini completă, în legătură cu încheierea unui armistiţiu. Iată conti-nuarea interogatoriului.

Mihai Antonescu: „Vă rog, domnule preşedinte, să întrebaţi pe domnul Maniu dacă s-a primit, fie din partea aliaţilor, fie din partea doamnei Kollontay, modificarea formală a condiţiilor de întoarcere a armelor împotriva Germaniei. Domnia sa, în dimineaţa zilei de 23 august, a trimis pe domnul Gh. Brătianu la domnul Mareşal, ca să propună ca domnul Mareşal să încheie armistiţiul. Domnul Maniu afirmă că nu a comunicat domnului Mareşal modificarea condiţiilor venite de la Stockholm, adică articolul 1, fiindcă nu a avut timp. Aceasta este prima chestiune.

A doua chestiune: „Dacă domnul Gh. Brătianu a venit la Snagov şi a discutat cu domnul Mareşal şi cu mine chestiunea încheierii armistiţiului şi domnul Maniu credea atunci că domnul Mareşal va încheia armistiţiul, atunci cum explică domnul Maniu răspunsul pe care l-a dat, puţină vreme mai înainte, «că nu a avut timpul să comunice această ultimă schimbare de la Stockholm?».

Iuliu Maniu: „În tot cazul nu pot preciza dacă domnul Gh. Brătianu cunoştea acest amănunt sau ba, fiindcă vă puteţi închipui că aceste tratative erau duse în cel mai mare secret, dar firește că li se comunica domnilor Dinu Brătianu, Gh. Brătianu şi Mihalache. N-am comunicat, fiindcă ştiam că domnul ministru Antonescu are legături cu doamna Kollontay şi credeam că este foarte firesc ca atât cât ştiam eu să ştie şi dânsul".

„Ultima schimbare" de care se vorbeşte se referă la telegrama pe care Ministrul român la Stockholm, Frederic Nanu, a trimis-o

Mareşalului la preşedinţia Consiliului de Miniştri, în dimineaţa zilei de 23 august 1944, şi pe care Gr. Niculescu-Buzeşti, în loc să i-o dea lui Antonescu i-a dat-o lui Iuliu Maniu. Telegrama informa că ruşii acceptaseră cererile guvernului român şi în legătură cu termenul de 15 zile acordat trupelor germane pentru a părăsi ţara.Colonelul Gheorghe Magherescu, adjutant al Mareşalului spune că, la proces, Mareşalul Antonescu a întrebat doar atât: „Ce căutam eu în seiful Palatului, când aprobarea condiţiilor puse de mine pentru armistiţiu venea pe numele meu?"

Totuşi, din ordinul lui Mihai, pe atunci rege al României, şeful guvernului şi al armatei române a fost arestat în după amiaza zilei de 23 august 1944. În noaptea aceleeaşi zile, povesteşte sergentul Matei Nistor, înainte de ora unu, „am auzit prin fereastra deschisă cum regele a părăsit curtea Palatului, şi mi-am zis: E rău dacă regele pleacă!"

Şi dus a fost, tocmai în judeţul Gorj, pentru 17 zile, ascuns în casa unui alt conspirator. În urma lui, **în casa lui, în palatul regal care era al ţării şi al neamului**, în noaptea aceea, a rămas **Domn şi Rege** dezertorul şi comunistul Bodnăraş. Iată cum descrie situaţia unul dintre oamenii lui Bodnăraş, Ilie Dinuţ: „Am intrat în palatul regal pe baza parolei ce ni s-a dat... Am străbătut nişte coridoare lungi şi întortochiate. Militarii din palat se uitau după noi ca după nişte ciudăţenii... Microbuzul aştepta în faţa Casei Noi... Odată urcaţi în microbuzul gărzii palatului, condus de un militar şofer, împreună cu garda celor şapte comunişti, conduşi de Ceauşu (Bodnăraş, n.ed.), care era într-un Fiat..."

Să ascultăm şi versiunea lui Mihai asupra întregului episod. Zice **Mihai:** „Ştiam prea bine că nu avusesem încotro, că pentru a salva un om, oricât de mult respect merita el, nu se putea sacrifica Ţara". Ca pe un ecran se proiectează în minte cuvintele din Evanghelia Sf. Ioan XVIII, 14: „Şi Caiafa era cel ce sfătuise pe Iudei că este de folos să moară un om pentru norod".

Mihai: „Singurul dintre cei «Patru Mari» care a venit la Palat a fost Pătrăşcanu. Era însoţit de un necunoscut pe care mi l-a prezentat sub numele de Ceauşu... După plecarea lui Pătrăşcanu, Ceauşu a rămas la Palat... La orele trei noaptea am plecat, eu conducând a doua maşină din cele patru ale cortegiului... Ceauşu aşteptase la Palat să-i vină camioneta cu care i-a transportat pe Mareşal şi pe Mihai Antonescu, nu se ştia unde, s-a aflat mai târziu... A îndrăznit să procedeze la acest transfer după plecarea mea. A făcut-o la patru dimineaţa".

De observat precizia cu care Mihai modifică şi punctează orele, pentru ca să nu coincidă cu declaraţiile martorilor oculari şi cu cele ale celor care au participat direct la arestarea Mareşalului şi la darea lui pe mâna lui Bodnăraş. Până şi microbuzul gărzii palatului, în care au fost luaţi, **de la palat**, Mareşalul şi Mihai Antonescu, devine „camioneta" lui Ceauşu-Bodnăraş. În plus i se sugerează cititorului să devină scandalizat de **îndrăzneala** lui Bodnăraş de a-i prelua pe cei doi „**după plecarea**" curajosului Mihai.

Epilog

Citãm din cartea spionului englez Porter: „Pătrăşcanu redactase proclamaţia Regelui, aprobată după ce Buzeşti şi Sănătescu îi aduseseră câteva amendamente. Pătrăşcanu luase măsuri pentru tipărirea ei... După câteva încercări nereuşite, Regele a realizat o înregistrare satisfăcătoare a proclamaţiei" (p.266 şi p. 268).

Iată ce-a spus Mihai la orele 22, în seara zilei de 23 August 1944.

Români,

În ceasul cel mai greu al istoriei noastre am socotit, în deplină înţelegere cu poporul meu, că nu este decât o singură cale pentru

salvarea țării de la o catastrofă totală: ieşirea noastră din alianța cu puterile Axei şi imediata încetare a războiului cu Națiunile Unite.

Români,

Un nou guvern, de uniune națională, a fost însărcinat să ducă la îndeplinire voința hotărâtă a țării de a încheia pacea cu Națiunile Unite. România a acceptat armistițiul oferit de Uniunea Sovietică, Marea Britanie şi Statele Unite ale Americii. Din acest moment încetează lupta şi orice act de ostilitate împotriva armatei sovietice, precum şi starea de război cu Marea Britanie şi Statele Unite. Primiți pe soldații acestor armate cu încredere. Națiunile Unite ne-au garantat independența țării şi neamestecul în treburile noastre interne. Ele au recunoscut nedreptatea dictatului de la Viena prin care Transilvania ne-a fost răpită.

Români,

Poporul nostru înțelege să fie singur stăpân pe soarta sa. Oricine s-ar împotrivi hotărârii noastre liber luate şi care nu atinge drepturile nimănui este un duşman al neamului nostru. Ordon armatei şi chem poporul să lupte prin orice mijloace şi cu orice sacrificii împotriva lui. Toți cetățenii să se strângă în jurul tronului şi al guvernului pentru salvarea patriei. Cel care nu va da ascultare guvernului se opune voinței poporului şi este un trădător de țară.

Români,

Dictatura a luat sfârşit şi cu ea încetează toate asupririle. Noul guvern înseamnă începutul unei ere noi în care drepturile şi libertățile tuturor cetățenilor țării sunt garantate şi vor fi respectate.

Alături de armatele aliate şi cu ajutorul lor, mobilizând toate forțele națiunii, vom trece hotarele impuse prin actul nedrept de la Viena pentru a elibera pământul Transilvaniei noastre de sub ocupația străină.

Români,

De curajul cu care ne vom apăra cu armele în mână

independența împotriva oricărui atentat la dreptul nostru de a ne hotărî singuri soarta depinde viitorul țării noastre.

Cu deplină încredere în viitorul neamului românesc să păşim hotărâți pe drumul înfăptuirii României de mâine, a unei Românii libere, puternice şi fericite.

MIHAI

„Monitorul oficial", partea I, nr 197 bis din 24 august 1944, p. 6199.

A doua zi, 24 august 1944, Lucrețiu Pătrăşcanu trimite directorului de la Radiodifuziune proclamația către țară a partidului comunist, pentru ca „să fie citită la radio, în tot cursul zilei de azi, împreună cu declarația guvernului şi celelalte documente oficiale". Redăm câteva paragrafe:

„În ciocnirea inevitabilă cu forțele hitleriste, Partidul Comunist din România cheamă muncitorimea, țărănimea, intelectualii şi pe toți cetățenii României la lupta fără cruțare, cu toate armele, împotriva duşmanului de moarte al poporului român, pentru asigurarea viitorului său. Încetarea ostilităților cu Uniunea Sovietică deschide drum larg pentru o strânsă alianță cu marea republică muncitorească țărănească de la răsărit. Partidul Comunist înțelege să lupte pentru această alianță pe care o dictează interesul cel mai vital şi permanent al poporului român. Salutăm armata rosie eliberatoare. Salutăm armatele aliate ca armate prietene. Salutăm lupta poporului român pentru cucerirea independenței naționale, păcii şi libertății".

Post scriptum: alte „adevăruri"

Adevăruri? Neadevăruri? Să-şi facă cititorul o opinie şi să-şi dea singur răspunsul.

1. Menționând transportarea mareşalului la Moscova, Mihai afirmă: „Aşa socoteau cei de la Moscova. Acolo se aflau Mareşalul şi Mihai Antonescu, comuniştii români îi predaseră în secret acolo, la cererea stăpânilor".

Adevărul: Mareşalul şi ceilalţi patru arestaţi au fost ţinuţi în casa conspirativă din Vatra Luminoasă (Bucureşti) până la 1 septembrie 1944. În acest interval, noul ministru de Interne, generalul Aurel Aldea, i-a vizitat de două ori, informându-i: „Vă vom preda ruşilor, să vă păzească, dar noi vă vom judeca". La 1 septembrie generalul Aldea s-a dus la casa conspirativă şi i-a predat pe cei patru generalului rus. Se spune că la Urziceni, unde au rămas peste noapte, în casa unde au fost găzduiţi, Mareşalul ar fi lăsat ceva scris pe spatele unei icoane.

2. În legătură cu decizia regală faţă de o eventuală cerere de graţiere din partea mareşalului, Mihai declară: „Dacă îl graţiam aş fi fost declarat de ei ca fiind nazist; dacă refuzam să-l graţiez i-aş fi supărat pe Români. Deci, oricum aş fi fost condamnabil. Dar, iată, Mareşalul a refuzat să facă cerere de graţiere.

Adevărul: Aşa este. Mareşalul a refuzat să se considere vinovat. Şi, ca om de onoare ce era, în nici un caz nu s-ar fi umilit în faţa celui pe care **el** îl făcuse rege, şi care, în schimb, îl arestase în mod ignominios şi abandonase ţara şi oştirea pradă celui mai subuman regim de teroare.

Dar bătrâna mamă a Mareşalului, Doamna Baranga, a **făcut** cerere de graţiere, şi cererea a fost înaintată regelui, de către ministrul Justiţiei, Lucreţiu Pătrăşcanu care, deşi comunist, s-a arătat în această ocazie mai bun român şi creştin decât Mihai. Acesta însă s-a ascuns ca să nu fie obligat să ia o poziţie. L-a căutat chiar şi Iuliu Maniu să-i ceară să intervină, dar nici el nu l-a putut găsi. Regele se făcuse nevăzut. Cum adică? Să-l considere comuniştii „nazist"?

3. În revista lunară **Luceafărul Românesc** (nr. 65, Mai 1966) Mihai a fost întrebat: „După falsificarea acestor alegeri (alegerile generale din 1946, n.ed.), Iuliu Maniu v-a cerut expres Sire, să nu recunoaşteţi noul parlament ales fraudulos. Totuşi, aţi ţinut Sire, discursul de inaugurare a Marii Adunări Naţionale. De ce?" (Revista apare la Montréal, Canada)

Mihai: „Maniu m-a rugat să nu recunosc noul parlament, atunci eu imediat i-am contactat pe americani şi pe englezi ca să văd dacă ne putem bucura de o susţinere din partea lor. Degeaba aş fi făcut eu scandal de unul singur, dacă americanii şi englezii nu ne susţineau! Englezii, mai diplomaţi, nu mi-au răspuns niciodată la această întrebare presantă pentru noi. Americanii, ceva mai deschişi, cam peste zece zile mi-au dat răspunsul că nu există absolut nici o posibilitate ca cineva din America să spună măcar un cuvânt contra ruşilor... M-am întrebat dacă fac scandal şi va ieşi un bucluc, iar Armata Roşie va scoate iar tancurile pe străzi, va fi mai bine??!... Am ajuns toţi la concluzia că suntem într-o imposibilitate de a face ceva şi este mai bine să trec peste acest prag şi să recunosc noul „parlament"... Cu alte cuvinte, între două rele, am avut de ales între răul mai mic şi cel mai mare... L-am ales pe cel mai mic".

Adevărul: Dacă Iuliu Maniu, şeful celui mai puternic partid din ţară, îi ceruse EXPRES să nu răsplătească frauda, care era crimă, şi să nu ţină discurs de inaugurare legală şi regală a teroarei comuniste, cine erau acei toţi pe care-i invocă Mihai ca justificare? A uitat cum în proclamaţia de la 23 August 1944 strigase tuturor românilor: „Primiţi pe soldaţii acestor armate cu încredere"? Şi nu-i asigurase că „Naţiunile Unite ne-au garantat independenţa ţării şi neamestecul în treburile noastre interne"?

Ca încheiere la acest capitol e bine ca cititorul să considere şi faptul următor, pe care îl redăm exact aşa cum a apărut în cartea **Prizonier în propria ţară**, p.80, publicată la Bucureşti anul acesta, 1996. Autorul, Aurel Sergiu Marinescu, este un convins adept al lui Mihai. Iată textul: „La 18 Ianuarie 1945, legea pentru pedepsirea criminalilor de razboi (decret 207), care a fost semnată de M.S. Regele a intrat în vigoare". Criminalii de război români, se înţelege! De la acea dată înainte, în ţară, lucrurile au mers, repetând o frază

preferată a fostului rege – „precum se cuvine într-o democrație, într-o monarhie constituțională".

Următoarele două documente lămuresc însă, dincolo de orice nedumerire, realitatea faptelor în legătură cu întreaga comportare a regelui Mihai în chestiunea grațierii, sau nu, a mareşalului Antonescu. Documentele vor revela, deasemenea, natura raportului ierarhic între Mihai, ca rege, şi Lucrețiu Pătrăşcanu, ministru comunist al JUSTIȚIEI: cine comandă şi cine execută. În confruntarea adevărului cu falsul va trebui - **imperativ** - să se țină seama şi de faptul că, în acceptarea condițiilor puse de Pătrăşcanu, Mihai - ca rege - îl numeşte pe acesta „Ministrul nostru".

Din „Eugen Cristescu - asul serviciilor secrete româneşti - memorii 1916-1944", Editura Roza vânturilor, Editura R.A.I., p. 396-397, Bucureşti:

„**1 iunie 1946** - *Document elaborat de Lucrețiu Pătrăşcanu - ministru secretar de stat la Ministerul Justiției - şi înaintat Regelui Mihai I cu propunerea de comutare în muncă silnică pe viață a pedepsei cu moartea aplicată lui Eugen Cristescu, Radu Lecca şi Constantin Pantazi.*

Sire,

În urma respingerii de către Înalta Curte de Casație şi Justiție a recursurilor declarate de Ion Antonescu, Mihai Antonescu, Constantin Vasiliu, Gheorghe Alexianu, Constantin Pantazi, Radu Lecca şi Eugen Cristescu, condamnați la pedeapsa cu moartea prin sentința Tribunalului Poporului, din 20 mai 1946.

În numele şi din însărcinarea guvernului, am onoarea de a propune Majestății Voastre, pentru **înalte rațiuni de stat** (s.n.), respingerea cererilor de grațiere făcute de Ion Antonescu, Mihai

Antonescu, Constantin Vasiliu şi Gheorghe Alexianu şi comutarea în muncă silnică pe viaţă a pedepsei cu moartea aplicată condamnaţilor Constantin Pantazi, Radu Lecca şi Eugen Cristescu.

Guvernul îşi îngăduie să solicite Majestăţii Voastre aprobarea în întregime a acestui raport, având în vedere necesitatea satisfacerii marilor interese ale ţării noastre.

Sunt cu cel mai profund respect al Majestăţii Voastre

Lucreţiu Pătrăşcanu

„**Magazin Istoric**", nr. 6/1991, p. 54.

1 iunie 1946 - *Decretul regal prin care se comută în muncă silnică pe viaţă pedeapsa cu moartea la care Eugen Cristescu, Radu Lecca şi Constantin Pantazi fuseseră condamnaţi.*

Mihai I-iu
Prin graţia lui Dumnezeu şi voinţa naţională
Rege al României
La toţi de faţă şi viitori, sănătate

Asupra raportului Ministrului Nostru Secretar de Stat la Departamentul Justiţiei cu Nr. ...

În virtutea Decretului Regal nr. 1627 din 31 august 1944, publicat în Monitorul Oficial nr. 202 din 2 septembrie 1944, privitor la prerogativele regale: am decretat şi decretăm:

Art. I. - Comutăm în muncă silnică pe viaţă pedeapsa cu moartea la care Constantin Pantazi, Radu Lecca şi Eugen Cristescu au fost condamnaţi prin sentinţa din 20 mai 1946, a Tribunalului Poporului.

Art. II. - Ministrul Nostru Secretar de Stat la Departamentul Justiţiei este împuternicit cu aducerea la îndeplinire a prezentului Decret.

Dat în Bucureşti la 1 iunie 1946

„**Magazin Istoric**", nr. 6/1991, p. 54.

In memoriam Ion Antonescu

Cu gândul la Mareşal

Extrase din volumul „**Instantanee fără retuş**“, de Nicolae Lupan, Preşedintele Asociaţiei „**Pro Basarabia şi Bucovina**“ (Editura Nistru, Bruxelles, 1995) şi, până în ziua de astăzi, apostol neobosit al reîntregirii Ţării Româneşti:

„În August 1980 aduceam pentru prima dată în Occident un modest omagiu celui care fusese Ion Antonescu. Cu aceste cuvinte îmi începeam la 4 Iunie 1992, expunerea prilejuită de dezvelirea primului monument din ţara Mareşalului: o cruce de marmură ridicată în Valea Piersicilor de la Jilava unde a fost executat, „mai bine zis asasinat“, în urma unei pretinse sentinţe a „Tribunalului Poporului“.

O execuţie asistată de Silviu Brucan, mai marele de pe atunci al Scânteiei, care intoxica opinia publică cu titluri ca „Moarte Antoneştilor“, „Glorie Armatei Roşii“ etc.

Ridicarea amintitului monument era un gest de firească datorie a „pro Basarabiei şi Bucovinei“ faţă de cel ce va rămâne în veci Eroul Martir al neamului Românesc de pretutindeni.

Credeam că e un început de cinstire naţională a celui ce purtase războiul contra Uniunii Sovietice, adunându-ne acasă teritoriile din răsărit. Dar n-a fost să fie aşa.

Fără prezenţa militară oficială, fără generali şi ofiţeri superiori de gardă la monument, o mână de români îi cinsteau cu lacrimi şi flori memoria! Memoria Mareşalului şi a celor trei martiri împuşcaţi odată cu el: Generalul Constantin (Picky) Vasiliu, Mihai (Ică) Antonescu şi Gheorghe Alexianu.

Deschizând festivitatea am zis: „Domnule Mareşal, oameni de nimic, n-au găsit de cuviinţă să ne dea o fanfară şi o gardă militară care să-ţi dea onorul pe care îl meriţi ca nimeni altul în istoria Armatei Române! Un onor prin tragerea câtorva salve de armă aici,

la dezvelirea monumentului-cruce ce ți-a fost înălțat pe locul trecerii tale în neființă. Neființă, un fel de a zice.

Te rugăm, Domnule Mareşal, să ne ierți că suntem nişte laşi care de 50 de ani nu mai ştim ce facem. Nici chiar Preafericitul Teoctist, care n-a găsit de cuviință să-ți slujească cu acest prilej. Mai mult: **i-a oprit pe preoți şi prelați** să vină în Valea Piersicilor în această zi de reculegere națională*.

O relatare a lui **Constantin Dardan,** fost primar general al Chişinăului:

„... Antonescu nu putea să nu facă ceea ce a făcut... Stăteau rupte de sânul mamei Basarabia, Nordul Bucovinei, Herța, Cadrilaterul, abandonate fără să se fi tras, măcar de formă, un glonte... un gust tot atât de amar ni-l lăsase dărnicia nemților... să dăm jumătate din Ardeal."

Constantin Dardan fusese martor ocular la evenimentele din 1940-1941 şi la ruşinoasa noastră retragere din Basarabia.

... Antonescu se bucurase de o dragoste ce putea fi asemuită cu cea față de Alexandru Ioan Cuza, în Moldova şi Muntenia de la 1859... **Personalitatea istorică a Mareşalului, tragică prin destinul ei, poate fi comparată cu cea a lui Mannerheim, cu singura deosebire că finlandezii nu l-au extrădat ruşilor,** ci l-au înscris în cartea de aur a neamului, turnându-i chipul în bronz şi marmură.

... la o clădire de pe strada Livezilor din Chişinău, în a cărei curte fusese găsite îngropate 72 de cadavre de basarabeni legați cu mâinile la spate şi împuşcați în ceafă de NKVD-işti în vara anului 1941, Antonescu rămăsese abătut şi nu a scos nici o vorbă, minute în şir. Ca la masa de seară să vină cu anunțul că vrea să dea un

---

* Actualul Preafericit se dezvăluie încă o dată ca fiind din tagma întâi stătătorilor de tristă memorie ai oropsitei noastre Biserici Ortodoxe Române, Nichitici, Mangra, Miron Cristea şi ceilalți evocați în această carte (pag. 535).

decret de amnistie pentru toate fărădelegile comise pe timpul ocupației ruseşti între Prut şi Nistru*.

Conducătorul Statului Român îşi exprimase dorința de a vizita Orheiul. În drum, dinspre Persecina, ieşiră în cale vreo zece căruțe încărcate cu lemne. Mareşalul dădu ordinul să se oprească (convoiul de maşini).

Opriră şi țăranii.

- Ce mai faceți, fraților? întrebă Antonescu.

- Slavă Domnului, domnule ofițer. Mulțumim armatei române şi Mareşalului că ne-au scos de la ruşi.

Iar când cineva din suită se adresă cu cuvintele „Domnule Mareşal", țăranii îşi scoaseră pălăriile şi căzură în genunchi.

Antonescu, impresionat de acest gest, începu a-i îndemna să se ridice."

ORDIN DE ZI
(1 ianuarie 1944)
adresat armatei de către domnul mareşal Antonescu, conducătorul Statului român

OSTAŞI!

Sunt dintr-o generație zbuciumată şi însângerată pe care ursita a purtat-o în patru decenii prin patru războaie şi patru răscoale.

Este generația care, pentru zidirea României, a semănat cele mai multe cruci şi morminte în lungul nesfârşitelor drumuri pe care a fost dusă de o încercată soartă, într-o grea şi bărbătească luptă.

Este generația care, deşi de nenumărate ori a fost aruncată de valul năpraznic al luptelor de pe culmi de glorie în funduri de prăpastie, a făurit totuşi România Mare.

---

* Mutatis mutandis, acest gest aminteşte atitudinea familiilor de legionari care, în 1940, cereau eliberarea comuniştilor încarcerați la Râmnicu Sărat (cf.pag...) şi arată evident paralelism între structura sufletească şi concepțiile lui Antonescu şi ale legiona-rilor formați în şcoala lui Corneliu Zelea Codreanu.

Este generația neşovăitoare care a avut în fruntea ei pe Ferdinand I.

Este marea generație a cărei deviză însclipitoare şi nepieritoare a fost şi este „*Prin moarte, la datorie*".

Din voința aceleiaşi supreme forțe, căreia tot ce pretutindeni este pe pământ, trebuie să i se indice smerit şi să i se supună neşovăitor, v-a fost dat vouă care faceți parte din cea mai tânără generație de luptători, să înscrieți într-o scurtă viață, în sfânta şi curata carte a neamului, o înălțătoare şi nepieritoare pagină.

Sunteți generația în fruntea căreia destinul ca un semn prevestitor şi ca o chemare la datorie a aşezat pe Mihai I-ul. Sunteți predestinați de soartă şi aveți marea cinste de a fi generația reînnoirii şi reîntregirii.

OSTAŞI DE PRETUTINDENI!

Ostaşi din Crimeea şi Taurida, de pe Bug şi de la Odesa, din văzduh şi zbuciumatele valuri, din cazărmi şi de la vatră, luptători care dați lupte şi luptători care vă pregătiți de lupte, luptători care ați căzut şi luptători care vă ridicați, nu uitați că aveți soarta, hărăzită de ursită, să vă zdrobiți fericirea şi să vă sacrificați viața voastră trecătoare pentru a asigura fericirea şi viața fără de moarte a neamului nostru.

Nu uitați că din lupta noastră laolaltă şi din unirea voastră neşovăitoare va ieşi unirea şi împlinirea tuturor drepturilor noastre.

Numai cu luptă şi cu trudă, cu suferință şi cu sânge, cu o oarbă supunere şi neclintită credință se zideşte o țară.

De aceea, mă simt dator să vă îndemn să nu lăsați sufletul vostru să se înmoaie şi brațul vostru să se îndoaie la şoapta care vi se strecoară din umbră şi prin văzduh de către oameni necunoscuți şi nevăzuți din țară şi de peste hotare.

Ascultați şi urmați pe cei care vin în față şi vă spun care sunt datoriile voastre şi care este drumul nostru. Reacția trecutului să nu fie uitată, să vă fie neîncetat în minte.

Unirea noastră a fost cu veacuri întârziată, fiindcă nu ne-am dat la timp „mână cu mână cei cu inima română".

Învrăjbirea dintre noi, slăbirea luptei şi pieirea noastră a fost întotdeauna pusă la cale de străini şi înstrăinaţi, de duşmani şi necugetaţi. Cine îi ascultă orbeşte şi-i urmează prosteşte ajunge în sărăcie şi termină în robie.

OSTAŞI!

Luptaţi şi voi cum am luptat şi noi şi după cum au luptat toţi înaintaşii noştri, de la toţi până la unul şi de la unul până la toţi, pentru sfânta lege a dreptăţii noastre, de ieri, de azi şi de totdeauna.

Voi, ca şi noi şi ca toţi strămoşii noştri, aţi ridicat arma şi aţi sărit la hotare ca să apăraţi ceea ce de veacuri al nostru a fost, este, şi al nostru trebuie să fie.

Este strigăt din morminte şi poruncă din strămoşi.

Sfânta chemare la datorie a fost ascultată şi nu veţi trece de pe câmpul însângerat de luptă pe câmpul roditor de muncă decât după ce porunca va fi îndeplinită.

Atunci şi numai atunci vom întinde o mână frăţească tuturor care ne vor respecta drepturile şi libertăţile la care, ca orice popor pe lume, mare sau mic, avem dreptul.

Nu vă lăsaţi doborâţi de şoapte şi nu vă slăbiţi credinţa în dreapta cauză a luptei noastre.

Fapta noastră este fapta istoriei noastre, vorba lor ademenitoare este unul din mijloacele folosite pentru a câştiga lupta şi fără luptă.

Naţia întreagă cu bunul ei simţ de apărare şi cu instinctul ei de conservare va fi înfipt arma în mâini şi va fi împins la hotare nu ca să cuceriţi ce nu era al nostru, ci ca să dezrobiţi ceea ce este al nostru.

Nu ne-am oprit la Nistru fiindcă cine-şi fură camaradul în toiul luptei, după ce-şi va fi luat dreptul său, se necinsteşte şi poate să fie,

pe drept cuvânt, aspru pedepsit. Un astfel de popor, mai ales când este mic, nu poate găsi în zilele grele un ajutor şi susţinători.

Trecând Nistrul din datorie de aliaţi, nu am continuat lupta pentru ambiţii deşarte. *În lunga şi încercata noastră viaţă de popor nu este nici un exemplu doveditor că suntem un neam de cuceritori.* Mircea cel Bătrân, trecând prin valuri, a luptat dincolo de falnicul fluviu numai pentru a închide soarta Neamului dintre Dunăre şi Mare.

Ştefan cel Mare, purtând gloriosul şi legendarul său paloş din poarta Pocuţiei în poarta Dunării, a străjuit de atunci pentru veacuri Moldova, prin cetăţile însirate în lungul Nistrului, din şesul Podoliei până la marginea mării.

Mihai Viteazul a despicat Carpaţii şi a căzut în Câmpia Turzii, pentru a arăta românilor şi tuturor de atunci şi de-a pururea unde este dreptul nostru şi care este datoria noastră.

Fondatorul dinastiei şi marele nostru Rege Carol I a trecut de două ori Dunărea, în lunga şi glorioasa lui domnie pentru a smulge independenţa noastră Şi a întări dreptul nostru între Dunăre şi Mare.

Ferdinand I a aruncat punţi peste Tisa, a împins forţele sale peste Budapesta şi a pus străjile sale la cealaltă margine a unui vecin care nu a avut măsura drepturilor sale după cum nu a avut-o şi nici nu o are pe cea a firii şi a laudelor sale.

Sunteţi astăzi întrebaţi ce aţi căutat la Stalingrad şi ce căutaţi în Odessa şi în Crimeea?

În faţa istoriei, în faţa poporului şi a duşmanilor răspund eu pentru voi. Răspund la învinuire nu cu fapta mea, răspund chiar cu faptele învinuitorului.

În zilele trăite de voi, de noi şi de părinţii nostri, ÎN ULTIMII 120 DE ANI de la 1820 la 1940, Ţările Româneşti au fost de nenumărate ori invadate şi ocupate, dominate şi exploatate, sărăcite şi umilite, jefuite şi ciuntite de oştile ruseşti.

Reamintesc tuturor că 1828, 1853-1854, 1877-1878,1916-1918, 1940-1941 sunt pumnale înfipte numai într-un veac, în ultimul veac, în inima şi în mândria românească, în cinstea şi glia strămoşească.

Luaţi aminte şi nu uitaţi.

Nu uitaţi şi nu vă temeţi că veţi putea fi pedepsiţi pentru că vă faceţi datoria.

Fiţi încredinţaţi că este pe pământ o justiţie supremă. Noi nu am putea fi pedepsiţi fiindcă, fiind provocaţi, umiliţi, ciuntiţi în 1940, am călcat în 1941 pământul altora pentru a-l elibera pe al nostru.

Noi nu am fi atacat niciodată pe nimeni dacă 3 milioane de fraţi nu ar fi fost luaţi în robie şi dacă Basarabia şi Bucovina noastre nu ne-ar fi fost smulse într-un moment când Europa s-a găsit la o răspântie fatală, când nimeni nu ne-a putut sări în ajutor.

IUBIŢI OSTAŞI!

Staţi cu fruntea sus în faţa faptelor voastre, a acelora care ameninţă şi a Aceluia care de sus ne judecă, ne pedepseşte drept şi la timp pe toţi.

Lupta noastră este dreaptă.

Fapta voastră în ţinuturile ocupate şi prin locurile călcate a fost blândă şi omenească.

Nimeni, pe unde aţi trecut, nu a fost jefuit şi nu a fost lovit.

Omul pentru noi este om, orice relaţie ar fi între noi, ori din ce naţie ar fi el şi oricât rău ne-ar fi făcut el.

Toţi acei care au fost găsiţi în calea noastră au fost ajutaţi şi ocrotiţi ca oameni. Copiii lor au fost îngrijiţi ca şi copiii noştri, bătrânii lor au fost ajutaţi după cum ajutăm bătrânii noştri: familia rusească a fost considerată ca şi familia românească, nu facem nici o deosebire între soldaţii lor prizonieri la noi şi soldaţii noştri.

Pe unde am trecut şi acolo unde administrăm şcoala şi biserica, munca şi libertatea au fost respectate, casele, bunurile, spitalele şi instituţiile, oraşele şi satele au fost reconstituite, biserici şi şosele noi au fost făcute.

Noi nu am deportat pe nimeni şi voi nu aţi înfipt pumnalul în pieptul nimănui. În temniţele noastre nu au fost aruncaţi şi nu zac oameni nevinovaţi. Credinţa tuturor şi crezul politic al fiecăruia au fost respectate. Nu am dezrădăcinat nici oameni, nici familii din aşezările lor, pentru interesul politic sau naţional.

De aceea aşteptăm cu încredere ultima şi dreapta judecată.

Deşi popor mic, socotim că dreptul şi legea trebuie să fie una pentru cei mari ca şi pentru cei mici.

De câte ori a fost altfel, lupta a reînceput, şi de data aceasta lupta va reîncepe, dacă drepturile şi dreptatea vor fi întotdeauna îngenunchiate.

Nu am ridicat niciodată arma în contra acelora care ne-au ajutat.

Luptăm pentru fiinţa noastră.

Luptăm pentru dreptate şi numai pentru dreptate.

MAREŞAL ANTONESCU

ADDENDA

În acest capitol sunt prezentate câteva documente care se adaugă la informarea oferită cititorului în corpul cărții. Ele privesc cinci puncte precise:

1. Însemnările zilnice ale lui Corneliu Zelea Codreanu din Februarie-Martie 1934, intitulate, „**Adevăruri frânte**".

2. Legământul dintre România şi Dumnezeu (1.10.1934).

3. Mişcarea Legionară în viziunea lui Constantin Noica.

4. Trădările de neam ale Întâi Stătătorilor Bisericii Ortodoxe Române (1784, 1916, 1989).

5. Soarta postumă a scrierilor lui Corneliu Zelea Codreanu.

1. Adevăruri frânte: un text aproape necunoscut al lui *Corneliu Codreanu*

(extrase)

În timpul prigoanei din iarna 1933-34, când a stat ascuns în casa colonelului Zăvoianu, Corneliu Zelea Codreanu şi-a folosit acest răgaz impus pentru a nota gânduri, reflexii sau amintiri. În timpul celeilalte mari prigoane, 1938-40, notele respective au circulat clandestin, pe foi bătute la maşină, având titlul **Adevăruri frânte.** *Nu se ştie dacă acesta a fost titlul dat de autor, sau dacă aparţine celui care a dactilografiat textul. Despre soarta manuscrisului ograf nu se cunoaşte nimic. O parte din text a fost pu-blicat în revista* **Pământul Strămoşesc** *în 1952. Textul integral a fost publicat sub îngrijirea lui Ilie Gârneaţă, cu titlul* **Însemnări,** *în 1963, în Editura* **Pământul Strămoşesc**. *O parte a acestor însemnări a fost inclusă în DLTR. Cele*

pe care le reproducem apar, după cunoştinţa noastră, pentru prima dată în România.

Luni, 12 februarie 1934

Sunt informat că, pe sălile Facultăţilor, prin cămine, pe stradă, studenţii români-creştini sunt urmăriţi, pas cu pas, de colegi de ai lor, tot „studenţi români creştini", care au intrat în serviciul Siguranţei sau al Poliţiei şi, pentru bani, **îşi vând camarazii**.

Opera de trădare şi de vânzare, care a înfiorat în toate timpurile neamul omenesc! Ceea ce este şi mai grav, stă în faptul că aceşti trădători de camarazi sunt de un curaj şi de o obrăznicie nemaipomenite.

În toate timpurile vânzătorii, agenţii trădării şi-au dat seama de situaţia lor infamă şi au stat ascunşi. S-au ferit de ochii lumii.

Am fost trădaţi, dar niciodată **trădătorul** n-a cutezat, nu să-şi ridice îndrăzneala, dar nici măcar să iasă la lumină.

Ei bine, azi este ceva înspăimântător de dureros: vânzătorii inundă sălile de cursuri, căminele şi străzile, fără sfială, cu fruntea sus, afirmându-şi opera de trădători, susţinând-o chiar. Trădătorii ameninţă, devin chiar agresivi. Se apropie de diferitele grupuri de vorbitori, cu urechea gata de a prinde câte un cuvânt, pentru a merge îndată să-şi vândă colegul, camaradul de luptă, de suferinţă, de copilărie.

Studentul Furdui din anul IV, după ce a fost urmărit pe săli şi la bibliotecă de un student „român-creştin", ieşind pe stradă a fost, pur şi simplu, apucat de braţ de colegul său student la drept şi agent, declarat arestat şi condus în modul acesta forţat până la Prefectura Poliţiei...

Foştii trădători de la 1916 stăpânesc, direct sau indirect, destinele poporului românesc. În tendinţa de a se menţine, ei nu se pot baza decât pe trădători. De aceea **caută** trădători şi **creează** trădători.

Iată în ce constă „opera de educare a tineretului", „opera de redresare morală a ţării", „opera de întărire a naţiunii române"...

Ce fac studenții ceilalți?

Ar putea să facă multe... Dar pentru moment nu fac nimic. Pare că trăiesc sub teroarea acestor agenți.

Trăim cu toții sub zodia trădătorilor. Zodia lor însă va apune. Vom face-o noi să apună!

Până atunci însă, studențimea se dezonorează.

O națiune nobilă s-ar simți dezonorată dacă un **singur moment** ar tolera o situație asemănătoare.

Mă gândesc: alegerile politice constituie primul pas în opera de gospodărire a țării. Ziua aceasta care ar trebui să înceapă cu rugăciuni populare, nu este în realitate decât o zi a **vânzării** - o zi a **trădării colective**. În această zi sunt mii de oameni care se vând, își vând țara cui dă mai mult. Unii se vând pentru un singur kilogram de vin!

Când primul pas în conducerea unui stat începe cu vânzarea de deasupra căreia și-a retras Dumnezeu Binecuvântarea, ne mai întrebăm: de ce nu mai crește iarba pe câmpii, de ce nu crește grâul, de ce gospodăriile sunt ruinate și țara o paragină?

Sâmbătă, 17 februarie 1934

Ieri, vineri 16, Mareșalul Averescu a făcut declarații politice cu privire la dizolvarea Gărzii de Fier, în sala Facultății, în fața Comitetului Partidului Poporului. Declarațiile lui sunt de o importanță capitală, **Că Duca nu este o victimă, ci el este răspunzător de faptele lui.**

Publicată în **Îndreptarea** de azi. Cred că vor avea mare efect.

Marți, 20 februarie 1934

Mă gândesc la un sistem de aprovizionare a lor, a tuturor (celor arestați, n. ed.).

Șapte săptămâni, o lună și 20 de zile de când soția mea a fost arestată și nu mai știu nimic de ea. Mă gândesc să nu o fi omorât canaliile ca pe bietul Ciumetti.

Colonelul (Zăvoianu, n. ed.) a venit astăzi foarte îngrijorat. I-a spus camaradului Furdui că guvernul n-a renunțat încă la ideea suprimării mele. Că, dacă m-ar prinde, m-ar omorî. Că poate ar fi mai bine dacă aș pleca în străinătate.

Eu înclin să cred altă părere: *este mult mai bine pentru Mişcare să mor în țară decât să trăiesc în străinătate.*

Cred însă acum, curajul de a mă suprima, nu-l mai au. Şi cu cât trece timpul, îl vor pierde.

Vineri, 23 februarie 1934

Zi de post negru. Postește și camaradul Furdui. De altfel toată săptămâna aceasta am ținut post. Încolo, nimic deosebit, decât strigătele vânzătorilor ziarului **Credința**: *prinderea şi asasinarea lui Corneliu Codreanu.*

Aușnit, care întreține această foaie, a vorbit de altfel într-un cerc de prieteni, spunându-le că de Paşti 1934, subsemnatul voi fi asasinat. Acest lucru mi l-a adus la cunoştință Sergiu Leca (...).

Intermezzo

Autorul acestei cărți crede oportun să prezinte cititorului de astăzi un episod care arată **menținerea ideii suprimării lui Codreanu** de către guvernanții succesivi, până la diabolica evoluție din 1938.

Circulara Nr. 145

Camarazi,

Văzând reclamațiunea făcută ..... Parchetului Militar şi Civil, în care se arată că D-l Istrate Micescu, în calitate de Ministru de Externe, a chemat la sine pe D-l Emilian, avocat şi prefect de Neamț, şi în schimbul unor promisiuni materiale şi morale, i-a cerut ca să mă omoare, pentru „înalte rațiuni de stat", declar că cunosc şi eu ceva de care n'am făcut uz până astăzi.

Domnul General Sichitiu, fost şef al Marelui Stat Major, m'a chemat acum două săptămâni, pentru a-mi comunica ceva grav.

D-sa mi-a spus:

„Domnule Codreanu, te-am chemat pentru a te avertiza. Într'o discuție pe care am avut-o cu D-l Armand Călinescu despre dispariția D-tale, că D-ta ai putea să dispari, şi astfel Mişcarea Legionară ar dispărea şi ea".

Domnul Emilian fiind chemat prin Ministerul de Interne şi trimis apoi la D-l Istrate Micescu, cred că D-l Armand Călinescu nu este străin de îndemnurile D-lui Istrate Micescu.

Dealtfel cred cu tărie că D-l Istrate Micescu şi Armand Călinescu sunt expresia şi în această chestiune a anumitor cercuri pe care voi le cunoaşteți prea bine.

Camarazi,

Rog să nu se interpreteze greşit această circulară, să nu se creadă că mi-e teamă de moarte.

Şeful Legiunii râde de moarte şi nu se păzeşte niciodată de ea.

11.02.1938 *Corneliu Zelea Codreanu*

Circulara Nr. 146

Se anulează circulara No. 145 din 11/II/938, deoarece D-l General Sichitiu mi-a trimis o scrisoare prin care îmi spune că n'a afirmat niciodată cele scrise de mine în circulara No. 145, că nu m'a chemat cu intenția de a comunica ceva grav, ci numai cu intenția de a mă cunoaşte şi că probabil este la mijloc o înțelegere eronată, că n'am înțeles bine sensul şi nota adevărată a discuției avute.

În acelaşi timp D-sa mă asigură de bunele sentimente pe care D-l Armand Călinescu le are față de mine.

Aşa fiind lucrurile, anulez circulara No. 145 şi rog să se anunțe urgent şefii de județe pentru a nu mai fi trimisă.

Corneliu Zelea Codreanu

Marți, 27 februarie 1934

Pastorala Sinodului

Astăzi am citit în **Universul Pastorala Sinodului**. Parcă ar fi alcătuită de adversarii mișcării naționaliste. Pastorala nu este a Sinodului, ci a asociațiilor adverse cauzei noastre.

Este o atitudine nepermisă a Bisericii (a autorităților bise-riceşti), care a născut în inimile noastre o indignare fără seamăn. Ne mirăm cu toții cum preoții ortodocşi au putut iscăli o asemenea îndrăzneală care **loveşte în Adevăr, în Neamul Românesc, în preoțime şi în Biserica însăşi ?**

Ziarul **Țara noastră** din seara aceea a dat admirabil discursul lui Goga. Cred că va avea un mare efect în țară; se va rupe tăcerea de până acum. El însă pune greşit problema dintr-un punct: recunoaşte, cel puțin indirect, existența complotului.

E greşit pusă problema. Fenomenul cauzal al morții lui Duca nu este complotul, ci provocările, nedreptățile şi încălcările de legi ale acestuia ca şef al guvernului. În aceasta stă valoarea istorico-morală a gestului de la Sinaia, din care conducătorii au de învățat, că, dacă îndrăznesc să sfarme legile şi să-şi iasă din minți se înşeală imaginându-şi că prin situația pe care o dețin, sunt la adăpost de orice răspundere. Se înşeală pentru că se poate găsi un nebun, care să-i culce la pământ.

Dacă conducătorii nu învață acest lucru de aici, atunci gestul se reduce la o simplă răzbunare personală şi locală. El este dezbrăcat de puterea învățământului pentru viitor, de puterea sa morală. Dar pentru ca oamenii politici să înțeleagă, să li se spună deschis adevărul. Nu aşa cum se face. Se condamnă efectul fără să se condamne cauza care l-a născut. Ori cauza nu este complotul unor nebuni, ci călcarea noastră în picioare, batjocura Bisericii, asasina-tul laş.

2. Legământul dintre România şi Dumnezeu

Memoriul Studenţilor din România adresat tuturor Profesorilor Universitari la 1 Octombrie 1934

„Domnilor Profesori,

S-au împlinit 13 ani, de când studenţii naţionalişti creştini, ne-am îngăduit să vă rugăm, cu toată cuviinţa cu care sunt îndatoraţi copiii faţă de părinţii lor, să binevoiţi a da ascultare unei vii dorinţe a sufletului nostru, aceea de a începe, în fiecare an, activitatea noastră academică, cu binecuvântarea Bisericii.

Noi credeam, că nu numai vom fi ascultaţi, ci şi lăudaţi de Domniile voastre, pentru această dorinţă şi hotărâre a noastră.

Pentru că nu ne-ar fi trecut prin minte, că Domniile voastre puteţi vedea în îndătinata slujbă a sfeştaniei, prin care, de veacuri neamul nostru îşi sfinţeşte casa, ogorul şi munca lui, un lucru nepotrivit cu rosturile vieţii şi activităţii noastre academice. Dimpotrivă. Eram încredinţaţi, că Domniile voastre vă veţi grăbi să veniţi alături de noi, ca împreună să cerem ajutor lui Dumnezeu pentru truda noastră comună.

Spre marea noastră dezamăgire, însă, am constatat că Domniile voastre, nu numai că aţi fost absenţi de la această datorie creştinească şi românească, dar v-aţi crezut îndreptăţiţi să luaţi chiar măsuri în contra noastră, cerând concursul forţei ca să împiedicaţi intrarea lui Dumnezeu în universităţile româneşti.

Mărturisim, cinstit, că aproape nu ne vine să credem că lucrul s-a putut întâmpla şi, mai ales, că Domniile voastre aţi sugerat şi patronat oarecum măsurile de represiune împotriva noastră.

Pentru că ne întrebăm: ce v-ar fi putut determina la aceasta? Ce interes aţi fi avut să vă puneţi în conflict, cu propriii Dumneavoastră fii sufleteşti, pe o delicată chestiune de conştiinţă şi a cărei rezolvare, ne părea atât de simplă şi de firească.

Aveam, doar, în favoarea noastră, o mare şi sfântă tradiţie naţională, care merită să fie păstrată şi respectată, îndeosebi, într-un aşezământ sortit să dea, permanent, neamului nostru, vigoarea spirituală, necesară marilor lui creaţii şi atitudini istorice.

Universitatea este a neamului românesc. Întemeiată şi susţinută de la el şi pentru el, iar neamul românesc este creştin. Şi el vrea să rămână ceea ce s-a născut: Adică să trăiască şi să moară creştin.

Dar Domniile voastre, se pare, că v-aţi ridicat tocmai împotriva unanimităţii spirituale a acestui neam, ca şi cum Universitatea ar fi a D-voastră, personal, iar Domniile voastre nu aţi fi legaţi de acest neam, decât numai prin drepturi. Netăgăduit, meritele Domniilor voastre sunt uriaşe şi ele vă pot aduce beneficiul stimei şi admiraţiei noastre a tuturor.

Domnilor Profesori,

Dar, Domniile voastre, aveţi şi mari datorii şi răspunderi, ca unii ce v-aţi ridicat din neamul românesc şi aţi fost ajutaţi de el, să vă însuşiţi luminile culturii, pe care aţi fost aleşi, să le purtaţi, ca să le proiectaţi, mereu sporite, asupra sufletului naţional.

E firesc, deci, ca de vreme ce v-aţi ridicat în sferele superioare ale intelectualităţii, prin truda şi suferinţa acestui neam, să nu vă rupeţi din solidaritatea lui istorică şi să loviţi tocmai în ceea ce acest neam românesc a avut şi are mai sfânt: în credinţa lui. Fără această credinţă, curată, statornică, milenară, neamul românesc ar fi rămas un schelet, o umbră, sau o amintire.

Tot ce a înfăptuit mai măreţ şi mai valabil acest neam al nostru, în curgerea veacurilor, a înfăptuit, susţinut şi inspirat de credinţa şi speranţele creştine. Biserica i-a fost ocrotitoare şi sprijinitoare şi în suferinţe şi în biruinţe.

Cultura noastră naţională este lumină bogată, dăruită de vatra credinţei, şi vitejia poporului nostru, văpaie din jarul tainic al iubirii de Dumnezeu şi duhul şi slova românească, din râvnă milostivă şi nepregetată a mânăstirilor şi călugărilor smeriţi, a înflorit şi rodit.

Atunci, vă întrebăm, nedumeriți, cum se explică ciudata atitudine a Domniilor voastre, față de dărnicia duhovnicească, fără seamăn, a Bisericii noastre strămoșești?

Domnilor Profesori,

Noi vă iubim, prea mult, ca să nu fim îngrijorați de lipsa Dv. de înțelegere şi pietate față de marile servicii, pe care credința creştină le-a făcut neamului nostru, şi ne simțim datori, în cugetul nostru, să vă reamintim imperativele esențiale ale istoriei noastre naționale, pentru a vă face să renunțați, cu un ceas mai devreme, la o condamnabilă eroare, şi la o inadmisibilă ofensă , adusă sufletului acestui bun şi prea încercat popor.

Noi vă prețuim şi vă admirăm indiscutabila D-voastră pregătire ştiințifică, ştim cu prețul câtor jertfe v-ați dobândit-o, în îndelungatele şi exemplarele asceze ale studiului şi cercetărilor. Câte zile şi nopți chinuite în biblioteci şi laboratoare, câte lipsuri materiale, câte decepții şi câte speranțe, câte crize şi torturi de conştiință v-au fost răsplata unui vis de perfecțiune şi a dorinței de a vă ajuta, într-o zi, triumfători, părinții şi neamul din care ați ieşit! Şi azi toate acestea vi s-au şters din amintire, ca şi când n-ar fi fost?

Ce ar zice părinții D-voastră, țărani şi burghezi, care au aprins lumânări la biserică şi au bătut mătănii, la icoane, pentru copiii lor plecați, departe la învățătură, dacă v-ar vedea, azi stingându-le luminile lor şi sfărâmându-le icoanele, la care ei s-au închinat, pentru ajutorul copiilor lor?

Ce tragedie! Copiii lor de ieri, azi părinții noştri, dascăli mari şi învățați, opresc pe propriii lor copii să se roage şi cheamă jandarmii să-i bată şi să-i închidă în puşcării, pentru că deschid uşile Universității lui Dumnezeu.

Domnilor Profesori, noi credem că Domniile voastre v-ați angajat pe linia unei mari rătăciri. Poate, Domniile voastre, zicem noi, credeți, că între ştiința, pe care o profesați şi credința, pe care

n-o mai mărturisiți împreună cu noi, este un dezacord, o incompatibilitate, un conflict.

O profundă eroare, după a noastră umilă părere!

Nici Pasteur, nici Pascal nici Paulescu n-au descoperit şi n-au susținut existența acestui conflict, dimpotrivă, cel mai prețios colaborator științific al lor a fost Dumnezeu. Întovărășiți de Dumnezeu, au păşit ei, până la moarte, în laborator şi în sălile de cursuri. Şi dacă ei au fost atât de mari, pe cât îi ştie lumea întreagă, au fost, pentru că s-au simțit mici, înaintea lui Dumnezeu. Înainte de a-şi începe experiențele lor ştiințifice, ei se rugau smeriți lui Dumnezeu şi Dumnezeu i-a ajutat să se înalțe, în cinstea lumii întregi, peste vremi şi moarte.

Ei au crezut, sincer, în miracolul revelației divine şi nici o îndoială nu le-a umbrit, cugetul lor, atât de frământat, de eroicele speranțe, de a descoperi pentru frații lor oamenii, adevărurile supreme şi izbăvitoare ale vieții.

Nu încercați, Domniile voastre, un sentiment de jenă, când vă confruntați cu ei? Măcar, dintr-un sentiment de corectitudine, se cade să rămâneți pe linia marilor lor viziuni şi transfigurări."

Vă pretindeți, fără îndoială, urmaşii lor. Sunteți convinşi că faceți parte întrutotul din dinastia lor spirituală. Nu simțiți oare, că abătându-vă de la nobila lor tradiție, vă puneți singuri în contradicție cu înşişi creatorii ştiinței, pe care Domniile voastre sunteți chemați s-o serviți? Şi vă reduceți la dimensiunile morale ale epigonilor?

Să nu vă închipuiți, cumva, că noi, dintr-un sentiment de şovinism, vă putem aşeza peste ei; în ierarhia valorilor ştiințifice, atâta vreme, cât Domniile voastre înțelegeți să tăgăduiți, prin concepție şi atitudine, ceea ce a constituit însăşi esența personalității lor, adică adeziunea profundă a sufletului lor față de Dumnezeu, şi perfecta lor loialitate, față de credința neamului, din care s-au născut.

Noi credem că a sosit ceasul să vă atragem respectuos luare aminte asupra acestei probleme, ca să puteți fi şi rămâne solidari cu noi, în

credință și jertfă pentru ca, în istoria neamului nostru, să nu se poată scrie, cândva, că au fost, într-o vreme, după câțiva ani, numai, de la îndeplinirea visului nostru milenar, profesori, la cele mai înalte instituțiuni de cultură ale neamului românesc, care au luptat împotriva marilor comandamente și directive spirituale ale istoriei noastre naționale. Că a fost o epocă, în viața neamului românesc, când cei mai luminați fii ai lui, au apostat de la credința în Dumnezeu și au încercat să întroneze în universități, dictatura ateismului.

Noi nu ne vom da odihnă, până nu vom realiza marile și imperativele restaurări spirituale, în viața neamului nostru. Noi nu putem crede că păianjenul monstruos al masoneriei, anti-naționale și anti-creștine, v-a putut atrage în inexplicabilele lui pânze de perfidie și întuneric.

Nădăjduim că Domniile voastre ați trecut numai printr-o vremelnică eclipsă spirituală, după care trebuie să înceapă, neapărat o splendidă eră solară, o eră de renaștere, în duhul și adevărul credinței creștine și naționale.

Noi înțelegem să vă ajutăm să evadați cât mai repede din haosul spiritual, care se pare că v-a amăgit. De aceea vă rugăm, Domnilor Profesori, să nu ne luați în nume de rău, creștineasca noastră filantropie.

Noi suntem și vrem să rămânem, pe linia spirituală a istoriei noastre. Fără tranzacții cu conștiința noastră și fără să demisionăm din marea noastră misiune istorică, pentru că nu vrem să ne blesteme, nici părinții, nici copiii noștri.

Iată de ce vă cerem noi, de atâția ani, să nu ne împiedicați să ne rugăm lui Dumnezeu și să nu ne osândiți, pentru credința părinților noștri. Iată de ce vă rugăm să nu vă supărați pe noi, pentru că vrem să intre Dumnezeu în Universitățile noastre, din care Domniile voastre l-ați eliminat, ca indezirabil și chiar primejdios progresului științific.

Noi credem, că Domniile voastre, nu veți întârzia să ne dați un răspuns fie de aprobare, fie de refuz". Semnează *Traian Cotigă*,

preşedintele U.N.S.C.R, *Gheorghe Furdui*, preşedintele Centrului Studenţesc Bucureşti: *Ion Crânganu*, preşedintele Centrului Studenţesc Iaşi; *V. Străchinaru*, preşedintele Centrului Studenţesc Cernăuţi; *Ieremia Balog*, preşedintele Centrului Academic Cluj; *Al.Buia* preşedintele Centrului Studenţesc Petre Maior, Cluj; *Gh. Arghiropol*, preşedintele Centrului Studenţesc Chişinău; *Gh. Bica*, preşedintele Centrului Studenţesc Andrei Şaguna, Sibiu şi *D. Suciu*, preşedintele Centrului Studenţesc Timişoara. Acestui Memoriu unic în istoria Universităţilor din lume, numai după câţiva ani avea să i se dea un răspuns tot unic: **temniţa şi moartea**.

3. Mişcarea Legionară în viziunea lui NOICA

Nu sunt valabile decât acele revoluţii spirituale care, iniţiând în moarte, găsesc înăuntrul lor profetul a cărui vieaţă şi moarte să poată deveni exemplare*

Am urmărit tensiunea creată de întâlnirea dimensiunii eternului cu cea a istoricului, în conştiinţa românească, pe trei trepte diferite. În sec. al XVI-lea, precumpănea nostalgia neschimbării; în sec. al XVIII-lea permanenţele româneşti ne nemulţumeau; în secolul al XX-lea vrem să purtăm cu noi şi ce e etern şi ce poate fi istoric. Încotro, n-o ştim încă limpede. Ceea ce ştim însă e că trebuie să fim pe măsura unei creşteri care a venit să lărgească, pe toate planurile, orizontul neamului nostru.

Poate că tinerii de astăzi nu simt bine promisiunea de noutate a lumii în care trăiesc. Este atunci datoria celor mai în vârstă, şi tocmai a celor pe care istoria i-a răsucit, la început împotriva voinţei lor, să povestească, dacă au sfârşit prin a înţelege ce s-a întâmplat cu ei, ceva din frumuseţea lumii viitoare. Este datoria lor să încerce o cronică a ideilor de mâine.

---

* N. ed.: Sublinierea lui Noica.

Spiritualitate şi moarte

Motto: „Les morts mendient"
Léon Bloy

Aşadar nu iubim viitorul: o verifici încă o dată, o verifici ori de câte ori lumea se află în criză şi pierde putința de a judeca potrivit cu ideile gata făcute. De ce nu ne place să gândim cu ideile noastre? De ce îndrăgim ordinea altora, iar nu haosul care poate fi stăpânit de ideile noastre? De ce ne simțim fericiți să ne încadrăm în lumile trecute şi nu iubim ceea ce vine, ceea ce ar putea veni cu propria noastră lume?

Cât de mult iubim pe „acelaşi" în dauna lui „altceva"! Şi, totuşi, viața noastră spirituală e destinată să fie o permanentă aversiune față de confortul lui „acelaşi" ca şi o neostenită dragoste pentru neliniştea unui altceva care să ne aparțină. Dacă nu iubeşti viitorul, ce iubeşti? Căci nici o lege a omenescului nu e mai sigură decât aceasta cum că n-ai dreptul să te îngâmfi şi să-ți curmi drama căutării.

Toate lumile trăiesc într-o anumită fixitate a tipului lor: singură lumea omenescului e deschisă, singură ea e cu adevărat vie. Spiritul introduce în ea conştiința de sine: dar conştiința de sine nu înseamnă cunoştință de sine ci căutare de sine. Spiritul nu aduce ştiință: aduce sete de ştiință, adică neştiință vie. Cine poate crede că omul ca ființă spirituală, e ceva de la sine definit? Omul e ceva care se defineşte.

Dar n-am înțeles totdeauna aceasta. Lumea de până ieri, cei mai mulți dintre noi până ieri, aşa am crezut: că suntem aşa cum suntem şi că nu ne rămâne decât să desfăşurăm tipul nostru de a fi. Ordinea spirituală – iar nu simplu politică a democratismului în care s-a trăit – credea că ştie ce e omul. Individului, spune democrația, nu-i trebuiesc decât condiții de libertate în care să se

desfăşoare; celelalte veneau de la sine. Iar libertatea era o noţiune negativă: a nu sta sub anumite constrângeri. Restul, adică definirea omului însuşi? Dar întrebarea nici nu se punea. Era de la sine înţeles că insul omenesc e definit, că este, iar singura problemă spirituală era una de higienă: să îngădui omului să se dezvolte în condiţiuni cât mai favorabile. Invitaţia la libertate izvora din dogmatismul acesta, din afirmarea indiscutabilă a naturii noastre statornice. Democraţia e semnul reacţionarismului în planul spiritului.

Am întâlnit în lumea românească expresia cea mai solemnă a unui asemenea reacţionarism: recursul orb la ceea ce se numeşte „firea românului". Anumite gesturi sau anumite porniri au fost condamnate, sub cuvânt că nu sunt în firea românului. Dar un gest este rău sau bun în sine, nicidecum pentru că aparţine ori nu firii noastre. De unde dreptul la statornicie al acestei firi. De unde datoria de a o lăsa aşa cum este? Omagiul cel mai adânc pe care-l poţi aduce firii neamului tău, e tocmai să lupţi spre a o îmbogăţi. Neamul tău a putut trăi în letargie sub blestemul istoriei, strivit de conspiraţia tuturor nedreptăţilor. Atunci firea românului e făcută sub teasc; ţine de o viaţă spirituală care nu s-a putut împlini decât în pasivitate şi n-a desfăşurat decât virtuţi negative (răbdare, cumineţenie, nădejde supusă, toleranţă). „E bietul om sub vremuri". Şi să avem psihologia omului care stă sub vremuri, chiar atunci când nu mai suntem sub ele?

Ca neam ori ca individ trebuie să te pui în discuţie, să te înnoieşti şi să tinzi către necurmata ta definire. Vorba cea mai impresionantă care s-a spus, în lumea aceasta românească unde toţi au reacţionarismul să te trimită îndărăt, este acel „trebuie să devii altceva", de care încă n-am ascultat îndeajuns. Orice împlinire spirituală e o iniţiere la „altceva".

Şi ce este la limită, altceva? Este altceva decât viaţa însăşi: este faptul morţii; botez, prin moarte, întru altă viaţă. În ordine absolută, orice iniţiere spirituală tinde deci să fie o iniţiere la moarte.

Dacă nu faci pe modelul acesta o inițiere spirituală, ai sorți să rămâi la periferia vieții adevărate. Toate revoluțiile spirituale, deci toate mișcările în cuprinsul cărora lupta ține de dragoste, sunt asemenea acte de dăruire a noastră, în nădejdea primenirii celei adânci. Patriotismul de rând îți cere jertfă prin dragoste. Revoluția spirituală cea mai înaltă nu-ți va cere altceva. Şi tocmai de aceea ea e revoluție spirituală: pentru că, prin inițiere la jertfă, te inițiază la viață.

Definirea omului e definirea la limită a sa. Aceasta e semnul spiritualizării, aici începe să fie activ spiritul. Înțelegând, deci, prin spiritualitate o inițiere la moarte, sigură aceasta e o inițiere la viață; adică determinarea, prin tipul de moarte către care aspiri, la tipul de viață pe care nădăjduiești să-l atingi. Creştinismul e prin excelență spiritualitate, inițiere la moarte. Prin inițiere la toate suferințele Mântuitorului, prin acea permanentă „Imitatio Christi", pe care trebuie s-o săvârşească orice creştin, viața sa capătă sens şi plinătate, în perspectiva sfârşitului său. Nu sunt valabile decât acele revoluții spirituale care, inițiind la moarte, îşi găsesc, înăuntrul lor, profetul a cărui viață şi moarte să poată deveni exemplare.

Dar de ce orice împlinire spirituală se întemeiază pe sacrificiu? Nedumerirea nu s-ar pune acum pentru întâia oară. S-a pus chiar înăuntrul creştinismului, iar întrebarea aceasta e tocmai cea care neliniştea atât de mult Port-Royal-ul. Dacă omul e o ființă care se poate, prin propria sa natură, desăvârşi, de ce mai este nevoie de jertfa Mântuitorului? Şi, în ordinea noastră: de ce spiritualitatea să fie o inițiere la moarte, când treptele spiritualizării stau la îndemâna omului ca aptitudini firești de viață?

Dar nu firească era desăvârşirea dinăuntrul creştinismului; iar nu firești sunt căile spiritualității noastre. Între viața trăită oricum şi viața trăită ca spirit este o ruptură. Tocmai de aceea simți că trebuie să ieşi din ordinea lui „acelaşi" şi din prelungirile sale posibile, năzuind să devii altceva. Tocmai de aceea definirea ta ca om tinde să fie o definire la limită. Viața, cu conforturile şi

continuitățile ei, te face prea des să pierzi gustul limitelor. Moartea te restituie lor.

Simți dintr-o dată lucrul acesta uluitor, că moartea, tocmai moartea, e un factor de noutate. Viața e reacționară, cei vii sunt profesioniști ai statorniciei. Morții singuri te trimit mai departe; ei singuri te învață cu adevărat cum să te primenești și cum să devii altceva. „Morții cerșesc", spunea Leon Bloy. Ei cerșesc noutatea pentru tine; te invită să nu întârzii în același, să nu te osifici, să nu mori spiritualicește. Te invită să fii viu. Sunt morții aceia tineri, despre care vorbea cândva Rilke scriind:

Aber das Wehende hore (hören),
die ununterbrochene Nachricht,
die aus

Stille sich bildet.
Es rauscht jetzt von jenen
jungen
Toten zu dir

Constantin Noica,

Extras dintr-un articol al lui Noica:

„Să înțeleagă odată și cei care nu s-au lămurit până acum: Legiunea nu este un partid care angajează la putere... Dă Legiunea programe nemaipomenite? Pensie la fiecare? Nu. Dă jurământul către Moța: «Să ne smulgem din bucuriile pământești.» Nu ești legionar și spui că nu înțelegi ce se întâmplă în țară. Te înțeleg. Dacă ai fi avut voința să înțelegi, ai fi legionar" („**Buna Vestire**", a. IV, Seria II, 17 septembrie 1940).

Fiți înfricoșători de buni !

Legiunea n-a vroit să facă altă România. Ea a vroit să fie altă România. Cine nu simte aceasta nu înțelege nici de ce a murit Moța și nici de ce dăruirea cea mare a Căpitanului era unul din felurile sale de a birui și de a face neamul românesc să biruiască.

De făcut o altă țară o poate și stăpânirea străină. De făcut o altă țară o pot și 200 de tehnicieni elvețieni, pe care i-am tocmi ca să ne gospodărească. Dar nu vedeți că e vorba și de altceva decât de șosele, sonde și spitale? Nu vedeți că e vorba și de România duhului, înainte de celelalte, de România duhului?

O asemenea Românie se trăiește, se face trăind. Iar a muri este uneori un fel de a fi viu. Așa a înțeles Moța. Și dacă s-a dăruit, a făcut-o pentru că a vrut să fie viu printre noi. De-ar fi rămas altfel printre noi – așa cum i-o cerea tot ce era cuminţenie în inimile noastre –, el ar sta astăzi sub a patrusprezecea cruce de lemn, la Râmnicu Sărat. Căci așa răsplătea România lui Carol II pe cei ce visau o țară mai bună.

Legiunea n-a visat să facă o țară mai bună; a năzuit să fie o țară mai bună. De veți avea fapte și nu veți crede și fi – ce se va alege din strădania voastră? Legiunea a înțeles să facă o altă țară, prin desăvârșirea tipului de om dinăuntrul ei. Cine este bun, face binele în chip firesc. Iar Legiunea a vroit această minune românească, să ridice o generație care să facă binele în chip firesc.

Înțelegeți tot miracolul acesta al unui tip de român care, prin simpla sa prezență, să fie înfăptuitor și binefăcător? Așa l-a visat conducătorul de totdeauna al Mișcării Legionare (...) drept un tip de român atât de pur, încât actul lui de prezență să oblige. Să oblige materia să i se supună, așa cum obligă pe artist să-l descrie sau pe dușman să i se plece.

Știam bine că se găsesc încă, în țara aceasta, după toate dezastrele ei, oameni care să creadă, ca și acum zece ani, că tot ce-i

trebuie e „puțintel bine". Dar pentru că se mulțumeau cu puțintel bine, pentru că le era frică de binele cel adevărat, răsunător şi restaurator, au slujit ei putregaiul şi minciuna anilor acestora. Voiau pentru țara lor puțintel bine şi i-au făcut o imensitate de rău.

Nu oricine îşi poate sluji țara. Nu oricum îşi poate el sluji țara. Cine nu se vroieşte bun, nu se închipuie nici rodnic. El poate simula binele. Nu-l va săvârşi cu adevărat.

Te uiți, astăzi, la tot ce e putere, la tot ce e viață organizată şi rodnică în Legiune, după *doisprezece ani de prigoană* şi doi ani de teroare fără seamăn în Europa contemporană. Cât de buni trebuie să fi fost cei morți, pentru ca brațele celor vii să făptuiască încă!

„**Buna vestire**†, anul IV (seria a II-a),
nr. 2 din 10 septembrie 1940

Cumplita lor călătorie

I-au chinuit în viață, la Miercurea Ciucului, iar acum netrebnicia lor nu-i lasă nici odihnei morții. A trebuit să-i luăm de acolo, pe cei patruzeci şi şase de legionari căzuți şi să-i ducem în Predealul cel aspru atât de drag Căpitanului lor.

Sunt patruzeci şi şase de tineri mai puțin printre noi – nu simțiți asta? E un gol undeva, un gol care ne învăluie şi doare. Patruzeci şi şase de oameni pe care nu-i porți îndeajuns în suflet; care nu-ți învie – cu extraordinara lor exaltare – în suflet.

Poate că astăzi, când îi înmormântăm în Predealul drag Căpitanului lor, ei ne-ar mustra. Da, poate că, de-am şti să-i ascultăm, ne-ar mustra. De ce-i luăm de la Miercurea Ciucului? N-am văzut bine câtă viață e în ei, câtă sete de biruință e în ei? De ce nu i-am lăsat acum, când s-au oțelit prin moarte în lupta lor împotriva tiraniei româneşti, să se lupte, aşa cum ştiu ei, din cimitirele de la Miercurea Ciucului, cu tirania ungară? De ce-i slăvim când ei pot încă să se apere?

„Avem cu toții cea mai formidabilă dinamită, cel mai irezistibil instument de luptă, mai puternic decât tancurile şi mitralierele: *este propria noastră cenuşe!*"

Aşa i-a învățat Moța: să lupte cu cenuşa din ei. Poate că ei vroiau încă să lupte. Ca Moța. Ca Dacii!

Căci noi, ceilalți, cum ştim să luptăm pentru dreptate? Noi vorbim despre dreptatea noastră asupra Ardealului; noi aducem hărți, facem statistici, tragem de mânecă pe unii şi pe alții şi întoarcem pe toate fețele istoria. Nu vedeți – spunem noi – că acolo a fost Dacia Superioară?

Smintiții de noi! Acolo nu a fost Dacia Superioară: acolo este. Şi nu de hărți avem nevoie, ci de suflet dacic. Cine ne-ar fi pus vreodată în discuție dreptul de a domni peste 1.400.000 de unguri întâmplați peste pământul Daciei, dacă am fi fost domni peste viață şi moarte, ca Dacii?

Şi-ți vine în minte, printre fantome cum trăim cu toții, ceva halucinant. Dacă, într-o noapte, cei patruzeci şi şase de legionari căzuți au să se ridice din morminte spre a porni într-o cumplită călătorie? „Nu vom avea pace nici în morminte" spusese unul. Dacă nu ne vor ierta zăbava şi vor porni ei, strigoii, îndărăt spre Miercurea Ciucului?

Poate că şi la ei s-a gândit Moța, când exclama: „Se apropie stăpânirea strigoilor, cumplită!"

„Buna Vestire†,
anul IV (seria a II-a) nr. 4 din 12 septembrie 1940

10.001

Legiunea surprinde. Prevestitorii de rele – politicienii, oamenii de afaceri, înțelepții de profesie sau înstrăinații pur şi simplu – vesteau, parcă, un alt soi de început. Oamenii cumsecade, dar nădăjduind în gesturi teatrale din partea Legiunii, ne vesteau şi ei un alt început. Şi unii şi alții se pot mira, astăzi. Îi asigurăm că nu au să se mire şi mâine.

E în destinul organismelor vii să nedumirească. O maşină nu te surprinde. Un partid politic mort nu te surprinde. Închipuiți-vă că ar fi guvernat liberalii: cine n-ar fi ştiut dinainte totul, chiar sau mai ales afacerile ce se vor întreprinde?

Căpitanul surprindea. A fost una dintre cele mai mari victorii asupra adversarilor săi – care nu erau nici puțini, nici proşti – de a face exact lucrul la care nu se aşteptau. Cine ar fi crezut că, după alegerile din 1937, Legiunea nu va da lupta? Căpitanul n-a grăbit-o. Simțea, poate, că în România aceasta care înțelege cu întârziere, păstrează un rest de încredere în ceilalți şi o rezervă față de Legiune. A trebuit ca ceilalți, cu Rege cu tot, să le arate până la capăt ce pot şi ce nu pot. A trebuit ca Legiunea să le arate că poate îndura totul.

Una din atitudinile cele mai surprinzătoare adoptate de Căpitan a fost cea folosită în lupta electorală. Propaganda se face de obicei în județele unde te simți slab. Căpitanul o făcea mai ales în județele unde Legiunea era tare. De ce? Pentru că puterea iradiază. Şi cu cât o adânceşti mai mult cu atât iradiază mai bine. Victoria nu se cucereşte în suprafață. Ci în adâncime.

Dacă lumea românească ar cunoaşte mai bine Mişcarea Legionară, dacă ar citi cărțile căpeteniilor, circulările din trecut şi mai ales acea extraordinară „Cărticică a Şefului de Cuib", ar înțelege mai mult din ce se întâmplă azi. S-ar mira, încă, uneori. Dar ar sfârşi prin a înțelege.

Aproape toată lumea se întreabă: ce face Mişcarea Legionară în cutare problemă? Ce program are pentru cutare sector? Cum va reforma Academia Română?

Dar ce are Legiunea cu Academia Română? O mişcare izvorâtă din străfundurile româneşti curge pe albia ei. Dacă apele se vor umfla – şi vor trebui până la urmă să se umfle – atunci ele se vor revărsa peste întreaga întindere a vieții noastre publice. Până atunci ele îşi vor adânci propria lor albie.

O mişcare vie nu se anemiază răspândindu-şi peste tot puterea

creatoare. Ci făcând mai creator aceea ce s-a dovedit odată viu. Aşa cum, în acțiunea electorală, Căpitanul întărea aceea ce era tare, aşa trebuie să se aştepte oricine să facă şi pe viitor Legiunea.

Unde a reuşit ea pînă acum? În crearea altui tip de om. Ce e firesc să întreprindă, acum cînd are mijloacele legale s-o facă? Să adâncească şi apoi să extindă, potrivit cu mijloacele ce-i stau la îndemână, tipul de om creat.

Dar, oricât de fierbinte ar fi gândul conducătorului de a vedea toată România legionarizată, aceasta nu se poate întâmpla de la o zi la alta. Iar pentru că înăuntrul Legiunii educația s-a făcut prin elite, lumea contemporană urmează a fi şi ea transformată prin influența elitelor legionare existente sau în curs de constituire înăuntrul ei.

Şi mă gândesc la acea, fără seamăn în viața noastră publică, şcoală de elite, care trebuia să fie şi probabil va fi „Corpul Moța – Marin". Elitele care urmează a se ridica înăuntrul ei vor trebui să fie atât de pure, încât Căpitanul a ordonat ca numărul membrilor să nu treacă de 10.000.

„Să trăieşti după tipul de viață şi să mori după tipul de moarte al lui Moța". Cum ar putea fi mai mult de zece mii de oameni din aceştia?

Dar ştiți ceva? Să visăm că lucrul e cu putință. Să lucrăm, fiecare dintre noi, ca şi cum lucrul ar fi cu putință. Şi să ne închipuim al zece mii unulea, într-o țară unde Cel mai bun dintre noi a nădăjduit să numere doar zece mii.

„**Buna Vestire**", anul IV (seria a II-a),
nr. 11 din 20 septembrie 1940

Nu suntem contemporani

„Voi nu suferiți" – am auzit pe cineva spunând care cobora de la Cluj şi de la Turda, către prietenii săi legionari. Era un om tânăr şi un om cinstit. După tot ce s-a întâmplat şi nu s-a întâmplat, un

om tânăr şi cinstit crede că poate spune legionarilor, ardelenilor, lumii noastre spirituale: voi nu suferiți, nu participați.

E adevărat. Legiunea nu participă la drama românească: ea este drama românească. Aşa a fost întotdeauna. Iar oamenii care numai ocazional (adică în ceasul dezastrelor) sunt în drama românească, n-au înțeles Legiunea. Cred că n-au s-o înțeleagă niciodată. Dar pentru că sunt cinstiți, să le vorbim încă odată. Nu le vom mai vorbi de multe ori.

Legiunea n-a fost contemporană cu restul României. Nici astăzi nu este aşa. Cei care cutează a spune legionarilor că nu suferă, n-au văzut nici măcar atât: că legiunea a adus în lumea noastră tocmai suferința. Într-o vreme când toată lumea trăia în beatitudine, legiunea suferea. Ea singură a înțeles că nu s-a sfârşit nimic odată cu întregirea. Că trebuie să vină şi împlinirea românească. Şi că pentru o asemenea împlinire, neamul nostru trebuie să treacă prin noi crize. Legiunea singură a fost în permanentă criză şi suferință.

Citiți – dar citiți odată, nu mai vorbiți aşa din auzite! – ce scria Căpitanul pentru anii dinainte de 1927: „Ce tragedie înfiorătoare să rezişti zece veacuri contra tuturor împilărilor şi să mori de foame şi de mizerie în România Mare, pe care tu ai aşteptat-o timp de un mileniu!" Citiți tot ce au scris oamenii care sufereau pentru țara lor, într-un timp când ceilalți – deznădăjduiții de azi – nu vedeau nici mizerie, nici foame, ci doar fericirea României de a fi Mare. Citiți şi întrebați-vă dacă ați fi fost contemporani cu legionarii.

Iar astăzi ce le cereți? Le cereți să facă un gest nebunesc. În timp ce voi ați deznădăjduit, Legiunea crede, ştie, poate. Gest nebunesc pentru a „spăla onoarea țării"? Dar gest nebunesc au făcut studenții în 1923 când, deznădăjduiți, au complotat şi hotărât să aplice o pedeapsă exemplară celor care, prin păcatele lor, trădau țara. Să se întoarcă, acum, la 1923?

În 1923 studenții n-au fost înțeleşi în deznădejdea lor, nu erau contemporani cu restul României. În 1940 legionarii nu sunt înțeleşi de toți ceilalți în nădejdea lor, nici astăzi nu stau în raport de

contemporaneitate. Lumea cealaltă abia azi descoperă anul 1923, abia azi descoperă antisemitismul; abia azi descoperă corupția; dar, mai ales, abia azi descoperă dezastrul. Fiindcă a venit dezastrul peste ea. A venit până la 22 km de Braşov.

Iar astăzi când tânărul coborât de la Turda se întreabă cum pot unii frați de-ai săi striga: „Trăiască Legiunea", în loc să strige: „Trăiască România Mare" – i-am putea lesne răspunde: pentru că primul strigăt înseamnă cel de-al doilea plus ceva.

Dar nu i-o vom răspunde. Nu suntem contemporani.

„**Buna Vestire**", anul IV (seria a II-a)
nr 18 din 28 septembrie 1940

Apelul Axei

Vom face într-o zi apelul: toți câți am sfârşit prin a sluji Legiunea datorită lui Mihail Polihroniade. Suntem uniți. Şi nu semănăm unul cu altul. Dar credem în Legiune, iar începutul credinței noastre îl datorăm lui Mihail Polihroniade.

Fiecare convertit la credința legionară își are un frate mai mare întru credință. Ştiu: prezența Căpitanului nu putea să ne lase nepăsători; apariția lui Moța nu putea să ne lase întunericului. Totul era mistuire şi totul era lumină în jurul lor. Dar trebuia, pentru fiecare dintre noi, să vină cineva din lumea noastră şi să ne ridice până în lumea lor.

Cum a putut Mihail Polihroniade să-şi convertească atât de mulți prieteni, chiar şi pe cei deosebiți de el?

În primul rând, pentru că avea mulți prieteni. Îi câştiga pentru sine, prin inteligența sa şi prin gustul său de viață. Şi îi convertea pentru Legiune prin hotărârea sa lucidă de a-şi supune propria sa inteligență din propriul său gust de viață.

Căci era un act de supunere ca o inteligență, atât de reliefată şi sigură cum n-am întâlnit alta în lumea noastră, să consimtă misticei

şi întune-ricului, de dincolo de lumină, al Legiunii. Oricine altul, cu o asemenea înzestrare, ar fi avut orgoliul luminilor sale. Mihail Polihroniade a simţit adevărul dincolo de înţelesuri. A crezut în Căpitan chiar când propriile sale lumini îl ispiteau să spună: Căpitanul n-are dreptate.

Un om care părea numai inteligenţă a crezut. E grozav de mult.

Dar era şi viaţa. Avea înţelesul curat al vieţii: bucuria. Toţi prietenii au învăţat, au reînvăţat de la el, să se joace. Discuţia e un joc. O carte nu e decât un joc bine condus. Politicul – şi Mihail Polihroniade e singurul de aici care a gândit politicul pur – e jocul însuşi; jocul absolut.

Şi, dintr-o dată, peste viaţa aceasta unde inteligenţa nu aducea solemnitate, ci doar disciplinarea jocului, trece umbra Legiunii. Jocul câştigă în gravitate. Bucuria devine risc, dăruire. Unde este inteligenţa? Peste tot unde este nevoie. Nicăieri unde paralizează. Inteligenţa şi viaţa slujesc.

Dacă o asemenea inteligenţă şi o asemenea viaţă slujesc, nici tu n-ai să le economiseşti pe ale tale. Poţi înţelege deosebit; poţi sluji altfel. Dar dacă el a făcut act de supunere, nici tu n-ai să rezişti.

Aşa au început câteva sute de tineri în care inteligenţa era trufaşă şi gustul vieţii rezista. Iar unul dintre ei, un frate mai mic, îi cere acum iertare că a început ultimul.

„**Buna vestire**", anul IV (seria a II-a),
nr 19 din 29 septembrie 1940

Întâlnirea de la 6 octombrie

Ce caută legionarii pe stradă? Te caută pe tine, cetăţean prudent, cetăţean cu toate împăcat al României, fără însufleţire.

Te-au căutat prin glasurile lor, prin scrisul lor, prin gândul lor. Nu te-au găsit: n-aveai timp şi n-aveai inimă să-i înţelegi. A plecat Moţa să se dăruiască pentru Cristos, adică pentru ce este viu în tine; te-ai întrebat de ce n-a rămas în viaţă, ca să avem în sfârşit un bun subsecretar de stat. Au îndurat oamenii aceia tineri tot ceea ce

nepăsarea noastră românească putea autoriza pe ticăloşi să le încrusteze în carne; te-ai înfiorat, dar n-ai strigat, n-ai răspuns.

Pentru tine s-au întâmplat toate astea. Pentru a te obliga pe tine. Nu ţi se cerea să aperi sau să loveşti, ci numai ceea ce puteai face. Ţi se cerea să devii *altul*. Ai devenit? Crezi mai mult astăzi în neamul tău? Eşti mai darnic, astăzi, cu neamul tău?

Dacă-i aşa, e bine. Dar legionarii se tem că încă nu e aşa. Iar de aceea ies pe stradă; ies în căutarea ta, câteva zeci de mii de oameni, pe stradă. Au să cânte, şi va trebui să-i auzi. Au să răspândească lumina tinereţii lor, şi va trebui să-i vezi. Să nu-i laşi să te cheme, şi de astă dată, degeaba.

Căci de astă dată e nevoie de tine. Până acum Legiunea făcea *revoluţie spirituală;* adică prefăcea sufletele câtorva, punea plămadă nouă în sufletele câtorva. Astăzi, însă, împrejurările şi neputinţa oamenilor şi nevrednicia fiecăruia, au făcut să fie nevoie şi de o *revoluţie politică*. Iar revoluţiile politice nu se fac prin şi pentru câţiva, ci cu participarea celor mulţi.

Nu ştiu cât bine poate face fiecare. Dar ştiu cât rău putem face. Pentru ca un organism să fie sănătos, e nevoie ca toate organele lui să fie aşa. Dar pentru ca el să fie bolnav, e de ajuns ca unul singur să se îmbolnăvească.

Ce a vroit Legiunea? Până acum a vroit alt suflet pentru ţară. Pentru veacuri – da, poate, pentru veacuri – câteva morminte pot întreţine sufletul ţării. Dar astăzi ţara cere şi alt trup. Sufletul nou al ţării cere trup pe măsura lui. Noi toţi, care suntem mădularele lui – nu hotărâm oare de sănătatea lui? Dacă unul din noi e încă putred, trupul suferă. Dacă unul singur rezistă, viaţa întregului se împuţinează.

Vreţi viaţă – nu somnolenţă, ci viaţă – pentru neamul românesc? Priviţi-o mâine la soare. A venit s-o întâlnească pe a voastră, care încă n-a ieşit la soare.

„**Buna vestire**", anul IV (seria a II-a),
nr. 25 din 6 octombrie 1940

Limpeziri pentru o Românie legionară

S-a întâmplat printre noi ceva. Suntem cu adevărat martori la cele întâmplate? Putem da cu adevărat mărturie de cele ce am văzut? Chiar dacă nu credeți în România legionară *vedeți* România legionară?

În timpul revoluției franceze, cartiere întregi din Paris n-au simțit că se află sub revoluție. Stăteau oamenii liniștiți , nepăsători, vegetativi, pe când alături de ei alții mureau pentru răfuieli mici, dar uneori și pentru idei mari. S-ar putea să se petreacă așa și cu România legionară. Și totuși dacă pe glob nu s-ar întâmpla evenimente de răsunet, România ar captiva întreaga lume, cel puțin atât cât captivase războiul civil din Spania. E ceva de necrezut în aventura pe care o trăim. E prezența sufletului, pe care-l poți despica în două, ca pe legenda aceea nordică, dar care se reface neîncetat. Iar dacă întâmplările sunt acestea, mai pot oamenii sta cu ochii închiși?

Și cei care cred în România legionară, și cei care nu cred încă, trebuie să înțeleagă, să se străduiască să înțeleagă. Nu Mișcarea Legionară ne-o cere; ci setea noastră de a pricepe limpede de ce mișcarea legionară în ciuda prigonirilor există, de ce România legionară, în ciuda dezastrelor de azi, poate exista.

Legiunea există și România Legionară poate exista pentru că darul pe care l-a adus Corneliu Codreanu comunității noastre este *viața*: harul vieții. Nu luați cuvântul acesta drept literatură. Viața e ceva determinat: faptul devenirii și al progresului. Acolo unde există progres de la o stare joasă la una înaltă, acolo umanitatea e vie. Și România cealaltă trăia, dar trăia din inerție; trăia pentru că trăise. Corneliu Codreanu aduce faptă nouă, viață nouă. Atunci când nu se înnoiește, viața nu mai este cu adevărat.

Oricine poate deosebi limpede, după gândul acesta, Mișcarea Legionară de celelalte grupuri de viețuire românească: în timp ce toate celelalte organizații aveau un program și vroiau să-l aplice, Legiunea deținea un impuls de viață și năzuia să-l desfășoare. Ea singură progresa. Ceilalți erau în cel mai fericit caz buni și se străduiau să

rămână astfel. Legionarii nu râvneau să fie buni, ci mai vrednici. Legiunea va trebui să facă binele cu sila; cu poliția. Legiunea speră încă în prima însănătoşire românească. De vom fi nevrednici, va veni probabil cea de-a doua.

Ştim, un ins cu inima împietrită ar putea spune legionarilor: Vedeți că nu e uşor să faci o țară ca soarele sfânt de pe cer?

Dar cine a spus că este uşor? Cum, Moța şi-a dat viața pentru ceva care se putea face uşor? Căpitanul s-a lăsat martirizat, aşa cum a fost martirizat, pentru o ispravă uşoară?

De-acum putem odată înțelege, uşuratici cum suntem uneori, cât de grele sunt acestea. Legiunea a venit să ne învețe greul.

(Conferință ținută la radio în seara de 5 oct. 1940).
„**Buna Vestire**" anul IV (seria a II-a),
nr. 29 din 13 octombbrie 1940.

Ecourile produse de cartea lui Noica „Rugați-vă pentru fratele Alexandru"

În presa zilei şi în emisiuni radiofonice, personalități din cele mai notabile ale criticii româneşti şi-au exprimat categoric decepția şi amărăciunea pe care le-a produs-o această carte a celui mai mare gânditor român al ultimelor decenii - sau, poate, al întregii noastre spiritualități. Această reacție negativă este o măsură a distanței dintre dimensiunea lui Noica şi dimensiunea contemporanilor săi.

O asemenea reacție a criticii este o măsură a genialității lui Noica. Ceea ce contrariază, în cartea lui, este refuzul de a răspunde urei cu ură; refuzul de a se revolta contra asupritorilor, compasiunea explicită față de ei, mergând până la iubire şi rugă.

Proclamarea unei asemenea atitudini, care înseamnă refuzul angajării într-o luptă în imediatul istoriei - se aseamănă frapant cu blamarea lui Hristos de către contemporanii săi. Refuzul luptei în imediat nu este o dezertare, ci o angajare pe un plan mai înalt.

„Împărăția mea nu este din lumea aceasta". Tot așa, împărăția spiritului, ale cărei porți Noica a încercat să le deschidă pentru noi, transcende accidentului cotidian. Refuzul rugăciunii pentru Fratele Alexandru este **refuzul creștinismului.**

4. Trei trădări de neam ale întâi Stătătorilor Bisericii Ortodoxe Române (1784-1916-1989):

1784:

Ghedeon Nichitici, Episcop de Sibiu

Petru Popovici, Episcop de Arad

Convoacă pe Horea cu țăranii lui şi-i ține de vorbă până ajunge armata austro-ungară să-i înconjoare şi să-i aresteze. Horea a fost tras pe roată.

Răsplata: la Zlatna, în florini şi galbeni de aur.

1916

Vasile Mangra, Mitropolit şi Episcop de Oradea

Ioan Papp, Episcop de Arad

Dr. Miron Cristea, Episcop de Caransebeş

Circulară către ortodocşii români din Ardeal, contra armatei române care le „atacă" Patria Austro-Ungară.

Răsplata: Miron Cristea Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române şi apoi Prim-Ministru al lui Carol II, patronând asasinatele*.

---

* Iată ce îi scrie Iuliu Maniu Patriarhului României în împrejurarea acceptării acelei cârdăşii cu Carol al II-lea:

„Se săvârşeşte o lovitură de stat în urma căreia vor fi distruse valori sufleteşti, poate vieți omeneşti, şi-mi cuprinde sufletul adânca tristețe că această schimbare de lucruri se întâmplă sub protecțiunea Patriarhului României, care este ardelean, un fost prieten politic, fiu de iobag român, care a ajuns patriarh cu activa mea colaborare şi numai în urma acțiunii mele personale.

Ca fiu al Ardealului, cu tradițiile acestei provincii şi ca unul care ai depus jurământ alături de mine pentru păstrarea drepturilor Ardealului şi Banatului, nu mai ai dreptul să

1989

Teoctist, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române îl felicită pe Ceauşescu în numele credincioşilor, la 20 Decembrie, pentru realegerea istorică în demnitatea de Preşedinte al Republicii Socialiste şi pentru ordinul dat armatei, de a trage în răsculaţii de la Timişoara.

Acest dureros aspect al istoriei neamului nostru românesc, evocat schematic mai sus, necesită o concretizare prin câteva documente şi precizări care urmează.

Circulara Episcopilor Ortodocşi Români din Ardeal, dată în 1916 împotriva intrării României în Războiul pentru întregirea neamului. (Reprodusă după ziarul „Unirea" Nr. 9/1923).

„Oradea Mare-Nagy Varad, la 8/21 Septembrie 1916. Nr. 2602/1916.

„România, căreia fiinţă i-a dat patria noastră Ungaria, căci Radu Negru de la Făgăraş a întemeiat Principatul Ţării Româneşti; Dragoş din Maramureş a întemeiat Principatul Moldovei şi cu sprijinul Monarhiei Habsburgice s-a ridicat şi s-a întărit România liberă şi independentă, care de bună voie s-a legat de Monarhia noastră, cu contract de credincioşie şi cu făgăduieli de spijinire re-ciprocă (...) România, spre marea noastră durere, a călcat făgăduiala noastră de credinţă, a rupt peceţile contractului, în chip perfid, a ridicat armele asupra Patriei noastre şi a înălţatului nostru Împărat şi rege şi asupra acelor fraţi care de doi ani de zile luptă pe viaţă şi pe moarte, contra duşmanilor Monarhiei".

„Da, ei nu au ascultat porunca sângelui, n-au auzit chemarea fraţilor de-o limbă şi un sânge, de a ne da o mână de ajutor, ca trupele

---

dai lovitura de moarte, prin colaborarea ta, acelor drepturi. Iei o răspundere istorică continuând opera ta ca Preşedinte de Consiliu, dar care duce la desmiţirea întregilor tradiţii ardelene, a activităţii tale din trecut, a colaborării noastre din trecut şi a jertfelor părinţilor şi strămoşilor tăi. Gândeşte-te că un fiu al Ardealului nu poate să prezideze opera de răpire a drepturilor ţăranilor din Vechiul Regat, care s-au jertfit cu sutele de mii pentru ca dezrobind pe ardeleni, să se dezrobească şi pe ei."

Iuliu Maniu

Scrisoare către patriarhul Miron Cristea (10 februarie 1938)

Arhiva Nicolae Iorga, Biblioteca Academiei Române

Regatului Român să lupte alături de noi, împotriva duşmanului comun, care tinde la nimicirea patriei noastre şi la sugrumarea neamului românesc, să lupte hotărât şi cu bărbăţie contra Rusiei cotropitoare. Nu, ci, amăgiţi de lupi îmbrăcaţi în piei de oi şi ameţiţi de făgăduielile lui Iuda, au desconsiderat cele mai vitale aspiraţii ale neamului românesc, sub cuvânt că vin să ne „slobozească", vin să ne facă robi muscalilor, vin însoţiţi de hoar-dele ruseşti, care au jefuit şi au aprins satele şi bisericile întemeiate de Ştefan cel Mare, care au ucis pe urmaşii plăieşilor vestiţi de la Dumbrava Roşie, care au necinstit Putna şi Suceava, locuri sfinţite de închinare ale sufletului românesc, vin acuma să ne calce şi să ne fure moşia agonisită de strămoşii noştri cu sudori de sânge." „Unde vă este şi cu ce se arată patriotismul vostru, Români ucigaşi de fraţi", vă întrebăm cu Lactanţiu: „Cum patriotismul vostru poate să fie virtute. Poate să fie virtute într-un sentiment esenţialmente duşmănos şi răutăcios? Binele la care tinde ilustra noastră patrie stă în a face răul altora? Voi întindeţi hotarele voastre în hotarele vecinilor voştri, voi creşteţi puterea voastră, venitele voastre, dezbrăcând alte naţiuni? Puteţi voi să numiţi virtute ceea ce este distrugere a toată virtutea? Voi rupeţi legăturile societăţii umane, voi distrugeţi inocenţa, voi nutriţi rapacitatea, voi nimiciţi ideea de dreptate. Dragostea cu urile naţionale sunt incompatibile. Acolo unde locuiesc armele, dragostea se nimiceşte. Poate să fie drept cel ce vatămă şi urăşte, despoaie şi ucide?"

„Iată faptele voastre, ale celor ce ziceţi că iubiţi patria". (Lactantius: Div. institutiones, VI, 6).

Acela care cu vorbe viclene, cu dorul de jaf în suflet, vine în hotarele noastre nu-i frate, ci-i cel mai păgân duşman, care pentru a-şi potoli pofta sălbatică îşi omoară fraţii şi părinţii. Da, fraţi de ieri, astăzi prin voinţa şi faptele lor păcătoase şi nelegiuite, s-au făcut pentru noi cei mai urgisiţi duşmani, asupra cărora glasul sângelui şi legea firii porunceşte să-ţi ridici braţul fără milă, „căci

cel ce varsă sângele omului pentru sângele aceluia, sângele său se va vărsa." (Fac. IX, 6).

Iubite cler şi popor,

Avem mare mângâiere şi bucurie a sufletului, că iubirea noastră faţă de patrie este nemărginită, că din iubirea, alipirea şi credinţa noastră curată şi tradiţională, purcede ascultarea noastră necondiţionată şi izvorăşte vitejia, care mai ales în ultimii ani, în mod atât de strălucit, din nou aţi dovedit-o. De aceea vă sfătuim mai vârtos în aceste zile de grea cumpănă şi vă îndemnăm cu cuvintele Sf. Apostol Petru: „Cu blândeţe să vă supuneţi autorităţilor şi rânduielilor Înaltei Stăpâniri..." „Faţă de noul duşman, care râvneşte atât de păcătos la ştirbirea şi stricarea hotarelor Patriei noastre; veţi şti să luptaţi cu aceeaşi îndârjire, vitejie şi credinţă, cu care eroii noştri au sfărâmat cetăţile de gra-nit de la Ivangorod. Căci dragostea, credinţa şi alipirea noastră către Tron şi Patrie, cu fapte atât de strălucite luptând la Ivangorod.

Căci dragostea, credinţa şi alipirea noastră către Tron şi Patrie, vă va lumina mintea, va întări inima şi vă va oţeli braţul. Întăriţi-vă deci cu credinţa în Dumnezeu, bucuroşi fiind în inimile voastre, că aţi ştiut şi aţi putut să dovediţi credinţa şi alipirea voastră, către Patrie, cu fapte atât de strălucitoare şi cu jertfe atât de scumpe. Fiţi cu încredere că în ziua judecăţii şi a răsplătirii, Majestatea Sa Înălţatul Împărat şi Rege, împreună cu Luminatul guvern Ungar, nu vor întârzia a vă răsplăti, după credinţa şi vitejia cu care aţi apărat Tronul şi Patria."

Semnată de: Vasile Mangra, ales şi întărit Arhiepiscop şi Mitroplit, de Ioan I. Papp, Episcopul Aradului şi de Dr. Miron Cristea, Episcopul Caransebeşului (extras din oficiosul Mitropoliei ortodoxe de la Sibiu „**Telegraful Român**" Nr. 84/1916, publicat cu ocazia intrării României în războiul de unificare în anul 1916.)

„...Monarhia Austro-Ungară are acum un dușman mai mult... noul dușman e România, ai cărei bărbați influenți de Stat... în Consiliul de Coroană, sub președinția Regelui Ferdinand, au declarat întoarcerea Țării Românești în acțiune, în special în contra Monarhiei noastre (Austro-Ungaria). Avem deci un dușman mai mult și noul dușman e fratele nostru... Noi ne vom face datoria și față de ei, căci mare ne este iubirea față de neam, dar și mai mare ne este iubirea față de Patrie (Austro-Ungaria). Ea este mama noastră și o iubim ca pe mama noastră, care ne-a născut (...) datorință avem ca s-o apărăm până la ultima picătură de sânge, chiar și contra fraților noștri (...) Să o știe, deci aceștia, căci drumul pe care vor să-l facă la Alba Iulia, îl vor putea face numai peste cadavrele noastre, ale tuturora, și prin râurile de sânge curs din venele noastre. Să o știe, cadavrele acestea peste care vor trece, vor fi cadavre românești. Sângele prin care vor umbla e sânge românesc...

Telegraful Român, Nr. 85-1916.

Din fericire, marea majoritate a clericilor nu atât de „sus puși" nu au urmat calea aceasta, putregaiul s-a concentrat sus de tot.

5. Despre destinul postum al scrierilor lui Corneliu Zelea Codreanu. Omisiuni și denaturări la traducerea scrierilor Căpitanului

1. Omisiunile

Cartea **Pentru legionari,** apărută în editura **Totul pentru Țară,** la Sibiu, în 1936, a fost tradusă în diferite limbi străine, după cum urmează:

În limba italiană, sub titlul: Corneliu Zelea Codreanu, Capo della „Guardia di Ferro" di Romania, **Guardia di Ferro (Per i**

Legionari) Roma-Torino, S.A. Casa Editrice Nazionale, 1938-XVI, cu o anexă intitulată „Notas di N. Seitan".

În limba germană, cu titlul: Codreanu, **Eiserne Garde, Berlin,** Brunnen-Verlag/ Willi Bischoff, 1939, cu o postfață de G.I. Ciorogaru.

În limba spaniolă, sub titlul: Corneliu Zelea Codreanu, Jefe de la „Guarda de Hierro" de Rumania **Guarda de Hierro (Para los Legionarios).** Prologo de Radu Ghenea. Traduccion de Antonio Bouthelier, Madrid, Editora Nacional, MCMXL, cu aceeaşi anexă ca în limba italiană, adică „Notas de N. Seitan". Traducerea spaniolă a apărut în realitate în 1941.

O traducere franceză a apărut în Editions Prométhée, Paris, 1938.

Spre deosebire de ediţiile italiană, spaniolă şi franceză, care au redat integral (deşi nu fără anumite greşeli, *vide infra, n. ed.)* textul din **Pentru Legionari,** în traducerea germană s-au omis 40 de pagini.

Capitolele omise în întregime sunt:

1. *Atentatul contra ministrului Angelescu,* iulie 1930, în care se arată împrejurările întâlnirii Căpitanului cu studenţii macedo-români, în duba care îi transporta spre închisoarea Văcăreşti (p. 360-364).

2. *Cum se prezenta Organizaţia Legionară* în 1932-1933, unde Căpitanul menţionează cadrele principale din acea epocă şi face aprecieri asupra lor (p. 410-412).

3. *Fabrica de bacnote false de la Răşinari, Echipa Morţii* (p. 418-430).

Evident, prin eliminarea acestor capitole, se alterează imaginea evoluţiei istorice a Mişcării Legionare. În acelaşi timp, se privează cititorul străin de cunoaşterea unei serii de documente din care rezultă de câtă rea-credinţă erau animaţi politicienii români, în denigrarea şi prigonirea Căpitanului şi a Mişcării sale de renaştere naţională şi creştină.

Trebuie relevat că aceste omisiuni nu s-au mărginit numai la aspectul istoric al Mişcării Legioanare. Cum s-ar putea vedea şi din confruntarea textelor, s-au cenzurat multe paragrafe şi chiar pagini din care respira o profundă spiritualitate creştină ce reliefa originalul contur al doctrinei legionare concepute de Căpitan. Dincolo de unele aspecte conjuncturale de politică externă, ele marcau diferenţele substanţiale de celelalte mişcări naţionaliste din Europa. Se infirmă prin aceasta calomniile, debitate de adversarii de rea-credinţă, că Mişcarea legionară ar fi o simplă imitaţie a acelor mişcări pe atunci la modă.

De aceea se naşte în mod firesc întrebarea: cine a avut interes să cenzureze gândurile Căpitanului, atât pe plan istoric, cât şi pe plan doctrinar?

Pentru a avea un răspuns mai temeinic la această întrebare, găsim necesar să amintim, în prealabil, că iniţiativa de traducere a cărţii *Pentru Legionari* în limba germană a fost luată chiar de Căpitan. Dar operaţia nu a putut fi dusă până la capăt din cauză că, între timp, la 16 martie 1938, s-a dezlănţuit marea prigonă. Căpitanul, Nicadorii şi Decemvirii au fost arestaţi şi răpuşi în noaptea Sfântului Andrei (30 Noiembrie 1938), pe când erau transportaţi cu duba de la închisoarea Râmnicu Sărat la Fortul Jilava. Or, după cum am văzut, cartea **Pentru legionari** în tradu-cere germană a apărut în 1939. Din acest fapt rezultă în mod clar că omisiunile capitolelor şi schilodirea textelor s-au putut face fără ştirea şi voia lui. Se cunoaşte cât de fermă era voinţa lui de a i se reda întregi şi nealterate gândurile. Chiar atunci când unele dintre ele ar fi părut inoportune. Acest lucru apare foarte clar şi din precizarea pe care o face el la începutul cărţii, când scrie: *În acest volum este scrisă povestea tinereţii mele de la 19 ani la 34 de ani, cu simţurile, credinţa, gândurile, faptele şi greşelile ei.*

Precizarea că în carte sunt menţionate şi greşelile lui exclude cu desăvârşire un consimţământ al său, dat traducătorului sau

editorului, de a face omisiuni sau retuşări în textul original din ediția românească.

Persoana care s-a ocupat cu operația publicării cărții **Pentru Legionari** în limba germană, tradusă de un german, a fost G. Ciorogaru care, în acea vreme, îşi făcea doctoratul economic la Berlin. L-am cunoscut în Germania în primul exil. Mi-a făcut impresia unui om isteț, dar extrem de vanitos, superficial şi cu tendințe ariviste. Avea o strucură sufleaască ce îl împiedica să simtă sau să înțeleagă fenomenul în substanța lui genuină. Nu avea un trecut de luptă. Fusese adus în Garda de Fier de valul popularității pe care l-a avut Mişcarea înainte de marea prigoană. Se afiliase unui grup de intelectuali cam de aceeaşi esență.

Am fost nevoit să fac aceste precizări necesare, pentru că numai aşa s-ar putea explica omisiunile şi mutilările scrisului Căpitanului în traducere germană. Prin acest element neformat ca legionar, s-au putut produce sau exercita trei feluri de influențe păgubitoare şi anume:

1. Una pornită din *vanitate personală:* astfel au fost eliminate mai toate textele unde sunt menționate grupe de legionari care, în diferite etape din evoluția Mişcării, s-au distins în lupta şi activitatea pentru afirmarea şi propagarea crezului legionar. Aşa bunăoară, a fost scos în întregime - cum am spus - capitolul *Cum se prezenta Mişcarea Legionară în 1932-1933.* În acest capitol Căpitanul face o serie de aprecieri favorabile asupra diferiților camarazi care au dat dovadă de credință legionară şi fapte creatoare, pe tărâmul organizatoric, al scrisului etc. Faptul că în nici una din aceste citări nu figu-rează numele lui Ciorogaru îl jena pe acesta, cu atât mai mult cu cât el îşi atribuia titluri şi funcții pe care nu le avea. Şi atunci a recurs la soluția eliminării acestor texte incomode care îi lezau vanitatea.

2. A doua categorie de omisiuni se referă la texte care relevau mai accentuat *spiritualitatea* creştină a Mişcării Legionare sau aşa-zisul *misticism legionar.* Poate naționaliştilor germani, cu concepția şi ritualurile lor păgâne, să nu le va fi convenit această dimensiune

creştină a Mişcării Legionare. Dar pentru legionarii conştienţi, tocmai această trăsătură era aceea care contura mai bine originalitatea ideologiei noastre. Prin ea se excludea în mod evident orice imitare de către Mişcarea Legionară a nazismului german sau a fascismului italian şi se dezminţeau totodată false afirmaţii puse în circulaţie de către denigratorii noştri.

Nu ar fi exclus să fi fost şi ceva sugestii din partea naziştilor pentru eliminarea paragrafelor care reflectau *misticismul legionar.* Un legionar adevărat însă ar fi respins asemenea sugestii, chiar cu riscul de a li se fi împiedicat traducerea cărţii Căpitanului. Aşa ceva nu se putea aştepta de la un neofit care nu a înţeles nimic din spiritualitatea legionară. Mai mult: cunoscând tendinţele de a fi pe plac naziştilor cu care avea contact.

3. A treia influenţă nocivă pentru anumite omisiuni să fi provenit de la grupul la care se afiliase. În acest caz, problema este mai complicată. Ar fi nevoie de lămuriri de altă natură spre a fi explicată. Numai aşa s-ar putea înţelege unele omisiuni curioase şi cu totul arbitrare, cum este cazul cu cele două capitole de care am pomenit mai înainte şi anume: a) întâlnirea Căpitanului cu studenţii macedo-români în vara anului 1930, în duba care îi transporta la închisoarea Văcăreşti; b) reproducerile din *anumita presă* în care, cu vădită rea credinţă, se denigrau Căpitanul şi Mişcarea Legionară, ca o *mişcare anarhică* şi teroristă, care s-ar fi pus în *slujba hitleriştilor*, şi care fabrica *bancnote false* la Răşinari sau primea ajutoare băneşti de la evreul Max Auşnit, care ar fi sprijinit şi finanţat direct Garda de Fier (p. 415-425).

Prin toate aceste omisiuni în traducerea germană *s-a şters orice urmă a prezenţei elementului macedo-român* în Mişcarea Legionară. Nu figurează Iancu Caranica (Nicadorul), Doru Belimace şi alţi luptători macedo-români. Nu este pomenit nici măcar Sterie Ciumetti, pe care - cum scrie Căpitanul - *Dumnezeu l-a ales pentru sufletul său bun şi curat ca roua, să fie prin tragica sa moarte şi chinuire, cel mai*

mare martir al Mişcării Legionare (p. 362). Căpitanul a introdus numele acestui martir, care i-a rămas fidel până la moarte, chiar în jurământul cu care se deschideau şi se încheiau şedinţele legionare.

Apare deci clar că omisiunile n-au fost întâmplătoare, legate de cine ştie ce necesităţi tehnice, ci deliberate. Ar fi să prelungim prea mult această expunere arătând toate dedesubturile care au contribuit la o asemenea operaţie incorectă. O vom face cu alt prilej. Acum ne vom mărgini să amintim că în grupul la care se afiliase - direct sau indirect - Ciorogaru, s-a pus în discuţie, într-o şedinţă legionară la care participase, ca simpatizant, şi profesorul Mihail Manoilescu, problema orientării politice a Mişcării Legionare după „cazul Duca". Manoilescu a opinat şi chiar a pledat că Mişcarea Legionară ar trebui să iasă acum din *faza macedoneană* şi, lărgindu-şi orizontul, să privească problemele într-un mod mai realist. Această nouă orientare implica cel puţin o atenuare a influenţei elementului macedo-român care pe drept sau pe nedrept, era conside-rat un exponent al intrasigenţei legionare, atât pe plan moral, cât şi pe plan politic. Simptome ale acestei poziţii de rezervă, dacă nu chiar de ostilitate, faţă de macedo-români, n-au întârziat să se ma-nifeste. Vom aminti pe scurt unul care a provocat un incident destul de grav. Ca urmare a unor măsuri luate de guvernul grec de a interzice populaţiei macedo-române să vorbească în public limba maternă şi de a aresta pe cei care nu respectau aceste măsuri samavolnice, studenţimea macedo-română din Bucureşti a făcut un manifest de protest. Toate ziarele româneşti, în frunte cu **Universul,** şi chiar anumita presă au înregistrat, comentat şi înfie-rat faptul arbitrar. Ziarul **Buna Vestire**, editat de Manoileşti, s-a eschivat. Mai mult: un articol scris de Valeriu Cârdu, care lucra în redacţia acestui ziar, nu a fost lăsat să apară. Faptul a provocat reacţiuni violente pe care le vom arăta cu alt prilej. Ca şi în cazul nesăbuitei campanii împotriva lui Iuliu Maniu, camarila carlistă nu era străină de această nouă provocare a Manoileştilor pentru scoaterea Mişcării Legionare din faza macedoneană.

În acest sens s-a mişcat şi Ciorogaru în privinţa traducerii în germană a cărţii Căpitanului. Printr-o influenţă directă sau indirectă, ei au reuşit să-l determine să şteargă orice menţionare a elementului macedo-român din Mişcarea legionară. Pornirea a fost atât de mare, încât au preferat să elimine, cum am văzut, întreg capitolul în care erau denunţate calomniile iudeo-politicianiste, numai şi numai pentru a evita concluzia acestui capitol, care avea următorul conţinut:

Trei săptămâni a durat această odioasă campanie. În zadar au umblat disperaţi pe la ziare, ca să obţină vreo dezminţire, cei trei legionari de elită: Caranica, Sterie Ciumetti şi Papanace, care de la 1931, datorită calităţilor lor de clară judecată şi de mare sinceritate, trăiau zilnic cu mine, împărtăşindu-se de aceleaşi griji şi ajutându-mi pas cu pas, la greaua sarcină a conducerii unei organizaţii pe câmpul de luptă.

Zadarnice sforţări, pentru că toate aceste infamii care se aruncau contra noastră erau comandate. Ele nu vor avea decât un singur efect: de a acumula în suflete nedreptate peste nedreptate, calomnie peste calomnie, lovitură peste lovitură, durere peste durere. Tineretul acesta a răbdat toate, a înăbuşit toate în sufletul său. Acum însă, după atâţia ani, dacă aş voi să dau un sfat lumii, aş striga: feriţi-vă de cei ce rabdă!

(**Pentru legionari**), p. 425.

Conivenţa simistă. Apare semnificativ faptul că în cea de-a patra ediţie germană a cărţii **Eiserne Garde**, apărută de data aceasta în colecţia simistă **Omul nou** (la München în anul 1970), nu s-a făcut completarea cu textele omise din ediţia din Brunnen-Verlag, Berlin. Dacă intercalarea textelor omise ar fi fost dificilă din motive tehnice, se putea măcar realiza reproducerea lor într-o anexă. Nu numai că nu s-a făcut această operaţie necesară, dar nu s-a

redactat măcar o scurtă notă, prin care cititorul german să fie informat că traducerea nu reda integral conținutul cărții **Pentru Legionari**.

Cu toate că şi Horia Sima manifesta aceleaşi rezerve față de Ciorogaru, a preferat totuşi să mențină traducerea îngrijită de acesta cu toate omisiunile. Motivele erau de aceeaşi natură şi dictau această *conivență*. Este adevărat că în textele omise, ca de exemplu în capitolul *Cum se prezenta Mişcarea Legionară în 1932-1933*, era menționat şi numele său. Dar felul şi poziția în care era menționat, arătau că această poziție nu corespundea deloc cu cea pe care şi-o atribuia el sau pe care i-o atribuiau partizanii lui. Pe de altă parte, din motive meschine, îi convenea omiterea capitolelor şi a altor texte în care Căpitanul releva aportul adus de elementul macedo-român în propagarea şi afirmarea credințelor legionare. Se vede că aceleaşi sugestii oculte pe care le-au avut Manoileştii pentru *scoaterea Mişcării Legionare din faza macedoneană*, le-a avut şi Horia Sima. Aşa se explică de ce oamenii cu care s-a înconjurat, în mod fățiş, în al doilea exil, au fost Sân Giorgiu, Şeicaru, Manoilescu. Aceştia făceau parte din camarila lui Carol şi a Lupeascăi şi deveniseră acum purtători de cuvânt, „sfetnici" sau partizani „fanatici ai Comandantului"!

O dovadă în plus că el se mişca pe aceeaşi linie o constituie faptul că în *Histoire du Mouvement Legionnaire* pe care a scris-o în ultimul timp, Horia Sima a făcut aceleaşi omisiuni pe care le făcuse clica la care fusese afiliat şi Ciorogaru cu trei decenii şi mai bine în urmă.

Meschinăria sufletească a lui Sima ia forme patologice când încearcă să elimine, cât mai mult posibil, din istoria Mişcării Legionare, pe Ilie Gârneață pe care, încă de la fondarea Legiunii Căpitanul l-a fixat ierarhic imediat după Ionel Moța. Sima nu-l menționează nici măcar în legătură cu procesul contra Gărzii de Fier când Ilie Gârneață figura printre principalii acuzați. În

fotografii reproduse se inserează şi aceea a lui Nicolae Petraşcu care, după ce şi-a renegat credinţa legionară şi a denigrat pe Căpitan, a murit cum a murit, dar lipseşte cea a lui Sterie Ciumetti (...). De asemenea se fereşte să reproducă fotografia Nicadorilor, pentru a dovedi forţei oculte care îl manevrează că *a scos Mişcarea Legionară din faza macedoneană.*

Coincidenţele în omisiuni nu se opresc numai la materia istorie. Ele se extind şi pe plan doctrinar (spiritual). Am văzut că în traducerea germană s-au eliminat acele texte care reflectau mai genu-in sentimentul religios sau *misticismul legionar.* Faptul n-ar trebui să ne surprindă. Cei care au trăit în lagărele germane de la Rostock şi Buchenwald cunosc perfida acţiune de denigrare a Căpitanului de către „brigadirii" lui Sima pe chestia *misticismului său religios.* Într-o conferinţă ţinută la Buchenwald, Gh. Racoveanu, după ce a discutat toate laturile fenomenului legionar în lumina dogmelor creştine, califică acţiunea ca *o eroare gravă şi o impietate. (...)*

2. Denaturările

Pe lângă omisiunile amintite în capitolul precedent, se observă uneori, la traducerea scrierilor Căpitanului, nişte serioase denaturări de texte, care redau un sens *exact contrariu* celui urmărit de Căpitan în originalul românesc.

Semnalăm mai jos două cazuri:

1. Într-o lucrare intitulată „Varieties of Fascism", apărută la Princeton în 1964, a profesorului american Eugen Weber, se constată o asemenea greşeală. Sesizat de acest fapt, i-am scris pe data de 19 aprilie 1967 o scrisoare în care, printre altele, îi comunicam:

„Dar pe lângă aceste probleme de ordin general, îmi permit să vă semnalez şi o eronată citare din textul unei circulare, care schimbă radical sensul ei. La capitolul ***The Wages of Violence*** *din cartea* ***Variety of Fascism****, referindu-vă la circulara prin care*

Corneliu Codreanu anunța presei dizolvarea Mişcării sale pentru că nu voise să intre „din raportul de drept în raportul de forță", citați textual: „This we do not accept. We were acting within the law, expressing our beliefs... If this is forbidden, our party's reason for existence ends. We want to use force. We want to use violence." (p. 103)

În realitate textul original este următorul:

„Deci suntem aruncați din raportul de drept în raportul de forță. Pe acesta însă noi nu-l primim. Noi am înțeles să acționăm în cadrul legii, manifestându-ne credințele noastre. Dacă aceasta n-o putem face, şi dacă orice manifestare de credință ne este interzisă, rațiunea de existență a partidului nostru a încetat. *Noi nu voim să întrebuințăm forța. Noi nu voim să întrebuințăm violența... (Corneliu Codreanu,* **Circulări şi manifeste**, 1927-1938, ediția II, 1941, Editura Mişcării Legionare, p. 271)

Confruntând ultimele două propoziții din citatul Dvs. cu ultimele două propoziții din citatul original reprodus de noi mai sus, se poate vedea clar că în cartea Dvs. a apărut exact contrariul decât a afirmat Codreanu. În original se spune „noi ***nu*** *vrem să întrebuințăm forța", fapt care rezultă şi din întreg conținutul circularei, pe când în citatul reprodus de Dvs. se afirmă: „nu ne rămâne decât să facem uz de forță!" De altfel, şi în circularele următoare, cu deosebire în scrisoarea adresată Prof. Iorga, ideea non-violenței apare într-o formă şi mai patetică. Scrie Codreanu:*

„Nu veți întâmpina nici Dvs., Domnule Profesor Iorga, şi nici ceilalți toți care v-ați asumat răspunderea unei sângeroase şi nedrepte opresiuni, nu numai nici o violență, ci nici măcar o opunere" (op. cit. p. 284).

Evident, după un citat denaturat şi concluziile ce se vor trage vor fi eronate. Întrucât buna Dvs. credință nu poate fi pusă la îndoială, presupun că ați avut la îndemână o traducere greşită, făcută poate din neştiință sau poate din greşeală de maşină, la transcriere

sau la tipar, în care s-a omis **nu** schimbând radical înțelesul. N
știu ce să cred*.

Prof. Weber a răspuns prompt la întâmpinarea făcută ș
scuzându-se pentru eroarea semnalată, a promis că o va îndrepta l
ediția următoare. (...)

2. O altă denaturare, cam da același gen, se constată în tradu
cerea în limba franceză amintită mai sus.

La pag. 363 a traducerii în limba franceză se scrie: „Parce qu
j'avais ecrit un manifeste pour me solidariser avec Beza, j
franchissais de nouveau les portes que j'avais franchies sept an
plus tot avec *cinq autres camarades.*" (subliniat în limba franceză

Iată originalul (ediția citată): „Făcuseră (studenții macedoneni
n. ed.) un manifest de solidarizare cu Beza. Am păşit din nou p
sub aceleași porți, ca și acum 7 ani în urmă, cu ceilalți 5 camarazi...'

Traducerea, inexactă, atribuie Căpitanului paternitate
manifestului. Iar în textul francez pasajul este subliniat, ceea ce n
se întâmplă în originalul românesc. (...) O eroare de traducer
datorată carențelor lingvistice este exclusă, îngrijitorii ediție
pariziene fiind buni cunoscători atât ai limbii franceze, cât și a

---

* Cartea **Varieties of Fascism** (1964) este prima lucrare a Prof. Eugen Weber în car
se ocupă, pe lângă alte mișcări considerate „fasciste", și de Mișcarea Legionară. Fiind l
început insuficient informat asupra fenomenului legionar a inclus în această carte mult
prejudecăți și chiar expresii nelalocul lor, folosite de adversarii neloiali ai acestei Mișcări
După un an (1965), a urmat o altă lucrare, în colaborare cu Hans Roger, având titlul „**Th
European Right (A Historical Profile)**", editată de *University of California Press Berke
ley and Los Angeles*. Într-un volum la care au colaborat mai mulți autori, „**Internationa
Fascism, 1920-1945**", apărut în 1966, Prof. Weber a scris un studiu cu metodă științifică
despre Mișcarea Legionară intitulat •**The Man of the Arhanghel**..., în *Journal of Con
temporary History.* Tot în acest cadru, a publicat recent (în 19?4), în vol.9, nr.2, sub titlu
„**Revolution? Counterrevolution? Revolution?**" Acolo tratează și fenomenul legiona
al Căpitanului în corelație cu ceilalți factori politici contemporani. Pe măsură ce adânce
studiul, dispăreau și prejudecățile inițiale. Specialitatea lui, în care s-a remarcat prin lucrăr
temeinice, a fost naționalismul în Franța.

celei române. Ca efect, apare clar că vorbele Căpitanului, care arătau inocența lui, au fost preschimbate în cuvinte din care să rezulte recunoaşterea vinovăției lui! Se vede că această denaturare convenea simiştilor, căci până acum nu s-au sesizat spre a face o rectificare absolut necesară. (...)

Pentru a corecta aceste stări de fapt, o punere la punct devenise absolut necesară şi urgentă.

Salo, 1 martie 1975

C. Papanace

(apărută în **Pământul Strămoşesc**, 1976, p.5)

CONCLUZII

În perspectiva istorică a întregii situații din țara noastră, între cele două războaie, şi la lumina doctrinei şi țelurilor stabilite de Corneliu Zelea Codreanu acum şase decenii, se pot trage următoarele concluzii pentru timpurile de azi:

1. Rostul bătrânilor supraviețuitori ai timpului Legiunii Căpitanului este *numai şi numai* acela de a prezenta generațiilor de astăzi o imagine fidelă şi obiectivă a caracterului şi frumuseții apostolatului şi sacrificiului, în serviciul României creştine, a atâtor elemente strălucite, ieşite din poporul nostru.

Încercările şi improvizările de a forma noi grupuri sau partide, cu veleități de succes, sunt demoralizatoare şi produc numai confuzie atât printre legionari cât şi mai cu seamă în spiritul tineretului acestei țări. Ca atare ele sunt nocive, deci inadmisibile.

Este de altfel cu totul ireal să ne gândim la o reproducere în ziua de astăzi, după o jumătate de secol, a organizării Mişcării Legionare de atunci. Şi nici nu este rolul celor care se simt legați de Mişcarea Legionară să reediteze o structură a ceea ce a fost atunci. Problemele sunt altele, situațiile altele şi trăim într-altă epocă. Ele sunt deci exclusiv de resortul generațiilor tinere de astăzi şi de mâine.

2. Comportarea lui Horia Sima în Mişcarea Legionară şi în guvernul din ultimele luni ale anului 1940 a fost dezastruoasă, atât pentru țară, cât şi pentru bunul renume al Mişcării. Sima a generat astfel situația dramatică, întrutotul nemeritată, dar inevitabilă, în care sunt puşi astăzi cei care, cu perfectă bună credință, au urmat *în numele*

Mişcării Legionare directive pe care nu le ştiau, ca fiind contrare legilor, doctrinei şi voinţei Căpitanului.

Mulţi dintre cei încă în viaţă au trecut prin lungi şi cumplite suferinţe. Mă înclin cu respect în faţa soartei nemeritate care le-a fost hărăzită, dar nu pot să nu spun că, ajunşi acum la maturitate, dacă nu la senectute, şi puşi în faţa adevărului pe care nu din vina lor îl ignorau, au obligaţia faţă de Mişcarea Legionară, de ţara românească şi de propria lor conştiinţă de a lua act de acest adevăr, oricât de dureros ar fi, şi de a trage cu curaj concluzia care se cuvine.

În definitiv, dincolo de oricari considerente şi pentru totdeauna, singurul criteriu de analiză a situaţiilor ce se pot succeda în timp, poate fi numai Căpitanul. Dispoziţiile şi învăţămintele lui sunt singurul ghid prin prisma căruia să judecăm toate. El a fost şi a rămas singurul conducător, nu ales de noi, ci trimis nouă de Dumnezeu.

Mărturisesc că aş fi fericit să am condeiul unei persoane care, dintr-un exces de modestie, nu ţine să fie menţionată în cadrul acestor „concluzii" ale cărţii mele, pentru a scrie că *Mişcarea Legionară nu poate fi înţeleasă şi analizată doar pe linie orizontală, umană, ci numai prin coordonatele ei fireşti, divino-umane, ea fiind în mod faptic o Legiune terestră a Arhanghelului Mihail. Într-o convorbire avută cu Gheorghe Furdui, Căpitanul a spus:* „Mişcarea noastră este expresia politică a ortodoxiei". *Desigur, nu a ortodoxiei ca instituţie sau confesiune, ci a dreptmăritoarei credinţe ortodoxe trăite, în care oamenii sunt una în Hristos, sfinţiţi prin acceptarea Crucii, realizând ecumenicitatea (sobornicitatea), fiind unul pentru toţi şi toţi pentru unul. În timpul Căpitanului Mişcarea a cunoscut această realitate deosebită, fiind pregătită pentru un apostolat creştin. Chiar dacă pentru foarte scurt timp, totuşi ea s-a ridicat până la această trăire. Dar nu toţi legionarii au avut timp să crească, din punct de vedere spiritual la nivelul Căpitanului sau al elitei legionare. Rămaşi singuri, unitatea a avut de suferit.*

Această carte este o datorie a vieții mele. O carte de istorie. Ca autor asum, cum se cuvine, răspunderea integralității textului dar nu-mi atribui paternitatea tuturor relatărilor şi descrierilor prezentate. Exprim, în cele ce urmează, mmulțumiri şi recunoştință celor care au contribuit, direct sau indirect, la realizarea cărții.

MULȚUMIRI şi RECUNOŞTINȚĂ
se cuvin

Camarazilor: Dumitru BANEA, Chirion BÂNDA,
Nicolae BUJIN, Erast CĂLINESCU, Corneliu COMANIȚĂ,
Dumitru FUNDA, Ştefan GEORGESCU,
Marcel GHINEA (inițiatorul acestui volum),
Dumitru GROZA, Costache HORODNICEANU, Ştefan ILIESCU,
Petre INDRIEŞ, Aurel IONESCU, Nicolae ITUL, Filon LAURIC,
Victor LEAHUL, Nicolae MIOC, Pr. Dumitru POPA, Ion POPA,
Ştefan PREDESCU, Caranfil SPÂNACHE, Tiberiu SIMULESCU,
Ion ŞTEFLEA, Viorel TĂNASE, Octavian TOMUȚĂ,
Nae TUDORICĂ, Laurian ȚÂLNARIU, Petru ȚOCU,
Constantin VASILIU, Gheorghe VLAD,
Gheorghe VOICU, Ion ZEANA.

Doamnelor: Sofia BATALI-BĂRBULESCU, Ancuța BÂNDA,
Madeleine GORNEA, Yvonne IGIROŞANU-BERIGAN,
Xenia MĂMĂLIGĂ, Thérese MIRON, Anca NECULCE,
Lucia POPŞOR, Viorica SCUTARU, Maria VĂLIMĂREANU.

Lui **Cătălin ZELEA-CODREANU** pentru valoroasele sale „Amintiri de familie".

Lui **Horia COSMOVICI,** pentru frățeasca încurajare şi mărturiile inedite cu care m-a ajutat la prezentarea corectă a adevărului.

Copiilor mei, CORNELIU şi SANDA (Alice Ruxandra) pentru imensa lor dragoste şi înțelegere.

Lui **Adrian GUTUESCU,** providențial ajutor frățesc al străduințe lor mele. Mulțumiri care în mod firesc se răsfrâng şi asupra soției sale.

Familiei BÂRSAN, cadru familial, adevărat dar al Domnului pentru un singuratic.

Prietenului Victor BÂRSAN, („avocat fără de arginți" * - al cauzei transnistrene şi al dramei lui Ilie Ilaşcu), care cu competență, talent şi dăruire de sine a dat acestei cărți forma, structura şi prezentarea care o situează la un nivel superior celui inițial prevăzut.

Profesorului Nicolae ILIESCU, minunată întâlnire pe aceeaşi linie de acțiune, gândire şi credință, şi care cu sfat şi colaborare m-a ajutat la complectarea şi finalizarea acestei cărți.

Grupului de foşti elevi din redacția revistei „Decembrie", care încă din anul 1991 mi-au deschis calea spre tineretul român: **Marius BÂRSAN, Adina CHILIM, Ion COSMOVICI, Cristi JOANTĂ, Ileana NEȚOIU, Dan SUCIU.**

Lui Marian MUNTEANU, care, împreună cu cei din jurul lui, m-a pus în contact cu tineretul din „Generația din Piața Universității", contribuind astfel la geneza şi progresul acțiunii mele. El a fost primul care, după 1989, a dat o analiză completă şi exactă a doctrinei Mişcării Legionare.

Părintelui Ioan GOIA, pentru însuflețirea cu care m-a ajutat, procurându-mi documente esențiale.

Doctorului Jean STROE, pentru o bogată şi revelatoare documentație.

*„Last but not least" **, **tuturor tinerilor** care, punându-mi felurite întrebări, au provocat şi implicit au sugerat acest RĂSPUNS.*

Părintelui Prof. Ioan NEGRUȚIU, cu deosebit respect, pentru încurajarea şi binecuvântările sale.

Domnului **Ion PAPUC,** pentru ceea ce, dincolo de latura profesională, a pus din plin la realizarea acestei cărți.

Karina KNAPEK, a participat cu iscusință profesională la documentarea cu imagini a volumului de față.

Marius BÂRSAN şi **Ileana TOMA** mi-au dat un prețios ajutor la corectarea textelor. Ca şi **Eugen** şi **Manuela LEAHU.**

Încă un gând şi o datorie a autorului

Prietenul din Franța, cu care am făcut şi am finalizat prima versiune (nepublicată) a acestei cărți,

Prietenul din România, cu care am făcut a doua versiune (de asemenea nepublicată) a aceleiaşi cărţi şi

Prietenul de peste Ocean, care cu sfat şi colaborare m-a ajutat să aduc la îndeplinire această versiune definitivă;

(Dumitru BACU, Victor BÂRSAN, Nicolae ILIESCU)

toţi trei mi-au fost nu numai de mare ajutor, dar au *participat* – fiecare după natura şi în măsura intervenţiilor respective – *la însuşi rolul meu de autor* al cărţii. Am ţinut şi am socotit de datoria mea să menţionez aici acest lucru şi să le exprim recunoştinţa mea.

Fie-mi îngăduit să exprim şi respectuoasa recunoştinţă pe care o datorez membrilor familiei ZELEA CODREANU pentru încre-derea, încurajarea şi nepreţuitele informaţii cu care m-au ajutat.

UN GÂND DE PIOASĂ ADUCERE AMINTE

pentru cei care m-au încurajat şi ajutat într-un moment sau altul la alcătuirea celor două volume, dar au trecut la Cele Veşnice înainte de încheierea lor:

Dumitru **GROZA**

Victor **APOSTOLESCU**	Mihai **MOŢA**
Emil **BRÂNZEI**	Ion **PANTAZI**
Nicolae **CARANICA**	Anastasia **POPESCU**
Petre **GHEORGHEONI**	Stelian **STĂNICEL**
Ion **GORNEA**	Dumitru **STĂNILOAE**
Nicolae **HORODNICEANU**	Vera **TOTU**
Ştefan **LOGIGAN**	Constantin **UNTARU**
Coriolan **MATEI**	George **USCĂTESCU**
Traian **MIRON**	Petre **VĂLIMĂREANU**
Elena **MITITELU**	Elena **ZELEA-CODREANU**

***

Ioan CUŞA (1925-1981), a adormit întru Domnul înainte de începerea acțiunii a cărei ultimă concretizare este această carte. I-am resimțit lipsa în decursul evenimentelor survenite după decesul lui prematur. Era un personaj excepțional. Poet, cu formație li terară, a reuşit să creeze, din nimic, una din cele mai moderne şi mai bine înzestrate imprimerii din acel timp, sursă de multiple binefaceri pe tărâmul exilului românesc: destui compatrioți îi datorează aşezarea tihnită a lor şi a familiilor lor. Biserica Ortodoxă Română din Paris a rămas văduvită de cel mai darnic binefăcător al ei din această jumătate de secol şi de glasul de neuitat cu care rostea Apostolul la Sfânta Liturghie, dar şi de cel care, cu energia lui şi cu multiplele lui contacte umane, a contribuit la strângerea comunității pentru a face zid de apărare împotriva încercărilor Ambasadei Române de a pune stăpânire pe ea. Aceste încercări s-au manifestat sub diverse forme: procese şi chiar comandouri încercând să ocupe biserica cu forța. A fost şi o încercare de a ne convinge prin vizita Mitropolitului Nicolae Corneanu însoțit de Bartolomeu Valeriu Anania, actualul Episcop al Clujului. Încercare nereuşită.

Legionar de prima linie, Ioan Cuşa a participat la toate manifestările Consiliului Conducător al Mişcării Legionare după demiterea lui Horia Sima.

Biserică Vădană, frați vădani, lume vădană. Unde ne eşti, Ioane?

Cuvânt de încheiere

Iubite cititor,

Autorul ține să mărturisească, în încheiere, că nu i-a fost uşor să reia şi să redea tot ceea ce e scris în această carte. Atunci însă când a ales ca motto cuvintele din **Faptele Apostolilor**, pe care Sfântul Petru le-a pronunțat în fața Sinedriului iudaic, a ştiut că nu putea face decât ceea ce a făcut.

Prin aceasta, însă, el nu a crezut, în nici un caz, că şi-ar putea aroga dreptul la o comparație cu Sfântul lui Hristos. Motto pe care l-ai citit la începutul cărții l-a simțit nu numai ca un imbold pentru lucrul pe care trebuia el să-l facă, dar şi ca o necesitate pentru cititor. Pentru ca cititorul să ia seama şi să dorească să cunoască, nepărtinitor, dorințele, idealurile şi martiriul unui imens număr de oameni, din toate straturile țării noastre, în serviciul dreptății naționale şi creştine.

L-a mai ghidat în strădania sa şi dorința unui elev de liceu, aşa cum a fost exprimată inițial în Revista „Decembrie" şi pusă şi la începutul cărții precedente acesteia: „Din Luptele Tineretului Român, 1919-1939", publicată în 1993:

Sfârşitul secolului XX găseşte poporul român într-o stare de dezbinare fără egal, într-o stare de sărăcie materială, dar mai ales morală. Iar primul lucru ce trebuie făcut pentru a ieşi din această situație este aflarea adevărului, indiferent care este.

(...)

Avem nevoie de adevăr pentru a afla cât de adânc ne-am înfundat în noroiul istoriei. Avem nevoie de adevăr pentru a şti cine ne-a omorât bunicii, ne-a mutilat părinţii şi ne-a ucis prietenii. Avem nevoie de adevăr, căci numai ştiind adevărul, vom putea şti ce trebuie să facem pentru a salva ce mai este de salvat. Avem nevoie de adevăr şi nu de linişte.

Un elev de liceu
(Dan Suciu)
Bucureşti, 1991

Cu aceste rânduri, iubite cititor, de aci înainte, răspunderea pentru destinul neamului nostru e numai a ta.

ULTIMA ORĂ

(După încheierea manuscrisului)

Cotidianul bucureştean „Ziua" din 15 septembrie 1996 publică, în prima pagină, textul următor, care încadrează chipul lui Corneliu Zelea Codreanu:

„Biserica Ortodoză Română a exclus un sfânt din calendar de teama legionarilor.

Pe 13 septembrie, de Sfântul Mucenic Cornelie Sutaşul şi de ziua lui Corneliu Zelea Codreanu, foştii membri şi simpatizanţi ai Legiunii se strâng la slujbele bisericilor româneşti.

Creştinii ortodocşi îl sărbătoresc la 13 septembrie pe Sfântul Mucenic Cornelie Sutaşul, cel dintâi roman care s-a creştinat. El era comandantul a o sută de soldaţi romani care s-au convertit la religia creştină pe vremea împăratului Tiberiu (14-37 d. Hr.) şi a fost botezat chiar de Sfântul Apostol Petru, căruia i-a fost slujitor întru propovăduirea *religiei noi*. În calendarele creştin-ortodoxe pe 1996, tipărite de Episcopiile Romanului, Galaţiului, Clujului şi Sucevei, nu mai apar în dreptul zilei de 13 septembrie decât *Înnoirea Bisericii Învierii de la Ierusalim* şi *Sf. Cuv. Ioan de la Prislop*. Doar în calendarul tipărit de Mitropolia Iaşului s-a mai păstrat sărbătoarea acestui sfânt important (cf. pag. 104).

Bătrânii legionari sunt convinşi că scoaterea Sfântului Mucenic Cornelie Sutaşul din calendar este o lucrătură prin care se încearcă eliminarea unui prilej de întâlnire a foştilor membri şi simpatizanţi ai Legiunii Arhanghelul Mihail. Legionarii marchează această zi prin participarea la slujbe religioase în mai toate bisericile ţării.

Căpitanul Legiunii, Corneliu Zelea Codreanu, s-a născut pe 13 septembrie 1899, de unde probabil i-au dat şi părinţii acest nume."

Iuliu Maniu şi Mişcarea Legionară

Cum a văzut Maniu Mişcarea Legionară, el şeful Partidului Naţional-Ţărănesc şi exponentul unanim recunoscut al democraţiei în România? Dăm mai jos extrase dintr-un articol semnat de Nicolae Penescu, fost secretar general al Partidului Naţional-Ţărănesc şi ministru de interne în guvernul Sănătescu din toamna anului 1944, articol ce poartă titlul „Testamentul lui Maniu". Acest articol a apărut în România Democrată", organ al Partidului Naţional-Ţărănesc de sub direcţia dlui Jean Teodorescu-Făget din New York în numărul 31.1979.

„În cele două lucrări ale mele: *România -Avânturi frânte şi România - Răscruce a furtunilor,* am expus, în prima, viaţa politică din ţara noastră între 1918 şi 1940, iar în a doua, evenimentele din 1940-1947, la care am participat la început ca membru al biroului Partidului Naţional-Ţărănesc şi apoi ca secretar general, confirmat în unanimitate de Comitetul Central. Am difuzat în ţară aceste cărţi în anii 1975-76-77 prin postul de radio „Europa Liberă".

Tineretul a cunoscut astfel adevărul asupra celor întâmplate în acest timp în România, care este altul decât cel prezentat de comunişti. Politica Partidului Naţional-Ţărănesc şi politica lui Maniu sunt una şi aceeaşi.

Reţin trei capitole din acest „Testament": Mişcarea legionară, Tineretul şi Politica externă.

„Mişcarea Legionară. Cu excepţia măsurilor luate contra legionarilor de Ion Mihalache, ministru de Interne în 1932, la cererea Regelui Carol. Partidul Naţional-Ţărănesc nu a avut niciodată o atitudine ostilă faţă de aceştia."

„Corneliu Codreanu a întemeiat Legiunea pe trei idei: lupta naţională, credinţa creştină, omul nou. Cu excepţia chestiunii evreieşti, nimic nu ne separa. Ne-am întâlnit ca tineri deputaţi în Parlament. Legiunea făcuse progrese, repezi şi importante în tineret. Este adevărat că exista problema evreiească, fiindcă evreii deveniseră, după unguri, cea mai importantă minoritate ca număr şi era prima ca putere

economică. Profesiunile libere erau invadate de evrei. Nu eram însă de acord cu Codreanu asupra opțiunilor de dat acestei probleme"

„În politica externă, preferințele lui Codreanu mergeau spre Axa Roma-Berlin, din cauza repulsiunii lui față de comunism și fiindcă credea că era în interesul țării să existe o politică alternativă... Întemeietorul Mișcării Legionare, Corneliu Codreanu, cu ocazia penultimei întrevederi pe carea am avut-o cu el, mi-a spus că ceea ce îl lega de Germania nu erau principiile național-socialiste, ci credința că, în războiul mondial ce se va declanșa, Germania va ieși învingătoare și deci va trebui să existe în România o Mișcare care ar putea servi de cadru protector pentru armonizarea intereselor ei cu exigențele eventualului învingător. Însă acum este clar că Germania va vi învinsă".

„Dictatura, starea de asediu și cenzura au făcut imposibil ca aceste opinii ale conducerii Mișcării Legionare să poată fi exprimate, să poată fi manifestate și, în consecință, a trebuit să suportați o atmosferă grea ce s-a creat în jurul d-voastră"...

La 23 August s-a constituit guvernul Sănătescu, cu generalul Aldea la Interne. La cererea genearalului Susaicov, președintele Comisiei Aliate de Control, au început arestările unora dintre foștii demnitari din timpul lui Antonescu, a unor generali, a celor acuzați de colaborarea cu Germania și a legionarilor.

La 4 Decembrie s-a constituit al doilea guvern Sănătescu, eu fiind ministru de Interne. Printre primele măsuri pe care le-au luat a fost și eliberarea legionarilor. Ei nu puteau fi acuzați de crime de război. Ostentați, cu prilejul unei reuniuni la Pitești a Comitetului Executiv al organizației național-țărăniste din Argeș, pe care o prezidam, m-am dus la penitenciarul local, unde erau deținuți legionari, în frunte cu preotul Dumitrescu-Borșa, fost secretar general al Mișcării. I-am convocat în curtea închisorii, le-am ținut o cuvântare de încurajare și i-am eliberat. Am ordonat eliberarea legionarilor în toată țara. Întors la București, am fost vizitat la minister de un general rus, reprezentând Comisia Aliată de Control,

care mi-a cerut explicații. I-am răspuns ce trebuia, Maniu m-a aprobat întru totul. Liberarea legionarilor, împiedicarea ocupării prefecturilor şi primăriilor de către proaspeții comunişti dirijați de agenții sovietici, au fost invocate de generalul Vinogradov, devenit între timp preşedintele Comisiei Aliate de Control, ca acte contrare spiritului Convenției de Armistițiu şi au provocat demisia guvernului. Generalul Sănătescu s-a solidarizat cu mine. A urmat guvernul prezidat de generalul Rădescu, care a avut aceeaşi soartă, fiindcă **rușii îl voiau pe Petru Groza care a fost însărcinat de Rege - cu toată opoziția lui Maniu** - să formeze noul guvern, la 6 martie 1945, în colaborare cu câțiva transfugi de la național-țărăniști şi liberali, în frunte cu Gheorghe Tătărescu.

După 6 Martie 1945, situația partidului nostru devenise foarte grea. Existam legal, dar, de fapt, eram împidicați să activăm. Într-o zi, profesorul universitar Manu îmi cere o întâlnire, la care va fi prezent şi Nicolae Pătraşcu, secretar general al Mişcării Legionare, care se întorsese clandestin în țară. Eu am fost însoțit de un prieten, rudă cu Mihalache, care nu era însă la curent cu această întâlnire. I-am găsit pe cei doi legionari într-o casă din cartierul Sfinții Apostoli. Pătraşcu mi-a propus colaborarea Mişcării Legionare cu Partidul Național-Țărănesc în lupta contra comunismului....

Am comunicat această propunere lui Maniu, care mi-a răspuns: „Cu Mişcarea Legionară colaborăm din 1942".

Maniu a sondat pe anglo-americani, în legătură cu colaborarea cu legionarii... Reprezentanții politici şi militari anglo-americani n-au făcut nici o obiecție. Maniu a consultat, de asemenea, pe Dinu Brătianu şi pe Titel Petrescu. Amândoi au fost de acord cu colaborarea Mişcării Legionare. Ei primeau alături de partidele Liberal şi Social-Democrat, pe legionari.

Legionarii au fost tot timpul prezenți în confruntarea cu comuniştii. Erau lângă noi în campania electorală din 1946... La 19 Noiembrie a avut loc un simulacru de alegeri şi la 3o Noiembrie **Regele Mihai a**

deschis sesiunea aşa-zisei Adunări Naţionale împotriva opiniei lui Maniu, care credea indmisibilă legitimarea alegerilor de către Suveran".

Politica externă a lui Maniu

La 4 Aprilie 1934, Iuliu Maniu, într-o interpelare adresată în Camera Deputaţilor ministrului de Externe de atunci. Nicolae Titulescu, în legătură cu politica din afară a ţării spunea:

„De aceea, din primul moment, am fost de părere că, realizându-se înfiinţarea statelor naţionale sud-europene, ele vor trebui să înfăptuiască în scurtă vreme o puternică confederaţie sud-est-europeană, cu scopul de a forma o forţă comună şi de a crea un teritoriu economic unitar.

Mânat de convingerea acestei inexorabile necesităţi, în primăvara anului 1924, exact acum 10 ani, într-o conferinţă ţinută la Institutul Social, am spus: „cred cu tot sufletul meu că numai întronând în ţara noastră un sistem de legalitate, moralitate şi libertate pentru toţi, ea va putea să dăinuiască. Cred nestrămutat că idealul naţional, prin întregirea între hotarele de astăzi, nu este încă împlinit. Vai de naţiunea care nu este în stare să-şi fixeze noi şi noi ţinte nobile, idealuri măreţe, tot mai desăvârşite, demne de frământări, de luptă, de jertfe şi de martiri".

După cum vedem, Maniu a acceptat bucuros colaborarea cu Mişcarea Legionară. Recunoaşte şi el că în România a existat o problemă evreiească, evreii constituind o minoritate etnică puternică şi dominând economia ţării. Recunoaşte, de asemenea, că această minoritate a „invadat" profesiunile libere, dar declară că nu este de acord cu soluţia pe care Codreanu o dă acestei probleme, fără ca să ne spună care era soluţia sa. El precizează, după cum am văzut, că, în afară de soluţia pentru problema evreiască, nimic esenţial nu deosebeşte programul său de cel al lui Codreanu.

În toate aspectele care privesc problema evreiască (social, economic, cultural etc), Codreanu a vrut să le reducă evreilor „influenţa" la proporţia pe care ei o reprezentau demografic în România şi nimic

mai mult. Fiecăruia dintre drepturile ce i se cuvin. Puterea (sau influența) evreilor să fie redusă la cât reprezintă ei demografic în România, iar românii să fie sprijiniți la nivelul ce li se cuvine, acela pe care ei îl reprezintă în România, ca națiune dominantă.

Situația de mai sus era valabilă pentru timpurile când evreii constituiau acea minoritate puternică da care vorbeşte Maniu, dar care astăzi nu mai este. După câte ştim, prin emigrare spre Israel, numărul evreilor în România s-a redus la cca.30.000, ceea ce nu mai reprezintă o minoritate care să constituie o problemă națională. Asta înseamnă că, odată cu dispariția problemei evreieşti, a dispărut şi unicul punct esențial care deosebea programul politic al lui Maniu de cel al Codreanu. Atunci cum justifică cei care au ceva de spus astăzi în viața politică a României şi care declară sus şi tare că au adoptat şi aplică principiile unui regim „democratic", atitudinea lor duşmănoasă, exclusivistă, de refuz al oricărei colaborări cu Mişcarea Legionară?

În trecut, în epoca post-antonesciană, partidele politice istorice şi Aliații occidentali au acceptat colaborarea cu Mişcarea Legionară. Doar ruşii şi Partidul Comunist instaurat de ei la putere s-au împotrivit unei astfel de colaborări. Care sunt argumentele pe care se bazează atitudinea acelora care astăzi se împotrivesc ca Mişcarea Legionară să participe la viața politică a României? Pentru că oricât ar fi de puternice interesele partizane egoiste ale formațiunilor politice „acceptate", totuşi trebuie să fie stabilită şi respectată o limită de toleranță pentru toată lumea; iar dacă această limită este depăşită, atunci atitudinea lor devine abuzivă, adică incompatibilă cu noşiunea de democrație, în numele căreia susțin că au luat ființă.

MÂNĂSTIREA VLADIMIREŞTI
sau reîntoarcerea la icoană

„Prin rugăciunile şi chinurile ce se pregătesc sufletelor ce-şi vor petrece viaţa în locul acesta, se va câştiga Ţara Românească". Era prin anul 1939! Locul ales, câmpia din Vladimireşti.

Chemarea şi proorocirea aceasta apocaliptică a fost făcută de Maica Domnului unei tinere ţărance de şaptesprezece ani. Începând din 1937 şi de multe ori. Preacurata i-a cerut să clădească un Aşezământ monastic pentru fecioarele care vor dori să îmbrace rasa călugărească.

Câteva zeci de tinere au răspuns. Cu binecuvântarea Episcopiei Romanului, prin truda ţărancei Vasilica Barbu-Gurău, Maica Veronica de mai târziu - şi a tinerelor, s'a construit între 1940 şi 1943 un paraclis, opt chilii pentru Maici şi biserica Adormirea Maicii Domnului, târnosită la 15 August, 1943.

Mii de pelerini au venit în anii care au urmat să-şi tămăduiască sufletul sau trupul de relele veacului.

„... Maicile de la Vladimireşti vor putea deveni înaintemergătoarele unei vieţi... ce va putea aduce foloase Bisericii şi Patriei... „„ „Aşezată pe temeliile tradiţionale, această viaţă de obşte duhovnicească este pătrunsă în întregime de suflul pururea înnoitor al harului divin" spuneau preacuvioşii iar în 1949, Patriarhul Justinian instala, după orânduiala canonică, pe cuvioasa Maică Veronica în scaunul de stareţă. Printre semnatarii actului, arhimandritul Teoctist Arăpaş... !

Laudele mai marilor Bisericii au plouat până când... au venit vremurile de secetă şi urgie.

Atunci mai marii Bisericii şi-au acoperit faţa ca să nu le vadă ochii spurcarea Altarelor iar ucenicii Satanei au început opera de

destrămare spirituală a neamului. Prin toate mijloacele, Mânăstirile şi călugării nu au fost scutiţi de nici o umilire. Mai lovită decât toate a fost Mânăstirea de la Vladimireşti. Pentru că aici a descoperit Satana nu numai o oază de puritate sufletească ci şi o obşte duhovnicească, iniţiatoare a unei mişcări de reîntoarcere la Icoană a mirenilor. Cum putea el tolera aceasta?

Maica Veronica, părintele duhovnic Iovan şi cu întreg comitetul de conducere sunt arestaţi, schingiuiţi şi condamnaţi petnru crime de război (!) la ani grei de ocnă şi suferinţă. Alte procese, alte condamnări „*pentru port ilegal de uniformă(!)*", alte umilinţe. Ura duşmanilor Crucii nu cunoaşte limite. Până la a obliga pe călugări sau pe călugăriţe la căsătorie forţată, pentru anihilarea unirii mistice prin călcarea jurmământului! Şi pentru ca Sinodul Bisericii să nu fie cu nimic mai prejos de asupritori, în 1956 semnează ordinul de... *auto-desfiinţare* a mânăstirii, fără ca Maicile şi Soborul să ceară sau măcar să fie întrebaţi!

Anii grei de detenţie au trecut lăsând urme dureroase. Maica Mihaela Iordache a răposat muceniceşte trecând în lumea celor drepţi. Alungate de la altar, defăimate, cele trei sute de Maici au pribegit prin Ţară aşteptând cu răbdare împlinirea proorocirii. Şi a venit Decembrie 1989, capacul de plumb a slăbit, dar nu şi neîncrederea lumii bisericeşti. Cincisprezece Maici, cu Maica Veronica în frunte, au obţinut redeschiderea Aşezământului. Două sute de supravieţuitoare s'au reîntors şi au reînceput rezidirea cu braţe obosite de ani dar cu inima curată ca la începuturi. „... *Am ras chiliile până la cărămidă..., am luat acoperişul stricat... am spălat şi pictat din nou biserica schimbată în depozit sau sală de sport... cimitirul arat cu plugul, mormintele fără Cruci. Fonduri?... ce am agonisit în anii de pribegie, pensiile, donaţiile credincioşilor şi... zestrea celor peste şaptezeci de tinere care au venit cu noi... aşa am refăcut gospodăria mânăstirii*"...

Viaţa monahală reînvie. Rezistenţa spirituală a Maicilor care s'au întors sleite de prigoane şi de ani, dăruirea tinerelor printre care unele abia împlinesc douăzeci de ani, trăirea întregii obştii în rugăciune

necurmată, în trudă zilnică şi în post, demonstrează că spiritualitatea neamului nu a fost secătuită de prigoana Satanei şi reîntoarcerea la Icoană este hrănită din nou de nădejdea unei mântuitoare învieri duhovniceşti. În ciuda atitudinei de rezervă întreținută de administrația bisericească!

Dar pentru ca mânăstirea să-şi împlinească chemarea are nevoie de sprijin material. Pentru refacerea Aşezământului şi pentru toată opera de ajutorare a celor care bat la uşa ei. Bătrâne sau tinere, Maicile se străduiesc prin toate mijloacele (şi nu au multe!) să facă față.

Cele cu darul picturii, au întemeiat un atelier în care zugrăvesc Icoane pe sticlă. Nu „artă profană" în serie ci icoane unicate, lucrate după toate canoanele bisericeşti, aşa cum ele au fost stabilite de tradiția ortodoxă.

Însemnări

Marți, 19 Aprilie.

E ora 9 seara. Condus de un căpitan de jandarmi şi de un plutonier, cobor scările dela Consiliul de Război.

Afară duba. De câte ori văd acest instrument, mi se înăcreşte sufletul.

Se deschide uşa şi urc. Înăuntru întuneric. Desprind umbrele a patru soldați. «Încărcați armele», aud comanda plutonierului. Plecăm. Trecem prin străzi luminate. La un moment dat îmi dau seama că mă aflu pe podul dela Izvor, în dreptul casei D-lui General, unde, până acum câteva zile, fusese sediul nostru. Şi va mai fi, cu ajutorul lui Dumnezeu.

O apucam la stânga şi apoi dealungul, pe Cheiul Dâmboviței. Mă duc la Văcăreşti, îmi zic. Şi trec străzile una după alta.

La un moment dat simt că am ieşit afară din Bucureşti. Nu mai aud sgomote de trăsuri, maşini şi tramvae şi nu mai văd lu mini, prin crăpăturile dela ferestruică.

Maşina fuge pe şosea, în necunoscut.

Într'un târziu este oprită de un cordon de sentinele. «Stai! Cine-i?» «Dă-i drumul, că-i poliția.» Apoi de un altul. În sfârşit oprim. Cobor la Jilava în fața cancelariei. Aici e un fort din linia de centură a Bucureştilor, făcut pe vremea regelui Carol I, după războiul dela 1877. Acum e închisoare militară.

Aici s'au chinuit Moța, Marin, Ciumeti, Dl. General şi sute dintre ai noştri, la 1933-1934.

Intrăm în cancelarie. Peste câtva timp sosește maiorul comandant al închisorii și doi ofițeri din compania de gardă.

Primesc instrucțiuni la telefon.

Căpitanul și plutonierul de jandarmi pleacă, luându-și cu părere de rău rămas bun dela mine. Două suflete alese, care fac excepție în corpul acesta al jandarmilor.

Maiorul îmi cere cravata. Apoi banii, 1000 Lei, mi se face percheziție prin buzunare. Oribil. Dar așa e regulamentul. Plec cu locotenentul Mastacan, încadrat de patru santinele cu baioneta la armă.

Sunt obosit.

Intrăm în fort. Acolo pătrundem pe niște ganguri întortochiate și lungi, pline de întuneric. Mă izbește un miros rece și umed de mucegaiu.

Sunt introdus apoi intr'un fel de boltă, lungă de vreo 6 m. și lată de vreo 4 m.

Deoparte și de alta niște scânduri, așezate pe capre de lemn, formează două paturi mari, comune. O fereastră cu gratii de fier dă într'un perete al fortului, așezat la vreo 10 m. Deasupra acestei bolți sunt vreo patru metri de pământ. Pereții exteriori au o grosime de 1,50 m. Jos asfalt.

Dacă afară aș vedea un om care numai o jumătate de oră ar dori să doarmă într'o asemenea boltă, l-aș opri și i-aș spune: «Nu încerca, te nenorocești.»

Plutonierul mi-aduce o rogojină și două paturi groase. Le așează pe scânduri. Sub cap nimic.

Locotenentul vede că este ceva lipsit de cea mai elementară omenie. Se simte jenat și se scuză că așa e regimul. Mă întreabă dacă n'am o bască pentru cap, că o să-mi fie frig. De unde să am?

Îmi spune câteva vorbe bune și pleacă, încuind ușa cu lacăt. De jos, de sus, din pereții groși, de pretutindeni săgeți reci de umezeală îmi strapung trupul. Pare că acești pereți străini, în care nu recunoști nimic de al tău și nu vezi pe nimeni dintre ai tăi,

dușmănoși, abia așteaptă o viață de om, pe care s'o mistuie, trimițându-și miile de săgeți, ca niște adevărate raze ale morții, pe trupul bietului condamnat.

M'am culcat. O noapte lungă.

Sf. Paști, 1938, 24 Aprilie.

Îmi intră umezeala în oase.

Respir aerul de pivniță. Îmi simt plămânul străpuns de ace, de gloanțe.

Mă întind pe patul de scânduri. Mă dor oasele. Stau câte cinci minute pe o parte, câte cinci minute pe cealaltă.

Mă întorc pe stânga. Aud cum îmi bate inima. Sau picură picături de sânge din ea?

Se scurge viața din istovitul trup.

O, țară! Cum îți răspălătești tu pe fiii tăi!

Am adormit. Visez pe Mamaia și pe Elvira Gârneață. Elvira mi-a dat să beau dintr'o cană mare cu apă. Mamaia mi-a spus: «Tare greu o ducem. M'am mutat aici.» (Era intr'un sat la mahalaua Hușului, dinspre Prut.)

Eu i-am spus: «Mă duc până sus pe deal, cu Nicoleta și Horodniceanu și, când mă voiu întoarce, o să-ți las ceva bani, să nu ai nici o grije.»

Am plecat. Era noapte. O lună plină, strălucitoare, lumina pământul.

Mi-e teamă să nu i se întâmple ceva.

Rămasă iar singură. Un ginere mort în Spania, o fată rămasă cu doi copii orfani de tată. Eu în închisoare. Alți patru copii și ei în închisoare sau gata de a fi prinși. În urma unuia dintre ei au rămas patru copii fără nici o bucată de pâine.

Tată-meu plecat de acasă la București, pentru a-și lua pensia de sărbători, nu se mai întoarce. E arestat și dus într'un loc necunoscut.

Nimeni nu știe de soarta lui.

Acasă de Paşte, ne aşteaptă mama pe toţi, să facem sărbătorile cu ea. Sunt aşa de puţine bucuriile unei mame batrâne, arar numai adunându-şi puii la un loc.

La noi, de Paşti, e pustiu. Nimeni din cei aşteptaţi. Nu-i niciun suflet lângă mama. Străinii toţi o ocolesc şi de teamă nu-i mai intră în casă.

Bate o inimă stingheră şi ne caută pe toţi prin închisori, aleargă după fiecare prin celulele noastre să ne găsească. Să ne mângâie, să ne sărute amarîtele trupuri.

Dar unde, când nimeni nu-ţi spune nimic şi nu primeşti nicio veste.

O, mamă, care plângi singură în colţul tău de acasă şi pe care nimeni nu te vede, să ştii că şi noi plângem pentru tine, în această zi de Paşti fiecare prin celulele noastre.

*

Ieri, Sâmbătă, am rugat să mi se trimită un bărbier, ca să-mi radă barba, crescută zburlit de o săptămână, pe obrazul înghețat. A venit frizerul închisorii, un biet țigan condamnat. M'a ras şi m'am spălat pe ochi pentru prima oara în această săptămâna.

Aştept învierea Domnului.

Să cer o lumânare plutonierului. Aici n'are de unde să cumpere, dar poate va fi având vreuna în plus acasă la el.

Cei doi ofițeri, locotenentul Mastacan şi It... au venit şi ei să-şi facă serviciul înainte de închidere. Mai ales că în camera unde sunt adus de ieri nu arde becul.

Ce nenorocire! Îmi trece prin minte că e un semn rău. Pentru prima oară în viață voiu face învierea fără lumină. Pe întuneric. Singur.

Dar ofițerii şi plutonierul... după mai multe încercari au aprins lumina.

Mi-au adus şi o mică lumânărică de ceară, pe care mi-au dat-o cu deosebită bunăvoință.

Ei, în puţinele minute de vizită reglementară, de două sau trei ori pe zi, nu vorbesc cu mine. Nici ei n'au ce să-mi spuie, nici eu nu-

i întreb nimic. Singurele lor cuvinte sunt: «Aveți nevoie de ceva? » La care eu răspund întotdeauna: «Nu.»

Dar simt în ochii lor că ei înțeleg toată tragedia mea sufletească. Își dau seama de importanța culpei mele și de răspunderea conducerii unei mișcări de peste un milion de suflete, în care se joacă soarta unei națiuni, ca și de durerile care-mi străpung inima pentru cei de acasă și pentru fiecare din sutele și chiar miile de legionari, care în clipa aceasta primesc aceleași aspre chinuri.

Înțeleg și situația de umilință în care sunt aruncat. Căci, privațiunea de libertate e una, iar ceeace e cu mine aici e umilire, e degradare până la maximum a ființei umane.

Ceeace nu înțeleg sunt poate uneltirile și toate diavolețtile planuri care se pun la cale pentru nimicirea mea și a Mișcării mele.

Se caută cu orice preț ceva, pentru a se smulge o condamnare mare. Ori redeschiderea, în vreo formă a procesului Duca, ori amestecul meu în procesul Stelescu, ori declararea drept anarhică și teroristă a Mișcării de până acum și încercarea de condamnare pe această temă.

O condamnare se obține ușor prin ordin.

Totuși opinia publică va putea discerne în conștiința ei nevinovăția noastră și jertfa noastră va creşte până la cer, iar Dumnezeu, supremul Judecător, ne va auzi și pe noi.

*

Mi-e sufletul încărcat de nedreptăți.

M'am întins din nou pe patul acesta de scânduri. Aștept ora 11 noaptea, când lumea începe să plece la biserici. Mă învelesc cu paltonul. Nu pot să stau pe spate, căci mă doare, dar nu știu ce, nu pot desluși: șira spinarii sau rinichii?

Prin crăpăturile scândurii, prin rogojină și pătură, vine un curent rece de pe cimentul de jos, care trece și prin haine și se oprește prin coastele slăbite.

Mă întorc pe dreapta şi îmi strâng genunchii la gură. Mă dor şoldurile. Îmi face impresia că a copt, că e puroiu. Nu pot sta pe o parte decât cinci minute. Pe cealaltă mă doare la fel.

Mă gândesc la fata mamei (Cătălina), cum doarme ea cu degetelele în gură şi visează la Moş Crăciun, care-i aduce jucării.

De sărbătorile Crăciunului dormeam în pat cu ea. Deodată o aud răcnind prin somn.O trezesc: «Ce-i mamă, ce s'a întâmplat?» «Moş Crăciun a căzut depe casă cu un sac de jucarii.» Un înger nevinovat care nu ştie de toate durerile noastre. Împlineşte abia 4 ani.

O fi 11. Mă scol, mă spăl, mă îmbrac cu paltonul. Mă aşez pe marginea patului şi mă uit la pustietatea din jurul meu.

Sunt singur.

Mi-aduc aminte: am mai sărbătorit de două ori Paştile în închisoare. În 1925 la Focşani şi 1929 la Galata.

Niciodată însă nu am fost aşa de trist, cu atâta durere în mine şi copleşit de atâtea gânduri.

Iau cărticica de rugăciuni şi încep a citi. Mă rog lui Dumnezeu pentru toți. Pentru soția mea, atât de împovărată şi îndurerată, pentru mama mea, pe care iar vor fi călcat-o şi bruscat-o comisarii din Huşi, pentru tatăl meu, care cine ştie prin ce celulă zace, în această noapte, pentru frații mei deasemenea.

Apoi pentru ostaşii legionari, bătrâni sau tineri, aceşti eroi şi martiri ai credinței Legionare, ridicați dela casele lor şi duşi cine ştie prin ce închisori.

Câtă jale şi câte lacrimi n'or fi acum în sute de familii româneşti.

Mă rog apoi pentru toți cei morți. Bunici şi rude, cum şi prieteni care m'au iubit şi ajutat în viață.

Îi văd pe rând pe toți. Iată pe domnul Hristache... şi la urmă îmi apare Cjumeli, cu grupul de legionari martiri căzuți pe vremea lui.

În fruntea lor, mare, îi văd chipul ca într'un tablou... bătrân, bătrân de o jumătate de mie de ani, cu plete lungi şi cu coroana pe cap: Ştefan, Domnul Moldovei.

Mă rog pentru el. El mi-a ajutat în atâtea şi atâtea lupte.

Iată-l şi pe Generalul nostru, eroul acesta legendar, cu seria lui de martiri legionari, cu cei căzuți în ultimele lupte.

Iată lângă General, în camaşe verde şi încins, pe Marin, eroul de pe câmpiile spaniole.

Moța, frate drag Moța, mi se rupe inima când te privesc. Am pornit amândoi, eram aproape copii, acum 15 ani în această luptă. Te văd ager şi netemător. Înfruntând adversitățile. Sfredelind cu ochii de oțel inima duşmanilor.

Te văd mai târziu copleşit de greutăți şi sărăcie, într'o Țară în care pentru Ion Moța nu se găsea pâine. Pentru această sărmană de pâine în România nu era deajuns numai capul tău mare, îți mai trebuia şi o inimă de trădător.

Te văd muncind cu disperare. Te văd obținând succese strălucitoare la examene, în presă, la bară, la catedră.

Te văd plecând la moarte. Să faci acestui Neam dovada supremă. Să ne eliberezi pe noi prin moartea ta. Să ne deschizi cu pieptul tău sfârtecat, cu picioarele tale rupte, drumul biruinței unei generații.

Şi uită-te acum la noi, dragă Moța. Eu stau aruncat ca un câine aici... pe aceste scânduri. Mă dor oasele şi îmi tremură genunchii de frig.

Ai noştri toți, toată floarea acestei Românii, zace culcată cine ştie prin ce temniți.

Doamne, mă rog în noaptea aceasta de Învieie, primeşte-mi jertfa.

Ia-mi viața. Căci Ție, o Țară! nu-ți trebuiesc puterile noastre, Tu vrei moartea noastră.

O fi trecut de 12. Poate şi de 1.

N'am mai auzit clopotele sunând Învierea.

Aprind lumânarea şi zic: «Christos a înviat!»

Lumea prin sate şi oraşe se întoarce acasă cu lumânările aprinse.

Ai noştri toți, familiile noastre, plâng în noaptea aceasta.

Am desfăcut o cutie de sardele şi am mâncat una din ele.

*

De Luni seara n'am mâncat nimic.
Am băut o jumătate cană de apă.
Ghemuit deasupra rogojinei, adorm...

Miecuri, 27 Aprilie.

Au trecut şi cele trei zile de Paşti.

La mine n'a venit nimeni dintre cunoscuți, desigur n'au căpătat permisiunea de a mă vizita, sau poate vor fi fiind şi ei arestați pe undeva.

Greu trece timpul când eşti singur. În această boltă nu intră om decât de trei ori pe zi, câte un minut: dimineața la deschidere, la ora 12, când îmi aduce mâncarea dela cazan, şi seara.

Soarele nu pătrunde înăuntru decât câteva minute la ora 5 după masă, şi atunci numai printr'un colț al ferestrei.

Timpul mi-l petrec stând ghemuit pe marginea patului şi scriind din când în când, pe hârtie de împachetat, aceste rânduri:

Aici nu există nici masă nici scaun. Un vârf de creionaş, rătăcit prin buzunare, e pe sfârşite. Abia îl pot ține între degete. Restul de timp stau întins sub pătură.

Dar umezeala aceasta trece şi prin pătură si prin haine. De o săptămână de când stau aici nu m'am desbrăcat niciodată şi n'am fost scos afară la soare, măcar o jumătate de oră, să mă încălzesc.

Ieri a fost maiorul Dr. Holban. Un om admirabil. Acelaşi care i-a avut în grije pe ai noştri la 1933. Îi cunoaşte pe toți.

Deşi nu voiesc să mă plâng nimănui şi nici să fac vreo cerere, i-am spus că simt dureri jos, la şira spinarii şi în umeri. Mi-a spus râzând prietenește: «Aceasta se cheama închisorită şi nu se tratează cu nimic. »

Astă noapte l-am visat pe Moța, care mi-a spus: «Mi-au dat drumul, le-a fost şi lor ruşine. Acum plec la Craiova.» A ieşit, s'a suit într'un taxi şi a plecat.

Apoi l-am visat pe dl. General. Era îmbrăcat cu cămaşă verde, cu care plecase în Spania. Venise la mine cu tată-meu, Colonelul Zăvoianu şi Gârneaţă. Râdea cu hohote că mă găsise dezbrăcat.

*

Mă gândesc mereu unde or fi ceilalţi? Or fi dat familiile lor de ei? Or fi împrăştiaţi pe la diferitele închisori din ţară? sau concentraţi într'un lagăr? Pe cine întrebi, nimeni nu-ţi dă informaţie.

În ziare nici măcar nu s'a publicat arestarea lor. Nimic. Atâta doar se ştie că în noaptea în care m'au ridicat pe mine i-au ridicat şi pe ei de la casele lor, i-au dus la Liceul Mihai Viteazul, unde au fost ţinuţi o zi. Apoi urcaţi în automobile şi duşi în direcţie necunoscută. Printre ei se afla: tatăl meu, Colonel Zăvoianu, Polihroniade, Simulescu, Vasile Cristescu, Radu Budişteanu, Vergatti, Alexandru Cantacuzino, Cotiga şi patru preoţi: părintele prof. univ. Cristescu, părintele prof. Duminica Ionescu, părintele Georgescu-Edineti şi părintele Andrei Mihăilescu, care n'are altă vină decât aceea că e parohul bisericii de care aparţine sediul nostru. El nu e înrolat în Mişcarea legionară, după cum nu-i nici părintele Georgescu-Edineti decât parohul bisericii studenţeşti.

Bănuiesc că numărul lor, al celor luaţi din Bucureşti, trece de 100, profesori, avocaţi, doctori, ingineri: floarea intelectualităţii româneşti.

Nimeni dintre ei nu are nicio vină. Sunt ridicaţi fără mandate de arestare, în afară de lege, pe deasupra legii, în contra oricăror principii de omenie.

*

Atât de mult au fost călcate bietele case de legionari, încât pentru a restabili dreptatea în viitoarea Românie legionară, numele de legionar trebuie să devină sacru. Nici o forţă publică să nu-i poată pătrunde în casă.

În caz de delict, numai şeful său ierarhic va putea să pătrundă în casă sau să dispună arestarea lui.

Este un drept indiscutabil la reparație, pe care-l merită purtătorii acestui nume atât de hulit, încălcat şi nedreptățit astăzi.

Vineri, 29 Aprilie.

O! Doamne, că lungă-i ziua.

Duminică, 1 Mai.

Ieri, prima dată am fost scos afară din pivnița aceasta. Mi se împleticeau picioarele.

Între patru soldați, cu baionetele la armă, am fost dus până sus la cancelarie. Acolo mă aştepta căpitanul procuror Atanasiu.

M'a apucat groaza. Căci nu mai am nicio încredere în justiție.

Justiția care judeca după «ordin» şi nu după conştiință, nu exista.

Mi-a luat un interogatoriu lung. Dela 6 seara pâna la 2 noaptea.

Alături se auzeau dintr'o cameră glasuri de copii şi viață de familie. Îmi făcea impresia că eu nu o să mai apuc niciodată aceste zile. Şi glasurile acelea de copii îmi aduceau aminte de Cătălina, «fata mamii». Păreau că erau un fel de adio pe care lumea îl tri mitea unuia, care nu se va mai întoarce în ea.

Şi căpitanul mă întreba mereu. Întrebările sale se refereau la următoarele puncte:

Partidul «Totul Pentru Țară» e fosta gardă de fier dizolvată? Jurămintele legionarilor. Semnificația cuvântului «Căpitan». Judecătorul legionar nu se suprapune judecătorului Statului?

Ordinele secrete ale Ministerului, cu campania electorală sau cu măsurile contra organizației mele.

Ce scop avea corpul foştilor militari? Corpul Moța-Marin?

Apologia crimei, prin distincțiunea cu grad şi crucea albă a băieților închişi.

Asociația secretă. Asociația «Prietenii legionarilor».

Şi pe această linie cazul Duca. Dacă nu cumva am dat eu ordin pentru «asasinarea lui». Deci, o tendință de redeschidere a acestui proces, din care eu am ieşit achitat cu unanimitate, ca cea mai bună dovadă a nevinovăției noastre, a mea, a domnului General şi a celorlalți camarazi.

Senatul Legiunii, regulamentul făcut de Dl. General, care ar da organizației un caracter para-militar.

Dar aici nu e vorba de nici un proces în care să te judece omeneşte, ci de o prigoană lipsită de dreptate, de legalitate şi de omenie: în care numai Dumnezeu mai poate interveni cu puterile lui.

La 2 noaptea mă întorc, între aceleaşi baionete, la locul de odihnă.

Şi o să-mi fie dor de «fata mamii». Pe drum, la întoarcere, iar mă gândeam că nu voiu mai ieşi de aici. M'a cuprins un dor de fetiță. Şi mergând printre sentinele, îngânam mereu: „şi o să-mi fie dor de «fata mamii»", „şi o sa-mi fie dor de «fata mamii»".

Mi se strânge inima de durere.

Astăzi, Luni 2 Mai, a venit din nou. Şi interogarea s'a terminat.

Joi, 5 Mai.

Sunt tot aici, în această tristă celulă.

Stau singur, ceas după ceas, şi zi după zi.

Nu văd chip de om, decât atunci când mi se aduce mâncarea.

De acasă nu a mai venit nimeni, căci nu s'a mai permis.

Am auzit că într'o altă lature, mai rău decât mine, stă bietul Horia, fratele meu. Mâine are procesul. Dumnezeu să-i ajute. Mă rog pentru el. Nu face parte din Mişcarea noastră şi nici nu ştiu din ce motive este arestat.

Pe la 4, a venit plutonierul cu încarcerarea şi m'a trecut în scriptele închisorii, în calitate de condamnat la 6 luni, anunțându-mă că mă eliberez la 15 Octombrie.

Ce bine ar fi, dacă n'ar fi uneltirile care mi se pun la cale acum, dar cred că Dumnezeu le va împrăştia, cu lumina lui biruitoare.

*

Tot astăzi, Joi 5 Mai, am avut prima bucurie, sau a doua, căci prima a fost când mi s'a adus geamantanul în primele zile.

Mi-a adus de acasă un pachețel cu şuncă, peşte prăjit, două săculețe cu brânză Lica şi două pâini albe, proaspete.

Deasemeni căciula, o bondiță cu mâneci, două perechi ciorapi de lână şi nişte papuci de casă. M'am bucurat: un semn dela ai mei.

N'am putut să-i văd, dar semnul îmi încălzeşte inima.

Cojocul mă va scăpa şi de frig.

Până acum, de 15 zile, cred că n'am mâncat mai mult decât o pâine în tot acest timp. Am dormit îmbrăcat. N'am fost scos afară nici măcar 5 minute pe zi. M'au umplut purecii şi păduchii şi mă pişcă toată noaptea.

Duminică, 8 Mai.

Ieri seara a venit magistratul instructor, Maior Dan Pascu şi mi-a adus la cunoştință că am fost trimis în judecată pentru «trădare». Am rămas un moment uluit. Apoi mi-a explicat că este vorba de deținerea şi publicarea de acte secrete, care interesează siguranța statului şi care se încadrează în articolul 191 CP sub titlul «Trădare».

Mi-a luat un interogatoriu asupra celor şase ordine, date de prefecți sau comandanți de legiune de jandarmi către subalterni, toate referindu-se la şicane politice - electorale - îndreptate împotriva organizației mele. Niciun ordin din acestea nu interesează Siguranța Statului român.

Unul din ordine este al prefectului de Prahova, adresat directorilor de fabrici, jidani de pe Valea Prahovei, cerându-li-se să dea afară pe muncitorii legionari. Altul al generalului Bengliu, interesând corpul dejandarmi, pe care mi i-a adus cineva din cercurile național-țărăniste dela Corso sau Athenee Palace.

M'am întors din nou în celula mea, cu inima străpunsă de săgeți.

Eu, şeful Mişcării naționaliste-legionare, să fiu judecat pentru tradare.

N'am mai mâncat nimic. Am adormit târziu de tot, pe patul meu de scânduri şi m'am zvârcolit toată noaptea. Dimineața m'am trezit strigând în somn: «Auzi, dragă Moța, voiu fi judecat pentru trădare!»

*

Doamne, Doamne, lungă e ziua.

Ceasuri întregi şi zile întregi nu schimb o vorbă cu nimeni.

Ce-or fi făcând soția mea şi fata? Am auzit că sunt închise şi reținute la Casa Verde. Nu pot să-mi imaginez dece. Poate ca să nu vină la mine.

Dar bietul tatăl meu în ce lagăr o fi? Va fi ajuns cineva până la el să-i ducă ceva de ale mâncării, de învelit? Nu ştiu nimic.

Dar biata mama, cum o fi ducând şi această nouă povară? Caci casa noastră liniştită, ascunsă sub caişii înfloriți, dela 1922 încoace e numai câmp de percheziții în miez de noapte şi dejale. Să alergi de atâtea ori, din odaie în odaie şi să nu vezi pe nimeni din ai tăi, să nu ştii de soarta lor, să-Ți spună inima de mamă că ei se află în cele mai grele suferințți, să-ți fie viața numai un plâns şi un oftat.

O văd cum îşi pune amândouă mâinile pe față şi plânge. Şi simt cum i se frânge inima.

Doamne, Doamne, atâtea dureri în casa noastră. De atâția ani.

Luni, 9 Mai.

Astăzi a venit din nou maiorul Dan Pascu. Iar am fost dus între baionete, până sus la cancelarie.

Când am ieşit afară şi am dat de soare, de aer şi de căldură, am simțit o mângâiere. Părea că, printre baionetele care mă duceau, mă binecuvânta cerul.

Maiorul mi-a spus că instrucția s'a terminat. Să-mi aleg apărătorii. Cine să mă apere? Când toți avocații noștri sunt arestați, știu eu cine va primi să mă apere? A rămas să mă gândesc până Joi. Mi-a spus că s'a publicat în ziare rechizitoriul căpitanului Atanasiu. Ce vor fi spus băieții, toți ai mei, când vor fi citit? Cum trebuie să fi plâns mama și biata soția mea! Trimis în judecată pentru trădare...

M'am întors înapoi, în această boltă plină de răceală și stau pe gânduri. N'am cu cine să mă sfătuiesc.

Nenorocitele de ordine jandarmerești și polițienești cu caracter politic, ating ele ideia Siguranței Statului? Se încadrează în acele articole grozave 190, 191 CP, care pedepsesc dela 5-25 ani muncă silnică?

Stau și mă frământ singur.

Am să cer o hârtie, am să fac o cerere comandantului închisorii spre a permite soției mele să vină pentru a-mi putea pregăti apărarea.

Dar cum să vină, dacă e sechestrată acasă? S'o fi zbatând și ea. S'o fi framântând singură cu biata «fata mamii». De nicăeri nicio speranță.

Un singur sprijin: Dumnezeu și Maica Domnului.

Marți, 10 Mai.

De când stau aici, în situația aceasta grea, n'am supărat pe nimeni, cu niciun fel de cerere. Astăzi am înaintat următoarea cerere domnului comandant al închisorii:

Domnule Comandant,

«Subsemnatul Corneliu Zelea Codreanu, în calitate de deținut vă rog respectuos să binevoiți a înainta cererea mea autorităților militare în drept, spre a fi rezolvată.

Terminându-se instrucția și deschizându-mi-se acțiune pu blică pe baza art. 191 CP, cer să se permită soției mele a mă vizita, fiindu mi urgent necesar, pentru pregătirea procesului meu, angajare avocaților etc., proces ce urmează a se judeca după procedura rapidă

Acțiunea deschisă în contra mea comportă discuțiuni doctrinare şi cercetări de jurisprudență, care nu se pot face intr'un timp scurt.

Deaceea cer, pentru necesitățile apărării mele, să permiteți urgent soției mele să vină la mine.

Tot deodată vă rog a permite să se expedieze alăturata telegramă adresată soției mele.

Primiți vă rog, asigurarea respectului meu.»

Marți, 10 Mai 1938

Corneliu Zelea Codreanu

Vineri, 13 Mai.

Ieri a fost din nou maiorul Dan Pascu. Trebuia făcută ultima formalitate pentru terminarea instrucției.

Dar, spre surprinderea mea mi s'a deschis acțiune publică pentru două delicte:

I. Că am înarmat pe cetățenii țării, căutând să provoc războiu civil.

II. Că m'am pus în legătură cu un Stat străin, pentru a provoca revoluția socială în România.

Bineînțeles, că nici una din aceste acuzații nu conține nici cel mai mic adevăr.

Ce grozav e să te zbați sub acuzații nedrepte!

Dumnezeu le vede pe toate.

E vorba că Luni să se facă ultima formalitate a instrucției şi să mi se fixeze un termen.

Aştept acum Duminica. Poate o veni cineva din ai mei la mine.

Am auzit ca fratele meu Horia a fost condamnat la o lună închisoare şi e ținut tot la secret, într'o situație cu mult mai rea decât a mea.

Că e foarte slăbit. Mi se rupe inima de durere pentru el. Mă rog lui Dumnezeu să-i ajute şi lui.

Aseară am avut un musafir. Când a venit să-mi aducă mâncarea, s'a strecurat printre picioarele plutonierului un câine. După ce m'a închis la loc, el a ieşit de sub pat.

A mâncat cu mine. I-am dat din ce am avut şi s'a săturat.

Am mai vorbit cu el şi s'a culcat jos pe ciment. M'am întins şi eu pe rogojina mea. I-am făcut semn să se urce sus. S'a urcat şi s'a culcat lângă mine, după ce m'a lins pe mână. O fi vr'un semn de noroc pentru mine.

A stat cuminte. Simţeam alături răsuflarea unei fiinţe.

Pe la miezul nopţii a voit să iasă afară. L-am ridicat la geam şi printre gratii a plecat.

Duminică, 15 Mai.

A trecut şi Duminica şi la mine tot n'a venit nimeni.

La prânz mi-a adus de acasă nişte borş cald de pasare într'un termos, friptură şi pâine albă. Mi le-or fi adus biata mama şi soţia mea.

Ce-or fi pe sufletul şi pe capul lor.

Am gustat câteva linguri din borşul cald, dar slăbiciunea trupului şi durerile din suflet nu-mi permit să mănânc. Aşa că se usucă ceas cu ceas carnea pe mine. Creşte însă în inima mea credinţa în Dumnezeu. Mă rog în fiecare zi Maicii Domnului şi Sf. Anton de Padova, prin ale căror minuni am scapat la 1934.

În aceste vremuri de urgie sunt singura mea mângâiere.

Luni, 16 Mai.

Astăzi dimineaţa a venit maiorul Dan Pascu şi însfârşit s'a terminat calvarul acestei instrucţii.

În fiecare clipă mă aştept ca cine ştie ce acte false să mi se ma introducă şi ce acuzări să mi se mai arunce pe umerii mei slăbiţi.

Mi-a spus că zilele acestea vor da voie mamei şi soţiei mele s vină, pentru a-mi putea pregăti apărarea.

Mă gândesc: oare ce vor zice când mă vor vedea aşa de slab Cum vor plânge?

Şi vor înţelege chinurile fizice şi mai ales morale la care am fo supus?

Apoi m'au lăsat să stau o oră pe afară. E aşa de cald afară... M'am plimbat câteva minute, dar soarele mi-a muiat toate mădularele şi n'am mai putut să stau în picioare.

M'am aşezat pe o rogojină şi mi-am făcut rugăciunea, după care m'am întins şi am stat aşa până când ora a trecut.

Acum sunt din nou înăuntru. Ce frig e aici şi câtă umezeală.

Tare mă simt slăbit.

Acum e seară. Mult îmi mai pare de azi dimineaţă.

N'am cu cine să schimb o vorbă.

O vrăbioară şi-a făcut cuibul în pervazul ferestrei. Vine şi ea să se culce. Îi dau totdeauna fărămituri.

Aştept să vină cu mâncarea. Dar nici cu ei nu pot vorbi.

Vin totdeauna locotenentul de serviciu şi plutonierul. N'au voie să vorbească cu mine. Dar se poartă atât ei, cât şi comandantul închisorii, cu o delicateţe care pentru mine este o mângâiere. Ostaşul, săracul, această faptură superioară, care-şi face datoria corect, executând cu strictеţe ordinele primite, dar în ochii căruia nu vezi nici o pornire şi nici o răutate. Eleganţa sufletească. Şcoala armatei române.

Ce frumoasă e!

Marţi, 17 Mai.

Azi, pe la ora 10, a intrat locotenentul şi mi-a spus: «Mergem sus, ţi-a venit familia.»

M'am încălţat repede şi am plecat, de data aceasta numai între două sentinele, căutând să-mi întăresc mai bine picioarele slăbite şi gândindu-mă cum să fac ca să apar mai tare.

Când am ajuns sus, mi-a ieşit în prag «fata mamii». Am luat-o în braţe şi am sărutat-o pe faţă şi pe ochi, strângând-o lângă inima mea.

Înăuntru era mama şi cu soţia mea. M'au imbrăţişat amândouă şi au început să plângă. Mama, săraca, avea mâinile reci.

15 minute au trecut ca o secundă.

Le-am întrebat de tatăl meu.

E închis în lagărul dela Miercurea Ciucului. N'a putut să-l vadă nimeni.

Ceilalți frați sunt liberi, afară de Horia, condamnat la o lună închisoare.

Au trecut cele 15 minute.

Nici nu știu ce am vorbit. Mi-a arătat Lizeta Gheorghiu lista de martori și avocați. Mi-au spus că mâine mă vor duce la Consiliu.

M'am despărțit cu inima sfâșiată.

Mă doare durerea lor.

Vineri, 27 Mai.

Acum o săptămână, dimineața la ora 4, am fost sculat și dus la Consiliul de Război, în vederea studierii dosarelor și a procesului.

Acolo am stat mai omenește, într'o cameră cu pat.

Am luat contact cu avocații în fiecare zi.

Vineri, Sâmbătă și Duminică a trebuit să cercetăm 20 de dosare; ceva nemaipomenit.

În trei zile să-ți poți căuta contraprobe: cărți, ziare, dezbateri parlamentare, foi străine. Să-ți aduni material de al tău, ordine, circulări, acte împrăștiate, cine știe pe unde. Și aceasta cu atât mai greu cu cât ai tăi, toți care au lucrat cu tine sunt arestați sau trimiși în lagăre, sau ascunși ca să nu fie prinși. Au alergat săracii băieți, tinerii avocați legionari, ca albinele în aceste trei zile.

Avocații mari au refuzat toți să mă apere, Radu Rosetti, Vasiliu-Cluj, Paul Iliescu, Mora, până și Nelu Ionescu, Petrache Pogonat, Ionel Teodoreanu, de teamă ca să nu fie duși în lagăre. Teamă și lașitate.

Deaceea toată admirația mea pentru avocații: Hentescu, Radovici, Paul Iacobescu, Lizeta Gheorghiu, Caracaș, Horia Cosmovici, Zamfirescu, Colfescu-Cluj și pentru tot acest tineret eroic, care nu s'a plecat în fața niciunei amenințări, care a riscat care a înfruntat furtuna.

Luni dimineața s'a deschis prima ședință. Tribunalul militar era compus din Președintele Secției I, Colonel Dumitru și patru ofițeri de front.

S'a citit apelul martorilor; lipseau toți cei din lagăre, adică oamenii cu care am lucrat eu, martorii de fapt. S'a cerut amânarea și aducerea acestor martori.

Tribunalul a respins cererea apărării.

S'a citit ordonanța definitivă.

Plină de patimă, de răutate și neadevăruri. Afirmațiuni gratuite, nedovedite cu nimic, lipsite de bună credință, de corectitudine și sentimentul onoarei.

După masă, dela ora 5 până la ora 12 noaptea, am vorbit eu, timp de 7 ore încontinuu, spulberând una după alta toate acuzațiile ce mi se aduceau.

A doua zi a apărut în Universul, cuvânt cu cuvânt, tot ce am spus, în afară de ședința secretă și de chestiunea cu depozitele de arme, pe care, de rușine, cenzura le-a oprit.

Marți, mi s'au pus întrebări de către Procuror, la care am răspuns punct cu punct. În rezumat, am fost dat în judecată pentru tradare, articolul 190, 191, deținere și publicare de acte secrete, interesând Siguranța Statului, bazându-se pe 6 ordine polițienești și jandarmerești de natura electorală; pentru art. 209, legături cu o putere străină, pentru a primi instrucțiuni și ajutoare, în scopul de a declanșa revoluția socială în România (bazându-se pe o scrisoare falsă, care nu-mi aparținea, pe care nu o văzusem niciodată în viață), pentru art. 210, înarmarea populației, pentru declararea războiului civil, bazându-se pe nimic.

În ultimul moment, adică cu 10 minute înainte de a se da cuvântul Procurorului, printr'o adevărată minune dumnezeească, se descoperă autorul scrisorii, pentru care eram acuzat eu. Un avocat, Marinescu din Râmnicul Vâlcea, citind scrisoarea, vede că este străbătută de două idei: 1. Ideea de «economie automată» și

«îmbogățire mutuală», cuvinte, definiții şi gânduri care nu mi-au aparținut niciodată; 2. Ideea unei «alianțe economice».

Îşi reaminteşte că a citit undeva aceste lucruri. Pleacă la Râmnicul-Vâlcea şi, într-adevăr, găseşte cartea, dată de autor cu dedicație scrisă de mâna sa. Pe copertă se găsesc în subtitlu cuvintele: «Economie automată», iar înăuntru, în mai multe pagini, explică acest nou sistem economic.

Către sfârşitul cărții, în vreo 20 de pagini, pledează pentru cealaltă ideie: «alianța economică», un credit internațional, un «oficiu internațional», etc. şi, ca ultim noroc al nostru, scrisul de mână, dedicația, este acelaşi scris, exact ca în scrisoarea de care sunt acuzat eu.

Avocații freamătă cu toții în fața acestei minuni şi cer Preşedintelui să fie chemat autorul ca martor, dl. Rădulescu-Thanir.

Preşedintele respinge cererea.

O parte din avocați se duc la acest domn. El recunoaşte că a scris o asemenea scrisoare. Vine până la poarta Tribunalului, dar este oprit de a intra. Ridic din nou chestiunea: Domnule Preşedinte şi Onorat Tribunal, s'a descoperit definitiv autorul scrisorii pentru care sunt acuzat eu. E domnul Rădulescu Thanir, colaborator la Neamul Românesc; nu-l cunosc personal. Nu ştiu misterul prin care această scrisoare a ajuns la mine. El recunoaşte că e a lui, că a scris-o el. Chemați-l să dea explicații. Luați măsurile pe care le credeți de cuviință.

Preşedintele respinge cererea.

În sfârşit pledează cei 7 avocați ai mei. Impecabil. E Joi noaptea, ora 12, când Tribunalul se retrage în deliberare.

Pe mine mă duc în cameră şi după vreo jumătate de oră mă suie în dubă şi mă duc la Jilava.

Sunt liniştit şi cu conştiința împăcată. Ştiu că nu sunt vinovat cu nimic. Niciuna din acuzațiile care mi se aduceau n'a rămas în picioare.

Iată-mă din nou în celula mea. Mă culc.

Pe la 4 sunt sculat în zgomotul unor paşi şi de zăvoarele care trag. Mă scol în picioare. Intră procurorul Maior Radu Ionescu, grefierul Tudor, comandantul închisorii şi ceilalți ofițeri de gardă.

Grefierul citeşte: «Tribunalul Militar a răspuns afirmativ la toate întrebările. Sunteți condamnat la 10 ani muncă silnică.»

Mai rămâne câteva minute şi se uită la mine. Maiorul face ochii mari şi dă din umeri. Pleacă toți.

În fața marei nedreptăți care mă loveşte, sunt liniştit, cu conştiința împăcată.

Deschid la întâmplare cărticica de rugăciuni a Sf. Anton. Se deschide la pag. 119. Citesc: «Fă ca să primesc cu linişte orice trimite Dumnezeu, pricepând că este voința Lui.»

Duminică, 29 Mai

Mi-e dor de Carmen Sylva. De malul mării. Anul trecut, pe vremea aceasta, eram acolo şi pregăteam cu Totu, deschiderea comerțului legionar.

Acum se adună din nou negustorii şi viața începe. În tabăra noastră vor creşte bălăriile şi spinii şi vor acoperi munca noastră. Unde anii trecuți era numai freamăt şi viață, de sănătate, de bucurie, acum se întinde pustiul. Şi totuşi cred că imensa lume care vine acolo în fiecare vacanță, îşi va aduce aminte de mine.

Când m'am întors dela proces, a doua zi, în cuibul vrabiei dela geam s'au născut puişori. Vrăbioara aleargă toată ziua şi le aduce de mâncare. Mă uit la ea. Totdeauna vine cu ciocul plin. E atâta ciripit în micul lor cămin şi atâta fericire...

Note dela proces.

Tot timpul am fost ținut într'o pază extrem de serioasă şi cu totul neobişnuită. La uşă au stat permanent doi jandarmi în post, iar în

cameră cu mine un plutonier. Deasemenea un plutonier a stat tot timpul în preajma mea.

Discuțiile cu apărătorii, pregătirea apărării, care totdeauna e secretă, le-am făcut în fața lor şi a doi agenți de poliție.

Avocații, ca să poată pătrunde la mine, treceau, începând dela poartă, prin patru cordoane, făcându-li-se percheziție corporală. Sălile pline de agenți, care spionau pe apărători, pe martori şi pe ofițeri.

Nu puteau vorbi doi oameni, că imediat sosea lângă ei un al treilea: agentul, spionul... O atmosferă încărcată, înăbuşitoare, plutea între zidurile Consiliului şi în afara lui.

Fiecare avocat sau martor se aştepta din moment în moment să fie ridicat, arestat, dus în lagăr.

Au fost ridicați de pe banca apărării avocați care, în acel moment, erau asimilați magistraților.

Avocații: Colonel Rădulescu şi Vlasto.

Au mai fost arestați: Corneliu Georgescu, Stănicel şi Popescu Buzău.

Avocații din provincie, care s'au înscris telegrafic, li s'au făcut noaptea percheziții în casă şi li s'a pus în vedere că, dacă vor părăsi oraşul, vor fi arestați şi trimişi în lagăr.

În fine, cu foarte multă greutate, au putut pătrunde la proces. În momentul în care a început apărarea, n'au mai fost admişi. Mesele erau goale de astădată.

În afară de cei şapte avocați hotărâți să vorbească, restul n'a mai putut intra.

În timp ce rechizitoriul Procurorului făcut de alții şi numai citit de el, a fost tras imediat în ediții speciale, din ordin, sub amenințarea suspendării ziarelor şi citit la radio în întregime, cuvântul apărării a fost ascultat de Consiliu într'o sală goală şi nu s'a bucurat în presă decât de 3-4 rânduri.

Apărarea a fost impecabilă.

Horia Cosmovici, Henţescu, Radovici, Lizeta Gheorghiu, Iacobescu, Ranetescu, Caracaş, toată admiraţia mea pentru voi, iubiţi prieteni. Şi pentru toţi ceilalţi ce aţi fost nedesilpiţi de mine, ce aţi muncit, aţi alergat, v'aţi sbătut şi aţi tremurat aşteptând dreptatea.

La ultimul cuvânt am spus:

«Onorat Tribunal, aveţi în mâinile dvs. nu viaţa mea, pe care o dau bucuros, ci onoarea întregei tinerimi a României. Cred în Justiţia militară a Ţării mele.»

Tribunalul avea deci să răspundă la trei chestiuni:

1. *Deţinere şi publicare de acte secrete, încadrat în art. 190-191.*

Ori s'a dovedit până la evidenţă, că ordinele, cele 6, aveau un caracter politic. Erau simple ordine de urmărire, poliţieneşti, a membrilor organizaţiei mele. Că ele nu atingeau întru nimic «Siguranţa Statului». Că asemenea ordine, au fost citite în Parlament, au fost publicate în ziare, că oamenii politici aveau asemenea ordine. Domnul Maniu, într'un singur an, a declarat, că a avut 16, pe care le-a publicat într'un memoriu.

Însfârşit, că art. 190-191 se află în capitolul «Crime contra siguranţei exterioare a Statului» şi că cuvântul «Siguranţa Statului» din art. 190 se referă la siguranţa exterioară, că se pot încadra acele ordine în crima de «trădare».

2. *Tribunalul avea să răspundă la o a doua chestiune:*

Am luat legătura cu un Stat străin, pentru a primi ajutoare şi instrucţiuni în scopul de a declanşa revoluţia socială. Afirmaţie bazată pe o scrisoare falsă, care nu-mi aparţine.

Se descopere autorul scrisorii. Sunt acuzaţii ofensatoare şi de rea credinţă (art. 209).

3. *Însfârşit Tribunalul avea să răspundă la crima de înarmare a populaţiei, în scopul de a face război civil, lovitură de stat etc. (art. 210)*

Ori, am dovedit cu principii, fapte, acte şi martori, că nici nu ne-a trecut prin gând vreodată să declanşem un război civil. Dar nu

numai atât: nici măcar să facem o turburare cât de mică. Primejdia dela Răsărit pândindu-ne fiecare greşeală, fiecarea pas.

Şi totuşi Tribunalul, fără a avea nicio dovadă, nici cea mai mică dovadă, *a răspuns afirmativ la toate întrebările, condamnându-mă la zece ani muncă silnică.*

O mare nedreptate!

Primească Dumnezeu şi suferința mea, spre binele, spre înflorirea Neamului nostru.

Durere lângă durere, chin lângă chin, suferință lângă suferință, rană lângă rană, pe trupuri şi în suflet, mormânt lângă mormânt, aşa vom învinge...

Vineri, 3 iunie.

Continuarea notelor dela proces. Campania de ură.

Nu ştiu dacă a existat vreodată, în viața publică a României, un om care să fi fost atacat cu atâta înverşunare, patimă şi rea credință de întreaga presă şi de toate cluburile iudeopoliticianiste, aşa cum am fost eu dela arestarea mea, în tot timpul instrucției, în scopul de a pregăti condamnarea, în fața opiniei publice.

N'a fost nimeni, în tot trecutul politic românesc, asupra nimănui nu s'a concentrat atâta ură. Nimeni n'a fost lovit ca mine fără a avea posibilitatea să mă apăr, fără ca cineva să mă poată apăra.

«Buna Vestire» şi «Cuvântul» au fost lovite din primul ceas, suspendându-se apariția lor.

Nae Ionescu e şi el în lagăr.

Celelalte atacă cu înverşunare, unele din tactică, altele din ordin.

Atacurile erau comunicate oficiale ale Ministerului de Interne.

Cine ar fi refuzat să le publice sau ar fi îndrăznit să le discute, necum să le contrazică, era suspendat.

S'au distins în atacuri pline de mişelie, Curentul, Neamul Românesc şi Capitala: Şeicaru, Iorga, Titeanu.

Condamnarea Bisericii.

Nu ştiu dacă ar trebui să numesc astfel discursul către tineret al Patriarhului Miron Cristea, în care acesta condamna în cuvinte grele Mişcarea legionară a tineretului. Biserica ortodoxă ia atitudine fățiş ostilă tinerimii româneşti.

E dureros, e extrem de dureros!...

Să lupți pentru Biserica Patriei tale, la marginea lumei creştine.

Focul care arde bisericile de alături, îşi întinde para până la noi.

Luptăm, jertfim, cădem, ne țâşneşte sângele din piepturi, să ne apărăm bisericile... şi Biserica ne condamnă ca «periculoşi Neamului», ca «rătăciți, ca străini de Neam».

Ce tragedie în sufletele noastre!

Un mic exemplu, pentru a prinde nuanța acestei tragedii.

Un copil care nu şi-a văzut de mult pe tatăl său, se repede la el să-l îmbrățişeze. Cînd copilul se apropie, tatăl îl priveşte rece şi-l loveşte cu palma peste gură, scoțându-i doi dinți.

Nu vă puteți imagina zbuciumul sufletesc, tragedia din sufletul copilului în fața acestei neaşteptate lovituri.

Dezamăgirea, ruşinea, durerea fizică, răspunsul la cea mai curată dragoste, durerea morală, nu ştii care mai mult, dar toate la un loc strivesc o inimă de copil.

«Biserica părintească», «Biserica străbună» ne loveşte.

Patriarhul e şi Primministru, în numele căruia se fac toate, dela care ne vin în fiecare zi atâtea chinuri.

Doamne, Doamne, ce tragedie! Şi la ce chinuri ne pui sărmanul suflet.

Ce frământare în piepturile a zeci de mii de tineri, țărani, muncitori, studenți!

Sâmbătă, 4 Iunie.

Azi m'am uitat în oglindă şi am văzut, pentru prima dată, peste zece fire de păr alb în barbă, albe ca zăpada. Deasemenea în cap.

Luni, 6 Iunie.

Din alte hrube aud în fiecare seară cântând:

«Cu noi este Dumnezeu,
Înțelegeți Neamuri și vă plecați.»

Și apoi pe rând toate cântecele legionare. E plină închisoarea de legionari. Ei stau împreună, cred, în grupuri de câte 20 în fiecare încăpere. Ziua sunt liberi. Eu nu-i pot vedea.

Am auzit că sunt printre ei Livezeanu, Țâlnaru, Gheorghiescu.

Numărul lor trece de o sută. Sunt în proporții egale, studenți, muncitori și țărani. Aceștia din urmă, din județul Ilfov, dar mai ales din județul Vlașca. Inginerii dela Brașov. Atâta am putut afla, deoarece din nicio parte nimeni nu are voe să-mi comunice ceva sau să vorbească cu mine.

Acum mă scoate în fiecare dimineață și după masă, la început câte o oră, acum trece și peste o oră. M'am refăcut, mă simt mai bine, deși mă supără mereu o durere surdă în partea de jos a șirei spinării.

În fiecare Joi și Duminică îmi vin de acasă mama, soția, fata mamii și câte odată și avocații.

De mâncare am suficient și chiar prea mult.

Aștept aprobarea pentru o mașină de spirt, ca să-mi încălzesc ceva, să-mi fierb ouă, să-mi fac ceaiu.

Toată ziua stau singur și vorbesc pe rând cu cei ce au murit dintre noi. Îi văd cum erau vii și stau lângă mine. Merg alături prin cameră, stau pe scândurile acestea.

Cei mai mulți au trecut prin Jilava: Moța, Marin, Ciumeti, Dl. General. Dl. Hristache.

Totdeauna stau toți lângă mine, când mă rog, se roagă și ei.

Acum citesc Evangheliile dela capăt și peste timpul lung, dincolo de 2000 de ani, *Îl văd pe Domnul nostru Iisus Christos, descris din Evanghelie, ca și cum ar fi la zece pași de mine,* Îi văd văd îmbrăcămintea, îl văd cum pășește rar înaintea apostolilor, cum ridică

brațul, cum vorbeşte cu ei, cum binecuvintează lumea. Îl văd cum a căzut jos şi se roagă: «*Doamne, fă să treacă paharul acesta dela mine, dacă este cu putință*»....

Îl văd cum L-au prins şi cum Îl duc legat spre Ana şi Caiafa.

Ce trebuie să fi fost în sufletul lui atunci, în drumul acela?

Ce dureri, ce griji, ce amenințări copleşitoare Îi fulgerau pe dinainte!

Ce uriaş examen trebuia să dea!

Îl văd cum Îl bat, cum Îl lovesc în față, la interogatoriul luat în noaptea aceea de către farisei şi cărturari, mai marii zilelor de atunci.

Cum caută să-L încurce cu tot felul de întrebări şi El tace şi se uită la fiecare din jurul lui. Se uită în ochii lor, poate va găsi vreun sprijin la vreunul din ei. În nenorocirile lui, omul se leagă de doi ochi prieteneşti. O privire caldă, prietenească, înțelegătoare, îi dă speranțe, puteri.

Nimic... pretutindeni ochi de fiară, plini de ură, de viclenie, de pofta de a chinui.

Atunci Îl văd cum scârbit, îşi lasă ochii în pământ...

Marți, 7 Iunie.

«*Toți L-au osândit să fie pedepsit cu moartea*» (Marcu 14-64)... «După ce au legat pe Iisus, L-au dus şi L-au dat în mâinile lui Pilat» (Marcu 15.1.).

Şi răsuna în inima Lui aceeaşi rugăciune din grădina Ghetsemani: «*Doamne, dacă se poate, fă să treacă paharul acesta dela mine.*»

O nădejde I se aprinde în suflet: Poate Pilat îl va găsi nevinovat...

În adevăr, simte lupta dintre Pilata şi farisei. La urmă, fariseii învinq.

Încă o nădejde spulberată. Pe fața copleşită de durere, de oboseală, o nouă rază apare:

«Sunt Paştile. E obiceiul să se elibereze condamnatul la moarte.»

«*Pilat se va adresa poporului.* Poporul e desigur cu mine şi va cere eliberarea mea. I-am făcut bine. Am vindecat pe atâția... Nu se

poate să nu fie, afară, în mulțime, măcar câțiva din acei vindecați de mine, căci toți au auzit că sunt prins. Desigur au venit. Mulțimea e cu mine.»

Şi-I trec pe dinaintea ochilor clipele de acum o săptămână, ale intrării în Ierusalim. Toată mulțimea L-a primit cu crengi înflorite, îngenunchind înaintea Lui.

«Cei mai mulți din norod îşi aşterneau pe cale vestmintele, alții tăiau ramuri de copaci şi le presărau pe cale.»

«Iar mulțimile care mergeau înaintea lui Iisus şi cele ce veneau în urmă strigau: Osana, fiul lui David!»

«Binecuvântat este cel ce vine întru numele Domnului. Osana, întru cei de sus.» (Matei, 21, 8-9.)

Dar cei ce se țineau cu miile după mine, la predici!

Şi ochii I se luminau. Dacă Pilat se hotărăşte să ceară poporului eliberarea sa, e salvat!

Greutatea este să se hotărască Pilat la aceasta.

Însfârşit Pilat se hotărăşte. Iese în balcon şi strigă poporului adunat: (Matei 27.17) «Pe care voiți să vi-l slobozesc? Pe Baraba sau pe Iisus care se numeşte Christos?»

Iisus aude dinăuntru întrebarea şi i se pare un veac minutul în care aşteaptă răspunsul.

Ioan 18.40: «Atunci toți au strigat:

- *«Nu pe el, ci pe Baraba.»* Şi Baraba este un tâlhar.

- «Dar ce să fac cu Iisus, ce se cheamă Christos, căci nu-i găsesc nicio vină?»

- *«Să se răstignească! striga mulțimea.»* (Matei, 27.22.)

- «Dar ce rău a făcut?»

- «Şi mai vârtos strigau, zicând: Să se răstignească» (Matei, 27, 23.)

Ei strigau în gura mare şi cereau de zor să fie răstignit. Şi strigătele lor şi ale preoților celor mai de seamă, au biruit.

Iisus aude şi I se întunecă privirile. Nu-I vine să creadă. Pare că şi judecata Îl părăseşte.

E scos afară în brânci... Mulțimea strigă; dar El nu mai vede pe nimeni şi nu mai aude nimic... *Acum El nu mai are puteri. Minuni nu mai face, căci în momentul în care a fost prins, Dumnezeu I-a ridicat puterile şi L-a lăsat om ca mine, ca noi toți.*

Pentruca să sufere ca om. Adică suferința Lui să fie maximă: numai aşa va avea puterea răscumpărării, a răscumpărării noia nului de păcate de până atunci şi de atunci încoace, până la noi şi până la sfârşitul lumii.

Dacă ar fi rămas Dumnezeu, n'ar fi suferit. Neexistând suferința, cu ce s'ar fi răscumpărat păcatele lumii? Căci Mântuitorul pentru aceasta a fost trimis.

Deci, El a gândit, a suferit, a sperat până la ultimul moment, ca noi.

Pe El loviturile L-au durut ca şi pe noi oamenii. Oboseala L-a frânt ca şi pe noi. Toate ofensele, toate injuriile, toate nedreptățile I-au străpuns inima ca şi nouă.

De sub ploaia acestor lovituri şi ofense, care curgeau asupra capului Său, neputincios în fața lor, a oftat omeneşte, a oftat ca noi.

Iată cum Îşi urcă crucea, Îl văd cum cade sub greutatea ei: căci mădularele noastre omeneşti sunt slabe şi se înconvoaie sub greutatea poverilor. Îşi şterge fruntea de sudoare. În jurul Lui sunt numai fiare. Nimănui nu-i este milă. Numeni nu plânge pentru El. Toți râd. Iată o mică mângâiere; este cineva care Îi crede durerile. Doi ochi L-au înțeles. O inimă care bate la fel cu a Lui, în ceasul durerii supreme.

«În urmă, după El, veneau două femei şi norod, care plângeau.» (Luca 23,33.)

«Când au ajuns la locul numit Căpățâna, L-au răstignit acolo pe El şi pe făcătorii de rele, unul de-a dreapta şi altul de-a stânga.» El n'a fost un atlet ca să reziste, să se împotrivească, să se lupte până la doborâre.

Îl văd slab, uscat şi blajin, Îşi întinde mâna slabă şi sleită de puteri pe lemn, şi spune călăilor săi:

«Bateți»... Vai! Sunt momente, care, fiecare, par un veac. Ei i-o apucă. Iată cuiul. Simte prima atingere a lui de mâna palidă. Oh! Prima lovitură. A doua. Își simte brațul țintuit pe cruce. Dureri grozave Îi străpung tot trupul. Ar răcni, dar n'are putere nici pentru aceasta. Geme!

La fel cu mâna cealaltă. I-o întinde, ca să I-o potrivească bine, căci El stă străpuns de durere şi-I tremură şi carnea şi oasele toate.

Acum prin fluierile picioarelor: iată cuiul. Se aud loviturile ciocanului, una după alta. Fiecare Îl cutremură. Îi străpung creerii.

Într'un târziu un glas pierdut: «Mi-e sete» (Ioan 19,28). Era cam la ceasul al şaselea. Şi s-a făcut întuneric peste tot.

Soarele s'a întunecat şi catapeteasma templului s'a rupt în două. *Dumnezeul meu, Dumnezeul meu, pentru ce m'ai părăsit?* (Matei 15,46). *Şi apoi: «Tată, în mâinile Tale îmi încredințez Duhul»* (Luca 23,46).

Iar eu, în genunchi, la picioarele acestei cruci, de pe care, din trupul de om a plecat la Dumnezeu sufletul Fiului Său, mă închin: «Tatăl nostru, carele eşti în ceruri, sfințească-se numele Tău. Vie împărăția Ta, facă-se voia Ta, precum în cer aşa şi pe pământ; pâinea noastră cea de toate zilele, de-ne-o nouă astăzi şi ne iartă nouă greşalele noastre, precum iertăm şi noi greşiților noştri; şi nu ne duce pe noi în ispită ci ne mântuieşte de cel rău. Amin.»

Şi către sufletul care s'a ridicat, deasemenea:

«Adu-Ți aminte de toți ai mei. Primeşte-i sub scutul Tău. Iartă-i şi odihneşte-i. Dă-le putere celor vii şi biruință asupra celor potrivnici, spre înflorirea României creştine, legionare şi apropierea de Tine, Doamne, al Neamului nostru românesc, întru nădejdea învierii Lui. Amin.»

Hristos a Înviat.

- «A înviat a treia zi din groapă. L'am văzut.»

- «Nu cred», a zis Toma.

- Şi a venit în mijlocul lor Iisus. L-a chemat pe Toma şi i-a zis:

- «Adu-ți degetul încoace şi uită-te la mâinile Mele, şi adu-ți mâna şi pune-o în coasta Mea» (Ioan 20,27).

- «Domnul meu şi Dumnezeul meu» (Ioan 20,28) a strigat Toma, după ce a cercetat mâinile Sale, coasta străpunsă şi mâinile Mântuitorului.

A înviat Hristos, sădind peste toată lumea, până la sfârşitul vremii, speranța, nădejdea, că niciodată nu vom pieri sub piatra nedreptăților, oricât de greu ar fi aşezată peste firavele noastre trupuri.

Vom învia, vom birui.

A înviat Hristos, sădind nădejdea învierii din morți; că viața noastră nu se termină aici, la aceşti aşa de trecători 60-70 ani; că se prelungeşte dincolo; că ne vom întâlni iar cu cei dragi ai noştri şi nu ne vom mai despărți niciodată.

Că vom învia din morți în numele lui Hristos şi numai prin Hristos, adică în afară de credința în Hristos nimeni nu va învia şi nu va fi mântuit.

Joi, 9 Iunie.

În fiecare noapte visam. Niciodată n'am visat aşa de mult ca acum. Astă-noapte am visat o luptă care se dădea la Predeal în trei sectoare: Unul la «pompă», altul pe panta oraşului care urcă pe Fitifoi, deasupra cazărmii, al treilea era sub comanda mea, între vila Stelian Popescu şi Hotel Palace, până spre linia ferată cu direcția gara. Nu se trăgeau focuri de armă. Lupta era corp la corp. Sectorul meu a dat inamicul peste cap fulgerător şi l-a împins dincolo de gară, punându-l în debandadă. Celelalte două sectoare, cu oarecare greutăți au răzbit. La «pompă» am intervenit în ultimul moment cu ai mei. Inamicul era însă respins când am ajuns.

Am fost şi pe Fitifoi şi ochiam cu un tun, care semăna mai mult cu un aruncător de bombe «Aasen». Dar n'am tras. Dintre cei ce erau cu mine, îmi reamintesc bine pe Bordeianu şi Miluță Popovici; pe ceilalți i-am uitat.

Am adormit din nou.

În fața unei case, la o masă rotundă cu fața de masă albă, am visat că eram eu, tatăl meu şi încă cineva; pe masă era o singură ceaşcă, plină cu cafea neagră. În dreapta mea era o vale mare, la câțiva metri de noi, iar în față deasupra noastră, drept în sus se ridica un deal mare, lutos şi pietros...

La un moment dat au început să se surpe de sus bucăți mari şi să cadă la vale. A căzut şi un pom verde care era acolo. Apoi au început să cadă pe masa noastră. Ne-am ridicat şi am fugit spre stânga.

Tatăl meu mi-a spus: «Bea-ți cafeaua.» Eu m'am apropiat de masă, dar chiar atunci a căzut în mijlocul mesei, peste cafea, o bucată de pământ ce ardea. M'am retras şi a început să cadă pământ amestecat cu cenuşe şi cu tăciuni... Femeile din casă au ieşit să-şi strângă lucrurile, văzându-se în focul acesta.

Eu am văzut geamantanul tatălui meu şi m'am repezit deasupra mormanului să-l iau. Când am ajuns acolo, o femeie se aplecase deasupra geamantanului şi a acoperit-o aşa pământul şi cenuşa care cădeau, încât i se vedeau numai picioarele. Era mama mea. Am scos-o şi am ridicat-o pe umeri, iar cu stânga am apucat geamantanul şi l-am luat. Şi coboram. S'a repezit tatăl meu să-mi ajute, strigând: «Săraca, săraca.» M'am trezit.

Am adormit din nou. Am visat-o dormind în pat, pe soția mea şi pe Nicoleta...

Ieşind pe stradă, i-am văzut pe Smărăndescu şi Horodniceanu şi-i întrebam: «unde este Nicoleta», căci se sculase şi please dela noi şi vream s-o văd. Am căutat-o într'un loc, dar nu era. Am căutat-o mult, şi am găsit-o cu mama ei, într'o casă săracă. Şi s'a făcut ziuă.

Vineri, 10 iunie.

Astăzi dimineață a zburat primul pui de vrăbioară din cuibul dela geamul meu... Câtă emoție, cât tremur pe el... Primii paşi şi primul zbor în viață. Câtă grije, câtă bucurie pe mama lui! E plină bolta de

chemările ei, de îndemnurile ei. Numai ciripit. Mergi cu bine dragul meu, în sfânta libertate.

De câteva zile pe aici, prin celulă, umblă o lăcustă verde. Când mă culc, se apropie de aşternutul meu. Aseară voia să se aşeze pe cap. Am încercat s'o alung. Ea s'a speriat, a făcut un salt şi a dispărut. Azi dimineaţă am găsit-o turtită sub rogojină. Am ridicat-o şi am îngrijit-o timp de o oră. I-am dat apă, peste care am pus praf de zahăr. A băut. S'a refăcut şi a zburat afară.

Pe la ora 1 am fost chemat sus la cancelarie. O anchetă. Căpitanul Tărăneanu, dela Consiliul de Război, a venit să cerceteze dacă am trimis eu, din închisoare, un manifest prin care îndemnam oamenii mei la «răzbunare».

Era «apocrif» bineînţeles.

Am dat o declaraţie în acest sens. Cum vin pe capul meu tot felul de uneltiri?

Condamnat pentru o scrisoare care nu e a mea. Acum vine alta.

Cred însă că s'a convins şi procurorul că e ceva neserios.

Astă noapte, spre dimineaţă, am visat că eram într'o sală plină de oameni. Aşa de plină că nu mai puteam răsufla. S'au deschis geamurile. Începea procesul meu în recurs... Iacobescu spunea că va vorbi două ore. M'am trezit.

Am adormit din nou. M'am visat călătorind într'un tren cu mama, soţia, fata şi Silvia. Trenul se apleca aşa de tare spre prăpastie, încât credeam că se va răsturna. Atunci am sărit jos, căci mergea încet şi am pus umărul. Ceilalţi au făcut la fel... A deraiat depe linie, dar nu s'a dus în prăpastie.

Luni, 13 Iunie.

Toată noaptea n'am dormit. Cred că mă dor plămânii în partea de sus, în dreptul omoplaţilor. Simt în ambele părţi o durere slabă şi o căldură permanentă. O să chem doctorul.

Greu o să urc muntele acesta...

După masă, au fost avocații la mine, căci la 15, Miercuri, este recursul meu la Casația Militară.

Ei cred că se va amâna cel puțin 15 zile, pentrucă așa e uzul.

Se depun noi motive de casare și se dă un nou termen.

Am studiat cu ei motivele; sunt principale:

1. Nu mi s'au adus martorii de fapt, oamenii dela Ciuc, acei cu care am lucrat eu. Niciunul.

2. Am fost condamnat pentru o scrisoare care nu-mi aparținea. S'a găsit autorul ei, care a dat o altă scrisoare, prin care afirma că e a lui și ca conținut și ca scris. Deci s'a găsit autorul scrisorii.

3. Încadrarea greșită. Am fost încadrat la crima contra siguranței exterioare a Statului, la trădare, aplicându-mi-se o pedeapsă uriașe. Ordinile nu interesează siguranța exterioară a Statului, căci nu sunt o primejdie venind dela o putere din afară, care să atingă:

a) Integritatea teritoriului.

b) Independența.

c) Suveranitatea.

4. Nu există măcar nicio dovadă, de vreun fel, că aș fi vrut să provoc războiu civil, se spune de depozite de muniții, dar nu se arată niciunul. Unde e, ce conține, la cine s'a găsit?

Sunt condamnat pe simple afirmații.

E ceva unic în analele proceselor, juridic și procedural.

Marți, 14 Iunie.

Astăzi a fost Lizeta Ghorghiu. Ceilalți studiază.

I-am încredințat cu această ocazie un mic testament familiar, pe care l-am făcut azi aici în celulă la mine.

Pe mâine recursul.

Astăzi am terminat de citit «Episolele Sfântului Apostol Pavel». Am rămas profund impresionat. Mărturisesc că până acum citisem numai unele din ele și fără a le aprofunda suficient. Voi scrie mai târziu, căci merită un întreg studiu.

Noaptea aceasta l-am visat pe Gârneață. Se plângea că a fost rău în tabără la Ciuc. Apoi l-am visat pe Tell. Era escortat. A fugit în casă la Ionică. La urmă l-am visat pe Alecu Cantacuzino. Am vorbit cu el într'o casă, dar nu știu unde.

Miercuri, 15 Iunie.

Când am terminat Evangheliile am înțeles că stau aici în închisoare din voia lui Dumnezeu; că, deși n'am nicio vină sub latura juridică, El mă pedepsește pentru păcatele mele și-mi pune la încercare credința mea. **M'am liniștit.** A căzut liniștea asupra zbuciumului meu din suflet, cum se lasă seara liniștită la țară peste zbuciumul, zvârcolirile și încordările lumii. Oameni, păsări, animale, copaci și ierburi, pământ muncit și tăiat de fiarele plugurilor, intră în repaos.

Căci tare am fost zbuciumat...

Mult a mai suferit sărmana carne pe mine. Nu cred să fi îndurat vreodată mai mult decât acum.

«Credința» și «Dragostea» nu mi le-am pierdut, dar am simțit că la un moment dat mi s'a rupt firul nădejdei.

Chinuit fizicește ca un câine (sunt pline hainele de suferință, iată sunt acuși 60 de zile de când dorm îmbrăcat, pe scândură și pe rogojina aceasta. 60 de zile de nopți de când oasele mele sug, ca o sugătoare, umezeala care țâșnește din pereți și din pământ).

De 60 de zile nu schimb nicio vorbă cu nimeni, căci nimeni din cei de aici nu are voie să vorbească cu mine. Și atacat în același timp în ființa mea morală, acuzat de trădare, declarat străin, ca nefiind român nici după tată, nici după mamă, arătat ca dușman al Statului, copleșit de lovituri și legat cu mâinile la spate, adică neavând nicio posibilitate de apărare.

Cu inima strânsă la gândul suferinței, jignirilor, maltratărilor celorlalți ai mei, familie și camarazi. *Am simțit că mi s'a rupt unul din cele trei fire nevăzute, care leagă pe creștin de Dumnezeu, nădejdea.* Mi s'a făcut negru înaintea ochilor. Simțeam că mă înec.

Dar mi l-am legat la loc, luptând zi de zi. Cum? Citind cele patru Evanghelii... Când le-am terminat, am simțit că am din nou cele trei fire și că ele sunt bune: credința, nădejdea și dragostea.

Și acum terminând de citit scrisorile **Sf. Apostol Pavel**, am desprins din ele, dovezi hotărîtoare despre existența Învierii și pu terii Mântuitorului Iisus Christos. M'a impresionat: **1.** Sinceritatea și curățenia sufletească a Sf. Apostol; **2.** Viața integral creștină, fără pată; **3.** Primejdiile și suferințele prin care a trecut pentru Domnul; **4.** Seninătatea și chiar bucuria cu care primea aceste suferințe; **5.** Tăria de a mai încuraja și pe alții, ca să nu se mai clatine în fața suferințelor și prigonirilor; **6.** O dragoste sfântă de o înălțime zguduitoare pentru toți frații creștini sau copiii lui duhovnicești; **7.** O râvnă neînvinsă și rar cunoscută printre apostolii unei credințe de a propovădui neîncetat pe Mântuitorul Iisus, la toate neamurile; **8.** Marea știință și înțelepciune.

În fiecare scrisoare, aproape, începe:

«Eu întemnițatul, care mă găsesc în lanțuri pentru credința în Christos, Domnul nostru.»

Apoi scrie lui Timotei; «Silește să vii la mine curând» (II Timotei, 4,9). Îi era și lui dor să vadă pe cineva.

«Când vei veni, adu-mi mantaua.»

Îi era frig și lui ca și mie.

În sfârșit, cu cât pătrundem mai mult în citirea scrisorilor, ajungem la concluzia:

1. - Că nu suntem creștini, că suntem departe de a fi creștini. Cât de departe...

2. - Că ne creștinăm în formă, dar ca să ne descreștinăm în conținut.

3. - Că omenirea a suferit acest proces de descreștinare dealungul veacurilor până la noi, cu mici svâcniri spre adâncuri... Creștinarea în suprafață pare că a preocupat mai mult lumea.

4. - Caracteristica timpului nostru:

Ne ocupăm cu lupta dintre noi şi alţi oameni, nu cu lupta dintre poruncile Duhului Sfânt şi poftele firei noastre pământeşti.

Ne preocupăm şi ne plac victoriile asupra oamenilor, nu victoriile împotriva Diavolului şi păcatului.

Toţi oamenii mari ai lumii de ieri şi de azi: Napoleon, Mussolini, Hitler, etc. , sunt preocupaţi mai mult de aceste biruinţe.

Mişcarea legionară face excepţie, ocupându-se dar insuficient, şi de biruinţa creştină în om, în vederea mântuirii lui.

Insuficient!

Răspunderea unui conducător este foarte mare.

El nu trebuie să delecteze ochii armatelor sale cu biruinţi pământeşti, nepregătindu-le în acelaşi timp pentru lupta decisivă, din care sufletul fiecăruia se poate încununa cu biruinţa veşniciei sau cu înfrângerea veşnică.

5. - Însfârşit, lipsa - cel puţin la noi - a unei elite preoţeşti, care să fi păstrat focul sacru al vechilor creştini. Lipsa unei şcoli de mare înălţime şi mare moralitate creştină.

Vineri dimineaţa, 17 Iunie.

Miercuri pe la cinci a venit soţia mea şi cu mama ei. Mi-au spus că procesul meu în recurs nu s'a amânat cum era uzul, ci se judecă după masă la 5, continuând în şedinţa de noapte. Soţia mea mi-a spus că au chemat-o la Legiunea de Jandarmi Băneasa, unde au ţinut-o de dimineaţă până la 1 şi jumătate, pentru ca să-i spună că nu mai are voie să intre acasă, la Casa Verde, că Vineri să vină să împacheteze lucrurile, iar Duminică, cu căruţele, să le ducă unde va şti.

Era neagră la faţă de supărare. Să-ţi scoţi lucrurile din cuibul tău. Unde să le duci? Unde să stai? Eu în închisoare, soţia mea fără niciun scut, aruncată pe drumuri, cu fata de mână.

Câtă lipsă de omenie!... Câtă lipsă de bunăcuviinţă!

Stăm toţi trei şi ne gândim: unde? unde?

Dau şi eu câteva adrese, de încercare. N'avem atâția bani ca să putem plăti o casă cu chirie...

I-am spus că, dacă mi se va respinge recursul, voiu fi dus de aici la Doftana.

Ea vrea să vină cu fata, să locuiască în satul de lângă închisoare.

I-am spus că am lăsat la Lizeta Gheorghiu dispoziții testamentare şi am început să le schițez în câteva cuvinte conținutul.

Ele plângeau, şi soția mea şi mama ei; fata abia are patru ani, nu înțelege nimic din toată tragedia acestor momente, când umbrele morții încep să bată peste gândurile unei familii.

După cele 15 minute reglementare, au plecat.

Acum e Vineri dimineața. Încă nu mi-a sosit răspunsul cu recursul.

Acasă la noi, la ora aceasta, soția mea împachetează şi-şi plânge toate nenorocirile.

Dar nu se poate. O să ne întoarcem înapoi.

Vineri seara, 17 Iunie.

Acum o jumătate de oră au venit avocații la mine şi mi-au spus că s'a respins recursul meu la Casația Militară.

Erau cu toții trişti şi abătuți.

Am stat cu ei vreo 15 minute. I-am întrebat cum s'au desfăşurat dezbaterile. Mi-au spus în câteva cuvinte; ne-am despărțit. M'am reîntors în celula mea, m'am aşezat pe marginea patului meu de scânduri şi m'am rugat lui Dumnezeu, spunând rugăciunea «Tatăl nostru, Doamne fie'n voia Ta».

Duminică, 19 Iunie.

Astănoapte, pela ora 12 jumătate, pe când mă munceam şi adorm, am auzit paşi apropiindu-se de celula mea. Zgomot de lacăt şi uşa s'a deschis.

Era locotenentul de serviciu şi cu primul gardian. Au venit să mă anunțe că **trebuie să plec la Doftana.** M'am sculat, m'am îmbrăcat repede, mi-am strâns lucrurile în două geamantane şi în pătură, mi-am făcut rugăciunea şi am părăsit, cu gândul aruncat în necunoscut, această locuință a suferinței şi a chinurilor mele.

Rămâneți cu bine, sute de legionari, dragi camarazi, care îndurați între aceste ziduri.

Înconjurat de patru sentinele, am ajuns la cancelarie. Aici mi s'a făcut o amănunțită percheziție corporală. Am fost căutat prin buzunare, pipăit cu atenție la guler, mâneci, corp, picioare; apoi a trebuit să mă descalț şi să fiu căutat în ghete.

Cu aceeaşi grije mi s'au cercetat şi bagajele.

Am salutat pe Colonelul Brusescu, comandantul închisorii şi pe ofițeri, care, în executarea serviciului lor, s'au purtat cu mine cu multă eleganță sufletească; un maior de jandarmi, un căpitan, acelaşi care m'a adus dela Predeal şi apoi la Consiliul de Război, în ochii căruia am putut citi un sentiment de compătimire pentru toate nenorocirile care se abăteau peste mine, un sublocotenent, - fosta mea pază dela proces - deasemeni foarte delicat, un comisar de poliție, m'au luat în primire.

M'am urcat într'o maşină taxi, având în dreapta pe maior, pe scăunelul din față pe căpitan, iar lângă şofer un sergent instructor.

În fața noastră, la 30 m. mergea o altă maşină cu poliție, iar în urmă un camion cu 30 de jandarmi...

Era ora două noaptea. Afară e frumos. Pe cer se proectează lumina Capitalei, de care ne apropiem.

Iată, pe drumul acesta am fost acum doi ani, în sat la profesorul Dobre, unul din bunii mei comandanți legionari. Aici am oprit odată maşina şi am stat la masă. Şi amintirile încep să se depene...

Intrăm în Bucureşti. Cu cât ne apropiem de centru, cu atât îmi sunt mai cunoscute locurile.

Iată maşina trece pe şoseaua Ştefan cel Mare, la câțiva metri de restaurantul pe care l-am avut la Obor. Mă uit, zăresc clădirea

posomorîtă, fără frumoasele firme legionare, care o împodobeau cu două luni în urmă. Urmăm drumul obişnuit pe care mă întorceam la Casa Verde.

Apoi în Piața Victoriei, o apucăm la dreapta, pe şoseaua Ploeşti.

Alte amintiri!... E drumul pe care mă duceam adesea cu maşina condusă de credinciosul Ilarie, la Predeal, locul meu de recreație.

Eram atunci cu soția, cu fata, cu legionarii. Acum sunt sub pază şi mă duc condamnat 10 ani, spre Doftana.

Pe şosea ajungem din urmă un car cu fân, la care erau înjugați 6 perechi de boi frumoşi. E semn bun. Ne apropiem de Ploeşti. E trecut de trei. Puterea nopții începe să scadă şi la orizont se arată înaintând cele dintâi patrule ale luminei.

Din când în când vorbesc cu maiorul şi descoperim că am făcut împreună şcoala militară de infanterie, acum 20 ani la Botoşani, el terminând cu vreo şase luni înaintea mea. Ne reamintim de timpurile acelea, de camarazi, de ofițeri.

Intrăm în Ploeşti. Străbatem străzile tăcute ale oraşului. Lumea doarme. Ieşim spre Câmpina. De după dealuri năvăleşte lumina. Căpitanul din fața mea a ațipit. Eu mă gândesc la zile mai bune. Răbdare pe drumul suferinței.

Merg înainte cu gândul înfipt în nădejde. După o bucată de vreme, în stânga se deschide frumoasă şi luminoasă, valea Prahovei. Apa curge liniştită, strecurându-se printre nisipuri. Coborâm pentru a trece podul şi a urca spre primele case ale Câmpinei. Femei cu coşerci pline merg spre târgul Câmpinei.

Din centrul orăşelului curat, apucăm la dreapta. După 2 km., în stânga şi în dreapta noastră, se deschide plină de măreție, Valea Doftanei.

În fața noastră, pe un deal înalt, o cetate cu un aspect medieval.

E înconjurată numai cu verdeață. **Închisoarea Doftana**, piatra condamnaților la muncă silnică, unde mergem.

E aşa de frumos afară. O dimineață din acelea de rară frumusețe, încărcată cu binecuvîntarea lui Dumnezeu.

Răsare soarele printre copacii de pe deal şi revarsă lumină aurie peste verdele din jur, peste apa din vale.

Am ajuns. Ofiţerii şi jandarmii s'au dat jos. Au anunţat pe directorul închisorii. Eu mai rămân în maşină. Funcţionarii, sculaţi din somn, se adună unul câte unul.

Sunt condus în cancelarie. Director, subdirector, funcţionari, nu cunosc pe nimeni.

Aceleaşi formalităţi ale unei percheziţii minuţioase, dela buzunare şi până la ghete. Este atâta umilinţă în aceste percheziţii reglementare.

O suport cu resemnare.

Mi se aduce la cunoştinţă că în închisoare nu este permisă culoarea verde. Mi se ia flanela verde, pe care o aveam pe mine şi mi se permite să îmbrac una albă în schimb. Mi se iau deasemeni nişte manşete de lână, tot verzi.

Însfârşit, sunt condus înăuntrul închisorii, cu înfăţişare foarte îngrijită. În fund zăresc o bisericuţă. Dumnezeu e nelipsit pretutindeni.

Pe mâna stângă, pe un coridor, drept înainte, o cameră albă, de curând văruită, înaltă, cu ferestruici sus de tot, de nu poţi vedea prin ele. Cam de cinci metri lungime şi 2,50 m. lăţime. Aceasta este noua mea celulă în care va trebui să stau.

În fund are un pat de fier, cu o saltea de paie, cu pernă, cu pătură. Pe jos e ciment şi două rogojini. O măsuţă de lemn şi două scăunele.

Mi se pune în vedere că fiind condamnat definitiv la şase luni închisoare corecţională, voiu avea voie să ies toată ziua în curtea din faţa celulei. După ce va trece prin Casaţie şi condamnarea la 10 ani, mi se va aplica regimul de muncă silnică, care începe în primul an, închis toată ziua în celulă, cu o singură oră pe zi afară.

Acum mă poate vizita familia odată la două săptămâni, atunci odată la două luni. Am voie să scriu acasă odată pe săptămână, acum. Când va veni condamnarea definitivă, odată pe lună.

Greu!... Greu de tot!... Dar ne vom supune fără murmur.

M'am întins pe pat. Sunt obosit. Şi mi-e frig. Parcă e tot aşa de frig ca şi la Jilava. Am adormit.

Mă trezesc într'un zgomot. Mă uit în jur. Un şoarece se suise pe masă şi începuse să ronţăie dintr'un pachetel cu mâncare. L-am alungat. Iar am aţipit; iar m'a trezit. Am stat aşa până la ora 12, sburându-mi gândurile departe.

Mi s'a adus de mâncare, borş cu carne. Am mâncat carnea şi câteva linguri de borş.

M'am plimbat prin curte. Am reintrat în celulă şi am adormit până la 5. Am ieşit iar prin curte. Masa de seară a fost borş fără carne. N'am poftă de mâncare.

Pe la 7 a fost inspecţia D-lui Gorănescu, subdirector general al închisorilor.

Seara, după închidere, a venit doctorul închisorii şi m'a cer cetat. O veste rea. M'a găsit cu plămânii la vârfuri şi în partea de jos, la spate şi în faţă, prinşi.

Mi-a dat o reţetă. Injecţii de calciu, o alifie cu care să mă ung şi ceva pentru pofta de mâncare.

Sărmanii plămâni, nu mai pot de suferinţă.

După ce am fost atacat în fiinţa mea morală, după ce am fost cu barbarie tratat din punct de vedere fizic, acum vine peste mine un al treilea atac: mă atacă microbii.

Dar Dumnezeu vede şi va răsplăti!

Duiliu Sfințescu a făcut liceul la București și l-a continuat la Paris. În anii 1928-1934 a studiat la Berlin, obținând diploma în două ramuri ale ingineriei, completată cu o teză de doctorat. Activitatea profesională propriu-zisă și-a exercitat-o în exil, din 1941 și până astăzi, fiind încă activ la vârsta de 90 de ani.

Primii pași i-a făcut ca membru fondator și secretar gene-ral la „Convention Européenne de la Construction Métallique", organizație cuprinzând 12 țări vest-europene, plus Statele Unite, Canada și Japonia. Prin legăturile realizate cu mari universități americane și japoneze, dar și europene, și-a extins activitatea pe plan mondial, manifestată fie organizând și prezidând congrese științifice sau comitete specializate, fie prin conferințe personale (în 7 limbi) în peste 140 de orașe din cele 5 continente, în: Africa de Sud, Algeria, Anglia, Australia, Austria, Argentina, Belgia, Brazilia, Canada, Cehoslovacia, Chile, Danemarca, Egipt, Elveția, Finlanda, Franța, Germania, Ghana, Grecia, Hong Kong, India, Indonezia, Irlanda, Italia, Iugoslavia, Japonia, Kenia, Luxemburg, Malaezia, Maroc, Mexico, Nepal, Norvegia, Noua Zeelandă, Olanda, Pakistan, Peru, Polonia, Portugalia, România, Senegal, Singapore, Spania, Statele Unite ale Americii, Suedia, Taiwan, Turcia, Ungaria, Venezuela.

Pe plan tehnic, Duiliu Sfințescu a fost un inovator în domenii importante – ca cel al stabilității elementelor de construcție. În cadrul organismelor mondiale competente, a avut un rol primordial în armonizarea internațională a normelor tehnice de construcție.

Ca membru fondator și primul președinte la „Council on Tall Buildings and Urban Habitat", organism integrat în UNESCO, a avut un rol determinant în orientarea acestuia spre o participare multiprofesională, pentru a putea răspunde nu numai la necesitățile practice, ci și la aspirațiile de ordin mai înalt ale omului, pe plan familial, social, cultural și estetic, cu respectul tradițiilor și cu tot ce-i poate aduce condiții de viață mai bune și mai demne.

În acțiunile lui, Duiliu Sfințescu a excelat mai mult ca animator decât ca realizator, dar nu a pregetat, când trebuia să-și impună punctul de vedere, să aducă și proba practică incontestabilă. Astfel a construit la Hong-Kong, la Cape d'Aguilar, pe traseul ciclonelor sud-vestice, un imobil-laborator care este și astăzi singurul din lume cu această exclusivă utilizare. De asemenea a construit în Franța, la Metz, cu fonduri de la Comunitatea Europeană, o instalație absolut originală care permite să se determine cu precizie efectele oricărui tip de incendiu real într-o construcție reală, asupra comportamentului componentelor de construcție.

În 1985 a fost singurul european solicitat să colaboreze cu experții americani în cadrul Academici Americane de Științe, la elaborarea unui program decenal de investigații cu cele mai sofisticate mijloace disponibile astăzi pentru reducerea dezastrelor naturale de pe glob.

Duiliu Sfințescu a primit titlul de Doctor Honoris Causa de la Universitatea din Aachen (1973) și de la Institutul de Construcții din București (1992). I s-au decernat numeroase medalii și diplome de recunoaștere. Este și astăzi delegat permanent la UNESCO și președinte al comisiei „Reducerea dezastrelor".

Prezența inginerului Duiliu Sfințescu ca autor al volumului de față se datorează în special faptului că între anii 1936-1938 a lucrat în biroul lui Corneliu Zelea Codreanu. Este deci în măsură să garanteze autenticitatea conținutului cărții.